Paul Theroux

Sivrisinek Sahili

ROMAN

Çeviren: Şeyda Öztürk

YKY
Yapı Kredi
Yayınları

Paul Theroux 1941, Massachusetts doğumlu gezi yazarı ve romancı. 1963 yılında Massachusets Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 1968 yılında *Fong and the Indians*'ı, ardından *Murder in Mount Holly* ve *Girl at Play* adlı kitapları yayımlandı. 1978'de kaleme aldığı *Picture Palace* ile Whitbread Ödülü'nü kazandı. 1982 tarihli *Mosquito Coast* (Sivrisinek Sahili) adlı romanıyla James Tait Black Ödülü'ne değer görülen Theroux, *The Great Railway Bazaar: By Train Through Asia* (1988) adlı eseriyle tüm dünyada tanındı.

Şeyda Öztürk Yapı Kredi Yayınları'nda *cogito* dergisi ve cogito düşünce kitapları serisi editörü olarak çalışıyor. İngilizce ve Almancadan ağırlıklı olarak teorik metinler çeviriyor.
seyda.ozturk@gmail.com

Paul Theroux'nun
YKY'deki kitapları:

Yeniden Patagonya'da (Bruce Chatwin ile birlikte) (*2006*)
Sivrisinek Sahili (*2014*)

PAUL THEROUX

Sivrisinek Sahili

Çeviren
Şeyda Öztürk

Roman

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 4105
Edebiyat - 1163

Sivrisinek Sahili / Paul Theroux
Özgün adı: The Mosquito Coast
Çeviren: Şeyda Öztürk

Kitap editörü: Begüm Kovulmaz

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Levent Ofset Basım ve Ambalaj San A.Ş
Merter Keresteciler Sit. Fatih Cad. Karadal Sok. No: 13 Merter / İstanbul
Sertifika No: 12034

Çeviriye temel alınan baskı: Penguin, New Ededition (30 Sep 1982)
MB Yayınları, 2006
YKY'de 1. baskı: İstanbul, Nisan 2014
ISBN 978-975-08-2926-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2013
THE MOSQUITO COAST Copyright © 1981, Paul Theroux
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

SİVRİSİNEK SAHİLİ

BİRİNCİ BÖLÜM

MUZ TEKNESİ

1

Arabayla Tiny Polski'nin konağının önünden geçip anayola çıktıktan sonra beş mil boyunca Northampton'a doğru ilerlerken, babam vahşilerden ve Amerika'nın ne berbat bir yer olduğundan bahsedip durdu – ülkenin uyuşturucu müptelası, evlerinin kapılarını kilitleyen, ülserli, müfrit çapulculardan, cani milyonerlerden ve ahlakçı gammazlardan oluşan bir tehlike bölgesi haline geldiğini anlattı. Ya şu okulların durumu? Hele de politikacılar. Patlak bir lastiği değiştirebilecek veya on sınav çekebilecek tek bir Harvard mezunu bulamazdın. New York City'de kedi köpek mamasıyla karnını doyuran, bozuk para için adam öldürecek insanlar vardı. Bu normal miydi şimdi? Peki değilse, neden kimse sesini çıkarmıyordu?

"Bilmiyorum," diye cevapladı kendi sorusunu, "sadece sesli düşünüyorum."

Hatfield'dan ayrılmadan önce kamyoneti bir bayırın üzerine park etmiş ve güneyi göstermişti.

"İşte vahşiler geliyor," demişti ki geldiler; orak şeklindeki bir ağaç kümesinin içinden belirip Polski'nin ahırlarının yapışkan, sıcak buğuyla çizilmiş siluetinin önünden geçerek tarlaları aştılar.

Esmerlerdi, üstlerinde paçavralar vardı, bir bölümü başlarına da paçavra geçirmiş, diğerleri geniş kenarlıklı şapkalar takmıştı. Yetişkin erkekler ve bazıları benden daha büyük

olan oğlan çocuklarıydılar; hepsinin ellerinde uzun bıçaklar vardı.

Babamın parmağı beni onlardan daha çok korkutuyordu. Hâlâ havadaydı parmağı. İşaret parmağı orta boğumuna kadar eksik olduğundan, güdük parmağın ucundaki dikiş atılmış deri katlarından oluşan korkunç yara izi doğru yönü sadece takriben gösterebiliyordu.

"Ne diye buraya gelmeye uğraşırlar ki?" dedi. "Para için mi? Nasıl olur da sebep para olabilir?"

Soruları ağzındaki purodan çiğneyerek çıkarıyor gibiydi.

Daha öğle olmamıştı, şimdiden Massachusetts için oldukça sıcak bir mayıstı. Kuru bahar ayları vadiyi yakıp kavurmuştu, sığ hendeklerden taze inek tezeği buğuları yükseliyordu. Bir tarlanın bir ucundan öteki ucuna kadar açılmış saban yarıklarından sadece cılız mısır püskülleri görünüyordu. Burada tek bir kuş bile cıvıldamıyordu. Adamların yöneldiği kuşkonmaz tarlaları, çimli yeşil kafa derisi soyulup ortaya çıkan ayazlık silindirle ezilmiş bir kafa gibi kahverengi ve düzdü.

Babam başını salladı. Ayağını fren pedalından çekip pencereden dışarı tükürdü. "Para değil elbette nedeni. Bu günlerde bir dolar sadece yirmi sent ediyor," dedi.

Hatfield'in ve Polski'nin evinin ötesinde, vadideki uçurumun hemen kıyısında, yapraklarla örülmüş mazgallı siperler vardı; bazıları limonata köpüğü solukluğunda, bazıları koyu renkli, öbek öbek, sarkık çalı kümelerinden ve kafamdaki kuşatıcı cangıl imgesini birebir karşılayan azgın ağaç dallarından oluşan çitler. Birkaç saat önce, sabah uyandığımızda, yer parlayan soğuk çiy damlalarıyla kaplıydı. Bana göre yaz buzu. Nefes verirken ağzımdan buhar bulutları çıkıyordu. Gökyüzü bulut kümeleriyle kaplıydı. Şimdi, yükselen güneş vadiyi ışığa ve ısıya boğuyor, çalışan adamlar keskin ışık altında bir deri bir kemik kötücül ruhlar gibi görünüyordu.

Babamın işaret parmağı gibi bu adamları da –yani, vahşileri, aynen burada ve güneşin kahverengi derilerinde bıraktığı kara lekeleri fark edecek kadar yakından– görmüş olmama rağmen telaşlanmamın nedeni buydu belki de.

Northampton'a girerken "Burası tam bir umumi tuvalet," dedi. Başına bir beyzbol şapkası geçirmiş, dirseğini pencereden sarkıtmıştı. "Nedeni kolejli kızlar değil, ki onlar da yeterince kötü. Şu ilerideki Römorkör Annie'ye, şu cüsseye bak. O kadar iri ki, onun gibi on bir tanesini bir araya getirsen, bir düzine eder. Ama bu yağ, sağlık değil. Bu çizburger." Ve, kafasını camdan çıkarıp bağırdı. "Çizburger bu!"

Pikabı ana caddeden aşağı ("Hepsi keş bunların") sürerken bir Getty benzin istasyonunun önünden geçtik; babam benzin fiyatını görünce resmen uludu. Gazete bayiindeki 'ÇATIŞMADA İKİ ÖLÜ' tabelasını görünce "Boktan paçavralar," dedi. Bir mağaza vitrinindeki *Hatıralık Eşya* yazısı bile onu sinirlendirmeye yetmişti. Hırdavat dükkânının yanında torbayla buz satın alınabilen bir otomat vardı.

"Buz satıyorlar – bir çeyreklik karşılığında on libre. Ama suyun da hava gibi bedava olması lazım. Bu soytarılar suyu satıyorlar! Su, yeni gelişen sanayi. Mineral suyu, kaynak suyu, maden suyu. Hey, büyük haber, su yararlıdır! Düşük kalorili biraymış; içinde ne olduğunu biliyor musun? Seni şişmanlatmamasının nedenini? Normal biradan daha pahalı olmasının nedenini? Su!"

Babam kelimeyi bir Yanki gibi ağzını yayarak telaffuz ediyordu.

Vadesi dolmamış bir parkmetre bulmak için arabayla dört dönerken daha da hırçınlaştı. Arabayı park ettikten sonra hırdavat dükkânına doğru yürüdük.

"Lastik izolasyon maddesi istiyorum, sekiz fit, köpük arkalıklı olsun," dedi babam ve adam malzemeyi getirmeye giderken "Benzinin bu kadar pahalı olmasının sebebi de

muhtemelen bu. İçine su katıyorlar. Bana inanmıyor musun? Ticaret işinde ahlak olduğunda ısrar ediyorsan," (oysa, tek kelime bile etmemiştim) "bana devlet kontrolündeki etin üçte ikisinin neden kanserojen nitratlar içerdiğini ve abur cubur yiyeceklerin –bu kanıtlanmış bir gerçektir– neden hiçbir besin değeri olmadığını açıklamak istersin belki," dedi.

Hırdavat satıcısı elinde bir rulo izolasyon malzemesiyle geldi ve babama uzattı; babam malzemeyi inceleyip adama geri verdi.

"Bunu istemiyorum," dedi.

"Ama, aradığın buydu işte," dedi adam.

Babam küçümseyici bir ifade takındı. "Nesin sen? Japonlar için mi çalışıyorsun?"

"Eğer istemiyorsan, istemiyorum de, olsun bitsin."

"Ben de aynen bunu dedim, Jack. Bu, Japonya'da imal edilmiş. Alnımın teriyle kazandığım mangırların Japon çocuklarının yararına dövize dönüştürülmesini istemiyorum. Yeni bir kamikaze neslini finanse etmemek istemiyorum. Bir miktar, Amerikan malı, köpüklü lastik izolasyon maddesi istiyorum; *hey, burada çalışm*ıyor *musun?"* Adam arkasını dönüp bir başka müşteriye bakmaya gittiği için küfür etti.

Babam aradığı lastik izolasyon maddesini sokak arasındaki küçük hırdavat dükkânında buldu ama arabaya yaklaşırken, ilk dükkânda söyleyemedikleri üzerine atıp tutmaya başlamıştı. "Ona, 'Sayanora' demeliydim, cıngar çıkarmalıydım."

Bir polis memuru, ellerini parkmetre üzerinde kenetlemiş, çenesini ellerinin üzerine koymuş, küreğinin sapına yaslanmış, kaytaran bir işçi gibi dinleniyordu. Babama baktı ve merhaba der gibi gülümsedi, sonra beni gördü ve dudaklarını ısırdı.

"Onun okulda olması gerekmiyor mu?"

"Hasta," diye cevapladı babam, adımlarını yavaşlatmadan.

Polis kamyonetin kapısına kadar babamın peşinden geldi ve başparmaklarını silahını tutan kemere takarak "Dur bir dakika! O zaman niçin yatakta değil?" diye sordu.

"*Mantar* enfeksiyonuyla mı?"

Polis kafasını eğip koltuğun üzerinden bana baktı.

"Hadi Charlie, göster ona. Bana inanmıyor. Ayakkabını çıkar. Sal kokunu gitsin."

Ben aceleyle spor ayakkabılarımın bağcıklarını çözmeye çalışırken polis memuru "Unut gitsin," deyiverdi.

Babam gülümseyerek, "Özür dilemem," dedi polise, "nezaket bir zayıflık göstergesidir. Suçla böyle savaşamazsın."

"Bir şey mi dedin?" Polis memuru çenesini kasıp durakladı. Çok kızmıştı. Temkinli ve ürkütücü görünüyordu.

Ama babam hâlâ gülümsüyordu. "Sadece sesli düşünüyordum."

Hatfield yoluna çıkana kadar tek kelime etmedi. "Gerçekten ayakkabını çıkarıp polise sağlıklı ayak parmaklarını gösterecek miydin?"

"Sen öyle istedin," dedim.

"Doğru," dedi. "Ama bu nasıl bir ülkedir ki, alışveriş yapan insanları hainlere, dürüst insanları yalancılara dönüştürür? Kimse bu ülkeyi terk etmeyi düşünmüyor. Charlie, ben her gün bunu düşünüyorum!"

Arabayı sürmeye devam etti.

"Ve bunu tek yapan benim. Çünkü ben, son insanım!"

Buradaki yaşamımız bundan ibaretti, çiftlik ve kasaba. Babam, Tiny Polski'nin çiftliğinde çalışmayı seviyordu ama kasabada sinir krizleri geçiriyordu. Beni okula göndermemesinin nedeni buydu. Jerry'yi ve ikizleri de.

O günün ilerleyen saatlerinde tarlanın kenarındaki bir pompayı tamir ederken, yine vahşileri gördük.

"Cangıldan geliyorlar. Göçmen işçiler. Durumları iyiyken farkında bile değillermiş. Bana sorsalardı, onlarla yer değiştirirdim. Buranın cennet olduğunu sanıyorlar. Hiç gelmemeleri gerekirdi."

Babam bu pompayı bir yıl önce Polski için icat etmişti. Toprağa kök salmış gibi görünen hassas bir çatal dişi vardı, toprak kuruyunca bu hassas diş bir düğmeyi harekete geçirerek pompanın çalışmasını sağlıyordu. Bir mucit olan babam, mekanik şeyler konusunda bir dâhiydi. "Dokuz patent," demekten hoşlanırdı. "Altısı beklemede." İyi bir eğitim almak için Harvard'dan ayrılmış olmakla övünürdü. İlk işi olan kapıcılıkla, Harvard bursundan daha çok gururlanırdı. Mekanik bir süpürge icat etmişti; sıkı bir şekilde sapından tutunca yerde salınan, sonra da kendini sıkarak kurutan bir süpürge. Bu süpürgeyi kullanmak, kafası olmayan bir kadınla dans etmek gibi, derdi. Ona Sessiz Kadın adını vermişti. En sevdiği iş, şeyleri parçalarına ayırmaktı, kitapları, hatta İncil'i bile. İncil'in bir kullanma kılavuzuna, henüz tamamlanmamış bir icadın tamir kılavuzuna benzediğini söylerdi. İncil'in balta girmemiş bölge olduğunu da söylerdi. Nasıl dünyada hiçbir insanın ayak basmadığı yerler varsa, İncil'de de hiç kimsenin okumadığı bölümler olduğu babamın gözde teorilerinden biriydi.

"Bunun kötü olduğunu mu düşünüyorsun? Kesinlikle kötü bir şey değil bu. Bizi kurtaracak olan, boş alanlar. Şarlatanlar yok, polisler yok, dolandırıcılar, haydutlar, tinerciler, sis bombaları yok. Ben, onlar gibi kayıp değilim." Eliyle vahşileri gösterdi. "Çıkış yolunu biliyorum."

Bir bebeğin vücudundaki şişlikleri muayene eden bir doktor misali parmaklarıyla pompanın farklı parçalarına dokunuyor, hâlâ vahşilerden ve boş arazilerden bahsediyordu. Gözlerimi kaldırdım ve onları gördüm. Biraz önce bahsettiği el değmemiş topraklardan sürünerek çıkıyorlardı adeta. Yukarıdaki tarlalara doğru ilerleyişlerini izlerken, sadece biraz

daha kuşkonmaz toplayacaklarını bildiğim halde, budayacak parmak peşindeymişler gibi göründüler gözüme.

"Dünyanın en güvenli bölgesinden, Orta Amerika'dan geliyorlar. Orada ne var biliyor musun? Jeotermal enerji. Muhtaç oldukları özsuyun tümü yerin beş bin fit altında. Dünyanın göbeği orası. Niye buraya geliyorlar ki?"

Vahşiler, sırtlarında kamburları, telaşla tarlaları aşıyorlardı. Kocaman ayakkabıları ve omuzlarının arasına sıkıştırdıkları küçük kafaları vardı; ormanın yanından geçerken kargaları ürküttüler ve bir karga curcunasının başlamasına neden oldular. Kuşlar, sıra hâlinde dururken aniden dağılan siyah eldivenler gibi, geriye doğru yükselip her kanat çırpışta tüylerini daha da şişirerek havalandılar.

"Geldikleri yerde televizyon yok. Japonca video pislikleri yok. Şu yağ tenekesini uzatsana. Burada doğa genç. Ama tropikal bölgedeki ekosistem son derece yaşlı ve dünyanın başlangıcından beri hiç değişmedi. Niye cevapların bizde olduğunu sanıyorlar ki? İnanç – iman mı diyorsun? İnanç 'İsa'ya Gel'i bemolden çalmak mıdır yalnızca?"

Elindeki İngiliz anahtarıyla çıkıntı yapan borunun vidalarını sıkıştırdı, yağ tenekesinin ağzını borunun bağlantı yerine sokuşturup yağı boruya boşalttı. İki eliyle boruyu söktü ve içini çekti.

"Hayır efendim. İman, doğru olmadığını bildiğin bir şeye inanmaktır. Hah!"

Kısa parmağını, pompa yuvasındaki paslı sızıntının içine soktu ve pirinç bir valfı çekip çıkardı, borudan su fışkırdı.

"Bu vahşilerin geldiği yerdeki suyu içemezsin. İçinde yaratıklar var. Kurtçuklar. Yabani otlar. Suyu kaynatıp arıtmayı akıl edemiyorlar. Filtreden geçirme işleminden haberleri yok. Mikroplar vücutlarına giriyor ve suyun kendisi gibi yeşile kesip sonra da ölüyorlar. Kalanlar, oradan hayır gelmeyeceğini anlıyorlar – enik kadar örümcekler, sivrisinekler, yılanlar,

seller, bataklıklar, timsahlar. Jeotermal enerji hakkında hiçbir fikirleri yok. Neden, buraya gelip paramparça olmak varken, bunu değiştirsinler ki? Bereketli kıyılarına vurmuş perişan sefilleri gönder bana.* Bir Cola iç, televizyon izle, yoksulluk yardımı al, havadan para gelsin... suça yönel: Bu ülkede suç işleyen faydasını görür, haydutlar toplumun direğidir. Bunların hepsi sonunda sokak haydudu ve kapkaççı olurlar."

Su pompadan fışkırmaya başladı, pompanın içindeki devreler tıklayarak çalışıyordu.

"Bir daha Northampton'a gitmem. Benim için fazlasıyla sinir bozucu. Önceden sahip olup da reddettiğim şeyleri kovalayan insanlarla karşılaşmaktan gına geldi artık. İstediğim kadar para kazandım ben Charlie. Hele eğitim öğrenimin sözünü bile etme. Şu sabahki polis eğitimliydi, hani şu Okul Kaçağı Avcısı ama tek hayali televizyonda gördüklerine sahip olmak. Bu adamı bakkala bile göndermem. Ben bunların hepsine sahip oldum – insanların hasretini çektiği şeylere. İşe yaradığı yok, cahilce göklere çıkarılmasını duymak da sinir bozucu."

Bana bakıp sırıttı.

"Dünya defolu bir yer."

Şimdi de kesik parmağına sırıtıyordu.

"Bu insanlar televizyon izlerken Ruslar ne yapıyor? Suyla oldukça ilginç birtakım deneyler yapıyorlar. Gazını alıyorlar, oksijen ve nitrojen de dahil olmak üzere içindeki her şeyi kaynatarak alıyorlar. Tümüyle sıkıştırıp konserve şeftali gibi, özel şişelere tıkıyor, bir süre kenarda bekletiyorlar. Sonra, bu suyu bitkilere verince, bitkiler iki veya üç katı daha hızlı büyüyor – büyük, sağlıklı ucubeler. Sırıklarından sarkan fasulyeler, balon gibi sakız kabakları, voleybol topu büyüklüğünde pancarlar."

* Emma Lazarus'un Özgürlük Heykeli'nin tabanındaki bir plakaya kazınmış "The New Colossus" şiirinden bir alıntı: *"Give me the wretched refuse of your teeming shore."* (ç.n.)

Eliyle suyu gösterdi.

"Sadece sesli düşünüyorum. Sen ne düşünüyorsun? Yağmurda bir tuhaflık olduğunu görüyor musun? Bir şey söyle!"

Bilmediğimi söyledim.

"Birisinin Tanrı'yla şu hava işini tekrar gözden geçirmesi konusunda konuşması lazım. Diyorum ya Charlie, bu kusurlu bir dünya. Amerika çıkmazda."

Avucunu su fışkırtan borunun altına tuttu, ağzına götürdü ve höpürdetti. "Şu vahşiler için şampanya sayılır."

İçtiği su muhteşem bir içecekmiş gibi dudaklarını şapırdattı.

"Senin benim gayet doğal karşıladığımız şeyler, mesela buz. Onların ülkesinde yok. Bir küp buz görseler, elmas veya değerli taş falan sanırlar. Evet, buz olmayınca dünyanın sonu gelmezmiş gibi geliyor. Ama, bir düşün. Doğru dürüst bir soğutma sistemleri olmadığı için karşılaştıkları sorunları bir hayal et."

"Belki elektrikleri yoktur," dedim.

Babam, "Elbette yok. Balta girmemiş ormanlardan bahsediyoruz Charlie. Ama, özsu olmadan da soğutma yapabilirsin. Tek ihtiyacın olan emiş gücü. Bir vakum mekanizmasını çalıştır ve işte sana soğutma. Bak, ateşten buz elde edebilirsin," dedi.

"Bunu niçin bilmiyorlar?"

"İmkânsız," dedi, "onları vahşi yapan da bu işte."

Pompanın parçalarını tekrar bir araya getirmeye başladı.

"Her türlü hastalık olmalı oralarda," dedi. Elindeki İngiliz anahtarını adamların ilerlediği yöne doğrulttu. "Onlar – hastalık taşıyorlar."

Onlardan hem büyüleniyor hem de tiksiniyor gibiydi ve bana ilginç bir şey anlatıp sonra da o konuyla gereğinden fazla ilgilenmemem için uyararak, bu hislerini bana iletiyordu. Vahşi dediği bu adamlar hakkında nasıl bu kadar çok şey bil-

diğini merak ediyordum. Yabani yerlerde, ilkel insanlar arasında yaşarken edindiği tecrübelerinden öğrendiğini iddia ediyordu. Vahşiler kelimesini muhabbetle, sanki bu özelliklerinden dolayı onları biraz seviyormuş gibi kullanıyordu. Yabana saygı duymak onun doğasında vardı. Yabaniliği kişisel bir meydan okuma, bir fikir veya bir makineyle düzeltilebilecek bir şey olarak düşünüyordu. Çoğu sorunun çözümünün kendinde olduğunu düşünüyordu, bir de önem verip dinleyecek birileri olsaydı.

Kargalar, ağaç tepelerine doğru hızla uçup tedbirli daireler çizerek tünemek üzere dalışa geçtiler ve ormana döndüler.

"Bu adamlar tehlikeli mi?" dedim.

"Ortalama Amerikalı kadar değil," dedi. "Sadece çok kızdıklarında. Eğer gülümsüyorlarsa, bil ki çok kızmışlar. İşaret bu, aynı köpeklerde olduğu gibi."

Bana döndü ve gülümsedi. Daha fazla soru sormamı istediğini biliyordum.

"Peki ya sonra?"

"Hayvana dönüşürler. Katile. Hayvanlar da, seni ısırmadan önce bir nevi gülümserler."

"Bu adamlar ısırır mı?"

"Sana bir örnek vereyim. Nasıl yaparlar biliyor musun? Seni nasıl öldürürler? Söyleyeyim oğlum Charlie. İçini deşerler."

Değh – şer – ler dedi ve yüzlerce keskin pençe kafa derimi yüzüyormuş gibi hissettim.

"İşte bu yüzden oralara gitmek cesaret ister, öyle sıradan cesaret de değil, deli cesareti. Kim o kadar cesur ki?"

Gökyüzü kıpkırmızı olana kadar çalıştıktan sonra, yemek için evin yolunu tuttuk.

"Kabul et," dedi babam, "bu, okuldan çok daha iyi."

2

O gece, karanlıkta gözlerimi açtım ve babamın evde olmadığını anladım. Birisinin yokluğunun hissi, varlığının hissinden çok daha güçlüdür. Nedeni, ıslık çalarak horlamasını duymamam (genelde, kendi imal ettiği genişleme valfları gibi sesler çıkarırdı) veya tüm ışıkların sönmüş olması değildi. Havada, içinde babamın bedeninin olması gereken, mumya şekilli bir delik varmışçasına, yalnızlık duygusu veren bir boşluk vardı. Korktuğum, hareketleri öngörülemeyen bu adamın ölmüş olması veya ölmüşten de beter –içi deşilmiş– hâlde evde dolaşıyor olmasıydı. Gitmiş olduğunu biliyordum ve endişeli bir suçlulukla –sadece on üç yaşındaydım– kendimi ondan sorumlu hissediyordum.

Aysız, karanlık bir geceydi ama bu evde arama yapmama engel değildi çünkü kapılarda kilit yoktu. Babam kapıları kilitlemeye karşıydı. Karşıydı diyorum ya, aksini yaptığımız takdirde bizi dayakla tehdit ederdi. Kilitli kapıların ardında saklanan kişiden hayır gelmez, derdi. Sıklıkla banyo kapısına doğru "Oraya kapanma " diye bağırırdı. Maine kıyısında, kapı kilitlemenin bilinmediği küçük bir balıkçı kasabasında (oraya "Dogtown" derdi) büyümüştü. Hindistan'da ve Afrika'da geçirdiği yıllarda da aynı kurala uyduğunu söylerdi. Bu yerlere gerçekten gidip gitmediği belli değildi ama dünyanın ona ait olduğuna ve söylediği her şeyin doğru olduğuna inanarak büyümüştüm.

Yaptığı her şeyi heybetli ve gözü pek tavırlarla yapardı. Tek sıradan tarafı puro içmesi ve başında beyzbol şapkasıyla dolaşmasıydı.

Önce yatak odasına baktım ve pirinç karyolanın öbür ucunda, kabarmış yatak örtüsü altında yatan vücudu, annemi gördüm. Gittiğinden emin olmuştum çünkü hep karyolanın direğine astığı iş tulumu orada değildi. Aşağıya indim ve odalara baktım. Kedi yerde devrilmiş bir paten gibi uyuyordu. Holde durdum, kulak kabarttım. Bahardı, güçlü bir leylak ve kazılmış toprak kokusu hâkimdi, yumuşak bir rüzgâr esiyordu. Dışarısı cırcır böceği kaynıyordu, evin içinde kapana kısılmış bir tanesi de kendinden geçmiş, sinirle ötüyordu. Ev, bu cırcır böceğini saymazsak, toprağın altında gömülüymüşçesine sessizdi.

Lastik çizmelerim kapının eşiğinin hemen yanındaydı. Tarlaların sınırları yelkesen şeklinde kesilmiş odunlarla belirlenmişti. Mısırlarla tütünler filizlenmeye başlamıştı, saban izlerini takip ederek yürümek daha kolay olsa da, ağaç dallarından korunmak için kollarımı yüzümün önünde tutarak patikada yürümeye devam ettim. Nefret ettiğim ağaç dalları değil, dalların arasında asılan ve kirpiklerime takılan örümcek ağlarıydı. Bu ormanlar bataklık gibi su birikintileriyle doluydu, balık zokaları kadar parlak, küçük ve kaygan karaağaç kurbağalarının cıvıltıyı andıran uğultusu havada yankılanıyordu. Ağaçlar, uzun boylu cadılar gibi, mavi ve siyahtılar. Babam neredeydi?

Evden çıkarken karanlığın beni sarmaladığını hissediyordum ama uzaklaştıkça karanlık azalıyordu. Şimdi toprak çamurlu bir sarıydı. Bazı ağaçlar kül rengindeydi, üst dalları demirden dikenler gibi gökyüzüne uzanıyordu; gökyüzü koyu gri renkteydi. Az sayıda bulut görebiliyordum. Biri, bir somun ekmek şeklindeydi ve gökyüzündeki bir fabrika şehrini kamufle ediyormuşçasına parlak ve yağlı göründüğünden, ayın tam o bulutun arkasında olduğunu tahmin ettim.

Bir süre sonra, evi o kadar aceleyle terk etmemiş olmayı diledim. Çizmelerim ayağıma tam oturmuyor ve şap şap ses çıkarıyordu. Sivrisinekler beni pijamamın üzerinden sokuyorlardı. Böğürtlenler kollarımı çizmişti. Keşke şapkamı takmış olsaydım, böcekler saçlarımın içinde ava çıkmıştı. Arada sırada, arkamda birisinin olduğuna dair bir his kaplıyordu içimi. Kabuksuz ağaçların üzerindeki sırıtkan kafataslarıyla veya ölü ağaç dallarından uzanan parmak kemikleriyle yüzleşmek için hızla arkaya dönüyordum. Korkularımdan biri buydu. Diğeri de, bir kokarcanın üzerine basmam ve kokusunu üzerime fışkırtması. O zaman, pijamalarımı bir çukura gömüp eve çırılçıplak koşarak dönmem gerekecekti.

Ağaçlar seyrekleşiyordu. Teker teker gökyüzüne yükselen ağaçları ve sarımsı bir tarlanın kenarındaki bir sıra ağacı seçebiliyordum. Büyük kaya parçalarından oluşan bir yığından nerede olduğumu anladım. Bu tümsek, sabanla sürülmesi imkânsız olduğu için böyle bırakılmıştı. Dardı, ormanlık arazinin sonuna doğru giderek yükseliyor, bölgeye bir gemi görünümü veriyordu. Gündüz vakti, kenardan bakıldığında, adalar gibi görünen yelkesenlerin arasındaki kuşkonmaz tarlalarına oturmuş, kayadan bir pruvası, güvertesinde kargosu ve otuz yapraklı bir direği olan bir uskunaydı.

Buralarda ekseriyetle kuşkonmaz vardı. Ekin hazırdı, hasada başlanmıştı. Kuşkonmaz komik görünüşlü bir mahsuldür çünkü bataklık bölgelerde büyümez. Tarlalar bir otopark gibi düz ve pürüzsüzdür. Uzaktan bakınca kuşkonmaz bitkisini göremezsiniz, ancak çok yaklaşırsanız sivri uçlarını görürsünüz; çiçeksiz, yapraksız, topraktan fışkıran şişman yeşil mumlar. Durduğum yerden, pürüzsüz, silindirle düzeltilmiş topraktan ve dalgasız denizdeki bir kabartıya benzeyen donuk parıltısından başka bir şey göremiyordum. Bir de, bu tarlaların ötesinde, babamın içinde bulunmasından korktuğum gecenin kara şeridi.

Işıldayan böcekler de vardı. Cılızdılar, pek parlak da değillerdi, kibrit alevinden daha az parlıyor, aynı yerde asla birden çok olmamak üzere, titreyerek yanıp sönüyorlardı. Kendi ışıkları vardı ama başka hiçbir şeyi aydınlatmıyorlardı ve karanlığın içinde sönüp giden donuk, güvenilmez yıldızlar gibiydiler.

Ama uzakta küçük bir ışık kümesi ışıldamaya devam ediyordu. Bu küme karanlıkta el yordamıyla ilerliyordu; bunlar meşaleydi ve bu ateş kümelerinin altında onları tutan insanlar olduğundan emin olduğumda, kuşkonmaz tarlalarının üzerinden, bitkilerin sivri uçlarını ayaklarımla kırarak ve çizmelerimle toprağın kabuğuna bata çıka, onlara doğru koşmaya başladım.

Yakınlaşınca, sıra halinde ilerleyen yüksek alevleri gördüm – alevleri bayraklar gibi dalgalanan meşaleleri başlarının üzerinde taşıyan, tek sıra halinde dizilmiş insanlardan oluşan bir kafile. Geniş kenarlı şapkaları meşalelerden gelen ışıkla aydınlanmıştı ama vücutlarını göremiyordum. Maymun Evi dediğimiz eski binanın bulunduğu, çam ağaçlıklı bölgeden çıkarak ilerliyorlardı.

Gece yarısı vadideki tarlalarda yürüyen meşaleli adamlar – daha önce hiç böyle bir şeye tanık olmamıştım. Alevlerden oluşan bir yılandı bu, sallanan bir teneke kutudaki madeni paraların sesini andıran bir tıkırtı duyduğumu sandım. Korkmaktan ziyade meraklanmıştım; kendimi o kadar iyi saklamıştım ve o kadar uzaklardaydım ki, bu şey beni korkutmuyordu.

Kafile, ekinler –bir yanda taze mısır, diğer yanda kuşkonmaz– arasındaki taş duvarın öte yanında ilerlemeye devam etti. Olduğum yerde kalmalıydım.

Beni görürlerse bana saldıracaklarını ve ateşe vereceklerini düşündüm. Bu düşünce ve bulunduğum yerde güvende olduğumu bilmem, beni heyecanlandırdı. Kamburlaşarak bir

hendeğe doğru koştum ve yüzüstü yatarak dikkatle onları izlemeye koyuldum.

Birden yönlerini değiştirdiler ve bana doğru gelmeye başladılar. Beni koşarken görmüşler miydi? Meşaleler taş duvardaki bir geçidin içinden sallanarak geçerken kalbim durayazdı ve "Aman Yarabbi, beni ateşe verecekler" diye düşündüm.

Gerisingeriye hendeğin içine doğru süründüm: hendeğin suyu çizmelerime dolmaya başladığında, işte bu yatar pozisyondaydım. Kısa sürede çizmelerim su içinde kaldı. Ama ağzımı açmadım. Babamın en sevdiği hikâyelerden biri, şimdi hatırlayamadığım bir nedenden dolayı gömleğinin altında bir tilki olan ve yardım istemek için bağırmayacak kadar yiğit olduğundan, hayvanın, karnını parçalayarak yemesine izin veren Spartalı çocuğun hikâyesiydi. Islak ayaklar bunun yanında hiçbir şeydi. Yan tarafta, yerden yetişen kısa üzüm asmaları vardı. Bacaklarımın suya ve çamura battığını biliyordum, asmalara hızla asıldım ve başımın üzerine doğru çekerek, hendeğin kenarına yapıştım. Tümüyle saklanmıştım.

Adamlar yakındaydı. Hâlâ gevezelik ediyorlardı –sesleri neşeliydi– ve meşalelerin hışırtılarını duyabiliyordum; alevler, bir çamaşır ipinin üzerinde dalgalanan çarşaflar gibi ses çıkarıyordu – çıtırtı yok, sadece alevin kanat çırpışları. Başımı kaldırıp baktım. Yüzlerinde çıldırmış bir ifadeyle meşale taşıyan adamları görmeyi beklerken karşılaştığım manzara üzerine neredeyse haykıracaktım. En öndeki adam, büyük bir siyah haç taşıyordu. Haç, tahtadan değildi, birbirine bağlanmış iki kalın kazıktan oluşuyordu. Dalların ağaçtan ayrıldığı yerlerde, deri üzerindeki oval biçimli yaralara benzeyen, korkunç, beyaz kesik izleri vardı. Haçı taşıyan bu adamın arkasında, ondan daha da korkunç bir başkası, kafası aşağıya sarkmış, ayakları asılı halde sallanan ve kolları öne arkaya hareket eden gevşek bir yığın şeklinde bir insan bedeni taşıyordu. Bu beden büyük, yumuşak ve ağırdı ve uzuvları kor-

kutucu bir şekilde, gevşekçe sallanıyordu. Meşalenin ışığında, taşıyıcının yüzü sarıydı. Gülümsüyordu.

Daha fazla bakmak istemiyordum. Soğuktan titriyordum. *Ateşten buz elde edebilirsin,* demişti babam. Şimdi ona inanıyordum. Bu ateş, içimi donduruyordu.

Her tarafım çamura bulanmıştı, vücudum böcek ısırıklarıyla doluydu ve sırılsıklamdım ama yine de başımı aşağıda, ağzımı kapalı tuttum. Alevlerin sıcaklığını hissetmiş, meşalelerin kokusunu almıştım – o kadar yakınımdaydılar. Sonra, uzaklaştılar. Yavaşça başımı kaldırıp baktım ve yararak içinden geçtiğim gemi şekilli ağaçlıkta titrek ışıklar saçan meşaleleri gördüm. Ağaç dalları ateşin ışığında sıçrıyordu; hoplayarak ilerleyen çizgi ve gölgelerin oluşturduğu bu hat öte tarafa geçerek durdu ve parlamaya başladı.

Hendekten sürünerek çıktım ve asmaları kenara itip çizmelerimin içindeki suyu boşalttım. Hendeğin kenarından uzaklaşmadan çamurun içinde gidebildiğim kadar gittim, olabildiğince eğilerek kuşkonmazların arasından geçip ağaçlığa girdim. Kafile artık ağaçların ötesine geçmişti. Burada, benzinle ıslanmış paçavraların kokusu ve yanık yapraklardan başka bir şey kalmamıştı. Saklanmak için uygun bir yerdi. Aslında, bir kaya yığının arkasından her şeyi görebiliyordum.

Adamların ikisi kamburlarını çıkararak eğilmişti. Ölü adamı haça bağlıyor olmalıydılar çünkü bundan kısa bir süre sonra, meşalelerden oluşan çemberin alevli ışığında, üzerinde bir adam olan haçın kaldırıldığını gördüm; adamın bilekleri bükülmüş, ayak parmakları aşağıya doğru eğilmiş ve başı bir testi gibi yana düşmüştü.

Korkunç bir görüntüydü ve adamların ortalığı velveleye vermesini bekliyordum. Ama, hayır, tümüyle sakin, hatta neşeli bir hava hakimdi; bu daha da kötüydü, gördüğünüz kabusun gerçek olması ve nedenini açıklayamamanız gibi. Tar-

lalar arasında zikzaklar çizerek ilerleme faslı sırasında fark edilmekten ve canlı canlı yakılmaktan o kadar korkmuştum ki, orada olma nedenimi unutmuştum. Yukarıya kaldırılan haçı gördüğüm anda, babamı aradığımı hatırladım. Bu hatırlama ve görme aynı anda gerçekleşti ve şöyle düşündüm: Şu ölü, çarpık adam benim babam.

Orada oturup – ellerimi gözlerime bastırarak ağlamamı durdurmaya çalıştım ama başımın çok küçüldüğünü ve ıslandığını hissedene kadar zırıldamaya devam ettim. Nedenini bilmeden, bunun için suçlanacağımı düşünüyordum.

Tüm yapabildiğim, izlemek ve dinlemekti. Bu kasvetli görüntüye alışmıştım, baktıkça kendimi daha da sorumlu hissediyordum; bu sanki hayalini kurmuş olduğum bir şey, kafamdan çıkan kötücül bir düşünceydi. İzlemek beni onun bir parçası yapıyordu.

Üzülecek vakit yoktu. Adamların hepsi aynı anda ateşlerini suyla söndürdüler. Şimdi, bu adamlar, bu paçavralar bana doğru köpürürken, ateşten, gölgelerden ve yakılmış haçtan geriye tişörtler ve şapkalar kalmıştı –bedeni olmadan hareket eden kemik beyazı iskelet paçavralar– ve sessizlik.

Ayağa kalktım ve canımı kurtarmak için koşarak kaçtım.

Ben son insanım! Babam bunu sıklıkla, bağırarak söylerdi.

Karanlık, kapıları kilitli olmayan evde, yatağımda, rüya görmeyip düşünürken acı çekiyordum. Kendimi küçük ve küçülmüş hissediyordum. Amerika'da savaş çıkacağına inanan babam, beni kendi ölümüne hazırlamıştı. Bütün kış "Yaklaşıyor. Burada korkunç şeyler olacak" deyip durmuştu. Huzursuz ve konuşkandı. İşaretlerin her yerde olduğunu söylerdi. Pahalı fiyatlarda, bozuk morallerde, sürekli kaygı hallerinde. İnsanların aptallığında ve açgözlülüğünde ve domuz gibi şişman olmalarında. Şehirlerde kanlı cinayetler işleniyordu ve

suçlular cezalandırılmıyordu. Bu, sıradan bir savaştan çok, hiçbir tarafın tümüyle masum olmadığı bir savaş olacak, derdi.

"Şişko budalalar, zayıf suçlularla savaşacak," derdi. "Bir taraftan nefret edecek, diğerinden korkacaksın. Ulusal beyin hasarı yaşanacak. Güvenilecek kim kaldı ki?"

Sesi bıkmış gibiydi ve o karla kaplı karakış günlerinde bazen oldukça kederlenirdi. Bir gün, Tiny Polski'nin borularını buz kesince sorunu çözmesi için babamı çağırmışlardı. Karda, yeni kazılmış bir çukurun kenarında durmuş, boruları, buzlarını çözmek için babamın "Thunderbox"ına bağlıyorduk. (Babam, kendisinin icat ettiği –patenti beklemede olan– bu aletle, ilk kullanım sırasında elektriği açtığında, eli akımın ulaştığı musluğun üzerinde duran Ma Polski'yi neredeyse öldürecek olmuş olmasına rağmen, gururlanıyordu.) Boruların ısınıp buhar verişini izledi. İçeride buz çatlayarak hareket ediyor ve çakıl taşları gibi tıkırdıyordu. Boruların içinde gümbürdeyerek çözülen buzların sesini keyifle dinledi ve karla kaplanmış çukurun kenarında bana döndü.

"Savaş başladığında, öldürecekleri ilk kişi ben olacağım. Her zaman, önce akıllı olanları öldürürler, kendilerini akıl üstünlüğüyle yenenleri. Daha sonra, kendilerini durduracak kimse kalmayınca, birbirlerini parçalarlar. Bu güzelim ülkeyi kahrolası bir mağaraya çevirecekler."

Sözlerinde çaresizlik değil, sadece gerçekçilik vardı. Savaşın çıkacağı kesindi ama o hâlâ umutluydu. 'Kendine ve bize' güvendiğini söyledi. "Sizi uzaklara götüreceğim – eşyalarımızı toplayacağız ve gideceğiz. Kapıyı yüzlerine kapatacağız."

Yola çıkma, uzaklara gitme, aklı ve alet kutusundan başka hiçbir şeyi olmadan, boş bir yerde her şeye yeniden başlama fikrini seviyordu.

"Önce beni alacaklar."

"Hayır."

"Her zaman önce akıllı olanları alırlar."

Bunu inkâr edemezdim. O, tanıdığım en akıllı adamdı. İlk ölmesi gereken o olacaktı.

Gece yarısı yürüyüş yapan o kafileyi ve çarmıha gerilmiş cesedi görene kadar, birisinin nasıl olup da onu öldürebileceğini aklım almazdı. Ama o gece yetmişti. Artık ikna olmuştum ve yalnızdım. Tanıdığım en güçlü adam, iki sırığın üzerine gerilmiş ve bir mısır tarlasında terkedilmişti. Bu, dünyanın sonuydu.

"Ben son insanım Charlie!"

Karanlık saatler sona eriyordu. Kısa süre içerisinde sabah olacaktı ve herkesle yüzleşip babamın bunu öngördüğünü anlatmam gerekecekti. Yatağıma uzandım ve babamın bu ülkenin yok olmaya mahkûm olduğunu söylediğini düşündüm. Bizi kurtaracağına ve çok geç olmadan uzaklara götüreceğine söz vermişti. Ama artık yoktu, ben diğerlerini kurtaramayacak kadar güçsüzdüm ve gecenin en soğuk vaktinde gördüğüm son rüyada, paçavralar içindeki annemi, ikizleri ve Jerry'yi, yara almış bir güneşin ve kan rengine bürünmüş bir gökyüzünün altında, yanan tarlalardan, dumanın içinden, yiyecek hiçbir şeyimiz olmadan geçirdiğimi görmüştüm. Bana güveniyorlardı ama ben onları yanlış yöne götürdüğümü biliyor ve bunu söylemeye korkuyordum.

Babamın yaralı, kırmızı siyah gökyüzünde beliren alaycı yüzü, biz uzun süre yürüdükten sonra bana, "Nerede kaldın, oğlum?" diyordu.

Gözlerimi ellerimle kapattım. Hâlâ rüya görüyordum, her yanım ağrıyordu. Annem ve çocuklar arkamda, felaket önümdeydi ve kaçış yoktu.

"Nerede ka-?"

Uyandım ve yüzünü gördüm; güneşten yanmış ve kızgın yüzünü; kalkıp oturdum çünkü bana vurmasını bekliyor-

dum – ölü olduğu için, yanımda ayakta durduğu için korkuyordum. Purosu, rüya görmediğimin işaretiydi. Ağlayamayacak kadar şoktaydım.

"Kötü bir rüya gördüm."

Hepsinin rüya olduğunu düşündüm: meşaleli adamlar, çarmıha gerilmiş ceset, gülen vahşiler, yaralı güneş ve gökyüzü. Çok mutluydum. Güneş yatak odamın perdelerini ağartıyor, kuşlar bana cıvıldıyordu.

"Rüyanda zehirli sarmaşık görmüş olmalısın" dedi babam. "Şimdiye kadar gördüğüm en ağır vaka."

O bunu derken, her yanım ağrımaya başladı. Yüzüm pürtüklü ve hassastı, kollarım da.

"Dokunma. Yayacaksın. Yatağından çık ve şunların üzerine bir şey sür."

Odadan çıkmak için arkasını döndü, elbiselerimi giyerken bana "Çalılıklarda haytalık ediyordun – yaptığın buydu," dedi.

Eşikteki gevşek tahta her şeyin normal olduğunun işaretiydi. Kahvenin ve domuz pastırmasının kokusunu aldım, ikizlerin bağrışma seslerini duydum ve kendimi hiç olmadığım kadar neşeli hissettim. Banyoya gittim. Yüzüm aynada bir nar gibi görünüyordu; kollarım ve omuzlarım, zehirli sarmaşık iltihabıyla doluydu. İltihabın üzerine kalamin losyonu sürdüm ve mutfağa seğirttim.

"Bu bir hayalet" dedi bembeyaz yüzümü gören Jerry.

"Ah yazık sana," dedi annem. Önüme yumurta dolu bir tabak koydu ve başımı öptü.

Babam, "Kendi hatası," dedi.

Ama, hiç önemi yoktu, gördüklerimden sonra, bir zehirli sarmaşık vakası olmak kurtuluş gibi geliyordu.

"Yemeğini bitir," dedi babam. "Halledecek işlerimiz var."

Çalışmak, alet kutusunu taşımak, ona yağ tenekesini uzatmak, kölesi olmak ve istediği her şeyi yapmak istiyordum. Cezalandırılmayı hak ediyordum. O meşaleleri ve o

adamları unutmak istiyordum. Yine on üç yaşındaydım. Kırk yaşında gibi hissetmiştim.

Babam, "İşin bitince atölyeye gel, " dedi.

"Zavallı Charlie," dedi annem. "Yüzün nerede böyle oldu?"

Yumuşak bir sesle "Çalılıklarda boş boş dolanıyordum, anne. Benim hatam," dedim.

Başını salladı ve gülümsedi. Üzgün olduğumu biliyordu.

"Anne!" diye bağırdı Jerry. "Charlie o yüzüyle bana bakıyor!"

Babamın atölyesi evin arka tarafındaydı. Raflara çivilenmiş karton parçaları üzerine karalanmış sloganlar ve alıntılar, aletler, borular, kablo bobinleri ve çeşit çeşit makineler vardı. Envai çeşit makina, bir yağlama tabancası ve atölyeye bir cephanelik havası veren torna tezgâhından başka, Thunderbox'ı ve "Atom Ezicim" adını verdiği çok işlevli acayip bir aleti de vardı.

Yerin üzerinde, baharın büyük bir bölümünde kurup düzeltmekle uğraştığı, bir sandık boyutunda ama dikey duran tahtadan bir kutu vardı. Kutuda kablo ve motor yoktu. Parçalarını bir alev lambası kullanarak birleştirmişti. İçi borular, ızgaralar ve haznelerle dolu, altında bakırdan bir boru takımı ve üst kısımdaki teneke kutuya giden bir kapıcık vardı. Gazyağı kokuyordu ve bir çeşit fırın olduğunu sanıyordum çünkü arka tarafına bir baca tutturulmuştu. Babam bu şeyi kamyonete yüklememiz gerektiğini söyledi.

Kaldırmaya çalıştım. Kımıldatamadım.

"Fıtık olmak mı istiyorsun?" dedi babam.

Fazlasıyla titiz bir ihtimamla ve hiç aceleye getirmeden, üç ayaklı bir sehpa üzerine bir palanga kurdu; borularla donanmış bu kutuyu sallandırarak kamyonete yerleştirdik.

"Nedir bu?"

"Bir Buz Fıçısı veya depo diyelim. Doktor Polski ne olduğunu anladığında, sen de anlayacaksın."

Arka yola saptı ve kamyoneti tarlaların sınırlarındaki traktör yolları üzerinde Polski'nin çiftlik evine doğru sürdü. Bir gemiye benzeyen yelkesenin yanından geçerken, meşale taşıyan adamlar kafilesini orada gördüğümü hatırladım. Ağaçlıkların altında, o adamların toplandığını ve çarmıh üzerinde havaya kaldırılan cesedi görmüştüm. Babamın sağdaki yola sapmasını ve böylece ayak izleri veya ezilmiş mısırları görüp tüm bunların bir rüya olmadığına ikna olmayı diledim. Babam sağa döndü. Nefesimi tuttum.

Sabanla sürülmüş o tarladaki şey de neydi? Bir haç, üzerinde asılı duran ölü bir adam, siyah renkte paçavralar ve bir şapka, kırık eller ve çarpılmış ayaklar.

Bu görüntü kanımı dondurdu ve babama bunun ne olduğunu sorarken sesimdeki kekeleyen iniltiye engel olamadım.

Babam, hâlâ arabayı engebeli yolda hızla sürüyordu. Kafasını çevirmedi. Sadece sırıttı ve "Sakın bana daha önce hiç korkuluk görmediğini söyleme," dedi.

Gaz pedalına iyice bastı.

"Hem de işe yarar bir korkuluk olsa gerek."

Arkama dönüp baktım ve boş tarlada asılı duran, eski giysileri samanla doldurulmuş korkuluğa baktım. Ter, yaralarımı kaşındırmıştı, yüzümü tırmalamak istiyordum.

"Çünkü, seni korkuttuğu kesin!"

Ve güldü.

3

Anlatılanlara göre, babamın icatlarının methini duyan Tiny Polski, onu ziyaret etmiş ve Hatfield'e gelmesi için yalvarmıştı. O zamanlar Maine'de yaşıyorduk; Dogtown'da değil, ormanda. Babam o yıl kendi yağında kavrulma denemesi yapıyor, sebze yetiştirip güneş panelleri kuruyor ve bizi okuldan uzak tutuyordu. Polski, para ve çiftlik hissesi vadetti. Babam hiçbir tepki vermedi. Polski içinden çıkılmaz sorunları olduğunu, büyüme mevsimini mekanik yollardan uzatmak hatta çiftliğinden yılda iki hasat almak istediğini söyledi. Çocuk yetiştirmek için iyi bir yerdi. Her yere millerce uzaklıkta, güvenli, huzurlu bir vadiydi. Babam teklifi kabul etti. Bana anlattığı şekliyle, hikâye buydu. Ama ben işin içyüzünü biliyordum. Maine'de işler yolunda gitmiyordu. Babam, ilaçlamaya karşı olduğundan sebzeler daha olgunlaşmadan kurtçuklar haklarından geliyordu. Yağmur ve fırtına da güneş paneli işini çıkmaza sokmuştu. Babam, uzun süre hiçbir şey yemedi ve hastanelik oldu. Yattığı hastaneye 'Vızıltı Palas' adını takmıştı ama taburcu edilirken gülümseyerek "Hiçbir şey hissetmedim," dedi. Yeniden sağlığına kavuşmuştu, sadece arada bir isimlerimizi unutuyordu. Hatfield'e doğru yola çıktığımızda hiçbir şeyimiz yoktu. Sıfırdan başlamayı seviyordu.

Polski'yi ya da herhangi birisini babamın patronu olarak görmek imkânsızdı. Babam emir almazdı. Polski'nin 'kavruk'

olduğunu söyler, ona "Roly" veya "Doktor Polski" diye seslenirdi; gerçi 'Doktor' lafı safi istihzaydı, olası bir arkadaşlığın önüne geçme amaçlıydı. Polski'nin, diğer tüm insanlar gibi kendisinden aşağı olduğunu düşünürdü.

"İnsanlar onun malı," derdi babam, "ama bana sahip olamaz."

Arabayla çiftlik evine yaklaştığımızda, Polski verandasında durmuş, bizi bekliyordu. Gözleri gri, bakışları sertti. Babamdan daha yaşlı, kısa ve tıknazdı, talaşla doldurulmuş bir kuklaya benziyordu. Damalı bir gömlek giymişti, belinde üzerindeki bol iş tulumunu belinin alt ve üst kısmında olmak üzere iki ayrı bohça gibi kabartan bir kemer vardı. Cipi tertemizdi, çizmelerinde hiç çamur olmazdı ve şapkasında da ter lekesinden iz yoktu. Puro içmezdi. Hep pis işlere uygun şekilde giyinir ama üstü başı hiç kirlenmezdi. Konağının içine hiç girmemiştik ama bunun babam girme teklifini açıkça reddettiğinden mi yoksa davet edilmediğimiz için mi olduğunu kestiremiyordum. Belki de Polski babamı içeriye davet edip boktan gazeteler veya çizburgerler hakkındaki söylevlerinden birini dinlemeyecek kadar akıllıydı. Pencerelerden evin içine bir göz atmış ve cilalanmış masayı, çiçeklerle dolu kristal vazoyu, büfenin üst kısmında dikine sıralanmış tabakları, duraksayarak gezinip etrafı düzelten Polski Ana'nın sırtını görmüştüm. Hiçbiri de davet edici görünmüyordu. Polski Ana da odanın bir parçası gibiydi.

"Ne güzel bir gün," dedi Polski.

"Öyle tabii," dedi babam.

"Umarım hafta sonu da böyle olur. Cumartesi günü halletmem gereken bir iş var."

Aslında *Cumağtesi halt-mem geğeken biğş var* demişti. Babam yorum yapmadı. Heyecanlıydı. Arabayı sabırsızlıkla sürmüştü; icat ettiği aleti, "Buz Fıçısı"nı, Polski'ye bir an önce göstermek istiyordu. Her ne idiyse, onunla gururlanıyordu.

Buna rağmen, hâlâ kamyonetin içinde oturmuş, purosunun ucunu çiğniyordu.

"Kibritin var mı Doktor?"

Polski tek kaşını kaldırdı ve topuklarının üzerinde hafifçe sallandı. Bu soru onu şaşırtmıştı. "Tüm bu yolu, bir kibrit istemek için mi geldin, Mr. Fox?" dedi.

"Evet."

"Hemen dönerim." Polski r'leri ğ gibi söylüyordu – döneğim, hatığlağım, zıpğa, doğğu. Nedeni, ön dişlerine takılıp duran alt dudağıydı. Eve girdi.

Babam isilikle dolu yüzümü ve kollarımı inceledi. "Uyuz kaptın. Umarın dersini almışsındır," dedi.

Sıçrayarak kamyonetten indi ve arkasına geçip bir palanga kurdu. "Şaşkınlıktan yerinden zıplatacağız onu," dedi. Buz fıçısını sallandırarak yere indirdi. "Saçlarını dümdüz edeceğiz."

Polski elinde bir kutu mutfak kibritiyle geri geldi, Buz fıçısına baktı ve "Bir tabut için oldukça küçük," dedi.

"Benim için bir şey daha yapar mısın acaba," dedi babam. "Bir bardak suya ihtiyacım var. Sadece, musluk suyuyla dolu küçük bir bardak."

Polski "Biğ bağdak musluk suyu," diye mırıldanarak çiftlik evine girdi. Bunu söyleyişinden ve kapının arkasından gürültüyle kapanışından, sabrının taşmaya başladığı anlaşılıyordu. Suyu getirip babama verirken "Sırlarla dolu bir adamsın, Mr. Fox. Hadi başlayalım bakalım," dedi.

"Tam bir centilmensin."

Polski geldiğimizden beri ilk defa bana baktı. "Zehirli sarmaşık. Seni mahvetmiş. Bak şu işe."

Zehiğli ve sağmaşık laflarını duyunca geriledim ve utanarak yüzüme dokundum. Bir korkuluk beni oyuna getirmişti. Gördüklerimi şimdi anlamlandırabiliyordum: Korkulukları geceleyin dikmek akıllıcaydı, böylece kuşların haberi olmuyordu. Almam gereken ders bu muydu?

Polski babama "Ne ki bu?" diye sordu.

Babam, tahta kutunun kapağını açıp mafsallı düşme kapağının ve Northampton'dan aldığımız izolasyon lastiğinin olduğu metal bölmeyi gösterdi. "Sana bunun ne olmadığını söyleyeyim," dedi. "Bu bir tabut değil, hastalıklı bir et parçası hiç değil. Hah!"

Düşme kapağı çekerek indirdi ve, "Bana içeride ne gördüğünü söylemeni istiyorum," dedi.

"*Hiçbişey.*"

"Sen tanıksın, Charlie."

Polski güldü. "Tabii ya, gözleri şişip kapanmış bir tanık."

Babam bardağın içindeki suyun birazını akıttı, sonra dibinde biraz su kalıncaya dek dikkatle ölçerek bölmeye boşalttı. Bardağı metal bölmelerin içine koydu, düşme kapağı, kapıcığı, masurayı kapattı ve bir kibrit yaktı.

Polski, "Sakın o bardaktaki suyu pişireceğini söyleme," dedi.

"Yapacak daha iyi işlerim var."

"Benim de!"

Polski bunu söyledikten sonra dudaklarını büzdü. Belli ki öfkeden köpürüyordu.

Babam, "Hayal kırıklığına uğramayacaksın," dedi.

"Ne bu koku? Gazyağı mı?"

"Doğru. Gazyağı. Amerika'da bulabileceğin en ucuz yakıcı madde."

"Ve de en pis kokulusu."

Babam, "Zevkler tartışılmaz," dedi

Polski bunun üzerine bir hindi gibi sesler çıkardı.

"Ve bir şey pişirmiyorum, diyorsun?"

"Pek sayılmaz."

Babam keyiflenmişti. Tahta fıçının arka tarafında, tüplerin ve ısıtma ünitesinin olduğu bölmede bir şeyler yapıyordu. Buz Fıçısı birbirine bağlı borularla dolu bu fıçı için uygun bir

addı. Babam yakıt deposu üzerindeki musluktan beslenen fitili yaktı; alevi ayarlamasıyla fıçının bacasından yapışkan kurum bulutları yükseldi. Fıçıdan boş bir midenin gurultusuna benzer sesler yükseliyordu ama borulardaki bu tedirgin dalgalanmalar dışında bir şey olmuyordu, ne bir motor sesi, ne de aşırı ısınma belirtisi.

"Geğiriyor mu yoksa osuruyor mu?" dedi babam. "Kendine bunu soruyorsun."

Polski utançla homurdanıp gözlerini kırpıştırdı; çizmelerinin ucunu çakıl taşlarına sürterken sabrı taşmış gibi görünüyordu. Fıçının bacasından gevşek kara bulutlar yükseliyordu. Polski geri çekildi.

"Borular sızdırmıyorsa, bu alet patlar," dedi. "Aşırı basınç."

"İstersen git evine sığın," dedi babam. "Ama bu alette bir yığın güvenlik valfı var. Tüttürmesinin nedeni tam gaz çalıştırıyor olmam. Teşhir amacıyla."

Elini şapkasının siperliğine götürdü.

"Bunu kaldırabilir."

Alete gururla bakıyor ve ondan o kadar emin, ona öylesine kaygısızca güveniyordu gibi görünüyordu ki, bana sanki alet bir alev topu çıkaracak, gümbürdeyip dağılacak ve suratında patlayacakmış gibi geliyordu. Bu tür patlamaları az görmemiştik. "Sadece deneme yapıyordum," derdi babam. Atölyesinin tavanı kavrulmuş haldeydi ve babam parmağının ucunu, bazen iddia ettiği gibi bir ton balığı konservesini açarken kaybetmemişti.

Polski, "Bir bardak suyu pişirmek niyetinde olsaydım, ön ocağa koyardım. Ne vağ ki, hiç biğ bağdak su kızağtmaya niyetlenmedim."

Polski onay almak için bana baktı, yükselen yağlı dumanı görünce suratı iyice asıldı.

Kafasını omuzlarının arasına sıkıştırdı ve patlamayı bekler vaziyette gözlerini kıstı.

Babam bana göz kırptı. "Nasıl, mırıldanması hoşuna gitti mi?"

"Gümbüğdeme, gümbüğdeme," dedi Polski.

"Tek bir yerinde bir tel yok," dedi babam, kutunun etrafında yavaşça dolanırken.

"Hiçbir şeye bağlı değil. Gizlediğim hiçbir şey yok. Oynak parçaları yok, Doktor. Aşınacak tek bir parçası bile yok. Sonsuza dek dayanır."

"Tam benim kümese göre," dedi Polski ve bana baktı. "Kışları tavukları sıcak tutar ve düzenli yumuğtlatığ, tabii dumanından ölmezlerse."

"Ne şakacı adam," dedi babam. "Duman halledilir. İyi bir ayara bakar. Benim sana asıl göstermek istediğim, bu aletin neler yapabileceği."

"Kokarcanın işini elinden alacağı kesin, derim," dedi Polski. Boğazını temizleyip tükürdü ve ayağıyla toprağı eşeleyerek tükürüğünün üzerini örttü.

Babam "Senin kuşkonmazlar ne alemde?" diye sordu.

"Gereğinden fazla. Nedeni bu kuru hava. Bu havada fışkırıyorlar. Neredeyse hepsi olgunlaştı. Elimde depolayabileceğimden fazlası var."

Depolayabileceemden fazlası vağ.

"Sat o zaman," dedi babam.

"Bak bu hoşlarına gider."

"Kim kuşkonmaz sevmez ki."

"Pazar doydu," dedi Polski. Çenesini tükürükle doldurdu ve cevap niyetine hızla tükürdü. "Bir kilosuna ne kadar aldığımı hiç söylemeyeyim daha iyi. Bir dahakine tonla satacağım. Ya da dağıtacağım."

"Harika bir fikir."

"Düşkünler evine düşeceğim."

"Elbette düşeceksin," dedi babam.

"Benimle beraber sen de, Mr Fox."

"Ben orada bulundum. İnsan çok şey öğreniyor."

Polski "Soğutma deposu tıka basa dolu. Daha sonra sigortalara bir bakmanı istiyorum. Bugün daha ne kadar gelir bilmiyorum ama birkaç kamyondan fazlası gelirse, yandık. Yeni, hepimiz yandık. Geçen sene, ürünü yeterince hızlı kesemedik. Birkaç hafta boyunca, kilo başına bir dolar kazandım. Bu yıl, beni mahvetti. Kuşkonmaz dağları altında..."

Böyle yakınmaya, tükürmeye, kızgınca *hiçbiğ*şeylemeye ve *bişeylemeye*, toprağı tekmelemeye devam etti ve nihayetinde, neredeyse bağırarak "Şu bir bardak su artık olmuştur, pişmiştir, herhalde," dedi.

Babam istifini bozmadan, "Bu beni zerre şaşırtmaz," dedi.

"Zahmet olmazsa açar mısın, Mr Fox? Çok işim var. Göster bana ne göstereceksen."

Babam bana döndü. "Açmamızı istiyor."

Polski yine homurdanmaya başladı. "Sen konuş onunla, Charlie. Beni dinlemiyor."

"Benim devemi gütme," dedi babam.

Polski, derin derin soluyarak, acı çeken bir ses tonuyla, "Bir bakar mısın artık, şu şey olmuş mu," dedi.

Babam purosunun ucunu emdi. Tadına baktı. Yuttu. Dudaklarını büzüp rüzgârsız havaya bir duman halesi üfledi. Havada süzülen mavi çember gidonları, pedalları ve selesiyle bir bisiklete dönüşüp pedallarını çevirerek uzaklaştı. Babamın duraksamasını gözle görülür bir gecikmeyle dolduran halenin, gökyüzüne yazılan bir cümlenin yere düşen virgülü gibi dağılarak tarlalara doğru süzülüşünü izledik.

"Hadi bakalım," dedi babam.

Kapının kilidini çözdü, metal kapakçığı çekerek açtı ve eğilip içeriye bakmadan, elinde ansızın bir demet çiçek beliren bir büyücü edasıyla bir bardak suyu dışarı çıkardı. Bardağı hızla bir elinden ötekine geçirirken parmaklarını üfleyen Polski'ye verdi.

"Sıcak patates," dedi Polski. "Yani, soğuk." Temiz parmak uçlarına üfledi.

"Pişmemiş. Bu kesin."

Babam, "Hadi, döksene," dedi.

Polski suyu dökmeyi denedi. Bardağı baş aşağı çevirdi ve salladı. "Dökülmüyor." Bardağın dibine vurdu. "Dışarı çıkmıyor."

"Buz," dedi babam. Bu kelimeyi söylerken bir yandan sırıtıp bir yandan da tıslamıştı.

"Bak şu işe. Hiç fena değil." Polski, kendisine rağmen, etkilenmişti.

Buz Fıçısı hâlâ lıkırdayıp bağırsaklarından su püskürtüyordu, bacasından kurumlu duman yükseliyordu. Paltosunun önü açık, sigara tüttüren şişman bir oğlana benzeyen komik bir görüntüsü vardı.

Polski bardağı ellerinin arasında ısıttıktan sonra içindeki buz kalıbını aldı ve gül çalılarına doğru yavaşça fırlattı.

"Bunun bir buzdolabı olduğunu anlamalıydım," dedi. "Senden bunu beklemeliydim."

Babam alaycı bir tavırla, "Peki su nerede?" dedi. "Elektrik kablosu nerede?"

"Gazyağıyla çalışıyor dedin ya."

Babam, "Yani benim bir ocakta buz yaptığımı mı söylüyorsun?" dedi.

"Öyle görünüyor."

"Ve gazyağı sudan ucuz. Bu alet çok ekonomik."

Polski, "Yapacak işlerim var. Kuşkonmazların altında eziliyorum."

"Nasıl çalıştığını bilmek ister misin?"

"Başka zaman."

"Elini şu çekmeceye sok. Bak ne kadar soğuk. Elin yapışır kalır. Hayatında böyle şey görmemişsindir."

"Hayır," dedi Polski. "Ama duydum. Sen otuz yıl önce

icat edilmiş bir şey icat etmişsin." Polski uzaklaşmaya başladı. "Bir tost makinesiyle karşıma çıkıyorsun. 'Bak hiç kablosu yok. Ve tost yapıyor.' İyi ama o hâlâ bir tost makinesi. Bu da bir buzdolabı. İcat edilmiş bir şeyi tekrar icat edemezsin."

"Bu mükemmeliyet," dedi babam; bunu duyan Polski ürktü. *Mükemmeliyet*. "Ben onu mükemmelleştirdim. Diğerleri küçüktü. Yetersizdi. Düşük kaliteli soğutucular. Dün öğleden sonraya kadar soğutucular hakkında bir şey bilinmiyordu. Gazla çalışırlar. İçlerine kürekle kar atsan bile, bir küp buz üretemezler. Amonyaklı su, lityum bromür. Tuzlu su. Ama bu bebek," –fıçıya sevgiyle dokundu– "bu bebek yeni bir yüksek genişleme kapasitesi formülü, zenginleştirilmiş amonyak ve basınçlı bir hidrojenle çalışıyor. Bu bir maket. Çok büyük bir tane yapmayı planlıyorum. Ne diyorsun?"

Polski, "O başka. Yangın çıkabilir," dedi.

"Havalandırılırsa çıkmaz." Babam yalvarmıyor, açıklıyordu. "Doğru biçimde izole edilirse çıkmaz. Şu valfların patenti beklemede, gerisini boş ver, orijinal fikri boş ver. Bu, şairane."

"Ve çok büyük bir risk." Polski babamı dinlemiyordu bile. "Bunun büyüğü yangın çıkarır. Her yeri dumanlar kaplar. Ocak patlar. Bir patlarsa, parçalarını Pittsfield'den toplarlar. Böyle bir şeyin yeri neresi, biliyor musun? Uzaklarda, atom bombalarının test edildiği, kimseye zarar veremeyeceği bir yer – çok uzaklarda. Bunun yeri etraftaki her şeye hasar verip atları korkutacağı burası değil. Böyle bir şeyle kendi hayatını riske atıyorsun."

Kararlı bir yüzle babama baktı.

Babam, "Hiç risk yok," dedi. "Senden bunun prensibini dikkate almanı istiyorum. Buz üreten bir ateş dolabı. Sessiz! Susuz!"

"Elektrik ucuz."

Babam Polski'ye gülümsedi. "Kaç yaşındasın, Doktor?"

Alt dudağını öne çıkartan Polski salyayla kaplı yere tükürdü.

"Peki ya on sene sonra?" dedi babam. "O zaman nasıl olacak? Veya yirmi sene sonra? Geleceği düşün."

"Ben gelecekte burada olmayacağım."

"İşte Amerika'nın mezar kitabesi. Bu suç. Bu saçmalık."

Polski, "Her yerde yangın çıkarabilirsin," dedi. "Sağ ol, ben almayayım."

Bunu duyan babam kahkaha attı. "Minicik bir ateşten başka bir şey değil," dedi. Jerry'ye bir mumun ne olduğunu açıklarmış gibi her kelimeden sonra duraklayarak, yarı alaycı, yarı öğretici bir tavırla. "Bir kontrol ateşi. Gel ve bir bak. O kadar küçük ki, zor görülüyor. On sentlik bir puroyu yakmak için bile daha fazla ateş lâzım."

Polski bileğindeki kılların arasına gömülü kol saatine bakarak, "Usta işi olduğunu görüyorum," dedi. "Sende gerçek Yankee mahareti olduğunu hep söylemişimdir. Ama şimdi bunun için zamanın yok. Birkaç saat içinde kuşkonmazların altında boğuluyor olacağım. Bu ciddi iş."

Babam, "İlgini çekmedi," –küt parmağını fıçının kapağına vuruyordu– "doğru mu?" dedi.

"Bahse girerim sen bunun bir altın madeni olduğunu düşünüyorsundur."

"Sadece bir altın madeni bir altın madenidir."

Polski ayaklarını sürüyerek verandaya doğru yürüyordu. Çakılların üzerinde sendeleyerek arkasına dönüp "Bu zımbırtı seni zengin etmeyecek, Mr Fox," dedi.

Babam dilini kıvırarak güldü ama şapkasının güneşliği gözlerini karartıyordu. Polski'nin uzaklaşmasını izledi. "Zengin olmak isteseydim –ki istemiyorum– kuşkonmaz yetiştirirdim."

"O da seni zengin etmez." Polski arkasını dönemeden konuşmuştu. "Seni ülser ederdi."

Babam başparmaklarını ceplerine taktı ve ayaklarını ayırdı – bir polis memuru gibi duruyordu. "Seni ülserinle baş başa bırakalım, Doktor."

Polski verandadan, "Böyle kızgın ayrılma, Mr. Fox," diye seslendi ama hâlâ bize bakmıyordu. "Dediğim gibi, güzel aygıt ama benim işime yaramaz."

Evine girdi ve karısına seslendi – "Şavil!" Karısının adı Cheryl'di.

Babam, "Kuşkonmaz yetiştirir, ürünü kaldırmaları için de elli tane vahşi adam tutardım. İşte bunu yapardım. Ve, Charlie, sana da bir çift yeni lastik ayakkabı ve paranın alabileceği en iyi işçi tulumunu alırdık," dedi. Buz Fıçısının alevini söndürdü ve alete canlıymış gibi sevgiyle bakarak, "Şu miyop hindi bundan zımbırtı diye bahsetti," dedi.

Gülümsedi, yüzü aydınlandı.

"Bundan daha iyi bir tepki olamaz."

"Ama pek sevmedi," dedim.

"Bu yumuşatılmış bir ifade." Babam güldü ve ağzından çıkan her kelimeyi vurguyla titreterek, "Resmen nefret etti!" dedi. Homurdandı. "Bu cehaletin verdiği kibir – verilebilecek en aptal tepki. 'Büyük visk'miş. Ama ben minnettarım. Bu yüzden buradayım. Beni canlandıran böyle tepkiler. Hoşuna gitseydi ne olurdu, düşünebiliyor musun? Evet, çok endişelenirdim. Kendimden utanırdım. Kafayı vurur yatardım."

Polski evinin kapısından çıktı. Cipine binip geri vitese taktı.

"İşte gidiyor – yaşlı Dan Beavers. Bu korkakların eline bir L.L. Beans kataloğu sıkıştır, kendilerini dağ adamı sanırlar."

Polski cipini tarlalara giden engebeli yolda aceleyle sürüyordu.

Babam kesik parmağıyla işaret ederek, "Onun cip dediği şu hastalıklı et parçası asıl zımbırtı," dedi. "Ama bu yaratıcılık. Bunu parayla alamazsın."

O kadar vahşi bir kendine güveni vardı ki, hiçbir şey söyleyemedim, o da benden bunu talep etmedi. Böylece, konuşmadan buz fıçısını kamyonete yükledik.

"Şişman bir oğlan çocuğuna benziyor," dedim.

"Bu küçük bir bebek. Ama büyüğünü yaptığımızda adını Şişman Çocuk koyarız." İsiliklerime baktı ve "Tanrım, berbat görünüyorsun," dedi.

Kamyoneti yola doğru sürdük. Babam tekrar "Şişman Çocuk," dedi, kelimeleri sakız gibi çiğneyerek. O arabayı sürerken gizlice yüzüne baktım ve gülümsediğini gördüm. Niçin gülümsüyordu?

4

Korkuluğun bulunduğu tarladan geçip kara çamlığa giden otlarla kaplı küçük yola saptığımızda, babam hâlâ gülümsüyordu. Bir kütüğün üzerine çivilenmiş 'Geçilmez' tabelasının arkasındaki çalılığın içinde "Maymun Evi" diye bilinen ev vardı.

Evi daha önce uzaktan görmüştüm. Hiç içine bakacak kadar yakınına yaklaşmak istememiştim. Zaten, tabelada da yazdığı gibi, bu yasaktı. Vahşilerin bir kısmının bu evde yaşadığından emindim; içeriden radyo sesleri ve bağırtılar geldiğini duymuştum.

Evin tahta kaplamaları bir zamanlar beyazdı ama şimdi renkleri atmış, aşınmışlardı. Bu ahşap ev tekrar ağaca dönüşüyormuş gibi görünüyordu ama taşlaşmış bir ağaca. Pencerelerin hiçbirinde perde yoktu, bazılarının camı bile yoktu. Evi tek koruyan etrafındaki yaprak dökmeyen ağaçlardı, bu ağaçlardan fışkıran zamkın bir bölümü evin üzerine sıçramıştı. Çam iğneleriyle kaplı patikada ilerledik, yaklaştıkça kapıdaki sinekliğin yırtık olduğunu, gevşemiş bir oluğun sersemlemiş bir rüzgâr gülü gibi sallandığını gördüm. çatı oluğundan boşalan sular, pervazlarda küflü su lekeleri bırakmıştı. Ev çürük ve çökmüş bir perili ev gibi görünüyordu.

"Gel, Charlie. Sana bir şey göstermek istiyorum."

Onu reddedemedim. Birlikte eve girdik. Ter, pişmiş fasulye, kirli çamaşır ve is kokuyordu. Duvar kâğıdı sarı kabuklar

halinde sökülüyordu, duvar boyası kimi yerlerde kabararak kalkmıştı.

"Buraya Maymun Evi diyorlar," dedim.

"Kim diyor?"

"Çocuklar."

"Eşek sudan gelinceye kadar döverim onları. Sakın senin evden bu adla bahsettiğini duymayayım."

Evde ne masa ne de sandalye vardı; girdiğimiz ilk odada, diğer hepsinde olduğu gibi, yer döşekleri, döşeklerin üzerinde yeşil ordu battaniyeleri, paçavralar ve çoraplarla birlikte bir köşeye tıkılmış küçük, eski püskü mukavva valizler vardı. Açılmış sardalye konserveleri, ekmek parçalarıyla dolu torbalar ve boş ekşimiş süt kutuları evdeki diğer çöplerdi. Bir rafın üzerindeki transistörlü radyo seloteyple yapıştırılmıştı. Tüm ev döşekler, eski püskü giysiler, saç fırçaları ve yıkanmamış bulaşıklarla doluydu. Bu ev bir maymun kafesi gibi tırmalanmış ve hasar görmüştü. Ama bu, içinde yaşanılan bir evin karmaşıklığı değildi; orada yaşayan her kimse bir daha dönmemek üzere çekip gitmiş gibi bırakılmış ve terk edilmiş bir görüntüsü vardı.

"Şu zavallı insanların haline bak," dedi babam. Yerden kirli bir battaniye alıp duvara doğru tuttu.

"Şu eşyanın haline bak."

Orada olmadığını bildiği bir şeyi arar gibi, hiddetle bir odadan diğerine dolanmaya başladı. Yanına fazla yaklaşmadan peşinden gittim. Kollarını havada sallıyor, hiddetle pis eşyaları işaret ediyordu.

"Geceleri ev diye buraya dönüyorlar. Uyudukları yer burası!"

Bir şilteyi tekmeledi.

"Şu yedikleri şeylere bak."

Bir sardalye konservesi babamın ayağının ucunda havalanıp hole zıpladı. "Kendi kestikleri Allah'ın belası kuşkonmazı bile yemiyorlar."

İşte o zaman vahşilerden bahsettiğini anladım.

"– ki, çalsalar onları suçlamazdım."

Bağıra çağıra evin arkasına yürüdü, başını pencereden çıkardı ve hüzünlü bir kahkaha savurdu.

"Bir kovayla yıkanıyorlar. İşlerini bu barakada görüyorlar. Bu âdil mi? Sana soruyorum! Neden keçi gibi koktuklarını ve sadece komik tavşanların yapacağı ağza alınmaz işler yaptıklarını merak mı ediyorsun?"

Bunu hiç merak etmiyordum. Beni şaşırtan, bu insanlara vahşiler diyen ve onlardan uzak durmam için beni uyaran babamın, onlar hakkında bu kadar çok şey bilmesiydi. Bu eve gelirken kamyoneti hiç duraksamadan sürmüş ve bir dolabın içinde veya battaniyenin altında saklanmış bir vahşinin üzerine atlayıp boğazını keseceğinden zerre korkmadan içeri girmişti.

"Burada olmamamız gerektiğini düşünüyorum," dedim.

"Onlar misafir severler, Charlie. Ormandan kalma, eski bir gelenek bu. Yabancılara iyi davran çünkü sen de bir yabancı olabilirsin – cangılda yolunu kaybedip susuzluktan, açlıktan veya böcek ısırıklarından ölebilirsin. Cangılın kanunu budur – yardımseverlik. İnsanların sandığı gibi zulüm değil. Bu vahşilerde hayran olunacak çok şey var. Şüphesiz ki misafirperverler."

"Ama burası cangıl değil," dedim.

"Hayır," dedi babam, "değil. Çünkü hiçbir cangıl burası kadar öldürücü ve pis olamaz. Bu harabe için yeşil ağaçlarından vazgeçtiler. Çok acıklı. Beni çıldırtıyor çünkü önünde sonunda onlar da sorunun bir parçası olacaklar."

Evden çıkmak için kapıya yöneldi.

"Temiz havaya ihtiyacım var," dedi.

Ama arabaya binip uzaklaşmak yerine Buz Fıçısını kamyonetin kasasından indirdi. Takozların üzerine yerleştirdiği aleti, çekerek evin içine soktuk. Babam Buz Fıçısını arka odaya kurdu, fitilini yaktı ve içine suyla dolu bir tepsi koydu.

"Bu buzu görünce sevinçten çıldıracaklar," dedi.

"Yani, öylesine onlara mı vereceksin bunu? Harcadığın onca emeğe ne olacak?"

"Şu kavruk Polski'nin ne dediğini duydun. İşine yaramazmış. Bizim de kendi buzdolabımız var. Bu insanlar bunun değerini anlar. Çalıştırmak için para harcamalarına da gerek yok. Hem yiyeceklerini saklayacak hem de tasarruf edecekler. Tarladan döndüklerinde içecek güzel, soğuk bir içkileri olacak. Bu harabenin lanetini biraz azaltacak bir alet. Önemli olan da bu."

Yere diz çökmüş aletin alevini ayarlıyordu.

"Buz medeniyettir," dedi.

Takdirle dilini şaklattı.

"Bunu buraya kimin koyduğunu merak edecekler," dedim.

"Hayır, etmeyecekler," dedi.

Eski evi döşekleri ve fare dışkılarıyla birlikte geride bıraktık, kendimi yabanla ilk karşılaşmamı atlatmış gibi hissediyordum. Bizim düzenli evimizin çok yakınındaydı ama yine de vahşiydi. Bizden ayrıydı. Boş ve yalnızdı. Beni korkutmuştu, tehlikeli olduğu için değil, bu kadar sefil ve umutsuz göründüğü için. Kötü durumda başlamış, giderek kötüleşmişti ve böyle kalacaktı, tüm çöpüyle – teneke konserveleri, üzerine bir şeyler karalanmış duvarları, döşemelerdeki maymun tırmıkları, paslı yıkanma kovası, bir işe yaramayan lavabosu, süpürülerek köşeye yığılmış çöpleri ve bana çarpık ayakları hatırlatan çarpık ayakkabılarıyla.

"Korkunç," dedim.

"Böyle hissetmene sevindim," dedi.

Kamyoneti yola doğru sürdü, vites değiştirirken içini çekti.

"Bu, Amerika," dedi. "Rezalet. Beni çok üzüyor."

Bundan sonra, tanıdık yerlere dönmek ve tekdüze işlerde babama yardımcı olmak bana iyi geldi. Sıcaktan terlerken, zehir-

li sarmaşık yaralarım kaşınmaya başladı ama sızlanmadım. Babam da konuyu açmadı. Çalılıklarda aylaklık ettiğimden emindi, bu da benim cezamdı.

Polski'nin on yağlı koyunu ve küçük bir inek sürüsü vardı. Hayvanları birbirinden ayıran elektrikli çitin trafosunu tamir ettik ve yalağın tıkanmış borusunu açtık.

Babam, "Eskiden bu ülkede benim gibi bir adama yer vardı," dedi.

Öğlene doğru, pencereleri olmayan büyük soğutucu binasına gittik. Kalın duvarlar içerisini soğuk tutuyordu. Aşırı yüklü devre tekliyordu; havada bir sessizlik ve karanlıkta olgunlaşan kuşkonmazın keskin kokusu hakimdi. Kuşkonmaz sapları üç kiloluk demetler halinde bağlanmıştı. Uçları nazik ve kolay kırılır olduğundan, bitkiyi depolamak zordu. Demetler rafların üzerine yüklü cephane gibi dikkatle yerleştirilmişlerdi. Polski'nin yeterince yeri olmadığı açıktı ama babam Polski'nin kuşkonmaza bu kadar talep varken saklamasının bile şaşırtıcı olduğunu söyledi.

"Şuna bek hele!"

Vizon kürkünden bir palto yüksekteki bir kancada asılı duruyordu; büyük olasılıkla Polski Ana'nın olan palto, güvelerden korunması için burada soğukta saklanıyordu. Koyu altın rengindeydi, babamın el fenerini paltoya yöneltmesiyle ince tüylerin her biri parladı.

Bunu gören babam dünyanın hali üzerine gülmeye başladı; harap bir evde yerde uyuyan insanlar ve soğutma sistemine bir servet harcanan düzenli, küçük bir odada saklanan tonlarca kuşkonmaz ve kürk palto. Bunun korkunç bir şaka olduğunu söyledi. İnsanoğlunun aptallığı! Vahşiler nasıl aldatıldıklarını bilseler, Polski'nin kafasını keser ve kürk paltoyu giyip dans ederek uzaklaşırlardı.

Soğutucunun aşırı yükünden dolayı patlamış bir sigortayı değiştirirken, "Kavruk haklıydı. Burada bir milim boş yer

yok ve hâlâ biçmeye devam ediyorlar. Şuraya yazıyorum, bu adam çok yakında ziyaretimize gelecek. Kafasında birtakım fikirler olacak. Bu sabah bana dediklerini hatırlamayacak. Bazı insanlar hiç ders almaz," dedi.

Öğleden sonra, yol kenarında Mart ayında çözülen buzlarla taşan suyolunu kazıyorduk. Hava önceki gün gibi sıcaktı; babam gömleğini çıkarmıştı. Doldurduğu el arabasını tutuyordum. Sesler duydum.

Bisiklete binmiş üç çocuk bize doğru yaklaşıyorlardı; okuldan eve giden Hatfield çocuklarıydılar. Yere çömeldim. Beni bu halde, üzerimde eski elbiselerimle çalışırken, babamı da bir hendek kazıcı gibi eğilmişken görmelerini istemiyordum. Başkalarının ne düşündüğüne aldırmayan babamdan utanıyordum. Bu kadar özgür olduğu için onunla gurur duyuyor, utandığım için kendimden nefret ediyordum. Çocuklar dikkatimi çekmek ve bana kendimi kötü hissettirmek için bisikletlerinin zillerini çalıp bağırıştılar. Babamın ateşle çalışan bir buz kutusu icat etmek için aylarca çalıştığını ve aleti bu sabah, başkasına öylesine hediye ettiğini, sora herhangi bir ırgat gibi kazmasını alıp çalıştığını bilmiyorlardı.

Yüzlerine bakamıyordum. Yanımızdan kayıp geçerken yine bağırdılar. Bir süre sonra başımı kaldırıp baktım ve kır yolunda yalpalayarak ilerlediklerini gördüm.

Babam hâlâ suyolunu kazıyordu; büyük bir ayakkabı kalıbına benzeyen kendi icat ettiği bir kürekle içerideki çamuru boşaltıyordu.

"Kendini kötü hissetme. Bugün çok önemli şeylere tanık oldun, Charlie. Ya o bir işe yaramayan küçük adamlar ne yapıyordu? Okulun bahçesinde tiner koklayıp oyuncaklarıyla böbürlenip resimlere bakıp kıyameti koparıyorlardı. Televizyon izliyorlardı – okulda bütün yaptıkları bu. Gözlerini mahvetmek. Senin buna ihtiyacın yok."

5

Polski babamın öngördüğü gibi akşam yemeğinden sonra bize uğradı. İkizler ve Jerry yatmıştı, annem yaralarıma losyon sürüyor, babam da Polski Ana'nın soğutma odasındaki kürk mantosunu anlatıyordu.

"Ne gösteriş ve müsriflik," dedi. "O aptal kadın bunu giyince daha da çirkinleşiyor! O dişlerle ve bu paltoyla, şaşı bakıldığında bacağını kemirerek koparacak bunak bir dağsıçanına benziyor. Yirmi tane güzelim hayvanın öldürülüp derisinin yüzüldüğünü düşün; sırf mutsuz bir kadın –"

Polski'nin cipinin gürültüyle evimizin yoluna girdiğini duyan babam ayağa kalktı ve, "Yatağa gitme zamanı, Charlie," dedi.

Annemle yukarı çıktık, odamda bana "Bütün gün nasıl olduğunu merak ettim. Niçin bu kadar üzgün görünüyorsun?" diye sordu.

"Sanırım başımıza bir şey gelecek," dedim.

"Ne demek istiyorsun?"

"Korkunç bir şey."

Annem, "Gençken hayat çekilmez görünür. Dünya büyük, garip hatta korkutucudur. Bu konuda çok fazla düşünürsen endişelenmeye başlarsın," dedi.

"Ama babam genç değil ki," dedim.

Annem yüzüme baktı.

"Ve endişeli," dedim.

"Hayır," dedi annem. "Sadece şu sıralar kafası çok meşgul. Onu daha önce de böyle kara kara düşünürken gördüm. Böyle dönemlerden eşsiz projelerle çıkar. Yakında bize yeni icadının ne olduğunu açıklar, merak etme."

"Başımıza bir şey gelecek," dedim.

"İyi bir şey," dedi annem." Haydi artık uyu tatlım."

Annem ışığı söndürdükten sonra dua etmek istedim. gözlerimi sıkıca kapadım ama aklıma hiçbir şey gelmedi. Nasıl dua edileceğini bilmiyordum. *Lütfen*, diye düşündüm, edebildiğim tek dua buydu. Aşağıdan gelen seslerden, gümbürdemelerden dolayı kalbim hızla çarpıyordu. Kapıya gittim ve merdivenlerin başındaki sahanlığa doğru sürünürken babamın bağırdığını duydum.

"Aklımı karıştırdın, Doktor! Sağır mıyım yoksa kör mü? Daha bu sabah sana sudan ucuz, çalışır durumda bir dondurucu gösterdim. Sırtını döndün ve domateslerini sulaman gerektiğini söyledin. Şimdi buradasın, büyük bir olasılıkla en sevdiğin televizyon programını kaçırıyorsun ve benden –"

"Sana ilgilendiğimi söylemiştim," dedi Polski kırgın bir ses tonuyla.

"Duvar gibi sağır olmalıyım," dedi babam, "çünkü hiç öyle bir şey duymadım."

"Şimdi ilgileniyorum."

Babam "Senin ilginin üzerine on sent koysam bir fincan soğuk kahve alamam," dedi.

Olan biteni tırabzanların arasından izlemeye koyuldum. Babam bir asker gibi dizlerini bükmeden salonu arşınlıyordu. Polski kendine alçak bir iskemle bulmuş, tuvalette oturan bir kız çocuğu gibi dizlerini bitiştirmiş, önüne bakarak oturuyordu.

Polski, "Bugünün hasadından sonra soğutma deposu ta-

mamen doldu. Yarın ve sonraki gün kesilenleri ne yapacağımı bilmiyorum," dedi.

Babam, "Sigortaları patlatmaya devam edebilirsin. Zaman geçirmene yardımcı olur," dedi.

"Ahıra çeki düzen vermenin bir yolu olmalı. Mesela yalıtıp samanların olduğu tarafa bir soğutucu kurabiliriz. Bu işi yapacak marangozları bulurum ama asıl sorun soğutma açısı. Eğer onu da sen halledersen, hasat zamanını sorunsuzca atlatırım."

"Anlamıyorum. Bu sabah sana mükemmelliğe erişmiş bir soğutma aleti gösterdim ve senin tek yaptığın külüstür otomobiline atlayıp uzaklaşmak oldu. Ne demiştin? Ah, evet, zımbırtı. Başımı kaşıdım! Etrafta bir zımbırtı falan göremedim! Doktor," dedi babam ağırbaşlı bir tavırla, "hâlâ başımı kaşıyorum."

"O buz dolabı iyi bir fikirdi," dedi Polski. "Ama benim aradığım daha kullanışlı bir şey. Bana geçen sene yaptığın soğutma deposu geçen senenin hasadı için yeterliydi. Ama bu sene mahsul çok bereketli ve buna uygun hareket etmemiz gerekiyor. Benim mucize çözümler peşinde olduğumu düşünme – "

"Ahırı yalıtmak sorun değil," dedi babam. "Duvarların içinden hortumlarla taş yünü üflenebilir. Ama o ahırın hacmi çok. Ne? On bin metreküp – belki de daha fazla. Doğru dürüst bir ısı elde etmek için çift seviyeli soğutma yapmalı, yoksa bir bölümü kavrulurken bir bölümü de donar. Üfleyiciler, termostatlar, bobinler. Bir millik bakır borudan bahsediyoruz, tabii kablo ve elektrik işi de var."

"Sorunu anladığını görüyorum."

"Benim buz fıçıma, sabah sana gösterdiğim buz kutusuna bakmadın bile."

"Çok küçük."

"Maketler küçük olur."

"Onun yüz katı büyüklüğünde bir şeye ihtiyacım var." *Bişiye.* Polski yine hindi gibi gıdaklamaya başlamıştı.

"Nasıl çalıştığını anlamadın."

"Yangın çıksın istemiyorum."

"Elektrik faturaları seni iflas ettirecek. On bin metreküp. Ya kaç kilovat? Servet değerinde." Ve tekrar söyledi. "*Serfet!*"

"Beni tasarruf ettirmeye çalışmaktan vazgeç, Mr. Fox."

"Benim karşı çıktığım para değil, bu müsrif tutum, Doktor. Bu ülkeyi batıran tutum bu."

"Bu ülkeyi ben yönetmiyorum" – *yönetmiyoğum* – "bu konuda konuşup boşuna çenemizi yormayalım. Kısa vadeli olduğunun farkındayım ama daha fazla soğutma yerine ihtiyacım var ve bunun için sana güveniyorum."

"Kendime şunu soruyorum –bilirsin, sesli düşünüyorum – kendime sorup duruyorum, esas mesele nedir?"

"Mesele şu ki," dedi Polski, "bu sene çok fazla kuşkonmaz var. İşte mesele bu."

"Çok hızlı mı topluyorsun, yoksa çok yavaş mı satıyorsun?"

"Hiç satmıyorum – başkaları satıyor. Fiyatların düşük olmasının nedeni de bu."

"Dinle, senin işin depolamak mı, satmak mı? Soruyorum çünkü ben bu işlerden anlamam. Ben zanaatkârım, ekonomist değilim."

Hâlâ kamburunu çıkarmış sandalyede oturan Polski yüzünü buruşturarak babama çevirdi ve ters, küstah bir sesle, "Fiyatlar yükselince satacağım, asla önce değil. Bu arada kestiğim her sap soğutucuya gidecek," dedi.

Babam, "Bu şimdiye kadar duyduğum en alçak, en ahlaksız şey," dedi.

"Bu, ticaret."

"O zaman ahlaksız bir ticaret. Piyasada kuşkonmaz kıtlığına neden oluyorsun – oysa kıtlık falan yok. Bu yüzden şu

anki fiyatlar oldukça iyi olmasına rağmen, yükselecek. Tamam, bir bankayı soymak kadar kötü değil ama yine de çok kötü. Yoksullar için toplanan paraları çalmak kadar kötü, diyebilirim."

Babam şimdi Polski'nin tepesine dikilmiş, korkutucu bir şekilde gülümsüyordu.

"Ya karşılığında eline ne geçiyor? Birkaç kuruş, bir çift yeni iş tulumu, karanlıkta yanan teneke bir kol saati – belki külüstür bir araba, ya da iki. Buna değer mi sence?"

"Haklı bir ünü olan her çiftçi piyasayı takip eder," dedi Polski, dizlerini birleştirerek.

"Takip etmek başka, manipüle etmek başka," dedi babam. Ve birden gaddar ama arkadaşça bir tutum takındı. "Rahatına bak Doktor. O iskemlede iki büklüm oturma. Arkadaki sandalyenin hidrolik sistemi var."

"Ben burada rahatım. Teşekkür ederim."

"Ayak masaj aletimin üzerinde oturuyorsun da..."

Polski ayağa fırladı.

Babam, tekne şeklinde oturağı alırken, "İnsanlar ayaklarını korkunç biçimde ihmal ediyor. Şu yuvayı görüyor musun? Tek yapman gereken ayaklarını buraya yerleştirip parmaklarını oynatmak. Bu içerideki mekanik parmakları harekete geçiriyor. İşin komiği, işe yarıyor. Yorgun, yaşlı ayaklarına bir kıyak geçmek ister misin?"

Polski hayır deyip bir dişçi koltuğuna benzeyen sandalyeye gitti. Neredeyse zarif bir edayla oturdu; koltuk hemen harekete geçip adamın bacaklarını kavradı, yukarı kaldırdı ve babama doğru sallamaya başladı.

"Hidrolik," dedi babam.

Polski inatla, dişini çektiriyormuş gibi çenesini çıkartarak, "İşletmem gereken bir çiftlik ve neğedeyse yiğmi ton satacak malım var. Bunu elimden gelen en iyi şekilde yapmam lazım," dedi.

"Çok basit. Malları sat ve yenileri için yer aç. Fiyattan kaybettiğini hacimle telafi eder ve yarışı yine de önde kapatırsın. Bu piyasayı boğmaktan çok daha akıllıca. Ama, hayır, bu senin ilgini çekmiyor çünkü sen kölelerin işgücü sayesinde yükselenlerdensin. Kâr? Şu sandalyeyi yılda elli bin papel maaşla emekli olmak için ayak masajı aletine dönüştürmedim ben. Lumbagom ve ağrıyan ayaklarım için yaptım, başkasının acısını da gideriyorsam, ne âlâ. Bu benim yapım. Ama sen piyasada blöfle vurgun yapmak istiyorsun. Bu iş değil, düpedüz soygun."

"Buraya çiftçilik ahlâkını tartışmak için gelmedim, Mr. Fox. Bir derdim var ve çözümü sende. Şimdi, şu saçmalığa bir son verir misin lütfen?"

Polski'nin suratı yemyeşil olmuştu. Belli ki acı çekiyordu.

Babam, "Benim soğutucumu soğuk karşıladın," dedi.

"Pek pratik bir şeye benzemiyor."

"Böyle düşünüyorsan gerçeklikle ilişkin yok. Dünyanın en pratik icadı bu. Hem de sadece gaz yağıyla çalışıyor, ham tavuk bokundan elde edilen metan gazıyla da çalışır ki, buralarda da ondan bol bir şey yok."

"Kurman ne kadar sürer?"

"Göz açıp kapayana kadar kurmuş olurum. Paranın sorun olmadığını söylemiştin."

"Makul bir miktar sorun değil."

"Sözünden dönme," dedi babam.

"Alev kutusundan bir soğutucu kuruyor olacaksın, değil mi? Bizdeki fazla mal için?"

Babam cevap vermeden önce duraksadı. Daha önce duraksadığını hiç görmemiştim, sanırım kafasında hesap yapıyordu.

"Deneme fikrinin çekici geldiği kesin," dedi.

"Bu senin şansın Mr. Fox. İkimize de bir iyilik yapıyor olacaksın."

Babam tavana baktı ve "Çok büyük bir soğutma tesisi ve soğuk hava deposu görüyorum. Yedi veya sekiz katlı, iki ahır büyüklüğünde; içeride iskeleler ve reflektörler var, dışarıda yalıtıcılar. Kulesiyle bir katedrale benziyor. O yerdeki tümsek de ne? Bu senin güç üniten, ana donanım, buz fıçıları, soğutucu madde depoları, ısıtma teçhizatı. Tüm borular yerin altında, kurşun muhafazalı, nükleer savaşa, doğal felaketlere karşı. Bacanın ısıyı saklamak ve ana güç ünitesine, ateşin kendisine yöneltmek için rondelaları ve bobinleri var, bir bakıma ısıyı geri dönüştürmeye yarıyor. Ama bak boşa giden ısı da var, her zaman vardır, işte bu yüzden bacaya boru döşedik. Bu ısı bir ızgaradan üfleniyor ve bu noktada senin etüvler devreye giriyor. Bunlar her anlamda senin akülerin – yumurta çiftliğin ve ileride yakıtını sağlayacak olan civcivler ve tavuklar için ısıtılmış kümesler. Metan gazı. Hiçbir şey israf edilmiyor. Soğutucun var. Buzun var. Isın var. İhtiyacın olmayan yumurtaları sat, kalanını da kahvaltıda ye. Sebzeleri soğut. Tavuk bokunu metan için kullan. Bu devamlı hareket eden bir makine. Evine bir boru yürüt, kliman olsun – yazın serin, kışın sıcak. Ucuz, çalıştırması kolay, israf yok, güvenilir ve kârlı. Yalnız, bir sorunumuz var."

Polski hidrolik sandalyeden sıkıştığı bir kapandan kaçan bir rakun gibi sürünerek kalktı. Babamı yüzünde yumuşak, umut dolu bir ifadeyle izliyor, o hayalindeki soğutma tesisini anlatırken hüzünle gülümsüyordu. Boğazını temizleyip kararsız bir tonla, "Nedir o?" diye sordu.

"Sana iyilik yapmak istemiyorum. Bunu sadece insanları kandırmak, fiyatları fırlatmak ve piyasada kıtlık yaratmak için yapmak istiyorsun."

Polski'nin ağlayacağını sandım.

"O kuşkonmazları sattıramazsın bana." Polski tükürecek bir yer ararmış gibi etrafına bakındı ve ezilip büzülerek, "Keşke onları ne yapacağımı bilseydim," dedi.

"Ye."

"Böyle konuşarak iyi bir iş fırsatını kaçırıyorsun, Mr. Fox."

"Senin beni işe ikna etmenden iyidir, hele de böyle bir işe."

Polski, "Böyle konuşmaya devam et bakalım. Seni işten çıkarmak zorunda kalabilirim," dedi.

"Dikkatli ol." Babam odayı arşınladı, puro kutusundan bir puro çıkardı ve oyalanarak yaktı. Tütmeye başlayan purosunu inceledi ve "Değerimin bilindiği yere giderim," dedi.

Polski babama sırtını dönmüştü; şimdi kendi ayaklarıyla konuşuyordu. "Senin için işleri zorlaştırmak istemiyorum," dedi.

"Böyle söyleyen insanlar her zaman tam zıddını ima ederler. Bu bana bir tehdit gibi geldi."

"Nasıl itersen öyle anla."

"Anne!" diye seslendi babam. Sesi Polski'yi yerinden zıplattı. "Biraz önce beni tehdit etti."

Annem her neredeyse, cevap vermedi.

Polski, "Buraya gelmenin bir hata olduğunu biliyordum," dedi. Ayaklarını sürüyerek kapıya doğru yürüdü. İşte o anda Polski'ye acıdım; babamın ona doğru üflediği sigara dumanının altında, ceketinin omuzlarında zavallı bir adamın yenilgi kırışıklıkları, ufacık kafasıyla kapının içinden geçerken ne kadar küçük görünüyordu.

Her şeyin olduğu gibi devam etmesi için Polski'yle barışmasını istiyordum. Oysa şimdi bir şeylerin değişmesi gerektiğini biliyordum. Emekleyerek odama giderken, neyin değişeceğini merak ettim. Sonra, Polski'nin cipini çalıştırdığını, babamın kendi kendine söylendiğini ve bir ahırdan yükselen möö sesi gibi net bir şekilde gelen annemin sesini duydum.

"Seni aptaaal."

"Ben mutluyum, Anne."

"Ne istiyorsun?"

"Hareket alanı! Biraz önce farkına vardım."

"Lütfen, Allie."

Babam, "Bunu hiç istememiştim. L.L. Bean marka mokasenleri, askılı pantolonları ve Japon malı bıçkılarıyla Dan Beavers gibi davranan herkesten bıktım artık – Twinkies, Wonderbread ve püskürtmeli kutulardaki peynirlerle dolu at arabalarıyla sahte dağ adamlarından bıktım. Hey Dan, şu Duraflame marka kütüklerle yapılmış evden ve plastikten yapılma fildişi kulenden çık da, kendi kendine yetme konusunda konuşalım!"

"Saçmalıyorsun."

"Dinle bak," dedi babam ama sonra söylediklerini duyamadım.

6

Babam ertesi gün "Alışverişe gidiyoruz," dediğinde, mezbeleye gideceğimizden neredeyse emindim. Dükkândan alışveriş yaptığımız enderdi. Buna pek ihtiyacımız da yoktu – yiyeceklerimizin çoğunu kendimiz yetiştiriyorduk. Zaten Tiny Polski'nin çiftliğindeki işlerden başımızı kaldıramıyorduk; gün içinde dükkânlarda olmak da tehlikeliydi – polislere veya okul kaçaklarıyla ilgilenen memurlara yakalanabilirdik. "Böyle bir şey olursa sen okulu, ben de onun aşağı yukarı aynısı olan hapsi boylarım. Bu cezayı hak etmek için ne yaptık?" derdi babam. Gizliden gizliye okula gitmeyi istiyordum. Diğer çocukları görünce kendimi yaşlı bir adam ya da bir ucube gibi hissediyordum. Ve yine gizlice, Twinkies veya Devil Dogs gibi hazır kekleri annemin yaptığı muzlu ekmeğe tercih ediyordum. Babam dükkândan alınan keklerin çöplük ve zehir olduğunu söylerdi; beni gizlice abur cubur yerken yakaladığı birkaç defada ona bunları Polski'nin bana verdiği küçük işlerden kazandığım parayla aldığımı itiraf etmek zorunda kalmıştım ve sanırım onun asıl karşı çıktığı da buydu. Polski bana babamın tuhaf bir adam olduğunu söylemişti ki, bu da kendime saklamam gereken bir başka sırdı. Tuz, çavdar unu, meyve, ayakkabı bağcığı ve diğer küçük şeyleri Hatfield veya Florence'dan alıyorduk ama alışverişe çıkmak genelde Northampton çevresindeki mezbelelere ve hurdalıklara gitmek

anlamına geliyordu; buralarda babama, zehirli çöp yığınları arasından icatlarında kullandığı kablo ve metal parçalarını bulması için yardım ederdik.

Mezbelede martılar vardı. Şişman, pis yaygaracılar tünedikleri plastik çöp torbalarını gagalayarak açmaya çalışıyorlardı. Birbirlerini kovalıyor, artıklar için dalaşıyor, çöp kamyonu gelince de yaygara koparıyorlardı. Babam onlardan nefret ediyordu. Onlara leş yiyiciler diyordu. Onlar cıyaklayınca o da onlara cıyaklayarak karşılık veriyordu. Ama elinde bir saman tırmığıyla dağınık poşet ve kutu yığınlarıyla mücadele edip etrafta zıplayarak gezinen ve kafasında dırdır eden kuşlara bağıran babamla, bu tembel, korkusuz martılar aynı çöpler için savaşıyor gibi görünüyordu.

Babam, martıları korkutup tırmığıyla didiklediği pis kokulu yığınların arasından bir bebek arabası tutup çıkarır ve üzerindeki portakal kabuklarını silkelerken "İşte mükemmel durumda bir lastik takımı," derdi. İnsanlar mezbeleye eşya taşırken, babam orada bulduğu eşyaları alıp götürürdü. "Salağın biri bunu çöpe atmış."

Ama normal bir işgünü, Hadley'deki seraların ve gül bahçelerinin önünden, oradan Northampton'ın içinden hızla geçerek otobana yöneldik. Annem kamyonetin sürücü bölmesinde babamın yanındaydı, ben de arkada Jerry ve ikizlerle birlikte kamburumu çıkarmış oturuyordum.

"On vitesli bisikletlere bakacağım," dedi Jerry.

Clover, "Dondurma alabiliriz," dedi; April de "Ben çikolatalı istiyorum," dedi.

"Babam izin vermez," dedim. "Zaten alışverişe de gitmiyoruz – bu, o yol değil."

"Hayır, o," dedi Jerry. "Burası babamın kestirme yolu."

Hayır – Northampton'ın uzağında, kırsal alandaydık. Connecticut Nehri'ne vardık ve yolu takip ettik. Nehir burada Hatfield'da olduğundan daha geniş, daha pis ve daha az ma-

viydi. Nehrin karşı kıyısında tuğla binalar vardı, biraz daha ilerledikten sonra Springfield kenti belirdi. Köprüyü geçtik; nehrin orasındaki şiddetli rüzgârdan dolayı kamyonetin kenarlarına tutunmak zorunda kaldık. Nehirde, artık domuz yapı gibi sararmış plastik köpük parçaları yüzüyordu.

Daha önce Springfield'da hiç alışveriş etmemiştik. Kaldırımlardaki insanlar da bunun farkında gibiydi. Kamyonetin arkasında ayakta durup sürücü bölmesinin üstüne tutunmuş olan bizlere bakıyorlardı. Bir alışveriş merkezine gidip park ettik; insanlar hâlâ bize bakıyorlardı. Babam kamyonetten indi, onu takip etmemizi ve birbirimizden ayrılmamamızı söyledi. Keyfi yerindeydi ama bir K-Mart dükkânına girer girmez söylenip küfretmeye başladı.

Annem "Şapkalar konusunda emin misin?" dedi.

"Şaka mı ediyorsun? Gölgede kırk beş derece. Kafalarında bir şey olmazsa güneş çarpar."

Havalandırmalı balıkçı şapkalarını ve denizci şapkalarını denedik. Babam fiyatları görünce çileden çıktı, "Beyzbol şapkaları da işimizi görür," dedi ve onlardan satın aldı.

Kafamızda bu şapkalarla, ördekler gibi tek sıra hâlinde babamı takip ettik. Dükkânlardan birinde her şey satılıyordu – patlamış mısır, araba lastikleri, silahlar, tost makineleri, palto, kitap motor yağı, saksıda palmiye ağaçları, merdiven ve dosya kâğıdı. Babam elektrikli bir tost makinesini eline aldı.

"Şuna bakın. Doğru topraklanmamış bile. Daha tostu yapamadan elektrik çarpar insanı. Bu hatalı elektrik tesisatı yüzünden insan kendisi tost olur –"

Yüksek sesle konuşuyor, herkesin dikkatini çekiyordu. "Vernikli!" dedi. "Congoleum!"* Bize bakan insanların nadiren alışverişe gittiğimizi anladığına dair bir fikre kapılmıştım. Babamla insan içine çıkılmazdı. Yabancıları hiç takmaz-

* Congoleum Corporation: Amerika'nın en büyük vinil döşeme firmalarından biri. (ç.n.)

dı. Birkaç gün önce Northampton hırdavatçısında "Japonlar için mi çalışıyorsun?" dediğinde utancımdan yerin dibine girmek istemiştim. Bugün, daha da sinirliydi.

"Buna konserve açacağı denir mi hiç?" diyordu. "Bunu kullanınca ya bir parmağını kaybedersin ya da kendini yaralayıp kan kaybından ölürsün. Bu öldürücü bir silah, Anne!"

Sürü halinde Kamp ve Açıkhava Malzemeleri bölümüne gittik. Gömleğinin üzerine ceket giymemiş bir adam bize yaklaştı. Düzgün bir yüzü ve düz saçları vardı, bir kampçıya benzemiyordu ama hepimizi selamladı, ikizlere göz kırptı, çoğu kişi gibi birbirlerine ne kadar benzedikleri hakkında bir reyler geveledi.

"Bugün sizin için ne yapabilirim?" diye sordu, başıyla selam verdiğinde saçlarını daha iyi gördüm. Saçlarını bir kulağının arkasından başlayarak yukarıya doğru tarayıp muntazaman düzenlenmiş tutamlar halinde başının üst kısmına yapıştırarak, dikkatleri saça değil de aralardaki kelliğe çeken bir model elde etmişti.

Babam mataraları görmek istediğini söyledi.

Jerry dudaklarını "Kamp" kelimesini söylermiş gibi oynattı, burnumu kırıştırarak onunla dalga geçtim.

Adam babama bir matara uzattı. Babam başparmaklarını mataranın üzerine koydu ve çok dayanıksız olduğunu, istese elleriyle dümdüz edebileceğini söyledi. Matarayı inceledi ve yüksek sesle güldü.

"'Tayvan Malı' – mataralar hakkında çok şey bilir Tayvanlılar. Savaşta yenildiler."

"Sadece bir dolar kırk dokuz sent," dedi adam.

"Bir kuruş bile etmez," dedi babam. "Her neyse, ben daha büyük bir şey arıyorum."

"Şu su kaplarına ne dersiniz?" Birini ağızlığından tutup salladı.

"Bir parça kumaş ve iğne iplikle kendim de yaparım bun-

lardan. Ne malı bu şey? Kore! Bak, işte bu – Kore ve Tayvan'da sweatshop'lar* var, köle işçiliği var. Bunları da küçük, vasıfsız işçiler yapıyor. Şafakla kalkıp bütün gün hiç temiz havaya çıkmadan çalışıyorlar. Bunları çocuklar yapıyor. Makinelere zincirlenmiş halde çalışıyorlar – ayakları pedallara zar zor erişiyor."

Söylev çektiği bizdik ama adam da babamı kaşlarını çatarak dinliyordu.

"O kadar kötü besleniyorlar ki, önlerini göremiyorlar. Trahom, raşitizm. Yaptıkları şeyin ne olduğunu bile bilmiyorlar. Banyo paspası olsa onlar için fark etmez. Güney Kore'de bu yüzden savaştık, yoğun işgücü gerektiren endüstrilerde söz sahibi olmak için; yani bizim için su kapları ve teneke kâseler yapan hayalifener çocuklar üzerinde. Üzülme. Buna ilerleme derler – Doğululların özelliği de bu. Herkesin çocuk işçilere ihtiyacı var, değil mi?"

Adamın elindeki su kabı korkunç bir şey gibi görünüyordu artık. Adam kabı bir kenara koydu ve saçlarını düzeltti, biz de babam homurdanırken, sessizce orada durduk – annem, Jerry, ikizler ve ben. Zehirli sarmaşık yaralarımı saklamak için gömleğimin yakasını kaldırmıştım.

"Sırada ne var?"

Annem, "Uyku tulumları," dedi.

"Rafta," dedi adam.

Babam rafa yaklaştı. "Su geçirmez bile değiller. Muson yağmurlarında ne işe yararlar ama!"

"Çadırda kullanmak için," dedi adam.

"Peki ya yağmurda? Nerede imal edilmiş bu? Gobi Çölü, Moğolistan, öyle bir yer mi?"

"Hong Kong," dedi adam.

"Pek de uzaklaşmamışım," dedi babam uyku tulumunu

* Sweatshop: Sağlığa zararlı koşullar altında az ücret karşılığında işçi çalıştırılan işyeri. (ç.n.)

kendinden memnun bir edayla hızla çekerek. "Hong Kong'ta kampçılık çok yaygındır. Hemen anlaşılıyor. Şu dikişlere bak – iki günde patlar bunlar. Basit, eski bir battaniye bile daha çok işe yarar."

"Battaniyeler Ev Eşyaları bölümünde."

"Peki *onlar* ne malı, Afganistan mı?"

"Hiçbir fikrim yok efendim."

"Bu ülkenin sorunu ne?"

"Bildiğim birçok yerden daha iyi."

"Ve diğer birçoğundan da çok daha kötü," dedi babam. "Bu şeyleri Chicopee'de kendimiz yapıp işsizlik sorununu da ortadan kaldırırdık. Niçin yapmıyoruz? Zayıf, doğulu çocukları bizim için boktan mallar üretmeye zorluyor olmak hiç hoşuma gitmiyor."

"Kimse kimseyi zorlamıyor," dedi adam.

"Hiç Güney Kore'ye gittiniz mi?"

Adam "Hayır," dedi insanların babam kendileriyle konuşurken takındıkları o köşeye kıstırılmış yüz ifadesiyle. Önceki gece Polski'nin yüzünde de aynı ifade vardı.

"O zaman neden bahsettiğini bilmiyorsun, değil mi?" dedi babam. "Sırt çantalarını gösterin bana. Ama onlar da Japon malıysa, kalsın."

"Bunlar Çin'den – Halk Cumhuriyeti. İlginizi çekmez sanırım."

"Ver bakalım," dedi babam ve küçük yeşil sırt çantasını bir paçavrayı tutar gibi tutarak Clover'a döndü. "Birkaç yıl önce, Halk Cumhuriyeti'yle neredeyse savaşa giriyorduk. Kızıl Çinliler derdik onlara. Kızıllar, Çekik Gözlüler, Sarı Benizliler. İstediğine sor. Şimdi, bize sırt çantası satıyorlar – muhtemelen bir sonraki savaş için. Bu işteki bit yeniği ne? Üçüncü sınıf sırt çantaları bunlar, sandviç bile taşımazlar. Sence Çin'le savaşı kazanacak mıyız?

Clover beş yaşındaydı. Babamı dinledi ve iki parmağıyla göbeğini kaşıdı.

"Tatlım, ne dersen de – savaşı kazanamayacağız."

Satıcı sırıtmaya başlamıştı.

Babam bunu gördü ve, "O gün geldiğinde gülüyor olmayacaksın dostum. Bir sonraki savaş burada olacak, bu kesin," dedi.

Kışın söylediği şeyin aynını yine aynı kelimelerle söylüyordu ama ben o zaman sadece ağız kalabalığı yaptığını sanmıştım. Bugün de aynı ruh hali içerisindeydi. Satıcıya, "Önce beni alacaklar – hep en akıllı olanları önce öldürürler," diyeceğini sandım.

Sırt çantasını kenara itti. "Pusula gibi bir şey satıyor musunuz, yoksa yanlış yere mi geldim?"

"Çok çeşitli pusulalar var elimde," dedi adam. Sırt çantasını avucuyla düzeltti ve çamaşır katılıyormuş gibi katlayıp yerine kaldırırken hafifçe içini çekti. Tezgâhın üzerine bir kutu koydu. "Bu elimdeki en iyi pusulalardan biri," dedi kutudan bir pusula çıkarırken. "Daha pahalı olanların tüm özellikleri bunda da var ama sadece iki dolar yirmi beş sent."

"Çin pusulası olsa gerek. Devamlı Doğu'yu gösteriyor."

"Bir özelliği de denge kontrolü. Şöyle bırakırsanız," –pusulanın üzerindeki bir kilit diline bir fiske vurdu– "iğne serbest hareket etmeye başlar. Bakın, şurası Kuzey, Otomotiv Departmanının orası. Aslında bu pusula burada, Massachusetts'te imal edilmiş."

"O zaman paket yapın," dedi babam. "Satış yaptınız." Kolunu annemin beline doladı. "Listede neler var?"

"Pamuklu giysiler, iğne iplik, sineklik –"

"Tekstil ürünleri," dedi adam. "Yandaki departman. İyi günler."

Hep beraber oradan uzaklaşırken babam "Mezbelede bile daha çok rey bulurduk," dedi.

Bir sonraki bölümde gelin duvağına benzeyen uzun bir kumaşı eline aldı ve "İşte bu," dedi.

Satıcı kadın "Metresi yetmiş dokuz," dedi ve makasını şakırdattı. Yaşlı ve titrek bir kadındı, makasıyla boşluğu keserken korkunç görünüyordu.

"Alıyorum."

"Kaç metre?" Çıt çıt. Sabırsızdı. Yüzünde açık renkli tüy öbekleri ve hafif bir bıyığı vardı.

"Topun hepsini verin," dedi babam. Jerry'nin saçının bir tutamını eline alırken ekledi: "Ve gerçekten işe yaramak istiyorsanız, şu çocuğun saçını da bir kesiverin. Acısına son verin."

Yaşlı kadın gülümsemedi çünkü sinekliğe fiyat biçmesi için topun tümünü açıp ölçmesi gerekiyordu.

Diğer maddeleri aramaya koyulduk. Annemle babamın bir defada bu kadar çok şey aldığını hiç görmemiştim. Noel'de bile. K- Mart'tan çıkıp Sears Mağazası ve Ordu-Donanma Mağazası'na girdik. Hepimiz için fenerler, Amerikan malı mataralar, sırt çantaları, av bıçakları, su geçirmez uyku tulumları ve yeni ayakkabılar aldık. Para harcama işi babamın canını sıkmıştı. Satıcılarla sıkı pazarlığa girişti, soyulduğunu söyleyip sızlandı. "Benim soyulacak kadar param var," dedi. "Peki bunu karşılayamayan zavallılar ne olacak?" Bu eşyaları niçin satın aldığımıza dair en ufak bir fikrim bile yoktu, insanlarla tartışması da utanç vericiydi. Annem bile huysuzlanmaya başlamıştı.

Eczanede alışveriş sepetini ("İlk yardım çantamız için") gazlı bez ve merhem gibi şeylerle doldururken, aspirin fiyatlarını kıyaslamayı bırakıp *Scientific American*'ın bir sayısını almak için dergilerin olduğu rafa gitti. Rafın kadın dergileriyle dolu olması canını sıktı, "Bu bir hakarettir," dedi.

"Bakın," dedi rafı işaret ederek, "bunların yarısı basbayağı pornografik. Bu tür şeyleri hiç görmemiş evli adamlar var. Tıp

öğrencilerinin bile bu dergilerdeki şeylerden haberi yok! Buna inanabiliyor musunuz? Çocuklar buraya Tootsie Roll şekerlerinden almak için geliyorlar ve karşılarına bu çıkıyor. Ama herhangi bir ilkokul öğretmenine sorsan, doktorun tavsiyesinin bu olduğunu söyler. Charlie, neye bakıyorsun sen?"

Bir derginin kapağındaki çıplak, yere diz çökmüş kadına bakıyordum; pürüzsüz, parlak poposu bir armut gibi dışarı fırlamıştı.

"Resmen bir çıplağı süzüyorsun," dedi ben daha cevap bile veremeden. "Ama son kez bir bak – son kez bir bakalım. Anne, insanlar kafalarını bu paçavralara gömüyor ve her şey yolundaymış gibi davranıyorlar. Midemi bulandırıyor bu. Beni çıldırtıyor."

Annem, "Yasaklanmalarını istiyorsun herhalde?" dedi.

"Hayır, yasaklanmasını değil. Ben ifade özgürlüğüne inanıyorum. Ama burada, çizgi romanların ve Tootsie Roll şekerlerin yanında mı olması gerekiyor? Beni rahatsız eden bu. Neyse, neden yasaklanmasın veya yakılmasın ki hem? Hiçbir değeri yok, insan bedenini aşağılıyor, insanları et parçaları olarak gösteriyor. Evet, bunlardan kurtulmak lazım, çizgi romanlardan da – hepsi zararlı. İşler nasıl gidiyor?"

Şimdi ödeme bankosunda, kasadaki kadınla konuşuyordu.

"İyidir," dedi kadın. "Şikâyet edemem."

"Şaşırmadım," dedi babam. "Pornografi satışı yapmalısınız. Porno perakendeciliğinin yeni büyüyen sanayi olduğu söyleniyor ve de paçavra gazetelerin. Mangırları böyle yığmak oldukça tatmin edici olmalı."

Kadın, "Ben sadece burada çalışıyorum," dedi ve yazarkasanın düğmelerine bastı.

"Elbette," dedi babam. "Hem niye satmayasınız ki? Burası özgür bir ülke. Sansür taraftarı değilsiniz. Bir keresinde bir kitap okumuştunuz. Yeşil renkti, değil mi? Yoksa mavi miydi?"

Kadın barut kokusu almış ürkek bir tavşan gibi köşeye kıstırılmış görünüyordu.

Babam ilk yardım malzemelerinin parasını ödedi ve "'İyi günler' demeyi unuttunuz," dedi.

Annem dışarıda "Hiç vazgeçmiyorsun değil mi?" diye sordu babama.

"Anne, bu ülke mahvolmuş durumda. Kimsenin umurunda değil, en kötüsü de bu. İnsanların tutumları. 'Ben sadece burada çalışıyorum.' – duydun mu kadının ne dediğini? Çöp satıyor, çöp alıyor, çöp yiyor –"

"Biz dondurma yemek istiyoruz," dedi Clover.

"Duydun mu? Canları çöp çekmiş – bizim çocuklarımızın. Suç bizde! Peki, çocuklar, benimle gelin."

Bizi A&P süpermarkete götürdü ve içeride, meyve bölümünde, bir deste muz aldı eline. Bir de selofana sarılı birkaç greyfurt. Doksan beş sent!" Bir tane de ananas. "Üç dolar!" Biraz da portakal. "Tanesi otuz dokuz sent!" Meyve reyonunda ilerleyip fiyatları yüksek sesle okurken bir açık artırma memuruna benziyordu.

Elimiz boş çıkarken, "Bir şey alamayacak mıyız?" diye sordum.

"Hayır. Sadece fiyatları hatırlatmak istedim size. Bir ananas için üç dolar. Solucan yemeyi tercih ederim. Biliyorsunuz, solucan yiyebiliriz. Protein deposudur."

Annemle birlikte kamyonetin sürücü bölmesine bindi, biz de arka tarafa tırmandık. Springfield'ın içinden geçerken, arka pencerede yankılanan sesini duyabiliyordum. Benzin almak için durduğumuzda hâlâ konuşuyordu. Durduğumuz yerden nehir görünüyordu – nehir hızla akıyordu, tomurcuklanan ağaçlar dallarını üzerine sarkıtmıştı. Ama banyo suyu gibi griydi, fabrika atıklarının oluşturduğu köpüklerin içinde dalga gibi köpüren beyaz göbekli ölü balıklar vardı.

Şoför kapısı çarpılarak kapandı. Babam pompanın başındaki afallamış adama "Bir galonu bir dolar on sent," diyordu. Adamın burun delikleri sümük doluydu, tişörtüne tutturduğu yaka kartında *Fred* yazıyordu. "Bir senede iki katına çıkmış. O zaman gelecek sene iki yirmi, sonraki sene de beş dolar olacak – şansımız varsa. Ne güzel. Bir varil ham petrolün ne kadara mal olduğunu biliyor musun? On beş dolar – hepsi bu. Bir varil kaç galon eder? Otuz beş? Kırk? Sen hesapla. Ah, nasıl da unuttum, sen sadece burada çalışıyorsun."

"Beni suçlama – Başkan'ı suçla," dedi adam ve depoya benzin doldurmaya devam etti.

Babam, "Fred, ben Başkan'ı suçlu bulmuyorum. O elinden gelenin en iyisini yapıyor. Ben petrol şirketlerini, otomotiv sektörünü, büyük sermayeli şirketleri suçluyorum. İsraillileri, Filistinlileri – onların kim olduğunu biliyor musun? Cahiller.* Kelime aynı, aç sözlüğü bak. Hem Fred, kayadan petrol çıkarmanın daha ucuz bir yöntemini geliştirmediğim için kendimi suçluyorum. Bu ülkede trilyon ton kaya petrolü rezervi var."

"Seçeneğimiz yok," dedi Fred ve yabanarılarını tekrar burnuna çekti. "Ödemeye devam etmek zorundayız."

"Benim bu konuda bir seçeneğim var," dedi babam. "Ben artık ödemeyeceğim."

Fred, "Sekiz dolar kırk sent ediyor," dedi.

Bir an için babamın parayı ödemeyi reddedeceğini sandım ama o, biz kamyonetin arkasında durmuş onlara bakarken, cüzdanını çıkartıp parayı Fred'in kirli ellerine saydı.

"Hayır, efendim, artık ödemeyeceğim," dedi babam "Sana bir soru sorayım. Şimdiki duruma baktığında, ileride neler olacağını merak eder misin hiç?"

"Bazen. Bakın, çok işim var benim." Gözlerini kısıp sırtını kamburlaştırdı ve geri çekildi. Köşeye kıstırılmıştı.

* 'Philistine' kelimesi hem eski Filistin kabilesinden olan kişi hem de cahil ve eğitimsiz kişi anlamında kullanılmaktadır. (ç.n.)

"Ben devamlı bunu düşünüyorum ve kendime şöyle diyorum; "Bu böyle devam edemez. Bir doların değeri yirmi sent."

"New Jersey'de durum daha kötü," dedi Fred. "Kuzenim orada yaşıyor. Ocak'tan beri vesika sistemi uygulanıyormuş."

Babam, kesik parmağıyla işaret ederek, "Orada kocaman bir dünya var!" diye bağırdı.

Parmaktan korkan adam biraz daha geri çekildi.

"Dünyanın bir bölümü hâlâ boş," dedi babam. "Büyük bir bölümünde henüz kimse yaşamıyor. Kuşkonmaz yer misin?"

"Anlamadım?"

"Kuşkonmazın neden bu kadar pahalı olduğunu biliyor musun – hoş tüm sebzeler öyle ya? Çünkü çiftçiler fiyatlar yükselene kadar ürünü ellerinde tutuyorlar. Sonra da piyasaya sürüyorlar. Ne zaman? Sen, yani tüketici seçeneksiz kaldığı zaman. Yarı fiyatına satsalar bile yine zengin olurlar. Bilmiyordun değil mi? Kuşkonmazı toplayan adamlar saatine bir dolar alıyor, sendikasız işgücü – vahşiler ve filizleri topraktan söken budayıcılar. Kuşkonmaz yetiştirmek hiç zahmetli değil – işin büyük bölümünü Tanrı hallediyor zaten. Bir dahaki sefere kuşkonmaz yerken bu söylediklerimi hatırla. Petrol şirketleri de aynı şeyi yapıyor – fiyatlar yükselene kadar ürünü ellerinde tutuyorlar. Hiçbirini istemiyorum. Buğday? Tahıl? Hububat? Yerli fiyatları yüksek tutmak için hepsini Ruslara veriyoruz. Bu sırada da küçük Korelilere bizi uyku tulumları yapmaları, ordumuzu Çin malı sırt çantalarıyla donatmaları için para ödeyip duruyoruz. Kimse sormuyor, nereden –"

Fred Çin malı sırt çantalarının adı geçince, "Hey, bekleyen müşterilerim var," dedi.

"Seni tutmayayım Fred." Babam adamın elini sıktı. "Sana anlattıklarımı unutma."

Yolda babam başını pencereden sarkıttı ve "Adamın gözünü açtım değil mi? Hem de nasıl!" diye bize seslendi

Ağaçların bazıları tomurcuklarla, bazıları küçük solgun yapraklarla kaplıydı, havada tatlı bir bahar esintisi dolaşıyordu. Bazı çayırlarda inekler biblo gibi hareketsiz duruyor, yola doğru inen yokuşta küçük yuvarlak elma ağaçları beyaz tomurcuklarla köpürüyordu. Babamın arabayı sürüşünden hâlâ kızgın olduğu belliydi; havaya hafif bir çiçek kokusu yayarak nazlı nazlı salınan ağaçlar ve çayırların üzerinde parıldayan güneş varken – neyin yanlış gittiğini veya babamın neden bağırdığını anlayamıyordum. Tam Northampton'a varmak üzereyken bir arka yola saptık. Burada sarı yabani çiçek öbekleri ve bir çalılığın kaburgaları içinde atıp duran bir kalbe benzeyen parlak, kan rengi bir ispinoz kuşu vardı.

Jerry, "Kamp yapmaya gittiğimizde benim kendi çadırım olacak ve hiçbirinizi içeri almayacağım," dedi.

"Babam çadır almadı ki," dedim.

"Ben bir baraka kuracağım," dedi. "Seni içeri almayacağım."

Clover, "Ben de kamp yapacağım," dedi.

"Sen kamp yapmayı sevmezsin," dedi Jerry. "Ağlarsın. April de ağlar."

"Kamp yapmaya gittiğimizi sanmıyorum," dedim.

"O zaman bu eşyaları niçin aldık?" dedi Jerry. Kamyonetin arkasına kâğıt torba ve kutularla beraber tıkılmıştık.

"Nereye *gidiyoruz?*"

"Sadece buradan uzağa." Söyledikten sonra buna inanmaya başladım.

April, "Burayı seviyorum. Gitmek istemiyorum. Yazı seviyorum," dedi.

"Charlie'nin bir halttan haberi yok," dedi Jerry. "Kalın kafalı. Zehirli sarmaşığa yakalanmasının nedeni de bu."

Clover, "Onu yaralarını kaşırken gördüm," dedi.

"Bulaşıcı hastalık gibi bu," dedi April. "Benden uzak dur – hastalığının bana geçmesini istemiyorum."

Orada, bu aptal, cahil çocuklarla oturmaktan nefret ediyordum; babam kamyoneti bu güzel tepelerin, tarlaların ve tomurcuklarla yeşermiş meyve bahçelerinin önünden deli gibi sürerken bir duvara toslayacağımızı düşündüm. Ani ve acı veren bir şey olmasını bekliyordum çünkü son birkaç gündür hep alışılmadık şeyler oluyordu. Çocukların bundan haberi yoktu ama ben hep babamla beraber olduğumdan söylediklerini duymuş, bildiklerime ters düşen şeyler olduğunu görmüştüm. Tanıdık şeyler bile, mesela şu korkuluk – bir iblis gibi dikilmiş ve içime korku salmıştı.

"Başımıza bir iş gelecek," dedim.

"Öyle deme, içim ürperiyor," dedi Clover.

Babam Springfield'da alışveriş yaparken aklıma geleni kimseye söylemedim – babam hüsrana uğramış bir adamdı. Öfkeli ve bıkkındı. Ama esaslı bir değişiklik yapmayı planlıyorsa bizi de dikkate alacağı kesindi. Biz her zaman onun planlarının bir parçasıydık.

Bir ay kadar önce buraya kısa süreliğine uğramış, tohum almıştık. Bugün de aynı tohum dükkânına gidiyorduk. Dükkânın havası kuruydu, her tarafını örümcek ağları sarmıştı. Havada çuval bezi kokusu vardı. Tohumlardan ve kabuklardan yükselen tozlar yaralarıma yapışıp kaşındırıyordu.

"Yine mi sen?"

Ses bir sıra büyük çuvalın arkasından gelmişti. Adam önlüğündeki tozları silkeleyerek belirdi. Yüzünde derin kırışıklıklar vardı, gözleri doğrudan zehirli sarmaşık yaralarıma takıldı.

Babam adama bir kâğıt parçası uzatarak "Mr. Sullivan," dedi. "Her birinden yirmi beş kilo istiyorum. Melezler, elinizdeki en verimli karışımlar; küflenmeye karşı işlemden geçmişlerse, daha da iyi. Dayanıklı, su geçirmez torbalarda. Bugün almam lazım. Yani, hemen şimdi."

"Bakıyorum hemen konuya girdiniz, Mr. Fox." Adam önlüğünün cebinden gözlüklerini çıkardı, camlarına hohla-

dı ve saplarını kulaklarına geçirerek kâğıt parçasını inceledi. "Bunu halledebilirim." Gözlük camlarının üzerinden babama baktı. "Ama bu tohumların hepsini ekmeyi düşünüyorsanız, Polski'yle senin çok işiniz var demektir. Bunun için biraz geciktiniz, değil mi?"

Babam, "Şimdi Avustralya'da kış. Mozambik'te kabak toplanıyor, Patagonya tarafında yapraklar tırmıkla toplanıyor. Çin'dekiler ise şu anda pijamalarını giyiyorlar."

"Çinlilerin pijama giydiklerini bilmiyordum."

"Başka bir şey giymezler ki," dedi babam. "Honduras'ta ise saban sürüyorlar."

"Ne demek bu?"

Ama babam adamı duymazdan geldi. Üzerinde *Burpee* yazan, çiçek tohumlarıyla dolu bir raftan tohum seçiyordu.

"Gündüz sefası," dedi. "Güneş ışığını pek severler; bana Dogtown'ı hatırlatıyorlar."

Kamyonetin arkasında tohum çuvalları ve kamp malzemeleriyle dolu torba ve kutulardan bir çocuklara pek yer kalmamıştı. Bunca şeyi eve taşıyacak olmamız canımı sıkıyordu ama babam eve vardığımızda, "Her şeyi olduğu yerde bırakın. Yağmur yapma ihtimaline karşı üzerlerine bir muşamba sereceğiz," dedi.

Clover, "Baba, bir yere mi gidiyoruz?" diye sordu.

"Kesinlikle, tatlım."

"Kamp yapmaya mı?" diye sordu Jerry.

"Bir bakıma."

"O zaman, niçin çantalarımızı hazırlamıyoruz?" diye sordu April.

"Çünkü çantalarınızı hazırlamıyor oluşunuz bir yere gitmediğiniz anlamına gelmez. Hiç hafif seyahat diye bir şey duydunuz mu? Her şeyi geride bırakıp ortadan kaybolmayı?"

Mutfakta annemle beraber bu konuşmaya kulak misafiri oluyordum.

"Anne, neden bahsediyor? Nereye gidiyoruz?" diye sordum.

Annem yanıma geldi ve başımı önlüğünün üst kısmına dayadı. "Benim küçük Charlie'm. Bir derdin olunca küçük bir ihtiyara benziyorsun. Üzülme, her şey güzel olacak," dedi.

"Nereye?" diye tekrar sordum.

"Baban hazır olduğunda bize söyleyecek," dedi.

Hiçbir fikri yoktu! O da bu konuda bizim kadar az şey biliyordu. O anda kendimi ona çok yakın hissettim, kanımda sevgi ve üzüntü karışımı bir eriyik akıyordu. Ama annemin farkı oldukça sakin görünmesiydi. Onun babama olan bağlılığı bana güç veriyordu. Her ne kadar üzüntümü azaltmasa da, inancı benim de inanmamı sağlıyor, sabrını paylaşmama yardımcı oluyordu. Buna rağmen ona acıyordum çünkü daha fazlasını bilmediğim için kendime de acıyordum.

Öğleden sonra babam rahatlamış görünüyordu. İşe gitmek için hiçbir hamle yapmadı. İki saatten fazla bir süre telefonla konuştu, bu çok alışılmadık bir şeydi – telefonda karşıdakini soru yağmuruna tutuşu değil, harcadığı zaman.

Ahizeye, yardım çağrısında bulunuyormuş gibi "Hatfield, Massachusetts'ten arıyorum," diye bağırdı. Normalde, kamyonetle çıkıp çiftlik işlerini hallediyor olmamız gerekirdi ama bu öğleden sonra serbesttik. Gidip bisiklete binip oynamamızı söyledi ve telefondaki işi bitince ("Şanslıyız!") ıslık çalarak atölyesine gidip ıslık çalmaya devam ederek aletlerini topladı.

Saat dört sularında eve girdi. Sonra elinde bir zarfla dışarı çıktı. Hâlâ ıslık çalıyordu. Bana zarfı Polski'ye götürmemi söyledi.

Oraya vardığımda Polski kauçuk önlüğünü takmış, elindeki hortumla cipini yıkıyordu. "*Yavalağın* daha iyi göğünüyor," dedi. "Ne getirdin bana?" Mektubu uzattım. Hortumun

suyunu kesti ve "Cipi yıkaman için sana bir çeyreklik verecektim ama seni etrafta göremedim," dedi. Zarfı yırtarak açtı ve mektubu okumak için kol mesafesinde tuttu. Mektupta babamın güzel el yazısının kalın kıvrımlarıyla yazılmış kısa bir mesaj vardı. Babamın okula gitmeme izin vermeyerek bu kadar güzel yazı yazmayı öğrenmemi de engellemiş olması beni üzüyordu. Bu zarif el yazısını okulda öğrendiğini biliyordum, bu yazıyı görünce kendimi güçsüz ve aptal hissediyordum.

Polski tükürüp iç geçirmeye başlamıştı. "Allah kahretsin," ve, "Demek durum bu, ha?" dedi.

Yüzü çürümüş et gibi griye çaldı. Gitmek istedim ama, "Charlie, buraya gel. Sana söyleyeceklerim var. Bir kurabiye ister misin? Bir bardak da süt?" dedi.

Cipi yıkamam karşılığında vereceği çeyğekliği veya sadece gitmeme izin vermesini daha çok istememe rağmen teklifini kabul ettim, Polski'nin arkadaşça tutumu, aynı babamınki gibi, her zaman küçük bir nutuk çekileceğinin habercisiydi. Beni salıncağa oturttu ve "Hemen dönerim," dedi. Kuşkonmaz tarlalarına bakarken, akşamın altın rengi ışığında nehri ve ağaçları gördüm. Bizim evimiz dikdörtgen şeklinde bahçesinin içinde küçük ve vakur duruyordu. Çatısı altın rengiydi, verandanın çatısı tuz beyazı bir kaş gibiydi. Polski elinde bir bardak süt ve bir tabak çikolatalı kurabiyeyle evden çıktı. Biraz süt içip tabaktan bir kurabiye aldım.

"Bir tane daha al," dedi. "İstediğin kadar al."

İşte o zaman uzun bir nutuk çekeceğini anladım.

Kurabiyeleri kütürdeterek çiğnememe gülümsüyor gibiydi, kurabiye yerken çıkan sesin kulaklarımdan çıktığını hissettim.

"Sana uzun zamandır anlatmak istediğim bir şey var Charlie," dedi.

Durdu ve salıncakta bana iyice yaklaşarak oturdu – o kadar yakınımdaydı ki, süt bardağını yere koymak zorunda kaldım.

"Baban benim bir aptal olduğumu düşünüyor," dedi.

Bir şey söylemedim. Söylediği kısmen doğruydu, gerçeğin kendisi ise daha da kötüydü.

Sessizliğimin onay olduğunu varsayıp başını salladı, ağzını gülümsemeye benzer bir uyarıya ayarladı ve "Sen doğmadan uzun zaman önce, Massachusetts'te cinayetten hüküm giymiş insanları asarlardı. Kulağa korkunç geliyor ama çoğu bunu hak ederdi. Buralarda Mooney adında bir adam vardı – ona Örümcek Mooney derlerdi, sanırım neden öyle dendiğini tahmin edersin –"

Nedenini bilemiyordum ama hayalimde dört ayağının üzerinde, siyah pörtlek gözleri olan kıllı bir adam canlanmıştı. Polski hâlâ konuşuyordu.

"– babasıyla yaşardı. Hiç okula gitmemişti. Hığsızlık yapmaya başladığında senin yaşlarındaydı, ucuz eşya satan dükkânlardan küçük şeyler aşırarak başladı, sonra da büyük şeyler çalmaya başladı. Hığsızlık artık onda alışkanlık haline gelmişti. Bir hığsız olup çıktı. Babasının biraz kafadan çatlak olduğunu söylemiş miydim? Evet, öyleydi. Savaşta kafayı yediği söylenirdi. Birisi ona bağırdığında veya yüksek bir ses çıkardığında, düşer bayılırdı. Aynı bir tuğla gibi. Ve çok çılgın fikirleri vardı. Ne baba, değil mi? Örümcek Mooney yirmi yaşlarındayken bir adamı öldürdü. Sadece öldürmedi, bir usturayla boğazını kesti. Adamın –kara tenliydi– neredeyse kafasını kopardı, kafayı sadece küçük bir deri parçası tutuyordu. Polis onu hemen yakaladı – neğeye bakacaklarını biliyorlardı! Babasının evine tabii, başka neğeye olacak. Mooney ölüm cezasına çarptırıldı. Asılacaktı."

Polski aniden durup yukarı baktı ve, "Yağmur yapacak gibi görünüyor," dedi.

Hikâye kaldığı yerden devam etmeden önce hiç kıpırdamadan durup bir dakika boyunca havaya baktı. Şimdi evimize bakıyordu, sanki ev de ona bakıyordu.

"İdam günü, Mooney'nin ellerini bağladılar ve cezaevinin avlusuna çıkardılar Boston'daki eski Charles Street Cezaevi'ndeydi. Sabah saat altıydı. Sabah altıda insan kendini nasıl harap hisseder, bilir misin? Mooney de öyle hissediyordu, hem onun durumu daha da kötüydü çünkü birkaç dakika içinde bir ipin ucunda sallanıyoğ olacaktı. Onu darağacına yürüttüler. Merdivenlerin dibinde durdu ve 'Babama bir şey söylemek istiyorum,' dedi."

"Babası orada mıydı?"

"Evet efenim." Polski menekşe rengi gözlerini bana çevirdi. "Babası tüm olanları izliyordu. Bir bakıma tanıktı – bilirsin işte, en yakın akraba. Mooney 'Babamı yanıma getirin – Ona bir şey söylemek istiyorum,' dedi. Son isteğini yerine getirmek zorundaydılar. Hüküm giymiş birisi ne isterse yerine getirilir. Ocak ayında frambuazlı pasta yemek istese, Florida'dan getirtmek pahasına bile, o bir dilimi sağlamak zorunda kalacaklardı. Mooney de babasını istedi. Babası yanına geldi. Mooney ona baktı, 'Biraz daha yakınıma gel,' dedi. Babası birkaç adım daha yaklaştı. Mooney, 'Kulağına bir şey söylemek istiyorum,' dedi. Babası Mooney'e yaklaştı. Mooney eğilip başını babasının başına yaklaştırdı, birisinin kulağına fısıldarken yapıldığı gibi. Sonra birden baba kulakları sağır eden bir çığlık attı, kafasını tutarak sendeledi, hâlâ çığlık atıyordu."

Polski bunu hazmetmem için bir süre durdu, oysa ben Polski'nin babanın çıkardığı sesi bana göstermek için bağırmasına hazırlamıştım kendimi.

"Oğlu babasına ne demiş?" diye sordum.

"Hiçbişey."

"O zaman babası niye çığlık atmış?"

Polski dilini dişlerinin üzerinde gezdirdi.

"Çünkü Mooney babasının kulağını ısırıp koparmış! Bir süre ağzında tutmuş. Tükürüp atmış ve işte *ondan sonra* 'Bu, beni bu hale getirdiğin için,' demiş."

Örümcek Mooney'nin ıslak dudaklarını, çenesinin üzerindeki kanı, yerdeki küçük, buruşuk kulağı görebiliyordum.

"Yaşlı adamın kulağını kopağmış," dedi Polski.

Ayağa kalktı.

"Bu, beni bu hale getirdiğin için," dedi.

Sallanan salıncakta oturmaya devam ettim. Polski hikâyeyi bitirmişti ama daha fazlasını duymak istiyordum. Bir sonuç bekliyordum. Ama hikâyenin devamı yoktu. Kafasını kavramış yere yıkılan yaşlı adam, darağacının merdivenlerinde duran Mooney ve çürümüş bir yaprak gibi yerde duran bir kulaktan oluşan tabloyla yetinmek zorunda kalmıştım.

"Baban tanıdığım en berbat adam," dedi Polski. "Tam bir baş belası. Bazen haklı çıkan bir ukala."

Sonra içini dökermiş gibi ekledi: "Onun tehlikeli olabildiğine tanık oldum. Bunu ona söyle, Charlie. Ona tehlikeli bir adam olduğunu ve bir gün hepinizin ölümüne sebep olacağını söyle. Ona, benim böyle söylediğimi söyle. Şimdi, sütünü bitir ve yola koyul."

Eve döndüğümde babam hidrolik sandalyesine oturmuş, bir puro tüttürüyordu. Gülümseyen yüzü bir memnuniyet bulutu gibi sigara dumanıyla çevrelenmişti. Eliyle dumanı dağıttı.

"Ne dedi?"

"Hiçbir şey."

Babam hâlâ gülümsüyordu. Başını salladı.

"Cidden," dedim.

Yumuşak bir ses tonuyla, "Yalan söylüyorsun," dedi. "Sorun değil. Ama kimi korumaya çalışıyorsun – onu mu, beni mi?"

Yüzüm kızardı. Yere baktım.

Babam, "Yirmi dört saat sonra bunların hiçbir önemi kalmayacak," dedi.

7

Arabayla evden uzaklaşırken gördüğüm son şey, sabahın soğuk çiyinde ağaçlarımızın alçak dallarına asılı kırmızı kurdelelerin gevşekçe sallanmasıydı. Şafaktan hemen sonraydı. Bu parlak kurdeleler dışındaki her şey sıcak loş ışıkta buğulu griydi. Kurdeleleri önceki gece vahşiler bağlamıştı.

Masada yemek yiyorduk, önce insan seslerini, sonra uzun çimleri süpürerek geçen ayak seslerini duyduk. Babam "Kim o," diye seslenip kapıya gitti. Verandanın ışığını yaktığında, evin eşiğinde toplanmış bir düzineden fazla kara yüz gördüm. Onu almaya geldiler – sürükleyerek götürecekler, diye düşündüm.

"Adamlar geldi, Anne." Vahşiler dememişti. Annem, "Tam zamanında geldiler," dedi.

Babam adamlara döndü ve eliyle içeriye davet etti.

Uzun boylu ve hepsinin en karası olan ilki sırıtarak ve elinde bir palayla salınarak içeri geldi. Aman Tanrım, diye geçirdim aklımdan. Palayı gayet teklifsizce, bir İngiliz anahtarı taşırmışçasına tutuyordu, istese, kolaylıkla kaldırıp babamı iki parçaya ayırabilirdi. Diğerleri de onu takip etti; ayakları olağanüstü büyüklükte olmasına rağmen kedi gibi süzülerek hareket ediyorlardı. Beyaz gömlekleri çok temiz ve kolalıydı, hepsi gömleklerden daha beyaz yamalarla kaplıydı. Mırıldandılar, gülüştüler ve odayı evlerinde burnuma gelen köpek kokusuy-

la doldurdular, ter, fare pisliği ve benzin kokusuyla. İkizler ve Jerry gözlerini fal taşı gibi açmış adamlara bakıyorlardı – korkmuşlardı; Jerry kokudan neredeyse yemeğini kusacaktı.

Ama adamlar da, elinde pala olan adam da dahil olmak üzere, biraz korkmuş görünüyorlardı. Yüzleri yaralı bereli çarpık maskeler gibi, saçları bir misk sıçanının kuyruğu gibi yağlı ve kara, deşilmiş bir koltuk minderinin dışarı fırlayan dolgusu kadar sık bukeleri dimdikti. Adamların çoğu koyu tenli ve şahin burunlu yerliler, kalanları da upuzun kollarını gevşekçe ileri geri sallayan zenciler ya da en az zenciler kadar kara tenli adamlardı. Bazılarının yüzleri o kadar siyahtı ki, burunlarını veya yanaklarını seçemiyordum. Bize baktılar, daha önce hiç doğru düzgün bir evde bulunmamışlar da, evi yakıp yıkmakla, diz çöküp haykırmak arasında seçim yapmaya çalışır gibi odayı incelediler. Sessizlikleri, kafalarının karışıklığı, dingin bir hiddet gibi odanın havasında buharlaşıyordu.

Babam iri olanın omzunu kavradı ve "Siz baş belaları, ne istiyorsunuz?" diye sordu.

Adamlar çocuklar gibi gülüştüler, işte o zaman babama karşı itaatkâr bir saygı beslediklerini anladım. Yüzleri hayranlık ve minnetle parlıyordu. Güvende olduğumu fark edince adamlar gözüme daha az çirkin ve sinsi göründü.

Babam, "Bu, Mr. Semper," dedi. İri adamın elini sıkarken onu diğerlerinin arasından çekerek öne çıkardı. "İngilizceyi çok iyi konuşuyor, değil mi Mr. Semper?"

Mr. Semper, "Hayır," diye kişnedi ve çaresizce anneme baktı.

Bu Semper denen adamı tanıyordum. Gece yarısı tarlaları geçerken gördüğüm yüz onundu. Korkuluk cesedini kollarında taşıyan adamdı. Ağzının yanında bir imza gibi duran soluk yara izini ayırt ettim.Bu yara izini o gece görmediğime memnundum.

"Bir bakalım bira var mı, Anne. Bu beyler susamış."

Bir süre sonra her adam elinde bir şişe bira tutuyordu. Mr. Semper çenesini öne doğru uzatıp azı dişleriyle şişenin kapağını söktü. Diğerleri de aynını yapıp kendi şişelerini dişleyip dilleriyle kapağını söktüler. Biradan utangaç yudumlar alıp gözlerini babama diktiler.

Babam, "Bana ne getirdin, kardeşim?" dedi.

Mr. Semper palayı avucunda dengeleyerek, "Bunu," dedi.

"Çok güzel," dedi babam. Başparmağıyla bıçağın keskinliğini kontrol etti, "Bununla tıraş olabilirim," dedi.

Mr. Semper başka bir dilde hızla bir şeyler söyledi.

Babam adamın söylediklerini anlıyordu! Bize döndü ve, "Buz Fıçısı için teşekkür ediyorlar. Medeni insanlar olduklarını söylememiş miydim? Bakın, hepsi birer beyefendi," dedi. Adamlara onların dilinde bir şey söyledi.

Mr. Semper yüksek sesle kahkaha attı. Diş köklerini pürüzsüz balmumu gibi kaplayan diş etleri mükemmeldi. Sulu, yarı kapalı gözleriyle izlediği babam bir kase fıstık sununca mırıldanarak teşekkür etti.

Beni asıl şaşırtan bu adamların evimizde olmasıydı. Aylarca tarlaları sessizce aşmalarını, kuşkonmaz ekip olgunlaşınca eğilip toplamalarını izlemiştim. Bu adamların o gece tanık olduğum korkuluk merasiminde ellerinde meşaleler taşıyan adamlar olduğundan emindim. Vahşi olduklarını düşünmüş, evlerinin kokusundan korkmuş, yüzlerini şişkin ve kaba bulmuştum. Şimdiye kadar gördüğün en garip on beş adam işte karşımda duruyordu.

Yakından hiç de vahşi görünmüyorlardı. Sefil ve itaatkâr görünüyorlardı. Gömleklerindeki yamalar yüzlerindeki yaralara uyuyordu, elleri çalışmaktan çatlamıştı, saçları tozluydu. Kocaman eski ayakkabılarının büktüğü omuzları ve paçavra pantolonları onları sandığım kadar tehlikeli değil, güçsüz gösteriyordu.

Babam, "Sizinle tanışmak istiyorlar," dedi.

İkizleri, Jerry'yi ve beni takdim etti, hepsiyle el sıkıştık. Avuç içleri çatlak ve nemliydi, tenleri pul pul, el tırnakları sarıydı. Elleri tavuk ayaklarına benziyordu, el sıkıştıktan sonra benim elim de kokmaya başladı.

Babam, "İyi bir harita satın alarak önlemimi aldım," dedi ve haritayı açıp bir lambanın altına yaydı. Adamlar haritaya bakmak için itişip kakıştılar. "Bir harita kitap gibidir – hatta daha da iyidir. Bunu aylardır okuyorum. Her şeyi öğrendim. Bakın, ortası boş – yol yok, kasaba yok, ad yok. Amerika da bir zamanlar böyle görünüyordu."

"Yeterince su var burada," dedi Mr. Semper parmağını mavi nehirlerin üzerinde gezdirirken.

Bu, çene biçiminde bir yerin, iç kısımları boş olan bir sahil şeridinin haritasıydı. Nehirlerin mavi damarları, ovaların yeşili ve dağların turuncusu, haritadaki yerlerin adı değil, sadece parlak renkleri vardı. Babamın parmağı harita üzerindeki bir şeyleri işaret etmeye uygundu, "Gideceğimiz yer burası," derken, ucu kesik küt parmağıyla işaret ettiği yer kocaman bir boşluktan başka bir şey değildi.

"Bizimle gelmek istemediğinden emin misin kardeşim?"

Mr. Semper dişlerini gösterdi, burun delikleri bir atınkiler gibi kocaman açıldı.

"Burada kalıp sonuçlarına katlanmayı tercih ediyorlar," dedi babam. "Garip değil mi? Bir bakıma ülkelerimizi takas ediyoruz – ülke değiş tokuşu."

Mr. Semper gülüp ellerini çırptı ve, "Çok uzaklara gidiyorsun," dedi.

Babam ona sırıttı ve "Ben ortadan kaybolan Amerikalıyım," dedi.

Mr. Semper, yanımızda çömelip uzun kollarıyla ikizlere, Jerry'ye ve bana teker teker sarılırken gözlerinin etrafındaki kara damarlar kabarıp parlak derisinin altında kapana kısılmış kurtçuklar gibi gerildi.

"Bu baba büyük adam. Benim de babam." Mr. Semper'in homurtularından hazmedilmiş fıstıkların nemli kokusu geliyordu. "Biz onun çocukları."

Bu söylediği bana çok saçma geldi ama sonra babamın bu adamlara fakir oldukları için çok yardımcı olduğunu hatırladım. Bu Mr. Semper'in ateşle çalışan buz kutusu için teşekkür etme şekliydi.

Diğer adamlar sessizdi. Babam onlara gülümsedi ve elleriyle işaretler yaptı. Sonra bir şeyler mırıldandı ve anneme dönüp "Bu, 'Benim yapmayacağım bir şey yapmayın,'ın İspanyolcasıydı," dedi.

Annem, "Tam senlik bir tarif," dedi.

Mr. Semper babamın parmaklarını kavrayıp son kez yüzüne bir şeyler mırıldandıktan sonra adamlar bahçedeki otları süpürerek yola koyuldular; babam palayı havaya kaldırıp bir korsan kılıcı gibi savurarak havada yarıklar açtı.

"Allie, dikkatli ol," dedi annem.

"Bir an önce gitmek istiyorum."

"Yer takası," dedi annem. "Zavallı adamlar."

"Değiş tokuş edebilecekleri tek bu var – başka bir şeyleri yok. Biz de yakında bu durumda olacağız. Onlar olmasaydı, hayatta aklıma gelmezdi. Bana onlar ilham verdi."

Dışarıda bir hareketlenme vardı. Adamlar ağaçların altında durmuşlardı.

"Ama bu dolandırıcılık," dedi babam. "Onları akbabalara bırakıyormuş gibi hissediyorum."

Adamların ağaç dallarına bağladığı kurdeleleri ertesi sabaha kadar fark etmedim. Ucuz, kırmızı kurdelelerdi ama sabahın gri ışığında zengin ve şatafatlı görünüyorlar, ağaçlara görkemli bir hava.

Bir süre sonra ne kırmızı kurdeleleri ne de evi seçebiliyordum. Evimiz gittikçe küçülerek aşağıya kaydı, ardından

da ağaçların tepeleri. Bir süre sonra hepsi yolun altında kaldı.

Polski'nin çiftlik evinin önünden geçerken bana söylediklerini hatırladım. Mooney hikâyesi kafamı karıştırmıştı. Kulağını koparması, babasının kendisine kötü davrandığını fark ettiğini mi gösteriyordu yoksa suçluların hiçbir zaman değişmediğinin, darağacı merdivenlerinde bile kötülükle dolu olduklarının kanıtı mıydı? Polski'nin babamın ukala ve tehlikeli bir adam oluşuna dair söylediklerini zaten kimseye söyleyemezdim. Babam yalan söylediğimi biliyordu. *Peki kimi korumaya çalışıyorsun – beni mi, onu mu?* Cevap, hiçbiriydi. Kendimi korumaya çalışıyordum.

Artık bunların hiçbir önemi yoktu. Hatfield'dan ayrılıyorduk. Babam Thunderbox'ını, Atom Ezicisini, aletlerinin çoğunu, kitaplarının bazılarını ve satın aldığımız her şeyi – kamp malzemelerini yanına almıştı. Ama diğer her şeyi, evi ve içindeki eşyaları bırakmıştık – bütün mobilyalar, kap kacak, yataklar, perdeler, annemin bitkileri, radyo, yuvalarındaki ampuller, çekmecelerdeki giysilerimiz, hidrolik sandalyenin üzerinde uyuklayan kedi. Evin kapısını da aralık bırakmıştık. Bu babamın bize güven verme yöntemi miydi? Eğer öyleyse, başarılı olmuştu. Sırt çantalarımıza koyduğumuz birkaç giyecek dışında bir şey alma gereği duymamıştık.

Babam uyanmış ve "Tamam, hadi gidelim," demişti. Etrafına hiç bakınmadan evin içinde hızlıca yürümüş ve "Buradan gidiyoruz," demişti.

Ancak sonraları bunun gerçek mültecilerin yaptığı şey olduğunu anlamıştım. Kahvaltılarını edip bulaşıkları lavaboda ve kapıyı açık bırakarak kaçarlardı. Bu, eşyalarımızın hepsini özenle toplayıp evi boşaltmaktan çok daha acıklı bir durumdu.

Ev şimdi bir mil uzaklıktaki tarlaların arasında bir minyatür boyutlarında yükselmişti. Daha önce hiç bu kadar hu-

zur dolu görünmemişti gözüme. O bizim fare deliğimizdi. Bütün eşyalarımız içinde olduğu ve saat hâlâ tik tak çalıştığı için, istediğimiz zaman geri dönebileceğimizi ve evi aynen bıraktığımız gibi bulup tekrar sahibi olacağımızı hissettim.

Bu nedenle, gidiyor oluşumuzu dert etmiyordum. Ama, nereye gidiyorduk? Bunu bilmediğim için zamanın yavaşlığı beni çıldırtıyordu. Springfield'ı geçtikten sonra paralı otobana çıktık, çıkış sapaklarında şehirler ve kasabalar yükselmeye başladı. Bacalar, kiliseler, yüksek binalar gördük. Kirli pencereli otobüsler, kesik egzoz dumanlarıyla ve yükleri üzerinde çırpınan siyah bayraklarıyla hızla yanımızdan geçen kamyonlar görmeye alıştık. Yol tabelaları önce Connenticut'ı, sonra New York'u gösterdi. Howard Johnson's'da öğle yemeği molası verdik. Babam, "Burası benim iğrendiğim her şeyi simgeliyor," diyerek yemek yemedi. Kızartılmış deniztaraklarının midelerinin bile olmadığını ve muhtemelen ipten ibaret olduklarını söyledi. "Çizburger!" diye bağırdı. Sonra, New Jersey. Burada şimdiye kadar gördüğüm en uzun fabrika bacaları ve en kirli hava vardı, kuşlar küçük ve yağlıydı. Arabayla yanımızdan geçen insanların, özellikle kızların, Jerry'ye ve bana bakarken ağızları açık kalıyordu. Onlarla göz göze gelmemek için beyzbol şapkalarımızın siperliklerini aşağı çektik. Gözlerimi kapatıp gideceğimiz yere bir an önce varmamız için dua ettim.

Babam kamyoneti o kadar hızlı kullanıyordu ki kaçtığımızı, peşimizdeki gök gürültüsünden aceleyle uzaklaştığımızı düşündüm; yağlı bir lavaboya benzeyen bir manzara eşliğinde uzun, dümdüz bir yoldan aşağı doğru uçuyorduk. Bacalardan fışkıran bu alevler gibisini daha önce hiç görmemiştim. Kara borularda yılan gibi kıvrılan alevli perçemlerin "pat pat" seslerini duyabiliyorduk.

Bir tabelada *Baltimore, Sonraki Yedi Çıkış* yazıyordu. Üçüncü sapaktan çıktık, o sabah Springfield'da önünden geçtiği-

mizin tıpatıp aynısı olan bir alışveriş merkezi gördük; bana Chicopee'yi hatırlatan bir banliyönün içinden geçip şehre girdik. Massachusetts'teki şehirlerin tümünden daha engebeli bir şehirdi burası. Evler ve oteller yokuşlu sokaklar boyunca yığılmıştı. Akşamın bu erken saatlerinde şehrin yakınındaki sulardan yükselen alacakaranlığı pembemsi mavi gökyüzünün kıvrımları çevreliyordu – Hatfield'da görmeye alışık olduğum altın rengi ışınlarla bezeli küf yeşili gün batımının yoğunluğuna hiç benzemiyordu. Baltimore'un sütlü okyanus ışığı ve macun rengi bulutları, ağaçlar tarafından önü kesilmeyen devasa bir solgunluk sunuyordu. Gördüğüm çok az sayıdaki ağaç da rüzgâra karşı koymaya çalışıyordu.

Yaklaşık beş dakika sonraki günbatımıyla her şey değişti. Gökyüzünün bir bölümü griydi ve kararıyordu, kaynatılmış ıstakoz kabuğu renginde pençe şekilli bulut kümelerinin olduğu diğer bölümü, göz kamaştıran kırmızısıyla, ıstakozlar gibi yarılarak parçalanıyordu. Bu muhteşem kıpkırmızı gökyüzü benim için tümüyle yeniydi. Bakması için babama seslendim.

"Hava kirliliği!" diye bağırdı. "Fabrika dumanları ışığı kırıyor!"

Kamyoneti yoğun trafikte dura kalka şehrin alt kısımlarına doğru sürmeye devam etti. Bir eşya deposunun önündeki dönemeçte park etti.

"Burada ne işimiz var?" diye sordu Jerry.

Babam küt parmağıyla deponun üst katını işaret etti. "Şurası otelimiz," dedi.

Burun deliğine benzeyen localarının etrafı pas izleriyle kaplı beyaz-sarı bir gemi pruvasıydı. Geminin kalan kısmını göremiyorduk ama pruvasına bakılırsa çok büyük bir gemi olmalıydı. Kalacak bir yerimiz olmasına ne kadar sevindiğimi söylemedim. Hava artık kararmıştı. Yol kenarında bir yer bulup uyuyacağımızı sanmıştım.

Güverteden uzatılmış iskeleden gemiye çıktık, güvertede duran denizci babama gideceğimiz yeri gösterdi. Biz çocuklara bir kamara verildi, annemle babam da yandaki kamarada kalacaklardı. Her şeyin üzerine kuruyan boyanın ekşi kokusu sinmişti. İki kamara arasında duşu ve lavabosu olan bir bölme vardı. Eşyalarımızı kuşetlerin altına istif edip bir şey olmasını bekledik. Sabah Massachusetts'teydik, akşam altı yüz mil ötedeki bir gemide. Babam mucizeler yaratan bir adam gibiydi.

"Bu bir gemi!" dedi Clover. "Gerçekten bir gemideyiz!"

Babam başını kabinimizden içeri uzatıp "Eee, nasıl buldunuz?" diye sordu.

Gemiye yükleme yapılıyordu. Gece boyunca vinçler gıcırdayarak dönüp durdu, taşıma bantları altımızda vızıldadı, boş kamaramızın çelik duvarlarında kızakla ambara kaydırılan kargoların sesleri yankılandı.

Üzerinde kargo yazan sandıklar ve hatta arabalar, halat sapalarıyla gemiye yüklenirken biz bu rıhtımda bağlanıp kalmıştık. Boş yemek odasında yemek yedik, gün boyunca ileri geri sallanıp duran vinçleri izledik. Gördüğüm kadarıyla bizden başka yolcu yoktu. Ve, babam hâlâ nereye gittiğimizi söylemeyi reddediyordu. Bu beni üzüyor, ona ne kadar bağımlı olduğumuzu hatırlatıyordu. Bu geminin adını bilmiyordum, o ana kadar gördüğüm kimse İngilizce bilmiyor gibiydi. Mürettebat bizi görmezden geliyordu. Babama mecburduk.

Sefere çıkmadan önceki sabah eski kamyonetimizle şehirde gezindik; bir köprünün üzerinden geçip sonunda plaj olan bir yola saparak denize doğru ilerledik. Annem kamyonette kalıp kitap okurken biz de taş toplayıp yelkenlilere bakarak plajda yürüdük. Plajın sonunda yıkılmış bir iskele vardı, kayaların bir bölümü su altında kalmış, bazıları da kuma gömülmüştü.

"Gelgit yaklaşıyor," dedi babam. Sigarasının izmaritini dalgalara savurdu. "Kim bana ne kadar cesur olduğunu göstermek ister?"

Neler olacağını biliyordum. Bunu daha önce de birkaç kere yapmıştı. Gidip bir kayanın üzerine oturmamızı söyleyecek, yükselen dalgalar tehdit edici bir hal alana kadar orada kalmamızı isteyecekti. Bu Cape Cod'da oynadığımız bir yaz oyunuydu. Ama Baltimore'da mevsim hâlâ bahardı, su yüzmek için çok soğuktu ve hepimizin giysileri üzerindeydi. Ciddi olduğuna inanmadığım için deneyeceğimi söyledim ve gülmesini bekledim.

"Bizi bekletiyorsun," dedi.

Bir dalga patlayıp kum ve çakıl taşlarını sürükleyerek geri çekildi. Giysilerimi ve ayakkabılarımı çıkarmadan dalgaların hizasındaki yosun tutmuş bir kayaya doğru koşup babamın beni geri çağırmasını bekleyerek üzerine tünedim. İkizler ve Jerry gülüyorlardı. Babam plajda onların gerisinde durmuştu, bana bakmıyordu bile. İlkin dalgalardan rahatsız olmadım. Hemen arkamda yükselip yanımdan geçiyor, köpüklenip yok oluyorlardı.

"Charlie korktu," diye bağırdı Jerry.

Hiçbir şey söylemedim. Orada dengesizce çömelip parmak uçlarımla kayaya tutundum. Üzengileri olmayan bir eyer üzerinde gibiydim. Blöf yapanın ben mi yoksa babam mı olduğunu ayırt edemiyordum. Art arda gelen bir sıra dalga bacaklarımı ve ayakkabılarımı ıslattı. Kayanın önünde küçük bir havuz oluştu. Dalgalar artık parmaklarımı uyuşturuyordu.

Vazgeçmek için bir mazeret ararken soluk akşamüstü ışığında babamın siluetini gördüm; güneş omzunun altında kalmıştı. Gölgedeydi, onu tanımıyordum, beni bir yabancı gibi, ilgiden çok merakla izliyordu. Kendimi ona yabancı biri gibi hissettim. Duraklayan iki insandık – biri bir kayanın

üzerinde, diğeri kumda, çocuk ve yetişkin. Ben onu tanımıyordum, o beni tanımıyordu. Kim olduğumuzu bulmak için beklemeliydim.

Tam o anda –babam oradan tesadüfen geçen birisiymiş gibi kayıtsız duruşuyla beni tedirgin ederken– dalga geldi. Beni arkamdan sert bir şekilde burdu, sırtımda yükseldi, ensemde köpüklenerek öne itti, sürükledi ve aynı hızla serbest bıraktı. Soğuktan titrerken kayaya sıkıca tutundum, içimde tuttuğum çığlığın göğsümü patlatacağını sandım.

Jerry plajda daireler çizerek koşarken "Başardı!" diye haykırdı. "Tamamen ıslandı!"

Artık babamın yüzünü görebiliyordum. Yüzünde çenesini kaskatı kesen çaresiz bir anıya benzer bir vahşet ifadesi dalgalandı. Sonra sırıttı ve karaya çıkmam için seslendi. Ama iki dalga daha üzerimde patlayana kadar vazgeçmedim, sonra sendeleyerek karaya çıktım ve elimde olmadan soğuktan ağlamaya başladım.

İkizler şamata yapıp ıslak giysilerime dokunurken, babam "Bu daha iyi," dedi. Bana değil de kendine iltifat ediyor gibiydi. "Çıkar şu ayakkabıları."

Plajda anneme ve kamyonete doğru yürürken babam ayakkabıların her birini bir elinde taşıdı.

"Hey, çocuğun ayakkabılarını giydir." Ses arkamızdan geliyordu. "Burası cam kırıkları ve çöp dolu."

Arkamıza döndük ve siyah bir adam gördük. Kulağına bir radyo tutmuş, başına sıkı bir yün çorap geçirmişti. Kendisinin iki katı olan ve hâlâ gülümseyen babama göz kırptı.

Babam, "Sen tam da benim aradığım adamsın," dedi.

Adam radyosunu kapattı. Gerçekten kafası karışmış görünüyordu. Adının Sidney Torch olduğunu ve buralarda yaşamadığını söyledi. Ama bu plajda cam şişe kıran çocuklar görmüştü, çıplak ayakla yürümek tehlikeliydi, insanın ayağı kesilebilirdi. Kardeşini ziyaret etmeye giden bir yabancıydı

ve bizi daha önce hiç görmemişti ama yine de işimize karışmadan edememişti.

Babam, "Size bir şey söylemek istiyorum," dedi.

Bunu nazikçe söylemişti, gözünün ucuyla babamı inceleyen siyah adam kıkırdamaya başladı.

"Kimse bu ülkeyi benden daha fazla sevemez," dedi babam. "Gitmemin nedeni de bu. Çünkü görmeye dayanamıyorum." Sidney Torch'un yanına gidip kolunu omzuna attı. "Annemin öldüğü zamanki gibi. Yavaş yavaş ölmesini izlemeye dayanamamıştım. Bir öküz gibi kuvvetli bir kadındı ama bir gün kalçasını kırdı ve hastanede yatarken iki akciğerinden zatürreeye yakalandı. Orada yatakta yatıp ölmeyi bekliyordu. Yanına gidip elini tuttum. Bana ne dedi, biliyor musun? 'Niye bana fare zehri vermiyorsun?' dedi. Görmek istemedim, dinleyemedim. Bu yüzden, gittim. Berbat bir mücadele verdiğini anlattılar, hastalık çok tehlikeliymiş – annem ölüme mahkumdu. O öldükten sonra eve döndüm. Bazıları bunun kalpsizliğin ta kendisi olduğunu düşünebilir. Ama ben hiç pişman olmadım. Onu, ölmesini izleyemeyecek kadar çok seviyordum."

Babam bunları anlatırken Mr. Torch sinirle radyosunun düğmelerini çeviriyordu. Babamın bu hikâyesini daha önce hiç duymamıştım ama yabancı birine kişisel hayatının ayrıntılarını anlatmasına şaşırmadım. Bu belki de ihanetten sakınmak için bulduğu bir yoldu, sırlarını tesadüfen karşılaştığı ve bir daha hiç görmeyeceği insanlara açmak.

"Bu gerçekten acıklı bir hikâye," dedi Mr. Torch.

"O zaman ana fikri anlamamışsın," dedi babam.

Mr. Torch bozulmuştu, annem sırılsıklam halimi görüp babama, "Neyi kanıtlamaya çalışıyorsun?" diye bağırdığında yutkunarak geri çekildi.

Ama babam yine ona döndü. Bir teklifi vardı. "Mr. Torch," dedi, "bu kamyoneti size yirmi iki dolara satmaya hazırım, tescil işlemleri de bana bu kadara mal olmuştu."

"Ben sadece çocuğunuzun ayakkabılarını giymesi gerektiğini düşünmüştüm." Mr. Torch bunu çok yumuşak bir biçimde söylemişti.

Babam, "Ya da, karşılığında bana radyonuzu verebilirsiniz. Kamyonette bir radyo var. Benim işime yaramaz." Elini uzattı, siyah adam uysal bir tavırla radyoyu ona verdi.

Gemiye geri döndük. Mr. Torch arkada, Jerry ve benim yanımda oturuyordu. "Babanız şüphesiz konuşmayı biliyor. Vaiz olabilirdi. Ama yine de size bir şey diyeyim. İş adamı olmadığı kesin!" Kendi kendine güldü ve, "Sizler nereye gidiyorsunuz?" diye sordu.

Bilmediğimizi söyledik.

"Direksiyondaki sizin babanız değil mi? Yerinizde olsam o kadar emin olmazdım."

Jerry "Benim babam Allie Fox," dedi.

Mr. Torch uzun tırnaklarından biriyle dişini kaşıdı.

"Bir dahi," dedim.

"Bu doğru," dedi Mr. Torch.

Gemide babam adama anahtarları verdi ve radyoyu da alabileceğini söyledi. Nasıl olsa kendisi istemiyordu. İskeleye gittik ve iş bitti.

"Nihayet özgürüz," dedi babam. Kamaramızın dışındaki dar güvertede durduk. Baltimore'un ışıkları, şehri parıldayan bir bulut halesi gibi sarıyordu. Gece karanlık değildi, sadece farklı, kirli bir ışık vardı. Boğuk ve sinirli bir trafik gürültüsü geliyordu. Bir esinti geminin bordasını yalayıp geçti, şehirle hiçbir bağlantımız yokmuş, çoktan denizdeymişiz gibi. Rıhtımda Mr. Torch'un kamyonetimizi sürerek uzaklaştığı bölgeye bakıyorduk.

Annem, "Polis onu durdurursa arabayı çaldığını düşünecek. Tutuklanacak," dedi.

"Umurumda değil!" dedi babam. Halinden memnundu. "Ben ona karşılık beklemeden verdim. 'Al!' dedim. 'Benim

işime yaramıyor!' Yüzündeki ifadeyi gördün mü? Yeni bir radyosu olan bedava bir kamyonet! Buz fıçısı gibi. Öylesine verdim! Polski'yi ve işini bıraktığım gibi. Fazlalıklardan kurtuldum!"

Ama annem sertçe, "Neyi verdin ki? Başından atması zor eski püskü bir kamyonet. Leş gibi kokan ev yapımı bir buz dolabı. En başından kabul etmemiş olman gereken bir iş."

"Benim demek istediğim de bu."

"Olduğundan daha iyi biriymiş gibi davranma."

Babam hâlâ Baltimore'a bakıyordu.

"Hoşça kal Amerika," dedi. "Bizi soran olursa, deniz kazası geçirdiğimizi söyle. Tüm çöpüne ve eski pisliğine elveda! Ve, iyi günler!"

8

Unicorn adlı gemi gece yarısı Baltimore'dan yola çıktı. Kamaranın duvarları bir elektrikli testerenin dişleri arasına sıkışmış gibi titriyordu. Ranzam homurdanıp dürterek beni uyandırdı. Yüzümü lombara dayadım, dalgaların çamurlu suyunu gördüm, kara buza hortumla badana püskürtülüyor gibiydi. Bir sis düdüğünün iniltisini, çanlı şamandıranın çınlamasını ve teneke bir kovanın içinde çırpınan çakıl taşlarınınki gibi bir serpinti sesi duydum. Çelik kapı tıkırdıyordu ama çocukların hiçbiri uyanmadı. Sabah olduğunda açık denizdeydik.

İşte orada, okyanusun ortasında, gemi cana geldi. Yemek odası kahvaltıda doluydu – diğer üç masaya iki aile oturmuştu. Ailelerden biri büyük bir aileydi. Kendimizi tanıttıktan sonra, büyükler anneme ve babama günaydın dedi, çocuklar bize bakıp suratlarını buruşturdular. Biz sessiz yabancılardık, onlar gürültülüydüler ve burada kendi evlerindeymiş gibi görünüyorlardı. Daha önce *Unicorn*'da bulunmuş gibi davranıyorlardı. Spellgood'lar ve Bummick'ler.

Denizde ilk günümüzde adamlardan biri babama "Siz Mr. Fox'sunuz," dedi. "Siz benim adımı unutmuşsunuz bile. Ama ben sizinkini hatırlıyorum."

Bu adam Rahip Gurney Spellgood'du. Bir misyonerdi. Her yemekten önce, iki masayı kaplayan ailesine, yemeklerine yumulmadan önce şükranlarını sunmaları için yüksek

sesle ilahi okutuyordu. Bummick'ler daha da garipti; kahverengi derili dört kişiden oluşan bu aile devamlı tartışıyordu, seslerini birbirilerini bastırmak için yükseltirken bir başka dilde bağırmaya başlıyorlardı. Babam bu dilin İspanyolca, Bummick'lerin de melez olduğunu söyledi. Bir gün, bir domuz gibi şişman olan Mr. Bummick, geminin kıçında sohbet ederlerken babama ezelden beri Baltimore'da bir vitrini yerle bir etmek ve sonra bir geminin güvertesine çıkıp uzaklara açılmak istediğini anlatmıştı. "Beni asla ele geçiremezlerdi!" Babam Bummick'lerden uzak durmamızı söylemişti.

Her gün düzenli olarak ibadet eden Spellgood'ları yemek saatleri dışında pek görmüyorduk. İkinci gün akşam yemeğinde Spellgood'ların dokuz ferdi de masada değildi. Babam Mr. Bummick'e "İlahi okuyan dostlarımıza ne oldu? Herhalde deniz tuttu – balıklara yem veriyorlar, ha?" dedi.

Mr. Bummick, kaptanın yanında olduklarını söyledi. Kaptanın yolcuları kendisiyle yemek yemeleri için sırayla köşküne davet etme adeti vardı.

"Ne garip," dedi babam. "Ben de kaptanı bizimle yemek yemesi için davet etmeyi düşünüyordum. Ama sonra bunu yapmamaya karar verdim. Onu itici buldum."

Bummick'ler gözlerini dikmiş babama bakıyorlardı.

"Şaka yapıyorum," dedi babam.

Şaka yaparken hiç gülümsemezdi. Aksine, komik olmaya çalıştığında özellikle hırçın gibi görünürdü. Şaka yaptığını bilmek ve insanların yüzündeki şaşkınlık ifadesini görmek utandırıcıydı.

Ertesi gece kaptanla yemek yeme sırası Bummick'lerdeydi.

"Sanırım bizi unuttu gitti, Rahip," dedi babam Gurney Spellgood'a. "Bizim için dua ederseniz minnettar olurum."

"Sonuncular birinci olacak," dedi Rahip Spellgood. Ellerini birleştirdi ve gülümsedi.

Babam, "Bazıları," dedi.

"Pardon?"

"İnsanlar Kuzeyden ve Güneyden gelecek ve Tanrı'nın Egemenliğinde sofraya oturacaklar. Ve işte, sonuncu olan *bazıları* birinci olacak, birinci olan *bazıları* da sonuncu olacak!' Luka."

Rahip Spellgood, "Ben Matta'dan alıntı yapıyordum," dedi.

Babam, "Yanlış alıntılıyordun," dedi. Ucu uçmuş parmağını havaya kaldırdı. "Matta *birçoğu* der, *bazıları* değil. Ama en güzel yeri 19. bölümdedir. 'Benim adım uğruna evlerini, kardeşlerini, anne ya da babasını, çocuklarını ya da topraklarını bırakmış olan herkes, bunların yüz katını elde edecek ve sonsuz yaşamı miras alacak.'"

Rahip Spellgood, "Bu benim şiarımdır, kardeşim. Misyonumu biliyorsun," dedi.

"Ama yine de," dedi babam parmağını iki masaya dağılmış Spellgood'lara doğru sallayarak –aralarında bir nine de vardı– "sizin kimseyi bırakmadığınız da gözümden kaçmadı." Hemen ardından ekledi, "Sadece şaka yapıyorum."

Ama bu olaydan sonra Rahip Spellgood babamla Kutsal Kitap üzerine konuşmak ve onu güvertede düzenledikleri dua toplantılarına dahil etmek için bulduğu her fırsatı değerlendirdi. Ertesi sabah, babam elinde haritayla güverteyi adımlarken Rahip Spellgood onu durdurdu. Onların yakınında küpeşteye dayanmış balık tutuyordum.

Babam, "Şu anda birbirimize pek benzediğimiz söylenemez, rahip; ama zaman ve tecrübe bizi yumuşatacak ve Kadiri Mutlak'ın sadağındaki cilalı oklar olmak için dua edeceğiz," dedi.

"Ezekiel?" dedi Rahip Spellgood.

"Joe Smith," dedi babam ve güldü. "Bir kâhin, bir şehir ve Birleşik Devletler'deki en varlıklı yirmi şirketten birinin kurucusu."

Şirrrketten demişti katıksız bir nefret tonlamasıyla.

Rahip Spellgood yüzünü okyanusa döndü ve "Sense atlarında çiğneyip geçtin büyük denizleri, sularını köpürterek," dedi.

"Hoşeya."

"Habakuk," dedi Rahip Spellgood. "Üçüncü Kısım."

"Bu kloroform," dedi babam. Alıntıyı doğru tahmin edememek canını sıkmıştı. Spellgood'a döndü ve kalabalık ailesinin önünde keyifsiz bir ses tonuyla, "Peki kaç şınav çekebilirsin bakalım? Hah!" dedi.

Spellgood'lardan ses çıkmıyordu.

Babam, "'Çok kitap yazmanın sonu yoktur, faza araştırma da bedeni yıpratır.' Vaiz Kitabı. Neyse, benim yapacak daha önemli işlerim var," dedi ve haritalarına döndü.

Unicorn'un nereye gittiğini bana söyleyen kişi, Rahip Spellgood'un kızı, çenesiz, ördeğe benzer bir suratı olan Emily'ydi. Hava artık sıcak ve güneşliydi. Baltimore'dan ayrılalı üç gün olmuştu ve bahar yaza dönüşmüş gibiydi. Mürettebat gömleksiz dolanıyordu. Günün büyük bir bölümünü balık tutarak geçiriyordum.

Emily yanıma geldi ve, "Hiçbir şey yakalayamıyorsun," dedi.

"Hava çok sıcak," dedim, eskiden hep derelerde ve Connecticut Nehri'nin gölgeli bölgelerinde balık tutardım. "Balıklar sıcak havalarda dibe gidiyorlar, yeme gelmiyorlar."

"Bunun sıcak olduğunu düşünüyorsan, bir de Le Ceiba'yı gör," dedi.

"Orası nerede?"

"Bu gemiyle gittiğin yerde, aptal. Honduras'ta."

Hayatımda ilk defa duyduğum bu kelimede karanlık bir sırrın tınısı vardı.

Daha sonra bir Spellgood çocuğu da bize katıldı. Emily, "Bu çocuk nereye gittiğimizi bile bilmiyor!" dedi. İkisi de bana güldüler.

Ama babamın bizi nereye götürdüğünü öğrenmiş olmak alay edilmeye değerdi. Artık Mr. Semper'la ve vahşi adamlarla yaptığı değiş tokuşlara anlam verebiliyordum. Onlar da Honduras'tandı. Babam yer takası yapıyordu. Telsiz odasının kapısındaki haritada Honduras, babamın haritasında gördüğüm kara parçasının daha küçük ve içi boş bir kaplumbağa şeklindeki bir çıkıntısı gibi görünüyordu, yandan bakıldığında üzeri parmak izleriyle doluydu. La Ceiba ise kıyı şeridindeki minicik bir noktaydı. Haritanın üzerindeki kasaba, parmak izlerinden aşınmıştı. Harita üzerindeki iğneler Baltimore çıkışlı rotamızı gösteriyordu. Son iğne Florida'ya paraleldi, havanın bu kadar sıcak olmasının nedeni demek buydu.

Deniz bir buz pateni pisti gibi dümdüzdü. Sular geminin yakınlarında yeşil, çok açıklarda mavi renkti. Esinti yoktu. Güverte kavruluyordu, boyasının bir kısmı sıcaktan kabarmıştı. Balık tutmaya devam ettim.

Emily Spellgood başımdan gitmiyordu. Benimle aynı yaşta sayılırdı, bermuda pantolon giyiyordu. "La Ceiba'da hava buradan çok daha sıcak. Sen gitmedin tabii ama biz gittik. Babam orada çok ünlü biri. Cangılda bir misyonumuz var. Gerçekten çok güzel," dedi.

Ona hava atmak için bir balık yakalamayı çok istiyordum. Oltamın ipini gevşettim ve bizi takip eden martı sürüsünü izledim. Geminin kıçı üzerinde bize dik dik bakarak uçuşuyorlar, peşimizden reverans yapıyor, mutfağın giderinden denize dökülen artıklar için suya dalıyorlardı. Hiçbir zaman gemiye konmuyor ama elimle gagalarına doğru uzattığım ekmek parçalarını kapıyorlardı. Babam bu kuşlardan nefret ediyordu. "Yağmacılar!" Ama bana balık tutma fikrini veren de onlardı. Çoğunu geminin ardında bıraktığı deniz sularında uskumru büyüklüğünde kuşları gagalarıyla çekip çıkarırken görmüştüm.

Oltamın iğnesinde domuz pastırması kabuğu kullanıyordum; olta mantarım yoktu, sadece ipi savurup içinde sürüklememe yetecek kadar bir kurşunum vardı. Emily arkamda dikilmiş konuşuyordu, "Oranın adı Guampu, harika bir motorbotumuz var, ve tüm yerliler de –"

Oltamın ipi gerginleşti. Çektim. Martı seslerinin arasından insan sesine benzer bir ses geldi. Oltamla kuşlardan birini tutmuştum. Kanca boğazının yarısına kadar inmiş olmalıydı, yukarı uçunca olta ipimi bir uçurtma gibi peşinden çekip tiz bir sesle haykırdı. Kanatlarını hızla çırpıp kurtulmaya çalıştı. Geminin peşinden suya daldı, tekrar havaya yükseldi ve uzaklara uçmaya çalıştı. Ama ip gerginleşince havada bir takla attı ve acıklı çığlıklar attı. Diğer martılar onun etrafında ahmakça kanat çırpıyor, merakla ve korkuyla başını gagalıyorlardı.

İpi bıraktım. Oltam alabalık şekilli bir zoka gibi suya çarptı, panikleyen kuş gagasından sarkan elli metre uzunluğundaki olta ipini de peşinden sürükleyerek kanatlarını çaresizce çırptı ve dalgaların üzerinde uçmaya çalıştı. Çok uzağa uçamadı. Biraz ötede suya düştü, bir ördek gibi başını suya daldırıp çıkararak ve kanatlarını çırparak orada kaldı.

"Öldürdün onu," dedi Emily. "O zavallı kuşu öldürdün. Bu uğursuzluk getirir – hem çok canice! Senin iyi biri olduğunu sanmıştım ama sen bir katilsin." Güverteden aşağı koştu, biraz sonra "Baba, o çocuk bir martıyı öldürdü," diye bağırdığını duydum.

Günün kalanında bir kanca yutmuş gibi boğazımda bir ağrıyla dolandım.

Babam, "Benim için de bir tane öldür Charlie," – nereden öğrenmişti ki? – "ama dikkat et kimse seni görmesin," dedi.

Rahip Spellgood'u bir sonraki görüşümde bana, beni güverteden aşağı atmak istiyormuş gibi baktı. Sonra bana, "İsa'ya günaydın dedin mi? Yoksa sen de mi baban gibi şınav çekip Tanrı'ya sırtını dönüyorsun?" dedi.

"Babam tek seferde elli şınav çekebiliyor," dedim.

"Samson beş yüz şınav çekebiliyordu. Ama o zaten çok güçlüydü," dedi.

O akşam Kaptan'la yemek yeme sırası bizdeydi. Onu bundan önce sadece bir kere, başında kaptan şapkasıyla görmüştüm. Başında şapkası yokken, haki giysileri içinde herhangi bir çiftçi gibi görünüyordu; biraz ters, kısa saçlı ve Polski'nin yaşlarında. Boynu yok gibiydi, kulak memeleri yakasına değiyordu. Mavi gözlerinde kirpik olmaması onu söylenen bir her şeyden şüpheleniyormuş gibi gösteriyor, tabaktaki soğuk bir morina gibi bakıyordu. Küçük dar bir ağzı ve havayı aralanmadan yutan balık dudakları vardı.

Kaptanın yemek odasının tavanı alçaktı, eşyalar o kadar koyu renkliydi ki, tuzlanmış gibi görünüyorlardı – salamura raflar, salamura duvar kaplamaları ve kapağında *Kpt. Ambrose Smalls* yazan salamura, tahta bir sandık.

Biz odaya girdiğimizde Kaptan Smalls başka bir adamla konuşuyordu. Masanın üzerindeki birtakım çizelgelerin üzerine eğilmişlerdi; gömleği ve elleri yağlı olan adam bizi görünce şapkasını çıkardı ama konuşmaya devam etti.

"Sorunun kaynak yerlerinde olması lazım," dedi. "Başka ne olabilir, bilmiyorum. Tabii şu pompada emme azalmışsa, o başka. Gemi bölmesini mi izole etsek?"

"Altı numara, en büyüklerinden biri," dedi kaptan. "En iyisi safra tanklarına bir bakalım. Sence kötü mü?"

"Şu an sorun sadece yoğunlaşma."

Kaptan sırtını ve omuzlarını dikleştirdi. "Bu insanlar aç. Daha sonra görüşelim."

Adam masadaki planları topladı ve süzülerek odadan çıktı.

Babam, "Sorunlarınızı boğacağınıza, onları yüzmeyi öğretseniz?" dedi.

Kaptan ağzını sıkıca kapattı ve kirpiksiz gözleriyle babamı inceledi.

"Tekneniz sızıntı yapıyor, ha?" Babam kaşlarını çattı – şaka yapıyordu.

Kaptan balık gözleriyle ters bir bakış atarak karşılık verdi. "İskele tarafındaki bir sintine pompası düzgün çalışmıyor. Sizin endişelenmenize gerek yok. Ben hallederim."

"Silindir kafalarından birindeki conta neden oluyordur," dedi babam. "Deniz suyu contaları mahveder. Malzemesini çürütür, şu sözüm ona mucize telleri bile çürütür. Bu sıcaklık. Hem contalar ihmale de gelmez. Ölür giderler. Ama önemli değil, yüzebiliriz."

"Silindir değil – santrifüj pompa. Hem sorunun pompada olduğundan bile tam olarak emin değiliz," dedi kaptan. "Oturun lütfen."

Babam peçetesini bir çamaşır parçası gibi silkeleyerek açtı. Çenesinin altına sıkıştırıp kendine bir mama önlüğü yaptı. Jerry ve ikizler de onu taklit ettiler ama ben peçetemi, Kaptan Smalls gibi, karnımın üzerine koydum. Annem peçetesini kucağına yerleştirdi. Babam bana bakıp Kaptanı taklit ettiğim için gülümsedi.

"Pervanelerden dolayı olabilir," dedi babam. "Ya da motor. O kompartımanı izole etmenizi tavsiye etmem. Ağzına kadar dolar, siz de rahatlayıp pompaları kapatırsınız. Ama bu da salınıma sebep olur. Rezonansa. Dişlerimiz birbirine çarpar, geminizde kıyamet kopar – "

"Çorbanız soğuyor," dedi kaptan. "Bu Honduras'a ilk gidişiniz mi?"

Babam çorbayı kaşıkladı, cevap vermedi.

Annem, "Salt seyahat değil. Bir süre orada kalmayı planlıyoruz," dedi.

"Daha önce hiç gittiniz mi?"

Babam, "Bir zamanlar orada yaşamış bir vahşiyle tanıştım. Bir kere de Honduras'tan gelen bir muz yemiştim. Tadı çok iyiydi, eh o zaman niye oraya göç etmeyeyim ki, diye düşündüm."

Ama kaptan babamı duymazdan geldi. Anneme, "Honduras çoğu yönden zamanın elli yıl gerisinden gelir. La Ceiba da bir taşra kasabasıdır" dedi.

"Bana uyar," dedi babam. "Oldum olası köylüyümdür. Ama biz Mosquitia'ya gidiyoruz."

Annem babama baktı. Bunu o anda öğrendiği belli oluyordu.

"Orası da taş devrinden kalma. Amerika'nın göçmenler gelmeden önceki hali gibi. Sadece yerliler ve ormanlar var. Hiç yol yok. Bakir cangıldan ibaret."

"Amerika da bir cangıl olmanın eşiğinde," dedi babam ve tekrar kaşlarını çattı.

"Bir de bataklıklar," dedi kaptan. "O kadar kötü ki, bir içine düştünüz mü, asla çıkamazsınız."

"Kulağa harika geliyor," dedi babam. Gerçekten memnun olmuş görünüyordu. "Oraları avucunuzun içi gibi biliyorsunuz, değil mi?"

"Sadece kıyı şeridini ama orası da yeterince kötü. Asla iç bölgelere gitmem. Mürettebatın bir kısmı oralardan geliyor. Bir tanesi şu an geminin kodesinde. Limanda parasını verip göndereceğim, bir daha da bir gemiye ayak basamayacak. Bu adamların çoğu başımı ağrıtıyor ama burada ipler benim elimde."

"Kendi topraklarının kralı olmak hoş olmalı," dedi babam.

Kaptan ona baktı; ben babamın ciddi olduğundan ve adama kompliman yaptığından emindim.

"Gurney Spellgood'un burada bir misyonu var. Kilisesi nehrin üst kısmında bir yerde."

Babam, "Onun teolojisini biraz zayıf buldum," dedi.

Babamın Rahip Spellgood hakkında söylediği şeyden rahatsız olan kaptan "Siz ne tür bir işle uğraşıyorsunuz?" diye sordu.

Babam cevap vermedi. Nereye gidiyorsun? Ne yapıyorsun? Bu ne işe yarar? gibi direkt sorulardan nefret ederdi, biz de hiç sormazdık.

Anne sessizliği bozmak için "Allie – eşim İncil'e her zaman çok ilgi duymuştur. Rahip Spellgood'la İncil üzerine sohbet ettiler. Demin söylemek istediği buydu. O, Yehova Şahitlerini eve buyur eden tanıdığım tek insan. Sağ olsun, onlara yüzlerce soru sorarak ağızlarından laf alır," dedi.

Babam "Ben İncil'le kişisel merakımdan dolayı ilgilendim ve araştırdım. Sizce de bir kullanma kılavuzuna benzemiyor mu? Batı medeniyeti için kullanma kılavuzu. Ama işe yaramıyor. Peki sorun nerede diye düşünmeye başladım. Bizde mi yoksa kitapta mı?"

"Peki Mosquitia'da bu hoş ailenizle ne yapmayı planlıyorsunuz?"

Direkt bir soru. Ama babam kaptanı görmezden gelmek yerine, onunla yüzleşti.

"Saçlarımı uzatacağım," dedi. "Saçlarımın uzun olduğunu fark etmişsinizdir? Bunun bir nedeni var. Çok fazla seyahat ettim ama pek anlatmam. Amerika'da bunu yapmak çok zor – tüm o kişisel sorular. Onları cevaplamaya dayanamıyorum. Saçla ne ilgisi var? Söyleyeyim. En çok soru soranlar berberlerdi. Benimle adeta röportaj yaparlardı. Ama saçımı kestirmeyi bıraktıktan sonra, sorular da kesildi. Bu nedenle huzurum için saçlarımı uzatmaya devam edeceğim."

"Birkaç yıl önce sizin gibi bir adam bu gemiyle seyahat etmişti. Hayatının geri kalanını Honduras'ta geçirmeyi planlıyordu. Karaya çıktı. Biz de kargomuzu teslim aldık. Ananas. Adam bizimle geri döndü. Kaldıramadı. Sadece iki gün dayanabildi."

"Ananaslarınızın çürümesini istemiyorsanız," dedi babam, "bizi beklemeyin."

Kaptan, "Bir seferde ailemi de yanıma aldım. Tegoose'da birkaç gün kaldılar, sonra harabeleri ziyaret ettiler. Güzel bir geziydi."

"Harabeleri ziyarete gitmekten ziyade, harabeleri arkamızda bırakıyor gibi hissediyorum," dedi babam. "Umudumu kaybetmiş ve öfkeli milletlerden söz açılmışken, Baltimore'a gelmeden önce biraz alışveriş yaptık. Springfield'a gittik, alışveriş merkezinden çok alışveriş labirentine benzeyen şu yerlerden birine. Ayakkabı alıyorduk, faturayı öderken gözüm depo kapısına takıldı, üzerinde çalışanlar için bir ilan tahtası vardı. Üzerine büyük harflerle bir slogan yazılmış. 'Eğer bir müşteriye tam olarak istediği şeyi sattıysanız, ona bir şey satmamışsınız demektir.' Bir ayakkabı dükkânı! Bunu görünce eski ayakkabılarımı giyip oradan uzaklaşmak istedim."

"Ticaret bu," dedi kaptan.

"Bu çöküş," dedi babam. "Karnımız aç değilken yemek yiyoruz, susamamışken içiyoruz, ihtiyacımız olmayan şeyleri satın alıyor ve işe yarayan her şeyi çöpe atıyoruz. Birine istediği şeyi satma – istemediği şeyi sat. Sekiz ayağı, iki midesi ve çöpe atacak kadar parası olduğunu varsay. Bu sadece mantıksız değil, kötücül."

"Demek Honduras'a gidiyorsunuz?"

"Bir tatile ihtiyacımız var. Paramız olsaydı Juan Fernandez'in adasına giderdik. Ama domuzu satmak istemedik."

Annem buna güldü. Sıklıkla gülerdi – babamı komik buluyordu.

"Benim çocuklarım büyüdü," dedi kaptan. "Karım yaşadığı yer olan Verona, Florida'da mutlu. Bu gemi benim evim. Oldukça çok sayıda limana girdim – Doğu Sahili, Meksika, Orta Amerika, Panama Kanalı'nın içinden geçip öte tarafına kadar gittim; size şunu söyleyeyim, birkaç palmiye ağacı fazla veya eksik, hepsi birbirinin aynı."

"Bu bir çeşit korku," dedi babam. "Bir adam kadınlarının hepsinin aynı olduğunu söylüyorsa, onlardan korktuğunu gösterir. Tüm dünyayı gezdim, hiç yağmur yağmayan yerlere de gittim, yağmurun hiç durmadan yağdığı yerlere de. Bu ülkelerin hepsinin aynı olduğunu, insanların da ancak köpekler kadar farklılık gösterdiğini söylemem. Böyle düşünseydim oralara gitmezdim ve bir gemi kaptanı olsaydım kuşetimden kalkmazdım. Yerlerin birbirinden farklı olmasını beklerim. Eğer Honduras farklı değilse, eve döneriz."

"Gurney oraları pek övüyor. Bummick de meyve şirketiyle iş yapıyor. Bu konumuzun dışında tabii ama orayı seviyor olmalı, yoksa kalmazdı."

"Eğer yeterince boş yer varsa, mutlu oluruz. Amerika'da bize yer kalmadı, ben de 'Hadi gidelim!' dedim. İnsanlar normalde bunu pek söylemez. Hiç fark ettiniz mi? Amerikalılar asla ülkelerini terk etmez. İnsanlar yeni bir hayat istediklerini söylerler. Bunun için de Pittsburg'a giderler. Bu nasıl yeni hayat? Veya Florida'ya giderler ve göç ettiklerini sanırlar. Dediğim gibi, çok seyahat ettim ama, nerede olduklarını bilmeyen birkaç sakat ve geri zekâlıdan başka olduğu yerde kalmayı planlayan bir Amerikalıya rastlamadım. Amerikalıların çoğu kendi benzerlerini arayan güvercinlere benzer, hiçbiri bizim yaptığımızı yapacak inanca sahip değildir – kıçlarını kaldırıp temelli kalmak üzere başka bir ülkeye gitmezler. Bunun ihanet olduğunu düşünüyorsunuz sanırım ama bir insan bu kadar saçmalığı zor kaldırır. Ben? Bu gemide olmak bile bana kendimi iyi hissettiriyor. Oradayken kimselere anlatamadığım şeyleri size anlatmamın nedeni de bu ülkeyi terk edeceğimi söyleseydim, bana kanun kaçağı derlerdi. Amerikalılar ülkeyi temelli terk etmenin bir suç olduğunu düşünürler ama ben kurtulmanın başka yolunu bulamadım. Düşünebilmek için hareket alanına ihtiyacımız var. Evet," Babam konuşmaya devam etti – şimdi de gülüyordu, "fark etmişsinizdir, hareket ederek düşünürüm."

Babamın konuştuğu sırada ikizler, Jerry ve ben duvarla masa arasına sıkışmış, kollarımız birbirine çarparak yemek yiyorduk. İkizler kaptanı taklit ederek çorbalarına kraker ufalamışlardı ama yiyemediler çünkü bulaşık suyuna benziyordu. Sosisten nefret eden Jerry de (babam sosise at dudağı ve inek kulağı konduğunu söylerdi) birkaç fasulye dışında yemeğine dokunmadı bile. Çocuklar masanın altından birbirlerini tekmeliyordu. Onlardan o kadar utandım ki, garsonun önüme koyduğu her şeyi yedim. Masada kaptanın olduğu taraftaydım, çok iştahlı olduğumu, büyüyünce iri yarı bir adam olacağımı söyleyerek bana iltifat etti, midemde delik olup olmadığını sordu.

"İstersen sana köprüyü göstereyim. Kıçta balık tuttuğunu gördüm. Bizde sonar var – monitörden balıkları takip eder, oltanı tam zamanında atarsın. İster misin?"

Babama gidip gidemeyeceğimi sordum.

"Kaptanı duydun, Charlie. Burada onun sözü geçer. Bu gemi onun ülkesi. İstediğini yapabilir. Kuralları o koyar. Tüm bu adamlar ve sintine pompaları onun, çalışsalar da çalışmasalar da."

"Ben bayrağımı hep dalgalandırırım, Mr. Fox," dedi kaptan. "Ülkemi batırmam."

"Ben de," dedi babam.

Kaptan havayı yavaşça içine çekti ve sonra, "Bunu nasıl yaptığınızı duydum," dedi.

"Benim bir ülkem yok," dedi babam. "Ve yakın bir zamanda, senin de olmayacak arkadaşım."

Annem, "Kaptan, alt kısma inip yük bölümünü, makine dairesini, mürettebatın olduğu yeri görmek istiyorum. Bu çocukların hoşuna gider. Çok öğretici olur – resimlerini de çizebilirler," dedi.

"Bakın, biz çocuklarımızı kendimiz eğitiyoruz," dedi babam. "Okulların halinden hiç memnun değilim. Oyun parkı-

na gitmekten ve parmak boyamadan başka bir şey yapıldığı yok. Yetersiz öğretmenler, kara cahil çocuklar. Körlere yol gösteren körler. Hal böyle olunca, tabii çocukların hepsi aylak oluyor – bu durum insanı ümitsizliğe düşürüyor."

"Ev eğitiminin de eksikleri var," dedi kaptan.

"Hiç denediniz mi?" diye sordu babam.

Kaptan devlet okullarını iyi bulduğunu söyledi. "Eğitim sistemiyle hiçbir zaman sorunum olmadı," diye ekledi.

Bunu duyan babam raflardan birine uzandı ve bir kitap aldı. Clover'ın eline verdi. "Aç tatlım ve gördüğünü oku," dedi.

Clover kitabı açtı ve okumaya başladı: "Pusula hatası pusula hes-hesaplamalarında bazen bee-belirli bir terim olarak kullanılır. Vay- varyasyonların ve sapların ce- ceb – cebirsel toplamıdır. Vary-varyasyon cog-coğrafi konuma ve sapma geminin ro-rotasına bağlı olduğundan-"

"Bu yeterli," dedi babam ve kitabı alıp kapattı. "Beş yaşında. Okula giden bir çocuk bunu yapabilir mi bakalım?"

Clover kaptana gülümsedi ve ellerini göbeğine yerleştirdi.

"Akıllı kız," dedi kaptan.

"Mesela şu enerji krizi," dedi babam. "Hep okulların hatası. Rüzgâr enerjisi, dalga enerjisi, güneş enerjisi, gazyağı – şov yapıyorlar. Zevkle bu konuda konuşurlar ama herkes okula giderken Arap benzini veya Eskimo benzini kullanır, bu arada da yel değirmenleri hakkında ahkam keser. Hem yel değirmeninin getirdiği yenilik nedir ki? Hollandalılar yıllardır yel değirmenlerinden yararlanıyor. Okullar eskimiş şeyler öğretmeye devam edip son gelişmeleri topallayarak takip ediyor – çocukların yapıştırıcı koklayıp uyuşturucu almasına şaşırmamalı! Onları suçlamıyorum. Tüm bu saçmalıkları dinlemek zorunda olsaydım ben de uyuşturucu alırdım. Her şeyin ne kadar basit olabileceğini de kimse görmüyor. Hey,

yüksek sesle düşünüyorum, mesela manyetizma. Manyetik enerji hakkında akıllıca konuşan birini duydunuz mu hiç?"

"Jeneratörlerde mıknatıs vardır," dedi kaptan.

"Elektrikli mıknatıslar. Enerjiye ihtiyaç duyarlar. Bu da benzin demektir. Ben doğal mıknatıslardan bahsediyorum."

"Bu nasıl olacak anlamadım."

"Dönme dolap boyutlarında," dedi babam.

"O kadar büyüğünü bulamazsın ki."

"Bir çift tekerleğin üzerine yerleştirilmiş bin tane mıknatıs."

"Birbirlerine yapışıp kalırlar."

"Ben o konuda sizden bir adım öndeyim," dedi babam. "Üç yüz altmış derecede farklı açılarda yerleştirirsin, değişen manyetik alanla dahilinde itme-çekme etkisi oluşur."

"Peki bu ne işe yarayacak?"

"Sürekli çalışan bir makine. Sürekli devinim. Böyle bir şeyle koca bir şehri aydınlatabilirsin. Ama birine bundan bahset, sana delirmişsin gibi bakar." Babam kaptanın yüzüne baktı; kendisine öyle bakması için kaptana meydan okur gibiydi.

Annem, "Allie bir mucittir," dedi.

"Ben de onu merak ediyordum," dedi kaptan.

"Doğrusu," dedi babam," icat diye bir şey yok. Yani yaratmak değil bu. Var olan bir şeyi büyütmek, parçaları bir araya getirmek. Okulda öğretilebilir – Edison mucitliğin yurttaşlık bilgisi veya Fransızca gibi, okullarda ders olarak okutulmasını isterdi. Ama okullar, çocuklara okumayı öğretecek yerde parmakla boya yaptırmayı seçtiler. Terbiyesizliği teşvik ettiler. Okul oyundur! Harvard oyundur!"

"Kaptan sana kahve ikram ediyor, Allie."

Kaptan kahve kabını babamın fincanının üzerinde tutuyordu.

Babam, "Hep böyle değil midir? Medeniyetin sonu gibi çok ciddi bir konu hakkında konuşmaya başlarsın ve karşın-

daki, 'Ah nasıl da unutmuşum – içecek bir şey al,' der. Ne komik hayat. Arkamızda bıraktığımıza o kadar memnunum ki," dedi.

"Kahve almıyor musunuz yani?" dedi kaptan.

"Hayır, teşekkürler. İçindeki kafein çenemi düşürüyor. Hey, bu muz teknesini *sevdim*. Kamarama gidip esrarlı bir sigara içeceğim."

Kaptanın gözlerinin şaşkınlıktan patlayacağını sandım.

"Sadece şaka yapıyorum," dedi babam.

9

Unicorn artık daha yavaş ilerliyordu. Bunu haritadaki iğnelerden anlıyordum. Durumu babama aktardım; bana "Gözünü o iğnelerden ayırma, Charlie. Ben Gurney Spellgood ve vaizlerinden kaçmakla meşgulüm. Ona katılmam için dua ediyor, ben de onun benden uzak durması için dua ediyorum. Bakalım kimin duaları kabul olacak," dedi.

O sabahın ilerleyen saatleriydi. Emily Spellgood arkamda zıplayarak, "Niçin balık tutmuyorsun?" diye sorduğunda, harita üzerine iğne kümelerini inceliyordum.

"Canım istemiyor." Güverteye çıktım.

Peşimden gelip "Siz nerelisiniz?" diye sordu.

Bildiğim en büyük yerin adını vererek, "Springfield," dedim.

"Springfield'ı hiç duymadım. Takımının adı ne?"

Neden bahsediyordu acaba? "Bu bir sır," dedim.

"Biz Baltimore'luyuz. Baltimore'un takımı Orioles. Benim tuttuğum takım. Dünya Kupasını kıl payı kaybettiler. Yeni bir sutyen giyiyorum."

Kıç bölümüne doğru yürüdüm.

"Niçin balık tutmadığını biliyorum," dedi. "Şu öldürdüğün martı oltanı kaptı. Bunu hak etmiştin çünkü sen bir katilsin. Masum bir kuşu, Tanrı'nın yarattığı bir canlıyı öldürdüm. Onlar iyi yaratıklar – çöp yiyorlar. Babam o kuş için dua etti."

Ben de, "Benim babam da senin baban için dua etti," dedim.

"Bunu yapmaya hakkı yok," dedi. "Babamın duaya ihtiyacı yok. O Tanrı'nın hizmetkârı. Bahse girerim tuttuğu bir takım bile yoktur."

"Evet, var. Televizyona çıkıyorlar."

"En sevdiğin televizyon programı ne?"

Bu soruyla beni gafil avlamıştı. Bizim televizyonumuz yoktu. Babam televizyonlardan nefret ederdi, radyodan, gazetelerden ve filmlerden de. "Televizyon programları insanı zehirler," dedim. Babam hep böyle derdi.

"Hasta olmalısın," dedi Emily, babam beni yarı yolda bırakmış gibi hissettim çünkü bundan sonra ne diyeceğimi bimiyordum.

Emily, "Ben *Incredible Hulk, The Muppet Show, Hollywood Squares* ve *Grizzly Adams*'ı izliyorum ama en sevdiğim *Star Trek.* Cumartesi öğleden sonra "Creature Double – Feature" izliyorum – *Frankenstein Meets the Space Monsters*'ı ve *Godzilla*'yı izledim. Pazar sabahları hep beraber *The Good News Show*'u izler, ilahilere eşlik ederiz. Babam televizyona çıktı. *The Good News Show*'a. Şovda, Kutsal Kitap'tan bir pasaj okudu. Ama yerini kaybedince ara vermek zorunda kaldı. Işıkların gözlerini yaktığını söyledi. Stüdyo ışıkları insanın gözünü çok kötü yakar – insanı güneşte yanmış gibi kıpkırmızı yapar. Bahse girerim, baban hiç televizyona çıkmamıştır."

Ben, "Benim babam bir dâhidir," dedim.

"Tamam ama ne *yapar*?"

"Ateşten buz üretebilir. Kendi gözlerimle gördüm," dedim.

"Bu günahtır," dedi Emily. "Tanrı sizi bunun için cezalandıracak. Cehenneme gideceksiniz."

"Biz Tanrı'ya inanmayız."

Bu onu dehşete düşürmüştü. "Tanrı bu dediğini duydu!" diye bağırdı. "Peki, dünyayı kim yarattı o zaman?"

"Babam, dünyayı kim yarattıysa pek iyi bir iş çıkarmadığını söylüyor, her şeyi bu kadar yüzüne gözüne bulaştırdığı için mi ona tapınacakmışız?"

"İsa öyle yapmamızı söylediği için!"

"Babam İsa'nın budala bir Yahudi peygamber olduğunu söylüyor."

"O Yahudi değildi," dedi Emily. "Bu kesin. Böyle düşündüğüne göre oldukça kötü bir okula gidiyor olmalısın."

Okul hakkında konuşmak istemiyordum –Tanrı hakkında da– çünkü babamın bana söylediği şeyleri sadece üstünkörü hatırlayabiliyordum.

Emily, "Biz okulda iletişim dersi alıyoruz. Miss Barsotti öğretiyor. Yeni bir Impala'sı var. Çok güzel bir araba – beyaz, döşemeleri kırmızı, havalandırmalı. 18 millik benzin alıyor. Beni arabasıyla gezdirdi, ön koltukta oturdum. Bizim Baltimore'daki okulumuzda iki yüzme havuzu var, biri olimpik. Benim orta seviye okul rozetim var. O gün –arabayla gezdiğimiz gün– Miss Barsotti bana bir Whopper ve bir kola aldı. Erkek arkadaşı biyonikmiş."

Bu küçük söylev onu nefessiz bırakmıştı. Benim okulum, yüzme havuzum, Miss Barsotti'm yoktu. Parmaklıkların arasından yeşil okyanusa baktım ve, "Eğer okula gidenler böyle riyakarsa, babam haklıymış," diye düşündüm. Ama o benim hiç bilmediğim şeyleri biliyordu, daha büyük ve karmaşık bir dünyası vardı ve başka bir dili konuşuyordu. Onunla rekabet edemezdim. En sevdiğim film yıldızını ve şarkıcıyı sordu, babam bu insanları soytarılar ve palyaçolar diye aşağılarken duymuş olmama rağmen, söylediklerini tekrarlarken sesim pek ikna olmuş gibi çıkmıyordu. En sevdiğim kahvaltı gevreğini sordu –onunki Fruit Loops'tu– annemin fıstıklardan ve çekilmiş yulaftan gevrek hazırladığını söylemeye utandım,

kulağa eğreti ve sıradan geliyordu. "Ben disko dansı yapmayı biliyorum," dedi ve tümüyle kayboldum.

"Senin baban bir misyoner. Baltimore'da yaşamıyorsunuz bir kere," dedim.

"Evet, yaşıyoruz. Babamın iki kilisesi var. Biri Guampu'da –Honduras'ta– diğeri Baltimore'da. Baltimore'daki araba servisi veriyor."

"Nasıl bir araba servisi?"

"Tek bir tür var zaten – dışarıda, arabalarla. İnsanlar arabalarıyla gelip dua ediyor – ama sadece Pazar sabahları, film oynatılmıyorken. Aman Yarabbi, çok aptalsın. Zombi gibisin."

Emily Spellgood babamın girmemizi yasakladığı öbür dünyadandı. Ama bu dünya gözüme muhteşem görünüyordu. İnsanın böbürlenebileceği bir dünyaydı. Bizim hayatımız bunun yanında sıkıcı ve ev yapımı kalıyordu, giysilerimizdeki yamalar gibi. Madem bu hayata sahip olamıyordum, uzaklara, kimsenin bizi göremeyeceği bir yere gittiğimize memnundum.

Beni Kaptan Smalls kurtardı. Üst güvertesinin balkonuna çıkıp, "Yukarı gel Charlie. Sana bir şey göstermek istiyorum," dedi.

"Dümeni kullanmasına yardım edeceğim," dedim ve Emily Spellgood'dan uzaklaştım.

Kaptan köprüsünde Kaptan Smalls bana pusulayı ve haritaları gösterdi. Dümeni tutmama izin verdi, sonarın nasıl kullanıldığını anlattı – gölgeler ve ses sinyalleri balık sürülerine işaret ediyordu. İki güverte aşağıda Emily hâlâ kıçta, parmaklıkların yanında duruyordu. Yanında mürettebattan iki kişi vardı, biri kargo ambarını hortumla suluyor, diğeri de sopanın ucuna takılmış bir bezle siliyordu.

"Babam mekanik bir süpürge icat etti. Sizin tek yapmanız gereken süpürgeyi dans eder gibi tutmak, bütün işi kendi görüyor," dedim.

"Baban bayağı becerikli bir adama benziyor."

"O bir dâhi," dedim.

"Olsa iyi olur," dedi Kaptan. "Sizi nereye götürdüğünü biliyor musun?"

"Evet, efendim."

"Ön güvertede gemi direğinin üzerindeki adamı görüyor musun?"

Adam turuncu bir direğin tepesine çıkmış, beyaza boyuyordu.

"Bu işi bu kadar iyi yapabilmesinin nedeni yarı maymun olması. Onun geldi yerde insanlar ağaçlarda yaşar. Bazılarının kuyrukları bile var. Değil mi, Mr. Eubie?"

Mr. Eubie dümende duruyor ama hareket ettirmiyordu. "Aynen öyle, kaptan," dedi.

"İşte siz oraya gidiyorsunuz, onun geldiği yere."

Direğin tepesindeki adama dikkatle baktım; Polski'nin yanında çalışan adamlara çok benziyordu.

"Sivrisinek cangılı," dedi Kaptan. "Orada yaşayanlardan bazıları daha önce hiç beyaz insan görmemişlerdir veya bir tekerleğin ne olduğunu bile bilmezler. Rahip Spellgood'a sor. Yemek istediklerinde ağaca tırmanıp bir hindistancevizi koparırlar. Hiç para harcamadan hayatta kalabilirler. İhtiyaçları olan her şey ellerinin altındadır – bedava. Çoğu elbise giymez. Onlarınki beleş ve basit bir hayattır."

"İşte bu yüzden oraya gidiyoruz," dedim.

"Ama orası size göre bir yer değil," dedi kaptan. "Bir hayvanat bahçesi hayal et –ama hayvanlar dışarıda, insanlar da kafeslerin içinde olsun– evler, ağıllar, misyoner yerleşkeleri. Parmaklıklardan dışarıya bakınca, tüm o yaratıkların sana nasıl baktığını görüyorsun. Onlar özgür, sen değilsin. İşte gittiğiniz yer böyle bir yer."

"Babam ne yapacağını bilir."

Kaptan, "Tegoose da oldukça kötü bir yer ama en azın-

dan bir şehir. Canlı canlı yenilsin, kendisine sırıtılsın, bağırılsın diye ailemi asla cangıla göndermezdim," dedi.

"Yalnız olmayacağız," dedim.

"Haşerelerden nefret ederim," dedi kaptan. "Bu gemide bir tane bile bulamazsın. Hiç sevmem. Ama belli ki, baban pek seviyor. Yılanlar, böcekler, tahtakuruları, sinekler, sivrisinekler, çamur, sıçanlar." Başını salladı. "Hele o koku!"

Telefon çaldı. Kaptan Smalls telefona baktı, karşı taraftaki mekanik ses hızlı hızlı bir şeyler söyledi. Kaptan "Peki," deyip telefonu kapattı ve Mr. Eubie'ye "Kötü hava yaklaşıyor," dedi. Bana, "Fırtınaya yakalanabiliriz. Şimdi gitsen iyi olur ama sonra gel, görüşelim," dedi.

Öğle yemeğinde babam Kaptan'ın kendisi hakkında ne söylediğini sordu. "Bahse girerim benim hakkımda atıp tutmuştur, ha?" dedi.

"Hayır," dedim. "Sadece bana sonarını gösterdi."

"Kim bilir daha ne oyuncakları vardır."

Jerry, genç Spellgood'lardan birinin kendisine akrepleri anlattığını söyledi. Eğer ısırırlarsa, ölürmüşsün. Clover ve April mürettebattan biriyle sohbet etmişlerdi. Clover, "Bize 'yağlı kıç' lafını öğretti," dedi.

Babam, "Bir kere bir akrep beni ısırmıştı ve bakın hâlâ buradayım. İspanyolcayı ana dilim gibi konuşuyorum. Sonara gelince, Charlie, o konuda çok araştırma yaptım, sana o kaptandan öğrenebileceğinden çok daha fazlasını öğretebilirim!" dedi.

"Sen paranoyaksın," dedi annem ve masayı terk etti.

"Bir şeye çok kızmış," dedi babam. Sonra bize söndü. "Sizce ben paranoyak mıyım?"

Öyle olmadığını söyledik.

"O zaman beni takip edin."

Bizi kıç güvertesine götürdü. Rahip Spellgood her zamanki gibi bir vinç platformunun üzerindeki yerini almış,

vaaz vermeye başlamıştı. Orada, bulutlu gökyüzünün altında, saçları yana uçuşurken, toplanmış ailesine tiz sesiyle bağırarak vaaz veriyordu. Ama babamı görünce platformdan aşağı atlayıp buyur etti. Babam meşgul olduğumuzu söyledi. Spellgood onun için bir hediyesi olduğunu –İncil– söyledi.

"İhtiyacım yok," dedi babam.

Spellgood bunu komik buldu. Kesik kesik gülerek omzunun üstünden ailesine baktı. "Bunlardan birine ihtiyacın var, kardeşim," dedi ve pamuklu bir kumaşla kaplanmış kitabı uzattı.

"Sende kalsın."

"Bu en yenisi," dedi Spellgood. "Blue-Jeans İncil'i. Memphis'teki İncil uzmanlarından oluşan bir ekip tarafından tercüme edildi. Tasarımını bir psikolog yaptı."

Babam kitabı aldı ve elinde evirip çevirdi. Sonra kitap sırılsıklammış gibi iki parmağının arasında tuttu.

"İspanyolca versiyonu da var. Onları da kendi kilisemizde kullanıyoruz. Oradaki insanlar buna hayran. Altın yapraklı ve kurdeleli olandan pek hoşlanmamışlardı. Bu, senin için kardeşim."

Babam kitabı bize gösterdi. Kapağı gerçek kot kumaşla kaplanmış, arka kapağa da küçük bir cep tutturulmuştu.

"Buna iyi bakın, çocuklar," dedi babam. "Sizi uzak durmanız konusunda uyardığım şeylerden biri bu." Kitabı Rahip Spellgood'a geri verdi. "Sizin krallığınız bu dünyada değil, Rahip. Benimki bu dünyada," dedi.

"Tanrı seni affetsin."

Babam "İnsan Tanrı'dır," dedi.

Kıç güvertesindeki ambarların önünden geçip uzun çelik direğe doğru yürüdük. Baltimore'da iskeleden yüklenen kargoları güverteye sallandıran çubukların her biri altı kalın kabloyla bağlanıp sabitlenmişti. Babam bunların çarmık olduğunu söyledi. Çubukları bir arada tutuyorlardı, maçunanın tepesinde bloklar halinde bağlanmışlardı.

"Gemi direğinin," dedim.

"Özür dilerim, Charlie. Gemi direği."

"Kaptan böyle diyordu.

"O öyle diyorsa, asıl adı bu olmalı," dedi babam. "Şuradaki bir matafora ve şunlar da, söylediğim gibi, çarmıklar. Bu çarmıklarda ne kadar yukarı tırmanabilirsiniz, merak ediyorum. En tepesine çıkabilir misiniz?"

Artık üç kısma ayrılmış olan gökyüzü mor, soluk sarı ve dumanlı griydi. İnce ince çiseleyen yağmur sert rüzgârın etkisiyle gemiyi dövüyordu. Bulutlar sivri uçlu ve tüylü eski moda şapkalar oluşturacak şekilde kümelenmişti. Deniz artık tropik görünmüyordu, limanda olduğu gibi koyu renkliydi, balinaların omuzlarına ve köpekbalıklarının yüzgeçlerine benzeyen şekiller tarafından alttan yukarıya doğru itiliyormuş gibi köpük köpük dalgalarla kabarıyordu.

"Sence yapabilir misin, Charlie?"

Gemi yavaşça salınarak ilerlerken, gemi direğinin, vinçlerin ve onları tutan çarmıkların ileri geri sallandığını gördüm. yukarı bakmak midemi bulandırmıştı. Babama deniz tuttuğunu söyledim. Bir süre ufuk çizgisine bakarsam kendimi daha iyi hissedeceğimizi söyledi.

"Deniz tutması iç kulaktan kaynaklanan bir yanlış anlamadır."

"İğ-saaa!" Rahip Spellgood'un rüzgârda yayılan heceleri kulağıma çalındı. "Sevgi... Tanrı'nın merhameti..." Rüzgâr, kış gecelerinde Polski'nin çitlerinde çıkardığı iniltilere benzer bir şekilde, çarmıklarda inledi; hava çelik halatı biçerken çıkan bu tiz çığlık dünyanın en yalnız sesiydi.

"Yağmur yağabilir," dedim.

"Su kimseye zarar vermez."

Jerry, "Charlie korkuyor," dedi.

"Charlie korkmuyor," dedi babam. "Çarmıklarda tutunacak yerler olup olmadığına bakıyor, değil mi evlat?"

"Direkte bir merdiven var," dedi Clover.

"Merdivene herkes tırmanabilir," dedi babam. "Ama şu çarmıklar – onlara tırmanırsan, direkt denizin üzerinde sallanıyor olacaksın."

"Şurada mı?" Çarmıkların güverteyi kestiği noktayı işaret ettim.

"Hayır," dedi. "Deniz tarafında." Çiseleyen yağmuru gösterdi. "İşin eğlencesi de burada. Büyük yelkenlilerin olduğu zamanlarda senin yaşındaki çocuklar bunu devamlı yapıyordu."

Beni sınıyordu. Baltimore yakınındaki plajda bana kaya üzerinde oturmam için meydan okuduğu gibi. Gemi direği Polski'nin çayırında tırmandığım karağaçlardan daha yüksek değildi ama geminin yalpalayışı ve beyaz köpüklü, akıntılı deniz karnıma ağrılar saplıyordu.

"Ayağım acıyor," dedim.

"Ellerini kullan."

Fısıldayarak, "Baba, korkuyorum," dedim.

"O zaman bunu yapman gerekiyor," dedi, "çünkü korkunu yenmenin tek yolu bu. Yoksa şu Kutsal Kitapçılara katılıp bunların hepsini unutmayı mı tercih edersin?"

Spellgood'lar rüzgârın yavaş-hızlı bir iniltiye dönüştürdüğü bir ilahi söylemeye başlamışlardı.

Çarmıkların üzerinde çapraz kablolar yoktu. Düz ve kalındılar – gemi direğinin tepesindeki bloklara bağlanan altı kablo. Tırmanmak için asılmam gerekiyordu. Ama daha iyi bir yol bulmuştum. Belli bir yüksekliğe kadar tırmandıktan sonra ayağımı yandaki çarmığa dayayarak sabit bir ip yardımıyla bir duvara tırmanır gibi dikey hareket edebilirdim. Mümkündü.

"Oyalanıyorsun," dedi babam. "Bekledikçe daha da çok korkuyorsun."

"Kaptan bana bağırabilir."

"Ne yani, o salaktan mı korkuyorsun?"

Jerry, "Baba, ben yapayım mı?" dedi.

"Charlie'den sonra,"

İşte bu beni harekete geçirdi. Jerry'nin deneyip başarısız olduğunu görmek için, önce benim denemem gerekiyordu. Ayakkabılarımı çıkardım ve çarmıkları geminin kenarlarına tutturan alt bloklara tırmandım. Kendimi yukarı çektim. Babam, "Aferin," dedi. Birkaç fit daha ve babamın beyzbol şapkasının tepesini görebiliyordum.

Rüzgâr beni geriye itiyordu ve martılar öldürdüğüm martının intikamını almak istermişçesine çılgınca çığlık atarak etrafımda uçuşuyorlardı. Ailesine ilahi söyleyen Rahip Spellgood'un sesini duyabiliyordum. En fazla sekiz-on fit yükseklikteydim ama rüzgâr, bir tepenin doruğundaki kadar güçlüydü, küpeştedeki yelken bezi güverteyi koruyordu. Babamın pantolonumun uçuşan paçalarını ve ben tırmanırken rüzgârın bacaklarımı nasıl geriye savurduğunu görüyor olmasını diledim. Yolun yarısında arkamı döndüm, ayaklarımı yandaki çarmığa dayadım ve kollarımı dinlendirmek için bir çatlağa sığınan bir örümcek gibi durdum.

Aşağıya baktığımda deniz hizasında olduğumu gördüm. Altımda köpüklenerek kaynıyordu, serpintiler ayaklarıma geliyordu. Çarmıklar bu yükseklikte farklı bir makamdan çalıyordu; birbirlerine daha yakın durdukları için çığlıkları kulağa daha yalnız geliyordu; geminin yalpası beni sallandırıyordu. Bu gemide ilk defa üşüyordum. Tırmanma ve soğuk midemi bulandırmıştı, bir süre denize baktım. Hava o kadar kötüleşmişti ki, denizin gökyüzüyle buluştuğu noktayı ayırt etmek imkânsızdı; bunu görünce midem daha da çok bulandı. Deniz de gökyüzü de eskimiş battaniyelere benziyordu. Martılar direğin tepesinden bana bağırmaya ve gagalarıyla pamuklu siste delikler açmaya devam ediyorlardı.

Çarmıklara sarılarak yukarı tırmanmaya devam ettim. Çarmık kabloları yağlıydı, çok hızlı hareket edersem ellerim

ve ayaklarım kayıyordu. Tekrar aşağıya baktığımda babamın minicik kaldığını gördüm. Güvertede duran bu minicik şey bana bunu yaptırıyordu! Ve buraya bakmıyordu bile! Rüzgârda kaygan kablolarla savaşmaya devam ettim ve sadece altı fit daha gitmem gerektiğini gördüm. Ama bu en zor kısımdı – çarmık kabloları düğümlenmişti ve aralarında elimi ayağımı sokacak yer bulamadım. Bloklardaki tekerlekleri ve direğin tepesinde vidalanmış, tuz lekeleriyle kaplı pirinç armayı görebiliyordum.

Artık koca beyaz gemi kapkara dalgaların içinde sallanıp yalpalıyordu. Daha yükseğe tırmanamayacağımı hissettim. Sıkıca tutundum ve tekrar korkuyla titredim – bir daha aşağıya inememekten korkuyordum. Düşmekten başka yapabileceğim bir şey yoktu. Onlarca mil ötede beyaz köpüklü suyun üzerinde kara kukuletalı bir bulut sefil sarı bulutların arasından bir iblis gibi belirdi. Üzerime sıçrayan suların yağmur mu, deniz suyu mu olduğunu ayırt edemiyordum ama şiddetli darbeleri beni korkutuyor ve ellerimi donduruyordu.

"*Dikkat!*" Hoparlörden gelen kaptanın sesiydi. Rüzgâra rağmen duyabildiğime şaşırdım. "Rodriguez ve Santos, kıç güverteye. Can yeleklerinizi takın ve bir halat alın. Mr. Fox, olduğunuz yerde kalın!"

Beni kastettiğini sandım ve asılı kaldım. Derken, siyah bir adam bana doğru tırmanıyordu. Sarı bir can yeleği gitmişti, arkasından bir halat sarkıyordu. Beni memnun eden aynen benim gibi, önce tırmanıp sonra bir örümcek gibi kablolara tutunarak ilerliyor olmasıydı. Gözleri fal taşı gibi açıktı ve sık nefes alıyordu. Hemen dibimde bitti, kollarını belime sardı ve bir kelime bile etmeden beni olduğum yerden kopardı. Sonra bacaklarını çarmığa doladı ve beni suyun üzerinden bir yem çuvalı gibi sallandırarak aşağı kaydı. Sıkı tutuşu ve köpek gibi kokması, altımızda köpüren denizin görüntüsünden daha rahatsız ediciydi. Siyah adam beni güvertede başka

bir adama uzattı, o da beni yumuşakça babamın ayaklarının dibine yatırdı.

Bu sırada kaptan, kendisinden herhangi bir cevap beklemeden babama bağırmakla meşguldü: *Sen kim olduğunu sanıyorsun?* ve *Bu çocuğu öldürmeye mi çalışıyorsun?* ve *Hiç hakkın yok* –

Babam kollarını kavuşturmuş duruyordu. Sağır bir adam gibi gülümseyerek kaptana meydan okuyordu.

"Kafanda bir tahta mı eksik?" diye bağırdı kaptan.

Babam kollarını çözdü ve ilgisizce baktı.

"Heyecan arıyorsan, elde edeceksin, fırtına yaklaşıyor. Ama bir daha başıma dert açarsan hepinizi San Juan'da gemiden atarım. Bu dediklerimi unutma Mr. Fox." Bana döndü ve, "Bu yaptığın çok aptalcaydı, Charlie. Seni daha akıllı sanıyordum," dedi.

Babam kaptan uzaklaşana kadar konuşmadı, sonra "Biraz hızlı tırmansaydın seni görmezdi. Bu arada, en tepeye çıkamadın," dedi.

Jerry "Ödlek," diye fısıldadı.

İşte o zaman çarmıklardan denize düşüp boğulmuş olmayı diledim. Benim için üzülürlerdi. Kendimi aşağı atmayı düşündüm ama suya bir kere bakmak bile korkmama yetmişti. Saat öğleden sonra üçtü ve gökyüzü gri bir örtüyle kaplıydı, dalgaların zirvelerinde kabaran beyaz lüleler çiriş gibi köpürüp yavaşça dalgaların sırtından aşağı kayıyorlardı. Sendeledim; nedeni çarmıklarda yaşadığım korku değildi – Jerry ve ikizler de sendeliyordu.

Babam, "Bu gemide bir sorun var. Bakın," dedi. Bir disk alıp baş aşağı, parlak tarafı alta gelecek şekilde güverteye koydu. Disk güvertede titreyerek ilerledi, bir mataforaya çarptı ve tırabzan direklerinden birinin kenarına hızla vurarak durdu.

"Gemi bir yukarı bir aşağı hareket ediyor," dedi Jerry.

"Hayır sadece aşağı hareket ediyor," dedi babam. "Yalpa

vuruyor. Eğer gerektiği gibi ilerliyor olsaydı o disk geri kayardı. Oysa orada kaldı."

Clover, "Güverte eğri duruyor," dedi.

"Gemi yan yatıyor," dedi babam. Başını kaldırıp kaptan köşküne baktı ve sırıttı. "İşte bu yüzden bu kadar heyecanlı. Yukarı çıkıp arkadaşına sorunun ne olduğunu sormak ister misin?"

Bana söylüyordu. Başımı salladım. Babama çarmıklara tırmanmamla ilgili söylediklerinden sonra kaptanın karşısına çıkmaya cesaret edemiyordum. Kaptan bunun sıklıkla oynadığımız bir oyun olduğunu bilmiyordu. Eğer başarılı olsaydım, babamı suçüstü yakalayıp azarlayamayacaktı.

"Kaptana sormak istemiyor," dedi babam. "Ya siz çocuklar? Oraya gidip diyeceklerini dinlemek ister misiniz?"

Clover, "Ben sana sormak istiyorum," dedi.

"Aferin kızıma!"

Annem sarı yağmurluğu üstünde, tırabzanlara tutunarak güverteye indi. "Adamlardan biri fırtınanın yaklaştığını söyledi. İçeri girseniz iyi olur – hava şimdiden bozdu," dedi. Bana baktı. "Charlie, her tarafın yağ olmuş," dedi.

"Çarmıklara tırmandı – benim emrimle. Kaptan emredince de aşağı indi."

Annem çaresizce babama baktı, gerçekten acı çekiyordu. Ağlayacağını sandım.

"Bana saldırma, Anne."

"Çocukları içeri getir," dedi annem.

Babam, "Sorun fırtına değil – gemi. Sanırım o bölmeyi ağzına kadar doldurduktan sonra izole etti. Suyu pompalayarak boşaltamadı. Bir galon su ne kadar eder April?"

April, "Sekiz nokta üç üç yedi libre," diye cıyakladı.

Clover yüzünü astı. "Bunu ben söyleyecektim."

"Ağzına kadar dolu bölme ve azgın deniz kargonun bir bölümünü kaydırdı. İskele tarafındaki pompa harap olduysa,

safra tanklarını doldurarak veya boşaltarak dengeyi sağlayamaz. Temelde sorun pompada. Bu yüzden yüzde yirmilik bir yana yatış var. Güverteyi görüyor musunuz? Yukarı meyilli. Üzerinde kayak yapılır." Babam bana baktı. "Ne kaptan ama – geminin omurgasını düz tutamıyor!"

Spellgood'lar açık hava kilisesi haline getirdikleri vincin yanında diz çökmüşlerdi. Sivri uçlu yağmur şapkaları giymişlerdi; böyle tek sıra halinde diziliyken bir çite benziyorlardı.

"Buraya gelin kardeşlerim!" diye bağırdı Rahip Spellgood. Islak saçlarının bir tutamı burnuna yapışmıştı. "Bir süre bizimle birlikte dua edin. Denizin sakinleşmesi için dua edin."

"Bu daha hiçbir şey," dedi babam. "Çok daha kötüleşecek. Bu kadar güneyde olsa olsa kasırga yaklaşıyordur – bir adı da vardır. Mable veya Jimmy gibi bir şey."

"O zaman kasırga için dua edin," dedi Rahip Spellgood. "Dualar kabul olunur."

Babam gürleyerek işe yarar bir şeyler yapmasını, geminin yirmi derece yana yattığını ve yalpaladığını söyledi.

"Dua etmek ne işe yarar! Dua İsa'ya yazdığın aşk mektubunun üzerindeki acele posta damgasıdır!"

Ama babam esip gürlemeye devam etti ve bizi itekleyerek kabin kapısından içeri soktu.

"Gurney korkuyor. Blue-Jeans İncil'inin kıçı yırtıldı. Neler olduğunu anlamadığından İncil'i demode olmuş gibi dua ediyor. *Ben* ne olduğunu biliyorum – bölme dolu, kargo kaymış, iskele tarafında yana yatma ve yalpalama var. Ne yapılması gerektiğini bilen için çözülebilir bir sorun bu. *Dua etmeyi* gerektirecek bir durum değil. Ama burada ipler benim elimde değil – adamı duydunuz. Ben parasını ödemiş bir yolcuyum ve yemek zili çalana kadar remi oynamayı düşünüyorum; iş ki zil de kırılmamış olsun."

Geminin sorununu anladığı için halinden pek memnun görünüyordu. Yemekten önceki saatlerde ailenin yüzü yeşil

olmayan tek ferdi oydu. Hatta masa tenisi oynamamızı teklif etti ama masa o kadar eğikti ki oynamanın imkânı yoktu.

O gece yemekte, şükran duasından sonra ('Bize İsa'nın etini veren Tanrım, şükürler olsun bu nimetler için – artık duayı ezberlemiştim) Rahip Spellgood bir konuşma yaptı. Yemek odası eğimli olduğu için, sırt ağrısından çeken bir adam gibi kamburunu çıkararak ayağa kalktı. Ailesine dönüp onlara hitap ettiği halde, yüksek sesle konuştuğundan söylediklerini herkesin duymasını istediğini anladım.

İşte bunları söyledi: Bir zamanlar denizde bir fırtına çıkmış, o korkunç fırtınanın ortasında bir gemideki yolcular o kadar hasta olmuşlar ki, yediklerinin yarısını çıkarmışlar. Domuzlar gibi yerlerde kıvranıyor, bağırıp ağlıyorlarmış. Fırtına bütün gün devam etmiş. Azrail'in enselerinde olduğunu düşünmüşler. Sonra bu hastalardan biri, hasta olmayan bir çocuk görmüş ve "Evlat, senin dışında herkes deli gibi kusuyor, deniz bizi mahvetmişken senin miden niçin bulanmıyor?" diye sormuş. Çocuk ayağa kalkmış, gayet masumca ve basit bir şekilde "Kaptan benim babam," demiş. O çocuk inanıyordu, o çocuk güveniyordu, çıkaranlardan, kusanlardan farklıydı. Diğerleri sefilce yerlerde yuvarlanıp şüphe içinde inliyorken, o çocuk bir kuş kadar neşeliydi. O çocuk kalbinde değerli bir şey taşıyordu. İnanç. "Kaptan benim babam."

Spellgood Hıristiyanlığın gerektirdiğinin bu olduğunu söyledi ama kelimeler boğazında dizildi. Yemyeşildi, sandalyesine tutundu ve kısa bir süre sonra, sanırım kusmak için koşarak uzaklaştı. Bu arada herkesin çorbası kaselerden dökülmüştü; yemek odası, porselen takımların çıkardığı şakırdama – çınlama dışında tümüyle sessizdi.

"Hoş bir hikâye," dedi babam. "Ama sen de kustun, Charlie, bu nedenle sanırım o kaptana güvenmiyorsundur – aa, bakın kim gelmiş!"

Gelen Kaptan Smalls'du. Sanki yanlış kapıdan girmiş gibi çekingen görünüyordu; oturmadı. Rahip Spellgood onun ardından sessizce içeri girdi ve hüzünle yemeğine baktı.

Kaptan küçük bir konuşma yaptı. Havanın değiştiğini fark etmiş olmalıydık. Ama bunu atlatacaktık ve kimsenin güverteye çıkma aptallığını göstermeyeceğini, hele de palangalara tırmanmayacağını umuyordu. Bu noktada gözlerini babama dikti. Evet, dedi, fırtına kuzeydoğu yönünde esiyordu, biz de fırtınanın yolu üzerinde, güneydoğu yönünde ilerliyorduk. Yeterince hızlı hareket edersek, daha kötüleşmeden içinden geçebilirdik. Yavaş davranırsak, fırtınanın ortasında kalırdık. Kötü hava anormal değildi ama sağduyulu önlemlerin alınması gerekiyordu; palangalardan uzak durmak ve güvertede aptalca şeyler yapmamak gibi. Ayrıca tüm cam şişelerin ve cam eşyaların istif edilmesi gerekiyordu. Sözlerine, "Bildiğiniz gibi, havayı ancak bir balık kadar kontrol edebilirim," diyerek son verdi.

Bunu söyledikten sonra en balık benzeri ifadesini takınıp ağzını bir mezgit balığı gibi açıp kapatmasına yüksek sesle güldük; alıklaştı.

Mr. Bummick ona orada duran şişelerini kaldıracağını söyledi. Zaten saç şişeleri, jöle kavanozları ve tonikten başka bir şeyi yoktu.

"Ben de benimkilerin içini boşaltacağım," dedi babam. "Ama bu arada gemi ne alemde? Kontrolü kaybetmediniz, değil mi?"

Yemek odasında tüm gözler kaptana çevrildi.

Kaptan, "Gemi kontrolüm altında, Mr. Fox," dedi.

Şimdi dikkatler babama yönelmişti. Bize döndü ve, "Yuvarlak bir nesneye ihtiyacım var," dedi.

Elini Jerry'nin yüzüne uzattı ve teklifsizce hareket ettirerek Jerry'nin ağzından bir pinpon topu çıkarırmış gibi yaptı. Spellgood çocukları buna hayran kalmıştı, Mr. Bummick'in

ağzı şaşkınlıktan beş karış açık kalmıştı. Bizse babamın bu sihirbazlık numaralarına alışıktık – iskambil kâğıdı numarası, kaybolan yüzük numarası, UpKenkins'te girdiği iddiayı kazanması. Tüm eğlence biçimlerini yasaklayan babam, tek eğlence kaynağımız olmak zorunda kalmıştı.

"Teşekkürler Jerry," dedi. "Ama diyeceğim şu ki, Kaptan, bunu nasıl açıklıyorsunuz?"

Plastik topu masanın üzerine koydu. Top, *pok pok pok* çorba kâselerinin arasından zıpladı, masanın üzerinde ilerledi, *puka puka puka* yere düştü, *pipiti pipiti pip pip pip* kaptanın bacaklarının arsından geçti, *puk* Bummick'lerin masasının yanındaki duvara çarptı ve durdu.

"Birisi o topa basarsa belini incitebilir," dedi Kaptan. "Ömür boyu yatalak kalabilir."

"O pinpon topu zararsız bir yerde ve orada kalacak. Niçin? Çünkü geminiz yirmi derece veya daha fazla yatmış durumda. Gemi bölmesi suyla mı dolu? Kargo kaydı mı? Arızalı pompa? Eşit olmayan ağırlığı dengelemek için safra tanklarını doldurmak zorunda mı kaldınız? Bilmiyorum. Sadece sesli düşünüyorum. Ama, madem gemi sizin kontrolünüz altında, niçin omurgası düz değil? Bütün gün yokuş yukarı yürümek zorunda kaldık ve eğer birisi düşüp sırtını kırarsa Kaptan, nedeni o pinpon topu olmayacak – hayır, nedeni sizin eğik güvertelerinizde tepetaklak düşmesi olacak ve eğer sonunda sizin gemiciliğiniz yüzünden felç olursa, yasal haklarımın ne olduğunu bilmek isterim."

Kaptan bizim masamıza bakmak yerine diğer masalara bakıyordu. "Düzelecek," dedi. "İki adamım şu anda bunun için uğraşıyor."

Babam "Ama geminiz o kadar yana yatıyor ki, saçlarım yanlış tarafa ayrıldı. Spellgood'lar ilahilerinde detone oluyorlar ve Rahip dualarına 'Amin' diyerek başlıyor. Çocuklarım yutkunamıyorlar, otururlarken kan başlarına hücum ediyor.

Geminiz o kadar eğik ki, karım kulağını kaşıdığını sanırken, ayak bileğini kaşıdı."

Mr. Bummick kulağını tutup o kadar şiddetli güldü ki, öksürük krizine yakalandı.

Babam suratını asarak "Şaka yaptığımı zannediyor," dedi. "Ben gerçeği söylüyorum. Her şeyi baş aşağı yapmazsam işe yaramıyor. Yere kahve damlattım, geri gelip suratıma sıçradı. Kendimi astronot gibi hissediyorum. Midem Avustralya'da olduğumuzu zannediyor."

"Yeter, Mr. Fox," dedi Kaptan ama Mr. Bummick hâlâ kahkahalar atıyor ve öksürüyordu.

"Ve bakın," dedi babam, eksik parmağını havaya kaldırarak, "Geminiz baş aşağı olduğu için tıraş olurken parmağımın yarısını uçurdum." Sonra aceleyle –insanlardan yükselen dehşet nidalarından dolayı: parmağı çok çirkindi– ekledi, "Sadece şaka yapıyorum."

Kaptan babama arkasını döndü ve "Üzülmeyin, millet. Her şey kontrol altında," dedi.

Babam, "Ben kontrol altında değilim, Kaptan," dedi.

"İstersem, bulunduğunuz yerden bir milim bile kıpırdayamazsınız Mr. Fox."

Babam, "Bunu takdir ederim, Kaptan. Ama geminizin eğim derecesini bir süredir incelemekteyim ve yalpa vurduğuna kanaat getirdim."

"Niçin?"

"Ah, gemi gövdesinin yan direnç merkezi, pruvaya, geminin çekim merkezinden daha yakın olduğundan? Sallanması ve kabarması bir yana, gemi rotadan saptığından? Hırçın suların karşısında fazla şansımız olmadığını düşündüğümden?"

İskele tarafına çarpan büyük bir dalga yemek salonunu yana yatırıp herkesin kasesindeki çorbaların bir kısmı daha dökülünce, konuşmayı kesti.

Kaptan sendeledi ve dengesini bulmak için kapı koluna tutunmak zorunda kaldı.

"İşte bu tür şeyler," dedi babam. "Şimdi gururlu davranmanın zamanı değil. Bunun kusurlu bir dünya olduğunu hepimiz biliyoruz. Cansız nesnelerin doğuştan gelen aptallıkları – böyle deniyordu değil mi? Gurney Spellgood'un duaları işe yaramıyor. Bence Tanrı bize, ancak biz kendimize yardım edersek yardımcı olacağını göstermeye çalışıyor. 'Telaşlanmayın, demek bir işe yaramaz çünkü Karayipler'deyiz ve –hatalıysam düzeltin– küçük fırtınaların büyük kasırgalara dönüştüğü yer burası. Şu lombozu yalayıp geçen bir Jumbo jet değil – rüzgâr."

Kaptan, "İnsanların yemeğini yemesine mani oluyorsun, arkadaşım," dedi.

"Hadi be," dedi babam –daha önce "hadi be" dediği hiç duymamıştım– "kimse yediğini yeterince uzun süre midesinde tutamayacak zaten. Ama ne diyordum, bence bu gemi yana yatıyor. Haklı mıyım?"

"Küçük bir yük dağılımı sorunu."

"Pinpon topu hareket etmedi, öyleyse şuna yan yatma diyelim. Kargoyu yokuş yukarı itmek zor oluyor, değil mi?"

"Vinçle kaldıracağız."

"Kargonun kaydığını kabul ediyor."

"Küçük bir sorun."

Yağmur rüzgârın şiddetinden lombozun camına kalbura çarpan çisenti gibi çarpıyordu.

"Daha da iyi," dedi babam, "çünkü benim de küçük bir çözümüm var. Ben sorunun pompada olduğunu tahmin ediyorum, gemi bölmesi birkaç ton körfez suyuyla dolu olduğundan, ağırlığı eşit dağıtmanın imkânı yok. Kaptan, sanırım size yardımcı olabilirim."

"Hiç sanmıyorum."

"Ben eminim. Ben de bir katkım olsun istiyorum. Eğer bu gemiyi düzeltemezsem – eğer yaptığım işten memnun kal-

mazsanız – beni ve ailemi bir sonraki limanda bırakabilirsiniz."

"Orası Küba olabilir." Kaptan elini ağzının üzerinden geçirdi. Gülümsüyor muydu?

Babam, "Bu teklif size çok çekici gelmiş olmalı," dedi.

Kaptan sesini çıkarmadı. Yağmur ve rüzgâr lombozda çatırdıyordu. Sonunda, babama delici bir bakış attı ama diğerlerine dönerek konuştu. "Sizler tanıksınız. Eğer bu adam vaktimi boşa harcıyorsa, bedelini ödeyecek."

"Kaybedecek hiçbir şeyin yok."

"Burada kaybedecek bir şeyi olan sadece sensin. Sen ve ailen – Tanrı onların yardımcısı olsun."

"Onlar gayet iyi durumda."

"Mr. Fox, buyurun bakalım. Akşam yemeğinden sonra bana gelin, size bir şans vereceğim. Ama karnınızı doyursanız iyi olur çünkü sabaha kendinizi yabancı bir ülkede, sizin gibilerin kahvaltıda yendiği bir ülkede bulabilirsiniz."

Kaptan Small dışarı çıktı ve kapıyı arkasından çarptı. Salonda sessizlik hakimdi, kimse nereye bakacağını bilemiyordu.

Babam atıldı: "Bu geminin baş aşağı olduğunu söylememiş miydim? Bakın, alfabedeki tüm harfler, çorbamın içinde ters duruyor."

Kimse gülmedi. Fırtına daha da şiddetlenmişti, artık herkes geminin niçin yana yattığını biliyordu. Yemeğin geri kalanı, tepsilerini parmak uçlarında değil de iki elleriyle sıkıca tutan, sendeleyen garsonlar tarafından aceleyle servis edildi.

Bunu izleyen tartışma, iki kamaranın arasındaki tuvaletten duyduğum kadarıyla, benim hakkımdaydı. Babam kendisiyle gitmemi istiyordu. "Bu öğretici olur," diyordu babam. Ama annem kabul etmiyordu. Benim gece yarısı uyanıp makine dairesinde kafamı bir yerlere çarpmamı istemiyordu. Babam pompa tamiri konusunda o vahşilerden daha fazla

şey bildiğimi söylüyordu ama asıl derdinin bu olmadığını biliyordum – birisinin ona arkadaşlık etmesini istiyordu. Yalnız çalışmayı sevmezdi. Yanında söylevlerini dinleyecek birisi olsun istiyordu. Yapacağı işte ona çok da yardımcı olamazdım – ellerim hâlâ acıyordu.

Annem "Başımızı belaya soktun, Allie. Şimdi bizi kurtarabilirsin," dedi – onunla Clover'la konuşurmuş gibi konuşuyordu.

Babam, "Başı belada olan Kaptan," derken her zamanki gibi kendine çok güveniyordu. "Normalde, yardım teklif etmezdim – nasıl pişman olduğunu izlemek isterdim. Ama yolcuların güvenliğinden endişeliyim ve bu geminin doğru dürüst ilerlemesinin vakti geldi. İşte alet kutum burada. Beyzbol şapkam nerede? Beyzbol şapkam olmadan hiçbir şey yapamam."

İşe koyulmadan önce –Polski'nin yanında her sabah işe giderken göründüğü gibi görünüyordu– başını bizim kamaramızdan içeri uzattı ve bana "Arkadaşına iletmemi istediğin bir şey ver mı?" diye sordu. Cevap vermemi beklemeden koridora döndü, geminin her yalpasında alet kutusunu duvarlara çarparak ilerlemeye başladı.

İşte o zaman bunu sadece benim yüzümden yaptığını anladım; Kaptan beni kaptan köşküne davet ettiği içi, bana gösterdiği sonara hayran kaldığım için ve Kaptan benim önümde babama 'Kafanda bir tahta eksik mi?' diye bağırdığı için. Gurney Spellgood'u İncil'den alıntı yapma konusunda yenebileceğini ispatlamıştı, şimdi de kaptanı kaptanlık konusunda yenmeye çalışıyordu.

Başarılı olacağından şüphem yoktu. Başarısız olduğunu hiç görmemiştim. İnsanlar bazen babamı yanlış anlarlardı çünkü şaka yaparken suratını asar, ciddiyken gülerdi. İnsanlara, "Bunlara matafora denir," gibi hiç işlerine yaramayacak bilgiler de verirdi. Ama onu yakından tanıyan bizler ondan

asla şüphelenmezdik. Babamın bilmediği tek şey varsa, o da şuydu: kendisini bize ispatlamasına gerek yoktu. O zamanlar babamın risk almaktan hoşlandığını sanıyordum. Ama güçlü bir adam için risk nedir ki? O hiçbir şeyden korkmazdı, öyleyse, biz de güvendeydik. Ben Rahip Spellgood'un hikâyesindeki çocuktum – babama inanıyordum. Korkmuyordum.

Gemi gece boyunca dalgaların ve rüzgârın şokuyla sallanıp kayalar acımasızca gövdesine çarpıyormuş gibi inledi. Başımı ranzamın kenarına çarptım. Clover ve April korkudan ağladılar, uyuyamadıklarını söylemek için beni uyandırdılar, vahşi suların sesini dinledim. Sanki denizin altında ilerliyorduk da, dalgalar geminin zemininde patlayıp koridorlardan akıyordu. Gece boyunca rüyamda öldüğümü gördüm. Sabah hava karanlıktı, gemi hâlâ bodoslamadan vuran dalgayla sallanıyor ama yalpalamıyordu. Huzurlu ve rahat bir sallanışı vardı – ani düşüşler, tek bir taraftan vuran dalgayla sallanıyor ama yalpalamıyordu. Avara etmiş, daha serbest hareket ediyor, kamaramızın masası üzerinde duran kalemlerimi yavaşça ileri geri hareket ettirerek sallanıyordu.

Babam kahvaltıya gelmedi. Rahip Spellgood ailesine "Bize İsa'nın etini veren Tanrım, şükürler olsun bu nimetler için" duasını okutuyordu, Bummick'ler de hiç ses çıkarmadan kahvaltılarını ediyorlardı. Annem haşlanmış yumurtasına kaşığının arkasıyla öyle bir vurdu ki, yumurtanın beyin sarsıntısı geçirmesini istediğini düşündüm. "Babanız en azından bizi şarkı söylemeye zorlamıyor," dedi.

Babam şarkı söyleyerek geldi. Yemek salonunun kapısı açıldı ve babam beyzbol şapkası hâlâ kafasında, içeri girdi. Yüzü solgundu, sakalları uzamıştı, burnunun üzerinde yağlı parmak izleri vardı. Şarkı söylüyordu:

"Bam altında
Bu altında;
Bambu ağacı altında!"

"Amin kardeşim," dedi Rahip Spellgood.

"Sen istersen buna duanın gücü de, Gurney ama ben hidrostatik diyorum. Ah, bir atı yiyebilirim.

Bize gece yaptıklarını anlattı. Gece yarısına kadar pompayı tamir etmekle uğraşmıştı. "Manşonlar kırıktı," dedi. sonra gemi bölmesindeki deniz suyu pompayla boşaltılmıştı. Ama bu, yana yatmayı sadece kısmen düzeltmişti. Mürettebatın başına geçip, ('Çok eğlenceliydi – Polski'nin yerindeki vahşilerle laflamak gibiydi.') pompayı düzeltmiş, bir safra tankını boşalttırmış ve kaymış kargo konteynerini vinçle yerlerine koydurmuştu. "Birinin içinde yeni bir Toyota vardı –kocaman aptal bir tank– şu korkunç Japon kâbuslarından biri." Şafak sökene kadar çalışmışlardı ama gemi de düzelmiş ve hızlanmıştı.

"Arkadaşın kaptan saat dört gibi, işin en tehlikeli yerinde uyumaya gitti." Babam bana göz kırptı. "O kadar gerginliğe dayanamadı. Deli cesareti konusunda sana ne demiştim?"

Garson babama kahve ve yumurta getirdi. Babam adamla İspanyolca konuştu. Adam dişlerini tıklatarak babamı dinledi.

Sonra babam bize "Ona endişe edecek bir şey olmadığını söyledim. Aşağıda her şeyi yoluna koydum. Artık sorunsuzca yolumuza devam edebiliriz. Ben yatmaya gidiyorum. Gülümse, Anne."

"O zavallı yaşlı kaptanı düşünüyorum. Biliyorsun bazen korkunç bir kabadayı olabiliyorsun."

Babam dirseklerini masaya koydu ve fısıldadı. "Adamların emirlerime itaat etmesi harikaydı. Pompayı çalıştırdıktan sonra hepsi benim tarafıma geçti, Anne," dedi –beyaz yüzü beni korkutuyordu– "Aşağıda bir isyana önayak olabilirdim."

Babam uyurken gemi daha sessizdi; gün içerisinde bulutlar yumuşadı, fırtına geçti; artık Rahip Spellgood'un ve ilahilerin sesi, çarmıklardaki rüzgârın sesini bastırıyordu. Güneş

çıktı, geminin tüm nemini kavurarak alan tropik bir sıcaklık vardı. O akşamın erken saatlerinde babam ortaya çıktı. Tıraş olmuş, üstünü başını düzeltmişti; kıç güvertede yürüyüşe çıktı. Spellgood'lar ve Bummick'ler ona ne zaman varacağımızı sordular. Babam birçok farklı olasılık üzerinde durdu. Onların övgülerinin tadını çıkardı, mürettebata adlarıyla seslendi ve İspanyolca şakalaştı.

Kaptan Smalls kaptan köşkünden dışarı adım atmadı. Kimseyi yemeğe davet etmedi. Aslında, onu bir daha görmedik.

"Sadece utandı," dedi babam. "Çok doğal. Herhalde benim üniversite eğitimi aldığımı sanıyordur."

Emily Spellgood gittiğim her güvertede peşimdeydi. Erkek kardeşlerinin birinden çaldığı oltayı bana verdi. Babam bu tafracı kızı bile etkilemeyi başarmıştı. Zamanımın kalanını balık tutarak geçirdim, o da hep arkamdaydı. Birkaç tane dikenli balık yakaladım; birinin kanat gibi sert, yukarı doğru bakan yüzgeçleri vardı, biri de bir menekşe kadar mordu.

Emily, "Benim tuvalete gitmem lazım," dedi.

Yüzüm kızardı. Olta takımımda bir sorun varmış gibi yapıp onunla uğraşmaya başladım.

"Kız arkadaşın var mı Charlie?"

Olmadığını söyledim.

"Ben senin kız arkadaşın olabilirim."

Çok sefil, mütevazı ve yalnız görünüyordu. Benden sadece bir kaç santim daha uzundu. Sorun olmadığını ama bunun bir sır olarak kalması gerektiğini söyledim.

Bacağıma dokundu ve sıktı. Hayatımda ilk defa bir kız bana dokunuyordu, bacağım o kadar şiddetle seğirdi ki, fırlayıp yerinden çıkacak sandım. Gözlerini kocaman açtı ve fısıldayarak "Şimdi tuvalete gidip seni düşüneceğim," dedi.

Koşarak uzaklaştı, ben bekledim. O kadar kaşınıyordum ki zehirli sarmaşığın tekrar nüksettiğini zannettim. Balık tu-

tarken önümü zor görüyordum. Onu bir sonraki görüşümde vinç platformunun orada dua ediyordu.

O gün La Ceiba'ya vardık. Deniz pürüzsüz ve yeşildi, ardındaki siyahlı mavili dağ sıralarının üzerlerinde dumanlı bulutlar asılıydı. Rıhtıma doğru ilerledik, bulutlar dağların arkasından ağaçların tepelerine doğru alçalırken bazıları canavar kertenkelelerin sırtlarına, bazıları da azıdişlerine benzeyen tepe siluetlerini ortaya çıkardı.

İKİNCİ BÖLÜM

JERONİMO BUZ EVİ

10

Tüyleri koyu benekli pelikanlar, yeşil denizin üzerinde avcı uçaklarından oluşan bir filo gibi alçaktan uçtu. Babam, "Bu kuşlardan nefret ediyorum," dedi. Martılar ve akbabalar da vardı tabii. "Bir sahil leş yiyicileri çekiyorsa, o sahilde yolunda gitmeyen bir şeyler vardır." Plajda bir inek vardı, rıhtımda yük vagonları sıralanmıştı, dümdüz uzanan La Ceiba kasabası sarı ve tıklım tıklım görünüyordu. Gemimizi yüzlerce adam karşıladı, bizi buyur etmek için değil, birbirleriyle kavga etmek için gelmişlerdi. Burada her şey tersine akıyordu. Babam "Çocuklar siz önden gidin – sizin sırt çantalarınız var," dedi ama sıcaklık ve gürültü bizi o kadar sersemletmişti ki, yerimizden kımıldamadık, pasaport memuruyla işini bitirip aletlerini ve tohum çuvallarını siyahi bir adamın el arabasına yüklemesini bekledik. Sonra annemle peşinden gittik, annem nefesini tutmuş gibi görünüyordu.

Hâlâ ilahiler söyleyen Spellgood'lar pembe elbiseli, arkaya yatırılmış hasır şapkaları olan siyah kızlardan oluşan bir koro tarafından, Bummick'ler de kendilerine çok benzeyen birkaç kişi tarafından –haki renkli elbiseler giymiş bir oğlan çocuğu, bir kadın ve iki yaşlı adam– karşılanmışlardı. Rıhtıma kurutulmuş çorba sandıkları ve pirinç çuvallarıyla yüklü motorlu sandallar bağlanmıştı. Kamara yerine yelken bezinden tenteleri olan bu sandalların *Little Haddy*, *Lucy* ve *Island Queen* gibi adları vardı.

Daha önce hiç, oturmak, ayakta durmak ve birbirine seslenmek dışında hiçbir şey yapmayan bu kadar çok insanı bir arada görmemiştim. Rıhtımın ana yola bağlandığı yerde, sepetlerde meyve ve yeşil yapraklara sarılmış köfteler satılıyordu. Yırtık elbiseli, omzunda beyaz bir papağan olan şişman bir zenci kadın vardı. Ayağında bir çift kirli mavi terlik, portakal satıyordu. Babam altı tane portakal adı ve bize "Bunlar Springfield'daki A&P'de ne kadardı?" diye sordu.

Clover, "Tanesi otuz dokuz sent," dedi.

"Şimdi altı tanesini bir çeyrekliğe aldım. Sanırım doğru yere gelmişiz."

Babam kalabalığa daldı, annem, "Mutlu halini çok seviyorum. Şu gidişine bakın," dedi.

Hızla sahile doğru gidiyordu, ona yetiştiğimizde "Bu kasabayı fetheden kimse göremiyorum. Şu sahilde karaya gemi çıkarıldığını hayal edemiyorum. Ya sen, Anne?" dedi.

"Kim uğraşır ki?"

"Demek istediğim de bu."

Plajda yürüyüp kumu ayaklarında hissetmek istediğini söyledi. Siyah adam eşyalarımızla yüklü el arabasının yanında kaldı. Beklemeye alışık görünüyordu. Okyanusa bakan alçak ve uzun bir binanın yanından geçtik. Binanın önünde, elinde silah olan bir oğlan çocuğu kumda derin bir çukur kazan iki çocuğu gözlüyordu. Babam çukur kazanların mahkumlar olduğunu söyledi – o alçak bina Merkezi Hapishane'ydi.

"Birleşik Devletler'de onlar gibi kodes kuşları televizyon izliyorlar, bu yüzden bana çukur kazmanın bir işkence olduğunu söylemeyin. Sadece kinlerini gömüyorlar," dedi.

İnek derme çatma kulübelere doğru yavaşça ilerlerken toynakları kahverengi kuma batıp çıkıyordu. Hiç bu kadar kemikli bir inek görmemiştim, hem bir ineğin burada ne işi vardı? Oldukça yakında bir köpek başka bir köpeğin kafatasını çiğniyordu. Deniz kahverengiydi, tembel dalgalar plas-

tik şişeleri, çöpleri, kırılıp açılmış hindistancevizlerini siyaha çalan kuma atıyordu. *Unicorn*'un güvertesinde dururken bu siyaha çalan kumu görmüştüm ama yakından bakınca, çukur kazan mahkumlar, inek, homurdanarak kafatasını kemiren köpek – tüm bunlar ve kokuşmuş hava buralara eski, tortulu ve dalgın bir cangıl havası veriyordu. Babam buraya Sivrisinek Sahili demişti – gayet uygun bir isimdi. Çıplak ayaklı insanlar bizi izliyorlardı, denizde yüzen kimse yoktu. Su kıyısındaki bir adam alçak dalgalara gevşek, yuvarlak bir ağ fırlattı. Ağı çekerek sudan çıkardı, olta iğnelerini salladı ve çözmek için dişlerinin arasına tutturdu. Sonra ağı yine suya attı. Bunu sekiz kere tekrarlayışını izledim – küçük bir balık bile tutamadı. Rıhtımın üzerinde bağıran insanları ve geminin homurtusunu duyabiliyorduk. Batan güneşin sarıya boyadığı *Unicorn*, uzanmış duruyordu. Hâlâ üzerinde olmadığımız için üzgündüm.

Ağ atan adamın yanından ağır ağır geçip plaja karşı sıralanmış derme çatma kulübelerin olduğu tarafa doğru ilerledik. Kulübelerin durumu odunluklardan bile beterdi; gevşekçe tutturulmuş kereste duvarları ve akıtıyor gibi görünen çatılarıyla bunlardan kümes bile olmazdı ama buna rağmen içlerinde yemek pişiren veya uyuyan insanlar vardı – ateşlerini ve hamaklarını gördüm. Derme çatma evler yüzünden burada yürümek tehlikeliydi. Her kulübenin arka kapısından kuma bağlanan bir siyah su oluğu uzanıyordu – balçık, köpüklü su ve daha neler neler denize kusuluyordu. Plaj bu insanların çöplüğü, deniz de kanalizasyonlarıydı.

Annem, "Allie, yeterince gördüm," dedi.

Alacakaranlıkta yola ve yük arabamıza doğru yürürken müzik sesi duyduk. Elinde flüt olan bir oğlan çocuğu sendeleyerek bize doğru geliyordu. Neşeli bir günbatımı şarkısı çalıyordu. Şarkı plajı denizin üzerindeki mor-mavi gökyüzü kadar yumuşak bir büyüyle kaplıyordu. İncecik damlayan bir

melodisi olan garip bir şarkıydı, havayı yağmur damlaları gibi tatlandırıyordu. Oğlan bir gölgeden ibaretti, flütü bir çomak parçasından daha büyük değildi ama çaldığı şarkı Sivrisinek Sahili'nde biraz daha kalmamız için gelen bir davetti. Şarkı bir vaat ve yakınma içeriyor, yapraklarla yüklü bir ağaçtaki sarıasma kuşunun cıvıltı pınarı gibi çözülerek havaya karışıyordu.

Sonra çocuk gitti ve aniden çöken karanlıkta keskin sesler duyuldu, kendi aralarında fısıldaşarak önümüzde yürüyorlardı. Biz çocuklar onların peşinden gidiyor ve 'Şimdi ne olacak?' diye düşünüyorduk.

Jerry, "Burası çöplük, kokuyor, beş para etmez, nefret ettim," dedi.

"Aman seni duymasın," dedim.

Kasabaya vardığımızda gece olmuştu; parlayan yeniayın altındaki kasabayı görünce büyülendim – eski sokak lambalarının haleleri, sağlam binalar, binalara siper olmuş ağaçlar yarı terk edilmiş sokaklar ve trafiğin hırıltılı soluması. Bir otele yerleştik, kasaba odamızdan pürüzsüz bir kadife gibi görünüyordu. Kasabanın tüyler ürperten bir sessizliğe sahip serin, yeşil yastıklardan ibaret olduğunu hayal ettim. Çayır çimlerinde yuvarlanarak kollarımı açtım ve yumuşacık ışığın içinde bildiğim yerlerin üzerinden uçtum. Genelde rüyalarımda uçabiliyordum – çok yüksekten değil, insanların beni görebilmek için yukarı bakmalarını gerektirecek kadar yüksekten. Güzel bir geceydi ve bu, o fırtınalı deniz yolculuğu sonrasında eve varmak gibiydi.

Ama sabah olduğunda adını bildiğim kuşlar odamızın camları önünde durmaksızın gevezelik ediyor, güneş panjurların aralarından sızarak tozlu odanın karanlığını yarıyordu. Panjurları açtık ve tüm kasabanın güneş ışığıyla kavrulduğunu gördüm. Rengi solmuş kasaba, kulakları tırmalayan araba kornalarının sesini bile bastırarak bağırıp çağıran insanlar tarafından istila edilmişti.

Artık ne büyü ne de tanıdık herhangi bir şey kalmıştı. Kokulara ve seslere aldırış etmemek imkansızdı, hava o kadar sıcaktı ki, pencere eşiğindeki eski boyanın kokusunu alabiliyordum. Buraya gelmek ne kadar uzun sürmüştü – yola şimdi çıksak bile evimize varmamız günler sürerdi.

Annem ve babam başka bir odadaydılar. Biz çocuklar kendi odamızın penceresinden küçük dükkânlarla dolu şehre baktık. Şapkalı adamların hiçbir şey yapmadan durduğu palmiye ağaçlı parkın karşısında kireç badanalı bir kilise vardı. Sokaktaki –sokaktaki!– radyo sesi o kadar yüksekti ki, ses havayı ısıtıyor sanırdınız. Kasvetli plajı, kürekle çukur kazan oğlan mahkumlardan omuzlarına kadar çukura gömülmüş olanını hatırladım. Ağaçlar, cangıl, sükunet ve uçuşan kuşlar görmeyi beklemiştim. Babam bize evden çok daha iyi bir yer vaat etmişti, bu tozlu yeri değil. Bu çöl, güneş ışığının harap ettiği bu şehir, bir yaz harabesi kabusuydu.

Otelde halılardan ve mutfaktan yükselen koku hakimdi. Dört yatağın sıkıştırıldığı odamız bomboş bir hücreydi, duvarlardan birinde, muhteşem bir benzin istasyonu takviminden koparılmış renkli bir New England manzarası resmi asılıydı – orman, yeşil bir dağı yansıtan bir göl ve göl üzerinde kırmızı bir kano. Bu resmi kesip çerçevenin içine yerleştiren her kimse, resimdeki yerin bu kasabadan çok daha güzel olduğunun farkındaydı. Jerry, "Wyola Nehrine benziyor," dedi.

Babam bizi harekete geçirdi. Puro dumanını odamıza doğru üfledi ve açlıktan öldüğünü söyledi. "Babam hâlâ mutlu," dedi Clover. Ama kahvaltı için otelin yemek salonuna ilerlerken ilahi söyleyen insanların sesini duyduk. 'Bize İsa'nın etini veren Tanrım...' Bunlar Spellgood'lardı, onlar da burada kalıyorlardı; başlarını öne eğmiş kahvaltı duası ediyorlardı. Emily beni görünce tabağının üzerinde vızıldamayı kesti. Bu otelin yemek salonu *Unicorn*'un yemek salonuna benziyordu. Spellgood'lar iki masada, biz kendi masamızda oturuyorduk,

Bummick'leri andıran bazı meyve şirketi çalışanları da kendi masalarında, kahvaltıya başlamak üzeriydiler.

"İşte buradasınız, Mr. Fox," dedi Rahip Spellgood. "Sanırım Yüce Tanrı bizim bir arada kalmamızı istiyor. Eğer buralarda uzun süre kalacaksınız, ailenizi toplayıp bizi ziyarete gelin. Bizi Guampu'da, Tanrı hizmeti verdiğimiz yerde bulabilirsiniz."

"Tanrı bana Guampu'dan bahsetmedi," dedi babam. "Ama keşke benimle irtibat kursaydı. Başka dünyalar yaratmayı düşünüyorsa birkaç tavsiyem olacak. Bunu yüzüne gözüne bulaştırdığı kesin."

Rahip Spellgood üzgünce "Arkadaşım, yapılması gereken çok şey var," dedi.

"Ben de öyle olduğunu fark ettim."

"Bana burada ne yapmayı planladığını hiç anlatmadın," dedi Rahip Spellgood.

"Kesinlikle haklısın, Gurney. Sana hiç anlatmadım." Babam bunu söyleyerek yerine oturdu; kırmızı çamura benzeyen fasulye lapası, kare kare dilimlenmiş ıslak keçi peyniri ve bir yığın sıcak Meksika pidesinden oluşan kahvaltımızı yedik.

Babam, "buradan gidiyoruz," dedi.

"Bu şehirden?"

"Bu otelden. Bu odadaki insanların yarısı silah taşıyor. Gurney'de bile bir tane var – gömleğinin altında silah taşıyor. Tanrının zırhını böyle kuşanıyor demek ki. Dışarıya çıktım. Askerler ve ayakkabı boyacısı çocuklarla dolu. Hangisi daha kötü bilemiyorum, onlar mı, misyonerler mi?"

Emily Spellgood salonun diğer ucundan bana bakıyordu.

"Niye burada oyalanmamız gerektiğini anlamıyorum," dedi annem. "Şimdi yolda olabilirdik."

"Yol yok – bu ülkenin güzel tarafı da bu," dedi babam.

"Ama biz Robinson Ailesi* değiliz, işgalci de değiliz. Peşin para ile bir parça arazi alacağım. Bu silahlı çocukların biri tarafından vurulmaya veya silah tehdidiyle ruhumu çaldırmaya hiç niyetim yok. Bundan sonra kendi başımıza olacağız ve eğer – ah kahretsin, yine geliyor."

Ailesini yemek salonundan çıkaran Rahip Spellgood yanımızdan geçerken babama göz kırptı ve "Guampu," dedi.

Emily gizlice sandalyemin arkasına sokularak, "Tuvalete gidiyorum Charlie," dedi.

Jerry, "Charlie'nin yüzü kızardı!" diye bağırdı.

Aynı gün şiddetle yağan yağmurun altında başka bir otele, La Caiba'nın doğu kıyısında, plajın yakınındaki kumlu yolun üzerinde bulunan The Gardenia oteline yerleştik. Yağmur hâlâ ağaçların yapraklarını koparark şiddetle yağıyordu. Dolgun ve gri damlalar gürültüyle çarpıyordu; başladığı gibi hızla sona erdi. Sonra güneş çıktı, yağmur damlalarının buharlaşmasıyla o pis koku geri geldi.

The Gardenia, cephesindeki sıvanın yarıklarından solmuş yeşil boyanın göründüğü iki katlı bir binaydı. Denize bakan uzun verandasından *Unicorn*'un hâlâ demirli olduğu rıhtım görünüyordu. O gemi benim umudumdu. Adamların sesleri, taşıma bantlarının ve yük vagonlarının gürültüsü suda yankılanıyordu. Gün içinde The Gardenia'da bir tek biz vardık ama geceleri, biz yatmaya gitmeden hemen önce kimi kadınlar verandada toplanıyor, Coca Cola içerek hasır sandalyelerde oturuyorlardı. Daha sonra müzik ve kahkaha sesleri geliyordu, odamızdan adamların seslerini, bağırtıları, çarpan kapıları ve bazen kırılan cam seslerini duyuyordum. Ağır ayak sesleri, şarkılar ve bağırtılar beni sıklıkla uyandırıyordu. Sabahları otel yine sessizliğe gömülmüş olu-

* Swiss Robinson Ailesi: Yeni Zelanda'ya yolculuk yaparken gemilerinin batması sonucu bir adada mahsur kalan bir ailenin başından geçenleri anlatan, 1960 yapımı sinema filmi. – (ç.n.)

yordu. Etrafta elindeki süpürgeyle bir kenara yığdığı çöpleri kovaya doldurup götüren yaşlı bir kadından başka kimse olmuyordu.

Bu otelin yöneticisi Tosco adında bir İtalyandı. Gümüş bir künye takıyor, yüzlerimizi acıtarak çimdikliyordu. Bir zamanlar New York'ta yaşamıştı. Oranın cehennemden farksız olduğunu söylüyordu. Babam, "Ne demek istediğini çok iyi biliyorum," dedi. Tosco, Honduras'ı seviyordu. Güzel ve ucuzdu. Burada istediğin her şeyi yapabilirsin, diyordu.

"Başkan nasıl biri?" diye sordu babam.

"Mussolini'nin tıpkısı," dedi Tosco.

Bu ismi duyan babamın yüzü karardı; adın gölgesi hâlâ yüzündeyken, "Mussolini nasıl biriydi peki?" diye sordu.

Tosco, "Sert. Güçlü. İş bitirici," dedi. Elini yumruk yapıp babamın çenesine doğru salladı. "Bunun gibi."

"O zaman yoluma çıkmasa iyi olur," dedi babam.

Babam her gün bir süreliğine şehre gidiyordu. O şehirdeyken annem bize plajda, gürleyen göğün altında ders veriyordu. Dersten çok oyun gibiydi. Bir sopayla ıslak kuma yazılar yazıyor, aritmetik problemleri çözdürüyor veya kelime heceletiyordu. Bize bulut tiplerini öğretti. Şans eseri bir ölü balık bulursak, hayvanı parçalara ayırıp organlarını gösteriyordu. Palmiye ağaçlarının dibinde büyüyen çiçekler vardı – onları koparıp çiçeğin bölümlerinin adlarını öğretiyordu. Hatfield'da, okul memurundan kaçmak için evde ders çalışırdık; burada plajda önümüze ne çıkarsa onu çalıştığımız açık hava derslerini tercih ediyordum.

Annem babam gibi değildi. Babam bize konuşarak ders verirdi ama annem asla uzun nutuklar atmazdı. Babam yanındayken tüm dikkatini ona yöneltirdi ama o kasabaya indiğinde sadece bize kalıyordu. Tüm sorularımızı yanıtlıyordu. "Kum nereden geliyor?" ve "Balıklar nasıl nefes alır?" gibi en saçma olanlarını bile.

Plajdan The Gardenia'ya döndüğümüzde babamı genelde kasabadan birisiyle otururken bulurduk. "Bu Mr. Hardy," derdi, "Buranın yerlisi." Derisi kuru eriğe benzeyen adam da ayağa kalkıp bizi selamlardı. Juanita Shumba'nın hindi yetiştirme konusunda bilmediği şey yoktu – kırmızı gözlü, yaşlı zenci bir kadındı. Mr. Sanchez, Patuca Nehri'nde kürek çekerek hayatını kazanıyordu – çelimsiz ve kahverengiydi, yamuk bir bıyığı vardı. Babam Mr. Diego'nun Zambu dilini anadili gibi konuştuğunu söyleyip adamı hapşırık sesine benzeyen Zambu selamını vermesi için zorladı. Bu insanlar ve onlar gibi olan birçoğu babamı büyük bir dikkatle dinlerdi. Saygılıydılar ve güneş almayan bir yerde duran sandalyelerinde huzursuzca otururken, ona hayranlıkla bakıyorlardı.

"Yabancılarla arası çok iyi," dedi annem. Ama yabancılar beni rahatsız ediyordu, babamın planlarının veya bu insanların bu planlardaki yerinin ne olduğuna dair net bir fikrim yoktu. Babamın cesareti bende yoktu. Bu eksiklikten dolayı ona ve anneme yapışmıştım çünkü rahat ve güvenilir olduğunu bildiğim her şey elimden alınmıştı. Diğer çocuklar evden ne kadar uzakta olduğumuzu anlayamayacak kadar küçüktüler. Hâlâ rıhtımda olan *Unicorn* dışında tüm geçmiş silinmişti.

Bir öğleden sonra plajdan dönerken Tosco'yu otelde Chevrolet'sine bir şeyler anlatırken gördük. Arabaya sorular soruyor ve uygunsuz isimlerle hitap ediyordu. Radyatör peteğinin yanında durmuş bağırıyordu; peteğe bir yumruk indirdi, sonra da bir tekme attı.

"Aptal şey," dedi ayağını acı içinde sallayarak. "İstemiyor gitmek. Nefret ediyor benden."

"Kocam tamir eder."

Ve o akşam babam yeni arkadaşlarından biriyle –Mr. Haddy– arabayı tamir etti. Makinelerin gövdeleri olduğunu ama beyinleri olmadığını söyledi. Mr. Haddy babam sanki

çok akıllıca bir şey söylemiş gibi baktı. Tosco tamirat için o kadar minnettardı ki, istediğimiz zaman arabayı kullanabileceğimizi söyledi. Ertesi gün, annem babam şehirde işlerini hallederken bizi arabayla gezdirmek istediğini söyledi. Tela'ya mı gidiyorduk? "Hayır," dedi annem. "Doğu'ya, Trujillo'ya doğru gidiyoruz," Tosco güldü. "Kısa süre içerisinde dönersiniz," diye arabanın anahtarlarını verdi.

"Hangi yoldan gideyim?"

"Yalnızca bir yol var," dedi.

Kasabanın içinden geçerken, sandığımdan hem daha zengin hem de daha fakir olduğunu fark ettim. Sahildeki derme çatma evler gibi kümesler de vardı, önlerinde yeşil çimenlikler olan büyük evler de. En güzel evler çitlerle çevrilmişti. Bana en garip gelen de buydu; çünkü Connecticut Valley'de sadece atların ve ineklerin etrafında çit görebilirdiniz. Bu bana Kaptan Smalls'un Honduras'ı hayvanların dışarıda, insanların kafeslerin içinde olduğu bir hayvanat bahçesine benzetmesini hatırlattı. Biz şimdiye kadar dışarıda kalmayı başarmıştık.

Kasabanın anayoluna çıkıp sola döndük. Yarım milden az ilerlemiştik ki, yolda içleri kırık taşlarla dolu çukurlar belirmeye başladı. İleride bir nehrin üzerine kurulmuş bir köprü vardı. Bu bir demiryolu köprüsüydü ama başka bir köprü yoktu. Sürücüler bu köprüyü dönüş yapmak için kullanıyordu. Annem bekledi ve arabayı bu kiriş köprünün kalasları ve rayları üzerinden sürdü. Altımızda kadınlar kakao renkli nehrin sularında çamaşır yıkıyorlardı.

Köprünün öte tarafında yol tamamen bozuk durumdaydı. Önce arabanın kapısından içeri sızan çamur birikintisi, sonra dar bir patika ve nihayetinde kayaların ön tampondan daha yüsek olduğu kuru bir çay yatağı.

"Yolun sonu," dedi annem.

The Gardenia'nın bir mil uzağındaydık.

Diğer yolları denedik. Biri plajda son buluyordu, diğeri bir nehir yatağında –önceki nehir yatağının aynısı– üçüncüsü de dağın bir bölümü olan bir taşocağına çıkıyordu. Bu yolların ikisinin sonunda, bir deri bir kemik havlayan köpekler arabanın camlarına atladı. Burası çıkmaz sokaklarla dolu bir kasabaydı.

"O kadar kolay vazgeçmem," dedi annem. Batıya giden yoldan Tela'ya doğru ilerledik. Dağ yamaçları, ipince palmiye ağaçlarıyla doluydu; ağaçların altında, zeminin düz olduğu yerde, muz fidanları, greyfurt ağaçları ve sivri uçlu ananaslarla dolu tarlalar vardı. Annem muzların nasıl yetiştirildiğini inceleyebilelim diye arabayı durdurdu ama arabadan indiğimizde yolun yamacındaki yüksek otların içinde akbabaların toplandığını gördük. Kel kafalı kuşlar ölü bir ineğin pembe kaburgalarını çiğneyen bir köpeği izliyorlardı. Köpek hayvanın deşilmiş derisinin altını kemiriyordu. "İneğe bir araba çarpmış olmalı," dedi annem. "Leşini otların içine atmışlar." Arada bir akbabalardan biri sürüden –toplam yirmi üç tane akbaba vardı– ayrılıp sarkan et parçalarını gagalayıp sökmeye çalışıyordu. Ama eti hırlayarak çiğneyen köpek, akbabaları bekletiyordu; korkunç görünümlü bu kuşlar, takke takmış cadılar gibi köpeğin işini bitirmesini bekleyerek izliyorlardı. Kanatları yerleri süpüren eteklere benziyordu.

Yolun ilerisinde ölü bir köpek gördük. Beş akbaba, köpeğin karnında bir delik açmakla meşguldü. Akbabalar kanatlarını titreterek arabamızın geçmesi için kenara zıpladılar. Sonra köpek leşinin başına döndüler. Clover ve April midelerinin bulandığını söylediler; artık geri dönebilir miydik? Böylece, Tela'yı göremeden geri döndük.

Gördüğümüz kadarıyla Honduras bundan ibaretti. Ölü köpekler ve akbabalar, kirli bir plaj, kümes gibi kulübeler, hiçbir yere çıkmayan yollar. Gemiden bakınca manzara bir tablo gibi görünmüştü ama şimdi biz de o tablonun içindeydik. Aç-

lık, gürültü ve zulümden ibaretti. Bunun yanında greyfurtların hiçbir önemi kalmıyordu, güneş ışığı da her şeyi daha kötü hale getiriyordu. Babam bizi bunun için mi evden uzaklara sürüklemişti?

The Gardenia'ya döndüğümüzde babam bir başka adamla terasta oturuyordu – daha önce görmediğimiz bir adamla. Adam annemi görünce dengesizce ayağa kalktı, konuştuğunda ağzından tükürükler saçıldı.

"Kocanızla konuşuyordum," dedi "O deli."

Gök gürledi ve yağmur, çatının üzerinde tıpırdamaya başladı. Aniden şiddetle başlamış, toprakta küçük krater açmıştı.

"Bu, benim hayatımda gördüğüm en güzel kadın," dedi adam.

Annem, "Çok yaşlı sayılmazsınız. Belki açıklaması budur," dedi ve çocukları uzaklaştırdı.

Babam bana "Sen buralardan uzaklaşma," dedi. "Mr. Weerwilly'yle tanış. Emlak konusunda konuşuyoruz."

"Güzel, güzel," dedi adam.

"Bu en büyük oğlum Charlie."

Mr. Weerwilly başını bana doğru eğdi ve "Ama ben Almanım, o yüzden sana Karl diyeceğim. Biliyor musun Karl? Bu adam deli."

Babama baktım. Sırıtıyordu. "Hayır," dedim.

"Evet! Deli! Ona buranın kokuşmuş bir ülke olduğunu söyledim. O bana çok sevdiğini söylüyor. Bu çılgınlık. Bilirsin, Karl, burası dünyadaki en son koloni, ben de buranın çiftçilerinden biriyim. Kaç Alman vardır burada? Yirmiden fazla değil. Ama binlerce Amerikalı var – binlerce!"

"Jeronimo'da değil," dedi babam.

Mr. Weerwilly, "Jeronimo'nun harika bir yer olduğunu sanıyor. Bu çılgınlık, Jeronimo'yu bilmiyor. Jeronimo harika bir yer değil. La Ceiba'dan daha iyi, bu doğru. Bir dönüm için dört yüz dolar? Bir dönümü burada bu fiyata bulamazsın."

"Onu duydun Charlie," dedi babam ve gözlerini Mr. Weerwilly'ye dikti.

"Yol yapılırsa, fiyat da yükselir," dedi Mr. Weerwilly. "Benim param yok. Ben bir çiftçiyim. Toprağımı sana satmak zorundayım." Gülmeye başladı. "Ama Jeronimo'da ne yapabilirsin?"

"Ne istersem yapabilirim."

"Çok fazla bir şey istemiyorsun."

Bu adamdan nefret etmiştim, yüksek sesinden nefret etmiştim. Kalın dili ağzını dolduruyor, kelimelerin çıkmasına engel oluyordu. Dizime dokundu, şişkin dudaklarının arasından tükürükler fışkırdı.

"Ben sadece ellerimi kullanarak çalışıyorum," dedi. "Meyve şirketinin makineleri var. Toprağı temizlemek için bir pala kullanıyorum. Şirketin buldozerleri var. Şirket helikopterden böcek ilacı püskürtebiliyor. Benimse küçük bir pompam var. Şirket işçilere iyi para verebiliyor – günde iki *Lemp.* Ben ne yapabilirim? Bir sap muz için bir *Lemp* alıyorum – sadece bir dolar. Bir portakala ve bir greyfurta bir sent." Birasını gargara yaparak içti ve "İşte bu yüzden açlıktan ölüyorum," dedi.

Babam bana "Açlıktan ölmüyor. Cebinde benim param var," dedi.

"Sen delisin," dedi Mr. Weerwilly.

Ben, "Sanırım içeri gireceğim," dedim.

"Sen gir Karl," dedi Mr. Weerwilly. "Bay bay."

"Olduğun yerde kal," dedi babam. "Ona cebinde param olup olmadığını sor."

Sormaya yeltendim ama Mr. Weerwilly suratını bir palyaço gibi çirkinleştirerek dizimi sıktı. "Bu adamı niye seviyorum, biliyor musun Karl? Çünkü şirketten nefret ediyor. Çünkü misyoner değil. Ve hiş yapmasını biliyor."

"Hiş mi?" dedim.

"İş!" dedi Mr. Weerwilly. "Bana taraçalarıma nasıl su çıkartabileceğimi anlattı. Arkadaşlarım bile bunu bana göstermez. Bu yüzden onu sevdim. Hem de nakit ödüyor."

"Sen şahitsin, Charlie," dedi babam. "Bunu hatırla."

"Ama biz farklıyız," dedi Mr. Weerwilly. "Sen bir Amerikan emperyalistisin. Toprağımı alıyorsun. Ben zavallı bir komünistim, sadece küçük bir çiftçiyim. Sana satmak zorundayım. Şimdi bir evim ve birkaç ağacım kaldı."

Mr. Weerwilly konuşmaya devam etti. Kendini tekrarlıyor, peltek peltek konuşuyor, tükürüyor ve bira içiyordu. Zaman çok yavaş geçiyordu. Babam niçin yağmur yağarken burada oturmam için ısrar ediyordu?

Mr. Weerwilly "Ama o güzel kadını ve bu çocukları Jeronimo'ya niçin götürdüğünü biliyorum – çünkü sen delisin," dedi.

"Bayanı duydun," dedi babam. "Ancak bir tilki kadar."

"Burada bedavaya yemek alabilirsin. Sadece bir tişört sana yeter. Beş *Lemp* karşılığında bir kız bulabilirsin."

"Dikkatli ol, Mr. Weerwilly," dedi babam ve adama sırıttı.

Babam ucu uçmuş parmağını kızgınca kaldırarak Mr. Weerwilly'yi ürküttü. Sanırım adam babamın yumruğu üzerindeki küt parmağını bir tabancanın namlusu zannetmişti. Ellerini gömleğine götürdü.

Babam, "Charlie, kontratın nerede olduğunu sor," dedi.

Soruyu sordum.

"Teşekkür ederim," dedi Mr. Weerwilly. "Bunu hatırlamama yardımcı oldunuz." Gömleğinin içinden bir zarf çıkarttı ve masanın üzerine fırlattı.

Babam zarfı yırtarak açtı. Ama ben ona bakmıyordum. Gözlerimi Mr. Weerwilly'ye dikmiştim. Zarfı almak için gömleğinin önünü açtığında, eli göğsüne sarılmış siyah deri bir tabanca kılıfına değmişti.

"Ne kadar da acele ediyor."

Babam, "Bu bir Harvard diplomasına benziyor," dedi.

"İspanyolca," dedi Mr. Weerwilly.

"Okuma biliyorum," dedi babam.

Gözlerimi Mr. Weerwilly'nin gömleğindeki tabanca kılıfı şişkinliğinden alamıyordum.

"Onu dolandırdığımı sanıyor."

Babam kontratı dikkatle, kaşlarını çatarak, küt parmağını sayfada gezdirerek okudu. Sonra, "Seninle iş yapmak bir zevkti," dedi.

Mr. Weerwilly birasını bitirdi ve geğirdi. Ayağa kalktı, saçımdan tutup yüzüne bakmam için başımı çevirdi. O kendine has çirkin tavırla bana gülümsedi ve "Belki de o kadar deli değildir," dedi.

Sonra, gömleğindeki şişkinliğe dokunarak güldü.

O gittikten sonra babam "Kaldığın için sağ ol, Charlie. Ne hazin bir vaka, değil mi? Sarhoştu. Kontratı bana vermeyeceğini sandım. Paramı alıp çalabilirdi." Babam kâğıdı katladı ve zarfın içinde soktu. "Elde edilmesi güç insanı oynuyordu," dedi.

"Bir tabancası vardı," dedim.

"Doğru. Benden üstün olduğunu sanıyordu."

"Korkmadın mı?"

Şefkatle elimi tuttu. Kendi eli sıcak ve yapışkandı, titriyordu. "Hayır," dedi.

Elimi bırakıp zarfa uzandı.

"İstediğimi aldım."

"Arazi mi?"

"Jeronimo," dedi babam.

"Bir kasaba?"

"Sırıtmayı kes," dedi babam. "Küçük bir kasaba."

Yağmur çatıya vuruyor, ebegümecilere çarparak çiçeklerine boyun eğdiriyordu. Toprak kapkara olmuştu, Tosco'nun Chevrolet'sinde davul çalan yağmura, simsiyah denizin üzerinde çakan şimşekler eşlik ediyordu.

"Yine de," dedi babam, "Belediye başkanı ben olacağım."

Yağmur dinene kadar orada oturduk, sonra annem çocuklarla birlikte bize katıldı. Tosco yemeğimizi terasta servis etti.

Jerry, "Ölü bir inek gördük," dedi ve babama köpeğin yol kenarındaki ineği nasıl yediğini ve 'patates soyacağı gibi gagaları olan akbabaların' onu izlediğini anlattı. Clover ve April yoldaki ölü köpeği ve cesetten parça kapmak için itişip kakışan akbabaları anlattılar. Clover, "Midem bulanana kadar cesedi gagalamaya devam ettiler," dedi.

"Baba hiç etkilenmedi," dedi annem.

"O kuşlara dayanamıyorum."

Annem ona yolların durumunu, çukurlarla dolu olduğunu, kaygan raylar ve gevşek kalaslarla döşeli demiryolu köprüsünün ötesindeki yolun devam edilemeyecek kadar kayalık olduğunu, bir yolun taşocağına, diğerinin plaja çıktığını, yolların aslında yol olmadığını, bir milden daha az ilerledikten sonra ağaçlara veya bir köpeğe, genelde ölü bir köpeğe ulaşıldığını anlattı. Yollar hiçbir yere çıkmıyordu.

"Buna içerim," dedi babam.

Clover, "İnsanlar tuvaletlerini sokağa yapıyor. Evet," dedi. April kıkırdamaya başlayınca itiraz etti. "Birini gördüm!"

"İdrar raventlere* iyi gelir," dedi babam.

"Muzdan başka bir şey görmedik," dedi Clover.

"Bak hâlâ gülümsüyor," dedi annem.

"Onlara haberi ver, Charlie."

"Babam bir kasaba satın aldı," dedim.

"Şaka yapıyorsun," dedi annem.

Babam, "Tapusu burada," dedi. "Hem yerini bir haritada gösterebilirim. Adı burada yazılı – South Hadley kadar bir yer. Sarhoş bir Alman'dan satın aldım. Orada muz yetiştir-

* Ravent: Karabuğdaygillerden, 1-2 m yükseklikte, büyük yapraklı, beyaz çiçekli, çok yıllık ve otsu bir bitki. (ç.n.)

meye çalışmış. Birkaç vahşi var ama onların dışında sadece güneş ışığı.

Jerry, "Ölü bir köpek de olduğuna bahse girerim," dedi.

"Belki canlı bir köpek," dedi babam. "Ama köpek avcıları yok. Polis, telefon, elektrik, havaalanı yok; hiçbir şey yok. Bir yer ne kadar önemsiz olabilirse o kadar önemsiz. O Alman oraya lanet ediyordu, söyledikleri bana övgü gibi geldi. Sıfırdan başlamaktan bahsediyorduk. İşte Jeronimo bizim sıfırımız."

"Oraya nasıl gideceğiz?" diye sordu annem.

"Kafamı önemsiz sorularla karıştırma," dedi babam. "Yeterince ipucu verdim. O Alman dışında burasıyla Tapu Dairesi arasında nereye gittiğimizi bilen tek bir kişi yok. Bu açıdan bakarsak, ıssız bir adadan bile daha iyi." Küt parmağı havalandı. "Bu konuda tek bir kelime daha etmeyelim!"

Tam o anda bir araba The Gardenia'ya girdi ve çamura park etti. Parlak elbiseler giymiş dört kadın arabadan indi. Uzun siyah saçları, el çantaları vardı. Avludan geçip uçtaki bara doğru yürüdüler. Kahkahalarını tanımıştım.

"İşte gecenin kadınları geliyor," dedi babam. "Bu toplantı sona ermiştir."

Biz odamıza gitmek için kalkarken Tosco babamın yanına geldi. Arabasını tamir ettiği için tekrar teşekkür etti ve istediğimiz zaman kullanabileceğimizi tekrarladı.

"Sen bir beyefendisin," dedi babam.

"Ama artık bir arabaya ihtiyacın yok, ha? Jeronimo'yu satın aldığını duydum." Parmak uçlarını öptü. "Çok güzel Jeronimo."

Gece gürültüsü her zamankinden daha kötüydü ve neredeyse şafağa kadar sürdü. Sonra parlayan limandan rıhtıma baktım ve *Unicorn*'un gitmiş olduğunu gördüm.

Beyaz geminin yok oluşu bana kendimi, çaresiz ve sanki kafamdaki işe yarar bir şey hileyle alınmış gibi, adeta kör

hissettirdi. O şey umuttu. Gemi orada olduğu için kendimi güvende hissetmiştim – eve gidebilirdik. Artık kendimi terk edilmiş hissediyordum.

Bundan sonra babamın yanından hiç ayrılmadım. Kasabaya giderken ona eşlik etmek için türlü mazeretler uydurdum. Jeronimo'da ihtiyacımız olacağını söylediği teçhizatı alırken, dükkânlarda ve nalburlarda sabırla yanında bekledim – donanım diyordu, borular ve hırdavat. Meyve şirketinin ucuza sattığını söylüyordu. Bana ne diyorsa yaptım ve bakır boruları veya eski kazanları inceleyen babam, satıcılara, onları bu çöplerden kurtardığına ve bunlarla ne yapacağına dair en ufak bir fikri olmadığına ikna amaçlı hurda taciri söylevini çekerken, kendimi Mr. Haddy adındaki adamla bir ağacın gölgesine çömelmiş buluyordum.

"Atmak yazık olur," diyor, bu mallar onların olduğu için onlara acıyormuş ve malları ortadan kaldırarak onlara iyilik yapacakmış gibi davranıyordu.

Bunların hepsini önceden duymuştum ama yine de yanından ayrılmıyordum. Amerika'yla olan son bağlantımız *Unicorn*'un gitmesiyle kopmuştu. Babam beni Kaptan Small'un tarafını tutmakla suçlamakta kısmen haklıydı – o yaşlı adamın bize göz kulak olacağını hissetmiştim, bazen aynı şeyi Polski için de hissederdim.

Ama artık tüm kontrol babamın elindeydi. Bizi bu uzak yere getirmiş, büyüleyici tavırlarıyla bir kasaba, bir nalbur dükkanının yarısını dolduracak kadar bakır boru ve bir dönümlük eski bir kazan alarak bizi şaşırtmıştı.

"Bunlar medeniyetin hammaddeleri," dedi. Ama bu benim umurumda değildi. Sadece onun yakınında olmak istiyordum. Cesaretinin pervasızlığından korkuyordum. Alman adamı ve tabancasını unutmamıştım. *Eğer ölürse* diye düşündüm *mahvoluruz.* Ne zaman ortadan kaybolsa endişeleniyor, ıslık çaldığını ve "Bam altında, Bu altında," şarkısını söyle-

diğini duyana kadar sakinleşemiyordum. Peşinden ayrılmadığımı fark etmişti. Sıklıkla eğilip bana, "Nasıl gidiyorum?" diye sorardı.

İyi, diyordum. Ama neyi niçin yaptığını bilmiyordum. Tek bildiğim, yaptığı her neyse, bunu vahşilerin arasında yapacağıydı.

11

"Neden bahsediyorsunuz?" diye sordu Mr. Haddy. Yüzü bir kurbağanınkine benziyordu, üst dişleri o kadar fırlaktı ki, en öndeki ikisi devamlı dışarıda kalmaktan kupkuruydu. "Geceleri su ayna gibi olur."

"Benim geldiğim yerde değil," dedi babam. "Gece veya gündüz fark etmez, su hep aynıdır. Hadi gidelim."

Annem, "Bu arada, bu kimin teknesi?" diye sordu.

Mr. Haddy hâlâ babama itiraz ediyordu. "*Senin* suyun gece ayna gibidir demiyorum – *bu* su öyledir, diyorum. Gündüzleri oldukça vahşidir, bazen deli gibi yağmur yağar. Ama geceleri bebek gibi olur."

Kelimelerini tembelce tükürüyor, düz bir tonlamayla konuşuyordu; vurgulamak istediği kelimeleri hıçkırır gibi söylüyor, babam mantıksızlaşınca Creole diline kayıyordu. "Hadi be Yerry, böğle mi geğçekten?"

"Bizi buradan götür artık," dedi babam.

"Ayrıca," dedi Mr. Haddy, "bu lanet olası kargoyu sandalıma yüklemek bütün günümüzü alır."

"Acele edelim o zaman."

"Hem sığmayabilir de," dedi Mr. Haddy. "Bunların hepsi demir."

"Bir deneyelim bakalım."

Mr. Haddy anneme baktı. "Kocanız çok saçmalıyor, Ma."

Eşyalarımızı The Gardenia'dan Mr. Haddy'nin sandalı *Little Haddy*'nin demirli durduğu iskeleye taşımak zor olmamıştı. Tohum çuvalları, kamp malzemeleri, alet kutuları – hepsini kamyonla bir seferde taşımıştık. Ama kazanlar ve borular başlı başına bir dertti. En sonunda, diğerlerinden çok daha ağır olan kargonun bir yükçekerle kasabadan La Ceiba'ya getirilmesine karar verilmişti; kasabanın ana yolu boyunca ilerleyip rıhtıma sapan kamyonun peşine bir grup kasabalı takılmıştı.

"Bu şeyler benim sandalı batıracak," dedi Mr. Haddy. "Batırcek onu, *batırcek*."

Little Haddy kıç tarafındaki düz kabinin içinde bir dümeni olan ahşap, motorlu bir tekneydi. Kırk fit boyundaki açık güvertesinin bir kısmını yelken bezinden yapılma bir tente koruyordu. Kıç tarafındaki parmaklıklardan sarkan araba lastikleri usturmaça görevi görüyordu. Yer yer soyulmuş ve çentilmiş boyasının arasından gri, tuzlu kalaslar görünüyordu. Su seviyesinin alt kısmı yosun tutmuştu; Massachusetts sahilinin balçıklı arazilerinde batmış veya gelgit şeridinin kenarına ters çevrilerek bırakılmış teknelere benziyordu. Palamarları bile hurdası çıkmış, rengi atmış, seyrek halatlardandı. Güvertenin kaplama tahtalarından bazıları yerlerinden çıkarak kalafatı serbest bırakmıştı, çoğu zifte bulanmıştı. Teknenin yük bölmesi o kadar alçaktı ki, Mr. Haddy eşyalarımızı ancak diz çökerek ve arada bir kafasını tavana vurarak istifleyebiliyordu; bölme kısa sürede doldu. Geri kalanlar –üç adet kazan ve borular– halatlarla güverteye bağlanacaktı. Tekneye ne zaman bir şey yüklense, *Little Haddy* suda biraz daha batarak inildiyor, adeta burnunu çekiyordu.

Yük kamyonunun peşinden gelen kasabalılar, kamyonun gölgesinde durmuş tekneye eşya yükleyen babamı ve Mr. Haddy'yi izliyorlardı. Babam izleyicilerin çoğunu tanıyordu.

Onlarla İspanyolca ve İngilizce şakalaşıyordu. La Ceiba'da kaldığımız bir haftadan az sürede bir sürü arkadaş edinmiş, hatta insanların saygısını kazanmıştı; yine de rıhtımdakilerin hiçbiri kargoyu iplerle bağlayıp teknenin üzerinde sallandırılmasına yardım etmek için bir hamlede bulunmuyordu.

Babam eşyaları kaldırmak için harcadığı çabadan dolayı inledi ve "Şurada ortadan ikiye ayrılsam umurlarında olmaz," dedi.

"Ama burada kalabilirsin, amca," dedi izleyenlerden biri.

"Bana dünyayı verseniz burada kalmam," dedi babam. Bir demet bakır kabloyu güverteye uzattı; kablolar güvertede dağılıp tahta döşemede çıngırdadı.

"Güzel yer, La Ceiba."

Babam, "Çocuklar için değil," dedi.

"Çok çocuk var burada."

"O zaman," dedi babam yüzünden akan teri silmeden insanlara doğru yürürken, "meyve yetiştiren, toplayan, paketleyen, yükleyen, konserve yapan ve daha neler yapan herkes – neden bu kişiler bu kadar sıska? Size nedenini söyleyeyim o meyveleri yemek dışında her şeyi yapıyorlar! Hayatımda hiç bu kadar çok bastıbacağı bir arada görmemiştim. Tek gördüğüm deri ve kemik. Kabul edin, hepiniz cılızsınız."

İnsanlar gülüşüp kamyonun gölgesine sindiler. Öğle güneşi demir rıhtıma vuruyor, Jerry ve ikizlerin oyun oynadığı uçta sıcaklığın titrek ışığı rıhtımın demirlerini deniz gibi dalgalandırıyordu. Pelikanlar direklerden sarkıyor, kıyı çizgisi alev alev yanıyordu. Burada güneş ışığı kuma sert ve acı verici bir şekilde vuruyordu.

"Burası şirketin kasabası," dedi babam. "Tek ürün ekonomisi, tek şirket ürünü. Size kalsın. Ama burada ailemin açlıktan ölmesine izin vermeyeceğim."

"Açlıktan ölmüyor biz," dedi adamlardan biri. "Güçlü insanlarız biz, çok güçlü."

Kafasına bir bez parçası sarılı, pazılarında yeşil dövmeler olan iriyarı bir adamdı, çıplak ayakla bile babamdan uzundu.

"Sizler komik tavşanlar ve bastıbacaklarsınız," dedi babam. "Çok fazla hamburger yiyor, pirincinizin kabuğunu soyuyor, beyaz şeker kullanıyorsunuz. Sizin ihtiyacınız olan şey vitamin. Sizin," dedi iriyarı adamı göğsünden dürterken, "sizin iliğiniz kurumuş."

Adam yüksek sesle güldü. Babamın tacizlerini umursamıyordu. Kalabalığa gösteriş yaparak kaslarını şişirdi.

"Peki, Samson," dedi babam. "Bir deney yapmak ister misin?" diye sordu.

"İşte başka bir saçmalık," dedi Mr. Haddy, "daha malları tekneye yüklemedik."

Babam adama "Kaç şınav çekebilirsin?" diye sordu.

"Samsan!" diye bağırdı bir başka adam.

İriyarı adam "Şu tekneyi kaldırabilirim," dedi.

"Elbette kaldırabilirsin. Yerinden söküp baş aşağı çevirip yere fırlatabilir, bu sırada bütün ayak parmaklarını kırarsın. Ama, kaç şınav çekebilirsin, maymun adam?"

Annem, "Dikkatli ol Allie," dedi.

Mr. Haddy annemi kenara çekti ve "Şu koca adam bir halta yaramaz," dedi.

"Yer açın," dedi babam. "Bu beye yer hareket alanı sağlayın."

İriyarı adam tezahürat yapan seyircilerin oluşturduğu çemberin ortasında şınav çekmeye başladı. Babam adamın önüne çömelmiş, çenesini aşağıda, sırtını dik tutmasını söylüyordu. Sonunda adam hırıldayarak yere düştü ve bir daha kalkamadı.

"Yirmi iki," dedi babam. "Fena değil ama şuna bakın mahvoldu." Anneme sarıldı ve "Benim genç karım kahvaltıdan önce çeker bu kadar şınavı," dedi.

Adam yerde yuvarlanarak ayağa kalktı. Nefes nefese kalmış, gözlerini kısmıştı, kendini zorlamaktan hafif sakatlanmış gibi görünüyordu.

"Tut şunları," dedi babam. Beyzbol şapkasını ve sigarasını bana verdi.

"Kuhla gösterisi," dedi Mr. Haddy – yani kukla gösterisi. Creole dilinde aptal veya budalaca anlamına geliyordu bu.

Babam gömleğinin kollarını kıvırdı ve rıhtımın üzerinde pozisyonunu aldı, sırtı şimdiden terden sırılsıklamdı. Kollarını hızla pompalayarak yirmi iki şınav çekti, seyirciler de ona eşlik ederek sayıyorlardı. Bir anlığına durup nefessiz kalmış iriyarı adama sırıttı ve yirmi sekiz şınav daha çekti. "Elli!" dedi. Sonra yirmi beş şınav daha çekti. Ayağa kalktığında yüzü kıpkırmızıydı ve soluğu kesilmişti ama "Başlangıç için yetmiş beş. Çok daha fazla da çekebilirim ama çok işim var," dedi.

Herkes ona hayran kalmıştı, yüklemeye devam etmek için tekneye döndüğünde sekiz adam yardım etmek için öne çıktı. Öğleden sonranın geri kalanında babama ve Mr. Haddy'ye eşyaları taşımak için yardım ettiler.

"Ne garip," dedi babam anneme. "Benim güçlü olduğumu düşündükleri için bana yardım ediyorlar. Zayıf biri olsaydım parmaklarını kıpırdatmazlardı. Tam tersinin olmasını beklersin, değil mi? Bu insanların niye vahşi olduklarını merak ediyordun bir de."

"Etmiyordum," dedi annem ve çocukları toplamaya gitti.

"Diğer yandan," dedi babam, "birisi centilmen olduğu sürece, yabani olup olmaması önemli değil. Bunu unutma, Charlie." Sonra kendi kendine kıkırdayarak tekneyi yüklemeye devam etti.

Gece indi. Kasaba geceleri daha dostane görünüyordu. Rıhtımdaki küçük lambalar yanıyor, liman bürolarındaki pencereler parlıyordu. Gün boyunca cılız ve zavallı görünen

palmiye ağaçlarının tüylü kafaları vardı, bu koyu renkli şemsiye tüyleri rahat binalara siper olmuştu. Batı tarafındaki dağların üzerinde hâlâ kan kırmızısı gün batımı damaları uzanıyordu. Kasaba bu damarların altına sokulmuştu. Karanlığın içinde yanıp sönen cılız lamba ışıklarıyla dağ eteklerindeki kulübelerden göz kırpan loş payetlerden oluşan bir ışık deryası gibi uzanmıştı.

Jerry annemin kucağında miskince esniyordu –annemin kucağında rahat edemeyecek kadar büyüktü– ikizler de tentenin altında çoktan uykuya dalmışlardı. Saat ondu. Akşamdan beri iki defa yağmur yağmıştı, denizin üzerinde hâlâ aniden şimşekler çakıyordu. Kasabayı bu geç saatte terk etmek zorunda kalmak dayanılmaz geliyordu. Biz erken yatan bir aileydik ve yatma saatini geçeli çok olmuştu. Görebildiğim evlerin içindeki insanları, pencereden bakanları kıskanıyordum – plajdaki derme çatma kulübelerde hamakta sallandıklarını hayal ettiğim insanları bile kıskanıyordum. Bu dar teknede olmak, tahta gövdesine çarpan dalgaların sesini dinlemek beni heyecanlandırmıyordu. Bir kutunun üzerine oturup titredim. Annem Jerry ve ikizlerle beraber uzandı – hepsi uyku tulumlarına girmişti. Kıyıya baktım. Buradan gitmek istemiyordum.

Motor son bir saattir hafifçe tekliyordu. Mr. Haddy kapı şeklindeki motor kapağını kaldırdı, uzun saplı bir ingiliz anahtarını içeri uzattı; motordan kırık dökük güverte kaplamalarını zangırdatan yüksek bir ses geldi. Benzin dumanı beni neredeyse boğuyordu.

Babam "Motorları bundan daha iyi durumda olan yumurta karıştırıcılar gördüm.," dedi. "Dinle bak nasıl tekliyor. Sen buna senkronizasyon mu diyorsun?"

"Şu kuşlar ne?" diye sordum. Güneş battığından beri onları izliyordum. Küçük, sivri şekilli gövdeleri, yassı kanatları vardı, rıhtımın ışıklarının etrafında hızla dolanıyor, kırlangıçlar gibi birden dalışa geçiyorlardı.

"Bir çeşit gece kuşu," dedi babam, başını bile kaldırmamıştı. Hâlâ kaşlarını çatmış, motorun sesini dinliyordu.

"Yarasa onlar," dedi Mr. Haddy.

Yüzlerce yarasa – ışıkları karartmaya yetecek kadar çoktular. İşte şimdi tekneyle açılmaya can atıyordum.

Babam ön tarafa ilerledi. "Hazır gibiyiz, Anne. Ocakta sana kahve yaptım," dedi.

"Ben bütün gün hazır durumdaydım," dedi. "Çocuklar uyuyor."

Mr. Haddy çıkık dişlerinin arasından ıslık çaldı. "Yerry me, Ta Taam?" dedi; iskelede uyumakta olan bir adam rahatı bozulmuş bir böcek gibi kalkıp halatları çözdü ve güverteye attı. Mr. Haddy yanaklarını şişirdi ve bir kolu aşağı indirdi – bir traktörün vites koluna benzeyen, dümen bölmesindeki demir bir sopaydı bu– Ta Tom tekneyi ayağıyla itti. Yola çıkmış, karanlık denizin içine doğru ilerliyorduk.

"Evet. Yarasa onlar," dedi Mr. Haddy.

Dümen bölmesinden dışarı eğildi.

"Keşke Utila'ya gidiyor olsaydık," dedi.

Nedenini sordum.

"Sadece iki saat sürüyor. Santa Rosa on saat." Uzun parmaklarını dümenden sarkıttı.

"Jeronimo'ya gittiğimizi sanıyordum," dedim.

"Jeronimo cangılın içinde. Oralarda tekne göremezsin. Sadece kuyruklu adamlar."

"Adamı sorguya çekme," dedi babam. "Dümene geçsem sorun olur mu, Mr. Haddy?"

Mr. Haddy dümenin başından ayrılmadı. Aksine, daha da sıkı kavradı. "Kurallara aykırı," dedi.

"Hangi kurallar?"

"Benim teknenin kuralları. Ben dümenci, siz yolcu."

"Bir yürüyüşe çık," dedi babam.

Mr. Haddy olduğu yerde kaldı.

Babam, "Her iki yarımküredeki her yıldızı tanıyorum. Oktant ve sekstant uzmanıyım. Güneşin bir zift tenekesindeki yansımasına bakarak meridyen yüksekliğini bulabilirim," dedi.

"Kurallar," dedi Mr. Haddy.

Babam, "Kaç şınav çekebilirsin bakalım?" diye sordu.

Bu Mr. Haddy'yi güldürdü. Ama yine de dümeni bırakmadı. Üzerine kapandı ve burnunu dümen bölmesinin pis camına dayadı.

Dümeni doğuya kırıp gecenin karanlığına yöneldiğimizde, motorun sesi kıyıdaki palmiye ağaçlarından bize aksediyor ve La Ceiba'nın demir iskelesinde çınlıyordu.

Babam, "Benzinimiz var, yemeğimiz var, her şeyimiz yanımızda. Çok miktarda içme suyu var, dayanıksız gıda hiç yok. Gittiğimize o kadar memnunum ki. Alınmayın, Mr. Haddy ama, o kasaba çocuklara göre değil," dedi.

Arkamıza baktık. Kat ettiğimiz azıcık mesafe bile kasabayı düzeltmiş, hatlarını güzelleştirmişti. Dağların gölgesi ve gümüş rengi fırtına bulutları yığının altında uzanan sığ bir ışık göletiydi.

"Nereye gittiğini biliyorsun, Bab-ba."

"Mr. Haddy, eve gidiyoruz. Şu dümeni bana verin de oraya tek parça halinde varalım."

Mr. Haddy dümene sarıldı ve tekneyi denizin ay ışığıyla aydınlanmış kırışıklıkları üzerinden geçirdi. Babam içini çekti. Purosunu yaladı – uzun bir Honduras purosuydu. Babamda bunlardan bir sepet dolusu vardı. Puroyu yaktı; ucundan çıkan alev babamın Mr. Haddy'yi bakışlarıyla yakan kızgın gözlerini aydınlattı.

"Bu şimdiye kadar gördüğüm pusulası olmayan tek açık deniz teknesi," diye mırıldandı. "İyi ki kendi pusulamı yanıma almışım. Ama sana yerini söylemeyeceğim."

Kıyı boyunca sıralanmış küçük kulübeler, uzun palmiye-

lerin altında gece fenerleri gibi titreşiyordu. Daha sonra karanlık büyüdü, ışıklar seyreldi, kıyı yok oldu. Yerini gittikçe kararan kara parçasına, denize ve zifiri karanlıkta nadiren parlayan kıt alevlere bıraktı.

"Neye baktığını biliyorum, Charlie," dedi Mr. Haddy.

Kıyıdaki ışık noktalarına baktığımı söylemedim.

Benimle beraber kıyıya bakarak, "Ben küçükken, Brewer's Lagon arkasında yaşardık. Zambu'yu orada öğrendim – yerli siyah adamlar öğretti bana. Bir gece odamda aniden bir karmaşa çıktı, bir çırpınma ve çarpma sesiyle uyanıp anneme seslendim: 'Anne, çabuk gel! Bir şey oluyor!' Elinde bir meşaleyle geldi ve 'Kukla gösterisi, benim zamanımı boşa harcama – rüyanda Duppy'leri gördün,' dedi. Duppy bizim hayaletlere verdiğimiz addır. Sonra yüzü bembeyaz kesildi. 'Yastığındaki o kan da ne?' diye sordu ve feryat etti. Yastığa bir baktım, kıpkırmızı. Kan! Başımın iyi olup olmadığını sordu. Başım kanıyordu ama hiçbir şey hissetmiyordum."

"Niçin kanıyordu?" diye sordum.

"'Hah!' dedi annem ve ayağını yere vurdu, kocaman bir yarasa havalanıp duvara çarptı. Yarasayı dışarı kovaladıktan sonra başımı kontrol etti. O koca yaşlı yarasa kulağımı emmiş, diş izlerini bırakmış. Kulağımdan kan fışkırıyormuş. Odamın her yerinde yarasa pisliği vardı. Yarasa pisliği fare gibi kokar."

Bana bakıp kahverengi lekeli gözlerini kocaman açtı.

"Neye baktığını biliyorum. Yarasalar."

Aslında önceden baktığım yarasalar değildi ama artık onlara bakıyordum.

Babam sessizdi, purosunu içiyor, Mr. Haddy'nin ellerini dümenden söküp almak ister gibi bakıyordu.

"Bir adam tanıyorum," diye devam etti Mr. Haddy. "Uyurken bir yarasa ayak parmaklarını emmiş. Ah, yarasalar, öyle hemen saldırırlar. Oradakilerin bazıları yastık kadar-

dır. Bluefields'da karıncayiyen büyüklüğünde olanları var, ayak parmaklarını ısıra ısıra yerler."

Dümen bölmesinin karanlığında bembeyaz kuru dişlerini görüyor, o dişlerin arasından ıslık çalmaya başladığını duyuyordum.

"Meyve yarasası," dedi babam.

"Ah, tabii, meyve yarasası," dedi Mr. Haddy. "Ve tüm diğer çeşitleri."

"Muz yerler," dedi babam.

"Ama muz bulamazlarsa, sana saldırırlar."

"Bize köpek balıklarını anlatsana," dedi babam.

"Birkaç köpekbalığı gördüm," dedi Mr. Haddy.

"Köpek kadar büyük?"

"Daha da büyük."

Babam küt parmağıyla işaret ederek "Burası kuzey, Mr. Haddy," dedi.

"Sorsan söylerdim. Kuzeyi adım gibi bilirim."

"Tam şu anda," dedi babam hülyalı bir edayla," Amerika'da birileri yola sarı çizgiler çiziyor, bir başkası bir yarım soğanı süpermarketin jelatin ambalajına sarıyor veya elektrikli bir sıkacağı çöpe atıyor ve 'Bozuldu bu,' diyor. Birisi, dışarıda yemek yemeye gitmek niyetindeyken arabasını çalıştıramadığından, güzel bir mutfakta durmuş bir çikolata aromalı çorba konservesini açıyor. Aslında bir çizburger yemek istiyordu. Birisi biraz önce kırmızı nitrat içeren bir sosisten zehirlendi ama tadı çok güzel olduğu için gülümsüyor. Ve herkes Başkan'a lanet okuyor. Alaşağı edilmesini istiyorlar."

Babam bir süre sessiz kaldı.

Mr. Haddy, "İşte kuzey," dedi.

"Orada," dedi babam karanlığa dönerek, "bir bakanın lobisinde duran bir iç mimar var, büyük olasılıkla komik tavşanın teki. Bankayı yeniden dekore etmesi istenmiş. Banka şu sıralar başarısız. Yeni müşteriler lazım. Belki yeni bir lobi işe

yarar. Ama dekoratör lobiyi ne renge boyayacaklarını veya sardunyanın nereye koyulacağını bilmiyor. Bankacıya 'Bu odanın insanlara ne *söylemesini* istiyorsunuz?' diye soruyor,"

"Pek emin değilim," dedi Mr. Haddy.

"Birisi mısır gevreği için yeni isim bulmaya çalışıyor," dedi babam. "Bir başkası ise biraz önce mısır gevreği yüzünden öldü."

"Bu çok kötü," dedi Mr. Haddy.

"Ama biz eve gidiyoruz," dedi babam.

"Size hiç kaplan, annem ve Yampi'den bahsetmiş miydim?"

"Anlat bana Mr. Haddy. Ama önce dümeni ver."

Mr. Haddy "Bu dümeni sana asla vermeyeceğim. Kaptan benim, dümenci benim, bu benim teknem," dedi.

Babam ses çıkarmadı. Bazen kızgın olduğunda bir koku salgılardı, şimdi bu koku burnuma geliyordu, kızmış bir erkek kedinin çıkardığı kokuya benzer bir kokuydu.

"Yolcular siz." Ama Mr. Haddy'nin sesindeki kararlılık kaybolmuştu.

"Eğer ben tipik bir yolcu olsaydım, orada olurdum," dedi babam. Kuzey'e, Amerika'ya işaret etti. "Git yat Charlie."

Uyku tulumumu açıp annemin yanına serdim ve içine girdim. Teknenin motoru sırtımı titretiyordu. Sayısız yıldız gökyüzünü yakamozlu deniz gibi parlatıyordu – gökyüzü denizinde sürüklenen milyonlarca küçük yıldız balığı.

Uyandığımda hava daha karanlıktı. Pat pat sesleri çıkararak ilerleyen teknenin etrafını rutubetli bir karanlık sarmıştı, hiç yıldız yoktu. Yanımdaki uyku tulumu yığınından Jerry ve ikizlerin hâlâ uyuduğunu anladım. Dümen bölmesinden cılız bir ışık geliyordu.

Babam dümendeydi. Annem elinde bir haritayla yanında duruyordu. Mr. Haddy etrafta görünmüyordu. Elleri dümende, fener ışığında yüzü çarpılan babam hevesli ve sabırsız görünüyordu. Mr. Haddy'nin nerede olduğunu sordum.

"Onu aşağı attım," dedi babam. "Strese dayanamadı."

Babama ne kadar güveniyordum? Tamamen. Söylediği her şeye inanıyordum. Hatta, geminin kıçından teknenin çıkarttığı köpüklere bakıp boğulmakta olan Mr. Haddy'nin dişlerini görmeyi bekledim.

Annem, "Seni kandırıyor, Charlie. Mr. Haddy uyuyor," dedi.

"Onu uyumaya gönderdim," dedi babam. "Ah, keşke bizde de bu teknelerden bir tane olsa."

Ağzında sönmüş bir puro vardı, ışığın aydınlattığı yüzü dümen bölmesi camına dönük, açık parmaklarla dümeni idare ediyordu.

Arkasında annem hafifçe omzundan tutmuştu, beyaz eliyle Jerry ve ikizleri *Unicorn*'un küpeştesinden geri tuttuğu gibi, babamı tutuyordu. Yumuşak, düz saçlarla çevrelenmiş soluk yüzü ifadesizdi. Koyu renk gözleri önümüzdeki karanlığı yansıtıyor, fenerin alevini emiyor gibiydi. Sakindi, babam ise onun tutuşundan kurtulmak ister gibi öne eğilmişti. Çenesinde kas düğümlerinin gölgeleri vardı, yüzünü karanlığı anlamlandırmak için çarpıtmıştı. Gözleri kendine güvenle gomalak* gibi parlıyordu. Aktif ve tetikteydi. Gözlerini oynatmıyordu, bir şeye bakmak istediğinde kafasını çeviriyordu.

Annem ve babam bir süre konuşmadan bu şekilde durdular, baktıkça ikisi vahşi bir adam ve bir melek, bir tarafta kapkara cangıl, bir tarafta dipsiz deniz ve üzerimizde aysız gece varken karanlık suları yarıp geçtiğimiz bu tekne de yaşamımızın bir özeti gibi görünmeye başladı.

Ama cangılı, Mr. Haddy uyanıp bana Trujilo'nın hemen ardındaki, Guayamoreto Lagünündeki "boğazı" geçtiğimizi söyleyene kadar görmedim.

Dipsiz mürekkep gibi olan karanlık gittikçe yumuşadı, berrak bir griye dönüştü ve denizin üzerindeki örtüyü kal-

* Gomalak: Mobilya cilası yapımında kullanılan hayvansal reçine. – (ç.n.)

dırmadan toza bulandı. Etrafımızdaki tozlu şafak, güneşsiz bir gün doğuşunda kalınlaşıp külleşene kadar, köpüklü denizin ve kıyı şeridinin bir kısmını görmemize izin verdi; kapkara varak parçalarından oluşan cangıl kıyıda yükseliyordu. Kısa süre sonra güneş çıplak, düz kıyıda yükseldi.

"Bab-ba teknemin dümeninde," dedi Mr. Haddy hayretle. Ama aramızda babamın kontrolü ele almış olmasına şaşıran sadece oydu. "Dün gece kendini kaptan yaptı. Kurallara aykırı diye şikayet ettim ama hiçbir işe yaramadı."

Sanırım hepimiz gizliden gizliye buna memnun olmuştuk, babamın başka bir adamın teknesini yabancı bir denizde yabancı bir kıyıya götürüyor olması, onun her şeye muktedir olduğunun kanıtıydı.

"Ah Tanrım," dedi Mr. Haddy sis içinde kısa bir süre için şimşek çakınca. Sakallı bulutlar şimşeğin ışığıyla aydınlanıp söndün. Kısa bir ölüm sessizliğinden sonra bomba sesine benzeye bir gök gürültüsü duyuldu ve kısa süre içinde denize mermer büyüklüğünde yağmur damlaları çakmaya başladı. Tan ışığı fırtına bulutlarıyla bu tropik deniz üzerindeki geniş gökyüzünde buluştu, güneş yanlamasına yaklaşan fırtınayı kıyıya doğru iteledi. Yağmur damlaları muntazam düşmüyordu. Denizi döven yağmurun kavisi altında tekneyle kıyı boyunca doğuya ilerlemeye çalıştık – yağmur damlaları artık babamın hırdavatlarını kamçılıyordu, sonra yağmur durdu, sessizlik çöktü, su basmış güvertenin ıslak döşemeleri kapkara olmuştu.

Deniz hafif bir dalgalanma dışında, La Ceiba'dan yola çıkarken olduğu gibi tümüyle sakindi. Pürüzsüz denizin üzerindeki gökyüzünde bulutlar yavaşça bölünmeye, kenara çekilip şekil değiştirmeye başladılar; bir binanın sütunlarına ve çatı kirişlerine dönüşüp yıkılarak kıyıya çekildiler. Açılan gökyüzünde patlayan güneş gözlerimizi kamaştırdı. Çok keskin ve sıcaktı, yuvalarının alt kısmı âlâ bulaşık suyuna ben-

zeyen bulutların içindeydi; üzerimizde patlayınca ıslak teknenin her bir kerestesinden nem ve pis kokular yükselmeye başladı.

"Kahvaltıya Santa Rosa'da oluruz," dedi Mr. Haddy. "Çok uzak değil, en fazla yarım saatlik yol. Birazdan ufukta belirir."

"Size bir haberim var, efendim," dedi babam. Kahvaltıyı burada edeceğiz. Sizler uyurken bakın Anne ve ben ne tuttuk – "

Arkaya eğilip bir sepetten üzerinde bir dizi balık olan bir sopa çıkarttı. Mr. Haddy onlara koyunbaş balığı dedi. Solungaçlarından ipliğe bağlanmış beş tombul balık.

"Şimdi Mr. Haddy siz bu balıkları temizleyin. Anne de ocağı yaksın. Çocuklar güverteyi temizlesin ve doğru dürüst bir şeyler yiyelim. Yoksa Santa Rosa'ya gidip geçen aydan kalma fasulyelerden mi yemeyi tercih edersiniz?"

Mr. Haddy balıkları alıp temizlemeye başladı. Baş tarafta, Jerry ve ikizler uyku tulumlarından çıkmış, gözlerini ovuşturuyorlardı. Annem yıkanmamız için bir leğen temiz su çıkardı, sonra ocağı yaktı (ikiye bölünmüş çelik bir fıçı üzerine bir ızgara) ve kahve koydu.

"Başka bir şey daha söyleyeyim," dedi babam. "Santa Rosa'da durmayacağız."

Mr. Haddy koyunbaşlarını zarf açar gibi açıp gri bağırsaklarını keserek çıkarıyordu. Parmaklarında bu sümüklü spagettilerin bir bölümü varken, "Önce misyoner görmek istemediğiniz için Trujillo'ya gitmek istemediğini söyledin. Şimdi de beni balıkçı yaptın, Santa Rosa'ya gitmiyoruz diyorsun. Kahrolsun. Santa Rosa o kadar da kötü değil. Nesi var?"

Babam, "Haritayı inceledim," dedi.

"Bab-ba ve haritası," dedi Mr. Haddy. Balıkları ve kendi başparmağını cezalandırırmış gibi kazıdı, donuk gümüşi pullarını güverteden denize fırlattı.

"Oraya gitmiyoruz demedim," dedi babam. "Orada durmayacağız, dedim."

Mr. Haddy bir balık kafasını keserek açtı, balığın beyninde cama benzeyen bir maddenin parçası vardı. Babam onu boynuna takmaya karar verdi. "Bir Zambu gibi," dedi Mr. Haddy ve yukarı bakmamızı söyledi. Orada, sicim gibi yağan yağmurun altında bir mendirek, birkaç sarı bina ve cangıl kıyısının yeşil şeridi vardı. Mr. Haddy, "İşte Rosy," dedi.

Babam oranın yemyeşil Sivrisinek Sahili'ne yapılmış koyu bir hakaret olduğunu, on alçak binadan ve bir kilise kulesinden başka bir şey olmadığını söyledi. Buhar ve duman, kırmızı kiremitli çatılar ve mendirek üzerinde altı çocuk...

"Rosy'de duruyor muyuz?" dedi Mr. Haddy.

Babam, "Gideceğim yere varana kadar asla durmam," dedi.

"Bu teknenin dümeni bende olsaydı, orada dururdum, Bab-ba," dedi Mr. Haddy. Hüzünle bana baktı. Kızarmış gözlerinin beyazlarında iri kahverengi lekeler vardı. Mendireği ve plajı geçmiştik. Annem ona üzülmemesini söyledi. Mr. Haddy üzülmediğini ama kafasının karıştığını söyledi.

"Gömleğini çıkarma," diye bağırdı babam dümen bölmesinden.

İkizler pruvadaydılar. "Dip görünüyor," dedi April. Jerry bakmak için aceleyle öne koştu.

"Dümenin niçin bende olmadığını bile bilmiyorum," dedi Mr. Haddy. "Daha önce dümen hep bendeydi. Bakın –şu kahverengi köpüklü sular– orası haliç. İmdi ne yapacak bu adam?"

Kıyıdaki geniş açıklıkta nehrin suları yükselen gelgite kavuşuyordu. Karaya yanlamasına çarpan dalgalar sahili bataklık kumuyla dolduruyordu. Daha ileride denizin dibinde girdaba kapılmış sopaları ve dalları görebiliyordum.

Babam tekneyi bu kahverengi iç akıntının üzerine yönlendirdi. Dizlerine kadar yeşil dalgaların içinde duran bir balıkçı, ağını suya fırlattı ve bize el salladı. *Little Haddy* burnunu akıntıya sokunca pruvasının her iki tarafından sular fışkırdı.

"Böyle yapılmaz, Bab-ba!" diye bağırdı Mr. Haddy. Kahvaltı artıklarının, kılçıkların, ekmek kırıntılarının ve kahve fincanlarının yanında oturmuş, kaşlarını çatıyordu. "BU adam kafayı yemiş," diye mırıldandı.

Ayağa kalktı ve şikâyet etmek için dümen bölmesine gitti.

"Lütfen Bayım. Bu bir cayuka değil. Bu bir tekne!"

"Otur yerine," dedi babam.

"Dümenci benim," dedi Mr. Haddy. "Bu nehirde akıntıya karşı dümen kırmam."

"Bu sıradan bir nehir değil – bu bir sel," dedi babam. "Ne komik. Santa Rosa'yı haritada ilk gördüğümde nehri fark etmemiştim, çok küçüktü. Yağmur yağınca aklıma geldi. Bu nehirde Jeronimo'ya giden yolun büyük bir bölümünü kat etmemize yardımcı olacak kadar su var."

"Bu nehir teknelere göre değil! Bir kayaya çarpıp parçalanabilir."

"Bana güvenmiyor," dedi babam.

"Lisansımı elimden almazlarsa, teknemi alacaklar. Ah, şapkam!"

Tekne akıntının içinde sıçramaya başlamıştı, yelken bezi bir uçtan bir uca sallanıyordu. Babamın hırdavatları birbirine sürtünüp madeni sesler çıkarıyordu. "Allie!" diye bağırdı annem nehirden fışkıran sular üstünü başını ıslatırken. Tekne artık hafiflemiş, nehir ağzının akıntısında hafifçe sallanarak ilerliyordu. Alabora olacağından korkarak sıkıca tutundum.

"Bunu tek başıma yapamam," dedi babam. "Yardımına ihtiyacım var, Mr. Haddy. Şimdi pruvaya çıkın ve eğer bir kaya görürseniz bana seslenin. Akıntıya karşı kürek çekiyoruz, o yüzden motoru kapatmanın anlamı yok. Şimdi, ne der-

siniz," dümen bölmesi camına daha çok su püskürdü – "bana yardım edecek misiniz?"

"İşte bir saçmalık daha," dedi Mr. Haddy. Gülümsemiyordu. "Bu nehirleri sevmem. O cangıldaki adamlar –siyah adamlar– onların kuyrukları var!"

Babam burasının Aguan Nehri olduğunu söyledi, Sant Rosa kıyısında insanlar toplanmaya başlamıştı, belki de kıyıya çıkacağımızı düşünüyorlardı. Ellerinde meyve sepetleri, hindistancevizi desteleri ve hasırlar vardı. Bizim akıntının ortasına, sürüklenen dalların ve kırık bambu kamışlarının hareket yönünün tersine yöneldiğimizi görünce kıyıya dönmemiz için bağırmaya başladılar. Titrek köpekleri de bize havlıyordu.

Santa Rosa'nın arkasındaki yerleşim yerinin önünde, yamuk barakaların, payandalar üzerindeki kulübelerin ve nehir kıyısında ters çevrilip sıralanmış kanoların önünden geçip ilerlemeye devam ettik. Kaleye benzer bir girişten geçip yeşil bir lagüne girdik, teknenin pruvasına toslayıp duran nehirle mücadele ederek ilerledik. Burada hava daha sıcaktı, güneş palmiyelerin üzerindeydi, fırtına bulutlarını kıyıdan içeriye kaçırmıştı. Burada ne dağ, ne de tepe vardı. Sadece palmiyelerle, bodur çalılarla, sarı kınakına ağaçlarıyla dolu nehir kıyısında, gökyüzü ağaçların tepelerine kadar iniyordu. Yükselen çamurlu nehir suları kıyıdaki çalılıkları basmıştı.

Mr. Haddy elinde bir iskandille pruvadan sarkmıştı. Hüzünle şarkı söylerken bize de pantolonunun kıçını sergiliyordu. Arada bir, "İskele tarafında kaya!" veya "Hemen önümüzde kaya!" diye bağırıyordu. Okyanus kıç tarafında kalmıştı, nehrin bir dönemecini aldıktan sonra, taze esintisi, kaşındıran tuzlu suyu ve balık kokularıyla tamamen gözden kayboldu. Nehrin kısa bir kolu dışında cangıl tarafından kuşatılmıştık, her ağaçtan kuş ve böcek feryatları geliyordu. Tekne karakter değiştirmiş gibiydi. Denizde harap ve çok kü-

çük görünüyordu ama burada, bu daracık nehrin sularında yarıklar açarak ilerlerken, motorunun kıyılarda yankılanan sesiyle, balıkçıl kuşlarını ve kelebekleri yerinden sıçratan büyük ve güçlü tekne gibi görünüyordu.

"Bak şu dikkatsiz sürücüye," dedi babam Mr. Haddy bir kanodaki adama iskandilini çın çın öttürürken. Mr. Haddy, Jerry ve ikizlere kuşları gösteriyor, nehrin çakıllı bölümlerinde çamaşır yıkarken bizi izlemek için işlerine ara veren kadınlara ıslık çalıyordu.

"Burada daha önce hiç tekne görmemişler," dedi Mr. Haddy.

Annem, "Ne kadar uzağa gidiyoruz?" diye sordu.

"Karaya oturana kadar," dedi babam.

On beş milden biraz daha fazla ilerleyebildik, öğlene kadar nehrin yukarılarına, Mr. Haddy etrafımızı saran kayaları görüp bağırana kadar ilerledik. Sinyal vermiyor, sadece uluyordu. Buralarda su o kadar çamurlu değildi – nehrin çakıllarla döşeli zeminindeki yılanbalıklarını ve küçük balık sürülerini görebiliyordum. Bazı yerlerde, nehrin iki kıyısı arasındaki mesafe teknenin neredeyse geçemeyeceği kadar dardı, hızla akan su hızımızı kesiyor ve güverteye sıçrıyordu.

Ağaçlardaki adamları işte bu darboğazlardan birinde gördüm. Önce onların köklü kütükler, garip şekilli kayalar olduğunu sandım – insan olabilecekleri aklıma bile gelmedi. Başlarını dallara yaslamış, kimileri çalıların altında çömelmiş, siyah, parlak derili adamlardı. Kimileri yüzünü bizden öteye çevirerek diz çökmüştü. O kadar yakınlarındaydık ki, onlar beni duymadan babama haber vermemin imkanı yoktu. Bazılarının ellerinde sopalar ve mızraklar ve balık ağları vardı ama hepsi sessizdi ve bizi tehdit etmiyorlardı.

Mr. Haddy'nin üzerinden sarktığı pruvaya gittim. O da onları görmüştü, ağaçlara bakıyordu. Sonra üzerinde sadece haki renkli bir şort olan yaşlı bir siyah adam elinde bir

kovayla suyun içinde kıyıya doğru sendeleyerek yürümeye başladı.

"Nasıl gidiyor?" diye sordu Mr. Haddy.

Adamla konuşuyordu.

Adam elindeki kovayı çamurlu kıyıya attı, kovanın içindeki balıklar etrafa saçıldı.

"Zambu," dedi Mr. Haddy. "Kuyruğu yoktur."

Ama bunu derken gözlerini nehirden ayırmış ve iskandili serbest bırakmıştı. Altımızda koca bir tümsek vardı – tekne alttan darbe yedi ve ikizler güverteye düştü. Jerry "Dilimi ısırdım," dedi.

Akıntının savurduğu tekne döndü ve ocağı devirerek yan yattı. Motor birden durdu, nehirde yüzüp duran ağaç dalları teknenin önünde küçük bir tepe oluşturacak biçimde birikti. Babam yanan ocağı tekmeleyerek nehre attı, ocak kendi dumanında kaybolarak dibe battı.

"Yolun sonu, Mr. Haddy," dedi. "Şu beye nerede olduğumuzu sorun."

Mr. Haddy sormadı. Diz çökmüş balıkları toplayan adamı izledi ve babama dönüp bağırdı "Bu, Balık Kovası!"

Sonra, nehir etrafımızda dalgalandı, kıyıda yedi veya sekiz adam belirdi, hepsi kara tenli, büyük kafalı adamlardı; şort giymişlerdi, ellerinde ağlar ve sopalar vardı. Babam bir halata tutunarak teknenin kıçından atladı. Beline kadar suya batmıştı; aceleyle kıyıya ilerliyordu.

Adamlar babamı *Little Haddy*'yi bir ağaca bağlarken izledi. Sanki ona yer açmak istermiş gibi biraz geri çekildiler, oysa zaten otuz fit uzaktaydılar.

Babam adamlara çok arkadaşça bir tonla İspanyolca bir şeyler söyledi.

Baktılar. Anlıyor gibiydiler ama cevap vermediler.

"Nasıl gidiyor?" diye bağırdı Mr. Haddy pruvadan.

"Gayet iyi," dedi adamlardan biri.

Babam "İngilizce biliyorlar?" dedi ve gülmeye başladı.

Bu siyah adamların hoşuna gitti. Ağızlarını açıp gülüşünü izlediler.

"Günaydın Bab-ba. Benim adım Francis Lungley. Size yardımcı olabilir miyiz?"

Babam, "Hey, her yerde sizi arıyordum," dedi.

12

Benim için sadece bir ad olan Jeronimo, çamurlu bir yolun çamurlu sonuydu. Bir zamanlar orman içinde geniş ve çıplak bir alan iken, şimdi her tarafını herhangi bir cangılda olabileceğinden çok daha fazla çalı ve yabani ot kaplamıştı. Bunun dışında Mr. Haddy'nin Balık Kovası adını verdiği, Zambu nehri kıyısından başlayan yürüyüşümüzde içinden geçtiğimiz elli kadar çalıyla kaplı yerden hiçbir farkı yoktu. Sıcaktı, nemliydi, kokuyordu ve böceklerle doluydu; pörsümüş yapraklar babamın deyişiyle 'eski dolar banknotları gibi' koyu yeşil renkteydiler.

Jeronimo bana Massachusetts'te balık tuttuğumuz bir günü hatırlattı. Babam küçük bir siyah kütüğü işaret etmiş ve 'Şurası eyalet sınırı' demişti. Bu çürük kütüğe bakmıştım – Eyalet Sınırı! Jeronimo da böyleydi. Ne olduğunu birinin bize söylemesi gerekiyordu. Yoksa buranın bir kasaba olduğunu düşünemezdik bile. Ortada üzerlerine küçük alakargalar konmuş yapraklı dallarıyla göğe yükselen kocaman bir ağaç vardı. Bu bir guanacaste ağacıydı ve gölgesi etrafındaki yarım dönümlük araziyi kaplıyordu. Weerwilly'nin hâlâ etrafta olan barakasının ve başarısızlığının kalıntıları, hüzünlü ve tesadüfi görünüyorlardı. Bu harabeler, bu ıslak öğleden sonrasında Jeronimo'yu daha da vahşi bir yer gibi gösteriyordu.

Bir de, otların içinde dumanları tüten bir sandalye var-

dı, orada durmuş için için yanan bir koltuk. Döşemeleri kavrulmuştu, yayları görünüyordu, yanık kokusu çalıların içine doğru süzülüyordu. Bu işe yaramayan ve pis kokulu bir duman salan yanmış koltuk bu yer kadar önemsizdi; aramızda hedefe vardığımızdan emin olan tek kişi babamdı.

İkizler yere oturup sızlandılar. Jerry'nin yüzü nemli sıcaklıktan kıpkırmızı olmuştu. "Bahse girerim seni şu ağaca tırmandıracak Charlie. Bahse girerim acayip korkacaksın," dedi.

Ama babam göğüs hizasına kadar gelen otlara dalmıştı. Beyzbol şapkası yana çevrilmişti, bağırıyordu.

"Hiçbir şey – hiçbir şey! İşte bunun hayalini kuruyordum – hiçbir şey! Bak, Anne –"

Annem, "Haklısın hiçbir şey göremiyorum," dedi.

"Sen görüyor musun Charlie?"

Görmediğimi söyledim.

Hâlâ çalılıkların arasından kendine yol açmaya çalışıyordu.

"Burada bir ev görüyorum," dedi. "Şurada bir çeşit ambar, içinde bir atölye – gerçek bir demirci atölyesi, bir metal fırını var. Şurada, müştemilat ve atölye. Tüm bu alanı açıp ateşe verelim, 2-3 hektarlık verimli toprağımız olur. Su depomuzu şu çıkıntının üzerine yerleştiririz, akıntının bir kısmını yönlendiririz ki, şu tarlalara da su gitsin. Şu ağaçların bazılarını kaybedeceğiz ama yeterince ağaç var; hem zaten köprü kurmak için keresteye ihtiyacımız olacak. Evin doğuya bakması iyi olur; böylece şu tepeleri ve doğan güneşi görürüz. Aşağıya bir şamandıra ve kayıkhaneye giden bir kızak. Evin sol ve sağ taraflarında birkaç oluk açar, su basmasını engelleriz. Zemin yeterince yüksek ama garantiye almak için evi yükselteceğiz. Arka tarafta kanalizasyon gibi bir şey olsa iyi olur, burnuma bataklık kokusu geliyor. Çok basit – üç fitlik birkaç suyolu işimizi görür, suyu bir kontrol altına aldık mı pirinç yetiştirmeye ve hidrolik meselesine cidden girmeye başlayabiliriz.

Asıl tesisi inşa etmek biraz zorlayacak bizi. Şu çukurun içine, rüzgâr almayacak şekilde kurarız. Oradaki odunları yakacak yaparız – sert keresteye beziyor. Yokuştan indirmek çocuk oyuncağı olacak –"

Babam konuşurken Mr. Haddy ve Zambu yüklerini guancaste ağacının altına yerleştirdiler. Mr. Haddy ayakkabılarını çıkardı ve kaşlarını çatarak babamı dinlemeye başladı. Babam kazıklarla evin sınırını çizerek, yolları işaretleyerek ve araziyi fasulye tarlalarına ve su yollarına bölerek konuşmaya devam ediyordu. Buraya geleli daha on dakika olmuştu.

Ama babamın gürleyen sesi bile, Jeronimo'yu her tarafı otlarla kaplanmış bir açıklıktaki ekşi kokulu çalılıklardan fazlası gibi göstermeye yetmiyordu.

Zambu'lar da bu yeri kendilerine göre görüyordu. Arka tarafında tepeler, ortasından akan bir nehir vardı. Zambu'lar tepelere dağ –Esparanza dağları– akıntıya da nehir –Bonito- diyorlardı. Jeronimo ise onların kanlı gözlerinde, bir çiftlikti – Estancia. Bu debdebeli adların hepsi yanlış ve hayaliydi, aynı Zambu'ların kendi adları gibi. Çabuk ve anlaşılmaz konuşan yarı çıplak adam dar dereyi işaret edip Bonito Nehri derken, kendisine de John Dixon diyordu. Yırtık bir şort giyen tez canlı, dağınık saçlı olan –Francis Lungley– bize dağların adını söyleyendi; en aptalları olan Bucky Smart paslı kulübeye Estancia demişti.

İstedikleri adı verebilirlerdi ama ben Jeronimo'nun küçük bir çalılık alandaki teneke çatılı bir kulübeden, sürme hastalığına yakalanmış kahverengi püsküllerıyle pörsümüş parmak muzlarından daha fazlası olmadığını biliyordum. Bir kenarda kırık bir sandal, bir diğerinde kesilmiş ve kimsenin iple bağlamaya tenezzül etmediği ağaç kütükleri vardı. Zamanında çit işlevi gören kütükler, tekrar ağaca dönüşmüştü; domuz ağılı olmaya uygun bir sıra körpe ağaç, çamur, bolca limon otu ve zehirli dumanlar çıkaran o koltuk.

Babam "Burası çok güzel," diyerek geri geldi.

Tam o anda, sırtını çıkararak çifte atan uyuz bir siyah domuz çalılıkların arasından koşarak yanımızdan geçti. Zambu Bucky ayağa kalktı, suratını buruşturup dişlerini çıkardı; sanki hayvanı ön dişleriyle keserek öldürecekti. Yüzü o halde hayvanı izledi, sonra omuzlarını silkip yere çömeldi. Yorgun olmalıydı – önce Clover'ı, sonra April'i, Balık Kovası'ndan buraya kadar taşımıştı.

"Bu beyaz dudaklı bir pekari,"* dedi Mr. Haddy.

"Endişe," dedi Francis Lungley.

"Ben endişelenmiyorum," dedi Clover.

"Onlara böyle diyorlar – Endişeler. Bu bir isim. Burada bir tane varsa, ormanda elli veya yüz tane daha var demektir."

"Weerwilly şu barakada yaşamış olsa gerek", dedi babam. "Ne pis bir yer. Ölsem o çöplükte yaşamazdım."

"Neyse ki," dedi Mr. Haddy en kurbağa benzeri haliyle babama dönerek, "şu anda orada yaşayan insanlar var, seni bu dertten kurtarıyorlar."

Paslı kulübedeki yuvarlak yüzler, evin dış cephesinde yükselen çiçeklerin sapları arasından bembeyaz gözlerle bize bakıyordu.

"Gündüz sefaları," dedi babam ve koşarak kulübeye gitti.

Bir borazan çiçeği koparıp, "Adınız ne?" diye sorunca yüzler biraz geri çekildi.

Titrek bir ses, "Maywit," dedi.

"Ona çiçeğin adını söylüyor," dedi Mr. Haddy. "Maywit çiçeğin adı, bu insanların adı değil. İnsanların adı herhalde Jones, Cangıl Jones, Tavukçu Jones." Mr. Haddy kafasını kaşıdı. "Keşke teknemde olsaydım. Bab-ba teknemin dibine koca bir delik açtı."

Babam hâlâ dil dökerek kulübeden bir cevap almaya çalışıyordu ama penceredeki yüzler kaybolmuştu.

* Pekari: Güney Amerika'da yaşayan bir yaban domuzu türü. – (ç.n.)

Çadırlarımızı guanacaste ağacının dallarının altına kurduk ve babamın emriyle sivrisinekleri uzakta tutmak için tüten bir ateş yaktık. Annem eşyalarımızı ve yiyecek çantalarımızı toplayıp dallara, bir sıçanın ulaşamayacağı kadar yükseğe astı – daha şimdiden iki tane sıçan görmüştük. Sırt çantaları ve çadırlar babama Springfield'da nasıl alışveriş yaptığımızı hatırlatmıştı. Jerry'den Amerikan kampçılık malzemelerinin Çin ve Japonya'daki esir çocuklar tarafından nasıl yapıldığını anlatmasını istedi. Sonra Jerry'nin sözünü kesti ve Amerika ve Savaş konulu söylevini çekmeye başladı, ne var ki Zambu'lar hep yanlış yerlerde gülüyorlardı.

Yemek yemeğe başladığımızda Mr. Haddy, "İşte tavuk adam Jones, geliyor," dedi.

Maywit'ler ellerinde meyve tabakları –misket limonları, muzlar, avokadolar– bir avuç manyok ve wabool adını verdikleri bir şeyle dolu sukabağından yapılmış bir kapla geliyordu. Bunları çekinerek babama sundular, o da "Bunlar bağırsaklarınızı çalıştırır," diyerek bize dağıttı.

Mr. Haddy'ye bir avokado gösterdi ve "A&P'de iki papel. Bir tanesi için *iki Lemp*!" dedi.

"Yağlı armut," dedi Mr. Maywit ürkekçe.

"O nasıl bir şey?" dedi Mr. Haddy.

"İşte burada," dedi Francis Lungley.

"Sana sormadım," dedi Mr. Haddy. "Sen," dedi Mr. Maywit'i göstererek, "nasıl bir şey?"

Ama Mr. Maywit sesini çıkaramayacak kadar korkmuştu.

Babam, "Hepinizin arkadaşlarımız ve komşularımız olan Maywit'lerle tanışmasını istiyorum," dedi.

Onlar bize ağızları açık baktı, biz de onlara ağızlarımız açık baktık. Bu aile de bir baba, bir anne ve dört çocuktan oluşuyordu. Ama en küçük çocuk çıplaktı ve kızlardan biri onu sırt çantası gibi taşıyordu. Onlar bizim yansımalarımızdı

– küçülmüş gölgelerimiz. Adam kısa boyluydu ve ağaç kabuğu gibi sert, kahverengi bir cildi vardı, kadının tavuk gözü gibi gözleri vardı, çocukların bacakları kirliydi.

"Bu sizin gerçek adınız mı? Maywit?" diye sordu Mr. Haddy.

Babam, "Bu herkesin işine burnunu sokan adamı dikkate almayın," dedi. Adam onaylayarak "Ow," dedi. sonra göz kapaklarının üzerindeki sinekleri gözlerini kırpıştırarak kovdu ve "Sizin evi boşaltıyorduk, Bab-ba," dedi. Evi "hev" diye söylemişti.

"Hiçbir yere gitmiyorsunuz," dedi babam. "Olduğunuz yerde kalıyorsunuz. Yapmanızı istediğim işler var."

"İşte yine bir saçmalık," dedi Mr. Haddy ve Zambu kıkırdamasını yaptı.

"İş ister misiniz?"

Adam sorun olmadığını söyledi. Vahşi bakışlarla yukarı kıvrılmış ayak parmaklarına baktı.

"Orası sizin eviniz. İşe yaradığınız sürece sizde kalabilir," dedi babam. "Benim şurada kendi evim var, su yollarının ve sayvanların öte tarafında, şamandıranın hemen üstünde, ambarın fasulye tarlalarıyla buluştuğu yerde."

"*Hev göremiyorum*," dedi bir tanesi yumuşakça. Zambu'lar, Maywit'ler ve Mr. Haddy gözleriyle çalılıkları tarıyor, babamın söylediklerini görmeye çalışıyorlardı. Suyolları yoktu, sayvan yoktu. Ambar, ev veya fasulye tarlaları da yoktu. Sonra babamın parmağına baktılar.

"Görmüyor olmanız orada olmadığı anlamına gelmez," dedi Mr. Haddy ve gülme krizine tutuldu.

Clover "Baba, çadırımın içine girmeye çalışan karıncalar var," dediğinde babam hâlâ o çalılıklara bakarak gülümsüyordu.

"Burada her yer karıncalarla dolu," dedi Mr. Haddy. "Kaplanlar da var. Şu Habeş maymunlarının bazıları yetiş-

kin bir adamdan daha büyük. Yolda da maymun bokuna bastım," dedi.

"Onlar wee – wee." Bunu söyleyen tavuk gözlü kadın Mrs. Maywit'ti.

"Evet, wee- wee." Mr. Maywit bir karıncayı parmaklarının arasında ezdi ve fiske vurarak attı. Bunu iğrenerek değil, nazikçe, biraz hüzünle yapmıştı.

"Bu insanlara kulak verin," dedi Mr. Haddy. "Ne dediklerini bilirler. Burada yaşıyorlar. Bana sularla ilgili istediğini sor ama cangılı sorma."

Bu doğruydu. Mr. Haddy kıyı şeridinin hâkimiydi, bu cangılda ise sesi kişner gibi çıkıyor, alaycı, yapmacık bir tavır takınıyordu. Yabancısı olduğu bu ortamda palyaço gibiydi.

"Onlar yaprak taşır," dedi Mr. Maywit. "Ama size zarar vermezler."

Babam, "Yarın bu çadırlar için bir platform, birkaç tane de böcek kapanı kuracağım. Çocuklarımın üzerinde dolanan karıncalar ve örümcekler istemiyorum," dedi.

Mr. Maywit, "Siz Nikaragua'dan mı, Bab – ba?" diye sordu.

"Nikaragua'dan değil," dedi Mr. Haddy. "Bunu nereden çıkardın?"

"Oraları biraz sorunluymuş şu sıralar. Buraya son gelen insanlar. Silahları vardı. Nikaragua'dan gelmişler." Biraz önce uyandırılmış da, kendi kelimelerini ilginç bulmak için uğraşıyormuş gibi yavaş ve kafası karışık bir şekilde konuşuyordu.

"Biz Amerikalıyız," dedi babam.

Mrs. Maywit takdirle içini çekti; Mr. Maywit, "Orası bambaşka bir yer gerçekten," dedi.

Babam elini süngerimsi zemine pat diye koyup, "Ama artık bizim evimiz burası," dedi. "Sence burası da yabancı bir ülke mi?" Mr. Maywit başını salladı. Hayır, öyle düşünmüyordu.

Hava akvaryum suyu gibi köpüklü yeşildi, güneş alçalırken yeşil gölgeler yükseliyordu.

Annem, "Buraya çok insan gelir mi, şu Nikaragua'dan gelenler gibi?" dedi.

"Mrs. Maywit tavuk gözleriyle anneme bakarak "Bazı vaizler, Hanım," dedi. "Tanrı'nın Kilisesi. Yehova Şahitleri. Protestanlar."

"Ve Dankırlar," dedi Mr. Maywit.

"Eğer onlardan biri gelirse," dedi babam. "Kapının önüne koyarım. Tabii kapımız olduktan sonra!"

"Sıkmayın canınızı," dedi Mr. Maywit.

Güneş artık tepelerin arkasındaydı, gökyüzü hâlâ aydınlık olmasına rağmen, bizim ağacımızı yeşil gölgeler kaplamıştı. Jeronimo karanlıkta daha yoğundu. Her yerden sesler geliyordu –böcek hışırtıları, kuş ötüşleri ve nehrin ıslak mırıltıları– bu sesler Jeronimo'ya boyut veriyor, kokular onu biçimlendiriyordu. Uzaklarda bir Jeronimo kuşu yumuşakça bir ağacın dalları arasında kanat çırptı.

Babam çöken karanlıkta küçük bir konuşma yaptı.

"Buraya üç aşamada geldik," dedi. Evi aceleyle terk edişimizi, Baltimore'a, oradan *Le Ceiba*'ya gidişimizi ve *Little Haddy*'yle yola çıkışımızı anlattı. Anlatırken olanlara bir macera havası katmıştı, oysa yolculuğumuz bana tesadüfi gelişmiş gibi gelmişti, hiç de eğlenceli değildi. Ne arıyorduk? "Söyleyeyim," dedi. "Sizi arıyorduk."

Orada bulunan herkesin adını, tohum çuvallarını ve metal boruları Balık Kovası'ndan buraya taşıyan sessiz Zambu'larınki de dahil olmak üzere saydı – nasıl oluyorsa, adamların ad ve soyadlarını ezbere biliyordu. Beni şaşırtan iki gündür uyumamış olmasıydı. Eşyalarımızı *Little Haddy*'ye yüklemiş, rıhtımda yetmiş beş şınav çekmiş, kıyı boyunca ve nehirden yukarıya doğru dümen sallamış ve hepimizi tek sıra halinde Jeronimo yolunda peşine takmıştı. Uykusuzken garip bir şekilde enerjik ve konuşkan oluyordu.

Jerry ve ikizler uyumuştu. Annem uyukluyordu. Ama

babam ayağa kalkıp yeşil ateş ışığında yukarı aşağı yürümeye başladı, dumanlı havaya yumruklar savurarak, mutlu olduğunu, planları olduğunu, burada bu tarihi ana tanıklık edecek bu kadar çok insan olmasından mutlu olduğunu söyledi.

Tesadüflere inanmadığını söyledi.

"Sizi arıyordum," dedi. "Peki siz ne yapıyordunuz? Beni bekliyordunuz! Bekliyor olmasaydınız, başka bir yerde olurdunuz. Ama ben geldiğimde buradaydınız. Siz iyi insanlara ihtiyacım var ve sizin de bana ihtiyacınız olduğunu hissediyorum."

Herkes söylediklerini onayladı.

Francis Lungley "O nehre gittim. Niye gittim bilmiyorum. Sadece gitmek zorundaydım. Sonra o eski teknenin yaklaştığını gördüm," dedi.

"Ben de bu yüzden pencereden dışarı baktım," dedi Mr. Maywit, aynı esrarlı ses tonuyla. "Niye baktığımı bilmiyorum. Birleşik Devletler'den gelen o adamı görüyorum. Otların arasında duruyor. İşte bu yüzden."

Mr. Haddy, "Bir rüya gördüm. Bir adam vardı. İşte bu da rüyamdaki adamla aynı elbiseleri giyen, aynı şapkayı takan adam. Onunla rüyamda tanıştım."

Ama ben Mr. Haddy'nin uydurduğunu biliyordum. Bana babamla La Ceiba rıhtımında tanıştığını ve Moravian Kilisesi mensubu bir misyoner olduğunu sandığını anlatmıştı. O anda onu yalancı çıkarmadım çünkü Jeronimo kamp ateşi etrafında oldukça ciddi bir hava hâkimdi.

"Ben buraya gönderildim," dedi babam. "Beni kimin gönderdiğini veya niçin gönderdiğini söylemeyeceğim. Kim olduğumu veya ne yapmayı hedeflediğimi de anlatmayacağım. Size niçin burada olduğumu göstereceğim. Buyurun, izleyin. Eğer gördüğünüz şey hoşunuza gitmezse, beni öldürebilirsiniz."

Yorgunluk sesini sertleştirmişti. Son söylediğini tekrarladı ("Beni öldürebilirsiniz.") ve hazmedilmesini bekledi. Mırıldanmalar başladı. Mr. Haddy ayak başparmağını kaşıdı ve babamı öldürmeye yeltenmeyeceğini ama yine de teknesinin kısa sürede tamir edileceğini umduğunu söyledi.

Babam, "Buraya size patronluk taslamaya gelmedim. Buraya sizin için çalışmaya geldim. Eğer yeterince çalışıyorsam, bana söyleyin yeter, daha fazla çalışırım. Bana gelin ve 'Bayım, bundan çok daha iyisini yapmanız gerekiyor,' deyin. Ben sizler için çalışıyorum, sizler de daha önce hiç görmediğiniz şeyler göreceksiniz. İlk olarak ne yapmamı istersiniz? Size kalmış," diyerek küçük konuşmasına devam etti.

Kimse konuşmuyordu.

"Yiyecek mi istiyorsunuz?" dedi babam. "Bir köprü, biraz fasulye, bir su pompası ve bir kümes?"

Mr. Maywit boğazını temizledi.

"Seni duydum," dedi babam. "Sana itaat edeceğim. Ve şu tepelerdeki yerliler burayı görünce gözlerine inanamayacaklar. Şaşkınlıktan küçük dillerini yutacaklar."

Bütün dinleyiciler oldukları yere mıhlanmıştı. Sadece cangıldan gelen sesler ve arada bir sivrisineklere vurulan şaplaklar duyuluyordu. Çadırlarımızın ve küçük ateşimizin ötesinde cangıl kapkaraydı. Karanlık çığlık atıyor, homurdanıyordu – ayaklanıp sesiyle ve tatlı sert kıvrımlarıyla bizi sarmalamıştı. Gizlenen böcekler heyecanlıydı, kararmış ağaçlardan çalı süpürgesi sesleri geliyordu.

"Şimdi uyuyalım," dedi babam, "sinekler hepimizi yemeden önce."

Ama kendisi ateşin yanında kaldı.

"Sen uyumayacak mısın?" dedi Mr. Haddy.

Babam, "Ben hiç uyumam!" dedi.

Ertesi gün, mucize fasulyeleri ektik. Babam bunu bir merasime çevirdi. Adamları sıraya soktu ve el yapımı küreklerle –babamın palalarının ucuna taktığı tahtalar– toprağı kazmalarını istedi. Mr. Haddy kazmadı. "Ben çiftçi değilim, ben denizciyim," dedi. Babam da, "Dümen tutan ellerini kirletmek istemiyor," dedi. Adamlar omuz omuza dizilip çamurlu toprağı hançerlemeye başladılar. Zor iş değildi. Alman Weerwilly buraya bir bahçe yapmıştı – fasulye sırıkları için açılmış deliklerin çoğu duruyordu.

Öğleden sonra bir dönüm çalılığı altüst etmiş durumdaydık. Babam fasulye tohumlarını çıkardı. Bunlara mucize fasulye dendiğini çünkü kırk günlük bir cins olduklarını söyledi. İlk ektiklerine isim taktı. "Bu Kaptan Haddy," deyip fasulyeyi havaya kaldırdı. Sonra deliklerin içinde yerleştirdi. "Bu Mr. Maywit. Bu Charlie. Bu Jerry – " Evleklerin üzerinde bacaklarını açarak yürüyordu, artık fasulyelere verecek isim kalmayınca daha hızlı ekmeye başladı. Tarlanın yarısı mucize fasulyelerle dolmuştu, diğer yarısında mucize mısır, domates ve biber vardı – bunlar Florence, Massachusets'te aldığımız tohumlardı. Öğleden sonra yağmur yağdı. Babam yağmur yağmasını beklediğini söyledi. Bunun da seremoninin bir parçası olduğunu söyledi.

O gece kendi başımıza kaldığımızda annem babama "Biraz abartmıyor musun, Allie?" dedi.

Ama babam güldü ve niyetinin bizi Amerika'dan çıkarıp kurtarmak olduğunu söyledi. Başka insanları da kurtaracağı aklına gelmemişti. Ama olan buydu. Eğer buraya gelmiş olmasaydık bu insanlar tembel tembel gezinirken akbabalara yem olacaklardı.

"İnsanlara becerilerini kullanma şansı vermek istiyorum," dedi.

Ertesi gün, Mr. Maywit'e ne iş yaptığını sordu.

"Zamanında zangoçtum. Limon'da," dedi Mr. Maywit. "Pirinçten yapılmış eşyaları cilalar, parlatırdım. Ayinlere ha-

zırlık yapardım. Sayıları tahtaya asardım. Sıraları düzenlerdim."

Babam cesareti kırılmış gibi görünüyordu.

"Biraz berberlik de var."

"Saç kesme?"

"Kesme ve tarama. Ve ütüleme. Kıvırma. Düzleşene kadar ısıtma. Briyantin sürmeyi de bilirim."

Pacas adı verilen küçük gece sıçanları naylon çadırları köşelerinden kemiriyordu. Pacasları yedik. Tatları iyiydi ve babam bunun şiirsel adalet olduğunu söyledi. Çadırların zeminlerini kuru, tentelerini gergin tutmak için kalastan bir platform kurduk – kazıklar ıslak zeminde durmuyordu. Nehirde balıkları tel bir kafese yönlendiren bir kapan bulduk, basit bir çatı, bir kafes ve bir parça sineklikle, içinde oturabileceğimiz sinek geçirmeyen bir kameriye kurduk. Bunlar icat değil, araçtı ama yaşamı kolaylaştırıyorlardı, birkaç gün içerisinde Jeronimo'da bir yerleşim yerinin iskeleti oluşmaya başlamıştı.

Zambu'lar her akşam sırtlarını dönüp cangıla karışıyorlardı. Her sabah, kırışık ve nemli bir halde ortaya çıkıyorlardı. Babam orada bir kampları olduğunu söyledi. Birinci haftanın sonuna doğru Mr. Haddy Zambu'lardan birkaç tanesiyle birlikte Jeronimo'dan ayrıldı. Mr. Haddy hemen dönmedi ama Zambu'lar, babamın onlar için yaptığı koşum takımlarıyla kütükten salları çekerek döndüler. Bu salların üzerinde *Little Haddy*'de kalan eşyalarımızın son partisi vardı.

Kazanlar, depolar ve hurda metalin kalan kısmı bir kenara istiflendi. Babam boruların bir kısmını Jeronimo'daki ilk gerçek icadı için kullandı, nehir kıyısındaki bir kuleye tutturulmuş hindistancevizinden yapılma kapları taşıyan, harekete geçiren ve bir davlumbazı suyla dolduran basit bir su değirmeni. Davlumbazın yüksekliği suyu istediğimiz yere aktarmaya yetiyordu ama suyun büyük bir bölümü banyo evi

diye bilinen kapalı bir barakaya gidiyordu. Orada çamaşır yıkıyor, duş alıyor, içme suyu kaynatıyorduk; banyo ev hayatımızı daha yaşanılır kılıyordu. Atık su, taşlık suyolundan akıp banyo evinin altından geçerek helanın olduğu açık alanın ucundaki ihtiyaç odasını gidiyordu. İhtiyaç odası her zaman temizdi ama Maywit'lerin helası çok pisti, içinde sinekler cirit atıyordu; babam, "O tahta çıkan Sineklerin Efedisi olur," diyordu.

Bu değirmen, babamın buradaki ilk icadı, ilkel teknolojinin bir örneğiydi. Maywit'ler ve Zambu'lar pompanın şakırdayıp su fışkırtmasından çok etkilenmişlerdi ama babamın yağmur sezonunda, her yerde bolca su olan bir dönemde niye böyle bir şey yaptığını anlamadıklarını söylediler.

"Geleceğe yönelik çalışıyoruz, kurak dönem için yatırım yapıyoruz," dedi babam. Bunun medeni bir alet olduğunu söyleyip ekledi, "Niçin mükemmel bir icat, biliyor musunuz?"

"Çünkü elinde bir kovayla aşağıya yürümene gerek kalmayacak," dedi Mr. Maywit.

"Bu çok açık," dedi babam. "Hayır, mükemmel çünkü kendi kendine çalışıyor, mevcut enerjiyi kullanıyor ve çevreyi kirletmiyor. Bunlardan Massachusetts'te yapsan, hemen ruhsat verirler. Ama onlar mükemmeliyete ilgi göstermez."

Birkaç gün sonra şiddetli bir yağmurun ertesinde nehir suları yükselince değirmen braketlerinden ve çubuklarından koptu. Babamın metal bantlarla güçlendirdiği değirmen, bize su sağlamaya ve helayı sulamaya devam etti.

Babam ne zaman bir şey yapsa, "İşte bunun *için* buradayım," diyordu.

Kimsenin boş durmaması gerektiğine dair bir kural koymuştu. "Eğer oturduğumu görürseniz, siz de aynını yapabilirsiniz," demişti. Ama yemeğini bile ayakta yiyordu.

Fasulye tarlasının bir kısmı parsellenmişti – her çocuğa bir parsel düşüyordu, herkes kendi bölgesini ekili tutmak zo-

rundaydı. Bize verilmiş başka görevler de vardı, ateş için çalı çırpı toplamak ve balık kapanını temiz tutmak gibi. İşlerimizi bitirince, tavuk yumurtası büyüklüğünde taşlar toplayıp patika döşememiz gerekiyordu. Her zaman yapacak bir iş vardı; bu belki de iyiydi çünkü bize sıcağı ve sinekleri unutturuyordu. Tabii belirsizliği de; her ne kadar babam güvenle "İşte bunun için buradayım," dese de, biz niçin burada olduğumuzu bilmiyor, bunu sormaya korkuyorduk.

İlk haftalarda işin büyük bir bölümü zemini temizlemekten ibaretti. Zemini çalılardan ve küçük ağaçlardan temizleme işlemi sırasında Weerwilly'nin başka çalışmaları da görünmeye, ardında bıraktığı aletler ortaya çıkmaya başladı. Bir pulluk, rulolar halinde kümes teli ve birkaç küçük alet, gayet iyi çalışan bir fener ve aylarca yetecek benzinle dolu bir bidon bulduk. Babam bu keşiflerle coşuyor ve Weerwilly'nin, Amerika'da gayet iyi durumda olan kereste-leri ve telleri çöpe atan insanlar gibi, dikkatsiz olduğu için başarısız olduğu kanısına varıyordu. Maywit'ler biraz daha zeki olsalardı bunları bulup Sineklerin Tanrısı'nı oynamak yerine, burayı daha iyi hale getirmek için kullanmış olurlardı, dedi.

Bir gün, zemini temizleyen Zambu'ların peşinden giderken bir çalılığın içinde çırpınan bir kuş gördüm. Kuşu tutan çalılık değil, yün çilesi gibi sık, ıslak bir örümcek ağıydı. Yere çömelip kuşu kurtardım ve örümceği aramak aklıma gelmeden uçurdum. İşte o zaman örümceği gördüm – elim kadar büyük, kahverengi ve tüylü, limon otlarının renginde bir örümcekti. Zambu Bucky bunun bir Hanancy Örümcek olduğunu, kuşları ağına düşürmekle kalmayıp onları yediğini ve dikkatli olmazsam beni de yiyeceğini söyledi. Çok parlak gri ve şeftali rengi tüyleri olan kuş Bucky'nin yolda birkaç haftalığına geldiğini söylediği kuşlardan biriydi. Sanırım göçmen kuştu ve vahşi cangıl çalılıklarında saklanan örümceklerden

bihaberdi. Bizim de bir bakıma bu kuşa benzediğimizi düşünüp üzüldüm.

Bu çalılıklarda her şey vardı – akrepler, yılanlar, teller, tavuk kemikleri, fareler, pacalar*, şarap şişeleri, karınca yuvaları ve kürek başları. Sivrisineklerin üreyecek yeri olmasın diye otları kesiyorduk ama bu sırada bir sürü kullanışlı şey buluyorduk. Örneğin, temizleme işi devam ederken (bu işi babamın Jeronimo'nun tümünü tıraşlayıp böceklerden kurtulma arzusunu bulaştırdığı annem yönetiyordu) Mr. Maywit ve babam yeni evimizin sütunları için çukur kazıyorlardı. Babam sütun çukurunu kazmaya yarayacak bir alete ihtiyaçları olduğunu söyleyip duruyordu. O gün daha sonra Francis Lungley palasını metal bir nesneye çarptı. Bulduğu şeyi, bunun bir sütun çukuru kazı aletinin ham hali olduğunu söyleyen babama getirdi.

Bir hayvan çenesine benzeyen kürekle uğraşırken "Birkaç sapla tamam olur, sonra işimize bakarız," dedi.

Aleti işe yarar hale getirmesi birkaç saatten az sürdü.

"Bir sütun çukuru kazmasına ihtiyacım vardı ve bir sütun çukuru kazması bulundu. Sorarım size – bu tesadüf mü yoksa büyük planın bir parçası mı?"

Zemin temizleme çalışmalarının en iyi keşfi kalas halinde kesilmiş odunlardı. Babam odunun en iyi cins akaju olduğunu söyledi – o kadar iyi ki, bunlarla bir piyano yapmayı da düşünmüyor değilim, dedi. Evin inşasında kullanmak için çok ağırdı ama bu kalaslarla ne yapacağını çok iyi bildiğini söyledi. Kalaslar bir kenara koyuldu, içine yerleşmiş yılanlar süpürgeyle kovulduktan sonra kurumaya bırakıldı.

"Bana bu keresteden biraz daha bulun, şu tarafa bakın," dedi ve aynı gün biraz daha kereste bulundu. Zambu'lar güldü çünkü odunlar tam babamın gösterdiği yerdeydi.

* Paca: Güney ve Orta Amerika'da yaşayan bir tür kemirgen. – (ç.n.)

Annem üzerinde babamın gömleklerinden bir tanesi, saçları bir eşarpla bağlanmış, Zambu'larla beraber çalışıyordu. Bu babamın fikriydi – Zambu'ların hiçbirinin, bir kadın çalı çırpı keserken çalışmaya ara vermeyeceğini söylemişti. Kısa süre içerisinde Jeronimo'nun büyük bir bölümü açılmış ve yakılmış durumdaydı. Meydan bir savaştan çıkmış gibi görünüyordu – kara toprak, kara bataklıklar, topraktaki çatlaklardan tüten buhar ve duman. Mr. Maywit'in paslı kulübesi muz ağaçlarından oluşan bir ada üzerinde gündüzsefalarıyla birlikte asılı duruyordu. Bizim evimiz topraktan itibaren altı fit yüksekliğindeki otuz kadar direkten oluşan dikdörtgen şeklinde bir ağıldı. Bu direklerin üzerine bir zemin yerleştirilince, ocak guanacaste ağacının altından buraya taşındı. Evin bodrum katını oluşturan bu bölüm mutfağımız oldu.

Zemin temizleme sırasında oluklu sac levhalar bulundu. Ama babam onların görünüşünü sevmedi, birkaç gün boyunca üç Zambu'yla beraber nehre bambu kesmeye gitti. Sabah erkenden yola koyuluyor, bir saat kadar sonra nehirden Jeronimo'ya doğru süzülen sekiz fit uzunluğundaki bambular beliriyordu. Diğer Zambu'lar, Maywitler ve annem tarafından kıyıya çıkarılıyorlardı. Babam taşıma işinin çoğunu nehrin hallettiğini söylüyordu. Herhangi bir işi kolaylaştırmak konusunda ustaydı.

Yaklaşık beş inç kalınlığındaki bu bambular dikkatle ikiye ayrılıyor, oluk şeklini alana kadar iç kısımlardaki pürüzler gideriliyordu. Bambular çatı kirişlerine yerleştirilip kiremit gibi döşenerek –boydan birbirine kenetlenip üstüne ters olarak oluk hatları yerleştirilmek suretiyle– tümüyle sugeçirmez bir çatı yapıldı. Babam bundan o kadar memnun olmuştu ki, şarkı söyledi:

Bam altında,
Bu altında!

Duvarları da aynı şekilde yaptı – dört odamız ve babamın Galeri adını verdiği bir verandamız olmuştu. Ev çatıdan sarkan saçaklarla kaplıydı, muazzam bir kuş evine benziyordu.

Babam kendini eve ve Jeronimo projelerine o kadar kaptırmıştı ki, derslerimize ara vermiştik. Annem bizi ihmal ettiklerini söylüyordu. Zamanımızın birazını çocuklarla geçirmemiz lazım, diyordu. Eğitimimiz kesintiye uğramıştı.

"İhtiyaçları olan eğitim işte bu," dedi babam. "Amerika'daki herkesin bu eğitimi alması gerekir. Amerika harap olup yıkıldığında, bu çocukları kurtaracak olan beceriler bunlar. Şiir yazmak veya parmak boyamak veya Texas'ın başkentini bilmek değil – hayatta kalmak, kül olmuş harabelerden bir medeniyet kurmak."

Amerika'da savaş, babamın eski meşhur söylevlerinden biriydi ama artık buna bir çare bulduğunu hissediyordu.

Maywit'ler ve Zambu'lar bambu evi bir mucize olarak görüyorlardı.

Babam, "Resim yapmıyorlar, sepet örmüyorlar veya Hindistan cevizlerine surat oymuyor veya salata kasesi yapmakta kullanmıyorlar. Şarkı söylemiyor, dans etmiyor veya şiir yazmıyorlar. Düz bir çizgi bile çizemezler. İşte bu yüzden onları seviyorum. Masumiyet budur. Din onlara biraz bulaşmış ama onu da atlatacaklar. Anne, burada umut var."

Evin inşası sırasında, babam Maywit çocuklarıyla beraber kendisini izlememizi istedi. Clover ve April, Maywit'lerin kızlarıyla iyi anlaşıyordu –ama Clover onlara tekrar tekrar alfabeyi ezbere okutarak şeflik taslıyordu– Jerry kendisi gibi on yaşında olan Drainy adındaki çocukla oynuyordu. Hiçbiri benimle yaşıt olmadığından, babama yardım etmekte veya kendi kendime oynamakta özgürdüm.

Drainy kafası kazınmış, ayrık dişli, böcek gözlü bir ço-

cuktu. Askılık telinden yapılmış oyuncak bisiklet ve araba koleksiyonu vardı. O Jerry'yle oynarken bunlardan bazılarını buldum ve yerde sürerek oynadım. Babam bana bunların ne olduğunu sordu.

Gösterdim. Hünerli ellerden çıkmışlardı. Hareketli kısımları vardı, bir tanesi en küçük ayrıntısına kadar bir bisikletin aynısıydı, pedalları ve tekerlekleri vardı.

Babam mekanik olan her şeye büyük ilgi duyardı. Yere oturup oyuncakları inceledi. Birkaç dakika evirip çevirerek inceledikten sonra, "Bunlar gayet gelişmiş aletlerle yapılmış. Şu telin nasıl bükülüp birleştirildiğini görüyor musun? Hiç lehim kullanılmamış, açılar ve kıvrımlar mükemmel," dedi.

Bana bakıp göz kırptı.

"Charlie," dedi, "sanırım birisinin bizden sakladığı aletler var, bu insanlar hakkındaki fikirlerim tamamen yanlışmış. Bunu yapan ince aletler benim çok işime yarar."

Oyuncakları, bunların kesinlikle Drainy'nin olduğunu söyleyen Mr. Maywit'e gösterdi. Drainy Galeri'ye getirildi.

"Bunları nereden buldun?" diye sordu babam.

"Ben yaptım."

"İyi düşün oğlum," dedi babam. "Bana bunları nasıl yaptığını tüm ayrıntılarıyla göstermeni istiyorum. Sana biraz tel vereceğim. Şimdi git aletlerini getir ve bana bunlardan bir tane yap."

Babam çocuğa birkaç ince tel verdi ama Drainy yerinden kıpırdamadı. Teli salakça kirli elinde tuttu ve dişlerini emdi.

"Bana aletlerini göstermek istemiyor musun?"

Mr. Maywit çocuğu omuzundan dürtükledi.

"Alet yok."

Babam, "Yani aslında bunları yapamıyordun?"

"Yapıyorum," dedi Drainy. Çömeldi ve teli dişlerinin arasına aldı, çiğneyip dişlerinin arasına diş ipi gibi geçirerek ve

kemik iliği gibi çiğneyerek tele bir zincir dişlisi şekli verdi ve eliyle yukarı kaldırarak babamın beğenisine sundu.

Mr. Maywit heyecanla "Dişleriyle yapıyor!" dedi.

Babam Drainy'e "O dişlere iyi bak ve her gün fırçala. Daha sonra sana ihtiyacım olacak," dedi.

13

Jeronimo'daki ilk haftalar kolay değildi. Burası bedava yiyecek, ottan yapılmış kulübeler ve güneşli günlerden oluşan, bam altında bu altında bir hindistancevizi krallığı değildi. Yaban, berbat ve kullanışsızdı, vahşi hayvanlar nerede kalmıştı? Cangıl ağaçlarının inatçı bir tarafı vardı, yer kapmak için birbirleriyle itişiyor, bize gölge etmiyor, şemsiyemiz olmuyorlardı. Sarmaşıklarında gaddarlık, kök sistemlerinde bencillik vardı. İş, yapacak daha çok iş vardı ve çalışmak günün her aydınlık saatini dolduran bir rutinden ibaretti. *Unicorn*'da ve La Ceiba'da, hatta Hatfield'da, ne istersek onu yapabiliyorduk. Babam bizi kendi başımıza bırakıp işleriyle uğraşıyordu. Ben genelde ona yardım ediyordum ama bazen de etmiyordum. Burada işler farklıydı.

Güneşin doğuşuyla beraber zil çalıyordu, babam o vakitte ateşi yakmış, kahveyi de koymuş oluyordu. Maywit'ler her zaman bize katılıyordu – Jeronimo'ya vardığımız hafta kendileri için yemek pişirmeyi bırakmışlardı. Ananas ve yulaftan oluşan yemekten sonra babam bağırarak Zambu'ları çağırıyor ve bize o günkü "hedeflerimizin" neler olduğunu söylüyordu. Pazartesi günleri haftalık hedeflerimizi bildiriyordu – evi bitir veya şu kadar taş topla veya belli bir miktar zemini temizle veya fasulye sırıklarını kes veya suyolları için hendek kaz. Maywit'lerin asıl işi bahçıvanlıktı, Zambu'ların-

ki zemin temizlemek ve inşaat, çocuklarınki de –bizim ve Maywit çocuklarının– toplama ve temizlemeydi.

Sabah boyunca işlerimizi yapıyorduk, öğle yemeği saatinde sıcak dayanılmaz oluyordu – artık Temmuz ayındaydık. Öğle yemeğinde her zaman sıcak çorba vardı çünkü babama göre kovalar dolusu ter atmalıydık – bu bizi doğal yollardan serin tutuyordu. Öğleden sonrasının işleri genelde yağmurla kesiliyordu ama sağanaklar uzun sürmüyor, kısa süre sonra tekrar işimizin başına dönüyorduk. Akşamın erken saatlerinde bütün işler duruyordu çünkü kara sinekler ve sivrisinekler ortaya çıkıyordu; ısırıkları işkenceden beterdi.

Günbatımından hemen önce sırayla banyo evine giriyor, yıkanıyorduk. Kurallardan biri her gün duş almaktı. Hatfield'da hiç bu kadar temiz olmamıştık ama burada babam temizlik manyağına dönüşmüştü. Her gün elbiselerimizi değiştirtiyorduk, yıkanacak çamaşırlar bir fıçıya atılıyordu, Jeronimo'nun baskın kokularından biri de kaynayan çamaşırlardan gelen buharın kokusuydu. Mrs. Maywit, ailesinin çamaşırlarını hep nehirde yıkardı ama artık teneke çamaşır fıçısını kullanıyordu. Babam Maywit'lerin bizi örnek alıp her gün duş almaya başlamalarına memnun olmuştu. Sadece Zambu'larda bir değişiklik yoktu; erkek kedi gibi kokuyorlardı, tıpkı babamın kızdığı zamanlarda olduğu gibi.

İlk günler yemek ve yatma zamanı arasındaki karanlık sivrisinek vakitlerini sinek korumalı sundurmada geçiriyorduk. Evin inşası bittikten sonra yatma zamanı gelinceye kadar Galeri'de oturmaya başladık (orası da sinek korumalıydı). Maywit'ler sıklıkla bize katılıyordu. Mr. Maywit bize dağlarda ve nehrin üst kısımlarında yaşayan yerlileri anlatıyordu. Bilgi vermeyi seviyordu. Mr. Haddy'nin bize uzun kuyrukları olan Yerlilerle ilgili anlattıklarının doğru olduğunu söyledi. Bir yerli kabilesinin devlerden, bir diğerinin pigmelerden oluştuğunu söyledi.

Mr. Maywit'in anlattığı en garip hikâye "Munchy'ler" diye bilinen yerlilerle ilgili olandı. Munchy'lerin Mosquitia'nın belli bir bölgesinde yaşadıklarını söyledi ve bizi ilk gördüğünde onlardan olduğumuzu sandığını itiraf etti. Munchy'ler cangılın gizli kentlerinde saklanıyorlardı. Miskito yerlilerinden, Payas'lardan, Twakhas'lardan veya Zambu'lardan çok daha uzun zamandır buradaydılar. Ama Munchy'lerin korkulacak bir tarafı yoktu, barışçı ve bilgeydiler. Aynı zamanda çok uzun boyluydular, piramitler inşa etmişlerdi ve her açıdan asil insanlardı.

Babam, "Can alıcı noktayı söylemeyi unuttunuz, Mr. Maywit. Onlar Beyaz Yerliler. Benden daha beyazlar – sizden bile daha beyazlar."

Maywit'ler hazır kahve kreması renginde insanlardı, kapkara saçları ve yeşil gözleri vardı.

"Onları gördünüz?" dedi Mr. Maywit.

"Babam her şeyi bilir," dedi Clover.

"Bu Munchy'ler hakkında bir şeyler biliyorum," dedi babam. "Onların altınlarından bahsedin bize, Mr. Maywit."

"Altın hakkında bir şey bilmiyorum."

"Altın madenleri var," dedi babam. "Ceviz büyüklüğünde altın külçeleri. Çekiçle inceltip üzerine yazı yazıyorlar. Yuvarlayıp bilezik yapıyorlar. Altın tozu ve altın levhalar – bir yarda genişliğinde külçeler."

"Haddy anlattı sana bunu?"

Babam, "Hayır. Ama nefesinizi boşuna tüketmeyin Mr. Haywit. Şu melek gibi olan beyaz Yerliler hakkında bir şey duymak istemiyorum. Ben Nikaragualı iblisler hakkında bir şeyler dinlemek istiyorum," dedi.

"Silah taşıyanlar mı?"

"Sadece onlar değil, işlerin ters gitmesini sağlayan, baş ağrısından, diş ağrısından çekmenize sebep olan, sivrisinekleri getiren ve size ait şeyleri bir daha asla bulunamayacak

şekilde saklayanları. Geceleri garip sesler çıkarıp uyutmayan, evinizi barkınızı yıkıp ateşe verenleri."

"Onlardan bahsedildiğini hiç duymadım," dedi Mr. Maywit. "Sen duydun nerde?"

"Akıl yürüttüm. Eğer gizli altın şehirde yaşayan altın beyazı Munchy'er varsa, insanlara acı çektiren korkunç iblisler de olmalı, değil mi?"

Annem, "Allie size takılıyor, Mr. Maywit. Kendisi de söylediği tek bir kelimeye inanmıyor. Bence şu Munchy hikâyesi çok ilginç," dedi.

"Ama daha önce duymuş."

"Bana bilmediğim bir şey anlat," dedi babam. "Munchy'leri ve iblisleri unut. Eğer onlara inanırsan hiçbir şey yapamazsın – hayatının yarısını arkanı kollamakla geçirirsin. Şahsen ben, kendim bir Munchy olmadıkça Munchy'lere inanmam." Kaşlarını çattı. "Ki bu da tümüyle olasılık dahilinde."

Jerry, Munchy'lere inanmadığını söyledi. April de bunun Paskalya Tavşanı, Noel Baba ve Tanrı gibi saçma bir batıl inanç olduğunu ekledi.

Mr. Maywit istediğimizi düşünebileceğimizi ama kendisinin de, Mrs. Maywit'in de Tanrı'ya inandığını söyledi. Santa Rosa'daki Protestan kilisesinde Tanrı'yı kendi gözleriyle görmüşlerdi.

"Tanrı tam olarak neye benziyordu?" diye sordu babam.

"Bir buluttaki balıkçıla benziyormuş. Ma Kennywick öyle dedi."

"Yani siz Tanrı'yı görmediniz?"

"Hayır, Ma Kennywick gördü, ben de Ma Kennywick'i gördüm."

"Protestanların orada," dedi tavuk gözlü Mrs. Maywit.

"Ne deneyimdi ama," dedi Mr. Maywit.

"Eminim öyledir," dedi babam. "Şimdi bana bilmediğim bir şey anlat."

"Duppy'leri biliyor musun?"

Ben, "Mr. Haddy biliyor," dedim.

"Ama Mr. Haddy kafesten uçtu. O yüzden meydanı bu beye bırakalım. Devam edin beyim, bize Tanrı'nın varlığının kanıtını verdiniz –yani, Ma Kennywick'in Kadir-i Mutlak'ın buluttaki bir balıkçıla benzediğini bağırarak söylemesi– şimdi de bize Duppy'nin ne olduğunu anlatın."

"Protestanlar bana onlardan bahseder ve birçok insan, Zambu adamlar bile Duppy'lere inanır. Aslında Bab-ba, onlar hayalettir."

"Ölü insanların hayaletleri?"

"Yaşayan insanların."

"Anladım."

"Herkesin bir Duppy'si vardır. Onlar senin aynısı. Ama onlar senin öteki benliğin. Kendi bedenleri var."

"Yani dünyanın yarısı insanlardan, diğer yarısı da Duppy'lerden oluşuyor, öyle mi?"

"Boş ver," dedi Mr. Maywit.

Mrs. Maywit parmaklarını ovuşturuyordu. "Onları yakalayamazsınız," dedi.

"Görünmezler mi?" dedi babam.

"Onlar burada," dedi Mr. Maywit. "Burada bir yerlerde. Bekliyorlar. Arada sırada görünüyorlar. Ama sana zarar vermezler. Seni bağırtırlar Duppy'ler, evet. İşte bu yüzden Protestanlar onları görür. Ben kendi Duppy'mi hiç görmedim."

Babam, "Benim senin Duppy'in olmadığımı nereden biliyorsun?" dedi.

Mr. Maywit tek kelime daha etmedi. Babama bakakaldı ve kahve tozu tenindeki yüzü korkudan ifadesizleşti. Gözbebeklerinin etrafında ikinci bir halka oluşmuştu. Sanki nihayet bu adamın kim olduğunu anlamıştı ve kendisini bu inanca teslim etmek üzereydi.

"Bu kadar yeter Allie," dedi annem. Mr. Maywit'e "Şaka yapıyor, görmüyor musunuz?" dedi.

"Önemli değil." Ama bunu söylerken Mr. Maywit'in sesi titremişti.

Mr. Maywit'in söyledikleri babamın ilgisini çekmişti ama Munchy'ler ve Duppy'ler hakkında espriler yapmaya devam etti. Bir bölümüne inandığına emindim – inanılmayacak gibi değildi. Yaşayan hayaletler! Beyaz Yerliler! Geçmiş deneyimlerimden babamın ciddi bir konuyu tartışırken aslında en alaycı tavrını takındığını biliyordum. Eğer birisi korkuyorsa, babam şaka yapardı. Eğer karşısındaki insan komik olmaya çalışırsa babam İncil'den alıntı yapar veya "Yaklaşan bir savaş olduğunu duymadın mı?" derdi.

Başka yönlerden de karmaşık bir insandı. Jeronimo'ya geldikten sonra uykusuz durabileceğini iddia etmişti. Biz yatmaya giderken uyanıktı, sabah kalktığımızda işinin başındaydı. Günlerce yemek yemeden de durabileceğini, hiç hastalanmadığını ve sineklerin kendisini ısırmadığını da söylüyordu. Bu Maywit'leri ve Zambu'ları hayrete düşürüyordu ama ben onun örnek olmaya çalıştığını biliyordum – kendisi çok çalışıp şikâyet etmezse, diğerleri de böyle yapmak zorunda kalacaktı. İş ve uykusuzluk onu sinirli yapmamıştı. Esasında onu hiç bu kadar mutlu görmemiştim. Onun bu hallerini çok seven annem de mutluydu.

Artık bir evimiz ve hayatı kolaylaştıran birkaç icadımız vardı. Balık Kovası kıyısında şans eseri karşılaştığımız Zambu'lar hayatlarından memnun görünüyorlardı. Annemin onlar için yelken bezinden yaptığı kısa kollu gömleklerle ve mayolarla dolanıyorlardı. Maywit'ler de babamın yardımıyla kendi evlerini daha iyi duruma getirmişlerdi.

Mucize fasulyelerimiz yarı yarıya büyümüştü, babam birkaç hafta içinde toplanmaya hazır olacaklarını söylüyordu.

Sulama hendeklerinin taşma oluklarında başka ürünler yeşermeye başlamıştı. Bataklık Ağzı patikasından Jeronimo'ya gelirken, evleri, bahçeleri, taş döşenmiş yolları ve davlumbaza su aktaran pompalı değirmeniyle bir yerleşim alanına benzeyen bir yer görünüyordu. Burası, biz yüksek çalılardan, çamur yatağından ve yanan bir koltuktan başka bir şey göremezken, babamın daha ilk günden gördüğü medeni yerdi.

Ben herkesten daha mutluydum. Önce ikizler, sonra annem ve Jerry karın ağrısından iki büklüm yatağa düştüklerinde, ben hasta olmamıştım. Babamın beni bu yüzden biraz daha fazla sevdiğini fark etmiştim. Birisi hasta olduğunda numara yaptığını veya en azından abarttığını ima ederdi. Asla "O hasta," demez, "Hasta olduğunu söylüyor," veya "Rahatsız olduğunu iddia ediyor," derdi.

"Benim hasta olacak vaktim yok," derdi. "Biraz boş vaktim olsaydı, köpekler gibi hasta olurdum herhalde!"

Bir gün Mr. Haddy geri geldi. Babam o gelmeden temizlenmiş zeminin arka tarafındaki çukurda iki kat yüksekliğinde soyulmuş kazıklarla örülü büyük bir çadırdan ibaret olan "Tesis" adını verdiği yeri inşa etmeye başlamıştı. Kazanlar oraya istiflenmişti. Tekneden önce motorun sesi bize ulaştı. Babam bir göz atmam için kazıklara tırmanmamı istedi.

"Kimmiş?" diye sordu; Jeronimo'da ilk defa sesi kızgın çıkıyordu.

"*Little Haddy*," dedim. Teknenin yırtık tentesini ve küçük dümen bölmesini görebiliyordum.

Babam buna memnun olmuştu ama iskeleye indiğinde gördüğü şeyden hiç hoşlanmadı. Mr. Haddy yanız değildi. Yanında bir adam vardı – elindeki bavulu karaya taşıyan beyaz bir adam.

Mr. Haddy Balık Kocası'nda teknenin suyunu boşalttığını ve yamadığını anlattı. Kazanlar ve hurda metaller olmayınca teknenin en sığ nehirde bile kolaylıkla yüzebilecek kadar

yüksekte durduğunu görmüştü. Teknesi tamirdeyken Santa Rosa'da iki hafta kalmış, sonra Aguan'dan ayrılan Bonito Nehri'nde akıntıya karşı ilerleyerek Jeronimo'ya gelip gelmeyeceğini görmeye karar vermişti.

"Size Rosy'den gerçek yemek getirdim – midye ve karides." Bu su kabukluları güvertedeki küçük fıçılardaydı. Sonra bize ölü bir su kaplumbağası gösterdi. Yüzgeçleri kesilmişti, kertenkele kafası üzerine midyeler yapışmış olan kabuğundan çıkıyordu. "Ve bir su kaplumbağası."

Ama babam bunlara hiç ilgi göstermedi.

"Bu hamburger de kim?" dedi.

"Bu Rosy'den Mr. Struss."

"Nasılsınız?" dedi adam. Lapa gibi yumuşak kıyıya adım attı ve bavulunu yere koydu. Sonra güneş gözlüklerini çıkarttı ve gülümsemeye çalıştı ama yakıcı güneş yüzünden gözlerini kısıp yüzünü buruşturdu. Babamdan biraz daha yaşlı ve toplucaydı, vücudunun her çıkıntısında koyu bir ter lekesi vardı – koltukaltlarında yarımay şeklinde kocaman birer leke, belinde de terden bir kemer vardı. Acı çeken gülümsemesini bize yöneltti. "Ne tatlı çocuklar." Arkamıza baktı. "Ve kendinize çok güzel bir ev yapmışsınız." Babam yolu kesip adamı kuma gömülü bırakarak, "Ne istiyorsun?" dedi.

Zambu'lar aletlerini bırakmış, Maywit'ler güruh halinde bahçeden çıkmıştı. Babamı ve yabancıyı izleyen toplam on yedi kişiydik.

"Mr. Haddy bu tarafa geldiğini söyledi. Nezaket gösterip beni teknesine aldı."

Mr. Haddy, "Parasını ödeyen yolcu ama dümen işi bende. O iskandili tuttu, yolu biliyor," dedi.

"Buraya daha önce gelmiştim. Mr. Roper beni tanır. Değil mi Mr. Roper?"

Mr. Maywit'le konuşuyordu. Babam, "Burada Mr. Roper

adında birisi yok. Başkasıyla karıştırıyorsunuz. Sıcaktan saçmalıyorsunuz," dedi.

Mr. Maywit gözlerini devirmekle yetindi ve ağzını açmadı.

Adamın kafası karışmıştı. Güneş gözlüklerini tekrar takıp gömleğindeki ter lekelerini kaşıdı ve "Buraya sizlere bir soru sormaya geldim," dedi.

"Sorularınızla ilgilenmiyoruz," dedi babam.

"Soruma cevap vermiş bulunuyorsun, kardeşim. Ve geldiğime memnunum. Çünkü soracağım soru şu: 'Doğru yolu buldunuz mı? Hislerim bana Tanrı'nın –"

"Tanrı şu ağacın tepesinde," dedi babam küt parmağıyla bir daldaki balıkçıla işaret ederek.

Adam babamın parmağına baktı, daha iyi görebilmek için gözlüklerini bile düzeltti.

"Git buradan," dedi babam ve adama meşhur sağır adam gülümsemesiyle baktı.

"Buradaki insanlar adına cevap veremezsin."

"Cevap falan verdiğim yok," dedi babam. "Bana sorarsan, ağzını bile açmadın veya soru bile sormadın. Bunu yapmana izin vermiyorum. Burası bana ait ve kıyıya çıkmana izin vermiyorum. Eğer bu insanlarla konuşmak istiyorsan, başka bir yerde, Jeronimo dışında yapman gerekecek. Buranın yaklaşık yarım mil kuzeyinde küçük bir bataklık var. İşte orası Bataklık Ağzı, Jeronimo'nun sınırı. Gözden kaçırmana imkân yok. Oraya git ve istediğin kadar vaaz ver. Yürümeye başla Mr. Struss."

Adama valizini uzattı.

"Beni buraya Tanrı gönderdi," dedi Mr. Struss.

"Saçmalık," dedi babam. "Tanrı'nın burasının varlığından haberi bile yok. Olsaydı, çok uzun zaman önce bu konuda bir şeyler yapardı."

"Bu nehir sana ait değil, kardeşim."

"Su üzerinde yürümeyi mi planlıyorsun?" dedi babam. "Öyleyse, nehrin ortasına ulaşana kadar tek kelime dahi etme."

Mr. Struss bize baktı. Omuzlarında sinekler toplanmıştı ve zor nefes alıyordu.

Babam bize, "Benim adil bir adam olduğumu biliyorsunuz," dedi. "Eğer aranızda onunla gitmek isteyen varsa, durdurmayacağım. Bataklık Ağzı'na çabucak gidin ve bu beyin söylemek istediklerini dinleyin. İlgilenen kimse var mı?"

Mr. Maywit ve tavuk gözlü karısı endişeyle babama baktılar. Zambu'lar kıkırdamaya başlamışlardı.

"Affedersiniz, Mr. Roper, lütfen –"

"Kapa çeneni," dedi babam ve Francis Lungley yüksek sesle güldü.

Annem, "Kocamın dediğini yapsanız iyi olur. Bataklık Ağzı'nda içi oyulmuş kanolar var, size bir torba öğle yemeği de veririm. Kıyıya dönmekte zorlanmazsınız," dedi.

"Tanrı burada olmamı istiyor," dedi Mr. Struss.

Babam, "İşte sizlerin bu yönünü çok seviyorum – haddinizi bilmiyorsunuz. Dinle, seni Tanrı yolunda şehit olmaya teşvik etmeyeceğim, bu nedenle git ve geri gelme," dedi.

Bir süre sonra evin verandasından, nehir kıyısındaki Bataklık Ağzı'na yürüyen Mr. Struss'ı gördük. Bir elinde valizini, diğer elinde annemin verdiği yemek çantasını taşıyordu. Tek başınaydı.

Babam "Şu hamburgerin bunca yolu aptalca sorular sormak için kat ettiğine inanabiliyor musunuz?" dedi. Yüzünü Mr. Maywit'inkine yaklaştırarak "Doğru yolu buldun mu?" dedi.

"Evet, Bab-ba."

Sonra sırayla herkese aynı soruyu sordu: herkes evet deyip onunla birlikte güldü. Bana sorunca ben de evet dedim; pencereden bakıyordum ve güldüğümüzü duyan Mr.

Struss'un bize baktığını gördüm. Hasta görünüyordu ama yürümeye devam etti.

Günler geçti. Hava hep güneşliydi, arada sırada yağmur yağıyordu, her şey nem ve toz altında kalıyordu. Ama geceler böceklerin çınlayan sesleri ve kuşların bazen çığlığa dönüşen sesleriyle vahşi geçiyordu. Karanlık sayesinde maymunların ağaç dalları arasında yumuşak sıçramalarını duyuyorduk, cırcırböceklerinden etraftaki her ağaç ve çalılık yanıyormuş gibi tutuşma sesleri geliyordu. Gece sıcağı gündüz sıcağından daha boğucuydu, uyumak ölmeye yatmak gibiydi. Uyumak bu gece vakti ayaklanmasına rüyasız bir dalıştı.

Babam o günleri çok çalışarak geçirdi – nedenini bize söylemiyordu ama gözlerinden zihninde fırtınalar koptuğunu anlıyordum. Jeronimo'daki herkes (her erkek) babamla beraber atölyede çalışıyordu. Şimdilik ortada sadece direklere tutturulmuş borulardan oluşan bir iskelet, kavrama noktalarından asılıp babamın emirlerini yetine getiren adamlar vardı. İş yavaş ilerliyordu ve uzun süre hiçbir şeye benzemedi.

Babam fasulye hasadından sonraki günü tatil ilan etti. Bu altı haftalık hummalı bir çalışmadan sonraki ilk boş günümüzdü. Zambu'lar bir ağaç hindisi avladılar, Maywit'ler pişmiş manyok, muz ve meyve getirdiler. Babam Maywit'lerin tavuklarının kesilmesine izin vermiyordu. "Bu senin sermayeni yemek olur." Ön avluda bir akşamüzeri ziyafeti çektik. Mr. Maywit ve Mr. Haddy sırayla Sivrisinek Sahili –korsanlar ve yamyamlar– hikâyeleri anlattılar. Clover ve April 'Bam altın, Bu altında'yı söylediler.

Babam bizim hakkımızda bir konuşma yaptı. Bizim birer tuğla olduğumuzu söyledi. Tuğlalarla yapılabilecek bütün işleri anlatarak devam etti. Sadece bir kere sinirlendi. O da, Mr. Haddy yemeği övdüğünde. Babam yemek hakkında konuşmaktan nefret ederdi – konu ister pişirme olsun, ister yeme. Bunun aptalların işi olduğunu söylerdi. Yemeklerin

tadı hakkında konuşmanın bencilce ve uygunsuz olduğunu söylerdi.

Atölyedeki çalışmalar devam etti. Maun kalaslar yükseltilip yerleştirildi, sırıklara vidalandı. Zemini bir şeye benzetememiştim ama yapı, duvarlarının yerlerine yerleştirilmesiyle tanıdık bir şekil aldı. Daha inşası bitmeden ne olduğunu tahmin ettim.

14

Maywit'ler de dahil olmak üzere (bir keresinde Trujilo'da bir silo görmüşlerdi) çoğu insan, babamın delirip bir silo inşa ettiğini zannetti.

Mr. Haddy herkes adına konuşarak "Heey, bunun içine ne tür bir hububat koyacaksın?" diye sordu.

Babam içine bir şey koymayacağını, hele hububat hiç koymayacağını söyledi. "Ama bekleyin ve içinden ne çıkaracağımı görün! Ve çıkarmaya devam edeceğimi!!! Dinleyin," diye fısıldadı ve herkese dikkatle baktı "bu alet ebediyen çalışacak. Asla durmayacak."

Bazı silolar gibi şişe biçimli değildi, termos biçiminde de değildi, yem sandıkları da yoktu. Yüksek ve sivri kenarlıydı. Pencereleri yoktu, sadece yirmi fit yukarıda, merdivensiz bir ambar ağzı kapısı vardı. Basit bir ahşap bina, cangıldaki arınmış bölgemizin ortasında yükselen maun bir sandıktı. Sandık ama teneke kapaklı devasa bir sandık. O kadar ihtişamlı bir tuhaflıktı ki, Mısır piramitleri gibi nevi şahsına münhasır bir şeydi. Devasa şekli yeterliydi. Başka bir amaca ihtiyacı yoktu. Ama ben bunun bin kere büyütülmüş bir buz fıçısı olduğunu biliyordum.

Bu yapı dikilir dikilmez insanlar onu görmek için Jeronimo'ya akın etmeye başladılar. Sanırım çekiç seslerimiz ormanda duyulmuştu. Babam bu yabancıları buyur etti. Dağ

yerlileri, İspanyolca konuşan çiftçiler, Creole'ler ve Zambu'lar. Yerliler kalmadı ama diğerleri, Mr. Harkins ve Mr. Peaseele, yaşlı Mrs. Kennywick (Protestan kilisesinde Tanrı'yı görmüş olan) ve diğerleri. Evin –ona böyle diyorlardı– yükselişini izlediklerini söylediler. Onları hayrete düşürmüştü. Ağaçlardan daha uzundu ve dümdüz tepesiyle buradaki hiçbir şeye benzemiyordu. Çok uzaklardan bile görülüyordu.

Onların merakı bir avantajdı. Babamın yardıma ihtiyacı olduğu anda bu insanlar ağaçlıklardan yavaşça ortaya çıkmış ve gönüllü olduklarını söylemişlerdi. Diğer binaların ve ilk hasadın bitmesiyle ve hızla büyüyen diğer ekinlerle –tüm ihtiyacımız olan buydu– Jeronimo'daki herkes işlerimizin tümünü hallettiğimizi varsaymıştı. Bu nedenle atölye –babam ona böyle diyordu– şaşırtıcı bir sürpriz olmuştu. Ne içindi? Burada ne işi vardı?

Babam daha fazla mucize vaat etti ama hâlâ yapıya kalas eklenmesi, tuğla yapılması gerekiyordu.

"Tuğlalar nerede Bab-ba?" diye sordu Mr. Maywit.

"Şu an üzerlerinde duruyorsun." Babam küt parmağıyla yeri gösterdi. "Kil! Orada, tuğlaya dönüştürülmek için bekliyor, hepsi tuğla."

Demir işi de vardı.

"Jeronimo Demir Devri'ne girer," dedi babam. "Bir ay önce Taş Devri'ydi – tahta küreklerle sebze belleyip çakmaktaşından baltalarla öldürdüğümüz sıçanları yendik. Tam sırasıyla ilerliyoruz. Birkaç gün içinde 1832'de olacağız! Bu arada, millet, yirminci yüzyılı tamamen es geçmeyi planlıyorum."

Bu iş, su dağıtım tertibatından çok daha fazla emek istiyordu ama inşaat sorunsuz bir şekilde ilerledi. Yeni gelenler çalışmaktan memnundu, hiç durmadan konuşan babamı dinlemeyi de seviyorlardı

"Yirminci yüzyılın hastalıklarından biri mi?" dedi. "Size en kötüsünü anlatayım. İnsanlar yalnız kalmaya dayanamıyorlar!

Buna katlanamıyorlar! Bu yüzden sinemaya gidiyor, arabalarıyla hamburger alıyor, telefon numaralarını paçavralara yazdırıp 'Lütfen beni ara!' diyorlar. Bu, hastalık. Kendileriyle olmaktan nefret ediyorlar – kendilerini aynada görünce ağlıyorlar. Yüzlerinin görünüşü onları korkutuyor. Belki de işin sırrı bu –"

Tesisat işinin büyük bölümünü boru hattı döşemek oluşturuyordu; insanı şaşı edecek kadar çok boru vardı. Bazıları La Ceiba'dan getirdiğimiz sabit dirseklerdi, bazılarını da metal fırınında kendimiz dökmüştük. Metal fırını ilkin tuğlalarla inşa edilmişti, körük de (basit bir ateş yeterince sıcaklık sağlayamıyordu) iki denetim kolu ve deri bir torbadan oluşuyordu. Babam pürmüz lambasını contalar için saklıyordu, gaz silindirini boşa kullanmak istemiyordu. Babam kaynak maskesiyle, gözleri maskenin camının ardında durmaksızın hareket ederken, korucu eldivenleri, asbest önlüğü ve fışırtılı lambasıyla izleyenleri büyülüyordu. Ve maskesi takılıyken bile konuşmaya devam ediyordu.

"Niçin her şey daha dayanıksız yapılıyor ve kötüleşiyor?" diyen sesi maskesinin içinden bir istiridye kabuğundan gelen cılız bir ses gibi yankılanıyordu. "Niçin daha iyi olmuyor? Çünkü şeylerin elimizde dağılmalarını kabul ediyoruz. Ama böyle olmak zorunda değil – sonsuza kadar dayanabilirler. Niye her şey pahalılaşıyor? Teknoloji ilerledikçe ucuzlamaları gerektiğini anlamak için dâhi olmaya gerek yok. Kullanılmazlık bunamasını kabul etmek çaresizlik –"

Konuşması hoşlarına gidiyordu ama asıl bayıldıkları püsküren kıvılcımlar ve uçuşan ölü metal kabuklarıydı. Demir çubukların yumuşayarak mavi alev fıskiyesinde katran olup damlamasını hayretle izliyorlardı.

Kaynak lambası babamın oyuncaklarından biriydi. Başkaları da vardı –Thunderbox'ı, Atom Ezicisi ve boru üretip vida dişi kesen "kastor" gibi daha basitleri– mengenelerin tuttuğu dişleri olan, elle çalışan bir çene. Bu aletler onun

oyuncaklarıydı ama diğerleri için sihirdi. Paslı bir boruyu alıp pürüzlerini giderdiğinde, eğip bükerek üzerinde vida dişi açtığında ve bir krank mili gibi görünene kadar dirsek eklediğinde herkes onu izlemek için toplanıyordu. İşte o zaman, bir metal yığını, tesisin midesini ve bağırsaklarını oluşturan boru tesisatının simetrik bir parçasına dönüştüren demir maskeli büyücü oluyordu. Temel aletlerini kullanarak en basitinden bir mili veya boruyu bile en küçük bilgisayar devresine dönüştürebileceğini iddia ediyordu.

"Etraftaki en kalın demir parçasından mikroçip üretebilirim. Dilsiz metali dile getirebilirim. Bilgisayar devrelerinin özü de bu zaten – ilkel bir dilde yazılmış kelimeler ve paragraflar. Bilgisayarların ilkel olduğunu düşünemezsiniz," dedi –doğrudan Mr. Harkins'e hitap ediyordu– "ama öyledirler. Mekanik vahşilerdir onlar."

Bir canavar yaptığını söyledi. "Ben Doktor Frankenstein'ım!" diye uludu kaynak maskesinin arkasından. Boruların bir kısmının canavarın akciğerleri, bir başkasının kıçı, iki haznenin de böbrekleri olduğunu söyledi. Tesisten hep "o adam" diye bahsediyordu – "Bugün bir taşlığa ihtiyacı var," veya "Bu onun karaciğerine tam oturacak," veya "Bu boğazına uyar mı?"

Harkins ve Peaselee bu söylediklerine gülüp bu canavarın bir adı olup olmadığını sordular.

Babam, "Söyle onlara Charlie," dedi.

Hatırlamıştım.

"Şişman Çocuk," dedim.

Herkes fısıldayarak bu adı tekrarladı.

Jerry ve ikizler onların bilmediği bir şeyi biliyor olmama şaşırmışlardı – sadece adını değil, ne amaçla yapıldığını, nasıl çalıştığını ve bittiğinde neye benzeyeceğini de bilmeme. Bana saygı duydular ve bir süre "Kalın kafa," veya "Aptal!" diye seslenmediler.

Annem bile nasıl olup da bu kadar çok şey bildiğimi merak etmişti. Ona maketi görmüş olduğumu söyledim. Buz fıçısını kamyonete yükleyip korkuluğun olduğu yoldan geçerek Polski'ye tanıtmaya gittiğimiz sabahı hatırladım – babam mutluyken, sonra öfkelenirken, tahta sandık yutkunup bir su bardağı dolusu buz üretirken. Bundan fazlasını hatırlıyordum – Northhampton'daki lastik izolasyon maddesini, polis memurunu ve babamın "Kimse bu ülkeyi terk etmeyi düşünmüyor. Ben bunu her gün düşünüyorum!" deyişini. Ve, Maymun Evi'ni. Ve, "Rezalet!"

Bunların hepsi çok uzakta kalmıştı, ormanın ortasındaki açık alanın köşesinde dikilen penceresiz binayı görünce, buraya niçin geldiğimizi anlamıştım – Şişman Çocuk'u inşa etmek, buz yapmak için gelmiştik.

Burası babamın hep sözünü ettiği uzak, boş alandı. Burada kimseye bir şey açıklamak zorunda olmadan ne isterse onu yapabilirdi. Burada "Gümbüğdüyoğ, Gümbüğdüyoğ," diyen bir Polski yoktu. Babam, "Jeronimo'ya bakınca hangi yüzyılda olduğumuzu anlayamazsın," dedi. "Burası gezegenin ilk halinin bir parçası, içindeki insanlar da tam ona göre; o misyoneri niçin kovduğumu merak ediyorsunuz bir de?"

Babam kendi yabanını bulmuştu.

Ama insanlar Şişman Çocuk'tan korkuyorlardı önce Francis Lungley konuştu. Geceleri içinden sesler geldiğini söyledi. Mr. Maywit bir kokusu olduğunu, makine kokusu değil de, kaplan nefesi gibi bir kokusu olduğunu söyledi. "Yarasalar var içinde," dedi Mrs. Kennywick, ki bu doğruydu. Mr. Haddy, "Geceleri yirmi iki gözü oluyor," dedi, bu doğru değildi. Hepsi alete endişeyle, sanki tehlikeli bir canavarmış gibi bakıyorlardı. Babam başı çekmedikçe kimse içine girmiyordu; babamın içerideyken şarkı söylemek gibi bir alışkanlığı vardı, bu da herkesi korkutuyordu. Bir sabah Mr. Har-

kins, aletin yerinde olmadığını söyledi. Koşarak evden çıktık ve orada olduğunu gördük. "Biraz önce geri gelmiş," dedi. Zambu'lar hâlâ içinden sesler geldiğini söylüyorlardı. İnsan sesi. Cadılar, diyorlardı.

Babam sakinleşmelerini söyledi.

"Bu korkulacak bir şey değil," dedi. "Yeni bir şey değil. Bir icat bile değil."

Ama hâlâ korkuyorlardı.

"Bir mucize ama büyü değil. İnsanlar benim mucit olduğumu söylüyor. Ben mucit değilim. Bakın, burada ne yapıyorum?"

"Saçmalık," dedi Mr. Maywit. Kelimeyi Mr. Haddy'den almıştı.

"Size ne yaptığımız söyleyeyim – bir şey icat eden birinin yaptığını yapıyorum. Büyütüyorum."

Bir kazanın dirseğini çekiçlerken durmadan konuşuyor, icatların büyük bir bölümünün uyarlama ya da büyütme olduğunu anlatıyordu.

"Örneğin, insan vücudu," dedi. İhtiyacımız olan tüm fizik ve kimya bilgisini barındırıyordu. En iyi icatlar insan anatomisini temel alırdı. Kendisinin de insan vücudundan kopya ettiği fikirlerle aldığı iki patenti vardı – Kendinden Contalı Tank ve Metal Kas. İnsan kalçasındaki mafsaldan daha iyi bir mühendislik parçası yoktu. Bilgisayar teknolojisi, insan beyninin beceriksiz bir taklidinden başka bir şey değildi, merkezi sinir sistemi ise milyon kat daha karmaşıktı.

"Yalıtım? Yağ dokusuna bak!" Doğal şeyleri incelemek gerekiyordu. Bir timsahı veya kaplumbağayı iyice inceleyerek zırhlı bir araç yapılabilirdi. Doğa insana neyin imkân dahilinde olduğunu gösteriyordu – kuşların olmadığı bir dünyada uçak da olmazdı. "Uçaklar büyütülmüş serçelerdir – içinde ayakları uzatacak kadar yer olan martılar."

Zambu'lar babama bakakalıyor, diğerleri de ne kadar çok çalışırsa o kadar çok konuşan bu adamı yüzleri seğirerek dinliyorlardı.

"Vahşi nedir?" dedi. "Etrafına bakma zahmetine girmeyip dünyayı değiştirebileceğini göremeyen kişidir."

Herkes etrafına bakınıp bunun doğru olduğunu söyledi. Babam vahşiliğin, görüp de bizzat yapabileceğine inanmamak olduğunu, bunun da korkaklık olduğunu söyleyerek konuşmaya devam etti. Bir kuş görüp kendisinin uçabileceğini hayal edemediğinden kuşu tanrılaştıran bir adam, en basit haliyle bir vahşiydi. Kulübe kurmayı akıl edemeyen insanlardan oluşan kabileler vardı. Çıplak dolanıyor, çift taraflı zatürree oluyorlardı. Ama, yuva yapan kuşlarla, çukur kazan vahşi tavşanlarla yan yana yaşıyorlardı. Bu insanlar, kendilerine bir barınak yapacak kadar hayal gücüne sahip olmayan, son derece değersiz insanlardı.

"Tüm icatların iyi olduğunu söylemiyorum. Ama tehlikeli icatların her zaman doğa kanunlarına uymayan icatlar olduğu görülüyor. Bir sprey kutusundan sandviçine peynir püskürtüyorsun. Bundan da kötüsü olamaz."

Mrs. Kennywick keh-keh-keh diye güldü, Mr. Haddy bir kutudan fışkıran peyniri daha önce hiç duymadığını söyledi.

"Tıraş köpüğü gibi," dedi babam. "Hazır kremaya benziyor. İğrenç. Ya ozon tabakası? Deliniyor. Burada doğru olmayan dört şey var: işlenmiş peynirin kendisi, püskürtme işi, teneke kutu ve sandviç."

Hâlâ çekiçle kazana vuruyordu.

"Daha önce benzer bir formda mevcut olmayan bir şey hiç yapmadım. Bir şeyi veya bir şeyin bir parçasını seçip büyüttüm – valflarım, Metal Kas'ım ve Kendinden Contalı Tankım gibi. Fikri insan vücudunun anatomisinden aldım – kalp kapakçıkları, çizgili kaslar, mide zarı. Dinleyin, patlamaya

karşı dayanıklı gaz deposu yaptım! Sadece ayar, uygulama ve kabul edelim ki – kendini geliştirme meselesi."

Babam ne zaman Tanrı'nın adını ağzına alsa Jeronimo'daki insanlar gökyüzüne suçlu bir bakış atar, çok suçlu ve utanmış görünürler ve şimşek çakmasını bekler gibi gözlerini kısarlardı. Babam bunu görünce konuyu değiştirirdi.

"Tekerleğin icadından bahsediyorlar. Tekerleğin nesi bu kadar olağanüstü? Bilyeli yataklarla kıyaslanamaz bile ama doğada da bilyeli yataklar var – her kalçanızda bir adet temel bilyeli yatak var! Merceklerin geliştirilmiş olması. Tüm optik icatlar kopyadır –insan gözünün kopyası– gerçi insan gözünün merceklere kıyasla oldukça basit kaldığını kabul ediyorum."

Mr. Haddy bunu daha önce tahmin etmiş olduğunu söyledi. Bunların hepsi farklı adları olan gözler ve burunlardı. La Ceiba rıhtımındaki vinç ve maçunaların koldan farkı yoktu, sadece daha büyük ve heybetliydiler.

"Ana fikri anladın," dedi babam. "Peki bu ne?"

Kazanı çekiçleme işini bitirmiş, Şişman Çocuk'un içine doğru sürüklüyordu.

"Bu bir saçmalık," dedi Mr. Haddy. "Ve beni oraya hiçbir güç sokamaz."

"Bu bir insanın iç organlarıdır," dedi babam. "İç uzuvları ve hayati organları. Göğsü. Sindirim organları. Solunum organları. Dolaşım sistemi. Yağ dokuları. Bunu niye kurduk? Çünkü bu kusurlu bir dünya! Ve yaptıklarımı bu yüzden yapıyorum. Tanrı'ya inanmamamın nedeni bu –yukarı bakmayı kesin, millet!– çünkü, eğer bu dünyayı iyileştirebiliyorsak, bu tanrı için artı puan sayılmaz, değil mi?"

Ama kimse cevap vermedi, kimse Şişman Çocuk'a tek başına girmeye cesaret edemedi. İçerisi karanlık, çok soğuk ve borularla doluydu. Hiç penceresi yoktu, izolasyonu yüzünden rutubetliydi, en karanlık köşelerinden mırıltılar geliyordu.

"Korkulacak bir şey yok," dedi babam bana bakarak. Az sonra ne olacağını biliyordum. Gözlerini bana dikip baktı."Charlie korkmuyor. Tepesine tırmanmasını görmek ister misiniz?"

Meydandaki yüzler çalar saatler gibi yüzümde patladı.

"Oradan canlı çıkamaz," dedi Francis Lungley.

"Bu söylediğin çok aptalca," dedi babam.

Clover, "Baba, Charlie niçin böyle titriyor?" diye sordu.

"Charlie titremiyor."

Böylece itaat etmek zorunda kaldım.

Körüklerin üzerinde çalışıyordum. İşi bırakıp ellerimi sildim ve saate benzeyen yüzlerin hepsine baktım. Endişeyle gözlerini kısmış, üçü çeyrek geçeyi gösteriyorlardı, niye böyle olduğunu merak ettim. Bazıları bana, bazıları da babama sabitlenmişti. Bu kadar tatsız ve korku dolu bakmasalardı Şişman Çocuk'un içine girme konusunda kendimi daha iyi hissedecektim. Ama beni çok feci endişelendirmişlerdi.

"Of, kahretsin," deyip içeri girdim.

Babam arkamdan kapıyı çarptı ve günışığının büyük bir bölümünü dışarıda bıraktı. Henüz kaplanmamış döşeme kirişlerinin arasından tek görebildiğim ambar ağzındaki çatlakların arasından sızan güneş ışınlarıydı.

Bir canavarın vücudunun içinde, midesinin, soğuk dudaklarının arasında olmaya benziyordu. Demir borular duvarların arasında yanlamasına yükseliyordu. Gresle yağlanmış, taze kaynak kokan bu borulardan çürümüş et ve kokmuş yumurta kaynaklı osuruk kokuları yükseliyordu, su şebekelerinin kaygan görünümüne sahiptiler. Çatlaklardan sızan güneş ışığı paslı boruları aydınlattığında, bu kırmızılaşmış kabarcıkların insan etine benzediğini görebildim. Ayağımın en küçük bir hareketi midenin derinliklerinde gümbürdeyerek yankılanıyordu. "Organ" kelimesi çuk oturuyordu.

Bir hafta önce, dışını kazımıştım. Ama ilk defa içeridey-

dim, tek başıma, kapı üzerime kapalı, yukarı tırmanıyordum. Panik duygumu yuttum ve yukarı baktım – yukarı giden yol kurtuluş yoluydu. Borulara tırmanmaya başladım, orta bölmeden babamın böbrek adını verdiği depolardan, paslı taşlık üzerinden, yemek borusu adını verdiği çelik boruya geçtim. Duvarlardan geçen tek ses güneş ışığında Maywit çocuklarıyla oynayan Clover ve April'in bağrışmalarıydı.

Şişman Çocuk'un borularında hiç su yoktu. Yankı yüzünden devasa boyutlarda bir ölünün içinde gibi hissediyordum kendimi. Ben tırmandıkça gıcırdayan serin, bükülmüş borular gölgedeydi. Bedenimi Drainy Maywit'in dişleriyle biçimlendirdiği dikenli bir ızgaraya doğru sallandırıp parmaklarımla yolumu bularak üzerinde süründüm.

Tam kendime *Aşağıya bakma* dediğim anda, aşağıya baktım. Bakmaya devam ettim. Gördüğüm şeyin ne olduğunu ayırt ettim. Bu bir karın değildi – bu babamın başıydı; beyninin mekanik bölmesi, zihninin kördüğümleri, orijinali kadar güçlü, büyük ve gizemli, önümde duruyordu. Sırlarla dolu ama çok küçük harflerle basılmış bir kitap sayfası gibi önümde açılmıştı, çok fazlaydı. Her şey o kadar muntazam donatılıp kusursuz bir şekilde cıvatalanmış ve o kadar ince ayarlanmıştı ki, bencil görünüyordu. Bir düzen olduğunu görebiliyordum ama bu düzen –düzenin boyutu– beni korkutuyordu. İnsan bedeni gibi demişti – ama bu onun bedeninin en karanlık bölümüydü; bu karanlıkta zihninin boğumları ve braketleri vardı; bükülmüş demir, ince tellere asılı göbekli depolar, lehimlenmiş sıyrıklar, maymunların tırmandığı sarmaşıklara benzeyen borular ve tavana doğru çatallanan metal hortumların ağırlığından oluşan, küçük menteşelerin dengede tuttuğu bir cangıldı.

Başımı döndürüyordu. Kendimi güvende hissedecek kadar anlayamıyordum. Burada ölebilir veya içerde kilitli kalıp çıldırabilirsin, diye düşündüm.

Kapıyı zorladım ve iterek açtım. Ambar ağzının altında

hasır şapkalar vardı. Birisi –babam değil– çığlık atarak bana seslendi. Şişman Çocuk'a bir merdiven dayayıp beni aşağı indirdiler, hepsi oldukça endişeli yüzlerle bana bakıyordu.

"Hüngür hüngür ağlamıyor en azından," dedi Francis Lungley.

"Sırada sen varsın, Fido," dedi babam ve Lungley'yi kapıya iteledi. "Hadi içeri! Acele etme – iyice incele!"

Mrs. Maywit, Mrs. Kennywick ve çocuklar dışında herkesi korkularını yenmeleri için teker teker içeri gönderdi, kapıyı arkalarından çarptı ve boruların üzerinden ambar ağzına tırmandırttı. Onlar da istekli olduklarını söylediler; babam "Gerçekten önemli olan da bu – gönüllülük," dedi.

İnsanları korkularını yenmek için içeri gönderdiğini söyledi; ben de ona inandım. Ama aynı zamanda onları Yankee yaratıcılığına hayran bırakmayı ve Şişman Çocuk'un içine bir modelini inşa ettiği zihnine kısaca bakmalarını istediğini de tahmin ediyordum. Bunu açıkça söylemedim. İçeride ne gördüğümü biliyordum. Ve memnundum. Babam beni zorla içeri sokmuştu – beni bir erkek olmaya zorluyordu.

Herkes bu deneyimi farklı bir şeyle karşılaştırıyordu. Mr. Maywit, Dankır kilisesindeki çan kulesine çıkmaya benzediğini söyledi. Zambu'lar Esperanza'lardaki bir kara taş mağarasına benzediğini, Mr. Harkins de bir seferinde böyle bir rüya gördüğünü söyledi ama rüyasını anlatmaya çalışınca sesi çatladı ve gözleri yaşlarla doldu. Mr. Haddy, "Heey! Şu muz teknelerinin makine dairelerine benziyordu. Kazanlarla ve dar geçitlerle dolu," dedi. Bunları duyan Jerry içeri girmek için yaygara kopardı ama babam kabul etmedi.

Babam, "Umarım hepiniz soğutucu akciğerlerin üzerindeki ızgarayı beğenmişsinizdir," dedi. "Drainy'nin eseri."

Drainy gözeneği, telden oyuncaklarını yaptığı gibi klipsleri tokaları ve sürgüleri çiğneyerek ve dişleriyle şekillendirerek yapmıştı.

"Fark etmişsinizdir, Şişman Çocuk nefes almıyor," dedi babam. "Bu yüzden onu şimdi, henüz canı yokken görmenizi istedim. Çünkü canlandığında tehlikeli ve yasak bölge olacak. Yapacak işleri olacak ve o zaman bağırsaklarının etrafında dolaşan birileri olmasını istemeyiz."

Devasa buz evinin maun kalasları cangılın açık alanındaki yeşili ve güneşin altın rengini emerek deri gibi parlıyordu.

"Bu çocuğun neler yapabildiğine inanamayacaksınız."

Babam onunla gurur duyuyordu ve etrafta buna tanık olan insanların bulunmasından memnundu. Kimse ondan ve yaptığı herhangi bir şeyden şüphe etmiyordu. Bize tarlalarımızın içinden geçerek nehirdeki pompaya, oradan banyo evine yürürken rehberlik ettiği sabah turlarını seviyordu; önümüzde yürürken her şeyin ne kadar bakımlı olduğuna, suyun nasıl fışkırdığına, çarkların tıkır tıkır döndüğüne, mısırların boy attığına, sebzelerin dolgunlaştığına dikkatimizi çekiyordu. Kendi döşediğimiz yolların kenarlarına ektiğimiz bitkilerin yanından yürüyorduk.

Babamın Jeronimo'daki ilk günümüzde sözünü verdiği şey orada, herkesin gözleri önündeydi – yemek, su, barınak. Hepsi onun gördüğü gibi ama bizim hayal ettiğimizden daha düzenli ve huzurluydu. Bu erken sabah denetimlerinde, annemi kolundan tutup onunla konuşurken, aslında herkese hitap ederdi.

Cangıldaki bu açıklığın üstün bir medeniyet olduğunu söylüyordu. "Amerika'da da aynen böyle olabilirdi," derdi. "Ama Amerika çürüdü ve osuruğu cinli hâle geldi – açgözlülük yüzünden kötüler sahtekârlığa yöneldi, iyiler sistemin kurbanı oldu."

Zambu'lar babamın neden bahsettiğini bilmiyorlardı ama konuşması hoşlarına gidiyordu. "Reosta! Termodinamik! Mantık hatası!" diye bağırarak onları güldürüyordu.

"Ben kalan son insandım," derdi.

Ama sırf komiklik olsun diye konuşmadığında bile başı-

mı öne eğmek zorunda kalıyordum, yoksa "Ne sırıtıyorsun, Charlie?" diye soruyordu.

Ama söylediği bazı şeylere kim sırıtmazdı ki?

"Çenemizi kapalı tutmalıyız," dedi. "Yoksa önüne gelen kardeşini alıp gelir ve kafamıza çıkar, tüm o acar insanlar gelip burada benzin istasyonları, arabalı sinemalar ve fastfood zincirleri açarlar. Katalog dağıtırlar. Ah, elbette buraya bir tesis, şuraya bir tesis daha; Şişman Çocuk'un yanına bir K-Mart diker ve kayıkla geçen müşterileri kaparlar. Bataklık Ağzı yolunda bir Toyota bayii açacaklarına cebinizdeki son kuruşa bahse girebilirsiniz. Buradan tepelere kadar her yer otoparkla dolar. Tesisler! Bizi tesisleriyle boğarlar!"

Mr. Maywit, "Keşke bir Çin bakkalımız olsa," dedi.

"Çin bakkalı istiyormuş!" dedi babam.

Mr. Maywit ürktü. "Biraz tuz, un ve yağ alırdık."

"Paranı boşuna harcama," dedi babam. "Çin bakkalına ihtiyacın yok. Deniz tuzla dolu – deniz tuzu, en iyisidir. Hiç katkı maddesi yok. Şu tahıllar hazır oldu mu, un işi de kolay – kendimiz öğüteceğiz. Şuna bak – mucize mısır! Bu melez tohumu ta Massachusetts'ten buraya kadar taşıdım. Sizin Honduras çeşitlerinizin üç katı büyüklüğünde."

"Yağ da diyor," dedi Mr. Harkins.

"Onu duydum ve cevabım 'Yer fıstığı!' Patateslerin yanında iki dönüm yer fıstığı var. Ama büyümeleri için biraz zaman verin. Acele etmeyin. Bir yere mi yetişiyoruz?"

Patatesler ve yer elmaları hasat edilir edilmez manyok ekilmesini yasaklayacaktı. Manyok tembel adam mahsülü, diyordu. Muz gibi. Evet, manyok ot yolma gerektirmiyordu ama toprağı yoruyordu ve hiçbir besin değeri yoktu. Manyok yetiştirmek hepimizi komik tavşanlara dönüştürecekti.

Şişman Çocuk çalışmaları devam etti, daha fazla boru kurulup lehimlendi, depolar contalandı, ocağın ve bacanın bitirilmesi için uğraşıldı. Artık kimse Şişman Çocuk'tan korkmuyor-

du. Hatta Zambu'lar çok daha serin olduğu için içinde çalışmayı tercih ediyorlardı. Çift duvarlıydı, çatı ve güney cephesi güneş ışınlarını yansıtan cilalı teneke tabakalarla kaplıydı.

"Bunlar güneş bataryası olsaydı, kendi elektriğimizi kendimiz sağlayacaktık," dedi babam. "Ama fosil yakıta veya elektriğe ihtiyacımız yok – bizimki üstün bir medeniyet."

Şişman Çocuğu suyla doldurarak sızıntı yapıp yapmadığını kontrol ettik. Dokuz bağlantı yerinden hafif sızıntı yapıyordu, babam buraları işaretleyip kuruyunca izole etti. Sonra işin bittiğini ve Mr. Haddy'yle birlikte Trujillo'ya gideceklerini açıkladı.

"Şişman Çocuk için plazma," dedi. Trujillo'ya hidrojen ve amonyak gönderilmesini ayarlamıştı. Bunların misyonerlerin merakını uyandırmamak ve Mr. Struss, Spelgood mezhebi veya Totoya bayileri gibi istenmeyen misafirlerin dikkatini çekmemek için Jeronimo'ya kadar gemiyle nakledilmesini istememişti.

Mr. Maywit, "Dankır'ların orada pencereleri amonyaklı suyla parlatırdım," dedi.

"Protestanların," dedi Mrs. Maywit.

"Boş ver," dedi Mr. Maywit.

Mr. Haddy Jeronimo'da camı olan tek bir pencere olmadığını söyledi, bu doğruydu.

"Amonyakla her şey yapılabilir," dedi babam. "Amonyaklı saat dünya üzerindeki en dakik zaman ölçüm aletidir. Bana inanmıyor musun?" –Mr. Maywit kaşlarını çatıyordu– "Dinle, saatin tik takı amonyak molekülündeki nitrojen atomunun titreşiminden çıkar. Francis bunu biliyor, değil mi?"

Francis, "Elbette, Bab-ba" dedi.

"Ben zenginleştirilmiş amonyak kullanıyorum," dedi babam. "La Ceiba'da ne yaptığımı sanıyorsunuz? Tüm diğer gringolar gibi meydana tükürüp gezindiğimi mi? Hayır efendim. Ben, amonyağımı zenginleştiriyordum. Bu benim sırrım,

gerçekten. Ne kadar zenginleştirilirse, o kadar hızlı buharlaşır. Göreceksiniz."

Mr. Maywit, "Anlıyorum," dedi.

Zambu'lar bakarken Mr. Haddy, "Deneyim olsun diye her şeyi kendisi yapmış," dedi. "Zenginleştirmiş. Böyle yapılırmış."

"Daha zehirli," dedi babam. Zambu'lar 'zehirli' kelimesini duyunca gülüştüler. "Ama sistemin içinde mühürlendikten sonra, tehlikesi yok. Ve çok uzun ömürlü. Örneğin, midemizdeki asitler. Zehirli değiller ama çok güçlü maddeler. Dışarı sızarlarsa tişörtünde oldukça büyük bir delik açabilirler. Doğada da amonyak var – bilirsiniz, çürüyen bitkilerde, deniz suyunda, toprakta, hatta idrarda."

Mr. Maywit, bunu bir yerden duyduğunu söyledi. "Trujillo'ya gelmemi ister misin? Ma için tuz ve yağ alırım."

Babam elini Mr. Maywit'in un çuvalından yapılmış gömleğinin *La Ceiba* yazan omzuna koydu. "Sana burada ihtiyacım var, koç. Bundan sonra sen benim Tarla Şefimsin. Bana ne yapılacağını söylemen için kalman gerekiyor," dedi.

Sonra herkese –Mrs. Kennywick, Zambu'lar, Harkins, Peaselee, Maywit'ler ve biz– hitap etti.

"Ben sizden emir alıyorum," dedi. "Burasının yönetimi sizde. Eğer Şişman Çocuk'un çalışmasını istiyorsanız, beni nehrin aşağısına, Trujillo'ya göndermeniz gerekecek. Onun yaşamsal sıvılarını almam için."

Babam sonunda onların "Evet, lütfen git," demelerini sağladı.

"Bu arada, domateslerin bir bölümünü toplayın. O –"Mr. Maywit'in un çuvalından yapılma gömleğine bir yumruk attı,– "O bir Çin dükkânı istiyor!"

Annem babama ne kadar süreliğine gideceğini sordu. Babam, hesapta olmayan bir sorun çıkmazsa tahminen bir haftaya kadar döneceğini söyledi.

Ertesi gün nehir yolculuğu için hazırlanmış olan *Little*

Haddy Jeronimo'dan denize doğru yola çıktı. Mr. Haddy iskandili kullanıyordu, babam da dümendeydi. Mr. Haddy hepimizin duyabileceği şekilde "Ama bu benim teknemdi," dedi.

Nehir kıyısı boyunca, neredeyse Bataklık Ağzı'na kadar koşarak onlara eşlik ettik, babamın bir zamanlar eski dolar banknotlarına benzettiği koyu yeşilliğin arasında gözden kayboldular.

Babamın yokluğunda Jeronimo çok sessizdi – ne söylevler vardı ne de şarkılar, çekiç sesleri de duyulmuyordu. Sadece kıyıdaki su değirmeninin kanatlarının vuruşu, suyun sıçrayışı ve *pat-pat* sesleri ve savaklardaki suyun akarken çıkardığı sesler vardı. Geriye cangılın sessizlik kadar devamlı olan mırıldanması kalıyordu; kuşlar, böcekler ve maymunların sıcakla perde değiştiren ve gece indikten sonra da kısık ulumalara dönen çığlıkları.

Annem idareyi üzerine almadı. Babam varken her şeyi onun yöntemiyle yapıyorduk, bizi koşturup duruyordu. Ama annemin ne bir icadı vardı, ne de konuşma yapıyordu. Konuştuğu zaman genelde birisine bir şeyi yapmanın yerel yöntemini nazikçe soruyor oluyordu.

Biber kurutma işi buna iyi bir örnekti. Küçük kırmızı biberler alçak çalılıkların üzerinde belirdikten sonra, Mrs. Maywit kurutulmaları gerektiğini söyledi. Babam etrafta olsaydı, biberleri kurutmak için bir sac levhadan on köşeli bir fıçı veya benzer bir şey imal edip adını Biber Deposu veya bezer bir şey koyardı; aynı balık kapanını, banyo evini ve bambu kiremitleri yaptığı gibi.

Ama annem Mrs. Kennywick'e ve Mrs. Maywit'e biberlerin nasıl ipe dizilip asılacağını anlattırmayı başardı. "En iyisini siz bilirsiniz," dedi. Bu biberleri ipe dizme işi bir günlük bir işti; annem ve diğer kadınlar avluya serdikleri bir hası-

rın üzerinde yan yana çömelip biberleri iplere düğümlediler, sıra sıra dizilen biberler fişeklere benziyordu. Babam bunu yapmazdı ve kesinlikle çömelmezdi. Kendisine muhtemelen arkalıklı, önünde bir çalışma tezgâhı olan, pedalla çalışan, bakım gerektirmeyen, buğulanıp şekillendirilmiş dallardan bir sandalye yapardı. "Bak tam insan bedenine göre, Anne!"

Annem Zambu'lardan *paça* gibi hayvanların içlerini temizleyip derilerini yüzmeyi, balıkları bir kütüğe asıp kurutmayı, et tütsülemeyi öğrendi. Bunlar yavaş, kirli ve geleneksel yöntemlerdi ama o acelesi olmadığını söylüyordu. Cangılda yaşayan insanların ev işleri, topladığımız veya yakaladığımız şeylerin hazırlanması bizim Jeronimo'daki derslerimizi oluşturuyordu. Her birimizin hayvanın bağırsaklarını çıkarmayı ve tütsülemeyi iyice öğrendiğimizden emin oldu. Bu işlerde ehilleşene kadar oyun oynamamıza izin yoktu.

Bu, babamın yönteminden farklıydı. Babam bir öncüydü. Bir düzine insana kütüklerin kabuklarını soydurmayı veya hendek kazdırtmayı sorun etmez, işleri bitene kadar da bunu niçin yaptıklarını açıklamazdı. Sonra, "Biraz önce hayatınıza kalıcı bir yenilik getirdiniz!" derdi. Ya da insanlardan herhangi bir şeyin ne işe yaradığını tahmin etmelerini ister (şimdiye kadar hiç kimse Şişman Çocuk'un ne işe yarayacağını doğru tahmin edememişti), yanlış cevap verdiklerinde de gülerdi. İşleri kendine özgü yöntemlerle yapıyor, insanlara kendi yöntemlerinin enerjiyi boşaltmaktan başka bir işe yaramadığını söylemekten hoşlanıyordu. "Şimdi sana nasıl yapılması gerektiğini göstereceğim," der ve karşısındaki insanlar alık alık bakınca, eklerdi," Şu küçük tekniğe ne diyorsun bakalım?"

Hiçbir zaman iyi bir dinleyici olmamıştı. Ama zaten o kadar çok şey biliyordu ki, dinlemeye ihtiyacı yoktu. Nerede olursak olalım Thunderbox gibi gürleyen sesini duyardık, oraya ulaştığımız günden beri babamın laklakları sabahtan akşama kadar öten Jeronimo çekirgelerinin sesi gibi hiç dur-

mamış, uluyan maymunların *hınnn-hınnn-hınnn*'larını bile bastırmıştı. Ama şimdi, sesi yoktu. İnşa edilen bir şey yoktu, denetimler yoktu, metal fırını soğumuştu. "Hedef" konuşmaları, Galeri oturumları yoktu, "Sadece dört saat uykuya ihtiyacım var!" cümlesini artık duymuyorduk.

Balık kapanını temizledik, bahçede biten otları kopardık, ilk domatesleri topladık. Annem işleri pürüzsüz bir şekilde, emir vermek yerine tavsiyelerde bulunarak idare ediyordu. Manyok ekmeği yaptı, bu babamın aklına gelmemiş bir şeydi. Tarifini Mrs. Maywit vermişti. Mrs. Kennywick de ona çürümüş muzlardan wabool yapmayı öğretti.

Annem o sessiz, öğrenmeye hevesli haliyle harika bir fikirle çıkageldi. Jeronimo ve etrafındaki ağaçların isimlerini öğrenmemizin eğitici olacağına inanıyordu. Zambu'lara ağaçların isimlerini, hangi işlerde kullanıldıklarını sorarak, her ağacın üzerine ezberlememiz için küçük birer yazılı not çiviledi. Ormanın ortasındaki açık alanın güney ucundaki ağaçların çoğunu adının sapodilla olduğunu öğrendi. Bunu Maywit'ler bile bilmiyordu. Zambu'lar onlara "Chiclets" ve "Hoolis" diyorlardı, bu ağaçların kauçuk benzeri özünü çıkartıp kaynatarak tabaka haline gelene kadar düzeltmeyi gösterdiler.

"Burada bir ton lastik yapmaya yetecek kadar hammadde var, "dedi. Bunu komik bulmuştu. "Allie olsa böyle derdi. Bir duysun da görün. Hepimize lastikten çizmeler yapacak."

Babamın işi işti, annemin işi ders ve oyundu ama genelde bizi kendi başımıza bırakıyordu. Onun yanında kendimizi babam etraftayken olduğu gibi teftişte hissetmiyorduk; yavaş yavaş açıklık alandan daha uzağa, hatta Jeronimo'nun bile dışına, su tesisatımızın seslerinden ve maymunlarımızın *hınnn*'larından uzağa gitmeye başlamıştık.

Uzaklaşmak, çalılıklar budayarak yol açmak ve bir kamp kurmak benim fikrimdi. Babamın meydan okumalarından

ilham almıştım ama ben diğerlerini gitmeye cesaretlendirerek, kendime meydan okuyordum – bu, bana cesaret veriyordu. Maywit çocuklarını da cesaretlendirdik ve onlara isimler taktık; kısa süre içerisinde birbirlerine "Sümüklü" ve "Salak" diye seslenmeye başladılar. Alice ve Drainy korkmuyorlardı ama küçükler, Leon ve Veryl (herkes ona 'Peewee' diyordu) korkuyor ve hep arkada kalıyorlardı.

Nehirden başlayıp cangılın çığlık atan kuşlarla dolu –balıkçıllar ve crasco kuşları– bir bölümüne giden bir yol bulduk. Drainy burada canavarların olduğunu söyledi, tüm Maywit çocukları burasının insanın Duppy'siyle karşılaştığı yerlerden olduğu konusunda hemfikirdi. Clover böyle düşündükleri için ahmak olduklarını söyledi.

Kampımızı Jeronimo'dan yarım saatlik yürüyüş mesafesinde, akasya ağaçlarının ve tropik sarmaşıkların arasından geçen bir yolun sonunda bulunan küçük bir çukurluk bölgedeki derin bir su birikintisinin yanına kurduk.

"Suda canavarlar var," dedi Drainy ve hepsi suya girmeyi reddetti. Ama bunun asıl nedeni yüzme bilmemeleriydi, biz biliyorduk. Onlar bize bakarken yüzmek kendimizi daha üstün hissetmemizi sağlıyordu. Jerry onlara spastik olduklarını söyledi.

Ama onlar da su semenderlerinden, yılanlardan veya yeşilkertenkelelerden korkmuyorlardı. Bu kertenkelelerin bazıları kedi kadar büyüktü. Biz, "Senin Duppy'n şu ağaçta," deyince, onu göremedikleri için korkudan altlarına kaçırıyorlardı. Ama biz çalıların içinde hırıltılar çıkararak soluyan tüylü, domuza benzer bir hayvan gördüğümüzde, Alice "Ah, bu bir dağ ineği," dedi. Benim gözüme bir canavar gibi görünüyordu ama madem bu küçük kız ondan korkmuyordu, bizim de korkmamıza gerek yoktu.

Buradaki kampımız için önce ağaç dallarından bir sundurma, sonra bir kulübe ve asma dallarıyla bir hamak yaptık.

Clover ve Alice bizim için oturak yaptı, ateş yapmak için çukur kazıp çiçek topladılar. Clover ağır işleri tek başına yapacak kadar güçlü değildi ama Maywit çocuklarını çalıştırmayı biliyordu. Onun aynı babam gibi olduğunu görüyordum. Onun gibi kararlıydı, kimseyi dinlemiyordu ve işlerin başında kendisi olmayınca mutsuz oluyordu.

Burada Alice'in köklerinin yenilebilir olduğunu söylediği yelpazeye benzer bir bitki vardı. Clover'ın emri üzerine kendi yaptığımız sepetlerle bu bitkilerden toplayıp yedik. Tadı çiğ havuca benziyordu, adı yuita'ydı. Bu bitki, yolda topladığımız muzlar ve diğer meyveler sayesinde kampta yeterli yiyeceğimiz oluyordu.

Clover, Jerry ve April'in hiç yardım etmemesinden şikâyetçiydi. Alice, "Peewee sümüklünün teki, gerçekten. Hep yiyor, hiç toplamıyor," dedi. Drainy kendisinin herkesten çok çalıştığını söyledi. Jeronimo'da kimse kavga etmezdi ama burada herkes mızmızlanıyordu.

Bu yüzden parayı icat etmeye karar verdim. Her şeyin bedava olması işe yaramıyordu. Bundan sonra, yiyecekleri kamp dükkânından satın alacağımızı söyledim.

"Kamp dükkânı nerede, kalın kafa?" dedi Clover.

Aklıma ilk geleni söyledim –"Üzerinde oturuyorsun,"– ve onun oturduğu küçük sırayı gösterdim. Clover'ı dükkâncı yaparak çenesini kapadım, taş ve çakılların bu yosunlu yerde zor bulunduğu için, para yerine geçtiğini açıkladım.

Leon, "Yiyecek bir şeyler almak istiyorum, Ma," dedi.

"Paran nerede?"

"Bende hiç yok."

"O zaman kazmaya başla."

Bu yeni bir oyundu ve işe yaradı. Taş aramaya koyulduk ve herkes küçük bir küme topladı. Benim için kolaydı çünkü su birikintisine dalarak dipten istediğim kadar taş çıkarabiliyordum. Kamptaki en zengin kişi ben oldum.

Clover ilk sundurmanın altında kurduğumuz okulu da yönetiyordu. Drainy kilisenin başındaydı – üzerine telden bir haç astığı ağaç, kilisemizdi. Ağaç dallarından çitler yaptık ve Drainy başka bir sundurmada radyo adını verdiği bir kutu yaptı. Bu hayaliydi ama telefon gerçekti – bir parça iple birbirine bağlanmış iki hindistancevizi yarısı.

"Bu aynı eski evimiz gibi," dedi Jerry.

Ama değildi. Diğer insanlar böyle yaşıyordu, radyolu, okullu ve kiliseli– ve paralı. Yine de burada, bu kampta mutluydum – Jeronimo'da olduğumdan daha mutluydum. Bu yeri gizli olduğu için ve en çok da babamın yasakladığı şeylerle dolu olduğu için seviyordum. Dükkânda para harcamak ve telefonda konuşmak hoş şeylerdi. Clover'ın öğretecek bir şeyi kalmayınca okul öğretmeni ben oldum. Maywit'lere para saymayı, aritmetiği ve adlarını yazmayı öğrettim. Jerry "Geçmek Yasaktır" tabelası asmak istedi ama bunun insanları meraklandırmaktan başka bir işe yaramayacağını söyledim. Onun yerine, herkese buraya gelen yola bir insan kapanı kurmak için çukur kazdırttım; izinsiz gelenleri ve hatta dağ ineği gibi büyük hayvanları yakalamaya yarayacaktı. Drainy etrafta kaplanlar olduğunu söylemişti –cangıl kedileri veya jaguarlar demek istiyordu– ben de bir tanesini yakalamak istiyordum. Kapanın dibine ucu sivri kazıklar yerleştirdik ve yoldan ayırt edilememesi için üzerini ağaç dalları ve topraktan oluşan bir tabakayla kapladık. Drainy bunun Zambu yöntemi olduğunu söyledi. Babam bunu yaptığımızı bilse bizi öldürürdü ama hâlâ deniz kıyısındaydı.

Dua ettik, Alice'in bize öğrettiği ilahileri söyledik ve kutsal ağacın korunağında uzun, iniltili kilise törenleri düzenledik.

Jeronimo'da biber toplayarak, otları yolarak, balık kapanını kontrol ederek ve diğer küçük işleri yaparak diğerlerine yardım ediyorduk. Ama bu işler bittiğinde ve annem tat-

min olduğunda cangıldaki kampımıza geri dönüyorduk. Bu, Massachusetts'te hiç yapamadıklarımızı telafi ediyor, benim içimdeki Amerika özlemini dindiriyordu. Bu şekilde sıla özlemimi yendim.

Kampımıza Dönüm adını verdik.

Dönüm, babamın Jeronimo'yla bu kadar gururlanmasının nedenini anlamamı sağladı. Kampımızı kurana kadar, Jeronimo'da başardıklarıyla niye bu kadar övündüğünü anlayamamıştım. Babam bahçeye, yollara ve su tesisatına dikkatle bakmamız için ısrar ediyordu. Yağmurda kupkuru, en sıcak günlerde bile serin kalabilmemize ve sineklerin üzerimize çullanmamasına hayran kalmamızı istiyordu. O mutluydu ve Dönüm'de bunun nedenini anladım. Etrafıma bakındım ve kendimiz için kurduğumuz her şeyin ve buradaki yaşama biçiminin tamamen bize ait olduğunu gördüm. Maywit çocukları bile yaptıklarımızdan memnundu. Ama ben bizim başarımızın babamınkinden daha önemli olduğunu düşünüyordum çünkü hemen yanımızda yetişen meyveleri yiyor, bulduğumuz her şeyi kullanıyor ve cangıla uyum gösteriyorduk. Bir tekne dolusu alet ve tohum getirmemiştik, herhangi bir şey icat etmemiştik. Tıpkı maymunlar gibi yaşıyorduk.

Hepimizin vaftiz olma fikri Drainy'den çıktı. Vaftiz edilmezsek cehenneme gideceğimizi söyledi ve bunun Dankır yöntemiyle yapmamız gerektiğinde ısrar etti; o başımızda dikilip dua ederken, biz derin su birikintisine dalacaktık. Eğlenceli olacağa benziyordu, iç çamaşırlarımıza kadar soyunduk ve vaftize hazırlandık.

"Vaftizci benim," dedi Drainy. "Nasıl yapılacağını biliyorum."

"Yalnız," dedi Alice. "Drainy yüzme bilmiyor. Yüzemeyen vaftiz yapamaz. Sudaki canavarlar onu yer." Yürüyerek uzaklaştı.

Drainy'e "Eğer korkuyorsan boş verelim," dedim.

"Korkmuyorum," dedi ve kıyıya oturup ayaklarını suya sarkıttı. "Eğer dalmazsan, cehenneme gidersin."

Clover, "Biz cehenneme inanmıyoruz. Sadece cahiller cehenneme inanır," dedi.

Drainy, "Alice pantolonunu indirip şeyini gösterirse, cehenneme gider, doğru," dedi.

Alice okuldaydı. Başını pencereden çıkarıp "Drainy Roper, defol git!" diye bağırdı.

Sonra da bir eliyle ağzına vurdu.

"Bu onun adı değil," dedi.

Clover, "Ona Drainy Roper dedin. Roper – o misyoner adam da babam kendisini kovmadan önce böyle demişti," dedi.

"Bu bizim soyadımız," dedi Veryl.

"Kapa çeneni!" diye bağırdı Alice.

Drainy ayaklarını sudan çıkardı ve Roper'ın soyadları olduğunu söyledi. Misyoner doğru söylemişti. O adam Dunker'dı. "Eğer burada olsaydı," dedi Drainy, "vaftizcimiz o olurdu."

"Eğer adınız Roper ise, niye adınız Maywit?"diye sordu Jerry.

"İki adları var," dedi April.

Drainy, "Bir adımız var," dedi. "O da Maywit değil."

"Peki Maywit nereden çıktı?" dedim.

Alice, "Bu adı bize baban verdi," dedi. "Benim babam da aldı."

"Eğer bu adın değilse," dedim, "niçin aldı?"

"Korktu," dedi Alice.

Drainy, "Senin babandan," dedi.

Clover "Ne ödleksiniz," dedi.

Drainy, "Sizin babanız büyü yapabiliyor," dedi.

"Onun yaptığı büyü değil, bilim," dedim.

"Bilim daha kötü," dedi Alice.

Bana inanmıyorlardı; babam onlara adlarını değiştirttiği için üzgündüm. "Bazen ben de ondan korkuyorum," dedim.

Jerry ve ikizler bunu söylediğim için bana güldüler. Ama onlar bildiklerimi bilmiyorlardı. Clover babamın nazik bir adam olduğunu, korkulacak biri olmadığını söyledi. Jerry onun bir mucit olarak bir servet kazanabileceğini söyledi.

"Niçin zengin olmamış?" dedi Alice.

"Çünkü buraya gelmek istiyordu," dedim, "cangılda bir kasaba kurmak için. Bir kasabadan çok daha fazlasını kurmak için."

Bu Maywit çocuklarını ikna etmemişti; onlara babamın Amerika Birleşik Devletleri'nin bir savaşın eşiğinde olduğunu söylediğini anlattığımda, sadece güldüler. Bunun üzerine cesaretimi ve inancımı kaybettim, söylediklerim kendi kulağıma bile saçma ve boş geliyordu; kim başka bir nedenden dolayı cangılda eşekler gibi çalışmak için Amerika'yı terk ederdi? Ki ben bundan fazlasını biliyordum. Şişman Çocuk'un içini görmüştüm. O aydınlanma anını tekrar yaşadım; artık babamı her düşündüğümde gözümün önüne depolar, bir beyni andıran bükülmüş demirlerin vahşiliği ve tüm o küçük menteşeler geliyordu. Birisinin evini içini görüp inceleyerek o kişiyi daha iyi tanımak gibiydi. Bir insanı en iyi, yaptığı bir şeyi inceleyerek tanırdın ve Şişman Çocuk'un içinde babamın zihnini, zihninin bir versiyonu –zihninin muammasını, kıvrımlarını ve büyüklüğünü– görmüştüm ve bu gördüklerim beni korkutmuştu.

Babamdan bahsederken fısıldayarak konuşuyorduk, belki de bu yüzden vaftiz töreninden hepten vazgeçip onun yerine deli karınca toplamaya gittik. Topladığımız karıncaları su birikintisinde yüzdürüp suyun ince derisi üzerinde can havliyle çabalamalarını izledik.

O gün Dönüm'den döndüğümüzde şamandıraya bağlanmış *Little Haddy*'yi gördük. Şişman Çocuk'a çıkan yokuşta iç-

leri gazla dolu büyük tüpler taşıyan adamlar vardı, diğerleri de kızak görevi gören kütükler üzerinden çelik davlumbazları yukarı yuvarlıyorlardı.

Peewee babamı görünce çığlık attı. Babam Şişman Çocuk'un önünde davlumbazlardan birinin içindeki sıvıyı bir el pompasıyla bir boruya boşaltıyordu. Peewee'yi korkutan yüzündeki maskeydi. Bu, güvenlik için takılmış bir gaz maskesiydi, babam bir hayvan burnu ve kocaman böcek gözleri takmış gibi duruyordu. Davlumbazların üzerinde bir kafatası ve kemiklerden oluşan bir sembol vardı.

"Zehirle çalışırken bu maskeyi hep takar," dedim.

Bu zehir kelimesi Maywit çocuklarının üzerinde korkunç maskeden daha kötü bir etki uyandırdı, elleri ağızlarında koşarak evlerine kaçtılar.

Babamın amonyağı ve hidrojeni Trujillo'dan Jeronimo'ya getirmesi on gün sürmüştü. Annem onun başından geçenleri bize anlattı. Kasabada tehdit edilmeler. Her işe burnunu sokan insanlar. Babamı patlayıcı madde kaçakçılığıyla suçlayan Honduras askerleri. Tartışmalar ve neredeyse bir yumruklaşma. "Kaç şınav çekebilirsin?" Akbaba belası. Yer yer çok sığlaşan nehirdeki zor anlar. Teknenin dibini sürtüp pek de dostane insanlar olmayan Zambu'lar tarafından takip edilmeleri ve daha fazla akbaba belası. Yavaş ve tehlikeli geçen bir yolculuk. Teknenin omurgası nehir yatağında sürüklenirken Jeronimo'ya giriş.

Sadece dört gaz maskesi vardı – babam, Haddy, Harkins ve F. Lungley için. Çıkan gaz çok tehlikeli olduğundan, amonyak ve hidrojenin taşınması bitene ve borular izole edilene kadar Şişman Çocuk'un yanına yaklaşmamız yasaklanmıştı. Babam bütün gece lamba veya ateş ışığı olmadan çalışıyordu. Dolunay açıklık alana sedef gibi sütlü pembe bir ışıltı veriyor, Şişman Çocuk cangılın ortasında koyu renkli bir mermer kütlesi, bir anıt veya mezar gibi görünüyordu.

Dört maskeli adam Şişman Çocuk'a girip çıkarak durmadan çalışıyorlardı, tüm duyduğum çelik davlumbazların ve gaz tüplerinin metalik sesleri, babamın "Dikkat et!" ve "Aman dikkat!" ve "Kenara koy!" diye bağırmaları, Habeş maymunu denilen maymunların ulumaları ve *hınnn* sesleriydi!

Babam sabahları çok heyecanlı oluyordu. Eğer bir şey ters giderse, diyordu, vadinin yarısıyla birlikte havaya uçup kendimizi muhtemelen tuzla buz olmuş halde Hatfield'da bulurduk.

"Hayatımın en tehlikeli on iki saatini yaşadım," dedi.

"Bizim için de tehlikeliymiş gibi geldi bana," dedi annem.

"Tabii ama siz tehlikenin farkında değildiniz, onun için bütün gece bilmemenin mutluğuyla uyuyabildiniz."

Annem, "Bu hoşuma gitti," dedi ve babama arkasını döndü.

"Burada bu şeylerin ne kadar tehlikeli olduğunu bilen bir tek benim. Tüm sorumluluğu üstlendim. Korktum mu? Hayır efendim."

"Ölebilirdik!"

"Başınıza ne geldiğini bile anlamazdınız. Sana bunun garantisini verebilirim. Yüzünüzde bir gülümsemeyle atomlarınıza ayrılırdınız."

Annem, "Sağ ol, dostum," dedi.

"Endişelenme. Tümüyle izole ettik. Aslında, bu öğleden sonra onu yakacağım." Babam benim kapı aralığın onları dinlediğimi gördü. "Sırıtmayı kes ve haberi yay, Charlie. Herkesin izlemeye gelmesini istiyorum."

"İşte bu yüzden buradayım," dedi babam öğle yemeğinden sonra. "Bu yüzden geldim."

Şişman Çocuk'un ocağının önünde, eline bir avuç kibritle duruyordu. Yanında Mr. Haddy vardı. Clover, April, Zambu'lar yerde, Harkins ve Peaseele fıçıların üzerinde oturuyorlardı, Mrs. Kennywick Bataklık Ağzı'ndan buraya getirdiği sandal-

yeye kurulmuştu. Fasulye tarlalarının ötesinde durmuş izleyen yabancı insanlar da vardı.

"Bahse girerim, bunun ne işe yaradığını hâlâ bilmiyorsunuz," dedi babam.

"Yemek pişirmeye," dedi Mr. Haddy ve sırıttı.

"Palavra atmak yok," dedi babam. "Lungley ve Dixon'ın bu canavarın içindeki rafa yerleştirdiği su dolu tepsileri gördün. Şimdi şu minnacık kibritle burada küçük bir ateş yakacağız."

"Buhar makinesi. Kazan dairesi," dedi Mr. Haddy huzursuz insanlara palyaçoluk ederek.

"Yeter! Ama bir yere ayrılmayın. Gözlerinize inanamayacaksınız."

Peewee'yi yanına çağırdı ve en gencimiz o olduğu için ilk ateşi onun yakacağını söyledi. "Hepimiz ölüp bu dünyadan gittiğimizde, sen hâlâ yaşıyor olacaksın, Peewee. Torunlarına bu tarihi günde burada olduğunu anlatabilirsin. Onlara ateşi senin yaktığını anlat."

Babam pantolonunun kıçında yaktı ve Peewee'ye kibriti nereye tutacağını kibriti gösterdi. Ateş kutusunun içinde biraz çalı çırpı vardı. Peewee kibriti bunlara tuttu ve alevler yükseldi.

Zambu'lar elleriyle kulaklarını kapadılar. Ma Kennywick yanaklarını şişirdi ve Mr. Maywit "Boş ver," dedi. Dakikalarca, ateşten gelen parlama sesi dışında çıt çıkmadı. Jeronimo'nun kuşları ve böcekleri de susmuştu. Herkes nefesini tuttu ve yüzler soluksuz beklemekten morardı.

Şişman Çocuk'un içinden tek bir *gulp* sesi geldi, sanki bir borunun dolgun dirseğinde sıvı kaynıyormuş gibi. Dikkatimizi ateşten, sesin çıktığı orta bölmeye yönelttik. Artık hepimiz birbirimizin nefes sesini duyabiliyorduk.

Mr. Haddy dişlerini yaladı. "Heey!"

"Bekle," dedi babam.

Boruların içindeki küçük hareketlenme devam etti, şişen kazanlardan çatırtılar yükseldi – sanki Şişman Çocuk'un karnı boğuk sızlanmalarla gevşeyip rahatlıyordu.

Tek bir net sesten ziyade, tesisin içinde ve etrafında bir vibrasyon oluştu. Yer ayaklarımızın altında mırıldanıyordu. Sıvı yükselerek kaynıyordu ve titremeleri yavaşlatan son bir dalgadan sonra tüm tesis kaynaşmaya başladı. Etrafımızdaki cangıl da aynı tempoya uyarak mırıldandı; bağırsaklarındaki güçlü hareketlenme yüzünden kafadaki bir damarın atmaya başlaması gibiydi.

Mr. Maywit, "Bacadan garip bir şey çıkıyor," dedi.

"Duman," dedi babam.

"Karnının ağrısı geçti," diye fısıldadı Drainy.

Babam, "Bu biraz sürecek. Herkes rahatına baksın. Olduğunuz yerde kalın ve zihninizi serbest bırakın. Ama savaş veya delilik üzerine düşünmeyin."

Ma Kennywick, "Benim tek düşündüğüm bu," dedi.

Mrs. Maywit tavuk gözlerini babama dikip "Dua edebilir miyiz?" dedi.

"Eğer ihtiyaç hissediyorsan, buyur. Ama doğrusunu söylemek gerekirse, etmemenizi dilerim çünkü o zaman bunu bir mucize olarak görürsünüz, ki değil. Mucizeden çok büyütülmüş bir termodinamik eseri."

Ama yüzlerinden ve duruşlarından hepsinin dua ettiğini anladım. Boyunlarını omuzlarının arasında sıkıştırmış, yağmur altındaki kuşlar gibi sıkış tıkış dizilmişlerdi.

Babam arada bir ateşi karıştırıyordu. Ama daha fazla yakıt eklenmesi gerekmiyordu. Küçük bir ateşti ve ıslık çalarak dumanı emilmeye başlayınca, ateşi küllenmiş halde tuttu.

"İşte her şey burada oluyor," dedi babam. "Burası dünyanın merkezi! Başka bir yere gitmenize gerek yok – varmak istediğiniz yerdesiniz!"

Yarım saat böyle geçti. Sonra babam konuşmayı bıraktı ve merdivene tırmandı. Dışarı sarkan termometreyi okudu, memnun görünüyordu. "On beş dakika daha," dedi; o süre geçtikten sonra merdivene tekrar tırmandı ve sürünerek ambar ağzının içine girdi.

Mr. Haddy, "Umarım onu uzuvlarından çekerek dışarı çıkarmak zorunda kalmayız," dedi.

İnsanların bir bölümü tısladı; Mr. Haddy ve diğerleri anneme baktı.

Annem, "Allie ne yaptığını biliyor – ve işte geliyor," dedi.

Babamın başı ambar ağzında belirdi. Suratını çok yüksekte olduğu için zor anlamlandırılacak bir şekilde buruşturuyordu. Elinde ham pamuk yığının benzeyen beyaz bir top tutuyordu.

"Babba'nın elinde ne var?"

Babam bağırıyordu.

"Siz hiç kartopu görmediniz mi?"

Aşağıya attı. Elindeki kartopunu aşağı fırlattı; bir balıkçılın kanatlarından bile daha beyaz olan kartopu çimlere çarpıp tuzla buz oldu.

Dokunmak için koştuk – dokunup kristallerinin iğnelerini hissettiğimizde, yok olmaya başladı. Ama o zamana kadar babam buz kalıplarını muzaffer bir edayla dışarı çıkarmaya başlamıştı.

15

Nehrin şimdiye kadar gördüğüm en dar ve sığ bölümü yirmi mil boyunca uzanıyor, sonrasında dağlar ve cangıl bükülerek nehri ince bir akıntıya çeviriyordu – insanlar kıyılarda diz çöküp bize el sallıyor ve dua ediyorlardı. Artık kim olduğumuzu ve ne taşıdığımızı biliyorlardı. Şişman Çocuk'un haberi nehir vadisi boyunca yayılmıştı.

Babam bizi misyoner sanan nehir kıyısındaki bu insanlara "İçecek bir şeyler isteyen var mı?" diye sesleniyordu. Bu soruyu çok komik bulan Mr. Haddy babam her söylediğinde kıkır kıkır gülüyordu. Bunu gören babam, nehrin kimsenin yaşamadığı bölümlerinde bile Mr. Haddy'nin bakışını yakalayınca "Burada içecek isteyen biri var mı?" diye bağırıp onu güldürmeye başladı.

Ama insanların diz çökmeleri ve saygı göstermeleri nihayetinde babamın canını sıktı. "Bu aptallar tüm bu yolu onlara İncil vermek için kat ettiğimizi sanıyorlar!"

Teknede beş kişiydik – ben, babam ve Mr. Haddy'den başka Clover ve Francis Lungley de vardı. Bu tekne *Little Haddy* değildi. Şişman Çocuk'un buz üretmeye başlamasından sonraki haftalarda yapılan yeni teknemiz, sivri burnu, geniş karnı ve neredeyse dümdüz dibiyle bir pipanto kayığı uyarlamasıydı. Boston Public Garden'daki kuğu şeklindeki tenekelere benziyordu ve kıçındaki çarkı döndüren bir pedal mekaniz-

masıyla hareket ediyordu. Babam tekneye, şekline ve yüküne uygun olarak Buz Saçağı adını verdi.

Buz Saçağı'nın çalışma mekanizması pedallar, zincir dişlileri ve zincirin bir bölümü dışında (zinciri Mr. Harkins'in bisikletinden almıştık – babam "adamın Raleigh'ini parçaladım!" demişti). Jeronimo'daki metal fırında, bazı küçük parçaları da Drainy Maywit'in tel kemiren dişleri tarafından yapılmıştı. "Bu çocuk mikrometrenin insan hali!" Babam, teknenin ortasına bir buz saklama kasası yapmıştı. Ön tarafta iki, kıçta, babamın "Dilek Havuzu" adını verdiği pedalcı kokpitinin (çünkü pedal çeviren kimse, kesinlikle başka bir yerde olmayı diliyordu) önünde yan yana iki oturak vardı. Akıntıya karşı ilerlerken pedallara Francis basıyordu. Nehrin üst kısımları için mükemmel bir tekneydi. Babam onun asla batmayacağını, çimlerde biraz çiy olsa karadan bile ilerleyebilecek kadar hafif olduğunu iddia ediyordu.

Mr. Haddy, "Bu insanlar hayatlarında böyle bir tekne görmemiştir," dedi.

"Şaka yapıyorsun," dedi babam. "Onlar her şeyi görmüştür. Nehir yolculuğu yapmak kolay. Burası turnike gibi. Misyonerler yıllardır bu sularda kanolarıyla bir yukarı, bir aşağı geziyorlar. Açıkçası, ben bunu pek başarı olarak görmüyorum."

"Sana bir şey söyleyeyim," dedi Mr. Haddy –Clover'in arkasında oturduğu pruvadan bağırarak konuşuyordu– "onların yanında buz yoktu!"

"Bu sadece bir tahmin –"

Francis Lungley bu kelimeyi duyunca bir çığlık attı.

"– ama buradaydılar."

Mr. Haddy omzunu silkti. Annemin *La Rosa* un çuvallarından yaptığı gömleklerden giyiyordu. Arkasında *Enriquecida con Vitaminas** yazıyordu.

* İsp. Vitamin katkılı (ç.n.)

"Ben onların hiç gitmediği yerlere girmek istiyorum," dedi babam.

Çok sayıda mavi kelebek sesimizi duyunca irkilip nehrin üzerinde asılı duran eğreltiotu dallarına doğru havalandı. Ayakla çalıştırılan çarkımız suya dalıp etrafa su sıçratırken çamaşırları köpüklü suda döndüren bir çamaşır makinesi gibi ses çıkarıyordu. Ağaçlarda gördüğüm kuşların bazılarını tanıyordum, ala kargalar ve fildişi renkli gagaları olan ağaçkakanlar, kakadular ve crasco kuşları; görünmeyenleri de seslerinden tanıyordum, küçük dişi hindinin aniden çıkardığı kaz sesi, orman bıldırcının çığlıkları ve ağaç hindisinin bas keman sesine benzer sesi. Bu kuşlar, babamdan, angaryalarından ve çenesine vuran hırsından saklanmak için sığındığımız Dönüm'deki gizli kampımızın etrafında da yaşıyorlardı.

"Honduras'ın en sıcak, en karanlık, en iğrenç köşesine, insanların su için dua ettiği, hayatlarında buz görmediği, konserve diye bir şeyi, hele de spreyli tenekeyi hiç bilmediği yere buz götürmek istiyorum."

Pedallara basarken bir yandan da başını aşağı yukarı sallayan Francis Lungley "Ama Seville de öyle bir yer," dedi. Onun da üzerinde bir *La Rosa* gömleği vardı. Onunkinde *Molino Horinero* ve *45-36 Kgs Netos* yazıyordu. "Cidden. Seville berbattır."

Babam insanın hayal edebileceği en kötü yeri istediğini söylediğinden beri Seville'i tavsiye edip duruyordu. Bu, Jeronimo'daki ilk kavgalardan birini başlattı. Mr. Haddy, Mr. Harkins ve Mr. Peaselee buzu nehrin aşağısına, Santa Rosa'ya veya Trujillo'ya götürmek istiyorlardı. Babam, bunun ne işe yarayacağını sordu. Bu limanlara büyük gemiler yanaşıyordu – o kasabalarda işlerine yarayacağından çok daha fazla elektrik vardı.

"Siz sadece arkadaşlarınızı etkilemek istiyorsunuz. Hayır, nehrin yukarısına gideceğiz."

İşte o zaman Francis Lungley bir zamanlar nehrin gidilebilecek en uç noktasında bulunan Seville'e gittiğini söyledi. Mr. Haddy ve diğerleri, insanların kendilerine saygı duymadığı ve muhtemelen kuyruklu olduğu, her tarafında dumanlar tüten, pislik dolu bir yere gitmeyeceklerini söylediler. Ama orası babamın ilgisini çekmişti. Francis orada iki kere ölümden döndüğünü söyledi – ilkinde korkudan, ikincisinde de açlıktan. İnsanların toprak yediği ve maymuna benzediği –ya da maymunlar kadar çirkin olduğu– harabe bir köydü. Çoğunun saçları fare tüyü gibiydi ve çıplaktılar. Hristiyan bile değillerdi.

"Tam bana göre bir yer galiba," dedi babam.

O zaman Mr. Haddy onaylayarak, en iyi balıkçıların ve en güçlü kürekçilerin putperestlerden çıktığını söyleyip "Bu çocuklar nasıl çalışılması gerektiğini bilirler, gerçekten," diye ekledi.

Ama nehrin yukarısına doğru köpükler çıkararak ilerlerken (sağımızda maymunlar, solumuzda kinkajular)* babam "Daha önce bir misyonerin buraya gelip bu insanların ruhlarını Twinkie kekleriyle, teneke kutulardaki peynir ezmesiyle, hazır pilav sandıklarıyla satın almamış olduğuna inanmak zor," dedi. Bir dalın üzerinde duran bir maymuna baktı. "Çikolata?" Dalı geçtik. Geri dönüp maymuna tekrar baktı. "Diet Pepsi!" Sonra kinkajulara döndü. "Yara bandı." Purosunun izmaritini nehre fırlattı. "Ağzınızı sulandırıyor, değil mi?"

"Sen Seville'i bir gör Bab-ba," dedi *La Rosa* gömleği terden kapkara olmuş Francis pedallara daha hızlı basarak.

"Ben bir adı bile olmayan, insanların iki bin yıldır sivrisinekleri öldürüp ekşimiş wabool yediği harabe bir köy görmek istiyorum." Babam eliyle dağları gösterdi. "Şu siperlerin arkasındaki, cehennem gibi olan ve insanların canlı canlı kızartıldığı yerleri."

* Meyve ve çiçekle beslenen bir rakun cinsi. (ç.n.)

"Brewer'ın Lagünü'nün arka tarafında olsaydık keşke," dedi Mr. Haddy. "Oradaki köylerin bazıları tam çöplük."

Yola şafak sökmeden çıkmıştık – o kadar erkendi ki, gece sivrisinekleri hâlâ etrafta uçuşup bizi ısırıyorlardı. Öğle vaktinde, millerce ilerlemiş olmamıza rağmen, Seville'in bulunduğu yer olan nehrin en uç noktasındaki Olancho dağlarının uzağındaydık. Öğle yemeği için tekneyi nehir kıyısına bağladık. Kıyı o kadar sık otlarla kaplıydı ki, tekneden inemedik. Kara, çalılıkların ve metrelerce tropik sarmaşığın altında saklıydı. Annem yanımıza bir sepet meyve, cassava ekmeği, taze domates ve babamın "Cangıl Suyu" adını verdiği, guava ve mangodan yapılan bir Jeronimo içeceği vermişti. Clover içeceğin yeterince soğuk olmadığını söyledi.

"Yeterince soğuk," dedi babam. "Bakın, kimse bu buza dokunmayacak!"

Buzun hâlâ sağlam olduğundan emin olmak için teknedeki kutuyu kontrol etti. Buz muz yapraklarına sarılmıştı, kasa da ağaçlardan çıkardığımız kauçukla astarlanmıştı. Babam galoş yapmamıza izin vermemişti.

"Biraz küçülebilir," dedi. Buz, muz yaprağının içinde küçülmüştü. "Sızıntı. Doğal sarfiyat. Sürtünme" ellerini birbirine sürttü, "aşırı çalkantı sonucunda. Değil mi, Francis?"

Francis Lungley elindeki muzu soyuyordu parmak uçlarıyla, bir hediye paketini açar gibi nazikçe soyuyordu.

"Yani, daha ne kadar yolumuz var?"

Francis Seville köyün daha uzakta olduğunu söyledi. Tam mesafeyi bilmiyordu. Babam kaç mil olduğunu sorunca yüzünü buruşturdu.

"Sen daha önce geldiğinde cayukayı kaç adam kullanıyordu?"

"Cayuka yok," dedi Francis. "Sadece ayaklar." Çatlamış ayaklarını gösterdi. Ayak bilekleri teknenin pedallarına basmaktan yağlanmıştı.

Babam patladı. "Bunu bize şimdi söylüyor! Yürümüş! Bu durumda, yarından önce oraya varamayabiliriz." Pruva halatını daldan hızla çekip öğle yemeği molasının bittiğini söyledi. "Burada kalmak istiyorsan kalabilirsin," dedi bana. "Ama burada oyalanıp tıkınmanı izlemeyeceğiz."

Sandviçimi cebime sokuşturdum ve yola çıktık. Kısa süre sonra, babamın ulumaları eşliğinde, altımızda motorlu bir tekne varmış gibi köpükler saçarak ilerliyorduk.

"Ne kara kara düşünüyorsun?"

"Oradaki avokadolardan bir tane koparmak istiyordum," dedim.

"Hayal görüyorsun," dedi babam. "Buralarda avokado yok."

Ama vardı, küçük, yabani avokadolar. Dönüm'de onlardan yemiştik. Alice Maywit onları tanımıştı. Ona da Zambu John göstermişti. Soyup tuzla püre haline getirmiş, çekirdeklerini de toprağa ekmiştik. Francis'e baktım ama onun gözleri babamın üzerindeydi.

"Gerçek yağlı armut değil," dedi Francis. "Sadece çalılarda yetişen cinsten.

"Teknede bu kadar çok bilirkişi varken niye bu kadar yavaş ilerliyoruz acaba?"

Hiçbir nehir dümdüz akmaz. Nehirler dönemeçlerle doludur, zikzak yaparlar ve bazen de insanı geriye götürürler – teknenin burnunun biraz önce geçtiğiniz yöne döndüğünü görürsünüz. Nehir yolculuğu ebediyen dönüp durmak ve hedefe ulaşamamak gibidir. Güneş, yandan, pruvadan sancağa doğru kayar, orada, bir nehir kıvrımı onu iskele tarafına geçirene kadar oyalanır. Kısa süre sonra geminin gerisinde kalır. İlerlemekte olduğunuzu bilirsiniz ama güneş artık yüzünüzde değildir – başınızın arkasını ısıtmaktadır. Birkaç dakika sonra eklemlerinize vurmaya başlar. Sonra yine sancak tarafına geçer. Bir dönemeç daha ve artık teknenin dört yanındadır, kaçış yoktur. Size tek

gösterdiği şey zamanın geçtiğidir. Denizde seyrederken güneş iyi bir rehberdir ama nehirde sadece kafa karıştırmaya yarar.

Cangılda tüm nehirler labirent gibidir; bu nehir ise çoğu nehirden daha karışık bir labirentti – sadece küçük bir cayukanın veya bizimki gibi usta işi bir pipantonun üzerinde seyredebileceği bir nehirdi. İşin kötü tarafı geriye gidiyor olmamız değil, hiçbir yere gitmiyor gibi oluşumuzdu. Örneğin, nilüferler, sümbüller ve buruşuk yeşil yapraklarla dolu bir kıyıya varıp bir dönemecin önünde olduğumuzu görüyor ve dönemece giriyorduk. Yarım saat sonra, sümbüller önümüzde yığınlar halinde yükselmeye, kıyıdaki ağaç dalları tekneye sürtünüp yüzümüze vurmaya ve babamın beyzbol şapkasını yana kaydırmaya başlayınca, yanlış yola girdiğimizi anlıyorduk. Veya kendimizi toprak kadar sağlam bir dolgusu olan bir bataklıkta, kara ağaçlarla çevrili bir lagünde veya kütüklere çarparken buluyorduk. O zaman kıyı zannettiğimiz geçit vermez çiçeklerle ve kütüklerle mücadele ederek geri dönmek zorunda kalıyorduk. Bu engelleri bir geçtik mi, bazen dar, bazen bir göl kadar geniş ve hiçbir çıkışı olmayan yeni bir nehir kolu gibi görünen suların üzerinde yolculuğumuza devam ediyorduk. Böylece güneş etrafımızda dönüp duruyor, babam küfredip beş kara mili kadar ilerlemek için elli nehir mili gitmek zorunda oluşumuzu sorguluyordu.

Biz ilerlerken nehrin haritasını çıkartıyordu, sığlıkları, dönemeçleri ve yanlış sapakları, koylardaki hilal şekilli kumlukları, bataklıkları ve lagünleri – nehrin düzensiz akışındaki tüm aldatmacaları işaretliyordu. Nehir sadece kıvrımlı değildi. Kışları toprağın altında mevzilenen solucanlar gibi arapsaçına dönmüş manasız bir düğümler demetiydi. Karmaşık durumları seven babam bile nehrin korkunç bir labirent olduğunu söylüyor, elinde bir tarak makinesi ve dinamitle dolu bir mavna olsa, nehrin bir ucundan öteki ucu görülebilecek şekilde tüm dönemeçleri düzleyeceğini söylüyordu.

Söylevlerinin ana konusu buydu. Açık suya aldanıp bir bataklığa yönlendiğimizde, babam "Bu konuda bir şeyler yapacağım," –göllerde– "Burada bir kanal açacağım – tüm ihtiyacım olan dinamit ve istekli eller," diyordu.

Şimdi babam pruvada Clover'la beraberdi, pedal çevirme sırası Mr. Haddy'ye geçmişti. "Tüm bu engelleri temizlemeli – tüm bu esmer yosunları kökünden kesip çıkaracak büyük bir kepçe gibi bir alet yapmalı. Bu karışıklığı düzeltmeli. Ah ne kadar da Amerikalı, diyorsunuz, biliyorum – adam bu huzurlu cangılda kalıcı değişiklikler yapmak istiyor! Ama ben zehirden bahsetmedim ve ticarileştirme gibi bir amacım da kesinlikle yok. Ah, şu işe el atmayı istiyorum," dolambaçlara ve dönemeçlere bakıp sırıttı. "Beni çıldırtıyor!"

Yüzü kızarıyordu ve uzun boyuyla bu dar teknenin iğne burnunda çömelmekten rahatsız görünüyordu. Elleri kalçalarında, ellerini kullanmadan bisiklet kullanır gibi sallanıyordu. Sıklıkla başını buz kasasına sokup "En azından buz dayanıklı, aynısını mürettebat için söyleyemem. Pedallara asıl Mr. Haddy! Yengeç avlamayı bırak. Sen de mi avokado arıyorsun?" diyordu.

Kulübelerden oluşan bir yarım dairenin önünden geçtik. Francis Lungley burasının bir köy olduğunu söyledi.

"Burada yozlaşma işaretleri görüyorum," dedi babam. "Teneke bir kutu gördüm!" Nehir kenarındaki başka bir köyün önünden geçerken. "Her yerde sakız kâğıtları var," dedi.

Sadece bir köy daha vardı, pek de köy sayılmazdı – birkaç tane yanları açık kulübe ve bir sıra muz ağacı. Bu babama umut verdi. İki adam nehrin kenarında oturmuş ellerindeki kayalarla su altındaki taşlara vuruyorlardı. Francis Lungley adamların balık tuttuğunu söyledi – taşların altında yaşayan canlıları sersemletiyorlardı. Taşları dövdükten sonra ters çevirip ezilmiş yılanbalıklarını, kurbağa yavrularını ve kurbağaları çekerek alıyorlardı.

"Yaklaşıyor olmalıyız," dedi babam.

Francis başına şaplak attı. "Unuttum! Şu akaju ağaçları!" Ağaçlara onların da karşılık vermesini bekler gibi gülümsedi. "Köy yakında!"

Babam tatmin olmuş görünüyordu. "Ağaçları kesmemişler. Kesecek bir şeyleri yok. İlkel aletler. Ağaçları kullanacakları bir şeyleri yok. Sadece oturup büyümelerini izliyorlar. İşte bu, iyiye işaret."

Burada sudan sivri uçlu otlar çıkıyor, kesilmiş bodur ağaçların gövdeleri su birikintilerinde duruyordu. Nehirde ıspanak topakları salınıyor, kara sarmaşıklar, bir fırtınada kopmuş yüksek voltajlı teller gibi sarkıyorlardı. Bu yeşil enkaz, şimdi, öfkesi geçmiş bir selin ardında bıraktığı bir karmaşa gibiydi. Nehir olması gereken yerde yaprakların fıskiye filizleri vardı, karada köpüklü pis suyla dolu kraterlerden dumanlar çıkıyordu. Çamur ve sivrisinekler – nehrin nerede bittiği, karanın nerede başladığı belli değildi. Belirli bir nehir kıyısı yoktu, arkadaki yüksek ağaçlar olmasaydı tekneyi döndürüp geri giderdik – daha fazla ilerleyemeyeceğimiz kesindi. Küçük ağaçların çoğu ölmüştü, en cansızların dallarının altında titreşen kahverengi iplikler vardı. "Yarasalar," dedi Mr. Haddy. "Bunlar yarasa." Kan emme hikâyesini Clover'a tekrar anlattı ama o "Beni korkutamazsın," dedi.

Çalılıklara bakarken insan yüzleri gördüm. Tümüyle hareketsiz ve yuvarlak olan bu yüzler, bana sabit, bembeyaz gözlerle bakıyorlardı. Teknemizle yabani bitkilerin ve yosunların arasında çırpındığımız tüm o zaman boyunca orada durup bizi seyrediyor olmalıydılar, işte bunu anlayınca onlardan korkmaya başladım.

Babam onları gördü. "Size küçük bir sürprizim var," dedi.

Onun sesiyle beraber, yüzler, biz hâlâ onlara bakarken ortadan kayboldu. Hareket etmemişler sadece görünmez olmuşlardı – bir an bize bakarken, birden ortadan kaybolmuş-

lardı. Yaprağa dönüşmüşlerdi ama yapraklar bile kımıldamıyordu.

"Öğle yemeğine çıkıyoruz," dedi babam. "Çamur paletlerini alın. Peşlerinden gidiyoruz. Önce sen, Charlie."

"Niçin ben?"

Ama bu soruyu sormamam gerektiğini biliyordum.

Babam, "Çünkü buradaki en cesur kişi sensin, oğlum," dedi.

Bu doğru değildi. Ama babamın beni risk almaya zorlaması, onun aslında hiçbir risk olmadığını gösterme yoluydu. Baltimore'daki kayada, *Unicorn*'daki direğin üzerinde, Şişman Çocuk'un içinde tırmanırken – bunların hepsinde bunun gibi zamanlar için eğitiliyordum. Babam benim güçlü olmamı istiyordu. Başından beri beni daha kötü durumlara, çamur paletleri üzerinde, pis köpüklü su birikintilerinin ve sarmaşıkların arasından ayak uçlarında yürüyerek bataklıktan geçmeye hazırladığını biliyordu.

"Ayaklarını yere vur, Charlie."

Vurdum, alçak bir ağaç dalına bedenini altı bilezik oluşturacak şekilde dolamış asılan bir yılan toparlanıp suya atladı ve yüzerek uzaklaştı.

Bundan sonra, her fırsatta ayağımı yere vurdum; daha ileride, ayakkabımın pençesinden çıkan sesle gafil avlanan kısa ve şişko bir engerek yılanı kuyruğunun gri ucunu dışarıda bırakarak bir kütüğün içine kıvrıldı.

Babam, "Bu insanların ne olduğunu bilemeyiz. Munchy olabilirler – ha!" diyordu.

Çamurun içinde kendimize yol açmak için, en sondaki çamur paletini öne uzatıp bu işlemi devamlı tekrar ederek otuz metre kadar ilerledik. Daha önce tam burada, bu bataklığın içinde duran insanlar olduğuna inanmak zordu. Tek bir damla bile sıçratmadan nasıl kaçabilmişlerdi?

Çitlere benzeyen çalılıklara vardık; arkalarındaki ağaçlar

daha büyüktü, gövdeleri asılı duran kalın, kabarık eteklere benziyordu. Papağanlar ve böcek büyüklüğündeki kuşlar başlarımızın üzerinde çığlık atıyorlardı. Maun ağaçlarının en tepesine tünemiş oturan veya uçuşan daha büyük kuşlar vardı. Bu kuşların kanatları ağaçların tepelerine yavaşça süpürür gibi çarpıyordu. Ağaç hindisi olabilirlerdi –o kontrbas tonunu duymuştum– ama babam akbaba olduklarını ve leş yutan o cılız boyunlarını koparmak istediğini söyledi.

"Seville," dedi Francis ve birkaç metre ilerideki bir açıklığı işaret etti – orada daha fazla cangıldan başka bir şey yoktu ama bizim bulunduğumuz yer karanlıkken orası güneşliydi. Tatarcıklar ve sinekler ışığın içinde spiraller çizerek uçuşuyor, benek benek parlıyorlardı.

"Bu yer, şu ana kadar hoşuma gitmedi," dedi Mr. Haddy.

Clover, "Bunlar ne tür evler, baba?" diye sordu.

"Bu tür barınaklar, elbette –"

Bir şeyi bilmediğini asla kabul etmezdi ama bu kulübelerin ne olduğunu açıklamak pek kolay değildi. Çamur paleti üzerinde aştığımız sivri uçlu otlardan yapılmış püsküllü tümseklerdi. En üste deste deste yerleştirilmiş ot çilelerini, cılız ağaç dallarından oluşan bir iskelet dengede tutuyordu. Bunlar kulübe değildi – daha çok saç tıraşına ihtiyacı olan arı kovanlarına benziyorlardı.

"Büyük olasılıkla hayvanların barındıkları yer burası, tatlım" dedi babam.

"Burada hayvan yok," dedi Francis. "Ben bir tane bile hayvan görmedim."

"Daha iyi," dedi babam. "Eğer gerçekten şu şeylerin içinde yaşıyorlarsa doğru yere geldik demektir.

Mr. Haddy kıkırdadı ve bana, "Baba için doğru yer olan benim için hep yanlış yer oluyor," dedi.

Babam bu sefil köye memnuniyetle bakıyordu.

Fakat sadece kulübeler sefil durumdaydı. Dağ ormanının

başlangıcı olan bu cangıl büyük ve düzenliydi – her ağaç bir diğerine değmeden büyüyecek kadar yer bulmuştu. Ağaçlar çeşitli şekillerde sıralanmıştı; kalınlığa veya yaprak boyutuna göre, büyük yapraklılar cangıl zemininde, ince yapraklı uzun ağaçlar yükseklerde ve eğreltiotları da bunların aralarında boy atmıştı. Cangılı hep arapsaçına dönmüş spagetti gibi hayal etmiştim, sarkık ve çapraz, kıllı yeşil urganlardan ve iç içe geçmiş sıkı ağaç gövdelerinden oluşan bir kütle – yüzünüze doğru tutunca pis kokan ve içindeki bitki saplarını sizi sarmalayacak şekilde savuran kötü bir salata gibi.

Bu ise sütunları, yelpazeleri ve boşluğa sarkan çiçekleriyle ağaç dallarından oluşan kıvrımlı çatısı üzerinde görülen beyaz gökyüzü lekeleriyle daha çok bir kiliseye benziyordu. Boğucu bir yanı yoktu ve kuşların yaygarasına rağmen hareketsizdi – rüzgâr yoktu, nemli ve yeşil gölgelerde ve mavi-kahverengi ağaç gövdelerinde hafif bir esinti bile yoktu. Karmaşıklık da yoktu – sadece muazzam sabırlı ve koruyucu dikey ağaçlardan oluşan bir ormandı. Üzerinde güzel bir çatısı olan bir evde olmak gibiydi. Düzeni ve büyüklüğü altında küçük kulübeler özellikle güdük görünüyordu.

Köy –eğer bu bir köyse– terk edilmişti. İçinde insan olmayınca uygun sundurmalar yapamayacak kadar tembel veya hasta gezginlerin çalılıkları yontup bir kayanın yanında bir ateş yaktığı ve başka bir yerde ölmek için yola çıkmadan önce rahatsız bir gece geçirdiği bir kampın artıklarına benziyordu. Oradaki tek yaşam belirtisi, meyve kabuklarından ve şeker kamışlarndan oluşan bir çöp yığınının ardından bize havlayan ve ayağa kalkmaya tenezzül etmeyen hasta bir yavru köpekti. Aç köpeğe öğleyin cebime sıkıştırdığım sandviçi verdim. Önce beni ısırmaya çalıştı, sonra sandviçi yedi. Hepsi ot öbeklerinden yapılmış beş kulübenin tam ortasında, dumanı tüten bir ateş ve sukabağından yapılmış birkaç kırık su kabı vardı. Görünürde insan yoktu.

Ama çamur paletlerinin üzerindeyken bazı yüzler görmüştük.

Mr. Haddy, "Bu yerden kaçtıkları için onları suçlamıyorum. Lungley, doğru demişsin. Burası berbat," dedi. Etrafına bakınıyor, konuşurken dişlerini ıslatıp duruyordu. "Eve gidebiliriz, Bab-ba. Kendi sivrisineklerimizi öldürebiliriz."

Babam elindeki beyzbol şapkasıyla, yelpazeleniyordu. "Uzakta olamazlar. Muhtemelen aşağıdaki arabalı hamburgerciye gitmişlerdir," dedi. Başını kaldırdı ve Mr. Haddy'nin çamur paletlerine doğru uzaklaştığını gördü.

"İçecek bir şeyler isteyen?"

Bunu duyan Mr. Haddy'nin bedeni omuzlarının arasında ok gibi gerildi. Hapşırır gibi gülerek arkasını döndü.

"Veya, bir yandan da," babam –eğilip yerden bir şey almıştı– "belki elektrik fenerlerini tamir ettiriyorlardır. Şu dayanıklı tüketim malı denilen şeye bir bakın."

Bu parçalanmış bir fener piliydi, paslanmış kabı patlayarak açılmış, boyası soyulmuştu ve o kadar ezilmişti ki tanınmayacak haldeydi. Eski bir sosise benziyordu.

"Francis, bana bu insanların vahşi olduğunu söylemiştin!"

Belki de hayatında hiç fener pili görmemiş olan zavallı Zambu –fenerler Jeronimo'da yasaktı– babama gülümsedi ve bir kapının çarptığını duyan bir köpek gibi dişlerini gösterdi.

"Ama eğer bu beş para etmez şeyleri kullanıyorlarsa, muhtemelen yabanilerdir."

Oturup bekledik ve karıncaları izledik.

"Benzin istasyonunda sıraya girmiş, süper benzin doldurmak için bekliyor olabilirler."

"Buralarda hiç benzin istasyonu görmedim," dedi Francis.

"Benimle dalga geçmezsin, değil mi?"

Burada birilerinin yaşadığına dair işaretler vardı – kulübelerde hasır yataklar, çöp yığınının üzerinde dönüp duran

sinekler, bir sehpa üzerinde ilk bakışta yanık bir bebeğe benzeyen ama aslında el ve ayak parmakları yukarı kıvrılmış kızartılmış bir maymun.

Babam "Daha önce buraya geldiğinde onlarla nasıl anlaştın?" dedi.

Francis ağzını açıp dilini çıkardı.

"Hangi dilde?"

Francis babamın ne demek istediğini anlamamıştı. Onlarla sadece konuştuğunu, onların da kendisiyle konuştuğunu söyledi. "Anlıyorlar."

Bu Jeronimo'ya özgü bir açıklamaydı. İnsanlar İngilizce, İspanyolca ve Creole diliyle konuşuyorlardı ama bir dilden ötekine ne zaman geçtiklerini bilmiyorlardı. Bir insanın yüzüne bakarak hangi dili kullanacaklarını anlıyorlar ve bazen bütün dilleri bir arada kullanıyorlardı, ortaya çıkan dil kulağa yepyeni bir dil gibi geliyordu. Aynı alışkanlık bende de vardı. Herhangi birisiyle konuşurken konuştuğum dilin İngilizce olmadığını nadiren fark ediyordum. Ama Sivrisinek Sahili'ndeki herkes, nasıl görünürse görünsün veya hangi dili konuşursa konuşsun, dilinin İngilizce olduğunu söylüyordu.

Ormanın ortasındaki açık alanı Clover'la birlikte adımlayan babam, kızını hayvanat bahçesinde gezintiye çıkarmış bir adam gibi görünüyordu – sabırsız, gururlu, hiç durmadan konuşan ve belirsizlik içinde burnunu tutan bir adam. Sonra, ateş yakma yerinin öbür tarafından babamın sesi geldi.

"Tamam, oyun bitti – sizi görebiliyoruz. Saklanmaktan vazgeçin – sadece zamanınızı boşa harcıyorsunuz! Ortaya çıkın, size zarar vermeyeceğiz! Çıkın şu ağaçların arkasından!"

Sesi cangılın düz ağaçlarında ve yüksek tavanında çınladı. Dakikalarca yüksek sesle çalılıklara bağırdı, biz de onu izledik. Clover babamın bir sopayla dürtüklediği eğreltiotlarına merakla bakıyordu. Hatfield'da bıldırcınları korkutup kaçırmaya çalışan Tiny Polski gibi görünüyordu.

İşin şaşırtıcı tarafı, babamın çabaları işe yaradı. Etrafımızın yirmiden fazla insanla çevrili olduğunu fark ettik. Biz etrafa bakınırken, önce ortadan kayboldukları gibi hiç ses çıkarmadan ve hiç hareket etmeden belirdiler. Biraz önce açıklıkta boşluğa doğru "Dışarı çıkın!" diye bağıran babam, şimdi birdenbire belirmiş insanların suratlarına bağırıyordu. Babam onları gerçekten görmüş müydü yoksa orada olduklarını tahmin mi etmişti, bilmiyorduk.

Kadınların üzerinde yırtık elbiseler, erkeklerin üzerinde şort vardı. Ama bu giysiler onların çıplaklığını saklamıyordu. Bedeni korumaktan çok giyinmişliği temsil etmeye yarıyor gibiydiler. Yırtıkların ve söküklerin arasından edep yerlerini görebiliyorduk. Clover ve benim yaşlardaki çocuklar ise tamamen çıplaktı, bu oldukça utanç vericiydi.

Mr. Haddy, "Carkles ve Wilks," dedi ve dişlerini gösterdi.

Babam "Benim gözüme o kadar kötü görünmüyorlar. Burası olduğundan emin misin?" dedi.

Francis onayladı.

Babamın insanları selamlamasını bekliyorduk. Ama yapmadı. Sanki bu insanları çok uzun zamandır tanıyormuş gibi onlara sırtını döndü ve omzunun üzerinden "Hadi, gidelim," dedi – onlara hitap ediyordu. "Beni takip edin – yapacak işlerimiz var."

Adamlardan üçü –daha çıplak ve saçlarının daha karmaşık olması dışında Francis'e benziyorlardı– babamı çamur paletlerine kadar takip etti.

Babam bize "Siz burada kalın, "dedi. "Dinlenin, alışın, kendinizi tanıtın."

Sabırsızlıkla, şapkasıyla sineklere vurarak yol çıktı, daha sonra yılanları korkutmak için çamur paletlerine ayağıyla sertçe vurduğunu duyduk. Üç adam tek kelime etmeden onu takip ediyordu.

Clover, "O her yerde evindeymiş gibi," dedi. Annem gibi konuşuyordu.

İnsanlar ateş yerinden yükselen dumanın buğusunun arasından Clover'a baktılar. Gri, bulanık yüzleri vardı, solmuş paçavralar giyiyorlardı. Bacaklarına yapışan çamur parçaları sıcaktan pişmişti.

"See-ville, adamım," dedi Mr. Haddy. "Ne saçmalık!"

Francis, "Burada neredeyse ölüyordum, Haddy. İki defa," dedi.

Şimdi insanlar bize bakıyorlardı.

"Bu insanlara ne yaptın, Lungley?"

"Hiçbir şey yapmadım."

"Nasıl gidiyor?" Mr. Haddy insanlarla konuştu. Dişlerini çıkardı ve dinlemek için ağzını açtı.

Kimse cevap vermedi. "Hastalar galiba," diye fısıldadı Mr. Haddy. Çıplak çocuklar annelerinin arkasına saklandı. Açıklıkta karşılıklı durarak birbirimize baktık; dünyanın iki ucunda durmuş birbirimize bakıyor gibiydik.

Birden başlarını çevirdiler. Yaşlı bir adam topallayarak ormandaki ağaçların arasından çıktı. Paçaları kesilmiş çizgili bir pantolonu, tel çerçeveli gözlükleri ve çorapları vardı, ayakkabı giymiyordu – çoraplarındaki yırtıklardan sarı ayak tırnakları görünüyordu. İki koluna bilezik gibi birer bisiklet mandalı geçirmişti.

"Bu Gowdy," dedi Francis.

"Bir içeceğe ihtiyacı varmış gibi görünüyor," dedi Mr. Haddy. "Huu!"

Hemen akabinde babamı duyduk. Etrafta görünmüyordu, "Dikkat! Orada durun! Sakın düşürmeyin!" diyordu.

Buzu muz yapraklarına o kadar dikkatli sarmıştı ki, kalıplar asmalarla bağlanmış kolilere benzemişti. Sessiz adamların her biri ikişer koli taşıyordu. Babam adamları meydanın ortasına yönlendirdi ve kolilerin yere koyulmasını emretti.

"Burada sorumlu kişi kim?" dedi.

"Gözlüklü adam," dedi Francis. "O, Gowdy." Gözlerini dikmiş bakan insanların biraz önünde duran adama işmar etti. Gözlerimizin üzerinde olduğunu gören yaşlı adam saçındaki saman parçalarını temizledi.

Babam adamın elini sıktı. "Sen Gowdy'sin?"

"Gowdy," dedi adam ve kıkırdadı.

Babam arkadaş canlısı tavrını takınarak "Size küçük bir sürprizim var," dedi. "Diğerlerini de buraya çağırır mısın?" Çakısını çıkarıp bize göz kırptı. "Onlara bir şey göstermek istiyorum."

İnsanlar yaklaşınca, sarmaşıkları kesti ve yaprakları kenara iterek bir buz kalıbının üzerini açtı. Bıçağını bir buz kıracağı gibi kullanarak buz kalıbına sapladı ve ucundan bir parça kesti. Buz parçasını Gowdy'ye verdi.

Elindekinin sıcak mı soğuk mu olduğunu bilmeyen yaşlı adam, aynı Tiny Polski'nin Hatfield'da yaptığı gibi, buz parçasını avcunda hoplattı. İnsanlar buza dokunmak için adamın etrafına toplandılar. Gülerek itişiyor, yaklaşmak için kendi çocuklarının üzerine basıyorlardı. Buza dokunanlar parmaklarını kokluyor veya parmaklarını yalamak için biraz uzaklaşıyorlardı.

Babam yaşlı adamla, Gowdy'yle konuşurken hâlâ bize göz kırpıyordu. "Kararınız nedir?"

"Günaydın efendim. Ben iyiyim, teşekkür ederim. Nereye gidoorsunuz? Ben çalılıklara gidoorum." Gowdy'nin tel gözlükleri, itişen insanlar yüzünden eğilmişti. "Bugün Pazartesi, Salı, Çarşamba. Teşekkür ederim, bu iyi bir ders."

Konuşurken buz parçasını elinde döndürüyordu.

Babam bize "Hiçbir fikri yok," dedi.

Buz, yaşlı adamın elinde eriyordu. Kolundan süzülen su, teninde kirden damarlar açıyor, dirseğinden yere damlıyordu.

"Tümüyle şaşkına döndü," dedi babam. Kolunu adamın omzuna attı ve kocaman bir gülümsemeyle ona baktı.

Gowdy titredi.

Babam, "Bu ne?" deyip buzu gösterdi.

"Buğz," dedi Gowdy.

"Yüce Tanrım!" diye kükredi babam ve Gowdy'yi itti, yaşlı adam neredeyse yere düşecekti.

Ama babam bunu der demez Gowdy dâhil herkes diz çöktü. Bu ani hareket kuşları ürkütmüştü. Küçük, büyük tüm kuşlar havalanınca ağaçların dalları titredi; bu, dallara tünemiş kuşları da harekete geçirdi, hindiler gibi ağaçların üstünden uçtular. İnsanlar boğazlarını çimdikleyip mırıldanarak diz çökünce hasta yavru köpek havlayıp sendeledi.

"*Ey göklerdeki Yüce Tanrım...*"

"Kesin," dedi babam "Ayağa kalkın, diz çökmeyin!" İnsanları çekerek ayağa kaldırmaya çalıştı, sonra Francis'e dönüp bağırdı, "Seni hain, beni yanlış yönlendirdin! Çok teşekkürler!"

Bu insanların Hıristiyan olduğunu öğrenince rahatlayan Mr. Haddy kıs kıs gülüyordu. Belki de, kendisi buzu çok daha az zorlanarak sahile götürüp oradaki insanları daha çok etkileyebilecekken, ender hata yapan babamın buzu buraya getirerek baltayı taşa vurmuş olmasına içten içe seviniyordu. Hâlâ nefes nefese dua eden kafası karışmış insanları sakinleştirmek için öne çıktı ve "Sizler iyi insanlar ama gerçekten de bu çok kötü."

Babam o kadar kızgındı ki, Seville'de yaşayan insanların çamur paletlerinin yanında ortadan kaybolduğu gibi aniden ortadan kayboldu. Ardında o kızgın kokusunu bırakarak bir duman bulutu içinde yok oldu. Kalan paketleri tekneden indirdik ve köylülerle sohbet ettik. Daha önce dört beş kere buz gördüklerini söylediler. Buzun harika bir şey olduğunu, suya dönüşen soğuk taşlar olduğunu söylediler. Buzu onlara mis-

yonerler getirmişti, bizim de misyoner olduğumuzu, babamın da vaizimiz olduğunu sanmışlardı. Nerede yaşadığımızı, onlara verecek yemeğimiz veya tuzumuz olup olmadığını sordular. Gowdy, köydeki herkesin vaftiz edilmiş olduğunu söyleyerek böbürlendi.

Sonra, neyi beklediklerini açıkladı – Cennete gidip İsa'yı görmeyi bekliyorlardı. Mr. Haddy, burasının beklemek için berbat bir yer olduğunu, maymun bokuyla dolu olduğunu ama bir an önce buradan Cennet'e veya herhangi bir yere gitmek istemelerini anladığını söyledi. Babam geri döndü – neyse ki, bu konuştuklarımızın hiçbirini duymamıştı.

"Köyün etrafında bir tur attım," dedi.

Seville'li insanların hiçbiriyle konuşmuyordu. Sadece Francis'in kendisini aldattığını söyledi. Gowdy insanlara bir ilahi söyletmeye çalışınca babam başparmağına çekiçle vurulmuş gibi çığlık attı ve bizi teknede bekliyor olacağını söyledi.

Seville'den ayrıldık. İnsanlar buzu paylaşmak için kavga etmeye başlamışlardı.

Babamın morali bozuk olduğu için Jeronimo'ya dönüş yolculuğu genelde sessiz geçti. Ama daha hızlı ilerliyorduk. Nehrin kıvrımlarına artık yabancı değildik ve akıntı yönünde gidiyorduk. Babam haritasında düzeltmeler yaptı ve hiç yanlış yöne sapmadık. Ben pedallara basıyordum, babam kucağında Clover'la pruvada oturmuş, Seville insanları daha önce buz görmüş oldukları ve dua ettikleri için haritasına surat asıyordu. "Hatfield'da kuşkonmaz kesiyor olabilirlerdi," dedi ve başka tek kelime etmedi. Kucağında oyuncak ayısını tutan büyük bir oğlan çocuğu gibi Clover'a sarıldı. Francis ve Mr. Haddy babamın onları görmezden geldiğinin farkındaydılar. Teknenin ortasında, buz kasasının yanında hiçbir şey yapmadan kamburlarını çıkarmış oturuyorlardı.

Bir süre sonra Francis bir pipanto gördüğünü, birinin bizi takip ettiğini söyledi. Babam ne cevap verdi ne de kafasını çevirdi.

"Evlat," dedi Mr. Haddy arkamdaki bir noktaya bakarak, "Pipanto."

Etrafıma bakındım ama hiçbir şey görmedim. Dikkatimi pedallara vermem gerekiyordu.

Francis "Me yerry," diye fısıldadı. Bir orman Zambu'su gibi mırıldanmaya başladı. Altı tane kürekçi duyduğunu söyledi – üç pipanto.

"Hiç böyle bir tekne görmedim," dedi Mr. Haddy.

Karanlık indi. Sanki nehrin kenarından çıkarak yükseliyordu. Karanlıkla beslenen ağaçlar şişti. Gökyüzünün çatısı gözden kayboldu. Yıldızların iğne başları göründü ve su damlaları şeklini alarak aydınlandılar.

"O kayada, hâlâ arkamızdalar."

Gece etrafımızı sardı. Önümüzdeki suyun hâlâ kaygan bir parlaklığı vardı, arkamızda teknenin pedallı çarkından çıkan gevşek köpükler akıntıya yayılıyordu.

Kısa süre sonra Jeronimo'nun fenerlerini ve Şişman Çocuk'un bacasından çıkan kıvılcımları gördük. Karadaki ışıklar küçük ve oldukça hareketsizdi ama kıyıdan nehre dökülüyor, suda sarı gölcükler oluşturuyorlardı. Birisinin, "İşte, geliyorlar," dediğini duydum.

O gece yatak odasında Jerry, "Ben de babamla gidebilirdim. Ama istemedim. Biz bütün gün Dönüm'deydik. Annem izin verdi," dedi.

"Ben iki yılan gördüm," dedim. "Biri beni neredeyse ısırıyordu."

"Başka bir tuzak kurduk. Sen yerini bilmiyorsun. İçine düşüp öleceksin, Charlie."

"Yat zıbar, salak!"

Daha sonra, bambu duvardan annemin babamı teselli

eden sesini duydum. Sesi o kadar yumuşaktı ki, önce April'le veya Clover'la konuşuyor sandım. Ama buzdan, tekneden ve babamın işlerinin zorluğundan bahsediyordu. Bunların hepsinin harika olduğunu söyledi. Onunla gurur duyuyordu ve başka hiçbir şeyin önemi yoktu.

Babam itiraz etmedi. "Beklediğim bu değildi. Bunu istemiyordum. Bana dua ettiler, Anne," dedi.

"Ben de bir ara nehrin yukarısına gitmek istiyorum," dedi annem.

"İstersen git. Ama sandığın gibi değil. Hoşuna gitmeyecek. Kötü, hem de olabilecek en sıkıcı şekilde. Ah, sanırım iyi durumdalar – buzu bir süreliğine kullanabilecekler. Ama çoktan yozlaşmış insanlar için ne yapabilirsin ki? Bu beni delirtiyor."

Seville'e iki hafta sonra tekrar gittik, bu iki hafta zarfında biz çocuklar Dönüm'de, su birikintisinin yanındaki küçük kampımızda daha çok vakit geçirmiştik. Kampımızın Seville'deki her şeyden daha sağlam olduğunu düşünmek beni memnun ediyordu. Yeşil sarmaşıklardan hamaklar ördük. Yabani soğan yedik. Hamaklar yüzünden alerji döktük, soğanlardan karnımıza kramp girdi. Bir gün sudan sürtünerek çıkan bir su sıçanını bir kapanla yakaladık ve sopalarla vurarak öldürdük. Sonra keserek parçaladık ve et parçalarını Zambu'lar gibi bir sehpanın üzerinde kuruttuk. Ama ertesi gün et parçaları gitmişti. Peewee bir canavarın gelip etleri yediğini söyledi, bense bunu bir hayvanın yaptığını tahmin ettim, sehpa yeterince yüksek değildi.

Böğürtlen cinsinden meyveler topladık – bazıları yemek içindi, bazıları da cilde sürülüp kuruduğunda sivrisinekleri uzak tutuyordu. Alice Maywit bize mor renkli bir böğürtlen kümesi gösterdi ve "Bunlar zehirli," dedi.

Clover, "Sana inanmıyorum. Sen her şeyden korkuyorsun. Bahse girerim, böğürtlen veya başka bir şeydir," dedi.

"Bir tane yemek ister misin, kız?" dedi Drainy. Tel büken dişlerini gösterdi.

Clover haklı olduğunu ispatlamak için denemeye istekliymiş gibi görünüyordu ama ona sert bir yumruk atıp o meyvelerden uzak durmasını söyledim.

"Vurmak yok," dedi. "Kural bu – babam öyle dedi!"

"Burası Jeronimo değil," dedim. "Burası bizim Dönüm'ümüz ve kendi kurallarımız geçerli."

Dönüm'ün güzel tarafı buydu – istediğimizi yapabiliyorduk. Burada paramız, okulumuz ve dinimiz vardı, tuzaklarımız ve zehrimiz vardı. Ne bir icat ne de bir makine. Sırlarımız vardı – tabii ya, Maywit'lerin gerçek adını bile biliyorduk. Okula giden çocuklarmışız veya Zambu'lar gibi yaşayabilirmişiz gibi yapıyorduk. O gün, buna iyi bir örnekti. Drainy elbiselerimizi çıkartmamızı önerdi ve ciddi olduğunu göstermek için şortunu indirdi. Sonra Peewee de aynısını yaptı, sonra Clover, sonra diğerleri, Alice elbisesini çekip başından çıkardı ve iç donunu indirdi, ben de şortumu çıkardım. Sekiz çocuk çırılçıplak orada durmuş kıkırdıyorduk ama, diğerleri vücutlarını karşılaştırıp dans ederken, ben çok utandığım için suya atladım ve yüzmek istiyormuş gibi yaptım.

Alice su birikintisinin ağzında duruyordu.

"Hiç kuku gördün mü?

Bacaklarını ayırarak çömeldi ve siyah kırışıklıkları parmaklarıyla çimdikledi, bir an boğulacağımı sandım.

"O da ne?" bacaklarını kapatıp kulak kesildi.

Ben her zamanki seslerden başka bir şey duymadım. Alice atsineği sesleri duyduğunu söyledi. Ona yaklaşan bir tane gördü, sabit şekilde sineğe bakıyordu, çok endişelenmişti. Bu, etrafta yabancıların olduğunu gösterir dedi.

Hızla üstümüze giyinip nehir yolunu takip ederek kampı terk ettik. Dakikalar sonra, kanoları gördük. Alice onların yerliler olduğunu söyledi. Atsineğinden anlamıştı. Kanolar

eski ve suda şişmiş kütüklerden oyularak yapılmıştı, kürek çekenler Seville köylülerine benziyordu – paçavraların arasından çıkmış ince kolları, karmaşık saçlarında kırık saman parçaları vardı.

"Bizi gözetlemeye çalışıyorlar," dedi Jerry.

Ama onları izlediğimizi görmemişlerdi. Onlara üstün gelmiştik ve eski kanolarıyla akıntıya karşı ilerlemek için mücadele ettiklerini görünce sessizce güldük – genelde hep korkan Alice bile güldü.

"Jeronimo'dan geliyorlar," dedi Clover.

Drainy, "İyi ki bizi çıplak görmediler!" dedi.

"Kampımızı asla bulamazlar," dedim. "Dönüm'ü kimse bulamayacak."

Cangılda böyle korunaklı bir yerimiz olmasına seviniyordum. Şimdi, Seville'i gördükten sonra, bizimkinin düzenli bir kamp olduğunu, gerçek cangıl insanları tarafından yapılan köylerden daha iyi olduğunu biliyordum.

Jeronimo'ya varınca gördüğümüz kanolardan bahsettik. Kimse onları görmemişti. Babam, "Belki Munchy'ler! Belki Duppy'ler!" dedi ve Maywit'leri korkutmaya çalıştı.

Sabahleyin babam Seville'e tekrar gideceğimizi söyledi. Görevi itfaiyecilik olan Mr. Peaselee, Şişman Çocuk'un alevini söndürdü. Buz eridi. Babam, "Yolculuğu iptal etmemiz gerekebilir. Herkes Galeri'ye," dedi. Sorumluluk sahibi olmak ve iyi alışkanlıklar hakkında bir konuşma yaptı; Şişman Çocuk'un ilgi ve bakım olmadan yaşayabileceğini mi sanıyorduk? Şişman Çocuk biz dikkatli olduğumuz için iyi durumdaydı, eğer dikkatsiz olursak o da tehlikeli bir alete dönüşürdü. Görevimizi ihmal edersek, patlar ve hepimizi öldürerek intikamını alırdı. "O zehirle dolu," dedi.

Şişman Çocuk yakıtla beslenip yeni buz yapıldıktan ve paketlendikten sonra babamın "Bu insanlardan gözünü bir dakika bile ayırmaya gelmez," dediğini duydum.

Annem, "Polski de aynen böyle söylerdi," dedi.

"Beni o beceriksizle karşılaştırma."

"Sesin tizleşti Allie."

"Zehir," dedi babam. "Hidrojen ve zenginleştirilmiş amonyak – her birinden otuz metreküp. Eğer tehlikeden haberin olsaydı senin de sesin tizleşirdi."

Annem, "Ben yemeği getireyim," dedi ve uzaklaştı.

Babam dinlediğimi gördü. "Burada her şeyin yolunda gitmesini sağlayan tek ben varım. Niye böyle, Charlie? Sen söyle bana."

Gerçekten de Polski gibi konuştuğunu düşündüm.

Seville'e gitmek üzere yola çıktık – sadece Fox ailesinin bireyleri, başka kimseler yoktu. Pedallarda babam vardı. Hiç durmadan konuştu.

"Bunun hoşuma gittiğini zannetmeyin," dedi. "Seville'e dönmek yapmak istediğim son şey. Hatfield'e giderim daha iyi. Ama bunu yapmak zorundayız. Bir teslimattan sonra onları bırakamayız. Belki onlara ilham verir, balıklarını soğutmalarına ve çiftçilik yapmalarına – buzla yapabilecekleri her şeyi yapmalarına yardımcı oluruz. Asıl amacımız da bu zaten, değil mi? Onların tecrübelerimizden yararlanmalarını sağlamak. Ama ben onların buzla ne yapacaklarını biliyorum – küp haline getirip Coca Cola bardaklarına atacaklar ve diğer herkes gibi yozlaşacaklar."

"Coca Cola'dan bahsetmemiştin," dedi annem.

"Onlara biraz zaman tanı."

Seville'e üç saatten kısa bir sürede vardık, babam hiddetle pedallara asılmış, bağırarak cangılı dinamitleyip bir kanal açacağını, sümbülleri tarakla nehrin dibinden çıkaracağını anlatıyordu. En görkemli projelerini kızgınken tasarlardı. Akajuların orada beş Seville köylüsü tarafından karşılandık – yabani otların arasından aniden çıkıp bizi irkilttiler. Bizi nehirdeyken gördüklerini söylediler. Ama biz onları görme-

miştik. Annemin etrafında dans edip dikkatli olmasını söylediler.

"Geçen sefer böyle karşılanmamıştık," dedi babam.

"Sanırım kendilerini takip etmemizi istiyorlar," dedi annem.

Daha önce de olduğu gibi, ben önden gidip yılanları korkutup kaçırmak için çamur paletlerine vurdum. Jerry endişeyle bir o yana, bir bu yana bakınarak arkamdan geliyordu.

"Bu nedir?" dedi.

"Daha önce burada değildi," dedi Clover.

Seville meydanındaki tahta bir kutudan bahsediyorlardı; benim boyumdaydı ve uzaktan bakınca Şişman Çocuk'a benziyordu. Daha küçüktü, bir bakıma orijinal Buz Fıçısını andırıyordu. Bacası ve ocağı vardı. Çok sayıda kadın kutunun yanında çömelmiş, ateşini canlandırıyorlardı.

Bu babamın çok hoşuna gitti. "Belki de onlara gerçekten ilham vermişizdir," dedi.

Bizi selamlamak için bekleyen Gowdy'ye seslendi. "Bu ne böyle?" dedi babam. "Çok tanıdık geldi."

Seville köylüleri etrafımıza toplanırken kutuya doğru ilerledi.

Gowdy "Buğz!" dedi.

Babam kutunun kapağını açtı ama eski püskü menteşeler o kadar dayanıksızdı ki, kapak yerinden söküldü ve ocağa çarpan ucu alev aldı. Babam ateşi üzerinde tepinerek söndürdü. Kutunun içine baktı. Boştu.

Babam, "Bu nasıl bir saçmalık böyle?" dedi.

Şişman Çocuk'un bir kopyasını yapmışlardı. Babam bunun ne işe yarayacağını sordu. Elbette ki çalışmayacaktı. Sadece yumurta haşlamaya veya insanın kendisini yakmasına yarardı. "Bu aptal fikri size kim verdi?"

Gülümsediler. Kutuya hürmet gösteriyorlardı, babamdan kutunun önünde kendilerine ilahi okumasını istediler. Bu ba-

bamı kudurttu. Kızgınlık kokusunu salmaya başladı. Gowdy, hasta yavru köpeği babama hediye olarak sunmaya çalıştı ama babam kendisinde yeterince hasta hayvan ve hasta insan olduğunu söyledi. Böylece, buzu tekneden indirdik ve kabını bile açmadan *Buz Saçağı*'na geri döndük. Babam anneme, "Umarım tatmin olmuşsundur," dedi. Bir daha asla Seville'e gitmeyeceğini de ekledi.

"Buraya bu insanlara tapınacak sahte putlar vermek için gelmedim," dedi ama çarpık kalaslardan yapılmış ve sarmaşıklarla bağlanmış o put orada, herkesin gözü önünde duruyordu.

"Ne yazık ki," dedi babam, "yeterince geliştirilmiş teknolojiyle büyüyü ayırt etmek imkânsız."

16

Küçük Leon Maywit, "Bu ne işe yarar?" diye sormuştu. Ama babam küçük çocukların aptal sorularını önemsemiyordu. Konuşmaya devam etti, "Esasen koruyucu bir maddedir – yiyecekleri taze tuttuğundan, açlıktan ölmeye veya hastalıklara karşı korur. Mikropları öldürür, acıyı azaltır ve şişlikleri indirir. Dokunduğu her şeyin tadını güzelleştirir, kimyasal değişime uğratmadan. Sebzeleri taze tutar, eti uzun süre bozulmadan saklar. Dinleyin, buz uyuşturur. Sinirlerinizi sakinleştirmek ve aklınızı ameliyattan uzaklaştırmak için bir parça buz kullanarak apandisinizi çakıyla alabilirim. Sivrisinek Sahili'nde doğal yollardan buz elde edilemiyor. Kusurlu bir dünyada kusursuzlaşmanın başlangıcı buz. İşe anlam katar. Bedava. Hatta güzel. Medeniyet. Eskiden gemiler kuzey ülkelerinden altın ve baharatla birlikte buz da taşırmış –

Hepimiz Galerideydik. Fox ailesi, Maywit ailesi, Zambu'lar, Mrs. Flora Kennywick ve diğerleri – babamın akşam yemeği toplantılarından biriydi. Babam küt parmağıyla Şişman Çocuk'un arkasındaki yüksek dağları işaret etti.

"Sırada burası var. Injun ülkesi. Onlara bir ton buz götüreceğiz."

Aramıza yeni katılmış olanlar dağlara değil, babamın parmağına bakıyorlardı; tam "ton" dediği sırada yer sarsıldı, insanların gözleri yuvalarından fırladı.

Sessiz bir yalpalamaydı. Galeriyi titreten ağır bir yarı-gümbürtü. Bir tekne güvertesinin suya aniden alçalışı gibiydi; zelzele yirmi saniye sürdü. Hiçbir şey yere düşmedi ama ormandan bir insan çığlığı, nehir tarafından endişeyle dolu aralıksız bir havlama sesi geldi. Sanki bizim dışımızda her şey hareket etmişti. Dünyanın kabuğu büzüşmüş ve küçük bir sürtünme yaratmıştı. Bu ilk tüyler ürpertici sallantıydı, sallantıların yatışması tam bir dakika sürdü.

Babam dudaklarıyla bir patlama sesi çıkardı ve "Tanrım!" dedi.

Mrs. Maywit "Aman Tanrım, Roper, ne yapacağız?" dedi, Mrs. Kennywick dua etmeye başladı.

'Roper' adını duyunca Mr. Maywit'e baktım. Elleriyle yüzünü kapatıp hıçkırır gibi "Boş ver," dedi. Bir anlıktı. Sanırım sadece ben duymuştum.

Babam, "Gerekiyorsa dua edin," dedi, "ama beni dinlemenizi tercih ederim."

Bizim dışımızdaki herkes babamın yine dağları gösterip başka bir depreme neden olmasından endişe duyuyor gibi görünüyordu.

"Sadece yüksek sesle düşünüyorum," dedi babam, "ama gerekli donanım elimde olsaydı ne yapardım, biliyor musunuz?"

Bu noktada annem gülümsedi. Ne düşündüğünü tahmin ettim – niye bir şey yapasın ki?

Oturduğumuz yerden Jeronimo'nun ne kadar başarılı bir yerleşim yeri olduğu açıkça görülüyordu. Sivrisinekleri yenmiş, nehri ehlileştirmiş, bataklığı kurutmuş ve bahçeleri yeşertmiştik. Honduras havasının en kötü hallerini yaşamış –haziran selleri, eylül sıcakları– her ikisini de atlatmıştık. Biraz önce bir yer sarsıntısına dayanmıştık; hiçbir şey kırılmamış, yerinden çıkmamıştı! İyi organize olmuş durumda olduğumuzu söyledi babam. İçme suyumuz Şişman

Çocuk'un ocağından beslenen bir damıtıcıda damıtılıyordu. Mosquitia'daki tek buz yapma tesisi, türünün tek örneği bizimdi; babam bir buzdağı yapma kapasitesine de sahip olduğumuzu söyledi.

Aşağıda iki buçuk metre boyunda mısır sapları, yarım metre boyundaki mısır koçanları vardı – "O kadar büyük ki, on bir tanesi bir düzine eder!" Taze meyvemiz, sebzemiz ve yumurta elde etmek için bir kuluçka makinemiz vardı (Şişman Çocuk'un yedek ısısı). "Kontrol – medeniyetin kanıtı budur. Herkes bir şeyi bir kereliğine yapabilir ama yapılanı tekrarlamak ve korumak – asıl sınav budur." Hasadı en zor tahıl olan pirinç yetiştiriyorduk. Gelişmiş bir kanalizasyon sistemimiz ve duş aygıtımız vardı. "Temiziz!" Buz yapma günlerinde etkili bir rüzgâr değirmeni pompası, su değirmenini döndürüyordu. İcatların çoğu yerel malzemeler kullanılarak yapılmıştı, babamın bambu döşemeleriyle üç bina kaplanmıştı. Bir kümesimiz, iskelede iki teknemiz vardı, tüm Honduras'taki en gelişmiş sifonlu tuvalet bizdeydi. Jeronimo bir düzen şaheseriydi – babamın deyişiyle "yerinde kullanılmış teknoloji şaheseri."

İhtiyacımız olduğundan daha fazlasını üretiyorduk. Tuttuğumuz fazla balıklar babamın "Balık Çiftliği" adını verdiği balık teknesinde yüzüyorlardı – babamın şeylere verdiği adlar şeylerin kendisinden biraz daha görkemliydi. Yiyebileceğimizden daha fazlasını biçiyorduk ama artan ekinler satılmıyordu. Bir bölümü insanlara iş karşılığında veriliyordu; ama dilenciye hiçbir zaman yiyecek vermiyordu. Onun yerine ürünü kesip açmayı –örneğin karpuz veya hıyar veya mısır– çekirdeklerini çıkartıp kurutmayı tercih ediyordu. Bunları kendisine yardımcı olacak insanlara veriyordu. Her zaman yapılacak iş vardı – nehri düzleştirmeye ve sümbüllerden temizlemeye kararlıydı. "Bir ömür sürebilir," diyordu. "Ama benim o kadar vaktim var – bir yere gittiğim yok!" Ne-

hir çalışanları buz kalıpları ve tohum çuvallarıyla ödüllendiriliyordu. "Melezler! Mucize mısır! Mucize fasulyeler! Altmış günde büyüyen domatesler!"

Mutlu ve gözlerden ıraktık. Nehirden bakınca Jeronimo'dan sadece Şişman Çocuk'un kare şeklindeki başı, teneke şapkası ve tüten bacası görülüyordu. "Az görünürlük," dedi babam. "Buraya gelip her yerimizi kutsal kitaplarla sıvayacak motorlu tekneli acar misyonerlerin bize musallat olmasını istemiyorum."

Artık kasım ayındaydık, hava Hatfield'ın temmuz havası gibiydi ve Jeronimo artık evimizdi. Babam, bunun için kimsenin dua etmediğini, ruhunu teslim etmediğini, sadakat yemini etmediğini, İncil'e el basmadığını veya bayrak dalgalandırmadığını söyledi. Biz nehri kirletmemiştik. Sivrisinek Sahili'nin ekolojik dengesini korumuştuk. Bunların hepsini "iş becerme konusunda maharetli olan bir Yankee'ye" (yani, ona) güvendiğimiz için başarmıştık. Sıklıkla, beyaz yakalıların suçları, aptallık, yirmi sent değerindeki dolar ve savaş öncesi fırtına bulutları olmasaydı, bunların aynısını Massachusetts, Hatfield'da da yapacağını söylerdi.

Tüm bunlar, biraz önce yer sarsıntısıyla sallanan ve babamın "Gerekli donanım elimde olsaydı ne yapardım, biliyor musunuz?" dediği Galeri'den açıkça görülüyordu. Diğerleri hâlâ korkudan bembeyazdı, cevap vermediler.

Annem, "Ne yapardın, Allie?" dedi.

"Bir kuyu açardım."

Maywit'leri ve Mrs. Kennywick'i seçip onlarla konuştu çünkü en çok onlar dua etmişti ve bir bakıma hâlâ kendi kendilerini titreterek depremi canlandırıyorlardı.

"Santa Barbara Kanalı'nda veya Kuzey Denizi'nde açılan kuyulardan. Elmas parçalarınız, devasa platformunuz, tüm o sondaj donanımı. Sondaj yapardım –ne kadar?– dört, beş bin fit ve tam buranın altındaki enerji kaynaklarını çekerdim."

Ayağıyla Galeri zeminine vurdu. "Siz kauçuk avcılarının sapodilla ağacını emmesi gibi. Prensip aynı."

"Çok güzel bir resim çizdin, Bab-ba," dedi Mrs. Kennywick. Ama sesinden hâlâ yer sarsıntısını düşündüğü belli oluyordu.

"Şu gümbürtüde aklıma geldi. Niçin benden başka kimse ikiyle ikiyi toplamıyor? Bakın, petrol kuyusu açanlar altın bir fırsatı kaçırıyorlar. Ellerinde gerekli tüm donanım var ama petrol fışkırmaya başlar başlamaz kökünü kurutana kadar pompalıyor, sonra da başka bir kuyu açıyorlar. Ne aptallık, ne basiretsizlik!"

Mr. Maywit, bundan sonra neyin geleceğini bilirmiş gibi, anneme, "Ama Bab-ba böyle bir aptallık yapmaz," dedi. Korkmuş görünüyordu, belki de sadece bana böyle görünüyordu çünkü ben onun gerçek adının Roper olduğunu biliyordum.

"Ben petrolü fışkırmaya bırakırdım," dedi babam, "ve kuyu açmaya devam ederdim. Kayaya kadar kazar, kuyuyu daha derinleştirirdim, granite gelince biraz daha derinleştirirdim ve böylece dünyanın bağırsaklarına girerdim."

"Ooo," dedi Mr. Haddy. "Bu gerçekten çok saçma."

"Biraz önceki sarsıntı jeolojik bir çatırdamaydı, dünyanın bağırsaklarından çıkan bir yeraltı osuruğu. Aşağıda gaz var! Aşırı derecede ısınmış su, basınçlı enerji – ihtiyacınız olan tüm ısı!"

Mr. Peaselee, "Yeterince sıcaklığımız yok mu sence, Bab-ba?" dedi. Mr. Harkins, sıcaktan kanının piştiğini söyledi.

"Babam hava sıcaklığından bahsetmiyor," dedi Clover.

"Şu küçük kızı dinleyin," dedi babam.

Herkes Clover'a baktı. Bir süre kendisine dönen nemli gözlerin tadını çıkardı.

"Jeotermal enerji! Gülmeyin. Dünyada sadece az sayıda yerde jeotermal enerji var ve siz de o yerlerden birinde yaşadığınız için şanslısınız. Orta Amerika'nın tamamı yüksek

enerji deposu. Bir fay hattı üzerindesiniz –ince yerkabuğu, gevşek tabakalar– yanardağlara bir kulak verin. Size sesleniyorlar. 'Jeotermal! Jeotermal!' diye ama kimse bu konuda bir şey yapmıyor. Kimse, modern dünyanın nasıl bu hale geldiğini anlamıyor gibi – benim dışımda hiç kimse; ben anlıyorum çünkü onun bu hale gelmesinde benim de katkım var. Herkes koşarak kaçıyor veya müsrif ve pis teknolojinin peşine düşüyor veya dua ediyor."

Mrs. Kennywick, "Biz artık dua etmiyoruz," dedi.

"Vaat edilen topraklar artık sizin arka bahçenizde! Tüm yapmanız gereken o bitki örtüsünü aşıp yerkabuğuna sondaj yapmak ve ısıyı çekmek. Ay'a gittik ama kendi temel kazanımıza gitmedik. Dinleyin, aşağıda Kıyamet Gününe kadar yemek pişirmemize yetecek kadar enerji var!"

Kendimi tutamayıp sırıttım. Sadece babam dünyanın çekirdeğine sondaj açarak yemek pişirmeyi düşünebilirdi. "Tek kuruşa bile mal olmaz," dedi –bu her zamanki övünmesiydi– "ve yararlarını bir düşünün – büyük bir icat kesintisiz gelir demektir."

Babam yer sarsıntısından ve kendi fikrinden çok heyecanlanmıştı. Galeri'deki diğer insanlara da kendi heyecanını ve iyimserliğini bulaştırdı – ama bulaştırdığı sadece duygulardı çünkü onların babamın söylediği tek bir kelimeyi bile anlamadıklarından emindim.

"Bir tür kanal, bir sondaj kuyusu görüyorum," dedi. "Sondalar toprağın içine giriyor, ısı enerjisi yukarı çıkıyor. Boru tesisatı, kimyasal karışımlar ve bir parça çalı çırpıdan başka hiçbir şey kullanmadan buz yaratabileceğimi kanıtladım. Bu zekâ gerektiren bir işti. Ama, bakın herhangi bir salak bile bir çukur kazabilir. Biz niçin yapmıyoruz? Bunun iyi bir nedeni var – gerekli donanımımız yok. Henüz yok. Bu dünyada, bambu ve dikenli tel kullanarak yapılamayacak şeyler de var. Ama size başka bir şey söyleyeceğim. Jeotermal enerjiyi çekmek –demek

istediğim, büyük miktarda çekmek– bu sarsıntıları durdurabilir ya da en azından şiddetini azaltabilir. Anlıyor musunuz, bir yanardağı ehlileştirmekten bahsediyorum!"

Konuşmasını duyanlar seğirmeye, kımıldanmaya başlamıştı, en yakındaki kürekleri kapıp onun gösterdiği yeri kazmaya başlayacak kadar hevesli görünüyorlardı.

Mr. Haddy dışında herkes. Ayağa kalkıp boğazını temizledi ve "Bu tam bir saçmalık. Ama çok zekâ gerektiriyor. Lungley ve ben bu arada Bonito'ya ve Balık Kovası'na buz taşımak istiyoruz," dedi.

"Hâlâ arkadaşlarına hava atmaya can atıyorsun değil mi?

"Orada arkadaşım yok," dedi Mr. Haddy. "Ama teknemi eski günlerdeki gibi kullanabilirim, yükleme yapıp açılabilirim. Benim işin bu, Bab-ba."

"Jeotermal enerji pek ilgini çekmedi sanırım."

"Çekti tabii, şüphesiz. Ama bu şey, çok büyük. Tüm bu çukurlar ve direkler bizde yok."

"Henüz yok," dedi babam.

Mr. Haddy dişlerini çıkardı ve bir tavşan gibi gözlerini açıp kapadı.

"Ne kadar buz götürmek istiyorsun?"

"Birkaç yüz kilo. İki, üç çuval."

"O zahmet etmeye değmez bile," dedi babam. "Bir ton götürsen?"

Mr. Haddy şaşkınlıkla ve rahatlayarak kahkaha attı. "O kadar buz benim eski tekneyi batırır!"

"Buz su üzerinde yüzer, Figgy," - Mr. Haddy bu kelimeyi duyunca gülümsedi – "teknenin arkasına bağlayıp çekebilirsin."

"Nasıl yaparız?"

"Bir buz dağı al."

Mr. Maywit bana, "Buz dağları ve kürekli kanolar," dedi ama sesi babamın da duyabileceği kadar net çıkmıştı. "Bab-

ba mucize adam, şüphesiz!" Mr. Maywit korkmuş gibi görünüyordu.

"Kahvaltıdan önce bir buzdağı yapabiliriz," dedi babam.

Bu babamın hoşuna giden bir zorluktu, büyük ve görünür bir şey – aynı zamanda bir performans olan bir görev. Mr. Haddy'nin birkaç çuval buzu kıyıya götürmesini istememişti ama buz dağını çekmek – işte o zaman iş değişiyordu.

Ben piramit şeklinde, kenarları suya batmış, sivri ucu suyun üstünde, *Little Haddy*'nin çektiği bir kütle hayal etmiştim. Ama babamın buzdağı yumurta biçimindeydi ve soğukluğunu yoğunlaştırmak ve erimesinin önüne geçmek için babamın boyunda yapılmıştı. Birçok küçük kalıptan oluşan tek bir kalıbın Bonito Oriental'a kadar yüzerek giderse, sadece üçte bir oranında azalacağını ve Balık Kovası'na varıldığında buz dağı görünümünü koruyacağını hesaplamıştı. Sahile kadar dayanmazdı. "Ama sadece bir şeyi ispatlamaya çalışıyoruz – birilerinin hayatını değiştirmeye değil. Nasıl olacağını göreceğiz."

Anneme bunun asıl amacının moral vermek olduğunu söyledi. "Bir fikrin olduğunda kimsenin gülmemesini seviyorum. Bir buzdağını hak ediyorlar."

Mr. Haddy gururlanmıştı. Buzdağı onun övüncüydü, hem buzdağını nehrin aşağısına götürürken Creole'lere kaptanlık yapacaktı.

Babam, "Ben sadece emirlere itaat ediyorum," dedi. "Figgy bir buzdağı istiyor, biz de ona bir buzdağı vereceğiz."

Bunun için bütün işler bir kenara bırakıldı. Şişman Çocuk'un ateşi yakıldı, bütün pompalar kullanıma hazırlandı. Şişman Çocuk'un ateşini canlı tutuyorduk ama sadece ölü tavukları ve sebzeleri sakladığımız buzhane için buza ihtiyacımız olduğunda buz alıyorduk. "Biz iyice soğultulmuş bir yerleşimiz," derdi babam. Ama aslında buz şimdiye kadar elzem olmamıştı. Babamın jeotermal enerji fikri gibi buz da bir değ-

şiklikti. Bir yanardağın bağırsaklarına ulaşmak için beş bin fitlik bir sondaj açmaya ne gerek vardı ki? Şişman Çocuk'a sınırsız ısı sağlamak içindi. Bir proje diğerinin gerekçesi oluyordu. Onlar olmadan da yapabilirdik ama babamın dediği gibi, neden vahşiler gibi yaşayalım? "Robinson Crusoe sonunda evine döndü. Ama biz kalacağız."

"Bir gün burada kendinden yalıtımlı ve daimi bir deveran olacak ve bu soğutma tesisinin tümü jeotermal enerjiyle çalışacak. Kulaklarımızdan bile buz çıkacak ve tek bir ağaç daha kesme zorunda olmayacağız. Geleceği düşünün!"

Bu konuşmayı yaptığı gün buzdağını yaptık. Şişman Çocuk'un içine su pompaladık, ocağı dolu tuttuk ve borulardaki fıslama ve fıkırdama seslerini dinledik. Babam buz kalıplarının oval bir buzdağına dönüştükleri nehir kıyısına giden yolda ileri geri koşup duruyordu.

"Hem güzel, hem bedava. Bana erdemlerin daha iyi bir bileşimini bulabilir misiniz?"

Her yarım saatte bir yeni bir parti buz üretiyorduk, günün ortasında işimiz bitti – tam ortasından bir çekme halatı uzanan büyük mavi-beyaz bir buzdağı çamurun içinde dumanlar çıkararak terliyordu. Suya indirmede hiç zorlanmadık. Çekme halatı *Little Haddy*'ye bağlandı, ateşleme motoru buzu kıyıdan çekip nehre indirdi. Creole'ler –Harkins, Peaselee ve Maywit– pruvada, Mr. Haddy dümen bölmesinde, buz çatırdıyor, bambu inildiyor, her tarafından çamurlu sular sıçratıyordu. Bu cangıl nehrinden yüzerek geçen onca tuhaf şey arasında bu kuşkusuz en tuhafıydı. "İşte dünyaya mesajımız," dedi babam. "Görüş alanına girdiğinde –tüm yarım kürenin en sıcak, pis, en kavrulan ve en böcekli cangılından çıkarken– insanların yüzlerindeki ifadeyi görmek isterdim. Çamaşırlarından başlarını kaldırıp bakacaklar 'O da nedir?' diyecekler. 'Bu bir buzdağı ve bize doğru geliyor!"

Annem, "Dünyanın sonunun geldiğini düşünecekler," dedi.

"Ama bu dünyanın başlangıcı. Bu, yaratılış, Anne."

Kavisli sırtıyla suyun içinde batıp çıkan buzdağı, dönemecin ardında gözden kayboldu. Çocuklar onu bir kere daha görmek için Bataklık Ağzı yolunda aşağı koştular. Annem eve yöneldi, ben babamla nehir kıyısında yalnız kaldım.

"Ben de onlarla gidebilirdim," dedi. "Ama eğlencelerini bozmak istemedim. Zaferlerinin tadını çıkarsınlar." Dönüp Şişman Çocuk'a baktı. "Hem, ona bir bakmam lazım. Aşırı ısınmış olabilir. İçi zehirle ve yanıcı gazla dolu. Amonyak ve hidrojen, Charlie – bunlar onun yaşamsal sıvıları!" Küt parmağına baktı ve ekledi. "Ama her büyük icat tehlikelidir."

İşte tam o anda ona Dönüm'den bahsetme fırsatı önümdeydi. Orada, kurduğumuz tuzaklar dışında hiç tehlike yoktu. Yiyeceğimiz, suyumuz ve korunaklarımız vardı. Ama dua ağacı ve sundurma altındaki okul hakkında söyleyebileceklerinden korkuyordum. Bana bir gün bütün elbiselerimizi çıkartıp aletlerimizi karşılaştırdığımızı itiraf ettirmeyi başarabilirdi. Koku çıkaracak kadar kızabilir veya bağırıp yabani olduğumuzu söyleyebilirdi. Hiçbir şey demedim. Etrafına bakarak, "İnsan kendini Tanrı gibi hissediyor biraz," diye fısıldadı. Elbiseleri buz kalıplarından ve terden sırılsıklam olmuştu. Parmakları buz taşımaktan kızarmıştı. Saçları uzundu, yüzü bir baltaya benziyordu. Kan çanağına dönmüş gözlerini bana çevirdi ve aynı yorgun ve meraklı fısıltıyla "Tanrı buzdağı ve yanardağ gibi şeyleri yaratırken çok eğlenmiş. İşini yarım bırakmış olması ne kötü. Hah!" dedi.

Little Haddy gece vakti Jeronimo'ya döndü. Mr. Haddy gururla kıkırdıyordu ama en sonunda buzdağının Bonito Oriental'da parçalanmaya başladığını itiraf etti. Tekneden ayırmış ve parçaların akıntıyla birlikte sahile sürüklenmesini sağlamışlardı.

Biraz sarhoştu, Bonito'daki Çin dükkânından biraz buz karşılığında *mishla calabash* almışlardı.

Ama babam nehre bakarak gülümsüyordu, belki de yüzerek Santa Rosa'ya giden buz kalıplarını, kalıpları gösterip nehirden çıkartan ve cangıldan yüzerek gelen buz düşüncesiyle şaşırıp kalan insanları düşünüyordu.

"Bu olaylı bir gündü," dedi. Bize hiçbir şeye mal olmamıştı ve sonuçta hepimiz daha mutluyduk. Amerika'yı böyle birlikte çalışıp düşlerimizi gerçeğe dönüştürdüğümüz günlere kavuşmak için terk ettiğini söyledi. Bu, hep hayalini kurduğu bir şeydi.

O gece kuşlar, Galeri'nin dışında, puslu alacakaranlıkta sessizleşti, yarasalar kanat çırpıp ötmeye başladı. Etrafımız böceklerin feryadından oluşan bir çemberle sarılmıştı. Karanlıkta hızlı bir esinti ağaçları yaladı. Galeri'de yerde oturmuş, uzaklarda çakan ve dağları gecenin karanlığından ayıran şimşeklerin ışığında Up Jenkins oynuyorduk.

"Sırada şurası var; Injun bölgesi. Onlara bir ton buz götüreceğiz."

Ama o parmağıyla dağı gösterdiğinde, yeni bir dağ sarsıntısı olmasını bekleyen Crelole'ler ve Zambu'lar Galerinin parmaklıklarına sıkıca tutundular. Endişeli olan Mr. Haddy dişlerini tavşanlar gibi daha da çok dışarı çıkardı.

Babam onların farkına varmadı. Dağlara bakıyor, başka bir şimşeğin çakmasını bekliyordu. Bir sonraki şimşek yüzünü aydınlattı.

"İnsan kendini Tanrı gibi hissediyor biraz," dedi.

17

Gündüzleri, Jeronimo bizimdi – bizim tasarımımız, bizim bahçelerimiz, bizim pompalarımızın vuruş ve gürleme sesleri, kesik bambularımızın fıstık gibi tatlı kokusu, bizim çiçeklerimiz ve bizim mekanizmalarımız. Hava sıcaktı ama sıcaklık ve günışığı Jeronimo'daki kötü kokuları yakıp temizliyordu. Ve babam gündüzleri hep, "Bunun bir başarı olduğunu ilan ediyorum," derdi.

Jeronimo'nun en soğuk olduğu vakit şafak sökmeden önceydi; şu an olduğu gibi kömür karası ve rutubetli vakitlerde meydan o kadar sessiz olurdu ki, ağaçlardan damlayan su seslerini duyabilirdiniz. Yabancı ve tümüyle yabandı. Cangıldan gelen kokular da sabahları çok keskin oluyordu, kaşındırıcı tüylü sarmaşıkların, kurtlanmış ağaç gövdelerinin, yaş yaprakların kokusu ve yanımızdan akıp giderken çürüyen nehir.

Bunlar sabahın erken saatlerinin pis ve hoş kokularıydı, çiyle kaplanmış otalar ve ıslak taç yaprakları, Jeronimo'nun medeni kokularını bastırıyorlardı. Kapkara gökyüzünün altında her şey zifiri karanlıktaydı. Geceleri bir taşma oluğundaki kırık inciler gibi görünen yıldızlar bu saatte parlamıyorlardı – kara maskelerin üzerindeki göz boşluklarını andıran ışık delikleriydi.

Babam beni ve Jeryy'yi uyandırmış ve giyinmemizi söylemişti.

"Yola çıkmaya hazırız," dedi.

Karanlıkta, Şişman Çocuk'un ocağının yanında ıslak çimlerde esneyip titreyerek bekledik.

"Saatlerdir bunu bir araya getirmek için uğraşıyorum," dedi babam. Sigara izmaritinin ateşinden başka bir şey göremiyordum. "Gözümü bile kırpmadım."

Mr. Maywit, "Babanın uykuya ihtiyacı yok," dedi. Demek babam ona da nutuk çekmişti.

Gözlerim karanlığa alışınca Mr. Maywit'in bir buz kütlesinin etrafında uğraştığını ayırt ettim, bu kütle de neredeyse, iki gün önce Mr. Haddy'nin akıntı yönünde çekerek götürdüğü buzdağı kadar büyüktü. Mr. Maywit'in gergin hareketlerindeki bir şey, onun bizimle gelmeyeceğini gösteriyordu. Çok fazla, nefes almadan çalışıyor, bir an önce gitmemizi istermiş gibi Mr. Peaselee'yla gevezelik ediyor, sanki bize kapıyı gösteriyordu.

Buz kütlesi –karanlıkta büyük bir domuz yağı külçesi gibi görünüyordu– muz yapraklarından bir eldivene sarılıyordu. Dar bir kızağa bağlanmıştı. Kızağın bir çift birbirine yakın rayı ve koşum takımları olan adamlar tarafından çekilebilmesi için kayışları vardı.

"Bana tekerleğin lafını bile etmeyin," dedi babam.

Ama kimse tekerleklerle ilgili bir şey söylememişti.

Muz yapraklarını buz kütlesinin üzerine yerleştirirken gayretle çalışan Mr. Maywit ve Mr. Peaselee kendi aralarında fısıldaşıyorlardı. Babamın purosunun ateşi parıldıyordu.

"Tekerlekler asfalt yollar içindir – bu dağ yollarında hiçbir işe yaramazlar. Fazlasıyla etkisiz kalırlar. Balçıkta kırılır veya toprağa saplanırlar. Ama Skidder," –buz kızağına bu ismi takmıştı– "tümseklerin üzerinden kayar."

Buz artık domuz yağı gibi parlamıyordu. Paketleme işlemi bitmişti. Granitten yapılma bir mezar taşının tümseği gibi görünüyordu. Mr. Maywit ve Mr. Peaselee, beyaz gözlerini kocaman açarak kenara çekildiler.

"Ne diyorsunuz?" dedi babam. "Bizimle geliyor musunuz?"

"Yapamam." Mr. Maywit tereddütlüydü, geri adım atıyordu. "Benim sorumluluğum var."

Babam güldü. "Neredeyse unutuyordun!" diye bağırdı. "Eğer bahçe sorunlusu sensen, şu ızgaraları fırçalat. Üzerine bal döküp yalanabilecek kadar temiz olmalarını istiyorum. Sen ne durumdasın Mr. P.?"

Mr. Peaselee çömelmiş dururken, "Bab-ba?" dedi ve mırıldanarak sıçrayıp ayağa kalktı.

"Geliyor musun?"

"Hayır, adamım" dedi Mr. Peaselee. "Oralar hep tehlike. Kaçaklar. Hırsızlar. Nikaragua'dan gelen insanlar. O dağlarda, silahlı adamlar var. Gerçekten."

"Bırak – sen tehlikenin ne olduğunu bilmiyorsun." Babam Creole'lere sırtını döndü. "Nerede benim cangıl adamlarım, iz sürücülerim?"

"Burada Bab-ba."

Yakından gelen, alçak, koyu bir hırlama sesiydi. Zambu'lar kara ağaçlar gibi arkamızda durmuş, tüm konuşmayı dinlemişlerdi, Francis Lungley, John Dixon ve Bucky Smart. Şimdi gökyüzündeki yıldız deliklerinin önünde hareket eden küçük yuvarlak başlarını görebiliyordum.

"Koşumlarımızı takalım ve yola koyulalım," dedi babam. "Yatağına dön, Peasie. Güzellik uykusuna yat."

Meydandan çıktık, babam öndeydi, Zambu'lar kızağı çekiyor, Jerry ve ben de arkalarından gidiyorduk. Babam hâlâ konuşuyordu.

"Tehlike, diyor adam. Ben kırk beş derecelik açıya tehlike demem, hiçbir işe yaramayan bir avuç insanı ne yapayım? O yarı melezi merhamet için yalvartabilirim. Washington'da benzin kıtlığı, işsizlik, ahlakçı gammazlar ve her köşe başında dilenciler var! Tutkal koklayan ilkokul çocukları, her kür-

süde sansarlar, para istifleyen yaşlı kadınlar, beyaz yakalı serseriler, çift haneli enflasyon ve iki dolara bir somun ekmek. İşte ben buna tehlike derim. Ölü nehirler, Kalküta'ya benzeyen şehirler – işte tehlike budur asıl. Kaburgalarına bir bıçak saplanmasından korktuğun için yürüyüşe çıkamazsın, evde kalırsın, onlar da pencereden girerler. On yaşında katil ruhlu manyaklar mahallelerde cirit atar. Lise öğrencisi onlar. Bütün ülke kan kaybediyor – *kanıyor*"

Jeronimo'nun dışındaki karanlık yola girerken konuşmaya devam etti, sesini duyan kuşlar havalandı.

"Teknolojik geleceğimiz Japonların elinde, üretimimizi Asyalı vasıfsız işlere yaptırıyoruz. Peki ya petrol fiyatlarını iki haftada bir fırlatan şu kibirli deve çobanlarına ne demeli? Birisi tehlike mi dedi?"

Eğrelti otlarıyla kaplı dallar yukarıdaki yıldızları kapatıyordu, yol o kadar dardı ki, ıslak yapraklar kollarımıza sürtünüp çiylerini bulaştırıyorlardı. Gündüz vakti bu yol yeşil bir tüneldi ama geceleri bir mağaranın boğazı gibiydi. Babam Amerika hakkında konuşmaya devam ediyordu. "Bu beni delirtiyor," diyordu. Sesini ve gıcırdayan kızağı takip ettik. Çok kısa bir süre sonra tırmanışa geçmiştik ve yine kısa bir süre sonra Jerry bana bacaklarının ağrıdığını söyledi. Benim bacaklarım da bu yeni tırmanma eforundan dolayı titriyordu, ayaklarım da ıslanmıştı ama bunu ona söylemek yerine, onun bir tembel ve ana kuzusu olduğunu söyledim –babam olsa, o da böyle derdi– ve kendimi daha güçlü hissettim.

Loş yol, ağaç gövdelerinin arasında zikzaklar çiziyordu. Daha önce buraya hiç gelmemiştik. Dar sapaklarda Zambu'lar "Hoop! Hoop! Hoop!" diye bağırıp kızağı döndürüyorlardı. Babam haklıydı – tekerlekler burada hiçbir işe yaramazdı. Gevşek kaya parçalarına ve çamura sıkışırlardı. Jerry ve ben şanslıydık. Kızak bu dönemeçlerde o kadar yavaş hareket ediyordu ki, durup soluklanabiliyorduk. Kızağın ayakları

toprakta derin oluklar açıyordu, çok dik yerlerde Zambu'ların alçak sesle homurdandıklarını duyabiliyorduk.

Babam, "Hele Ruslar," diyordu.

Şafak söküyordu – gökyüzünü bizden uzaklaştırıp arkamızdaki ağaçların üzerini açıyordu. Artık etraf pek cangıl gibi görünmüyordu, sadece yükselen güneş ağaçların tepelerine vurmadan hemen önce peyda olan grilikte, kuşların ıslıklı çığlıkları, yılanların, paca'ların veya farelerin aceleyle hareket ederken –her türlü küçük canlının sağa sola sıvışırken– çıkardığı sesler cangıla aitti.

Karanlıkta kendimi tünel kazıyormuşuz gibi hissetmiştim ama yükselen güneş, yola yeşilliğini geri vermiş ve seyrek ağaçlarla kaplı yokuşta bana kendimi küçük hissettirmişti. Jerry ve ben arkada kalmıştık. Kızağa yetişince babamın ve Zambu'ların durup vadinin aşağısına baktıklarını gördük.

"Ama orada hiç tehlike yok," dedi babam.

Jeronimo aşağıdaydı, bambu çatılarını, sise karışan odun ateşi dumanını, tarlaların üzerini kaplamış sabah sisi yorganlarını görebiliyorduk. Üzerinde durduğumuz yokuşa tam olarak vuran güneş ışıkları henüz Jeronimo'ya ulaşmamıştı. Ama tesis, bu yoğun siste bile açıkça görünüyordu. Taş yolları, yamalı bir bayrağa çizilmiş bir yıldız gibi bahçelerin arasında döşenmişti. Buradan çok güzel görünüyordu; ne bir kasabaydı, ne de bir çiftlik, cangılın kasları arasında kıvrımlı bir mavi damar olan nehrin kenarında titizlikle inşa edilmiş yapılardan oluşan bir yerleşim yeriydi. Daha uzaklarda, ormanın ortasındaki başka açık alanlardan da dumanlar yükseliyordu.

Jeronimo'da etrafta dolanan inşaları gören babam, "Daha yeni uyanmışlar," dedi. "Birisi su dökmeye gidiyor – sanırım Figgy."

Mr. Haddy'nin un çuvalından yapılmış gömleğini görebiliyordum.

"Yanlış bir güvende olma hissiyle uyuşmuşlar," dedi babam. "Bu benim suçum. 'Haydutlar! Hırsızlar' Mr. Peaselee yatağa dönmek ister tabii. Mutlu Vadi'de yaşadığını biliyor!"

Jerry, "Şu Mrs. Kennywick," dedi.

Ağır ağır kümese koşuyordu.

"Tavuklara yem verecek, mısırı hazırlıyor."

Şişman Çocuk parlak şapkalı bir kuleydi, reflektörleri güneşin ilk ışıklarını teneke gamzelerine hapsediyordu. Miller ötesinden benzersiz görünüyordu – kendisi mucizelerle dolu olan bir vadideki mucizeydi.

"Anne," dedi Francis ve annemin ipe çamaşır asan küçük cüssesini parmaklarının arasında kıstırdı.

"İşten başka bir şey düşünmüyor," dedi babam gururla sırtıma vurarak.

Ama annem "iş delisi" değildi. İşleri kolayından alır, her zaman bize aç veya susamış olup olmadığımızı ya da istediğimiz bir şey olup olmadığını sorardı. Annemin cesaretlendirmeleri sayesinde cangılda gezinebilmiş ve Dönüm'deki kampımızı kurmuştuk. Babam bize yetişkin muamelesi yapıyordu, yani bizi çalıştırıyordu. Ama biz çocuktuk – çoğunlukla evi özlüyor, karanlıktan korkuyorduk ve çok güçlü değildik. Annem bunu biliyordu. Güneş ışığı ve aylak günlerle dolu hindistancevizi krallığı olması beklenen bu yerde devamlı dayılanıp işe başlamamız için bağıran babamdı.

Bugünkü yolculuk tüm gün sürecekti, annem olsaydı farklı geçerdi, biliyordum. Babam, "Ben sizin için çalışıyorum," veya "Bana ne yapacağımızı söyleyin," gibi laflar etmesine rağmen, ipler onun elindeydi. Jeronimo onun başarısıydı –hepsi onun eseriydi– ve bunu o da biliyordu. Ama, böyle zamanlarda annemin yanımızda olmasını diliyordum. Buz kızağının arkasından bizimle birlikte yürürdü. Sırtımızda paraşütler gibi taşıdığımız umutlarımız hakkında konuşurduk. Babam varken, sadece dinliyor ve terliyorduk.

"Bu kötü yol aşağı yukarı bir mil daha yokuştur," dedi babam yukarı bakarak. "Bizim Skidder'ı çekmeye devam edeceğiz. Oraya vardıktan sonra, hep yokuş aşağı."

İleride, dağ zirvesi gibi görünen bir yeri işaret ediyordu. Bu, Jeronimo'dan görülen bir tepeydi. Bir saat sonra oraya vardığımızda, bunun bir dağ zirvesi değil, sadece başka bir sırtın çıkıntısı olduğunu gördük. Bu dağ yamacı aralıksız devam ediyor gibi görünüyordu.

Jerry, "Ben dinlenmek istiyorum. Beni bekler misin, Charlie?" dedi.

"Bu babamın hoşuna gitmeyecek. Bütün ağır işleri onlar yaparken, oturamayız."

Jerry'nin yüzü kızarmış, yanakları al al olmuş ve terlemişti. Elleri kirliydi ve cılız bacakları yol kenarındaki böğürtlenlerden çizilmişti. Bir koşu gidip babama soracağımı söyledim. Jerry için üzülüyordum, ben de mola vermek istiyordum.

"Jerry durmak istiyor," dedim. "Yoruldu."

"Yorulduğunu *söylüyor*."

Babam yürümeye devam etti. Zambu'lara seslendi.

"Öğle yemeğini zirvede yiyeceğiz. Sonra, bu siperin öte tarafından kayarak aşağı ineceğiz ve bu donmuş anıtı o cahil yabanlığa sunacağız."

Francis Lungley homurdandı.

Babam bana göz kırptı. "Onların anlayacağı dilden konuşmalı."

Ama zirve neredeydi? Bu doruklar da aşağıdaki doruklar kadar sahteydi. Arkalarındaki diğer doruklardan başka bir manzaraları yoktu. Arkamızda tepesine tırmanana kadar gözümüze dağ zirvesi gibi görünen eğri büğrü bayırlar sıralanmıştı. Dağın kaba etlerini tırmandıktan sonra miller ötedeki güneşli omuzlarını görmüştük.

Babam, en dik bölümlerde "Bundan sonrası, yokuş aşağı," diyordu.

Buz kütlesi çekilirken titredi ve yapraklardan oluşan eldiveni çıtırdadı. Zambu'ları göremiyordum ama solumalarını duyabiliyordum – bir kütüğü kazıyan bir bıçkı gibi düzgün ve sert bir şekilde soluyorlardı.

Kendi ağaçlarımızın nemli gölgesine, böcekli nehir kıyısına, düz bahçelere ve Jeronimo'nun serin kuytuluklarına alışmıştık. Burada, bu yükseklikte, ağaçlar cılızdı, güneşte kavruluyorlardı, yokuşlar kayalıktı, gölge veya sığınak yoktu. Havlama sesleri duyuyor, arada bir duman kokusu alıyorduk. Ama hiç insan görmüyorduk. Babam hâlâ konuşuyor, hâlâ bize öğle yemeği sözü veriyor ve az sonra yokuş aşağı inmeye başlayacağımızı öngörüyordu.

Çok geçmeden Jerry ve ben çamur içinde yürüyorduk –bambudan yapılmış kızaktan sızan su yere damlıyordu. Buz hızla eriyordu– muz ağacı yaprağından yapılma eldivenin alt kısmı nemden simsiyah olmuştu. Yolun açısı o kadar dikti ki, buz kızağı çekilirken sarsılıyor, her sarsıntıda ayaklardan su boşalıyordu.

Jerry'yle kızağın arkasında sürünüyorduk. Zambu'lar koşum takımlarının içinde iki büklüm olmuşlardı. Odun keser gibi soluyor, çenelerinden ter damlıyordu, yüzleri korkunç bir acıyla gerilmişti. Böyle kamburları çıkmış, neredeyse dizlerinin üzerinde ilerlemek için mücadele ederken artık insan gibi görünmüyorlardı. Bu ağır yükü çekmek onları, köpek gibi yüzleri ve bereli başparmaklarıyla, acı çeken hayvanlara dönüştürmüştü. Burun delikleri alabildiğine açılmış, gözleri kısılmaktan görünmez olmuştu. Boyunlarındaki ter köpükleriyle o kadar korkunç görünüyorlardı ki, buzun eridiğini onlara söylemeye cesaret edemedik. Bunu babama söylersek çıldıracağını biliyorduk.

Öğle yemeği zamanı çoktan geçmişti. Babam önümüzde ne olduğuna bir bakmak için önden gitti. Geri geldiğinde, "Hadi bir öğle yemeği molası verelim," deyince, dağın zirvesinin yakında olduğunu tahmin ettik.

Jerry ve ben öğle yemeğini sırt çantalarımızda taşıyorduk. Yemeği bir kayanın üzerinde yedik –domatesli sandviçler, haşlanmış mısır, guava, muz ve Jungle Juice– ve babam bu eziyetli yolda bir teleferiğin ne kadar kullanışlı olacağını anlatmaya başladı.

"Dağdan yukarı ve aşağı yolcu ve yük taşımak için çelik halata bağlanmış bir sıra sehpa," dedi, "bir teleferik yapmaktan daha zahmetli olmaz."

Zambu'lar nefes nefese kalmış, Jerry de ağrıyan ayaklarından sızlanırken, babam yokuşun etrafında hızlı hızlı yürüyerek konuşuyordu. "Bölgelere ayırmak gerek. Buraya birkaç direk dikip makaraları çalıştırmalı. Asma yük arabaları bu küçük kayalıkların üzerinden kolayca çıkar. Birbirine geçmiş çarklardan oluşan iyi bir çarklı diş sistemiyle, aletin yukarıda veya aşağıda çalışmasını sağlayabilir veya karşı bir hatla dengeleyip kendi kendine çalıştırabilirsin. Böylece aşağı inen yük, deponu zirveye çıkartır. Ayakkabılarınızı aşındıran bu kayalıklar sıradan kayalıklar değil – bunlar potansiyel safra. Aman Yarabbi!"

Boyutunu görmek için kızağın yanına gitmiş ve buzun eridiğini görmüştü.

"Küçülme var! Charlie, seni salak, neden bir şey söylemedin? Hadi, tamamen parçalanmadan önce yola koyulalım."

Önden koşarak, "Onu lastikle bir çorap gibi sarmalıydık," dedi.

Zambu'lar içlerini çekerek koşum takımlarını taktılar.

İkindiye doğru hâlâ sırta varamamıştık. Babam Zambu'ların daha hızlı hareket etmesi için bağırıyordu. Onu memnun etmek için o kadar çok uğraşıyorlardı ki, kızağı iri bir kaya parçasına çarptılar, kızak ikiye ayrıldı. Buz kütlesi neredeyse insani bir homurtuyla, yapraklardan oluşan eldivenini yırtarak ve kızağı çatlatarak ortadan iyiye ayrıldı.

"Bu harika," dedi babam, alçak sesle. "İşte tam da buna ihtiyacım vardı. Çok teşekkür ederim, beyler. Şimdi, bana al-

dırmayın. Ben sadece kısa bir yürüyüşe çıkacağım. Siz burada kalın, eğer parçaları kaldırmaya niyet ediyorsanız, söz veriyorum sizi durdurmayacağım." Hepimize bakarak gülümsedi.

Ortadan kayboldu. Bir süre sonra kayanın arkasında haykırdığını duyduk.

Francis Lungley dehşet içinde bana baktı.

"Çıldırdı," dedim. "Bunu halletseniz iyi olur."

Zambu'lar buzu kızaktan ayırdılar ve homurdanarak iki ayrı kızak yaptılar. Ancak bir saat sonra tekrar yola çıkabildik, artık babam ve Bucky bir kızağı, Francis ve John da diğer kızağı idare ediyordu. Bu öncesine göre daha kötüydü çünkü babam kızgındı, homurdanıyor, zorlanıyor ve bağırıp çağırıyordu. Kırılan buz eriyerek küçülmüştü. İki ekip yolda daha hızlı ilerliyordu ama halâ sırtın yakınında değildik. Jerry ve ben önden gidiyor, arkamızda nefes nefese kalan adaların solumasını duyuyorduk.

Bir sonraki tümsek bizi dağın yamacındaki beyaz çiçeklerle ve arılarla dolu bir çukurluğa ulaştırdı. İlk defa yokuş aşağı giden yol (gerçi, diğer tarafta yine yokuş yukarı oluyordu) babamın ve Zambu'ların işini kolaylaştırdı. Bize yetiştiklerinde babam bizi azarladı: "Elleriniz ve boyunlarınız leş gibi. Siz ne biçim çocuklarsınız? Temiz kalamıyor musunuz?"

Sinekleri ve arıları uzak tutmak için derimize böğürtlen suyu sürdüğümüzü söyledik. Bunu Dönüm'de Alice Maywit'ten öğrenmiştik. Böğürtlen suyu sinek kovucu kadar işe yarıyordu. Zambu'lar da aynını yapmışlardı, tabii onların kara teninden böğürtlenin suyu seçilmiyordu.

Babamı sinekler ısırmıştı – bilekleri ve boynu sinek ve böcek ısırıklarının kabartılarıyla doluydu. Bu bilgi için bize teşekkür edeceğini sandım. Doğal bir ilaçtı, işe yarıyordu ve bedavaydı.

Ama o bu fikirden nefret etmişti. "Birkaç böcek ısırığından korktuğumu mu sanıyorsunuz? Hah! Böceklerden korkuyorsanız, burada ne işiniz var?"

Konuşurken arılar etrafında kaynaşıyordu. Arıları eliyle kovaladı. "Korktuğunuzu anlarlar! Korkunun kokusunu alırlar!" Bir süre sonra kulağının birini bir arı soktu. Şişen kulak memesi bir hindinin gerdanı gibi titriyordu. Hiçbir şey hissetmediğini söyledi.

Güneş önümüzdeydi, tırmandığımız dağın arkasında batıyordu. Gözümüzü kamaştırıyordu ama o kavurucu sıcaklığı oldukça azalmıştı. Batınca ne yapacağımızı merak ettim çünkü Jeronimo'da yaşadığımız süre boyunca –neredeyse yedi ay olmuştu– her zaman güneş batınca eve dönmüştük. Ama henüz köye varmamıştık. Jeronimo saatlerce gerideydi. Babam ve Zambu'lar hâlâ koşumları içinde homurdanıyor, iki kızağı çekiyorlardı.

"Hava kararınca eve gitmemiz gerekiyor," dedim.

"Bu buzu teslim edene kadar eve gidemeyiz!"

Nereye teslim edecektik? Kızakların üzerindeki yüke baktım. Muz yapraklarından oluşan koruma, bir çocuğun üzerindeki yetişkin giysileri gibi gevşekti. Geriye pek fazla buz kalmamıştı.

"Niye buzu lastik bir çorapla kaplamayı düşünemedim ki? Bu iki soytarı, şu işe yaramaz muz yapraklarında ısrar ettiler."

Güneş artık yarı yarıya gözden kaybolmuştu, soğuk bir meyvenin bir parçası gibi görünüyordu. Güneşin son parıltısı babamın yüzüne madene bir parlaklık vermişti. Güneşi zirveye kadar takip edercesine Zambu'ları devam etmeleri için zorladı. Ama günbatımı onlardan daha hızlıydı, kızakları güçlükle çekerlerken güneşin son dilimi kayaların arkasından göz kırptı, gökyüzünde tozlu bir günbatımı sonrası kızıllığı kaldı.

İşte o zaman babamın kararlılığı da kayboldu. Koşum takımlarını çıkardı, yitip giden gün ışığına homurdanmak için yolu tırmandı.

"Peki," dedi, "kamp kuracağız.

"Nerede uyuyacağız?" dedi Jerry.

"Aaa, hemen şurada, sokağın öte tarafındaki Holiday Inn'de! Ben bize birer oda ayarlarken, siz ikiniz havuz kenarında biraz dinlenebilirsiniz. Büyük yatak ister misiniz? Ben istiyorum, umarım havalandırma ve renkli televizyon –"

Daireler çizerek yürüyor, konuşurken sigarasını ısırıyordu.

"–barbekü yeri, masa tenisi, çizburger ve kokteyl barda komik bir piyanist de vardır. Müzik kutusu için bozukluk ister misin, Jerry? Biraz müzik çal?"

Jerry ağlamaya başlamıştı. Sandaletlerinden birinin bağlarını sıkmak için yere çömelmişti ve orada öyle eğilmiş dururken, başını dizine koyarak sessizce hıçkırdı. Jerry'ye acıdım. Sadece nerede uyuyacağımızı sormuştu ama babam Holiday Inn, güzel sıcak bir banyo ve iyi bir dinlenme temalı konuşmasıyla onunla alay etmeye devam ediyordu.

"İşte Charlie tatlı bir şeyler almaya gidiyor. Karşıdan karşıya geçerken dikkatli ol, oğlum!"

Babamın yerli köyüne varamadığımız için hayal kırıklığına uğradığını biliyordum, surat asmak veya Jerry'yi ağlatmak yerine işe yarayacak bir şey yapmaya karar vermiştim "Bir sundurma yapmak için çalı çırpı arıyorum," dedim.

"Duydun mu, Fido? Bize nasıl kamp yapılacağını gösterecek. Böcekleri uzakta tutmayı gösterdiği gibi. Bu çocuklara hakkını vermeniz gerek."

"Charlie biliyor," dedi Francis.

"O bir hamburger," dedi babam. "Seni tanıyor."

Babamın kamp yapmayı planlamadığı belliydi. Yiyeceklerin çoğunu yemiştik. Çadırımız veya sivrisinekliğimiz, fe-

nerimiz veya battaniyemiz yoktu; sadece bir tane yemek kabımız vardı. Su kabı neredeyse boştu. Ama lehimize olan çok şey vardı – kuru sezondaydık, yağmurla ıslanmayacaktık, bu yükseklikte daha az sinek vardı, bütün gün dağ kenarında paça kuşları ve başka kuşlar görmüştük – onları yiyebilirdik. Babam dağı aşma umuduyla ışık hızında ilerlemişti ama başaramamıştık, akşam olmuştu.

Babam Zambu'lara "Orada dikilip durmayın," diye bağırdı. "Bir şeyler yapın."

Jerry ve ben yakınlarda bulduğumuz sopalardan bir sundurma yaparken, Zambu'lar ateş yaktı. Sonra kuru ot toplayıp bıçağıyla bir fidanı çenterken küfreden babamı rahatsız etmemeye çalışarak sundurma içinde bir yatak hazırladık.

Geçici kamp kurma işinde iyi değildi. Jerry ve benim sundurmalarımızı bu kadar hızlı ve eksiksiz kurmamıza şaşırmıştı. Su geçirmez olmasına gerek yoktu, bizi bu yükseklikte karanlığın çökmesiyle şiddetlenen rüzgârdan korusun yeterdi. Babam otlardan hazırladığımız yatağı görünce, "Yumurtlamayı mı planlıyorsunuz?" dedi.

"Doğru dürüst bir sığınak yapacağım," diyerek beş fidan kesti. Fidanları birbirine bağlamaya başladı ama daha çatısı bitmeden etraf kapkaranlık oldu; yazık olmuştu, eğer bitirebilseydi, onun korunağı bizimkinden çok daha iyi olacaktı. Sonunda, fidanları tekmeledi ve "Ne gerek var ki!" dedi. elimdeki yautia bitkilerini görünce, "Çiçek mi topluyorsun, Charlie? Bak sana bir fikir – onları defterinin arasına koyup kurutabilirsin. Annem çok beğenmez mi?"

Bunların yautia olduğunu ve köklerinin tadının havuca benzediğini söyledim.

"Eddo," dedi Bucky. Eddo onun yautia'ya verdiği addı. Sivriltilmiş bir çubukla avladığı bir paça sıçanını bir mızrağa geçirmiş ateşin üzerinde kızartıyordu.

"Ben aç değilim," dedi babam. "Zaten sıçan ve kök de yemem."

Bizi yemek yerken izledi ve Doğu Avrupa'da seyahat ederken yemek yediği her yerde gümüş takımlarının ne kadar kirli olduğunu görünce nasıl midesinin bulandığını anlattı. Yapış yapış bıçaklar, lekeyle dolu kaşıklar, dişlerinin arası önceki günün yemeğinden kalan artıklarla dolu çatallar. Başka bir yerde sütünün içinden saç çıkmıştı. Pis yemek takımlarını anlatmaya devam etti ve Zambu'ları güldürdü ama ben, babam Bulgaristan'daki kirli çatallardan şikâyet ederken bizim Honduras'ta, bu dağ kenarında çömelmiş ellerimizle yanık paca eti ve yanık yautia yiyor olmamızın ne kadar garip olduğunu düşündüm. Normalde yemekten hiç bahsetmezdi ve yediğin yemeği övmenin yakışık almadığını söylerdi. Ama o gece dağda, sadece yediği berbat yemelerden ve doğru dürüst temizlenmemiş çatal bıçaklardan bahsetti.

En sonunda, "Buzumu eritiyorsunuz," dedi ve ateşi söndürmemizi emretti.

Zambu'lar bu emre itaat ettiler. Yataklarını rüzgârı kesen alçak dalların yanına kurmuşlardı. Bunlar Jeronimo'da tanıdığım adamlardan farklıydı. Burada, dağ kenarında, sessizleşmiş, basitleşmiş ve biraz vahşi görünümlü olmuşlardı.

Jerry ve ben korunağımıza giderken babam, "Ben yorgun değilim," dedi. "Siz gitmeye hazır olana kadar burada oturup ayaklarımı dinlendireceğim."

Buzun yanında bağdaş kurdu. Soğukluklarını yoğunlaştırmak için iki kütleyi birleştirmişti. Purosunun sıcak kızartısından somurttuğunu anladım – belki de pis çatal bıçakları düşünüyordu. Ama, buzun başında nöbet tuttuğundan da şüphe ediyordum. Bizi buza dokunmamamız için uyarmıştı. Zambu'lar bir süre mırıldandılar, sonra iç çekip kütük gibi serildiler. Jerry, "Keşke annem burada olsaydı," dedi ama kısa bir süre sonra uykuya daldı.

Rüzgâr çalılıklarda esiyor, kayaları ve kuru otları hırpalıyordu. Tek duyulan ses rüzgârın sesiydi; bir süre sonra rüzgârın mırıltılarından başka bir ses duydum. Duyduğum, eski bir piyanonun en tiz sesli tuşuna basıldığında çıkan bling-bling sesiydi. Bu, eriyen buzdu, su damlaları sefer tasının teneke tavasına çarpıyordu. O kadar açtım, acı çekiyordum ve susamıştım ki, suyun sesi beni daha çok susattı.

Başımı korunaktan çıkarttım ve sönmüş ateşin ötesinde, buz kütlesinin önünde oturan babamı gördüm. Buz kütlesi biçimsizleşmiş örtüsünün altında sabahki boyunun dörtte biri kadardı ama yıldızlı gökyüzündeki silueti hâlâ bir mezar taşını, babam da mezarından sürünerek çıkmış beyaz bir cesedi andırıyordu. Yüzü yıldızların ışıkları altında bir kafası parlıyor, kolları kemikten ibaretmiş gibi görünüyordu.

"Kendi yatağımda uyumak istiyorum!" diye bağırdı.

Söyleyecek bir şey bulmaya çalıştım. Sonuçta, ondan su istememeye karar verdim.

Hırsla, "Neye bakıyorsun?" dedi. "Yaradılıştan bu yana burada, bu noktada ilk defa buz eriyor. Bir düşün! Bunun hiçbir önemi olmadığını mı söylüyorsun?"

18

Üzerimde nemli giysilerimle yorgun argın uyandım ve hâlâ dağda olduğumuzu hatırladım – babam, Zambu'lar ve buz. Babam yana kaymış ve yerde, kollarını önüne kavuşturmuş, beyzbol şapkası yanağının altında ezilmiş şekilde uyuyakalmıştı. Ama hemen uyandı ve içinin geçtiğini bile kabul etmedi. Horlamalarımızı dinlemekten sıkıldığını söyledi. "Hayır, başarısız olmadık!" dedi ve bana kırbayı sefertasının tavasına damlamış olan suyla doldurmamı söyledi.

"Zahmet edip koşumları takmayın." Buz kütlesinin korumasının altına bakıyordu. Buz dilimlerini sırt çantalarına yerleştirdi. Her parça bir futbol topu büyüklüğündeydi, üzerlerine yapışmış kahverengi yırtık yapraklarla sert bir sünger gibi şekilsiz görünüyorlardı. Jeronimo'dan sürükleyerek çıkardığımız devasa buz kütlesinden geriye kalan buydu.

"Hiçbir şey söylemeyin. Bana soru sormayın. Kimsenin gık çıkardığını duymayacağım. Şimdi, hadi marş marş!"

Koşarak patikayı tırmanmaya başladı: sırt çantası inip kalkıyor, *pat pat* sırtına vuruyordu. Francis Lungley diğer sırt çantasıyla arkasından gidiyordu, onun arkasında da bir şey taşımayan Bucky'yle John ve yetişmek için elimizden geleni yapan Jerry ve ben. Benim taşıdığım uzun su torbası dizlerime çarpıyor, koşmama mani oluyordu.

Parlak ve serin şafak vaktinde, ölü uskumruların hayalet-

leri gibi dağ kenarına uzanmış bulut kümeleriyle etraf ışığa boğulmuştu. Babam yukarıda bir kaya çıkıntısının yanında durmuştu. Bizi beklediğini düşündüm ama sonra dağın başka bir bayırına ulaştığını gördüm. Bu, son bayırdı. Honduras'ın tamamı ayaklarımızın altındaydı – ama bu beklediğimiz gibi derin bir vadi değil, bir platoydu.

Ne kadar boş bir dünyaydı. Yabanın bu kadar hüzünlü görünebileceğini hiç düşünmemiştim.

Bu, bizim bildiğimiz ülkeden farklı bir ülkeydi – okyanus yoktu, sonsuz cangıl ve yanardağlar vardı. Görebildiğimiz bir nehir yoktu, hiç su yoktu. Sadece ağaç tepelerinden ve onları sıyırıp geçen kuşlardan oluşan bir örtüydü. Duman yoktu, yol yoktu; burada insanların yaşadığını gösteren hiçbir şey yoktu. Burası Olancho'ydu ama bu sadece bir addı. Herhangi bir ad.

"Ne kadar ıssız görünüyor," dedim.

"Sen Chicago'yu gör bir de!"

Altımızdaki ağaç tepeleri ufka kadar devam ediyordu; kesintisiz yeşillik ormana o kadar keskin bir derinlik veriyordu ki, bir ormana hiç benzemiyordu. Vahşi yapraklarla dolu bir okyanus, dağa kadar yükselen çok yüksek bir gelgitti. Babam manzaraya bakarak gülümsüyordu ama bize en derin gelgitlerin dümdüz görünerek insanı aldattığını söyleyen de oydu – ayağını attın mı, seni çekerek açıklara götürür ve anaforlarında boğardı.

"Bundan sonra hep yokuş aşağı gideceğiz." Yol yoktu. Babam, taşlık bir derenin yatağı boyunca koşarak yola koyuldu.

Zambu'lar arı aramamız gerektiğini söylediler. Yerliler arıcılık yapıyordu ve kulübelerinin yanında arı kovanları olurdu. Ve köpekler – yarı vahşi köpekler, onlara bakarlardı. Ama arı veya köpek görmeden önce duman kokusunu aldık; dere genişleyerek bir akıntıya dönüşünce bir köyün yakınlarında olduğumuzu anladık. Orman burada daha karanlıktı

– gördüğümüz ağaç okyanusunun içindeydik ve aşağı doğru hareket ediyorduk. Hislerim bana mantıksal olarak açıklayabileceklerimden daha fazlasını anlatıyordu. Durgun suyun, odun ateşinin ve yanık etin kokusu ve hela ve köpeklere özgü o daha ürkütücü ve kirli, çürümüş yer elması kokusu bir arada kaynıyordu. İnsan meskeniyle ilişkilendirdiğim bir ateşte kaynayan yemek kokusu vardı – bizim değil, başka insanların. Jeronimo'nun temizliği burnumu bu keskin kokulara karşı eğitmişti.

Kulübeleri gözden kaçırmamız işten bile değildi. Yapraklarla kaplı, soyulmuş sopalardan yapılmış bu kulübeler etraflarındaki ölmekte olan ağaçlarla aynı renkteydi. Ama zafiyet geçiren köpekler bize doğru koştuğunda Francis, "Bab-ba! Bab-ba!" diye bağırdı; bir ağaç dalının üzerindeki iki papağan Francis'e bağırdı.

"Bunu bana bırakın," dedi babam. Birkaç tane limon ağacı gördü ve "Su topları," diye fısıldadı.

Köyün yanından akan derece kadınlar çamurun içinde diz çökmüş, kayaların üzerine koydukları gömleklere ve pantolonlara vurarak çamaşır yıkıyorlardı.

"Bu kadınlar çamaşır yıkıyor," dedim.

Jerry, "Ne olmuş?" dedi.

"Kimse giysi giymiyor," dedim. "En azından böylelerini."

Köy meydanındaki yerli adamlar neredeyse çıplaktı. Üzerlerinde sadece şort vardı, ki bunlar da daha çok önlüğe benzeyen paçavralardı.

"Belki sadece bir çift elbiseleri vardır."

Çamaşır yıkayan kadınlar babamı görünce kaçıştılar ama babam durmadı. Suları sıçratarak derenin içinden geçti, sandaletlerindeki suları ayaklarını yere vurarak boşalttı ve yerlilere ve kulübelerine doğru ilerlemeye devam etti. Bu kulübeler, nehirdeki Creole'lerin bel vermiş, teneke çatılı kulübeleri

gibi değildi, harabe Seville köyünde gördüğümüz sıçan yuvalarından da çok büyüklerdi. Çıkıntılı çatıları ve sazlardan yapılmış dam örtüsü altında tavan arası gibi bir boşluk bulunan yüksek, gösterişli dikdörtgen şekilli kulübelerdi. On tane kulübe vardı. Babam, "Bira kutusu yok, şeker kâğıtları, fener pilleri yok –" diyordu.

Hemen onun arkasında duruyorduk.

"Ok ve yayları da yok," dedi. "Hiçbir silahları yok. Büyük ihtimalle, gördükleri ilk beyaz insanlarız. Onları korkutacak bir şey yapmayın. Yüksek ses çıkartmayın. Ani hareketlerde bulunmayın."

Yaklaşık bir düzine, kahverengi tenli yerli adamın, Çinliler gibi çekik gözleri, ciddi yüzleri ve kısa bacakları vardı. Bazılarının at kuyruğu yapılmış uzun saçları vardı. Karşımızda sadece gözlerini kısmış erkeklerden oluşan bu bariyer vardı, kadınlar saklanmıştı, etrafta çocuk da göremiyorduk.

Babam, "Kollarınızı yavaşça kaldırın," dedi.

Kollarımızı yavaşça kaldırdık.

"Francis, Miskito uzmanı sensin. Onlara kim olduğumuzu söyle."

Francis Lungley'nin kafası karışmıştı. "Biz kimiz Babba?" diye sordu.

"Onlara dost olduğumuzu söyle."

"Dost!" diye bağırdı Francis, "Dost!"

"İngilizce değil, aptal. Miskito dilinde, ya da anlayacakları herhangi bir dilde söyle –"

Yerliler Francis'le babamın tartışmasını izliyorlardı.

"Onlar Miskito insanları değil. Paya veya Twakha onlar. Belki muz vermeliyiz?"

"Sen beni çıldırtıyorsun," dedi babam ve Francis'i kenara itti. İspanyolca konuşmaya başladı. Adamlara İspanyolca bilip bilmediklerini sordu. Babama baktılar. İspanyolca, dost

olduğumuzu söyledi – çok uzaklardan, dağların ötesinden gelmiştik. Hâlâ bakıyorlardı. Onlara bir hediyemiz olduğunu söyledi. Şişik Çinli gözkapaklarının altından bakmaya devam ettiler.

"Belki hepsi sağırdır," dedi babam. Sırt çantasını silkeleyerek çıkardı ve adamlara yaklaştı. "Hadi, açın," dedi ve aynı lafı işaret diliyle, ellerini hareket ettirerek de heceledi.

Yerlilerden biri diz çöküp sırt çantasını açtı.

"Görüyor musunuz? Beni gayet iyi anlıyor."

Yerli çantanın içine baktı, sonra gevşek çantayı ters çevirdi ve içindeki suyu boşalttı. Hiçbirimizin anlamadığı tek bir kelime söyledi.

"Çabuk, Francis, sırt çantanı ver!"

Francis ikinci sırt çantasını açtı ve "Suyla dolu, Bab-ba," dedi.

"Biraz kalmış olmalı – küçük bir parça belki."

Yerliler ıslak sırt çantasının içindeki çorbayı karıştıran babamı ve Francis'i izliyorlardı. "Buldum!" dedi babam ve ince bir buz dalını havaya kaldırdı – koca buz kütlesinden geriye kalan buydu, en fazla birkaç gram. Elindekini adamlara göstermek için ilerleyen babamın peşinden gittik.

Buzu avucunun içine koydu. Ya sabırsızlıktan elleri ısınmış olmasındandı ya da buz dalının küçüklüğündendi. Her ne idiyse, küçük buz parçası babamın elinde yok oldu. Adamlar yakından inceleyemeden, eriyip parmaklarının arasından aşağı aktı.

Babam ıslak elini hâlâ havada tutuyordu ama Yerliler onun küt parmağına bakıyorlardı.

"İnanamıyorum," dedi babam alçak sesle. Yürüyerek uzaklaşmaya başladı. Bir an için, Jeronimo'ya döndüğünü sandım. Ama hayır – İspanyolca ve İngilizce bir şeyler mırıldanıyordu. Bizi bu vahşi yerlilerle yüz yüze bırakmıştı. Döndü ve bir konuşma yaptı.

Onlara bir hediye getirmiş olduğunu söyledi. Ama hediye yok olmuştu. Nasıl bir hediye ortadan kaybolabilirdi ki? İşte ilginç olan da buydu – hediye suydu ama daha önce hiç görmedikleri bir halde, kaya kadar sert, iki katı kadar daha kullanışlı, et saklamaya ve acıyı dindirmeye yarayan suydu. Çok soğuktu! Bizim ona buz adını verdiğimizi, dağların öte tarafında nehir suyu kullanarak üretmek için bir makine icat ettiğini anlattı. İki adam boyutunda bir kütle getirmiştik ve gittikçe küçülmüş, biz köye varana kadar minicik kalmıştı. Bu şanssızlıktı çünkü artık yoktu ama bir dakika önce olsaydı onlara gösterebilecekti.

"Ama döneceğim," dedi. "Size göstereceğim!"

Yerlilerin çoğu hâlâ babamın parmağına bakıyorlardı.

Sonra bir tanesi gayet akıcı bir şekilde İspanyolca konuşmaya başladı. Yüzü kare şekilliydi ve bir at kuyruğu gibi arkasından sarkan saçı diğer adamlarınkinden çok daha kalındı.

"Git buradan," dedi. Dişleri kapkara köklerden ibaretti.

Babam ona güldü.

"Bir kaza olduğunu söyledim, Jack. Sen hiç oraya geldin mi? Buzu o kadar mesafeden taşımanın ne kadar uzun sürdüğünü biliyor musun?" Yerlinin emir vermesine şaşıran babam İngilizce konuşmuştu. İspanyolca, "Beni suçlama! Hiç buz gördün mü? Hiç dokundun mu?" dedi.

"Git buradan," dedi yerli.

"Teşekkürler. Dünden beri yemek yemedik. Şu dağın üzerinde gecelemek zorunda kaldık. Suyumuz bitti ve çocuklarım yorgunluktan ölüyor. Çok teşekkürler."

"Git!"

Kelime sertti. Yerlinin dişleri yırtıcıydı ama çok korkmuş görünüyordu. Babam konuşup buzu açıklamaya uğraşmıştı – belki bu yerlilere, ne kadar korktuklarını görebilecek kadar dikkatle bakmamıştı. Belki onların şaşkınlığının eriyerek akıp giden mucizeyle alakalı olduğunu varsayıyordu.

Yerlilerin derisi kil rengindeydi ve orada çatlayarak parçalarına ayrılacak çömlekler gibi duruyorlardı. 'Bunlar da kim?' diye düşünüyor gibi görünüyorlardı. Nereden gelmiştik? Gökten mi düşmüştük?

"Gerçek vahşiler," dedi babam. Onların korkusunu fark etmemişti. "Aradığımı buldum sanırım."

Babamın havada salladığı küt parmağına bakıyorlardı.

"Buz erimeseydi, üzerimize atlarlardı – teşekkür ederiz, harikasınız, daha fazla verin, vs. ama, beyler, planımız eridi gitti..."

Artık yerliler, köpekleri gibi, dişlerini göstermeye başlamıştı – kapkara dişler, kupkuru dudaklar, kısılmış gözler.

"... ve ben bu Neolitik düşmanlığa dayanamıyorum-"

Bucky, "Gidelim," dedi.

Francis, "Evet, dostum," dedi.

Babam geri çekilen Zambu'lara "Ben yerimden kımıldamıyorum," dedi. "Ya sen, Charlie?"

Ben, "Ben de gitmiyorum," dedim.

"Söyle onlara bunu."

Elimi tutup beni önüne çekti ve kızgın kokusuyla etrafımı sararak yerlilerle yüz yüze getirdi.

İspanyolca, "Ben gitmiyorum," dedim.

"Ne dediğini duydunuz!"

Ama, duymuşlar mıydı? İlk vardığımızda olduğu gibi, sağıra benzemiyorlardı. Bize gitmemizi söyleyen yerli orda durmuş dirseğindeki ölü deri üzerindeki yara kabuklarını kopartıyordu. Sonra başını kaldırdı ve "Gidin," diye tısladı.

"Ona, bize yiyecek bir şeyler verene kadar burada duracağımızı söyle. En azından bunu yapsınlar. Biraz misafirperverlikten ölmezler. Biz misyoner veya vergi memuru değiliz."

Söyledim. Ben konuşurken babam Zambu'lara, "Burası Jeronimo'nun hiç olmadığı kadar garip bir yer. Burada neler yapabilirdim! İşe yarar tek bir şeyleri yok. Ama şu kulübelere

bak. Nasıl sağlam çatı kurulacağını biliyorlar." Yerlilerle konuşmam bitince, bana döndü. "Yiyecek bir şeyler istediğimizi söyle," dedi. "Kendim için istemiyorum – yiyeceğe ihtiyacı olan sizlersiniz. Yiyelim, sonra gideriz."

Söylediklerimi dinleyen yerliler kararsız göründüler.

"Burada güneşim alnında dururken terlediğimizi de söyle. Gölgede oturmak istiyoruz."

Bunu ancak babama bazı kelimelerin İspanyolca karşılıklarını sorarak anlatabildim.

Bizimle konuşmuş olan yerli (gerçi şimdiye kadar tek söylediği laf "Gidin buradan"dı) en büyük kulübeye gitti ve içine girdi.

Babam, "Gowdy'den izin alacak," dedi.

Yerli dışarı çıktı. Kulübenin yanında oturmamızı işaret etti.

Otururken babam "Arkadaş canlısı küçük mahluklar, değil mi?" diye mırıldandı. "Neyi saklamaya çalışıyorlar ki? Bence burada bizim görmemizi istemedikleri bir şey var. Açıkçası, etrafa bir göz atmak istiyorum."

O kadar yorgun ve aç olmama rağmen, buradan bir an önce çıkmak beni mutlu edecekti; Jerry'nin yüzünden, hislerimi paylaştığı anlaşılıyordu. Babam hiç istifini bozmadan, Mosquitia'nın Kralı olamasa bile, hâlâ Jeronimo'nun Tek Sahibi olarak, o her şeye hâkim, güçlü havasıyla Zambu'larla fısıldaşıyordu. Yerlilerin meydanın öte tarafa gittiklerini ve ağızlarının suları akan köpekleriyle birlikte yarım daire oluşturarak oturup bizi izlediklerini fark etmemiş gibi görünüyordu – fark etmişse bile, bunu önemsememişti.

"Burası cidden kokuyor," diyordu. "Düzenleri yok. Ama havası temiz. Jeronimo'dan daha serin. Fazla böcek yok. Bir sürü sert keresteli ağaç. Burada mucizeler yaratılabilirdi, eğer –"

Su ve yiyecek getirilince çenesini kapadı. Nadiren bir şeye şaşırırdı, bu yüzden, bu ani sessizliği, en az ani uluma-

ları kadar şaşırtıcı olmuştu. Onu şaşırtan bize su kabağından yapılma testileri ve sepetleri getiren adamlardı. Ağzı açık onlara bakakaldı ve bir vantrilok gibi kenetlediği dişlerinin arasından "Bak şuna!" dedi.

Yerli olmayan üç zayıf adam başımızda duruyordu. Yüzlerindeki kir pasın ve sakallarının altında tenleri soluk griydi. Babam adamları tartarken yumuşakça ıslık çaldı. Uzun boylu, kemikli adamlardı, yara almış gibi görünüyorlardı. Yırtık pırtık pantolonları ve kırık sandaletleri vardı. İki tanesinin başında yerlilerin taktıklarına benzeyen bandanalardan vardı.

Yüzleri ateşli ve çöküktü, kafatasları soluk gri derilerinden fırlayacak gibiydi. Sakalları ve kemikli halleriyle bana resimli kitaplardaki azizleri hatırlatıyorlardı. Ama bunlar belli belirsiz gülümsüyorlardı, yemeği önümüze koyarken meraklı gözlerle bize baktılar.

"Ne dedim size?" dedim babam. "İşte görmemizi istemedikleri şey bu. Beyaz adamları esir almışlar."

Yemek haşlanmış muz, yavan yağlı mısır ekmeği ve wabool'dan oluşuyordu. Suda köpek tüyü vardı.

Adamlardan birine İspanyolca, "İşte şimdi anlıyorum her şeyi. Hey, yerlilerin size ne yapacağınızı söylemesine izin mi veriyorsunuz?" dedi.

"Aşağı yukarı." Adam bunu dert ediyormuş gibi görünmüyordu. Ateşli gülümsemesi yüzünden silinmedi.

"Onlar için ne yapıyorsunuz?"

"Ayakkabılarını cilalıyoruz."

Babam güldü. "Espri anlayışınızı kaybetmemişsiniz." Wabool'la dolu testiyi, tadına bakmadan Jerry'ye uzattı.

Yerliler meydanın öte tarafında çömelmiş, başlarını eğmiş bize bakıyorlardı. O yönden gelen tek ses oyuk ve yaralı kıçlarındaki bitleri çiğneyerek temizleyen köpeklerin hırlamalarıydı.

"Adlarınız ne?"

Adamlardan biri babamın sorusuna dudaklarını ıslatarak yanıt verdi, tel tel saçları olan bir diğeri, "Bizim adımız yok," dedi.

"Duydunuz mu? Adları yokmuş."

Babam yerlilere dik dik baktı. Etrafımızdaki yüksek ağaçlarda kuşlar ötüp kanatlarını yapraklara çarpıyordu, derenin sesi yerinden kopup yuvarlanan kayaların çıkardığı sese benziyordu.

Babam Francis Lungley'ye, "Muhtemelen onları mızraklarıyla vurup esir aldılar," dedi. "Şimdi bütün pis işlerini bu adamlara yaptırıyorlar."

Babamın İngilizce konuştuğunu duyan adamlardan biri, "Gringo," dedi. Açlıktan bir deri bir kemik kalmış yüzü kendisine ince, tekin olmayan hem de nazik bir ifade veriyordu. "Kuzey Amerikalısınız ha? Misyoner misiniz?"

"Misyonere mi benziyorum?" Sonra babam adama yerlilerin duyamayacağı şekilde fısıldadı: "Hayır. Dağların ötesinde bir yerleşim yerimizi var. Eğer oraya gelebilirseniz –bir gece kaçın– güvende olursunuz. Sahile gitmenin en iyi yolu bu."

Adam başını salladı ve elini sakalından geçirdi.

"Niçin buraya geldiniz?"

"Ben de onu söyleyecektim. Bir miktar buz getirdim – yarım ton. Yani, neredeyse. Bu Zambu'larla birlikte. Bunlar da benim oğullarım, Charlie ve Jerry. Ağzını sil Charlie."

"Nerede bu buz?"

"Eridi."

Adam gülümsedi.

"Bana inanmıyor musun?"

Adam diğerlerine İspanyolca, "Buz," dedi ve hepsi gülümsedi. Üçü birden babamın önüne çömeldi; birincisi babama "Buzu nereden buldunuz?" diye sordu.

"Kendim ürettim," dedi babam. Testiden küçük bir yudum wabool aldı. "Orada neler yaptık, bir görmelisiniz. Bahçeler, yiyecek, su pompaları, tavuklar, kanalizasyon ve ülkedeki en büyük buz yapma makinesi."

"Elektrik jeneratörünüz mü var?"

"Bana jeneratör deme. Anlat ona Charlie."

Adama babamın ateşten buz yapmak için bir yöntem geliştirdiğini anlattım.

"Baban zeki adammış."

"Herkes öyle der," dedim.

Babam, "Burada ölümüne çalışacaksınız. Sonra, artık bir işlerine yaramadığında, sizi öldürecek ve akbabalara yem edecekler. Yeni esirler bulacaklar," dedi. yüzü karardı. "Sizce bize de bir şeyler yapmaya çalışırlar mı?"

Adam, "Kim bilir?" dedi, diğer adam da başını salladı.

"Buradan başımı kaybetmeden çıkmak istiyorum," dedi babam. "Sizce bu yerliler bizi dinliyor mudur?"

"Dinlerler ama anlamazlar. Gayet ilkel insanlar. Ama çok da güçlüler."

"Anlamıştım. Ama siz burada, onlara hizmet ediyor olmamalısınız. Size sahip olma hakları yok. Siz esirsiniz, değil mi?"

Konuşmacı olan adam omzunu silkti. Omzunu silkince gevşek vücudu da sallandı. Rahatsız olmamış gibi görünüyordu veya umurunda değildi.

Babam, "Ne kadar az yediğimi fark ettiniz mi? Size nedenini söyleyeyim. Çünkü çok iştahlıyımdır. Yemek yemeyerek, diğer işlerimi daha iyi yapıyorum. Sorunları çözüyorum. Çok çalışıyorum. Bu da yemek yemenin bir çeşidi. Siz de denemelisiniz. Yemek yiyor olsaydım, başka bir şey yapamazdım –"

Tam bunlar olurken Zambu'lar iştahla yiyor ve babamın dediklerini pek dinlemiyorlardı. Babam konuşacak yeni birilerini bulmaktan memnun görünüyordu. Bu belki de seferimizin başarısızlığını ona unutturmuştu.

Adamlar kendi aralarında fısıldaştı, sonra daha önce hiç konuşmamış olan, "Yalan söylüyorsun değil mi – buz hakkında?" dedi.

"Aslında bir buz dağı," dedi babam. Eriyip çamur oldu ama geldiği yerde daha çok buz var. Orada her şeyimiz var."

"Silah?"

"Benim silahla işim yok. İhtiyacım olsaydı, bir cephanelik kurardım. Ama bu çok zavallıca."

Ama, adamların bu sorusu üzerine Amerika'da kendisini nasıl hissettiğini hatırladığını söyledi – bir tutsak gibi, çaresizliğin eşiğinde, cinayete meyilli, yarı deli gibi. Bu, her şeyin yıkılmasına duyulan öfkeydi, esaret gibiydi çünkü sistem insanları esire dönüştürmüştü.

"Ben ne yaptım? Kendimi tutamadım ve orayı terk ettim. Size de aynı şeyi yapmanızı tavsiye ederim."

Yerliler otuz fit ötede çirkin köpekleriyle birlikte çömelmiş duruyorlardı. Zayıf adamlarla konuşan babamı izliyorlardı. Yüzlerinin pürüzsüz külüne bakarak ne düşündüklerini anlamak imkânsızdı. Zararsız insanlar olabilirlerdi ama köpekler de onlardandı. Köpeklerin azgınlığı yerlilerin de tehlikeli görünmesine neden oluyordu.

Saçları tel tel olan adam, "Gitmenizi istiyorlar," dedi.

"Kendileri için neyin iyi olduğunu bilmiyorlar," dedi babam. "Uygun davranmadıkları için ne buzu ne de başka bir şeyi hak ediyorlar. Ama siz," dedi, "siz gayet dostane insanlarsınız."

"Bu bizim yapımız."

"Zambu'larım büyük bir ihtimalle sizin Munchy'ler olduğunuzu düşünüyorlar."

"Ah, Mosquitia."

Babam, "Keşke sizin için bir şeyler yapabilseydim," dedi.

"Yerlileri kızdırmasanız bizim için iyi olur. Hemen giderseniz."

"Dinleyin, bir gece buradan kaçmalısınız. Yapın bunu. Yok olun." İngilizce ekledi. "Onlardan uzaklaşın."

"Yerliler dağın öte tarafına giden bir yol olmadığını söylüyorlar."

"Tabii ki öyle diyecekler. Dinleyin, onlardan yol haritası alamazsınız."

"Köyünüz ne kadar uzaklıkta?"

"Bir günlük yürüyüş mesafesinde. Eğer buz taşıyorsanız, daha fazla. Ama bu bizim sorunumuz."

"Gece olmadan evde olursunuz."

Babam birden, "Burayı bombalayarak ortadan kaldırmayı ve sizi kaçırmayı de düşünmüyor değilim hani," dedi.

Adam, "Bu çok aptalca olurdu," derken gözünü bile kırpmadı.

"O zaman size kalmış."

"Gidin," dedi adam, "yoksa bizi cezalandıracaklar."

Bize bir testi wabool, su ve bir hevenk muz verdiler. Kırbamızı bir testiden doldururken, üç zayıf adam yerlilerin yanına gitti. Yerliler yerde çömelmeye devam ettiler ama adamların yaklaştığını gören köpekler kaçtı. Meydanın zemini köklerle kaplı köşesine varana kadar havlamadılar. Köpekleri olmayınca yerliler daha çıplak ve hatta biraz daha korkmuş görünüyorlardı.

Onları o halde orada bıraktık, yerliler çömelmiş, üç adam onların başında dururken. Köpekler bir an öne atlayıp bir geri çekilerek dereye kadar peşimizden geldiler. Havladılar, gerindiler ve vahşi, ödlek gözlerle bize baktılar. Adamların hepsi hareketsizdi. Üzerlerinde asılı duran devasa ormanın altında durmuş gidişimizi izlerken küçücüktüler. Kadınlar geri gelmemişti. Adamlar orada, eskiye ait korkunç bir fotoğraf için poz verir gibi duruyorlardı.

Dönüş yolunda babam, "Benim anlamadığım, oraya nasıl vardıkları," dedi.

"Twahka'lar mı, Bab-ba?"

"Hayır. Diğerleri." İspanyolca bir kelime söyledi. "Adsız olanlar."

Bucky, "Bu ormanlar maymunlarla dolu," dedi.

"Maymunlar bu kadar çok soru sormaz-"

Esirler de, diye düşündüm.

"Burada garip işler dönüyor, millet."

Ormandan çıkıp dağların sırtlarında takip ettiğimiz yoldaki yüksek kayaların arasından tırmandık. Sonra, önceki gece kamp kurduğumuz yerde durduk ve wabool'u sırayla içtik. Geride bıraktığımız kırık kızağın, Skidder'dan kalanların üzerinde oturduk. Babam bir gün bir yabancının onu bulacağını ve bir zamanlar buralarda muhteşem bir medeniyetin var olduğunu söyleyip Skidder'ı müzeye koyacağını söyledi. Buna güldü.

"Buzu görünce yerlilerin yüzündeki ifadeyi gördünüz mü?"

Babama baktık.

"Neredeyse yere düşeceklerdi." Kıkır kıkır gülmeye başladı.

Jerry merakla babamın yüzüne bakıyordu.

"İnanamadılar," dedi babam. "Gözleri fal taşı gibi oldu. Afallayıp şaşkına döndüler!"

En sonunda, başka kimse bir şey demediği için, "Ne buzu?" dedim.

"Onlara gösterdiğim buz."

Yine beni test ettiğini sandım. "Buzun hepsi eridi, baba," dedim.

"O küçük parça," dedi.

Bu doğru değildi.

"Sen gördün, değil mi Jerry?"

"Evet, baba."

"Ödlek," diye düşündüm.

"Senin asık suratlı ağabeyin zamanımızı boşa harcadığımızı söylemeye çalışıyor. Senin gözlüğe ihtiyacın var, Charlie. Gözlerin bozulmuş. Herhalde astigmat, değil mi Francis?"

"Gerçekten de," dedi sadık Zambu.

Babam Jerry'yi sırtına alıp taşıdı, ben Zambu'larla beraber arkalarındaydım. Zambu'ların ne kadar yorgun oldukları yüzlerinden belli oluyordu. Onlar için sersemletici bir yolculuk olmuştu, tabii Twshka'ların kuyrukları olduğunu sanmalarının da bunda etkisi vardı – belki, üç zayıf adamın Munchy'ler olduklarını sanmışlardı. Zambu'ların vücutları griydi ve griliğin üzerindeki lekelerle kara üzümlerin bulutlu yüzeyleri gibi görünüyorlardı. Yürüdükçe, buzu ve şaşırmış yerlileri gördüklerinden daha da emin oluyorlardı. "Babanın elinde bir kaya gibi duruyordu."

Babam, "Bundan sonrası hep yokuş aşağı," dedi.

19

Bağa renkli alacakaranlıkta yokuş aşağı inerken babamın söylediği yalanı düşündüm. Bu yalana inanmadığını umut ediyordum ama başkalarına tekrar etmekten nasıl kurtarılabilirdi?

Şuna benzer bir şey işe yarayabilirdi – belki, iki günlük yokluğumuzda, Jeronimo'da işler yolunda gitmemişti; belki, ona mâni olmaya yetecek kadar küçük bir sorun çıkmıştı, başarısızlığımın büyük bir başarı olduğunu anlatacağı bir söylev çekmesine mani olacak bir sorun, bir facia değil ama, bir arıza.

Yerliler şaşırmamışlardı. Sadece gözlerini kısarak bize ve babamın ıslak parmaklarına bakmış ve esirlerini bize göndermişlerdi.

Babamın yalanı bana, kendimi şimdiye kadar duyduğum tüm yalanlardan daha yalnız hissettirmişti.

Ama, yalanını kendinden emin bir şekilde söylemiş, yolculuğumuzun başarıyla sonuçlandığını, anneme anlatmak için sabırsızlandığını söylemişti. Defalarca babamın elindeki buzu ve yerlilerin yüzündeki şaşkınlık ifadesini hatırlamaya çalıştım. Ama hiçbiri yoktu – ne buz ne şaşkınlık. Olanlar bu yalandan çok daha kötü ve garipti. Bize gitmemizi söylemişlerdi, zayıf esirler bize bakmış, köpekler ayaklarımızı ısırmaya çalışmıştı.

"Ah, yorgun bir günün sonunda, güneş ışıkları gözüme girerken yorgun argın eve dönmeyi seviyorum!"

Yolun ilerisinde babam Zambu'larla ve Jerry'yle konuşmaya devam ediyordu.

"Bir adamı buzla sarıp sarmalayarak kereviz kadar gevrek kalmasını ve güneş çarpmasından sonra kendine gelmesini sağlayabilirsiniz. Bu uygulama buralarda çok işe yarar. Size kriyojenideki* gelişmelerden bahsetmiş miydim?"

Sesi ağaçları yırtarak aşıyor ve beni yoruyordu. Kendine güveniyle ilgili herhangi bir şey duymak istemiyordum. Babamın hikâyesini Jeronimo'da tekrarlayacak olması düşüncesi beni dehşete düşürüyordu. Yalanı beni korkutuyordu. *Yerlilerin yüzlerindeki ifadeyi gördün mü?* Ama yerlilerin maymunlar gibi kırışık yüzleri allak bullaktı ve aynı köpekleri gibi, siyah dişlerini göstererek bizi korkutup kaçırmaya çalışmışlardı. Bir zamanlar babamın benden çok daha uzun boylu olduğunu düşünürdüm, benim göremediğim şeyleri görürdü hep. Benimle aynı fikirde olmayan yetişkinleri affeder, bu kadar kısa boylu olduğum için kendimi suçlardım. Ama bu, benim bir hükme varabileceğim bir konuydu. Ne olduğunu görmüştüm. Yalan söylenmesinden hep rahatsız olurdum, babamın kör bir övünme kaynağı olan yalanı midemi bulandırıyordu.

"Charlie arkada elinden gelenin en iyisini yapıyor, millet!"

Bu adamı seviyordum, o ise benim aptal olduğumu söylüyor, bildiğim tek dünyayı tahrif ediyordu.

Bir arıza olması için dua ettim. Dualarım kabul olundu. Jeronimo'da işler yolunda değildi. Benim dilediğim de buydu ama kabul olunan çoğu dilek gibi, beklediğimden daha fazlası olmuştu.

Jeronimo'ya, yaprakların hafif hışırtısı dışında, sessizlik çökmüştü. Alacakaranlıkta her zaman uysal ve kendi içinde

* Kriyojeni: Düşük sıcaklıklar fiziği. (ç.n.)

bir bütün gibi görünürdü – güneşin ağaçların arasından sızan ışıkları, nehrin zayıf parıltılarını sıyırıp geçişiydi ona bu görüntüyü veren. Ayağa kalkan tozdu. İnsanların ışıkla dolu ve bulutsuz günün sonunda omuzlarının çöküşüydü.

Ama bu akşam Jeronimo uyuşmuştu. Ortadan sır olma havası hakimdi, bir feryat sonrası sessizlik gibi, az önce önemli bir şey olduğunu belirten gizli bir alarm vardı. Ağaçların altındaki çalılardan bizi izleyen kertenkelelerden hafif bir sekme ve sürtünme sesi geldi, ağaç dallarının üzerinde gece tüneklerini kuran kuşlar, günbatımında nazikçe, caka satarak yürüyorlardı.

Babam bizi durdurdu ve "Buraya birisi gelmiş ve gitmiş," dedi.

Şişman Çocuk'un ateşi yakılmamıştı. Maywit'lerin evi karanlıktı – her zaman yaktıkları fenerlerin hiçbiri yanmıyordu – pencereleri açık, verandaları boştu, dumanları tütmüyordu.

"Allie." Bu annemdi – Galeri'de bembeyaz yüzüyle bizi bekliyordu.

Babam ona doğru yürüdü ve neler olduğunu sordu.

"Sizin de başınıza bir şey geldiğini zannettim," dedi.

"Bizim de?"

"Maywit'ler – gittiler. Onları durduramadım."

Babam, "Biliyordum," dedi ve Francis Lungley'ye gülümsedi.

Ama ben kendimi sorumlu hissediyordum. Bir şeylerin olması için dua etmiştim ve işte olmuştu. Babamın Jeronimo'ya heyecanla dalıp şaşıran yerliler, bu ve 'Yüzlerini görmeliydiniz,' gibi yalanlar söylemesini engelleyecek herhangi bir şey.

Şimdi babam Clover'a gülümsüyordu. Evden koşarak çıkmış babama sarılıyor ve neler olduğunu anlatıyordu.

"Motorlu bir tekne geldi ve Maywit'lerin hepsini götür-

dü. Adam sana küfretti. O gün buradan kovduğun misyonerdi. Ma Kennywick ona bağırdı. Mr. Peaselee pompayı bozdu, annem olanları duyunca çok öfkeleneceğini söyledi. Ama öfkelenmeyeceksin, değil mi? Baba, çok korkunçtu!"

Babam sırayla herkese baktı ve ağzını memnuniyetle şişirdi. "Niye vahşileşeyim ki?" dedi. "Bunun olacağını biliyordum."

Jerry, "Peki ya Drainy ve diğer çocuklar?" dedi.

"Gittiler," dedi Clover. "Hepsi gitti, adamın motorlu teknesiyle."

"Size ne demiştim?" dedi babam. Zambu'lara sırıtıyordu, onlar da ona sırıtıyorlardı.

Annem yerleri silen April'le birlikte Galeri'den aşağı indi. "Elimden geleni yaptım ama beni dinlemediler. Beni duymadılar, tanımazdan geldiler, o kadar korkmuşlardı," dedi.

"Anlatma," dedi babam. "Biliyordum. Maywit'ler o ahlakçı alçakla beraber, çevreyi kirleten berbat bir tekneye binip kaçtılar. Figgy'nin arkadaşı. Ayrıntılarıyla anlatmana gerek yok. Meydana bakar bakmaz anladım."

'Figgy' lafını duyan Mr. Haddy öne çıktı ve "Köpek yavruları gibiydiler. O insanlar her tarafa sıçradılar ve hiç huzur vermediler. Ma Kennywick çok korktu, onlar gittiğinden beri midesi ağrıyor. Peaselee de elinde bir silah olan bir adam gördüğünü söyleyip bağırmaya başladı. Of, iyi ki geldin," dedi.

Babam biraz bekledi ve, "Başka bir şey de biliyorum," dedi.

Gülümsedi, ağzını havadaki sessizlikle doldurdu ve yuttu.

"Bab-ba bilir." Francis Lungley, Bucky'ye açıklıyordu.

"Şu Maywit'lerin daha öğreneceği çok şey var."

Her şeyi biliyorsa, onların gerçek adını neden bilmiyordu?

"Maywit onların soyadı değil. Roper. Onlar Roper'lar," dedim.

"Kim demiş?"

Bana çocukların söylediğini anlattım ama ne Dönüm'den ne de herkesin babamdan korktuğundan bahsettim. Jerry, Clover ve April hiçbir şey söylemediler – bilmenin suçunu benim üstlenmeme ses çıkarmadılar. Babam hâlâ gülümsüyordu.

Annem, "Bunu bunlar olmadan önce söylemeliydin, Charlie," dedi.

"Babamın bildiğini düşündüm."

Babam, "Başka ne biliyorsun?" dedi.

Neredeyse şunları diyecektim: O esir dediğin adamlar hiç de esire benzemiyordu ve yerliler de çok korkmuş görünüyordu. Buz, onlar göremeden eridi. Dinlenmemize izin vermedin, Holiday Inn'den bahsederek Jerry'yi ağlattın; korkunç bir yolculuktu, nehir yolculuklarından bile daha kötüydü ve muhtemelen büyük bir hataydı.

Ama, "Başka bir şey bilmiyorum," dedim.

"O zaman ben hâlâ senden daha fazlasını biliyorum," dedi, –zaten bundan ne zaman şüphe etmiştim ki?– "çünkü geri geleceklerini biliyorum."

Banyo evine indik ve giysilerimizi çıkarttık. Babam duşları çalıştırdı – ne harika bir icattı! Duvarlardan su fışkırtan fıskiyelerle araba yıkama servisi gibiydi. Hepimiz içeride, yarı karanlıkta ince ince püsküren suyun altında itişip kakışıyorduk – babam, Jerry, Zambu'lar ve ben, Fat Boy'un ateşi söndüğü için su soğuktu ama bu kimsenin umurunda değildi. Duşlardan fışkıran su bedenimize zararsızca batarak dağın tozunu ve kötü anıları temizliyordu.

Annem, "Ben olsam bundan o kadar emin olmazdım, Allie," dedi.

"Bana inanmıyor," dedi babam. "Sabunu uzatsana."

Sabunuyla gurur duyuyordu. Sabunu buzla takas ettiğimiz domuz yağından kendimiz imal etmiştik. Yağlı, sarı sabun insanın elinde bir avuç domuz yağı gibi duruyordu.

"Hiç katkı maddesi yok," demişti babam. "Hey, bu sabunu yiyebilirsin!"

"Sen burada değildin."

"Olmama gerek yoktu."

"Korkunçtu," dedi annem. "Şu misyoner – Druss."

Babam, "Biliyorum," dedi.

Banyo evinin duvarlarının ötesinden bağıran annem, "Seville'e teknesiyle gitmiş göründüğüne göre. Orada tam olarak ne gördüğünü bilmiyorum ama, herhalde dua eden o gülünç insanları gördü. Hepimizi kâfirlikle ve bilimin yalanlarını yaymakla suçlayarak geri geldi."

"İyice sabunlanın," dedi babam Zambu'lara. Her zaman çömelerek yıkanıyor, asla ayakta durmuyorlardı. Banyo yaparken şortlarını da çıkarmıyorlardı. Karanlık banyo evinde onları göremiyordum ama kafalarına şiddetle çarpan suyun sesini, tükürmelerini ve kahkahalarını duyabiliyordum.

"Acaba diz çöküp buzdolabına da dua ediyor olabilirler mi?" dedi annem. "Her ne ise, senin Rahip Struss oldukça sinirliydi. Buraya kendini kaybetmiş halde geldi – bizim zararlı olduğumuzu, insanlarını yoldan çıkardığımızı söyledi. Çoğunlukla Maywit'lere bağırıyordu – onlara Roper'lar diye hitap etti. Onları nehir kıyısına götürüp her taraflarına su serpti. Bunun bir arındırma ibadeti olduğunu, bizim onlara öğrettiğimiz tüm günahlardan temizlediğini söyledi. Mrs. Kennywick ne tarafa döneceğini şaşırdı, Mr. Peaselee çılgına döndü."

Babam, "Sorsaydınız, söylerdim," dedi.

"Ondan özel mülkümüzü terk etmesini istedim. Senin on dakika içinde geri geleceğini ve teknesini batıracağını söyledim."

"İyi düşünmüşsün." Babam duvarın öte tarafına bağırarak karşılık verdi. "Bunu gerçekten de yapardım!"

"Eşyalarını poşetlere doldurdular. Gerçekten, poşetlere. Kâğıt poşetler. Ve hepsi gitti."

Babam, "Yani bizden kaçtılar," dedi.

"Korkmuşlardı," dedi Mr. Haddy. Ağzını banyo duvarına dayamıştı, aradan dişleri çıkıyordu. "Vaiz askerlerden, beladan ve silahlardan bahsetti."

Babam suyu kapattı.

"Ne askeri?" diye sordu, üzerimizden sular damlarken.

"Dağlarda. Tepelerin ötesinde. Nehrin aşağısında. Ağaçların üzerinde. Silahlı. Ruslar ve daha neler neler. Peaselee onları duymuş."

Clover, "Senin de en az askerler kadar kötü olduğunu söyledi," dedi.

"Peaselee mi söyledi bunu?"

"Adam. Misyoner. Sana komünist dedi."

Babam bizi banyo evinden çıkardı. Zambu'lar kurumak için zıplayarak dans edip kollarını salladılar. Babam belinin etrafına bir un çuvalı doladı, saçlarından sular damlıyordu, vücudu mermer gibi bembeyazdı. Bir adliye sarayının önündeki bir heykel gibi bir kolunu yukarı kaldırdı.

"Bunların hiçbiri beni şaşırtmadı," dedi. "Ama size bilmediğiniz bir şey söyleyeyim. Kesinlikle geri dönecekler. Çünkü burası mutlu bir yer ve dünyanın geri kalanı gibi değil. Dünya, kokuşmuş bir yer. İnsanlar kötü ve acımasız, sahte ve her zaman aslında olmadıkları biri gibi davranıyorlar. Zayıflar. Başkalarından yararlanıyorlar. Bir yılanda Tanrı'yı, bir gök gürültüsünde Şeytan'ı gören pis küçük adam sana üstün gelirse seni esir alır. Birisine birazcık şans tanı, seni kölesi yapar – sana en korkunç yalanları söyler. İnsanları azarlayarak etrafta koşuşturduklarını, Tanrı'yı oynadıklarını gördüm. Ve bizim arkadaşlarımız, Maywit'ler –pardon Charlie, Roper'lar– orada yalnız olacaklar. Korkacaklar. Çünkü dünya berbat bir yer!"

Geniş adımlarla eve giden yola tırmanmaya koyuldu. "Geri dönecekler, bekleyin. Bunu nerede duyduğunuzu hatırlayın. Bunu kimin söylediğini hatırlayın."

Annem onun peşinden gitti ve "Buz işi nasıl gitti?" dedi.

Babam hâlâ yürüyordu. Homurdandı. Kulak kesildim ve alçak sesle, "Küçüldü. O kadar fazla buzu o kadar uzağa götürmenin hata olduğunu biliyordum," dediğini duydum.

Neyse ki, yalan söylememişti.

Ve cangıldaki Dönüm hâlâ bize aitti. Vaaz veren Drainy, yemek işini halleden Alice, sepet yapan Peewee ve Leon olmadan eskisi gibi değildi; şimdi sayıca daha azdık, burası gözümüze daha büyük görünüyordu ve istediğimiz gibi yayılabiliyorduk. Herkesin kendine ait sağlam bir sundurması oldu. Jeronimo'dan halat getirip bir ağaca bağladık, sallanan uçları düğümleyip üzerine oturarak kendimize bir salıncak yaptık. Babam Jeronimo'da bunu yapmamıza izin vermezdi. Kullanışlı değildi çünkü birisi sallanmıyorken orada asılı duracaktı –onun itirazı bu olurdu– ve iyi bir halat israf edilmiş olacaktı.

Yautia kökleri ve yabani avokado yedik, insan tuzaklarının hepsinin kamuflajlarını düzelttik – dört derin çukuru çalı çırpıyla bir güzel gizledik. Bir gün, bir tuzakta kalan başka bir yılanı yiyen bir yılan gördük – yılanın yarısı öbürünün içindeydi, ikisi de kuyruklarını çırpıyorlardı. Ötekini yiyen yılan ne oradan kaçabiliyor ne de yemeye son verebiliyordu; kendimizi tehlikeye atmadan onu inceleyebilirdik. Yılanı Jeronimo'dakilere anlattık.

"İşte Batı Medeniyetinin mükemmel bir sembolü," dedi babam.

Bir başka gün bir örümcek maymunu kilise ağacımızın içinden geçti ve orada oturup dişlerini karıştırmaya başladı. Sanki oynamak istermiş gibi merakla bizi izliyordu.

Sonra havayı kokladı, ağaçtan aşağı kaydı, bir çalılığın üzerine atladı ve küçük bir meyveyi koparıp aldı. Yukarı sıçrayarak tekrar ağaca döndü ve meyveyi yemeye başladı. Meyvenin kabuğunu kemirip içini emdi, sonra dalın üzerinde yuvarlanıp ağaç dallarını hızla çekip taklalar atarak uzaklaştı.

Guavaları işte böyle keşfettik. Maymun bize su birikintisinin uzak tarafında guavayla dolu birçok ağaç olduğunu göstermişti: Jeronimo'ya elimizde bir sepet dolusu guavayla döndük.

Annem, "Bunlardan reçel yapabiliriz," dedi.

Ama babam meyvelerin yabani oldukları için çok küçük ve ekşi olduğunu söyledi. Eğer aklına koyarsa tenis topu büyüklüğünde guavalar üretebileceğini söyleyip ekledi; "Yemekten bahsetmişken, toplama ve soyma işine başlasanız iyi olur, yoksa öğle yemeğinde hiçbir şey yiyemeyeceğiz."

Jeronimo'da bizden bekleneni yapıyor, küçük işleri hallediyorduk. Ama her zaman, maymunlar gibi yaşamak için Dönüm'e dönüyorduk. Maywit'leri özlüyorduk –onları hâlâ bu isimle anıyordum– ama onlar olmadığında ne okula ne de dükkâna ihtiyacımız kalmıştı. Drainy'nin ilahi kitabından koparılmış sayfalar bizdeydi ama artık kilise ayinleri düzenlemiyorduk. Zaten hava Cehennem üzerine düşünmek için çok sıcaktı.

Dönüm sayesinde kuru mevsimde olduğumuzu biliyorduk. Jeronimo'da kimse bunu bilmiyor veya umursamıyordu. Bahçelerdeki ürünler hâlâ büyüyordu ama biz mevsimlerle iç içe yaşıyorduk – bizim icatlarımız yoktu.

Dönüm ilkeldi, cangılın içinde pejmürde bir çukurdan ibaretti ama oradaki çimenler yumuşaktı, su birikintisi oraya hoş bir hava katıyordu ve ihtiyacımız olan her şeye sahiptik. Eğlence için yüzüyor veya salıncakta sallanıyorduk. Su birikintisi cangılın kuraklığından nasibini almamıştı. Sanırım etraftaki kaynaklardan besleniyordu. Ama bölgenin geri kalanı çok kuruydu. Cenaze töreni düzenleyen karıncaları izliyorduk – cesetleri ve yapraktan şemsiyeleri taşıyarak kortej halinde ilerliyorlardı. Yılanlar kampın bir köşesindeki ölü bir ağacın köklerinde yaşıyordu. O ağaçtan uzak duruyorduk ama yılanları tuzağa düşürmenin başka yollarını arıyorduk.

Yılanlardan ve ceviz büyüklüğündeki böceklerden korkmuyorduk. En vahşi yaratıkların hareketlerinin öngörülebilir olduğunu öğrenmiştik; burası bir zamanlar çok tehlikeli bir yermiş gibi görünmesine rağmen, şimdi Jeronimo'dan çok daha huzurlu bir yer gibi görünüyordu.

Buraya Jeronimo'dan kaçmak için geliyorduk. Şişman Çocuk inşa edildiğinden beri buz isteyen insanlar babamı ziyarete geliyordu. Ona iltifatlar ediyorlardı. Babam onlara basit görevler veriyor, onlar da karşılığında buzu kanolarına yükleyip götürüyorlardı. Jeronimo'da her zaman babamın icatlarına hayran olan veya buz isteyen yabancılar vardı.

Mr. Haddy "Buzu sadece bunyalarını soğutmak için kullanıyorlar," dedi. Bunya, yerlilerin cassava'dan yaptıkları bir içecekti.

Babam, "Bu önemli değil. İsterlerse başlarına taksınlar. Buz fikrine bir alıştılar mı, ne işe yaradığını da anlayacaklar. Herkes buzla farklı bir şey yapacak – biri etini saklayacak, bir diğeri ağrı kesici olarak kullanacak, birisi balığını tütsülemek yerine dondurmayı akıl edecek; kim bilir kaç tanesini güneş çarpmasından kurtaracak. Elbette bunların olması için çok uzun bir süre geçmesi gerekebilir ama geleceği bir düşün – başka kimse düşünmüyor. Şişman Çocuk sonsuza kadar var. Hareketli parçaları yok, Figgy!" dedi.

Babam sıklıkla şeylerin "gözler önüne serilmesinden" bahsederdi. Bir şeyin kullanımını gözler önüne sermenin ve o şeyi büyütmenin, kusurunu keşfetmenin, düzeltmenin ve işe yarar hale getirmenin gerçek icat olduğunu söylerdi. Yenilebilir hale getirmek için geliştirmek gerekiyordu.

"Dünyayı olduğu gibi kabul etmek yabaniliktir, batıl inançlı olmaktır. Kurcala ve bir faydasını bul." Tanrı'nın dünyayı yarım bıraktığını söylerdi. Dünyanın nasıl işlediğini anlamak, tamir etmek ve yarım kalan bu işi tamamlamak insanın göreviydi. Misyonerlerden bu derece nefret etmesinin

nedeni bence buydu – onlar insanlara dünyevi zorlukların kahrını çekmeyi salık veriyorlardı. Babama göre bir çift tekerlekle, rayla veya makara sistemiyle aşılmayacak hiçbir engel yoktu.

"Ama," derdi, "insanların çoğu dünyayı geliştirmek yerine, Tanrı'yı geliştirmeye çalışıyorlar. Tanrı –rahmetli Tanrı– herhangi bir patent bürosunda rastlayabileceğin aceleci mucitlere benzer. Evet, topacını çevirmeyi bir kere başardıktan sonra odayı terk eden ve onu orada öylece yalpalamaya bırakan küçük çocuk gibi. *Buna* nasıl tapınabilirsin? Tanrı sıkılmış," dedir. "O sıkıntıyı bilirim ama ben onunla savaşıyorum."

Babam nehri görmüş ve "Hadi şu nehri düzeltelim," demişti. Buzu dağların tepesine çıkarırken yolcu ve yük taşımaya yarayacak teleferikten bahsediyordu – dünyanın çekirdeğindeki kullanılabilir ısıyı çekmekten. İcatlar, babamın "öngörülmeyen pürüz" adını verdiği beklenmedik şeyleri açığa çıkarıyordu. Şişman Çocuk'un baldırındaki açıkta bırakılmış boru buna örnekti. Bu boru rutubetli havadaki nem damlalarını topluyordu. Babam o boruya daha fazla boru ekleyerek bir depoya aktarma yapan bir kondansatöre dönüştürmüştü. Bu elde edilebilecek en saf suydu ve babam ateş kullanarak suyu dondurmanın yanı sıraüretebilmekle de övünüyordu. Bu soğuk borunun bu işe yarayacağını öngörmemişti. Bu ona gösterilmişti. Boruya *Aşil Tendonu* adını verdi.

Biz çocuklar babamın Dönüm'ü görürse çok sinirleneceğini ya da bizimle dalga geçeceğini düşünüyorduk. O bir mükemmeliyetçiydi. Dağda korunağını tekmeleyerek yıkıp tüm gece rüzgarlı yerde oturmasını ve "Kendi yatağımda uyumak istiyorum!" deyişini unutamıyordum. Kötü yapılmış bir kulübede uyumaktansa acı çekmeyi tercih ederdi; sıklıkla Zambu'ların yediklerine veya Mrs. Kennywick'in wabool'una bakar ve "Bunu yiyeceğime açlıktan ölürüm," derdi, gerçekten de yapardı.

Yabani otların yenilebildiğini ve yerde yatılabileceğini söylemeye cesaret edemezdik. Babamın sivrisinek kapanları olan 'Böcek Kutuları', içindeki bölmelere sinekleri hapsediyor ve Jeronimo'yu etrafta uçuşan böceklerden temiz tutuyordu. Ama böğürtlen suyunun limon otu etkisi gösterdiğini bilince sinekliklere ve Böcek Kutularına ihtiyaç yoktu. Arada bir "Böceklerden mi korkuyorsunuz?" derdi, bazen de "Onları üzerimde istemiyorum demiyorum – onların üç mil yakınımda olmasını istemiyorum," derdi. Ona bu yaptıklarının çoğunun gereksiz olduğunu, bir su birikintisi veya bir nehir olunca bir banyo evine gerek kalmadığını söyleyebilirdik. Babamın ev ürünü havuçları lezzetliydi ama yabani yautia da en az bu havuçlar kadar lezzetliydi ve daha zahmetsizdi. Muz ve amonyak yetiştirmeyi yasaklamıştı – "İnsanı tembelleştiriyorlar, hem muzların ima ettiği şeyden hoşlanmıyorum." Ve buz – bir mucizeydi ama bütün mucizeler gibi bizi hayrete düşürmekten başka bir işimize yaramıyordu.

Düşündükçe, biz çocukların Jeronimo'da kalma nedeninin Dönüm olduğuna daha çok ikna oluyordum. Cangılda, dağlarla nehrin arasında, gidegele oluşturduğumuz yolun sonunda duruyordu. Görünmezdi ve emniyetliydi.

Her gün öğleden sonrayı Dönüm'de geçiriyor, geceleri orada kalamadığımız için üzülüyorduk. Babama bunun yapılabildiğini kanıtlamak istiyorduk. Ama her günün sonunda çalıları yararak Jeronimo'ya geri dönüyor, binaları görmeden pompaların şaklama ve sıçrama seslerini duyuyorduk. Babam gülümsüyor olurdu çünkü akşamın erken saatlerinde Şişman Çocuk'u temizlemiş ve çalışan nehir Creole'lerine veya Zambu'lara buz vermiş olurdu. Orada, maşaları ve makaralarıyla, ocağı alev alev yanan canavar buharı tüten buz kütlelerini çıkarıyor olurdu.

Ve her zaman, "Neredeydiniz? Çalılıklarda aylaklık mı ediyordunuz?" derdi.

Yüzdüğümüzü veya yürüyüşe çıktığımızı söylerdik.

"Şunlara bakın, millet. Bizim burada canımız çıkarken onlar yürüyüşe çıkmışlar."

'Millet,' Mr. Haddy, Zambu'lar, Mr. Peaselee ve Mr. Harkins'ti. Onlar dinleyiciydiler, onlara durmaksızın planlarını anlatırdı. Şu günlerdeki plan, balıkları dondurmak ve daha önce hiç büyük nehir balıkları görmemiş kara insanlarına götürmekti. "Bir buçuk metre uzunluğunda! Yayın balıkları! Bütün hayatlarını değiştirebilir. Özellikle açık fikirlilerse ve onlara cehennem ateşiyle ilgili vaazlar veren o ahlakçı sinsinin avucunda değillerse."

Bu babamın sıklıkla tekrar ettiği bir şikâyetti. Maywit'ler geri dönmemişti. Babam bunun kendisini delirttiğini söylüyordu.

"Cehennem ateşinin komik tarafı, hayal ürünü olması ama Şişman Çocuk hayali değil! Onun içinde yüzyılların cehenneminden daha fazla zehir var. Ah, o misyonerlere kimyasal yanma işlemleri hakkında bir iki şey öğretebilirdim. Hidrojen ve amonyağın neler yaptığını görselerdi. Merhum Muhterem Deli yerine bana inanırlardı! Şişman Çocuk havaya –"

Bu Jeronimo söylevleri Dönüm'ü çok daha huzurlu bir yer gibi gösteriyordu. Kamp bizim sırrımızdı. Orada babamın bile bilmediği şeyler öğrenmiştik.

Doğum günüm geldi ve geçti – daha doğrusu, doğum günümün olduğu ay. Ayların adı vardı ama günlerin sayısı yoktu. On dört olmuştum ama hâlâ olmak istediğimden daha küçüktüm. Artık kuru mevsim Jeronimo'ya gelmişti – her yerine bolca toz ve ölü yapraklar serpilmişti.

Nehir darlaşmaya başlamıştı ve kokuyordu. Üzerinde uçuşan sinekler ve içindeki saça benzeyen yeşil yosunlarla, köpüren çamur tabakaları arasında akan bir dereye dönüş-

müştü. Tesisin yanından horlayarak ve geğirerek akıyordu. Bizim yerleşim yerimizin biraz yukarısında her yer bataklığa dönüşmüştü; artık Seville'e giden bir yol yoktu. Teknelerimiz çamura saplanmış, nehir kenarındaki pompalarımız emdikleri balçık ve yosunla sık sık tıkanır olmuştu. Aylardır yağmur yağmamıştı ve babamın dediğine göre tekrar yağmur yağması bir aydan fazla sürebilirdi. Babam artık sadece az miktarda buz üretiyordu, bütün içme suyumuz Şişman Çocuk'un baldırındaki kondansatörden, *Aşil Tendonu*'ndan geliyordu.

Babama Dönüm'den bahsetmemiştik, bu yüzden su birikintisinin hâlâ kaynak suyuyla dolup taşıyor olduğunu da söyleyemedik.

Jeronimo'daki bahçeler yemyeşildi; fasulye, domates ve mısır yetişiyordu – mısır sapları upuzundu ama pompalar hâlâ tıkalıydı. Babam nehrin devamlı akacağını sanmakla aptallık ettiğini söylüyordu – nehir de bu kusurlu dünyadaki her şey gibi güvenilmezdi. Yine bir kuyu açmaktan bahsediyordu, jeotermal bir kuyu değil, sadece su tabakasına kadar inen daha basit bir kuyu. O günlerde ziyarete gelen bütün insanları bu kuyuyu kazma işinde görevlendiriyordu.

İş zordu ve çoğu kişi küçük bir buz kütlesi veya bir poşet dolusu melez tohum için çamur kazmaya istekli değildi. Babam Maywit'lerin yakında döneceğini ve Jeronimo'nun tam kapasite işe koyulacağını söylüyordu. Bunu üç haftadır tekrarlıyordu.

Bir gün anneme, "Seni Jeronimo'nun tek sorumlu kişisi yapıyorum, tatlım," dedi.

"Sen bir yere mi gidiyorsun?"

"Hayır. Ama benim kendimi kuyuya vermem lazım."

Nehirden ve kokusundan nefret ediyordu ve kuyusundan başka bir şeyden bahsetmiyordu. Sabahın erken saatlerinde, "Kuyum üzerinde çalışacağım," diyor, her misafire,

"Kuyum için ne yapacaksın?" diye soruyordu. Kuyunun ya içinde ya da kenarında, yüzü bir domates kadar kırmızı, nehre ve havaya küfrediyor ve çamuru taşımak için bir makine tasarlamaya çalışıyordu. "Prensipte elektrikli süpürgeye benzeyecek, hem kazıp hem de kiri emecek – dişleri ve ciğerleri olacak, birkaç tane de kıskacı..."

Mağara adamı aletleriyle çalışmak zorunda kalmaktan şikâyetçiydi. "Ah gerekli donanımım olsaydı!" Zambu'larla birlikte kazıyordu. Başka hiçbir şey yapmıyordu. Mısırlarda sürme veya domateslerde kurtlanma veya fasulyelerde çürüme olursa biz çocukların sorunu halletmesini emrediyordu. Su yoktu. Kazmaya devam ediyordu. Bu görev, onu ateşli bir hastalık gibi ele geçirmişti. "Hedefe varana kadar durmam asla," diyordu.

Sonra Şişman Çocuk'u kapattı. Buz üretecinin kükreme ve çağıldama seslerine o kadar alışmıştık ki, babam bir sabah ateşini söndürünce kalbinin durduğunu duymuş gibi oldum. Duymak için nefesimi tutmak zorunda kaldım. Şişman Çocuk artık ıslak değildi ve üzerinden sular damlamıyordu. Ölmüş gibi görünüyordu. Ve babam da kendi icadı gibi biraz katılaşmıştı.

"Buz ne olacak?" dedi annem.

"Benim kuyum ne olacak?"

Kuyu gittikçe derinleşti, kürek sallayan dört adamı içine alacak kadar genişledi. Babamın yanardağ deliğine açılan bir ağız gibiydi, yanında toprak ve kaya parçalarından oluşan bir piramit vardı; "Eğer ille de kanıt gerekiyorsa, bu, ilkel aletle ve biraz kas gücüyle bize miras bırakılan şu değersiz dünya için olumlu bir şeyler yapabileceğimizin kanıtıdır."

Ama hâlâ suyu bulamamıştı. Artık ziyaretçi gelmiyordu. İş çok zordu. Babam kuyuyu kazıyor ve neredeyse hiçbir şey yemiyordu, "Ah bir gerekli donamımım olsaydı..."

Pompalar suyu çekilmiş nehrin yeşil sızıntısından başka

bir şey getirmedi. Bahçeleri elle suluyor, sulama hendeklerine su çeken boruya kovalarla su boşaltıyorduk. Annem nehrin kenarında dizlerine kadar çamura batmış duruyor, biz dört çocuk kovalarca suyu elden ele geçirerek kıyıya uzatıyorduk; babam bize "Kova Tugayı" adını takmıştı.

Bir gün, şafak söktükten hemen sonra Kova Tugayında çalışırken annem başını kaldırıp baktı ve "Mr. Haddy'nin çok acelesi var gibi," dedi.

Cangıldan çıkmış babamın kuyusuna doğru koşuyordu. Burada şimdiye kadar kimse koşmamıştı. Önemli bir şey olmuş olmalıydı.

"Peaselee yolda adamların olduğunu söyledi."

Bunu çukurdan aşağı doğru bağırarak söylemişti.

Aşağıya baktı. Babam dışarı tırmandı ve küreğini kenara attı.

"Ne demiştim ben size? Maywit'ler geliyor."

"Bana söylemek için aşağıya koştu."

"Nerede şimdi?"

"Hâlâ koşuyor. Belki şimdi Bataklık Ağzındadır."

Babam ona baktığımızı gördü.

"Kimse tek kelime etmesin. Gittikleri için onları suçlayamayız. Geri döndükleri için sevindik. Hiç gitmemişler gibi davranacağız – zor zamanlar geçirdiler. Buranın kuru olduğunu mu düşünüyorsunuz? Onların geldiği yerdeki kuraklıkla karşılaştırınca burası sırılsıklam sayılır. Dinleyin, dünya Jeronimo'nın tadını almış birisi için berbat bir yer. Bu zavallı insanların şefkatine ihtiyacı var. Onlara iyi davranın. Biraz bezelye ayıklasınlar, onları çalıştırın. Kuyu için fazladan işgücümüz oldu!"

Annem, "Buz isteyen birileri geliyor olabilir," dedi.

"Maywit'ler geliyor, biliyorum."

Ama babam bu sefer yanılıyordu. Yoldakiler Maywit'ler değildi.

Yola bakan annem, "Adamlar," dedi. Annemin arkasında toplaştık. "Üç adam var Allie."

Babam, "Ben de onları bekliyordum," dedi ama sesi soğuklaşmıştı. "Bunlar esirler."

Clover, "O zaman niçin silahları var, baba?" niye sordu.

Zambu'lar dehşete düşmüşlerdi. "Silahlar," dediklerini duydum.

20

İşte o anda Seville köylülerinin, nehir kenarında yaşayan Creole'lerin, dağ yerlilerinin veya biz Fox'ların cangıldan çıktığını gören herhangi birinin nasıl hissettiğini anladım. Biz de onların köylerine böyle girmiştik, büyük, yabancı ve davet edilmeyen misafirler olarak. Bu yüzden bu ziyareti hak ediyorduk ama bu işleri kolaylaştırmıyordu.

Bu üç korkuluk Olancho'daki yerli köyünde giyindiklerinden farklı giyinmişlerdi – ter lekeli gömlekleri, kirli pantolonları ve botları vardı. Onları biz seçmemiştik – onlar bizi seçmişti. İşte yabanilerin karşılaştığı da buydu. Sağa sola bakmadan doğrudan bize doğru geliyorlardı. Üzerlerinde giysileri varken köydeki yarı çıplak hallerinden daha kötü görünüyorlardı. Birinin omzunda bir tüfek asılıydı, diğer ikisinin ellerinde tabancalar vardı. Sanki kedi avlamaya çıkmış gibi, kulak kesilmiş gözlerini kırpıştırıyorlar, biraz aptal biraz da kızgın görünüyorlardı.

Babamın yüzü seğirdi. Bu endişe değildi. Kafasında durumu hızla ölçüp tartıyor, topluyor, çıkarıyor, ihtimalleri hesaplıyor, ne istiyor olabileceklerinin denklemini yapıyordu. Adamların giysilerini tanıdım, bunlar yerli kadınların nehirde yıkadıkları giysilerdi. Zambu'lar çukurun ağzından kafalarını çıkarmış, yuvarlak, kara kuş gözleriyle olan biteni izliyorlardı.

"Silahlarını indirmelerini söyle, Allie."

"Bunu bana bırak." Babam adamları karşıladı ve İspanyolca, "Neler oluyor?" dedi.

Adamlar ona gülümsedi ama ellerini hareket ettirmediler. Silahlarını bize doğrultmuş halde etraflarına bakınıp Jeronimo'yu incelediler. Giysileri birbirine benzemesine ve üniforma gibi görünmesine rağmen rütbeleri yoktu. Uzun saçları ve sakalları onları kardeş gibi gösteriyordu. Aklımda uzun boylu olarak yer etmişlerdi ama burada o kadar uzun boylu görünmediler gözüme – annemin boyundaydılar. Elinde tabanca olan iki adamdan birinin büyük pirinç tokalı bir kemeri vardı. Diğer ikisinden daha zeki ve daha az vahşi görünüyordu. Tüfeği taşıyanın kafasında bir bandana vardı – kirli bir bandanaydı ve olsa olsa bir enfeksiyonun üzerine kapatmak için takılmış olabilirdi.

O köyde, yerlilerin yanında kaçamaklı, hatta neredeyse utangaç davranmışlardı – bizimle fısıldayarak konuşmuş, bize yemek getirmiş ve çömelmiş duran yerliler hakkında bizi uyarmışlardı. Ama burada o gizli sinsilikten eser yoktu. Köylere gitmeye ve incelemeye alışkınlarmış gibi gayet güçlü görünüyorlardı. Hiç acele etmediler, hatta babama cevap vermeden önce kendi aralarında mırıldandılar.

"Sizi bulabileceğimizi sanmamıştık." Konuşan pirinçten tokası olandı. Dişleri ağzı için çok büyüktü, gülümsemediğini şimdi anlıyordum. Sadece büyük sarı dişleri dudaklarını geriyordu.

Babam, "İşte buradayız," dedi sakince.

"Kaç kişisiniz?"

"Binlerce –"

Adamlar hızla arkalarına baktılar.

"– akkarıncaları da sayarsak? Burayı istila ettiler."

Mr. Haddy bana, "Bu adamları sevmedim," diye fısıldadı, sonra "Hey, Lungley," diye seslendi.

Ama Zambu'lar gitmişti – babamın çukurundan çıkmış ve ormana doğru kaçmışlardı.

Babam, "Tam kahvaltı zamanında geldiniz," dedi. "Arkadaşlar için biraz yumurta çırp, Anne," – hâlâ İspanyolca konuşuyordu – "uzun bir yolculuk onları bekliyor."

Hep beraber Galeri'ye gittik, orada adamlar silahlarını indirdiler. Babam akkarıncalardan bahsederken yere oturup yumurta ve fasuyle yediler. Akkarıncaların her köşeye girdiklerini söyledi, yiyeceklere, bitkilere, hatta evlerin döşemelerine ve çatılara. "Bizi canlı canlı yiyorlar!"

Akkarıncaları ilk defa duyuyorduk ama kimse babamı yalanlamadı çünkü kimse onu yalanlamazdı. Adamlar dinlediler ve aç kurtlar gibi yemeklere saldırdılar. Bitirdiklerinde soluk, cılız yüzleriyle bize baktılar. Yemek yemek ifadelerini yumuşatmamış, daha aç ve daha tehlikeli görünmelerine neden olmuştu.

Daha önce konuşmuş olan dişli adam sularının bittiğini ve su ararken kaybolduklarını söyledi. Dağda kamp kurmuşlardı.

"Nasıl olduğunu bilirim," dedi babam.

Annem tabakları topladı ve aynı adam –Koca Diş; bütün konuşmaları o yapıyordu– "Kocanız sizde su ve yemek olduğunu söylemişti. Bizi buraya davet etti. Her şeyinizin olduğunu söyledi. Yukarıda, dağların ötesinde hiçbir şey yok," dedi.

Babam, "Kuraklık mevsiminin sonu," dedi. "Bizi de etki ediyor. Her şey ölü veya kuruyor. Daha haftalarca yağmur yağmaz. Ama akkarıncalar semiriyor!"

Kimse babama Jeronimo'nın karıncalara karşı korunaklı olduğunu söyleyerek nasıl övündüğünü hatırlatmadı.

"Eğer böyle devam ederse, akkarıncaları yemek zorunda kalacağız."

Dişli adam, "Böööğh," dedi – bu düşünde midesini bulandırmıştı.

Babam anneme, "Kent çocukları işte," dedi.

Adamlar hâlâ açmış gibi hızla soluyorlardı.

"Bakın, burada, yağmur olmayınca yiyecek de olmaz. İstediğinize sorun. Erzakımız bitmek üzere. Karıncalar her yeri sardı. Nehrimiz bir dereye dönüştü. Bir dahaki gelişinizde her şey daha farklı olacak."

"Zambu'ların nerede?"

Babam burnunu kırıştırdı. "Muhtemelen sizi asker sandılar – tüfeklerinizi gördüler."

"Anlamadık."

"Silahlarınızı. Atık Mosquitia'dasınız," dedi babam. "Onlara sizin dost olduğunuzu söylemeye fırsatım olmadı. Herhalde dışarıda oklarını zehire batırıyorlardır, değil mi Charlie?"

Bunu gayet teklifsizce söylemişti. Sesinden, ne cevap beklediğini anladım. "Evet," dedim.

"Bakın nasıl da kandırdınız onları!" Neşelenmişti. Onlara sırtını dönüp Galeri'den kokan ve neredeyse hareketsiz nehre baktı. "Nereye gidiyorsunuz?"

"Burası çok güzel."

Babam adamlara döndü. "Her yer karıncalarla dolu."

"Biz karınca görmüyoruz."

"Elbette. Eğer görebilseydiniz, öldürebilirdiniz."

"Şu bize bahsettiğin buz nerede?"

"Buz üretmiyoruz. Nehre bakın – kanalizasyon gibi. Eldeki suyun tümüne ekinler için ihtiyacımız var."

Konuşmaları yapan adam diğerlerine dönüp net bir şekilde, "Buz üretmiyormuş," dedi.

"Nehirden geriye pek bir şey kalmadı," dedi babam. "Ama bir cayuka'nın üzerinde yüzebileceği kadar su var. Bu, Bonito. Aguan Denizine akıyor. Size bir harita çizebilirim. Sahile varmanız bir gün kadar sürer. Orayı çok seveceksiniz."

"Burayı sevdik."

"Keşke sizin için yerim olsaydı. Ama evlerin çoğu istila

edilmiş durumda. Karıncalar. Şanslısınız –deniz kıyısında karıncalar–dan eser yok."

"Yan tarafta boş bir ev var."

Maywit'lerin terk edilmiş evini görmüşlerdi.

"O evin çatısı yok," dedi babam.

"Yanılıyorsun."

Babam Mr. Haddy'ye döndü ve "O çatıyı ve döşemeleri sökmeni söylemiştim, Figgy. Hemen küskünü al ve dediğimi yap – her çürük kirişin sökülmesini istiyorum."

Biraz sonra Mr. Haddy'nin Maywit'lerin evini küsküsüyle yıktığını duyduk – çatırdayan kalaslardan gelen sesler katledilen domuzların bağırtılarına benziyordu.

"Lütfen kusurumuza bakmayın," dedi babam. "Yapacak işlerimiz var. Hayır, efendim, burda tatil yapmıyoruz."

Dışarı çıkan babamı takip ettiler.

"İşte çukurum," dedi babam. Burada, yerin üzerinde kalacaksınız. Çukurumda silaha izin vermiyorum."

Tüfekli adam, "Tüfekler," dedi ve gülümsedi.

Koca Diş, "Etrafa bir bakmalıyım," dedi.

"Nehre inin. Orada bir cayuka var. Sizin olsun – deniz kıyısına kürek çekin."

"Gerek yok."

"Karıncalar öyle demiyor ama."

Adam omzunu silkti.

Babam, "Size bir sır vereyim," dedi. "Biz burada kendimize ancak yetiyoruz. Kendimizi besleyebiliyoruz. Ama başkasını besleyemeyiz. İşte bu yüzden kendi yolunuza gitmenizi öneriyorum."

"Tavsiyenizi dikkate alacağız."

Adamın İspanyolcayı daha önce hiç duymadığım bir şekilde konuştuğunu fark ettim. Kibarca konuşuyordu, bazı deyimleri ilk defa duyuyordum ve hiçbir kelimeyi atlamıyordu. Bunlar eğitimli adamlardı ve herkesin İspanyolcasının Cre-

ole ve İngilizce karışımından ibaret olduğu bu yerde eğreti duruyorlardı. Adamların mükemmel İspanyolcalarıyla söylediklerini dinlerken hilekâr olduklarını düşünmeden edemiyordum. Ama bu, babamın şüphelerinden biriydi – eğitimli insanlara hiçbir zaman güvenmezdi ve bu adamlardan nefret ettiğini biliyordum.

"Peki. Size başka bir tavsiyem olacak," dedi babam – sabrı taşıyordu. "O tüfekleri bırakın. Beni rahatsız ediyorlar. Onları nereden bulduğunuzu sormuyorum. Sadece buralara bir silahın namlusunu görmek için gelmediğimi söylüyorum. Ve yüzümde üçüncü bir burun deliğine ihtiyacım yok, tamam mı? Şu kapılarda hiç kilit görebiliyor musunuz? Parmaklık görebiliyor musunuz? Hayır. Çünkü burası dünyanın en barışçıl yeri. Bu şekilde kalmasını istiyorum."

Adamlar sadece gülümseyip silahlarını daha sıkı tuttular.

"Bir kürek kap Charlie ve çukura in."

Çukura indik.

Babam bana fısıldayarak, "Bu adamların yerlilerin esirleri olduğunu sanmıştım. Belli ki tam tersiymiş. Vur bana Charlie, ben bir aptalım!" dedi.

Yaklaşık otuz dakika sonra yukarıda bir ses duyduk – Mr. Haddy çukura atladı.

"Maywit'lerin evi tamam," dedi. "Tamamen yıktım. İskelet görünüyor ama tek bir karıncaya bile rastlamadım."

Babamın sırtı Haddy'ye dönüktü. Elinde bir bel vardı. Kazıyor ve düşünüyordu.

Mr. Haddy, "Bu arkadaşları sevmedim, Baba," dedi.

"Biraz alçak sesle konuş, Fig."

"Guanacaste'nin altında oturuyorlar."

"Tamam," dedi babam. "Kendi evinin de döşemeleriyle çatısını sök ve Harkins'e de aynını yapmasını söyle. Peaselee'yi bulamazsan, onun evinin çatısını ve döşemelerini de hallet.

İstila var. Bu evleri yıkacağız. Charlie, Jerry'yle birlikte tavuk gübresi al ve soğutma odalarına serp. Etraf kokana kadar ıslat. Sebze kilerini ve fasulye barakasını kalaslarla kilitle. Annene ne yaptığımızı haber ver –"

Bize direktif vermeye devam etti, işi bittiğinde bir tanesi hariç Jeronimo'daki her binaya ne yapılacağını söylemişti.

"Ona dokunmayın. Sadece ateşin sönüp sönmediğini kontrol edin."

Mr. Haddy babama tavşan gibi gülümsedi "Karıncalar her şeyi yerse ve evleri yıkarsak, arkadaşlar asla burada kalamaz."

"Onun gibi bir şey," dedi babam. "Durumu barışçıl yollardan yumuşatacağım."

Öğle vaktinde Jeronimo değişmişti. Haddy'nin evinin ne çatısı ne de zemini kalmıştı. Maywit evi de aynı durumdaydı, Peaselee'nin verandası sökülüp parçalanmış, diğer evlerin çatıları sökülmüş, sebze kileri kapatılmış, soğutma evi kapatılmış ve gübreyle kaplanmış, pompalar sökülmüş durumdaydı – babamın deyişiyle "dezenfektasyon uğruna" her şey hurdaya dönüşmüştü. Bizim evimiz hâlâ tek parçaydı, Şişman Çocuk da ama geriye kalan her şey çatısızdı veya kapanmıştı.

"Karıncalara savaş açtık."

Mr. Peaselee ve Mr. Harkins dönmediler. Bu muhtemelen Tanrı'nın bir lütfuydu çünkü evleri çok kötü durumdaydı, evlerini bu halde görmek onları mahvederdi. Annem Ma Kennywick'in Bataklık Ağzı'na kız kardeşiyle kalmaya gittiğini söyledi – çekiç ve gümleme seslerine dayanamamıştı. Zambu'lar etrafta görünmüyordu ama ben biz onları görmesek de, onların bizi yaprakların ilmikleri ve çatlakları arasından izlediğini biliyordum.

Babamın içinde yaşanabilir evlerin çoğunu yıkma kararı çok radikal bir karardı. Ama şaşırtıcı değildi ve hiçbirimiz

üzülmemiştik. Ne kadar çabuk ev inşa edebildiğini biliyorduk – görmüştük. Sıklıkla, yıkım ve yaratmanın baba oğul gibi olduğunu söylerdi. *Little Haddy*'yi parçalarına ayırmış ve nehir yukarı yüzebilmesi için muşta şeklinde tekrar bir araya getirmişti. Onun hızına ve yaratıcılığına güveniyorduk. Ama aylar boyunca didinerek yaşamaya değer bir yer haline getirdiğimiz, Jeronimo'nun bir sabah susturulacağını ve bir harabeye dönüştürüleceğini kim tahmin ederdi?

Üç adam ortadan kaybolup silahlarıyla orman yoluna koyuldular. Öğle yemeği için geri döndüler.

Babamın morali artık yerindeydi. Onları sıcak bir biçimde karşıladı ve tabaklarını yemekle doldurdu. "Eğer öğle yemeğinden hemen sonra yola çıkarsanız Bonito Orientale varabilirsiniz. Orada bir Çin dükkânı var – Ling Hermanoz. Aklınıza gelebilecek her tür konserve jambon ve muhtemelen biraz da rom. Mishla ve radyo müziği. Orası tam siz kent çocuklarına göre bir yer..."

Ben Galerinin köşesinde Jerry ve Clover'la birlikteydim.

Clover, "Babam bütün evlere ne yaptı?" dedi.

Jerry, "Onları çökertti," dedi. "Parçaladı. Charlie ve ben soğutma odasına tavuk boku koyduk."

April, "Geldiğimiz zamankinden daha kötü görünüyor," dedi.

Clover, "Ben Dönüm'e gitmek istiyorum," dedi.

"Gidemeyiz," dedim.

"Charlie bir ödlek."

"Hayır, değilim. Babam izin vermez. Kendisine yardım etmemizi istiyor."

"Burada yapacak hiçbir şey yok. Her şey berbat."

Jerry, "Haddy o adamların suçlu olduğunu ve silahlarıyla birini vuracaklarını düşünüyor," dedi.

Clover, "Kampımızda olursak bizi vuramazlar," dedi. "Bizi bulamazlar."

April, "Bulmaya çalışırlarsa da, tuzaklardan birine düşerler," dedi.

Bu, kampa gitmek için harika bir gündü; bizim su birikintimizde Jeronimo'nun tümünde olduğundan çok daha fazla su vardı. Öğleden sonrayı orada yüzerek geçirmek için neler vermezdim ki. Buradan gitmek ve sonra geri gelip adamların gittiğini ve evlerin hepsinin yeniden inşa edildiğini görmek istiyordum.

Ama çocuklara bunu söylediğimde, annem, "Fısıldayarak konuşmak çok ayıp," dedi.

Babam adamlarla konuşuyordu. Aniden ayağa kalktı ve "Bu beyler parmağımı nasıl kaybettiğimi bilmek istiyorlar. Bu, ilginç bir hikâye," dedi.

Adamların üzerine eğildi ve İspanyolca bağırarak anlatmaya başladı.

"Burada Jeronimo'da ilk gecemizdi. Bu yabanın ortasında tecrit olmuştuk, her şeye hazır olduğumuza inanıyorduk – sivri sinekliklerimiz, uyku tulumlarımız, çadırlarımız vardı; gerçek Guerillo'lar gibiydik. Hepimiz yatıp uyuduk. Ama ben şu kapı zili rüyamı, zil çalma kabusumu gördüm. Şeytan'ın evinin kapısında durmuş içeri girmeye çalışıyordum. İtiyordum, o anda bilmiyordum ama, parmağımı sivrisinekliğin içine sokmuşum. Yalnız orada parmak değil, bu küt uç kalmıştı! Gece bir şey parmağımın ucunu yemişti – sıçan, yarasa, armadillo, domuz. Burada o kadar çok yaratık var ki."

Adamlara küt parmağını gösterdi.

"Bana kalan buydu! İyi ki bütün elimi dışarı çıkarmamışım – şu an elimin yerinde bir kanca olurdu."

Adamlar küt parmağı incelediler. Ona inanıp inanmadıklarını anlamamıştım ama babam hikâyeyi inandırıcı ve etkileyici bir şekilde anlatmıştı.

"Şu dizlerime bakın! Hava kararınca her tarafta yaratık-

lar sürünmeye başlar. Artık dağlarda değilsiniz – burası cangıl, çocuklar."

"Biz daha önce cangılda bulunduk."

"Bu kadar vahşisinde değil – burası Olancho değil. Tegoose da değil. Buradaki insanların ataları korsanlar ve yamyam Caribler. Köpek yavruları kadar büyük örümcekler? Sizi yiyip yutan akbabalar? Burası Sivrisinek Sahili! İşte bu yüzden kapılarınızı ve pencerelerinizi kapatabileceğiniz bir yere nehrin aşağısına gitmenizi tavsiye ediyorum. Buralarda birisi açık havada uyursa, sabaha kendisinden geriye hiçbir şey kalmaz – kemikleri bile."

Dişli adam arkadaşlarına döndü.

Babam, "Mesela bu akşam nerede uyuyacaksınız?" diye sordu.

Cevap vermediler.

"İçeride ve buradan uzakta olsa iyi olur. Bir parmaktan daha fazlasını kaybedebilirsiniz!"

Öğleden sonrayı çalışarak geçirdik; çukur kazdık, evleri izole ettik ve Dönüm'de olmayı diledik, bu arada üç adam kendi aralarında konuşuyorlardı.

Huzursuzdular, bizi çalışırken izliyorlardı. Hasta yüzlerindeki gözleri kızgın ve sinirli bakıyordu; kertenkeleler gibi titreyerek hareket ediyor, etrafa bakınırken siniyorlardı.

Ne zaman babama baksalar, küt parmağını onlara kaldırıp, "Birazdan hava kararacak," diyordu.

Onu görmezden gelip sürünerek uzaklaşıyorlardı.

Bu ilgisizlikleri babamı heyecanlandırmıştı. "Size bir şans tanıyorum," demişti. Şimdi ise neredeyse yalvarıyordu. "Size cayukamı sunuyorum. Giderseniz akıllılık ederseniz. Buralarda hava çok çabuk kararır."

Adamlar guanacaste ağacının altında Clover ve April'le oynuyorlardı.

Mr. Haddy, "Ben nerede yatacağım, Baba?" dedi.

Babam, "Senin için bir yatağım var," dedi ve adamlara bağırdı: "O çocuklardan uzak durun!"

Çatal çekicini alıp parçalanmış veya kapatılmış evlerin önünden geçerek onlara doğru yürüdü.

"Burada kalmanız benim için sorun değil ama çocuklarımdan uzak durun."

"Çok zeki çocuklar."

"Zeki ebeveynleri var," dedi babam.

"Evet. Bize senin yapabildiğin muhteşem şeyleri anlatıyorlar."

Clover, "Ben bir şey söylemedim, baba. April söyledi," dedi.

April, "Clover senin yanardağlardan jeotermal enerji çekmek için yapacağın kuyuyla övünüyordu," dedi.

"O bir su çukuru," dedi babam. "Bu kurak mevsim bizi Zambu'lara dönüştürdü. Sadece su için uğraşıyoruz. Çenenizi kapalı tutun, kızlar ve işe yarayacak bir şeyler yapın."

Adamlar nehre sıvışmıştı. Onları göremedik, gittiklerini düşündük ama alacakaranlıkta geri döndüler. Sivrisineklerin ve yarasaların uyanıp uçmaya başladığı saatlerdi. Adamlar kafalarına vuruyor, gömleklerindeki deliklerin üzerinden derilerini kaşıyorlardı.

Onların yokluğunda babamın morali değişmişti. Somurtarak purosunu çiğnemişti. Hiçbirimizle konuşmadı, mırıldanarak volta atıp durdu. Aletlerini alıp Şişman Çocuk'a götürdü ve merdivene çıkıp ambar ağzının yanındaki duvarları çekiçledi. Ama adamları görünce gülmeye başladı. Hava kararmıştı. Mr. Haddy teknesinden bir fener getirdi. Minik sinekler fenerin etrafında uçuşuyordu. Jerry'yle beraber ayakta durup izliyordum.

Babam hâlâ gülüyordu "Ben bir aptalım. Burayı sevdiğinizi söylediniz ve ben size inanmadım. Ama şimdi ikna oldum. Doğruyu söylüyordunuz. Geceyi burada geçireceksiniz, değil mi?"

"Evet."

"İki veya fazla gece kalmaya karar verirseniz şaşırmam. Ya da yağmur yağana ve ekin ekmeye başlayana kadar– buna daha haftalar var!"

"Hazır olana kadar kalacağız. Sonra gideceğiz."

Adam bunu söylerken yüzü, bir fasulyeye yerleşip içini yiyene kadar kazıyan bir böceğinkine benziyordu. Böceklerin ani tikleri, bir ifadeleri, birkaç çırpıntıdan başka bir hareketleri yoktur. Bu adamlar da böyle bakıyordu – kerpeten gibi dudakları ve perçin gibi gözleri vardı. Böcekler.

"Ben yabani değilim," dedi babam. "Sizi tutup esir almayacağım. Bu en başından beri sizin seçiminizdi. Ama artık hava kararır." Feneri aldı ve sinekleri adamların böcek gözlerinin yanına getirecek şekilde yüzlerine yaklaştırdı. "Bir yere gidemezsiniz."

Adamlar sivrisineklere ve zıplayan güvelere baktılar.

"Şimdi gitmeniz aptallık olur. Pek bir şeyiniz yok ama bizim malımız, sizin malınızdır. Şu istila –bakın, camın üzerinde bir akkarınca var, çenesini görüyor musunuz?– evlerimizi elimizden aldı. Ama size yemek ve barınacak bir yer verebiliriz."

"Çok akıllı bir adamsınız."

"Elimden geleni yaparım.

"Anlıyor."

"Sizi orada o yerde –Twahka köyü müydü?– görünce, esir olduğunuzu zannettim."

Adamlar gülümsedi ve yanaklarına ve kulaklarına konan sinekleri vurarak kovdular. Babam feneri bu şekilde tutarak adamlara işkence ediyordu.

"Esirler!" diye düşündüm.

Adamlar ellerini sallayarak sinekleri kovarken gülüştürler.

"Ama sizler o yerlilerin misafirleriydiniz," dedi babam. "Ve şimdi de bizim misafirlerimizsiniz. Bakın –"

Bir sivrisinek babamın koluna konmuştu. Orada bir süre kalmasına izin verdi, sonra elini üzerine koydu. Adamlara ezilmiş sivrisineği ve derisinde yayılan kanını gösterdi.

"Öldü! Ama onun için üzülmüyorum. Bu onun kanı değil – *benim* kanım!"

Adamlar geri adım attılar. Babam kanı küt parmağına sürmüştü.

"Burası Mosquitia," dedi.

"Haklısın. Burada Olancho dağlarında olduğundan çok daha fazla yaratık var."

"Sivrisinek Sahili sürprizlerle doludur," dedi babam. "Bu yüzden burayı çok seviyoruz, değil mi Mr. Haddy?"

"Ben teknemde yatacağım, Baba."

"Öyle yap, Figgy. Charlie, sen de Jerry'yi eve sok, yoksa burada kanınız emilecek."

Jeronimo'daki tek doğru dürüst bina olan evimize doğru yürümeye başladık. Jerry elimi tuttu – endişeliydi, eli nemliydi. Sivrisinekleri uzakta tutmak için kafasını sallıyordu.

"Siz beyler de barakayı kullanabilirsiniz."

Jerry, "Ne barakasından bahsediyor?" dedi – babam baraka kelimesini İngilizce söylemişti – "bizim barakamız yok."

Fener sallanarak ilerliyordu – babam adamları Şişman Çocuk'a götürüyordu. Işığın güvelerle dolu ışığın halesinde merdiveni en üstteki ambar ağzı girişine doğru yükseltti.

Birkaç dakika sonra babam Galerinin çekme kapısında belirdi, içeri girerken konuşuyordu.

"Yemek istiyorlar, bu kovaya koy. Anne, ben de onlara götürürüm."

Kovayı tıngırdatarak yere koydu, annem içine wabool doldurdu. Sonra fasulye ve pirinci muz yapraklarına sardı ve bir sepete koydu.

"Bizi sıkıştırdılar," dedi.

Babamın yüzü ifadesizdi, uzun burnu güneşte yanmıştı.

Üzerinde yemek yediğimiz yere baktı. Bu kafa karıştırıcı günde tüm ruh hallerini yaşamış ve artık başka bir ruh kalmamış gibiydi. Ayaklarını kaldırıp yere vurarak, bir kaz gibi odada dolanmaya başladı.

"Bizi *sıkıştırdılar*? Kimse bizi sıkıştırmış değil. Böyle şeylere inanıyor olsaydım, hâlâ Hatfield'da olurduk." Sesi dümdüzdü, hâlâ ileri geri odayı adımlıyordu. "Aklı birazcık çalışan kimseyi bu dünyada birisi sıkıştıramaz, kimse bir dakikalık bir zulme dahi katlanmak zorunda kalmaz. Biz bunu kanıtladık, Anne. Hepimiz kendi oturağımızı seçtik, üzerine oturduk ve sonuçlarına katlandık."

Annem gülümsüyordu.

"Oturak," dedi babam. "Maine'de lazımlıklara böyle derdik."

Gece yarısını geçmişti, hava hâlâ o kadar sıcaktı ki çalılar ve ağaçlar böcekler sesleriyle inliyordu. Kurbağalar suları çekilmiş nehirde vıraklıyorlardı, sazlıkları yalayıp geçen akıntının sesini duyabiliyordum. Bunlar, uyandıktan sonraki saniyelerde duyduğum seslerdi. Babam yüzümü eliyle kapatmıştı. O karanlıkta, onun beni boğmaya gelen adamlardan biri olduğunu sanmıştım.

"Ayakkabılarını al ve beni takip et."

Fenerimiz yoktu ama meydandaki boş evleri ve çatılardan ve döşemelerden sökülmüş keresteleri görmeme yetecek kadar ay ışığı vardı. Jeronimo aylar önce biz onu inşa ederken aynen bu haldeydi – boş bir kratere dikilmiş mor kazıklar ve cangılın çatırtıları.

Babam kolunun altındaki kalın kalastan başka bir şey taşımıyordu. Eğer bu bir silahsa, oldukça eğreti bir silahtı. Nemli tavuk gübresi kokusunun üzerinde asılı kaldığı soğutma evinin önünden geçtik. Babam çimlerin üzerinde diz çöktü ve nefeslerini sayarmış gibi yavaşça solumaya başladı.

"Onlara gitmeleri için şans tanıdım. Cayukamı vermeyi bile teklif ettim." Bir sivrisineği ezdi ve daha önce yaptığı gibi parmağındaki kara lekeyi bana gösterdi. "Sineklere acımayacaksın. Bu *benim* kanım."

Başımı salladım. Konuşursam çıkacak sesten korkuyordum.

"Ama kabul etmediler. Onları duydun. O yerlilere yapıştıkları gibi bize de yapışmaya çalışıyorlar. Deli itleriyle çamurda çömelmiş duran o zavallı adamları hatırlıyor musun? Charlie, esir olan yerlilerdi!"

"Korkmuş görünüyorlardı."

"Öyle mi?" Babam başını eğdi. "Çok ender yanılırım ama bir yanıldım mı tam yanılırım."

Bu bir itiraftı. Onun işini kolaylaştırmak için söyleyecek bir şey gelmiyordu aklıma.

"Genelde hata yapmam. Bunu biliyorsun. Ama bu yenecek nane değildi."

Şimdi Şişman Çocuk'a bakıyordu. Omuzlarını kamburlaştırdı ve beni test ederken kullandığı o sert alaycı sesle, "Hiç ses çıkarmadan merdivene tırmanıp bu kalası ambar ağzının kapısındaki braketlere geçirebilir misin?" dedi.

"Sanırım yapabilirim."

"Daha emin olsan iyi olur, Charlie çünkü eğer o böcekleri uyandırırsan, ateş etmeye başlarlar."

Kalası bana verdi. Ağırdı ama kavrulmuş fındık gibi tatlı bir kokusu vardı, daha yeni kesilmişti.

"Hepimizi öldürebilirsin," dedi.

Kalası yere atıp kaçmak istiyordum.

"Hadi, yukarı."

Sürünerek merdivene ulaştık, babam merdiveni tuttu. Babamın bedenine sürünerek tırmanmaya başladım, vücudundan yayılan sıcaklık dalgası, endişesinin pişmiş teri, havada asılı duran kan buharı gibiydi ve beni de sarıp sarma-

ladı. Sonra, merdivenin ortalarına ulaştığımda hafif esintiyle serinledim. Havanın karanlık olmasına sevindim – aşağısını net bir şekilde göremiyordum, sadece çimenlerde yemlenen güvercinlere benzeyen beyaz ışıkları ve ağaçların üzerindeki macun renkli ışık kümelerini görebiliyordum. Boştaki elimin parmakları soluktu. Merdivenin basamakları üzerinde titriyorlardı.

Ambar ağzına yaklaşınca, Şişman Çocuk'un içindeki adamların horlamalarını, üst platformda, boruların karmaşasının arasından duyabildiğimi sandım. Bundan aylar önce, bu bobinleri ve leğenleri gördüğümde babamın zihnini gördüğümü düşünmüştüm. Bu ikisini ayırt edemiyordum ve şimdi bu kokan, bekleyen ve gitmeyi reddeden davetsiz misafirlerin orada olması korkunçtu. Babamın nefret ettiği adamlar bu özel yere izinsiz girmişlerdi.

Kapının kenarlarına demirden atkılar takılmıştı. Babam bunları öğleden sonra buraya takmış olmalıydı, daha önce hiç görmemiştim. Jeronimo'da hiçbir yerde kilit yoktu. Bunlar ilkti.

Tahta kirişi kaldırdım, braketlerin üzerinden kapıya yasladım ve aşağı kaydırdım. Mükemmel oturmuştu. Ama bunu yapar yapmaz geri dönüşün olmadığını anladım. Kapıyı kapatmıştım (mühürlemiştim) – babamın deyişiyle barikat kurmuştum. Bacaklarım güçsüzleşti ve titremeye başladı. Merdivenden hızla indim, her an şiddetli bir bağırış ve ardından silah sesi gelmesini bekliyordum.

"Geri dur."

Babam merdiveni Şişman Çocuk'un duvarından kaldırdı ve çimenlere yatırdı. Ağzını başıma yaklaştırdı.

"O merdivenlere tırmanmadın."

Nefesi kulağımı yakıyordu.

"O kapıya kalas takmadın."

Kolumu tutup sıktı.

"Jeronimo'da kilit kullanmayız."

Kolumu o kadar sıkı kavramıştı ki kemiğimin kopacağını sandım. Beni ocağa götürüyordu. Gölgemiz yere düşmüyordu.

"Burada gözlerini test etmek için durmanı istedim. Sanırım en az benimkiler kadar iyi durumdalar. Bahse girerim benim gördüklerimin aynısını görüyorsundur. Bak şuraya."

Hâlâ sol eliyle kolumu tutarken, diğer elini kaldırdı. Küt parmağıyla ocağı gösteriyordu.

"Birisi ateşi yakmış."

Ama ateş yoktu.

"Göremiyorum," dedim.

Elim uyuşmuştu. Çok sert sıkıyordu.

"Bak," dedi ve bir kibrit yakıp oradaki çalı çırpı yığınına attı. Hepsi önceden hazırlanmıştı –çalı çırpı, sopalar, ince dallar, kesilmiş büyük dallar ve en üstte kütükler. "Burada birisi ateş yakmış– ben yakmamalarını söylemiştim."

"Evet."

Kolumu bıraktı ama elimi hissedemiyordum. Karanlıkta kolumu kesmişti sanki.

"Ateş istemiyorum, demiştim." Yüzünde vahşi bir ifade vardı.

Çalı çırpı gaza batırılmış olmalıydı çünkü alev alıp üzerindeki sopaları ve kırılmış dalları tutuştururken fışşşş diye ses çıkardı, bu ses babamın fısıltısını bastırdı. Alev tuğlalarda yankı yaparak gürledi, babam ocağın kapısını kapatınca alevin bacaya tırmandığını, Şişman Çocuk'un borularında kaynaşan sıvının zayıf lıkırdamalarını duydum – yutkunma ve geğirme sesleri bu gece ne kadar hüzünlüydü.

"Sadece yanmaya bırakmamız gerekiyor. Ağzına kadar odunla dolu. Durdurmak için yapabileceğimiz hiçbir şey yok."

Babamın sesi etrafımızdaki gümbürtünün sesinden daha alçak çıkıyordu.

"Bunu bir iblis yapmış olmalı."

"Adamlar –" Ama ona zaten bilmediği neyi söyleyebilirdim ki? Adamların içeride kaskatı donacaklarını biliyordu. Ama adamların kaskatı kesilmiş bedenlerini ve buz tutmuş gri yüzlerini açıkça gözümün önüne getirebildiğim için bir şeyler söylemek istiyordum.

"Saymaya başla, Charlie. Üç yüze geldiğinde artık içeride adam olmayacak."

Başka bir şey söylemedi. Beni hiç konuşmadan eve geri götürdü. O da içinden sayıyormuş gibi yutkunuyordu. Ateşin çatırtısı, Şişman Çocuk'un borularından gelen sesler, dirseklerin gıcırtıları – zamanın hızlandırılmış tik takları gibiydi.

Eve varmadan Şişman Çocuk'un içinden darbe ve çekiç sesleri duyduk – silah dipçikleriyle duvarlara vuruyorlardı. Babam yutkunmaya ara vermeden Şişman Çocuk'a yönlendi.

"Eğer uzanırlarsa canları yanmaz."

Vurma sesleri daha da şiddetlendi.

"Onu parçalamaya çalışıyorlar." Babam paniğe kapılmamıştı. Şişman Çocuk'u demir bir iskelet üzerine maun keresteleri vidalayarak kendisi inşa etmişti; ne kadar sağlam olduğunu biliyordu.

İçerinden dört el silah atışı duyuldu. Bunu, diğerleri takip etti. Ama kalın duvarlar sesi boğdu ve babam, adamların silahlarını ateşlediklerini söyleyene kadar ne sesi olduğunu anlayamadım.

"Allie, iyi misin?"

Annem beyaz geceliğinin içinde Galeri'de duruyordu.

Babam annemin sorusunu yanıtladı ama silah seslerini takip eden çok yüksek gürültü sesini boğdu – Şişman Çocuk'un içinden yumruklama sesleri geliyordu. Variller durmadan yuvarlanıyormuş gibi bir sesti. İçeride kapana kısılmış olan adamlar kapıyı yumruklayarak dışarı çıkmak için uğraşıyorlardı. Silahlarıyla ateş ettiler, mermiler borulardan

sekiyor kalın duvarlardaki varil gümbürtüleri hâlâ devam ediyordu.

"Saymaya devam et, Charlie."

Clover, April ve Jerry Galeride annemin yanında belirdiler. April ağlıyordu, "Babam nerede?" ve "Charlie'ye ne oldu?" diye soruyorlardı.

"Ne bu saçmalık?" Mr. Haddy yatarken giydiği kıyafetlerle arkamızda belirmişti – fanila ve çizgili şort. Korkuyla, dans eder gibi öne arkaya adım atıyordu.

"Kafanı indir, Figgy. Her şey iyi olacak. Sadece birkaç dakika daha –"

"Bu çatırdayan ne?"

"Izgaralar?"

Ama ses gittikçe büyüyor, canlı canlı toprağa gömülmüş adamların haykırışları yankı yapıyordu. Bu ve borulardan gelen sesler. Boruları iyi biliyordum – onlara dokununca, soğuk metal parmaklardaki deriyi yırtardı. Tüm yapı sallanıyordu. Teneke çatı zangır zangır titriyordu. Karanlıktaki bu korkunç gürültü Şişman Çocuk'un olduğundan daha büyük görünmesini sağlıyordu. Bu kadar çok yumruklama, korku dolu boğuk sesler ve silah atışları gecede delikler açıyordu. Bu, yarı canlıyken kocaman bir tabuta kapatılmış insanların korkunç mücadelesiydi.

"Şişman Çocuk'a zarar veriyorlar," dedi babam. Korkmamıştı ama incinmiş ve kızmıştı. "Yatmayacaklar. Şişman Çocuk'ta bir delik açacaklar."

Kendi kafasındaki bir şey çatırdıyormuş gibi konuşuyordu.

Çocuklar ağlıyor, Mr. Haddy çizgili şortunun içinde halâ dans ediyordu.

Babam, "Hayır!" diye haykırdı. Öne atılıp koşmaya başladı.

Sonra patlama oldu. Meydan yüzümü kavuran bir ışıkla doldu. Her yaprağa renk verdi, yeşil değil kırmızımsı bir al-

tın rengi, etraftaki binaları –soğutma evi, kuluçka makinesi, kiler– soluk, tozumsu bir alevle sarsarak bir araya getirdi ve kâğıt parçaları gibi püskürttü. Şişman Çocuk'u yerinden söküp havada parçaladı ve hızla yere bıraktı, alev alan gazdan oluşan alev topu havaya fırlatılan bir balon gibi yükselirken, kerestelerini bir bitkinin yaprakları gibi etrafa dağıttı.

Babam patlamaya sırtını dönmüştü. Yüzünün bir tarafı alevli, diğeri kapkaraydı. Gözünün biri kıpkırmızıydı. O göz benim üzerime sabitlenmişti, o kadar parlaktı ki patlayacak gibi görünüyordu. Ağzı açıktı. Bağırıyor olabilirdi ama patlamanın sesi onunkini bastırıyordu.

Patlama sona ermişti ama gücü, ağaçları fırtına öncesinde olduğu gibi sallandırıyor, dallarını şiddetle savuruyordu. Kuşlar uyanmış, bağırıyorlardı. Duvarlardan kopan kalaslar alev almıştı, bir gaz çakmağı gibi mavi alevler püskürten borulara sıçramıştı; boruların içinden kızartma gibi bir cızırdama sesi ve genzimi ve gözlerimi yakan ağır bir amonyak kokusu yükseliyordu.

Babam alevlere doğru koştu sonra elleriyle yüzünü kapatıp bize doğru koştu. Ağzı kapkaraydı ve artık onu duyabiliyordum.

"Beni takip edin!"

Kaskatı kesilmişti. Tek bir kasını bile oynatmıyordu.

"Beni takip edin!" diye bağırdı.

Annem ve çocuklar ona atılıp sarıldılar ve yalvarmaya başladılar. Onu devireceklerini zannettim. "Baba!" diye bağırıyorlardı ve "Allie!" Ağlıyor, babamı yerinden oynatmaya çalışıyorlardı; hepimiz amonyak dumanından boğulacak gibiydik.

Mr. Haddy, "Hepimiz öleceğiz," diye inledi.

Babam, "Bu zehirden kaçalım," dedi ama yerinden kıpırdamadı. Yaralı olup olmadığını merak ettim. yüzü yaralı ve kirliydi. "Depolarda daha fazla hidrojen var, amonyak taşacak. Yüzlerinizi koruyun!"

Şişman Çocuk, meydanın öte tarafında, Jeronimo'dan geriye kalanları aydınlatarak yanıyordu. Bu kadar parlak bir yangının bu kadar sessiz olabileceğini hiç düşünmemiştim. Evler sepetler gibi yanıyordu, en çok sesi kuşlar çıkarıyordu. Meydan da, püsküllü saçakları ve ağaçlarıyla birlikte alev aldı. Yangın hızla yayılıyordu. Alevler veya ışık değil, amonyağın kanalizasyon kokusu dünyanın sonu gibi gösteriyordu bu sahneyi. Bir başka gaz deposu patladı ve korkunç bir ısı ve zehir rüzgârı estirdi.

Babam korkunç sesler çıkararak gözlerini ovuşturdu ve onu takip etmemizi istedi. Ama hareket etmiyordu. Onu bu halde ve kıpkırmızı gözleriyle görünce ağlamaya başladım.

"Bir yer biliyorum –" dedim.

Ben yola koyulunca peşimden geldiler; kısa süre içinde arkamda toplanmış, soğuk yolda beni itekleyerek ilerlemeye başlamışlardı.

Tüm bunlar beş dakikadan kısa bir sürede oldu – hâlâ sayıyordum.

Sonra karanlıkta rüzgârlı yaz gecelerinde bir evdeki kapıların çarpması gibi birçok sarsıntı oldu, .

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BREWER'IN LAGÜNÜ

21

O gece Şişman Çocuk'un alevleri ağaçların tepelerini parlak bir şapka gibi kapladı. Sıcak amonyak gazının çatır çatır patlama sesi bulunduğumuz yere kadar geliyordu. Alevler Jeronimo'yu bize yakınlaştırıyordu. Yükselen kıvılcımlar yıldızları söndürüp yerlerine alev alev yanan zerreleri koyuyor, yükselen duman gökyüzünü kaplıyordu.

Karanlık kampımızda, Dönüm'de oturuyor, sivrisineklerin işkencesine maruz kalıyordum. Gündüzleri böcekleri uzak tutmak için kullandığımız böğürtlenleri bulamamıştım. Jeronimo'dan çıkan duman sinekleri uzakta tutmaya yardımcı olmuyordu – evimizi yok etmiş olan yangının bu kadar yakınında bir ateş yakmanın uğursuz bir tarafı vardı. Alevler kuru odunları hâlâ vahşice ve iştahla çiğniyor, kül şeklinde gökyüzüne tükürüyordu. Çocuklar sürünerek bir korunağa saklanmış ve orada uyumuşlardı. Mr. Haddy'nin teknesinin ardından yaktığı ağıtlar tembel horlamalara dönüşmüştü. Uykusunda sarhoşlaşıp aptallaşmıştı. Babam kampın bir köşesine gidip uzanmıştı. O da diğerleri gibi uyuyordu. Tek bir kelime bile etmemişti.

"Biraz uyu, Charlie," dedi annem. Esnedi. O da kısa süre içinde uykuya daldı; artık sadece ben uyanıktım.

Horlayan bu insanların arasında otururken babamın gecelerinin ne kadar uzun olduğunu anladım. Genelde gecenin

bitmesini bekleyen o olurdu. Yere düşen dalların hışırtıları ve yıkılan ağaçların anlık gümlemeleri karanlıkta yankılanıyordu. Yarasalar ciyaklıyordu; bazı kuşlar hâlâ yangın yüzünden çığlıklar atıyor, bazıları da klarnet gibi sesler çıkartıyorlardı. Çoğunluğunu kuşların çıkardığı bu sesler cangıla ait değildi. Çok kabaydılar; etraflarındaki kapkara ağaçların yumuşaklığını törpülüyor, delip geçiyorlardı.

Bu ayaklanmanın sesiydi, gecenin tüm diğer seslerini bastırıyordu; en kötü sesler en karanlık köşelerden yükseliyordu. Bazıları kırık bir hortumdan aniden fışkıran bir suyun sesi gibiydi. Parça parça yıkılan cangılın sesini dinledim. Bu gizli yaratıkların, hatta ağaçların sesi vardı. Gökyüzünü tümüyle velveleye vermiş olan yangının tetiklediği korkularını, gecenin içinde bağırarak dile getiriyorlardı. Kördüm ve dünya etrafımı sarmış olan çiy gibi çöküyordu. Bunun hiçbir çaresi yoktu, ne yalıtabilirdim onu, ne de sakinleştirip uykuya yatırabilirdim. Her şey suratıma kükrüyordu. Umudumu kaybettim ve bilinçli bir şekilde endişelenmeye başladım. Bu yalnızlık değil, yok oluş kabusuydu; durmaksızın dönen demirden bir çark, zamansız karanlıkta çıkardığı monoton ses eşliğinde, pençeleri birbirine geçerek dönüyor, dönüyordu.

Ama babam etraftaki sesleri tanıyordu. Beni endişelendiren bu geceler ona yepyeni fikirler veriyordu. Şafak söktüğünde onu daha iyi tanıyor ama ondan Jeronimo'nun korkunç yıkılışından korktuğumdan daha fazla korkuyordum.

Annem, "Bırakın uyusun," dedi. Hâlâ uykuda olması beni çok şaşırtmıştı – onu bu kadar derin uyurken görmemiştim hiç.

Yan dönmüş, bir kirpi gibi kolları yüzünün üzerinde, bacaklarını gövdesine doğru çekmiş yatıyordu – homurdayarak horlayan bir kütleydi. O kadar hareketsizdi ki, gömleğine konan sinekler, kumaşın katlarının arasında oynaşıp duruyor-

lardı. Kimse konuşmuyor, uyanınca söyleyeceklerini kimse duymak istemiyordu.

Artık gündüz olmuştu. Titreyen ağaçların altında kendimi hasta ve küçük hissettim.

Kuraklık mevsiminin şafağında, güneş ışığının değdiği yapraklar kuruyarak ölüyor gibi görünüyordu. Çiy otların üzerinde kuruyor, pörsüyüp solan uzun yapraklar dallardaki yaprakların damarları arasından altın sicimler gibi parıldıyorlardı. Rutubetten ve karanlıktan kurtulan toz günün ilk saatlerinde saldığı tatlı ve sarı çürüme kokusuyla havaya karışıyordu. Yükselen güneş dokunduğu her canlıyı ısıtıp katılaştırıyor ve ölümünün altın yalazıyla parlatıyordu. Parlayan ağaçların üzeri gevrek sikkelerle ve altın rengi yaprak yığınlarıyla doluydu. Güneş en tepedeki dalların arasından sızmaya başladığında Dönüm'deki her şey siyah su birikintisinin etrafında parlak ve cansız uzanıyordu.

Nefesimizi tutarak babamın uyanmasını bekledik. Ben uyuklayarak su birikintisinin yanındaki örümcekleri izliyordum; hedef aldıkları bir sineğe saldırıp mumya gibi sarıp sarmalamadan önce, sineği içine hapsedecekleri kanun tellerine benzer ağları örüyorlardı. Muntazaman sarılmış sinekleri ağın üst köşesinde asıyorlardı, tıpkı buradaki yerlilerin karabiber ve mısırları astığı gibi.

Clover, "Zavallı babam," diye fısıldadı.

Mr. Haddy, "Onun saçmalığı neredeyse hepimizi öldürüyordu," dedi.

Annem, "Şimdi iyiyiz," dedi. "Charlie bizi kurtardı."

"Burası Charlie'nin kampı değil. Burası Dönüm. Hepimize ait," dedi Jerry. "Maywit çocukları şu korunakları yapmam için bana yardım ettiler. Ama tüm övgüleri bu salak alıyor."

"Dün gece zırıldanıyordun," dedim. "Çok korkmuştun."

"Hiç de bile!"

Mr. Haddy, "Ama ben korkmuştum! Dua ettim. Orada

ölümü gördüm. Vaizin cehenneminden daha kötüydü. Yangın yerine kasırga veya hortum olmasını tercih ederim. İblisleri gördüm. Dans eden Duppyleri gördüm. o kadar korktum ki ölmek istedim," dedi.

Clover, "O adamlara ne oldu anne?" dedi.

"Gittiler."

"Gitmedilerse de başımız gerçekten belada demektir," dedi Mr. Haddy ve tekrarladı, "Gerçekten!"

"Ben gittiklerini gördüm," dedim.

"Bunu düşünme Charlie." Annem bana sarıldı. "Artık güvendeyiz. Baban kalktığında minnettar olacak."

"Babam ne *yapıyor?*" diye sordu April.

Babamın uyuması bizi çaresiz bırakıyordu. Hareket etmemizi engelliyordu. O orada uzandığı sürece hareket edemezdik. İşte o zaman onun bizim için ne kadar önemli olduğunu hatırladık. Onu sadece uyanık haliyle tanıyorduk. Onu bu kadar hareketsiz görmek korkutucuydu. O ölürse, hepimiz mahvolurduk.

Artık tepemizde parlayan güneş babamın sırtını yakıyordu. Uyuyan insanlar yerin altına özgü bir koku salarlar, pişmiş bitki kökleri, toprak, ter, yemek ve yara kokusuna benzeyen bir koku – cesetlerin de böyle, ısıtılmış gübre gibi koktuğunu hayat ediyordum. Babam hareket etmiyordu. Uyanık kaldığı tüm o geceleri telafi ediyor olabilirdi. Ama ölü görünüyor, ölü gibi kokuyordu.

April, "Anne, ölecek miyiz?" dedi.

Annem, "Saçmalama," dedi. Sepetlerimizi gördü ve yautia, guava ve yabani avokado toplamamıza yardım etti. Kampımızı övdü ve iyi bir iş çıkardığımızı söyledi – kamp hayatımızı kurtarmıştı.

Yautiayı gören Mr. Haddy "Szi çocuklar *eddoes* seviyor musunuz? Benim annem *addoes* yapardı," dedi.

Babam yattığı yerde dönüp birden ayağa fırladı.

"Hadi gidelim," dedi. Yere diz çöktü.

Öğleden sonranın ilk saatleriydi. Yaklaşık on üç saat uyumuştu ama kimse saatin kaç olduğundan bahsetmedi. "Öğlene kadar uyuyan yalancılar, dolandırıcılar, dejenere insanlar" – bunlar babamın nefret ettiği insanların bir kısmıydı. Bize her zaman derin uykunun bir hastalık olduğunu söyler, çok uyuduğumuzda bizi suçlardı.

Altın rengi çimenlere oturdu ve ellerini kucağına koydu. "Neye bakıyorsunuz?"

Sesi dümdüz, cansız, farklıydı, neredeyse uyuşuktu; alçak sesle konuşuyor, dudaklarını çok az hareket ettiriyordu. Çok yorgun görünüyordu, oysa bütün gece orada yatıp uyumasını izlemiştim.

Annem yere çömelip babamın yüzüne dokundu. "Saçların yanmış," dedi.

Kaşlarının sadece kökleri kalmış, sakalı ve kirpikleri yanmıştı. Bu ona hem afallamış bir ifade veriyor hem de bir sosis gibi görünmesine neden oluyordu. Yüzünün bir tarafı pembe ve kırış kırıştı, tenine uykusunun haritası çıkmıştı. Bir gözü diğerinden daha kırmızıydı. Beysbol şapkasını taktı.

"Berbat bir gece geçirdim. Gözümü bile kırpmadım," dedi.

Mr. Haddy, "Uykunda irkilmedin bile, kütük gibi uyuyordun – değil mi Anne?"

Babam, "Sabah sabah yalancılara hiç tahammül edemem," dedi.

Sonra havayı kokladı ve bir şey duymuş gibi kulak kesildi. Havada hâlâ güçlü bir duman ve amonyak kokusu vardı, bu kokular, yanık bambu ve kavrulmuş teneke kokusuyla karışıyordu. Babam içini çekti. Yüzünü buruşturdu. Olanları hatırladı ve hüzünle gülümsedi.

"Bitti," dedi yenik bir sesle.

"Bütün uğraşların," dedi annem. Hâlâ diz çökmüş duruyorken, ağlamaya başladı. "Çok üzgünüm Allie."

"Ben mutluyum," dedi babam. "Jeronimo yıkıldı."

Mr. Haddy, "Havai fişekler gibi havada patladı," dedi.

Babam, "Özgürüz," dedi.

Annem itiraz etti. "Yaptığın her şey yok oldu," dedi. "Evlerin hepsi, ekinler, o harika makineler. Tüm uğraşların –"

"Tuzaklar," dedi babam. "Hiç yapmasaydım keşke."

"Nereden bilecektin?"

"Bilebilecek tek kişi bendim. Bu cehalet değildi – kurnazlıktı. Benim sorunum hep bu olmuştur. Çok özenliyim, çok hırslıyım. İdealistim, elimde değil. Durumu barışçıl yollardan halletmeye çalışıyordum. Yüzümde patladı."

"Allie, niçin..."

"Ve bunu hak etmiştim. Zehirli maddeler – burası onlar için uygun bir yer değil. Bir daha asla zehirle iş yapmayacağım, yanıcı gazlarla da. Basit tutmak lazım – fizik lazım, kimya değil. Kaldıraçlar, ağırlıklar, makaralar, çubuklar. Doğal yollardan ortaya çıkan kimyasal maddelerden başkasını kullanmamam lazım. Sabit elemanlar-"

Annem hıçkırdı. "Ama o adamlar öldü!"

"Alevlerin içinde tavlandılar, Anne."

Clover, "İşte ben de bunu merak ediyordum," dedi.

"Ama yok olmadılar. Madde yok edilemez. Figgy'ye sor. Bu dönüşümü kendileri talep etti. Onlar gibi leş yiyiciler hindi gibi kızartılmayı hak ediyorlar-"

Annem parmaklarını gözlerinin üzerine koymuştu. Babam ayağa kalkarken sessizce ağlıyordu.

"Bir şey inşa ettiğimi sanıyordum," dedi. "Meğer yok edilmesine yol açıyormuşum. Bu, dünyadaki mükemmelliğin bir sonucu – kusurluluğun zıt gazabı. O leş yiyiciler bizimle beslenmek istediler! Ve Şişman Çocuk beni yarı yolda bıraktı. Konsept yanlıştı ve şimdi nedenini anlıyorum – artık zehir yok, Anne."

Bunu neredeyse sızlanarak, ellerini birbirine kenetlemişken söylemişti. Suya gitti ve ellerini suya soktu.

"Bu dünyada herkes herhangi bir şeyi bozabilir. Amerika'yı küçük adamlar yıktı."

Kalbi kırılmış gibiydi. Birleştirdiği ellerine su doldurdu, yüzünü ve kollarını yıkadı. "Neredeyiz – burası ne böyle?"

"Dönüm," dedim.

"Kampımız," dedi Jerry.

"Buna kamp mı diyorsunuz?" Sesi hâlâ cılızdı.

Clover, "Burada oyun oynuyoruz," dedi.

"Oyun parkı. Hep suyunuz var mıydı?"

"Bir kaynaktan geliyor," dedim.

"Suda yüzebilirsin," dedi Jerry.

Babam etrafına bakındı. Her şeyin gayet uygunsuz olduğunu düşündüğünü biliyordum. Burasının bizi mutlu ettiğini ona söylemek istedim. Salıncağı gördü. "Bu ipi bir yerden tanıyorum," dedi.

"Bu benim teknenin halatı," dedi Mr. Haddy.

"Charlie'nin fikriydi."

"Kulübeler de. Ve meyveler. Ve küçük sepetler." Hüzünle konuşuyordu. "Tam bir maymun hayatı."

"Şu sepettekiler guava," dedi Jerry.

"Biraz ye Allie. Hiçbir şey yemedin."

"Maymun yemekleri, maymun oyunu," dedi babam. "Buradan nefret ettim. bunu istemiyorum. Neden bizi buraya getirdin Charlie?"

Annem, "O bizi kurtardı," dedi. "Bize yiyecek içecek buldu. Allie, yoksa ölecektik."

"Yiyecekleri o yetiştirmedi, suyu kazarak bulmadı." Babam bana bakmayı reddediyordu. "Hadi gidelim," dedi. "Geç oldu. Burada oturup duruyorsunuz."

Annem, "Jeronimo'ya dönemeyiz," dedi.

"Döneceğimizi kim söyledi? Jeronimo'dan kim bahsetti? Orayı görmek bile istemiyorum."

Annemin dudakları "Nereye?" sorusuyla şekillendi.

"Uzağa! Uzağa!"

"Enkazdan yanımıza alacak bir şeyler çıkarmalıyız," dedi annem. "Böyle gidemeyiz."

"Ben böyle gitmek istiyorum," –başında şapkası, gömleğini yanık uçlarından sarkan kollarıyla karşımızda duruyordu. Neyse o gibi görünüyordu– bir patlamadan sürünerek kaçmış bir adam.

Mr. Haddy, "Aletlerin? Yiyeceklerin? Çuvalların ve tohumların? Benim teknem? Teknemi burada bırakamam!" dedi.

"Hepsi zehirlendi," dedi babam. "Yanımıza çok fazla şey almıştık – çok fazla ıvır zıvır, zehirle dolu çok fazla bidon. İşte hatamız buydu. Amonyak patlamasının olası sonuçlarından haberiniz var mı? Burada zehirlenme var, zehirlenmeyenler de yanıp kavruldu."

"Lütfen, Allie. Çıldırmış durumdasın."

"Durumu oldukça hafifleterek anlattım. Şimdi, hadi gidelim – bu kokudan kurtulmak istiyorum."

"Nehre mi?"

"Anne," dedi, "Ben nehri öldürdüm!"

Jerry, "Niçin burada kalmıyoruz?" diye sordu.

"Kalıp da Şişman Çocuk'un bağırsaklarından çıkan kokuyu mu soluyalım? İşte sorunun cevabı. Bu koku bir yıl boyunca dağılmaz ve hepimizi çıldırtır. Hayır, gitmek istiyorum" –doğu yönünü, Esparanza'ları gösterdi– "şu dağların arkasına."

"Onların arkasında bir nehir var," dedi Mr. Haddy. "Rio Sico."

"Bunu hepimiz biliyoruz, Figgy."

"Paplaya ve Camaron'a akıyor. Brewer'in oraya gidebiliriz. Benim kendi lagünüm orası."

"İşte orası tam bize göre," dedi babam.

Bu artık annem için çok fazlaydı. Acı çeken, ilgi isteyen bir ifadeyle, "Nereden biliyorsun?" diye sordu.

Babam alnında kaşlarının olması gereken bölümü oynattı. Mutsuzca gülümsüyordu. "Çünkü adını sevdim."

Meydanın etrafında ağır adımlarla yürüyor, çalılıkları tekmeliyordu. Sabırsızlığı onu beceriksiz ve işe yaramaz hale getirmişti. Sonunda, içini çekti.

"Peki, Charlie, vazgeçiyorum. Çıkış ne tarafta?"

Yolu gösterdim.

"Aynen düşündüğüm gibi," dedi. Yürümeye başladı.

"Önden ben gitsem iyi olur."

"Seni kim başa getirdi?"

"Buralarda tuzak kazdık ve üzerlerini çalı çırpıyla örttük. Haydutlar gelirse diye. İçine düşebilirsin," dedim.

"Tuzakları iyi bilirim," dedi ve yürümeye devam etti.

Elimizde yiyecek sepetleri ve bir testi suyla peşinden gittik.

Dönüm ve nehir arasında Jeronimo vardı. Dağlara giden tek yol buydu. Babam daha hızlı yürümemizi istedi ama Jeronimo'dan kaçış yoktu – yolun sonunda, için için yanıyordu.

Babam başını önüne eğdi.

Mr. Haddy, "Oooğ," dedi.

Jeronimo'ya bomba atılmış gibiydi. Sadece tozdan, gri küllerle dolu dev bir çukurdan ibaretti, etrafındaki ağaçlar yanıp kapkara kazıklara dönüşmüşlerdi. Yangın her yere sıçradığı için şimdi çok daha büyük olan meydan bir kratere benzemişti. Şişman Çocuk'un boruları göçmüş, kemik gibi beyaza dönmüştü; tüm pompalar yere düşmüştü. Ayakta duran tek bir ev, sağlam tek bir barınak kalmamıştı. Bahçelerdeki bitkiler kavrulmuş, sapları insan etine benzeyen kabarıklarla kaplanmıştı. Mısırlar dümdüz olmuş, kabaklar ve domatesler patlamıştı, içlerinden sular sızıyordu – çürüyene kadar pişmişlerdi. Meyvelerin bazıları parçalanmış cüzdanlar gibi görünüyordu.

Ama bu kül olmuş kalıntılar sessizlikle karşılaştırıldığında hiçbir şeydi. Kuş cıvıltılarına ve çığlıklarına, ağustosböceklerinin yüksek sesle şarkı söylemelerine alışmıştık. Etrafta ne bir ses ne de bir hareket vardı. Jeronimo'daki tüm hayat yanıp kül olmuştu. Gördüğümüz tüm kuşlar ölüydü; kavrulup kararmış, küçülmüş, tüylerini kaybetmiş, sadece cılız kanatları ve komik yumak kafaları kalmıştı. Balık deposunun yüzeyinde sümüksü balık ölüleri yüzüyordu. Öğleden sonra güneşinde her şey ölü, sessiz ve kokmuş duruyordu. Bazı büyük tepecikler hâlâ yanıyordu.

"Görmek istiyordunuz," dedi babam kızarak. "Gözlerinize ziyafet çekin!"

Uzaklardaki kuşlar ormanda ötüşerek onunla alay ettiler.

Kapkara çimenleri yararak geçerken eğilip yerden sapı yanmış bir pala aldı. Sonra evimize gitti, geriye kalan keresteleri de parçalayarak tam bir harabeye çevirdi. Banyo evinin olduğu yerde ayakta durduk. Sıcaklık arkları çatlamış, kil boruların bazıları pişmişti. Yanık hava gözlerimi yakıyordu.

Annem, "Hiçbir şeye dokunmayın," dedi.

Mr. Haddy, "Dokunulacak bir şey kalmamış," dedi.

"Bunu duydum!" Babam elinde palayla bize doğru geliyordu. Mr. Haddy'nin kafasını uçuracağını zannettim. Palayı ona doğru salladı.

"Ben kaldım, onlar kaldı – sen kaldın, Figgy. Eğer şikâyet edecek gücü kendinde buluyorsan, senin hiçbir şeyin yok derim. Biraz minnet göster."

Mr. Haddy dişlerini çıkarttı. "Teknem – alev aldı. Hurda oldu."

"Ben sahip olduğum her şeyi kaybediyorum, o ise tavuğuna üzülüyor."

"O benim dünyada sahip olduğum tek şey," dedi Mr. Haddy. Gözyaşları burnunun yanından süzülüp dişlerine damladı.

"Nehir yoksa tekne ne işe yarar ki?"

"Nehir *orada*, Baba."

"Nehir öldü," dedi babam. "Amonyak hidroksit ve zorlukla soluyan balıklarla dolu. Hava – kokusunu alıyor musun? Kirlenmiş. Bu yerin zehirlerden arınması en az bir yıl sürer. Eğer burada kalırsak, ölürüz."

Babam külleri tekmeledi.

"Sen de biliyorsun – sadece benim ağzımdan duymak istedin!"

Babam haklıydı. Hava amonyağın boğucu kokusuyla ağırlaşmıştı, nehrin kıyısındaki yosunlara ölü balıklar ve şişmiş kurbağalar takılmıştı. Bunlar, kara otların arasındaki kavrulmuş kuşlardan daha korkunç görünüyordu. Bu nehir yaratıkları tombuldu ve üzerlerinde hiçbir iz yoktu. Yanmamışlar, zehirlenmişlerdi. Karşı kıyıya geçmek için suda onların arasından yürümek ve sopalarla kenara itmek zorunda kaldık.

Babam karşıya üç kere gitti geldi, çocukları taşıdı. Son seferinde, Jerry'yle çamurun içinde mücadele ederken, yüzü ve kolları isli, giysileri ıslar ve yırtık, ağlamaya başladı. Orada suyun içinde durdu ve ağladı. Önce Jerry'nin ağladığını sandım – daha önce babamın ağladığını hiç görmemiştim. Bütün yüzü buruştu, ağzı gerildi ve kare şeklini aldı. Diş köklerini görebiliyordum. Nefes alırken boğulur gibi sesler çıkarıyor ve küçük kuru hıçkırıklarla ağlıyordu.

"Ne düşündüğünüzü biliyorum. Tamam, kabul ediyorum – çok kötü bir şey yaptım. Çok büyük bir risk aldım. Burayı tamamen kirlettim. Ben bir katilim." Tekrar hıçkırdı. "Ben değildim!"

Nehir kıyısından sıçrayarak çıkmış, Jerry'yi yere bırakmış ve bizi hızla hareket ederek bu ormana yönlendirmişti. Ağladıktan sonra, yüzünü bize hiç dönmedi.

Nehrin doğusunda zemin yüksekti. Bir saat içerisinde akçaağaçları arkamızda bırakmış, kısa sedir ağaçlarının arasında yürüyorduk. Üzerimizde Esperenza dağlarının iki zirvesi arasında uzanan sırtı vardı. Kuraklık mevsiminin, bu kuru mavi günlerin iyi tarafı ormanın daha kavruk olması, yürümeye daha elverişli olması ve daha fazla ışık almasıydı. Ama kokusu da daha ağırdı. Cangıl çok sıcak havalarda, hiç yağmur düşmemişken, bir kokarca gibi pis, çöplük kadar keskin kokuyordu. Tırmanırken korkunun ekşi dalgaları yüzümüzü aylıyordu. Yolun bir bölümü tanıdıktı. Babama Francis ve Bucky'yle buraya gelip bambu arayışımızı anlattım.

"Onlar bu gece kendi yataklarında uyuyacaklar," dedi.

Bir şeyini kaybetmiş ve bulabilmek için kendi adımlarının izini süren birisi gibi kafası önünde yürüyordu. Bir bakışını yakaladım – yüzüne tokat yemiş gibiydi.

"Arkana bakma," dedi.

Sıcaklıktan kurumuş yamaçta ölü ağaçların arasından yürüyerek güneşten uzaklaştık. Hafif yokuşta beş mil boyunca tırmanıp tepeye vardık, karşımızda yeni bir dağ sırası duruyordu. Mr. Haddy bunların Sierra de San Pablo dağları olduğunu söyledi. Bizimle dağların arasında, denizin kuzey doğusuna doğru uzanan derin Rio Sico vadisi vardı.

Vadiye inerken babam yere oturdu. Geceyi burada geçireceğimizi söyleyince sevindim. Önceki gece hiç uyumamıştım.

Annem, "Keşke battaniyelerimiz olsaydı," dedi.

"Battaniye mi? Bu sıcakta mı?" dedi babam.

Mr. Haddy babama teknesinin gittiğini hatırlatmak ve belki bunu yüzüne vurmak için kaptanlık sertifikasını çıkartıp açtı ve "Hah," diyerek ucundan tutuşturdu.

"Su kaynatmak için bir kabımız bile yok," dedi annem. "Sadece şu testi. O da boşalmak üzere."

Babam, "Çocuklar bize bir kaynak bulur," dedi. "Bu may-

mun işleri hakkında bizden daha fazla şey biliyorlar. Şunlara bak. Buna bayılıyorlar."

Yatak yapmak için kuru ot topladık ve yamaçta kendimize bir sığınak kurduk. Sedir ağaçlarının esintisini dinleyip Dönüm'den getirdiğimiz meyvelerin kalanını yiyerek orada oturduk. Annem bulduğu yabani manyokları ateşte kızarttı. Jerry, gözlerimizi kapatıp yersek tadının turpa benzediğini söyledi. Hava kararınca sığınaklarımızda kıvrıldık. Sinekler uçuşuyordu ama sivrisinek yoktu.

Karanlıkta April arkamda "Babamın ağladığını gördüm. Jerry'ye sor," diye fısıldadı. Clover da, "Bu yalan. Ağlamıyordu. Sadece çok kızgındı. Hepsi Charlie'nin hatası," diye mırıldandı.

Daha sonra, yine Clover'ın sesiyle uyandım. "Baba, Jerry sırtıma tekme attı!"

Ama babam, "Beni o şeyleri yerken göremezsin. Ben kampçı değilim. Her neyse, çoğu insanın sorunu, ihtiyaç duyduğundan daha fazlasını yemesi. Özellikle karbonhidrat. O cassava'da işe yarayan hiçbir şey yok –"

Eski sesi geri gelmişti. Yine söylev çekiyordu. *Arkana bakma.*

Üç yetişkin ateşin etrafına oturmuş, bizi koruyorlardı. Kendimi tekrar güvende hissettim. Ve dinledim. Mr. Haddy ağustosböceklerinin ıslıkları eşliğinde kaplanlardan bahsediyordu. Babam onun anlattıklarına pervasızca gülüyordu, sanki bir kaplan ortaya çıksın da, onu ağaca fırlatabilsin diye meydan okur gibiydi.

"En iyi kısmı bu – hiçbir şeyin olmadan, çırçıplak kaçmak. Oradan çekip gittik. Çok kolaydı," dedi.

Jeronimo'yu unutmuştu bile.

Ama annem, "Başka seçeneğimiz yoktu," dedi.

"Özgürlüğü seçtik." Sesi kendinden memnundu. "Gemimiz karaya oturmuş gibi."

Annem, "Biz gemimizin karaya oturmasını istemedik," dedi.

Ağustosböcekleri yine ıslık çaldı ve sustu.

"Oradan tam zamanında çıktık – ben *haklıydım.* Hayattayız, Anne."

22

Yamacın aşağısında sedir ağaçları ve çıralı çamlar yerini kauçuk ve sapodilla ağaçlarına bırakıyordu. Bu ağaçların gövdelerini yapışkan bir sıvı kaplamıştı; bana Jeronimo'da kauçuk imal edişimizi, kaynayan sülfür kokusunu, buz parçalarının etrafına sardığımız çarşafları hatırlattılar. Bu ağaçları delip sıvılarını çekmeden geçmek israf olacaktı. Yamacın cangıla benzer bu bölgesinde ağaçların çoğu faydalıydı – meyve ağaçları, palmiyeler, bambular; palmiye yapraklarıyla kaplı terk edilmiş kulübelerin aralarında bile parmak muzlar yetişiyordu. Yüksek ağaçlarla kaplı cangılın içinden yürümeye devam ettik. Her şeyi Jeronimo gözlerimle görüyordum. Herhangi bir yerde durup orayı evimiz belleyebilir ve toprağını sürmeye başlayabilirdik.

Babam "Burada hiçbir şey yapmak istemiyorum. Şu kauçuk ağaçları? Onları çizip birkaç galoş yapmaya falan niyetim yok. O ağaçları boş verin. Bırakın çoğalıp gürleşsinler. Evet, eskiden olsaydı burada durup biraz tamircilik oynayabilirdim. Ama yaşadıklarım bana ders oldu," dedi.

Yolda önde sadece toz vardı, daha sonra sırayla çakıl taşlarıyla ve daha büyük taşlarla dolu bir oluğa dönüştü. Arkamızdan acı ve ince bir gaklama sesi geldi – bir ağaç tavuğunun çıkardığı *vuuum* sesi. Kuşu sivri uçlu bir değnekle yakalamış olan Mr. Haddy orada durmuş, kuşun boynunu

büküyordu. Büyük siyah tavuğu ayaklarından tutup kumanya torbası gibi sallayarak taşıdı. Nehre varınca tüylerini yolup bir çubuğa takarak pişireceğini söyledi.

Babam, "Figgy değişmedi," dedi. "Ama ben değiştim, Anne. Değişmeyi reddeden bir adam yok olmaya mahkumdur. Benim tatmin edici bir deneyimim oldu."

Deneyiminden, bir zamanlar Çukurundan bahsettiği gibi bahsediyordu.

"Orada bir yıkım yaşadım. Yıkım kötü değildir. Bir Deneyimdir. Hiçbir zaman olmadığım kadar güçlüyüm."

Annem konuyu değiştirmek istermiş gibi, "Umarım yakınlarda su bulabiliriz," dedi.

"Susuz yedi gün idare edebilirsin."

"Bu tempoda yürürken değil. Yapamam."

"Annene testiyi uzat, Charlie."

Anneme içecek verirken babamın değişip değişmediğini ve bunun ne anlama geldiğini sordum. Hiçbir anlamı olmadığını söyledi – eğer gerçekten değişmiş olsaydı, bu konuda bu kadar çok konuşmazdı. Moralimizi yüksek tutmaya çalıştığını söyledi.

Babam hâlâ konuşuyordu ama kalın ve sık yapraklar sesini boğuyor, yankılanmasını önlüyordu. Burası gerçek cangıldı, artık dağ çalılıklarında değildik. Bambular aralıksız yığılmışlardı. Su yolu üzerindeki nemli ağaçlar bizi serin tutuyordu. Devasa boyutlardaki salon bitkilerine benzeyen bitkilerin üzerinde tatarcıklar ve kelebekler vardı – eğreltiotları, kauçuk ağaçları, lekeli ve siyah damarlı kırmızı yaprakları tüylerle kaplı sık incir ağaçları.

"Deneyimimden önce bunu yapmayı düşünemezdim bile. Dinleyin, neye giriştiğinizi bir düşünün! Sersemletici, gerçekten. Elimde hiçbir koz yok, bakın" –yolda bize döndü ve boş beyaz ceplerini dışarı çıkarttı– "hiçbir şeyim yok!"

Yeşil ışığın çatlakları arasından peşinden yürüyorduk.

Konuşması her zamanki gibi zamanın geçmesinde yardımcı oluyordu. Mr. Haddy yol yokuş aşağı olmasa asla yürümeyeceğini söyledi ve ekledi: "Benim kuşu yiyeceğiz."

Babam, "Polski'nin pompalarını tamir eder, sabahları ceplerim şimdi olduğundan daha doluyken tarlalara doğru yola çıkardım. Veya Northampton'a. Maddi şeylerin yükü altında ezilirdim. Cüzdanım parayla doluydu."

Clover, "Artık paramız yok mu, baba?" dedi.

"Burada parayla ne alabilirsin ki?" dedi babam.

Jerry fısıldadı: "Fakiriz. İşimiz bitik. Dönüm'de kalmalıydık."

"Para işe yaramaz. Bunu kanıtladım," dedi.

April açık açık, "Bence öleceğiz," dedi.

Babam, "Şu bulutsuz gökyüzünü sevmedin mi, Anne?" dedi.

Yukarıda mavi mavi parıldayan boş gökyüzü ve altındaki daracık patikamız. Yol artık daha taşlıktı, bir süre sonra taşlar yerini kayalıklara bıraktı – üzerlerinden tırmanarak ilerlemek zorunda kaldık. Yol daha sonra kuru bir dere yatağına dönüştü. Akan su kayaları törpülemiş, dümdüz yapmıştı.

"Tam bir üretkenlik sınavı," dedi. "Beynimize ve deneyimlerimize güveniyoruz. Jeronimo'nun sonsuza kadar ortadan kalktığına memnunum!" dedi.

Annem, "O adamlar belki zararsızdı," dedi.

"Leş yiyiciler!"

Akbabaları görmek için başımızı kaldırdık. Ama babam adamları kastediyordu.

"İlk aile de aynen bu sorunlarla karşı karşıyaydı," dedi babam. "İşte bu, Anne. Biz dünya üzerindeki ilk aileyiz, ellerimiz boş, zafer yolundan iniyoruz."

Annem, "Bu şekilde ölmek istemem," dedi. Hâlâ adamları düşünüyordu.

"Daha kötüsü de var," dedi babam. "Fırsatları olsaydı bizi nasıl öldüreceklerdi... Bir leş yiyici işini yavaştan alır."

Kayaların alt kısımları yosunlu ve ıslaktı. Burada bir çamur birikintisi vardı. Jeronimo'dan ayrıldığımızdan beri ilk defa doğal su görüyorduk. Babam, "Burada su kokuyor, diğer her şey gibi," dedi. Ama suyun bu kokusu durgunluğundandı; ölü sinekler suyun üzerinde çay yaprakları gibi yüzüyorlardı. Yumuşak kayaların altından daha fazla su akıyor, taşların kenarlarından köpürerek taşıyordu; patikanın bir noktasında toplanıyor, bir tencerenin içinde yavaşça kaynar gibi sesler çıkarıyordu. Sudan mide bulandırıcı bir çürüme kokusu yükseliyordu ama kaynama sesi basit bir melodi gibi umut vericiydi. Burada hayvanlar ve kuşlar da vardı – ağaçların ortalarına kadar tırmanmış maymunlar, onların biraz altında küçük agutiler,* çılgın çığlıklarıyla pava kuşları ve daha çok ağaç tavuğu. Onlar burada yaşayabiliyorsa, biz de yaşayabilirdik. Bu tehlikeli yerde, tüm vahşi hayvanlar umut kaynağıydı.

Bir süre dere boyunca yürüdük. Arazi set taraçalarla doluydu. Babam, "İşte bir nehir böyle doğar," dedi. "Kendi gözlerinizle görüyorsunuz. Bunu bir kitaptan öğrenmeye ihtiyacınız yok. Tüm okyanusların kaynağı budur."

Sanki babam akıntıyı kelimeleriyle yaratmış, sadece konuşarak, sesinin gürültüsü ve büyüsüyle yoktan var etmişti. Salt istenciyle hoş ve güzel bir vadinin ortaya çıkmasını sağlamış gibi görünüyordu. Açıkta, yakıcı güneşin altındaydık. Cangıldayken kendimi hiç korunmasız hissetmemiştim. Orada sayısız ağaç korunak görevi görüyordu. Ama bu vadi dışarısı gibiydi – her iki tarafta çalılardan örülmüş duvarlar vardı. Kurak mevsimde suları çekilmiş olan akıntı geniş, taşlık bir nehir yatağının ortasından akan yeşil bir damardı.

"Bu tatmin edici," dedi Mr. Haddy babamın kelimelerin-

* Aguti: Latin Amerika'nın nemli ormanlarında yaşayan bir kemirgen cinsi. (ç.n.)

den birini ödünç alarak. "Burada bir mavna yapabiliriz? Ya da şu pipantolardan."

Sığ akıntıda altı düz bir tekne vardı. Tahtadan bir tekneydi, kıçında bir adam duruyor ve elindeki sırıkla tekneyi mangrovların altındaki kumsal sığlığa doğru yüzdürüyordu.

Babam,"Bu tekneyi icat etme başarısını kendime mal edebilirim," dedi.

Mr. Haddy, "Seninki pipantoydu," dedi. "Bu altı düz bir tekne."

Babam teknenin Zambu'lar ve Miskito'lar tarafından kullanılıyor olmasının gerçeği değiştirmediğini söyledi. O bu tekneyi bizim nehrimize en uygun tekne olarak hayalinde canlandırmıştı, aynı tasarımın burada da kullanılıyor olması onu memnun etmişti.

"Bu insanlar bu tekneleri binyılda ancak icat ettiler. Peki ya ben ne kadar zamanda icat ettim, Figgy?"

"İzleniyoruz," dedi annem.

Adam teknesini kumsala çekmişti. Bir bacağını kırıp ötekine dayamış, bir balıkçıl gibi durmuş bizi izliyordu. Çok zayıftı, bir Zambu kadar kara tenli değildi, sivri dişleri vardı.

Babam, "*Naksaa*," dedi. Bu, merhaba, nasılsınız, iyi günler, teşekkürler vb anlamlara gelen, her amaca uygun bir kelimeydi.

Mr. Haddyi Jeronimo'yu terk edip onca yolu kat etmemizin ve yamaçta kamp kurmamızın tek amacı bu hediyeyi vermekmiş gibi bir edayla adama avladığı kuşu uzattı.

"Biraz aç görünüyor," dedi.

Adam parlak gözleriyle babamı inceliyordu. "Mr. Paks," dedi.

İşte o zaman onun bir Miskito olduğunu anladık; Miskito'lar 'F' harfini söyleyemiyordu.

Babam, "Beni tanıyor. Bu şaşırtıcı çünkü ben değiştim," dedi. Gülümsedi. "Sanırım buralarda nâmım yürümüş."

Mr. Haddy, Miskito'ya, "Evet, bu Mr. Farkis," dedi.

Miskito heyecanla anneme bir şeyler söylemeye başladı. "Bu adam bana bahçemi verdi!" Babamı bize övmeye başladı. Mangrovların ötesindeki kulübeyi ve yanındaki uzun mısır saplarını işaret etti. "Oradaki büyük. Kocaman domates, bunun kadar" – elini yumruk yaptı.

"Melezler," dedi babam. "Buz yapmak için neredeyse canım çıkıyor ama beni Florence, Massachussetts'te aldığım tohumlar sayesinde hatırlıyorlar," dedi.

"Bu kadar biberler!"

"Sen Jeronimo'ya gelip çalıştın, ha? Sana karşılığında tohum verdim? Buz işi kötü bitti. İyi fikirdi ama biraz ağır ilerledi."

Miskito, "Evet, evet," diyordu.

Babam, "Bu tekneyi ben icat ettim," dedi.

Mr. Haddy, "Herkesin pipantosu var," dedi. "Olmayanların da cayukası var."

"Bu benim teknem,"dedi babam.

Miskito bize bahçesini göstermek için ısrar etti, kumsalın üzerindeki kayalığa tırmandık ve adamın kulübesine doğru yürüdük. Otlardan ve palmiye yapraklarından yapılmış, derme çatma bir kulübeydi ama etrafında çok iyi durumda bir bahçe uzanıyordu. Bahçede uzun püsküllü mısırlar ve sırık domatesleri, biberler, çalı fasulyeleri ve yaz kabakları yetişiyordu. Misk kavunu da vardı. Bu sebzeler bir yerlinin bahçesinde gayet eğreti duruyordu. Papaya, avokado, su kabağı veya grandilla yoktu. Burası Hatfield'a benzemişti – Jeronimo'ya benzemişti. Miskito bunların hepsini aylar önce bizi ziyaret etmek için dağları aştığında babamın kendisine verdiği tohumlardan yetiştirmişti. Bir gün veya biraz daha fazla çalışmış ve karşılığında bu tohumları almıştı. Bu kadar hızlı büyüyen ve bu kadar iyi ürün veren tohumları hayatında ilk defa görmüştü.

Babam bir çalı fasulyesine hafifçe vurdu ve "Kentucky Mucizesi," dedi.

Kulübenin yanında muzlar vardı, bunlar yerlilerin matarasına benzediği için "Plas" adını verdiği cinstendi. Ama babam Miskito'nun bu ürünlerin yetişmesinde hiçbir payı olmadığını, hepsinin kendi kendine büyüdüğünü söyledi.

Bir çarpma sesi duyduk. Ses, harman döven Miskito'nun karısından geliyordu; pirinç başaklarını bir eleğin içinde sallıyor, pirinç tanelerini inek derisinden bir yaygının üzerine düşürüyordu. Miskito onu çağırınca işine ara verdi ve bize wabool, pişmiş muz ve közlenmiş mısır sundu. Mr. Haddy'nin tavuğunun tüylerini yoldu ve ateş üzerindeki bir şişe geçirdi.

Babam hiçbir şey yemiyordu.

"Gücenmeyin," dedi, kendine uzatılan wabool'u elini sallayarak reddederken.

Annem, "Bu onların geleneği. Biliyorsun," dedi.

"Peki ya benim geleneklerim?"

Babamın aslında hiç değişmediğini anladım. Jeronimo'da da hep böyle söylerdi.

Miskito'ya bakıp sırıttı.

"Sonra yemek için ayırıyorum," dedi. "Açlık iyidir. İnsanı kararlı kılar. Yemek insanı hemen uyutur. O elinizdeki şey" – Miskito yanık ve yağlı tavuğu elinde tutuyordu – "o bir uyutucu. Elbette bunu biliyordunuz, değil mi? Ben açlıktan ölmekten değil, aç kalmaktan bahsediyorum. Açlık hayatta kalmaya yarar. Bir çeşit güçtür."

Bize gülümsedi. Yerde oturmuş, Miskito'nun Ed adındaki domuzuyla beraber kemikleri çiğniyorduk.

"Gerçekten özlemini çektiğim tek bir şey var," dedi babam. "Banyo yapmamı sağlayabilir misiniz?"

Dikkatle, işaret dilini kullanarak ve sesler çıkararak biraz yalnız kalmak istediğini, sıcak suya ve bir sepete ihtiyacı olduğunu anlattı. Miskito babama istediklerini verdi.

Babam sık örülmüş sepeti bir ağaca astı ve Miskito'ya içine sıcak su doldurtarak duş gibi su akıtmasını sağladı. Bu tören Miskito'nun kulübesinin arkasında oldu. Babamın Miskito'yu cesaretlendirişini, suları tükürüşünü ve kendini keseleyişini duyduk.

Mr. Haddy "Babanın gelenekleri var, gerçekten de!" dedi.

Babam işi bittiğinde, "Bu duş, yemeklerden çok daha iyiydi,"dedi. Yüzü pembeleşmiş, kulakları dikilmişti. Kurumak için güneşe çıktı. "Hem iştahımı kesti. Buna ihtiyacım vardı. Ben hazırım, Anne."

Bu merasim ve babamın hiç durmadan konuşması Miskito'yu sersemletmişti. Babamı memnun etmek ister gibi karısını sebze toplaması için bahçeye gönderdi; bize güzel sepetler içinde dört demet sebze sundu. Hediye olarak babama pipantosunun değneğini verdi. Babam bu hediyeleri kabul edemeyeceğini anlatmaya çalıştı ama Miskito sepetleri pipantoya yükledikten sonra, teknenin yanında bizi bekleyip babama tekneye çıkması için yumuşak sesle bağırınca kabul etti.

Mr. Haddy, "*Lukrapa*, diyor – dert etme," dedi.

Babam tekneye bindi ve "Sadece ödünç alıyorum, Fred. İstediğin zaman geri alabilirsin," dedi.

İşte o gün Rio Sico'dan aşağı süzülmeye böyle başladık. Babam değnekle tekneyi ilerletiyor, Mr. Haddy de pruvanın üzerinden suya eğilmiş, gözcülük yapıyor, bir engel görünce "Kayalık!" diye bağırıyordu. Su kesimi sadece beş inçti ama nehirde tek bir dalga yoktu. Deniz kıyısına kırk mil uzaklıktaydık, babam nehrin saatte dört mil hızla aktığını hesapladı.

"Yeterince hızlı değil, değil mi?" dedi.

İlk büyük virajı alıp Miskito'nun kulübesini gözden kaybettiğimizde babam pipantoyu karaya çekti. Birkaç kütük ve kalas parçası topladı ve bunları geminin ortasına tutturarak

bir oturak hazırladı. Gömleğini çıkarttı ve eteklerini sancaktaki küpeştelere geçirip eğik dallar üzerinden gererek bir tente oluşturdu. Kollarından bağlayarak sağlamlaştırdı.

"Bir oksijen çadırına benzedi! Sıcak sizi çarpmasın diye." Yerden bir demet dal aldı. "Bunlar da bize hız kazandıracak. Bu gerçek bir cadı süpürgesi!"

Dalları sırığın uçlarına geçirip bir asmayla bağlayarak süpürgeye benzer bir kürek yaptı, bunu kullanarak tek eliyle kürek çekebilecekti.

Sonra sinekleri uzak tutmak için bir tütsü saksısı yaptı, saksımızı tüttürerek tekrar yola çıktık. Gece olduğunda deniz kıyısına varacağımıza söz verdi.

"Şu Miskito'nun kulübesini inceleyen oldu mu?"

"Onların hepsi aynıdır," dedi Mr. Haddy.

"Bu, o durumu meşru kılmaz, Figgy. O el içi kadar şey ilk yağmurda yıkılır. Cömert bir adamdı ve benim sayemde harika bir sebze bahçesi yapmış kendine ama o kulübenin hali içler acısıydı." Nehir kıyısındaki başka kulübelerin önünden geçtik, başka Miskitoların, domuzların ve köpeklerin önünden. Babam "İçler acısı," dedi.

"Gözlerin parlıyor, Allie."

"Çünkü az önce bu bölgede ne tür kulübelerin işe yarayacağını buldum."

"Artık icatlarla işin olmadığını söylemiştin."

"Buraya çalı çırpıdan yapılmış bir kulübede yaşamak için gelmedim," dedi. "Ben Robinson Crusoe değilim. Bana biraz güven, olur mu? Hey, o sepetlere dokunma!"

Jerry sepetten bir domates almış, dizinde parlatıyordu. Babam domatesi geri koymasını emretti.

"Eğer açsan durup maymun yiyeceği buluruz ama o sebzeleri yeme. Onlar melez. Onları yersen sermayemizi yemiş olursun. Gideceğimiz yere vardığımızda, o sebzeleri tohum olarak kullanacağız. Yeterince olgunlar."

Annem, "Bu haksızlık," dedi.

"Bu üretim."

"Hiç değişmemişsin."

Babam süpürgesini ileri geri sallıyordu. "Düşünme biçimimim tümüyle değişti. Artık kimyasallar, buz, herhangi bir aygıt yok. Jeronimo bir hataydı. Bunu görmek için koca bir nehri kirletmem gerekti, dedi.

Annem, "Jerry'nin tek istediği aptal bir domates!" dedi.

"O, bir sıra sırık domatesini temsil ediyor. İçinde bir bahçe var onun, Anne. Hayal gücünü kullan."

Clover, "Lütfen kavga etmeyin," dedi.

Mr. Haddy "Baba yeni bir deneyim yaşıyor," dedi.

Babam, "Herkes çenesini kapasın," dedi. Sonra "Beyin sulanmasından bahseden mi oldu?"

Babam bizi süpürgesiyle denize doğru yüzdürdü, bu arada nefes almadan bağırarak konuşuyordu. Gece olmadan deniz kıyısındaki Paplaya'da, Brewer Lagünü'nün çok yakınında olacağımızı söyledi. Mr. Haddy bu adı duyunca geri dönüp sırıttı.

"Deniz kıyısından aşağı Panama'ya yürüyebiliriz," dedi babam.

"Yukarı doğru Cape Cod'a yürüyebiliriz," dedi annem.

Babam güldü. "Cape Cod havaya uçtu. Tam zamanında kaçtık. Geriye bir şey kalmadı – hiçbir şey. Her şey yok oldu, anlamıyor musun?"

Annem, "Neden bahsediyorsun?" dedi.

"Dünyanın sonundan." Babam süpürgesinin sapıyla kuzey yönünü gösterdi. "O dünyanın. Yanıp kavruldu."

"Jeronimo da orada."

"Amerika'nın yok oluşuyla karşılaştırılınca Jeronimo'nunki hiçbir şey. Sadece yanan binalar ve panik değil. İnsanları bir düşün. Figgy'nin tavuğunu hatırla – kızartılınca etleri nasıl kemiklerinden ayrıldı. Milyonlarca Amerikalının

başına da aynısı geldi. Etleri kemiklerinden ayrıldı. Sonra leş yiyiciler geldi. Hatfield kül oldu."

İkizler ağlamaya başladı.

Annem onları rahatlatmaya çalıştı. Babama, "Bak şu yaptığına," dedi.

"Ben bizi kurtarmaktan başka bir şey yapmadım."

Jerry, "Gerçekten geriye bir şey kalmadı mı?" dedi.

"Görmek isteyeceğin bir şey kalmadı," dedi babam. "Bu nehirde olmanın kötü olduğunu mu düşünüyorsun? Ah, oğlum, Amerika'daki savaşın yanında bu, tatil gibi kalıyor."

Mr. Haddy, "Orada savaş mı vardı?" dedi.

"Korkunç bir savaş," dedi babam.

Annem, "Bizi korkutmaya çalışıyorsun," dedi. "Böyle konuşmayı bırak, Allie. Bu zalimce. Amerika'da ne olduğunu bilmiyorsun."

"Ben ne gördüğümü biliyorum. Ordular, askerleri biliyorum – tüm o yıkımı ve katli." Süpürgesiyle nehri dövüyordu. "Benim nerede olduğumu biliyorlardı."

Annem ikizlere sarıldı. Babamın gömleğinden yaptığı tentenin altında oturuyorlardı. Annem, "Şaka yapıyor, kızlar. Söylediklerini ciddiye almayın," dedi.

"Ne şaka ama," dedi babam.

Bana baktı ve göz kırptı.

"Ama şimdi güvendeyiz. Bu tekne, bu nehir – bunları güvenilmez buluyorsunuz ama size söyleyeyim, iyi durumdayız. Hayattayız. Çoğu insan için bunu söyleyemeyiz."

Haziran ayındaydık. Bir sene önce Hatfield'ı terk etmiştik. İki gece önce Jeronimo'nun yok oluşunu izlemiştik. Babamın zihninde Amerika da aynı Jeronimo gibi yeryüzünden silinmişti – yangındı bunu yapan, geriye sadece duman ve zehir saçan sarı rüzgâr kalmıştı. Babamın kast ettiği buydu.

"Benim peşimdeydiler. Kıl payı kurtuldum."

Artık durmasını istiyordum.

"Bu güzel bir nehir," dedim.

"İşte şimdi güzel konuşuyorsun, Charlie. Duydun mu, Anne? Güzel bir nehir olduğunu söylüyor. Elbette öyle."

Amerika'daki savaş veya Jeronimo'nun kaybı hakkında, ki ikisi de onun için aynı şeydi, başka bir şey söylemedi. Nasıl en baştan başlayacağımızı sakince anlatmaya başladı. Başımıza gelen felaketlerin zihnini açtığını, algısını keskinleştirdiğini söyledi.

Kanıtı da buydu. On dört fit uzunluğundaki bir pipantoda hızla deniz kıyısına doğru ilerliyorduk. Dümdüz bir tekneden fazlası değildi ama gölgemiz, oturaklarımız ve bir tütsü saksımız vardı. Çılgınlar gibi konuşuyordu ama konuşmasında yaratıcılık vardı, akıntı yönünde ilerlediğimiz o yolculuk boyunca hiç susmadı. Endişeliydim. Önceki gün ağlamıştı, bugün deneyimi ve dünyanın sonu hakkında bağırarak konuşuyordu. Yerinde duramıyordu, aç görünüyordu ve ne yapacağını tahmin etmek imkânsızdı. Ama dünyada ondan daha yaratıcı bir adam da yoktu.

23

Jerry babamın yaptığı oturakta sallanıyordu. "Babam kendisinin muhteşem olduğunu düşünüyor," diye fısıldadı ve yüzünü ekşiterek bana baktı.

Clover başını eğdi, "O muhteşem," dedi.

"Dünyada bir sürü mucit var. Tek o değil."

"O diğerleri gibi değil," dedim.

"Her neyse, zaten dünya yok oldu," dedi April. "Babam öyle dedi."

Jerry, "Onun diğerleri gibi olmadığını nereden biliyorsun?" dedi.

"Onun farklı nedenleri var," dedim.

"Ne gibi?"

Teknenin kıçına göz attım – babamın büyümüş gözleri beni cesaretlendirdi.

O duraklamada Jerry'nin fısıltısı sert çıktı. "Bilmiyorsun."

Ama biliyordum. Babam yaratıcıydı çünkü konfora ihtiyacı vardı. Bunu hiç kabul etmezdi ama Jeronimo'dan ve çekidüzen verdiği pipantodan biliyordum. Babam değişmemişti, hâlâ bir şeyler icat ediyordu, hâlâ konfora ihtiyacı vardı, bizden çok daha fazla. Mevcut şeyleri geliştirmeye kararlıydı ama kimseye benzemiyordu. Babam bizi dinlerken Jerry'ye bunları anlatamazdım. O kendisi için icat yapıyordu!

Mucitti çünkü sert yataklardan, kötü yemekten ve yavaş giden teknelerden ve derme çatma kulübelerden ve pislikten nefret ediyordu. Ve israf – her şeyin fiyatından hep şikâyet ederdi ama onun derdi para değildi. Şeyleri aldıktan sonra bozulmalarından şikâyetçiydi. O önce kendini düşünüyordu!

Hatfield'daki hidrolik sandalyeyi ve ayak masajı aletini bu yüzden yapmıştı. Endüstriyel icatlarına –onlara "ekmek parası" derdi– ilgisizliğini bu açıklıyordu. Bu onun buza karşı manyaklık derecesindeki takıntısını da açıklıyordu. Jeronimo yıkıldığında ağlamasının nedeni buydu. Dediği gibi, maymun gibi yaşamak istemiyordu.

Hareketleri ve yolculukları da kendi icadıydı. Amerika'nın yok olmaya mahkûm olduğunu görünce, kaçmanın bir yolunu buluyordu. Ülkeyi muz teknesiyle terk etmek onun yaratıcı projelerinden biriydi. Jeronimo onun yaratıcılığının örnekleriyle doluydu, hayatı –kendi hayatını– kolaylaştırmak için icat ettiği o aletler ve taktikler babamın kusurlu dünyaya verdiği yanıttı. Ama bazen ona acıyordum. Konforsuzluk ve tatminsizlik onu çıldırtıyordu.

Bir dakika önce Jerry'nin fısıltılarını duyan annem, "O bir mükemmeliyetçi," dedi.

"Durumu acılaştırma," dedi babam.

Annem nehir kıyısındaki cangıla bakıyordu.

"Bir mükemmeliyetçi için ne yer ama!" dedi.

Herkes babamın duruma hazırlıklı olduğunu düşünürdü. Ama ben buna kanmıyordum. O bir kampçı değildi, tam zıddıydı. Çok kaliteli sebzeler yetiştiriyordu çünkü muz ve wabool'un tadına dayanamıyordu. Dışarıda uyumaktan nefret ediyordu. "Yerde uyumak doğru ve doğal değil," derdi. Kendi yatağından hep sevgiyle bahsederdi. "Hayvanlar bile kendilerine yatak yapar!" Ebedi bir bedava buz kaynağı, tropik iklime, karmaşık pompa sistemi kuraklık mevsimine verdiği yanıttı. Zorlanmayı seviyordu. Düşünmesine yardımcı olduğunu söylüyordu. Ama

konforuna çok düşkün olmasına rağmen, buluşlarından para kazanmaya hiç çalışmamıştı – tek istediği başkalarının taklit etmek isteyeceği bir hayat yaşamaktı. Patentlerinden kazandığı parayı "komik para" olarak görüyordu. "Bencil olabilirim," derdi, "ama açgözlü değilim."

Bencilliği onu akıllı yapmıştı. Her şeyin kendi kuralların-na uygun olmasını istiyordu, yatağının, yemeğinin ve dünyanın. Olaylara getirdiği açıklamalar, buluşları kadar yaratıcıydı. Amerika'da savaş mı çıkmıştı? İnsanlar, söylediği gibi onun peşinde miydi? "Her zaman önce akıllı olanları öldürdükleri için," avlandığı doğru muydu? Bilmiyorduk. Ama bu söylediklerine inanınca burada çok mutlu olunabilirdi. Sıcaklığı, sinekleri veya geceleri insanı gömen karanlığı fark etmezdiniz. Babamın konuşması insanın koku duyusunu yok ederdi. Onun Amerika hakkında konuşmasını dinledikten sonra, bu kadar uzakta, Sivrisinek Sahili'nde olmak insanı rahatlatırdı. Onu rahatlatıyordu!

İşte burada, bağırarak bize projelerini anlatıyor ve sersemlemiş halimize sırıtıyordu. Bu projeler pipanto sırığını geliştirmek için veya bir hindistancevizinin kabuğunu kullanarak tütsü saksısı yapmak veya inşa edeceği kusursuz evi tahayyül etmek gibi basit planlardan ibaret olabilirdi. Ama düpedüz kaçık planlarının da olabileceğini biliyorduk.

"Tanrı dünyayı yaratırken nasıl de berbat bir iş çıkarmış!"

Daha önce kimsenin Tanrı'yı eleştirdiğini duymamıştım. Babam ise Tanrı'dan, tesisatçılardan ve elektrikçilerden bahseder gibi bahsediyordu. Tanrı'yı "topaçlı ölü çocuk," diye betimliyordu. "Ve topacın enerjisi bitmek üzere. Nasıl yalpaladığını hissediyor musunuz?"

Konuşmasına nadiren ara veriyordu. Jeronimo'dan kaçışımızdan sonra, sesi cangılın karmaşasının bir parçası haline gelmişti. Rio Negro üzerinde Paplaya'ya doğru dönüp Rio Sico boyunca ilerlerken, sesi pava kuşlarına, ağustosböceklerine ve gece vakti yükselen seslere eşlik etmişti. Ama duydu-

ğum tüm cangıl sesleri arasında –ki bu sesler oldukça şaşırtıcı olabiliyordu– en neti ve en sık duyulanı bizi rahatlatmak için bağıran babamın sesiydi.

Brewer'ın Lagünü'ne ulaşmak için yaptığımız o yolculuk, babamın deyişiyle "denize iniş", birkaç gün sürdü. Tüm o konuşmalardan, tekne idaresinden ve sıcak tuzlu esintiden sonra, mavi bir şeylerle karşılaşmayı bekliyordum – kum, dalgalar, palmiyeler, bir plaj. Ama Brewer'ın yeri denizden uzakta, bir çukurdan ve sahilden yüksek bir boğazla okyanusa bağlanan bir su yolundan ibaretti, boğaz kumu döven ve çakıl taşlarını hırpalayan dalgaların hoş sesini engelliyordu.

Burada çamurun içindeydik. Lagün geniş bir düzlüktü, bir bataklık gibiydi. Kahverengi bir kıyıya uzanan kahverengi sulardan ibaretti. Dalga yoktu – yabani ot koçanlarıyla ve eski sokak lambalarına benzeyen kesilmiş palmiyelerle dolu kirli bir aynaydı. Kıyıları çamurla ve ince bir alüvyon şeridiyle kaplıydı; hareketsiz, karanlık göletin kıyılarında kuruyan yeşil tezeklerin biriktiği yerlerde sinekler uçuşuyordu.

"Korkunç," dedi annem.

"Bu kadar çaresiz olma." Babam bana baktı. "Annen çok karamsar," dedi.

Mr. Haddy, Brewer'ın köyünü görünce sevinçle bağırdı. Annesi orada yaşıyordu. Köyün kulübeleri sahilde yığılmıştı. Çan kulesine benzeyen bu kulübelerin cepheleri lagünle aynı renkteydi. Kayıklarını mendireğe doğru yüzdüren Zambu'lar göze çarpıyordu. Buğulu bir akşamüstüydü, güneş denizin gri pusu üzerinde mor bir çember gibi aslıydı.

Babam, "Burada yollarımız ayrılıyor," dedi.

"Benimle gelmiyor musunuz, Baba?"

"Hayır. Yani sen bizimle gelmiyorsun."

Mr. Haddy korkusunu yutmak istermiş gibi yutkundu. Ama boğazında takılıp kalmış, Adem elmasıyla birlikte çır-

pınıyordu. Henüz karaya çıkmaya hazır olmadığını söyledi.

"Figgy ağırdan alıyor."

"Bana, 'Haddy teknen nerede?' diyecekler."

"Onlara başına gelenleri, deneyimini anlatabilirsin. Benim bir karım, dört çocuğumdan başka hiçbir şeyim yok. Ama benim şikâyet ettiğimi duydun mu hiç?"

Mr. Haddy ağzını tekrar açıp derin bir nefes aldı ve feryat etti. "Benim hiçbir şeyim kalmadı!"

Pipantonun kıçından pruvaya doğru sallanarak ilerleyen babam, kol saatini kolundan çıkardı. Eski, pahalı bir saatti – altın kayışlı, bir saat. Babam saatiyle gurur duyardı. Tüm kaçışlarımıza, taşınmalarımıza ve felaketlerimize dayanmıştı. Sağlam, su geçirmez ve dakik olan bu saat, bu tekne üzerindeki tek değerli eşyaydı. Babam sıklıkla saatin bugün kendisinin satın alırken verdiğinin iki katı ettiğini ve her yıl değerinin arttığını söylerdi. Ama, saati Northampton mezbelesinde şans eseri bulmuş olması da olasıydı.

"Bu bankada para sayılır Fig."

Mr. Haddy ellerini ceplerine soktu. "Senin saatini alamam."

"Artık benim ihtiyacım yok – değil mi, anne?"

Mr. Haddy'nin zayıf elini tutup cebinden çıkarttı ve saati direnen parmaklarının arasına zorla yerleştirdi. Ve güldü.

"Oğlum, zamana dikkat et ve kötülüklerden sakın."

Mr. Haddy anneme baktı. "Deneyim," dedi.

"Al onu," dedi annem. "Sen bize iyi bir arkadaş oldun."

Mr. Haddy saate bakıp kederle gülümsedi ve dişlerini ıslatarak, "Ama siz nereye gidiyorsunuz, Baba?" dedi.

Babam, "Bu lagündeki en saklı koya doğru kürek çekeceğiz. O koyun, insan veya bulaşık barındırmayan en küçük köşesini bulacağız. Ağaçlar, su, toprak – ihtiyacımız olan tek şey bu temel maddeler. Orada gizleneceğiz. Beni asla bulamayacaklar."

"Brewer'ın yerini sevmedin mi?"

"Çok ortada," dedi babam. "Leş yiyicilerin beni ziyarete gelmesini istemiyorum."

Pipanto, Brewer'ın köyüne doğru sürüklenmişti. Çan kulesi biçimdeki derme çatma kulübeler, yemek pişirmek için yakılmış ateşler ve çamurlu kıyılar, ıslak Zambu'lar ve bir köpek.

"Ben gerçekten sessiz sakin bir yer istiyorum. Tenha, kimsenin yaşamadığı boş bir köşe. Burada olma nedenimiz bu! Haritada görünen bir yer, işime yaramaz."

"Laguna Miskita haritada yok."

"Ne kadar küçük?"

"Baba, o kadar küçük ki," dedi Mr. Haddy, "oraya vardığınızda orada olduğunuzu anlamazsınız."

Babam pipantoyu elindeki sırıkla dalgakırana doğru yüzdürürken Mr. Haddy bize yolu tarif etti – Brewer sahilinden iki mil boyunca kanala, sonra üç mil boyunca karaya doğru. "Gidebildiğiniz yere kadar ilerleyin." Minnettarlığını yol talimatlarını uzatarak belli ediyordu. Ama onu kıyıda indirdiğimizde, çamurda ağır ağır yürüyerek annesinin kulübesine doğru ilerlerken arkasında dönüp bakmadı. Bileğini kaldırmış, yeni saatini hayranlıkla inceliyordu, çok geçmeden etrafını onu şarkılarla karşılayan Creole ve Zambu çocukları sardı.

Onun gidişini görmek bana acı veriyordu. O artık bizden değildi. Yine yalnızdık – babamın devamlı söylediği gibi, ilk aile. Ama eski arkadaşlarımız olmadan –Mr. Haddy, Maywit'ler, Zambu'larımız, Ma Kennywick ve diğerleri– son aileye benziyorduk.

Derenin Brewer'a yöneldiği kolu bulduk. Babam tekneyi derenin bir dizi lagüne açıldığı bölgeye doğru yüzdürdü. Lagünlerin sonuncusu Laguna Miskita'ydı. Öyle olmalıydı – daha fazla ilerleyemiyorduk. Bizimkine yandan kavuşan

ve bir cayukanın bile giremeyeceği kadar küçük bir dereden başka akarsu yoktu. Burası hiçbir yerdi, çıkmaz sokaktı, etrafta tek bir kulübe bile yoktu. Kıyıda pipantomuzu ters çevirdik ve sırıklarla destekleyerek kaldırdık. Burası evimizdi. Balıkçıllar, yalıçapkınları, kafamızın üzerinde uçuşan pelikanlar vardı. Kıyıdaki kısa gri ağaçların arasında da melul bakışlı inekler dolanıyordu. Lagün kaynıyor, içinden çürük kokulu bir buhar yükseliyordu. Pişmiş karaciğer rengindeydi. Etrafımızda sinekler vızıldıyordu. Çamur bile kanıyordu, yeraltındaki pis gazın basıncı, kıyıda istiridye kabuğundaki gamzelere benzeyen çukurlar açmıştı.

Babam, "Burada yalnızız," dedi. "Bakın, hiç ayak izi yok!"

Bundan sonra basit bir hayatımız olacağını söyledi – bahçıvanlık, balıkçılık ve lodosçulukla uğraşacaktık. Zehirli aygıtlar olmayacaktı. Jeronimo'daki hatalarımızın hiçbiri olmayacaktı, sifonlu bir tuvaletten daha lüks bir şeyimiz olmayacaktı. Şuraya bir sebze bahçesi, öteye bir kümes ve yağmura dayanıklı bir kulübe, o kadar.

Annem, "Tavuk mu?" dedi. "Tavukları nereden bulmayı düşünüyorsun?"

"Ağaç hindileri," dedi babam. "Tavuk jenerik bir kelime. Hindi yetiştireceğiz – onları evcilleştireceğiz."

"Başka?"

"Bu kadar. İyi tarafı da bu zaten. Hayatta kalmak durmadan çalışmak demektir. Başka bir şey için zamanımız yok!"

"Çok çileli olacak, "dedi annem.

"Çileli iş dürüst iştir."

O gece ve sonraki gecelerde, ters çevirdiğimiz pipantonun altında uyuduk. Geceleri serin oluyordu, sivrisinekleri uzakta tutmak için tütsü saksıları kurduk. Bütün gün burayı konforlu hale getirmek için çalışıyorduk. Bunu daha önce Jeronimo'da da yapmıştık ama sahili taramaya başlayana kadar elimizde yanık bir paladan başka hiçbir alet yoktu. Bir

hela ve bir yemek pişirme alanı yaptık; babam adımlarıyla ölçerek bir bahçe yaptı – kıyıdaki toprak o kadar siyah ve yumuşaktı ki, kazmaya gerek olmadığını söyledi.

"Yağmurun başlaması birkaç hafta sürebilir. Bu arada, gerçek bir ev inşa edeceğiz, su geçirmez bir ev, o tohumları ekime hazır hale getireceğiz."

Yeni kulübemizi hazırlamaya başlar başlamaz April hastalandı, sonra Clover, sonra Jerry ve annem. İshal olmuşlardı ama yüzleri soluktu ve ateşleri vardı. Pipantonun altına uzanıp inliyor, koşarak tuvalete gidiyorlardı. Annem o kadar yolculuk etmekten, çalışmaktan ve yabani manyok ve balıktan oluşan menümüzden, çamuru kazarak çıkarttığımız deniz salyangozlarından hastalandıklarını söyledi.

"Eğer nedeni yemekse Charlie neden hasta değil?" dedi babam. "Çok çalışmaktansa, ben niye yatmıyorum?"

"Ne hakla bizi rol yapmakla suçlarsın?" dedi annem.

"Sadece soruyorum."

"Bize kabadayılık taslama, Allie!"

Babam sustu. Bu gri lagünün hareketsizliğinde tartışmalarını dinlemek korkutucuydu ama sessizlikleri daha da korkutucuydu. İki gün boyunca birbirleriyle konuşmadılar, bu yüzden biz çocuklar da hep fısıldayarak konuştuk.

Annem iyileşti ama hâlâ halsizdi. Babam, "Özürlüler tohumla uğraşsın," dedi; babam ve ben kulübemiz için malzeme toparlarken onlar da Miskito'nun verdiği sebzeleri ve mısırları ayıklayıp tohumlarını kuruttular.

Terkedilmiş bir tekne bulmuştuk. Yama yapıp çatlaklarını kalafatladık. "Salağın biri bunu atmış – gayet iyi durumda bir tekne!" Her gün karaya vurmuş odun parçalarını toplamak için körfeze ve Brewer'a gidiyorduk – akıntının kıyıya vurduğu kirişler ve keresteleri çamurlu kıyıya gömülmüş halde buluyorduk. Bu odunların çoğunda çivi ve delikler vardı. Bunları temizliyor, düzelttikten sonra kulübenin teme-

lini sağlamlaştırmak için kullanıyorduk. Sahili tarama, gelgitlerin kıyıya bıraktıklarını toplama işinden de başka değerli mallar ediniyorduk.

Deniz kıyısındaki tüm kulübeler sütunlar üzerine inşa edilmiş derme çatma yapılardı. Ama babamınki öyle değildi. Onun kulübesi küçük bir mavna gibiydi, küvet biçimindeki dibi kıyıya yaslanmıştı. Kulübeyi suya dayanıklı yapmak için çok uğraştı; çatlaklarını ziftle kapattı, sıçanlardan ve nemden korumak için üzerine teneke şeritleri çaktı. Bu mavna kulübenin altı pipanto biçimindeydi ama kendisi bir pipantodan daha büyüktü.

Bir gün evimizi kurduğumuz yere bir Zambu geldi. Babam onu çağırana kadar bizi görmedi. Yüzü yumruk yemiş gibi yassıydı ama temiz sarı bir gömleği ve hasır bir şapkası vardı. Adı Childers'tı. Kiliseye gidiyordu. Günlerden Pazar olduğunu söyledi.

Babam, "Bunu bana anlatmamış olmanı dilerdim," dedi.

Childers korkusundan bir kahkaha attı.

Babam, "Tanrı yedinci günde dinlememiş olsaydı, işini bitirmiş olabilirdi. Hiç bunu düşündün mü?" dedi.

Childers, "Burada bir mavna mı inşa ediyorsunuz?" dedi.

"O bir ev."

"Bir mavnaya benziyor. Ya da bir tekneye."

Öyleydi – Laguna Miskita'ya bakan çamurlu kıyıda çatısı olan bir tekne.

"Yağmurlar başladığında ben kupkuru olacağım. Bunu bir düşün."

Zambu bunu düşündü ve babam yüzüne bakarken, şakacı ve tutuk bir edayla tekrar güldü.

Bu iki adam arasındaki fark beni hem şaşırtmış hem de korkutmuştu. Sarı gömleği ve hasır şapkasıyla, baston olarak kullandığı sopasıyla Zambu ve uzun boyu, kemikli, kırmızı, uzun yağlı saçları, sakalı, vahşi bakan gözleri, eksik par-

mağı ve yelken bezinden yapılma şortuyla babam... Babam Zambu'dan daha zayıftı. Ve o ana kadar ne kadar vahşi göründüğünü fark etmemiştim. Gerçeği bilmeyen birisi Zambu'nun değil de onun vahşi olduğunu sanırdı. Zambu'nun babamınkine benzeyen saçları ve gözleri olsaydı, arkama bakmadan kaçardım. Ama babamın korkuluğa benzer görüntüsüne alışmıştık, ormanların vahşi adamı olmasına ve haykırmasına da.

Babam kulübenin etrafında dolanıp avantajlarını anlatırken Zambu endişeyle kıkırdıyordu.

"Ne kadar kullanışlı olduğunu gördün mü?" dedi. Hiç kazık olmadığı için depremde yıkılmazdı. Ziftlenmiş çatısı yağmur sızdırmazdı. Sivrisinek Sahili'nde batmış gemilerin kalıntılarından yapılmıştı –okyanus her bir keresteyi aşındırmış ve pürüzlerini gidermişti. İki uzun kamarası vardı, büyükler ve çocuklar için, her birinin kendi girişi vardı. İçinde her şey vardı – gizlilik, sağlamlık ve zarafet. Palmiye yaprağından yapılma barakalar bir yaz fırtınasıyla yıkıldıktan çok zaman sonra bile burada duruyor olacağını söyledi babam.

"Haklı olduğumu kanıtlayabilmek için gerçekten kötü bir fırtına çıkmasını istiyorum. İşte o zaman kulübemin içinde kıvrılıp karnıma kramplar girene kadar güleceğim. Kalın duvarlar ve kamaralar arasındaki lombarlar sayesinde içerisi hep serin oluyor. Artı, çatıyı krikoyla kaldırabilirim. Ama bunları sana anlatma zahmetine niye girdiğimi bilmiyorum."

Childers, "Benim çatım akmıyor," dedi.

"Göreceğiz. Ama açıkçası siz yerlilerin en büyük hatası da bu. Her zaman çatınız hakkında konuşuyor, başınızın üstündekine konsantre oluyorsunuz. Peki ya altınız?"

Childers geri adım atmaya başlamıştı.

"Altınız da en az üstünüz kadar önemli. Evlerinizi sütunların üzerine, yerden on fit yüksekliğe dikerek sorunu bertaraf edemezsiniz. Bu, sorunu sadece büyütür – sizi daha

savunmasız, daha ortada ve geçici kılar. Amerika'da neler olduğuna bir bak!"

Babamın söylevi Zambu'yu gafil avlamıştı. Cevap veremedi. Hâlâ çamurlu kıyıda gerisin geri yürüyordu.

"Bu ev su sızdırmaz, üstü de altı da," dedi babam. "Seninki de öyle mi? Senin zeminin de su geçirmez mi?"

Zambu şimdi tohumları kümeler halinde ayıran annemi ve ikizleri görmüştü. Eski moda bir nezaketle şapkasıyla selam verdi.

"Nasılsınız, Ma?"

"Bahçemi çiğneme," dedi babam.

Zambu yere baktı. Ortada bahçe falan yoktu. Parmak uçlarında yürüyerek hayali saban izlerini geçip kıyıya doğru ilerledi.

"Şimdi de kümesimi mahvediyorsun!"

Zambu hiçbir şey göremedi. Kümes yoktu. Ama ayaklarını çekti, kollarını açtı ve görünmez bir kümes yolunu kapatıyormuş gibi korkuyla kaşlarını çattı.

"Bunu hatırla. Hiçbir deneyim tesadüfi değildir. Onu arayan insanlara verilen bir ödüldür. Bu üzerinde düşünülerek yapılması gereken, zor bir iştir. Kiliseye gitmeyi seçiyorsun – dünyanın durumunu ve nasıl bu hale geldiğini düşünürsek, tuhaf bir tercih. Tanrı yedinci günde odayı terk etti – sen niye aynı tembel hatayı yapasın ki? Bunun gibi bir kulübe yapabilecekken niye dua edesin ki?"

"Aletlerim yok." Zambu paniklemişti. Koşmaya başladı.

Babam bağırarak adamı takip etti.

"Benim de aletlerim yok. Burada gördüğün her şeyi iki elimde yaptım!"

Ama Zambu gitmişti. Körfez kıyısında Brewer yönünde gözden kayboldu. Babamın söylediğini duymuş olamazdı. Bunun bir önemi yoktu çünkü babamın aletler hakkında söylediği doğru değildi.

Babam, "Bu adamı kötü niyetli merakından dolayı hiç sevmedim," dedi.

İşimize söndük. Babam aletlerimiz olduğunu inkâr etmişti. Bu bir yalandı, bir başka icattı. Onu rahatlatmıştı.

Bizim aletlerimiz vardı, elimizde aletlerden daha fazlası vardı. Sivrisinek Sahili ihtiyaçlarımızın çoğunu karşılıyordu. Sahilde bir çatal çekiç ucu bulmuş ve bir sap takarak kullanılır hale getirmiştik. Büyük çivileri ısıtıp uçlarını döverek tornavida ve keski yapmıştık. Yosunların arasında bulduğumuz paslı bir testere şimdi kullanılmaktan ışıldıyordu. Enkazdan tel, teneke ve şişe toplamış, bulduğumuz yırtık balıkçı ağlarını yamamıştık, annemin hepimize şort, kendisine de bir önlük dikmesine yetecek kadar yelken bezi bulmuştuk. Annem kuş kemiklerini iğne niyetine kullanıyordu. Brewer's köyünden gerçek iğne alabilirdi ama babam kuşları –"Leş yiyiciler!"– öldürme ve iğne yapmak için kemiklerini bileme fikrini daha çok sevmişti.

Sahili taramak pis ve yorucu bir işti. Laguna Miskita'daki ilk haftalarımızda hemen hemen her gün, şafak öncesinin yarasalar tarafından ele geçirilmiş hışırdayan karanlığında, bulduğumuz sandalı körfeze indiriyor, Brewer'ın önünden geçip Mocobila adındaki harabe bir köye gidiyorduk. O köyün hemen batısında, Zambu'lar uykudan uyanmadan önce, sahilde işe yarar şeyler arıyorduk. Babam ve ben yan yana yürüyor –hasta olmadıkları zaman Jerry ve ikizler de bize katılıyordu– gece gelgitin sahile bıraktığı odun, halat ve yosun kördüğümünü çözerek tarıyorduk.

Hiç kullanamayacağımız kadar çok olta takımı, halat ve paçavra, plastik şişe, zift topağı, kürek, kano küreği, yemek kabı ve tava bulmuştuk. Bir gün altı fit uzunluğunda bir merdiven bulduk, iki gün üst üste de tuvalet oturağı bulduk.

Bu, Northampton mezbelesinde leş avına çıkmaya benziyordu ama babam etraftayken leş avı terimini kullanmamayı

tercih ediyordum. Northompton'da olduğu gibi, kıyı da her zaman kuşlarla doluydu, bazen enkazı tarayabilmek için onları kovalamak zorunda kalıyorduk. Bu sahilde akbabalar da vardı ve babam sadece bize diğer akbabaların onu nasıl yiyeceğini göstermek için bir akbabayı sapanla vurdu; korkunç bir gündü.

"Northampton'da da böyleydi," dedi babam.

Jerry, "Mezbeleyi mi kastediyorsun?" dedi.

"Şehri," dedi babam. "Tüm o okul çocukları."

Akbabaların kanatları kırık bir şemsiye gibi sallanan ölü kuşun göğsünden kanlı et parçaları koparmasını seyrettik.

Bulduğumuz odunlar ve hırdavatın büyük bölümü denizde temizlenmiş ve beyazlamış oluyordu. Metaller pas veya yosun bağlamış oluyordu ama babam eski bir tavayı alıp kumla zımparalamayı seviyordu. Yemek kaplarını onarıyor, klozet kapaklarını yeni helamıza takıyor ve bize araba lastiklerinden yeni sandaletler yapıyordu.

Yalnız olduğumuza memnundum. Aptal şortlarımızı, ev yapımı sandaletlerimizi veya Laguna Miskita'daki hurdalığımızı kimse görmüyordu. Zambu Childers bir daha hiç gelmemişti.

Babam, "Burada bir sanayi Darwinizmi iş başında," dedi. "Bu sahile vuran şeyler fırtınaları, gelgitleri ve deniz saldırılarını atlatan, yok edilmez kalıntılar. Kendilerini kanıtlamışlar – havanın ve zamanın sınavını başarıyla geçmişler. Onları kullanarak yok edilemeyecek bir yerleşim yeri inşa ediyoruz. Ortalama bir Crusoe, bir kazazede maymun gibi yaşar. Ama ben aptal değilim. Mesela şu klozet kapakları. Bu doğal seçilim. Rezervuar gitmiş ama onlar sonsuza kadar dayanıyor."

Kolları kopmuş plastik bebekleri, garip spor ayakkabıları, strafor tomarlarını kenara atıyordu. Yırtılmış can yeleklerine ve paslanmış sprey kutularına hırlıyordu. Onun, "İşte mükemmel durumda bir mapa –" demesine alışmıştık.

Annem babama saksağan diyordu. Durmadan konuşması ve sesi nedeniyle böyle dediğini sanmıştım ama sahili taramasını ve hurda toplamasını kastediyordu. Hiçbir pratik kullanımı olmayan şeyleri kampa getiriyor –koşum takımı bunlardan biriydi, elektrik prizi de bir diğeri– ve "Bir gün işimize yarayacaklar," diyordu.

Amerika hakkındaki söylevleri dışında ("Korkunçtu!" – o zaman niye gülümsüyordu?) pek değişmemişti. Ama bizim koşullarımız oldukça değişmişti. Evimiz, yiyeceğimiz ve düzenimiz vardı ama yine de burada hayat çok zordu. Bütün gün uğraşıyorduk. Babam aralıksız çalışmanın iyi olduğunu söylüyordu – hayatta kalma işi insanı sağlıklı yapardı. Ama genelde ishaldik, ateşimiz çıkıyordu ve kum biti ısırıklarından hasta oluyor, hamakta yatmak zorunda kalıyorduk. Her kesimden sonra makasın sıcak deniz suyuyla dezenfekte edilmesi gerekiyordu.

Babam hiç hasta olmuyordu.

"Övünmüyorum. Sadece teslim olmuyorum. Hastalıkla savaşıyorum. Temizliğine dikkat edersen asla hasta olmazsın."

Laguna Mistika'ya geldiğimizde bir kalıp sabunumuz vardı. Babam sabunu nereden aldığını bize söylemeyi reddetmişti. Ben, Rio Sico'daki Miskito'nun kulübesinde duş aldıktan sonra aşırdığını tahmin ediyordum. Ama Mocobile'da Sam adındaki bir Creole'nin işlettiği bir dükkân vardı. Babam ona Sam Amca diyordu. Yerli Zambu'lara un, yağ, balta başı ve olta satıyordu. Babam o dükkândan mutlaka uzak duruyordu.

Sam Amca bir gün bizi sahili tararken gördü ve babama jeneratörler hakkında bilgisi olup olmadığını sordu. Onunki bozulmuştu. Babam jeneratörünü tamir etti ama karşılığında para kabul etmedi. Sam Amca ısrar edince bir kutu peynire benzer sabun almayı kabul etti. Babam sabunun Laguna

Miskita'da eksikliğini duyduğumuz tek şey olduğunu söyledi. "Bunu bitirene kadar, kendim sabun yapmanın bir yolunu bulmuş olurum," dedi. Jeronimo'da domuz yağından sabun yaptığımızı hatırlattı. "Sizi hasta eden şeye iyi gelir. Yiyebilirsiniz bile!"

Burası, nehir kıyısındaki yağmur ormanı veya Jeronimo'da sevmeye başladığımız cangıl gibi değildi. Deniz kıyısında, alçak, tuzlu, sıcak ve ince sineklerle dolu bir yerdi. Burada tapir veya susamuru yoktu, sadece kertenleler, sıçana benzeyen hayvanlar ve kızartılınca çok yağlı olan deniz kuşları vardı. Kuşları sert etleri için değil yumuşak tüyleri için öldürüyorduk çünkü babam yumuşak yastıklarımız olmasını istiyordu. Etrafımız ölü ağaçlarla dolu bataklıklarla çevriliydi. Ağaçlar çıplak ve griydi. Kabuklarının düştüğü yerlerde mantarlar bitmişti. Günbatımında bataklıklardan yarasa ıslıkları yükseliyordu. Palmiye ağaçları vardı. Babam beni ve Jerry'yi palmiyelere tırmandırıp hindistancevizlerini aşağı atmaya cesaretlendirdi. Jerry yüksekten korkuyordu; daha yarısına tırmanmadan ağlıyor, yere indiğimizde babamın bir pislik olduğunu söylüyordu.

"Eğer onunla işbirliği yapmazsan, senden nefret eder," dedim.

Jerry, "Benden nefret etmesini istiyorum," dedi.

Bazen, artık yalnız olduğumuz için, birbirimizi daha iyi tanıdığımızı ve daha az sevdiğimizi düşünüyordum. Saklanacak hiçbir yer yoktu. Dönüm'de olmak istiyorduk.

Hâlâ kurak mevsimdeydik – yağmur nerede kalmıştı? Buradaki üçüncü haftamızdan sonra, Laguna Mistika'nın su seviyesinin haftada yaklaşık bir fit kadar alçaldığını fark ettik. Batık tekneler açığa çıkmıştı, derinlerdeki delikli cayukalar, çamurla kararmış inek kafatasları ve balık iskeletleri de. Bir gün, bir sandalın bir kilise penceresini andıran küpeştesi lagünün yüzeyinde belirdi. Kıyıya çektik ve sandala yağlı bir

takma motorun bağlı olduğunu fark ettik. Babam motoru çıkardı ve her parçasını temizlemeye başladı. Sandalı küvet olarak kullandık – "Şu misyoner dingiller bir bu işe yarar işte!"

Annem bu kadar çok ekim işimiz varken aptal bir takma motorla uğraşmanın anlamsız olduğunu söyledi. Tohumlar sığ kutularda yeşermeye başlamıştı. Yakın zamanda sıra halinde ekilmeleri gerekecekti.

Bu bir tartışma başlattı. Yakınlarda olsaydık bu kadar çok bağırmazlardı. Ama biz çocuklar sandalda, yılan balığı avlıyorduk. La Ceiba'daki ilk günümüzde adamın denize attığını gördüğümüz yuvarlak ağlardan kullanıyorduk. O zaman o adama acımıştım. Ama şimdi biz de o zavallı balıkçı gibiydik.

Mağaradan babamın "Bu *Evinrude* motoru atmayacağım. Ne zaman işe yarayacağı hiç belli olmaz," diyen sesini duyduk.

"Saksağan!"

Onları göremiyorduk. Sesleri lagünde çınlıyordu. Parçalanan yankıları ölü ağaçlarda ve damlayan sularda ıslanan sümbüllerin büyüdüğü sahilde yankılanarak bize geliyordu.

"Bu saksağan senin hayatını kurtardı, Anne. Ben olmasaydım, şimdi hepiniz ölmüştünüz."

"Jeronimo'yla övünemezsin. Hayatımızı en başından tehlikeye atan sensin."

"Jeronimo'dan bahseden kim?"

"Hayatımızı kurtarmışsın – böyle dedin."

"Jeronimo sadece bir muhakeme hatasıydı. Orada çok hırslıydım. Buzun her şeyin yanıtı olduğunu düşündüm. Ama şimdi kendi kendini korumanın tek önemli şey olduğunu biliyorum. Ben sizi Jeronimo'ya *götürerek* hayatınızı kurtardım!"

"Sen bizi havaya uçurdun!"

"Sizi Amerika'dan çıkardım. Amerika battı, Anne. Tam anlamı ile."

"Nereden biliyorsun?"

"İşte kanıtı."

Bizim göremediğimiz bir şeyi tıngırdattı.

"Çöp," dedi annem.

"Lodosçunun ganimeti. Ölü bir medeniyetin enkazı – batmayan kısmı. Amerika battı ve bu şeyler bizim ıssız kıyımıza sürüklendi."

"Bu çok mantıksız, çılgın bir açıklama."

"Katılıyorum. Ama dünya çıldırdı. Ve biz buraya geldik. Daha iyi bir yer biliyor musun?"

"Allie, burada bizi öldüreceksin!"

Suyun pekleştirdiği sesi titriyordu. Ağı ve kürekleri sıkıca tutup onları dinleyerek mağarada kaldık.

Clover, "Annem kavga çıkarıyor. Hep onun hatası," dedi.

Jerry, "Sen de bir pisliksin, Clover. Annem haklı. Burası berbat bir yer. Umarım babamın kafasına dank eder," dedi.

April, "Bu aptal yerden koşarak kaçmak istiyorum," dedi.

Hepsine çenelerini kapatmalarını, yoksa kanoyu ters çevirip onları peşimden yüzdüreceğimi söyledim.

"Ya babam haklıysa?" dedim. Ve dinledik.

Şimdi, "Hayatı senin için katlanılır kılıyorum. Katlanılırdan daha fazlası! Burası, arkamızda bıraktığımız çorak toprağa kıyasla gül bahçesi," diyordu.

"Jeronimo'da mı?"

"Amerika'da! Orada sadece leş yiyiciler kaldı! Biz ilk aileyiz, Anne. Orada neler olduğunu biliyoruz. Ekinlerimiz yeşermeye başlar başlamaz kendi kendimize yetiyor olacağız."

"Senin bahçen hayali bir bahçe. Tavukların hayal ürünü. Ekin yok. Hiçbir şey ekmedik. Hayvancılıktan ve dokumacılıktan bahsediyorsun. Burada sahilden gelen çöplerden başka bir şey yok. Tek yaptığın o motorla oynamak. Kendine bir bak Allie. İnsan gibi görünmüyorsun."

Bu benim, kiliseye giden Zambu Childers temiz gömle-

ğiyle ziyarete geldiğinde düşündüğüm şeydi. Demek annem de fark etmişti.

Babam, "Ben senden geleceğe bakmanı istiyorum," dedi. "Hayal gücünü kullan. Haklı olduğum ortaya çıkacak. Seni burada zorla tutmayacağım. Eğer memnun değilsen –"

Bu kadardı. Dikkatle dinledik ama suyun sandalın kenarlarına vurma sesinden ve balıkçılların bağırmalarından başka bir şey duymadık. Mağaradan çıktık ve avlunun boş olduğunu gördük, ateşin başında kimse yoktu. Plajdan gelen odun ve metal yığını enkazdaki çöpler gibi görünüyordu.

Sonra babamı gördük. Tek başınaydı, birbirine uymayan biri uzun bir kısa lastik botlar giymişti. Konuşmadı. Kavgalarını duyduğumuzu tahmin etmiş miydi?

Lagünün hemen üstünde çamurlu kıyıdaki bahçeyi sürmeye başladı. Ona katıldık ve tek kelime etmeden, tohumları atacağımız olukları kazmasına yardımcı olduk. Öğleden sonrasının geri kalanında somurtkan ve utanmış bir halde çalıştık.

Annem gece olunca ortaya çıktı. Bize sarıldı. Yürümeye gittiğini söyledi. Ama buralarda yürüyecek yer yoktu. Bacakları dizlerine kadar çamurluydu, saçlarında kabuklar vardı ve yüzü kirliydi – ağlamıştı.

Babam, "Bir duş al," dedi. "Sana çok iyi gelir."

Jerry, "Anne burada daha ne kadar kalacağız?" dedi.

Annem konuşmadı. Babama baktı.

Babam, "Ona cevap ver Anne," dedi.

"Hayatımızın geri kalanı boyunca," dedi annem.

Babam memnun oldu. Gülümsedi ve "Şanslıyız – yağmur yağacak gibi görünüyor," dedi.

24

Zamk renkli bulut şeritleri mavi gökyüzündeki çatlakları yalayıp geçiyordu ama bizim lagünümüzün ötesinde, Brewer's yönünde her öğleden sonra yoğun bir bulut kümesi oluşuyor, titreyerek orada kalıyordu. Bulaşık teli benzeri dokuları olan bu bulutlar gri-siyah renkteydi. Gece karanlığına kadar orada asılı kalıp şişiyor, bir dağ yamacı kadar büyüyorlardı.

Yekpare bulut kümesi sabahları gitmiş oluyor, güzel ve yumuşak bulut şeritleri ve lüleleri bir tavanda asılı balonlar gibi salınıyordu. Kara bulut geç saatlerde geri geliyor, her seferinde daha zalim görünüyordu. Yağmur yağmıyordu.

Babam bahçeyi ekmesine yardım etmemiz için bize bağırıyordu. Gündüzleri daha da deliriyordu. Bizim tembel ve yavaş olduğumuzu, bize ihtiyacı olduğunda ortadan kaybolduğumuzu söylüyordu. Yağmur konusu onu çıldırtmıştı. Yağacağını vaat etmişti ama yağmamıştı. En çok da Jerry'ye bağırıyordu. Jerry babama yeni bir lakap bulmuştu – 'Osurukçu'.

Yağmurun, Jeronimo'daki gibi bardaktan boşalırcasına, ağaçları şiddetle döven kara çubuklar şeklinde yağmasını bekliyorduk. Ama sadece kara bulutun günlük yükselişiyle ve değişken esintilerle yetinmek zorunda kalıyorduk. Babam açıklarda kasırga olduğunu ve iliklerimize kadar ıslanmamızın an meselesi olduğunu söylüyordu. Boğucu sıcakta, doğu-

daki ağaç tepelerinin üzerindeki kara gökyüzünü izleyerek çalıştık ve bekledik. Fırtına pusuya yatmış, buruşuk perdelerinin arasında bizi izliyordu. Daha yakınımıza gelmedi.

Lagünümüzün su seviyesi düşmeye devam ediyordu. Nilüfer yaprakları uzun sapları üzerinde salınıyordu. Toprak o kadar kuraktı ki, çamur sertleşip kaskatı olmuş, çimento kıvamına gelmişti. Fidelerimizi – fasulye, mısır ve küçük domates filizleri – ekmek için çamur tabakasını yarıp arık açmamız gerekmişti. Kökleri ıslak tutmak için kovalarla su taşıyıp arıklara doldurduk.

Babam mekanik pompayla uğraşırken biz çocuklar da kova tugayını oluşturduk (işimiz buydu). Tahta savaklara su boşaltan bir pompa yapmıştı, pompa, depolanan lagün suyunu çamurlu kıyıdan kalasların üzerinde takır tukur ilerleyerek toprağa boşaltan bir dizi saplı kovadan oluşuyordu. Ama bu pompayı çalıştırmak için yedi kişi gerekiyordu ve babam süreli bize bağırıyordu, biz de kova işini yapmaya devam ettik.

Kara buluta dönüp kaşlarını çatarak, "Niye orada asılı duruyor? Niçin yağmur yağmıyor?" diyordu.

Tüm yaptığımız su taşımak ve yiyecek aramaktı ama buna rağmen sıcaklık evleklerimizi kurutuyor ve bahçedeki bitkilerimizin bir bölümünü solduruyordu. Akşamları manyok, balık ve haşlanmış muz yiyorduk. Babam ketumdu. Onu yemek yerken veya uyurken göremiyorduk. "Burada işler yoluna girene kadar bekleyeceğim. Bu olana kadar bana dinlenmek yok – ve beni şu şeyleri yerken göremezsiniz." Yemek yemeyince daha az uykuya ihtiyacı olduğunu söylüyordu.

Takma motoru kurmak için geceleri çalışıyordu. Motorun parçalarını zımparalıyor, piston grubu için yeni contalar kesiyordu. Ama ne gazımız ne yağımız vardı ve motorda bujilerin olması gereken yerlerde koca delikler vardı. Bunu önemsemiyormuş gibi görünüyordu. Motoru pelikan yağıyla

yağlıyor, marş ipini çekerek boğuyor, titretip öksürtüyordu. Motor kızarmış pelikan kokusu salıyordu.

Annem takma motorun babamın yeni oyuncağı olduğunu söylüyordu.

"Bu zımbırtı sayesinde aklıma mukayyet oluyorum," dedi babam.

Bunu duyan annem nefesini tuttu ve o arkasını dönene kadar babama baktı.

Kara buluta, "Yağmur!" diye bağırdı.

Sesi o kadar yüksek, o kadar ısrarcı ve emir vericiydi ki, omuzlarımızı kamburlaştırıp üzerimize yağmur boşalmasını bekledik. Ama sadece kara bulut ve esen rüzgâr vardı.

Ellerini salladı ve "Buraya; Sivrisinek Sahili'ne geldiğimde, bu insanların kendi durumlarını iyileştirmek için bu kadar az uğraşmış olmalarına şaşırmıştım. Domuz gibi yaşıyorlardı. Cılız mahsulleri ve acınası evleri beni üzmüştü. Ne yiyorlardı – mısır kabuğu mu? Ayak parmaklarını mı çiğniyorlardı? Yüzüstü yatıp yağmurun omuzlarından akmasına izin mi veriyorlardı? Kendilerini neyle temizliyorlardı? Aletleri neredeydi? Hayal kurarlar mıydı, kurarlarsa, neyin hayalini?"

Bahçede bitkileri suluyorduk. Onu dinlemek için kovalarımızı yere bıraktık.

"Böyle düşünmüştüm," dedi. "Ama şimdi, bir sene burada yaşadıktan sonra, bu kadar çok şeyleri olması beni hayrete düşürüyor," dedi.

Clover, "Jerry senin Zambu'lara saygı duymadığını söylüyor," dedi.

İhanete uğramış olan Jerry endişeli ve mutsuz görünüyordu.

"Onlara hayranlık besliyorum," dedi babam. "Domuzlar gibi yaşıyor olsalar da. Ama bu bana göre değil – günü gününe, kıt kanaat yaşamak. Bu benim tarzım değil. Burası kalıcı

bir yerleşim yeri. Hiçbir zaman kolay olacağını vaat etmedim. Sağlam temeller atıyoruz. Bu bir organizma. İşlemeye başladığında her şey farklı olacak."

"Yüksek sesle düşünerek," ağaç tavuklarını hindi gibi yetiştirmekten, bir başka balık çiftliği kurmaktan, bir tütsü tesisinde et tütsülemekten bahsetti. Asıl sorunun yiyecek olmadığını söyledi – asıl sorun pislikti. Çamurlu kıyının üzerine kalaslar döşeyip bir avlu oluşturacak, her seferinde bir bölümünü kuracak şekilde bir güverte inşa edecek, bunu geniş, güneşlikli ve banyolu bir verandaya dönüştürecekti. Sağlıklı yiyecekler, temizlik, bol sıcak su ve sineksiz bir yaşam.

"Burada bir balık çiftliği, şu tarafa bir su kulesi ve bir kazan. Tropikal iklimde buz olmaması sorun değil ama sıcak su eksikliği büyük sorun – bu kimin aklına gelirdi? Bir iskeleye açılan, kesişen geçitler görüyorum, bahçe etrafındaki kafes çitlerin aralarından bitkiler boy atıyor. Her taraf köprülerle ve yollarla dolu – ayaklarımız yere hiç değmeyecek."

Bu lagün kampını devasa bir iskeleye çevirecektik.

İyi fikirdi ama şimdilik elimizde sadece çamurlu kıyı üzerindeki küçük, su geçirmez bir kulübe ve hurdalık vardı – sahilden teker teker taşıdığımız odunlardan ve hurda metallerden oluşan sekiz fit yüksekliğinde bir yığın. Babam bu yığını düzenlemeye niyetli olduğunu söylüyordu ama hiç vakti yoktu. Hayatta kalmak için tek umudumuz olan bahçeyle meşguldük. Sıçanlar hurdalığı çoktan keşfetmiş, içine yuva kurmuşlardı, kinkajularla ve gece kuşlarıyla birlikte ciyaklıyorlardı.

Kampımız, gördüğüm bütün Zambu veya Creole yerleşimlerinden çok daha kötü durumdaydı. Hiç ziyaretçimiz olmamasına seviniyordum çünkü kampı garip bulacaklarını biliyordum. Bize gülmezlerse, acıyacaklardı. Buraya elimizde hiçbir şey olmadan geldiğimiz ve şimdi sadece sahilde bulduklarımıza sahip olduğumuz açıktı.

Akşam saatlerinde, kara bulut gökyüzünde asılı dururken ve dumanımız tüterken, kampımız çaresiz insanların ölmek için geldiği gri bir kıyıdaki mezbeleye benziyordu. "Biz firar etmiş tutuklularız," dedi babam. Amerika hakkında böyle düşünüyordu. Ama madem kayıptık ve bu deniz kıyısı bataklığında kısılıp kalmıştık, hâlâ tutuklu sayılmaz mıydık?

Lagünün ortasında, sandaldayken kulübemizi ve hurdalarımızı görünce bu hisse kapılıyordum. Jerry ve ben serpme ağı kullanmayı öğrenmiştik ve balık veya yılanbalığı getirdiğimizde kova tugayından izinli oluyorduk. Lagünde, babamın ev adını verdiği şeyi göremeyeceğimiz kadar uzağa gitmeyi seviyorduk.

Fırtına bulutu ortaya çıktıktan yaklaşık bir hafta kadar sonra Jerry ve ben sandalda balık tutarken yüksek bir ses duyduk. Top atışına benziyordu.

"Babam motoru çalıştırdı," dedi Jerry.

Ben de bunu düşünmüş veya düşünmek istemiştim – buradan çıkmamız bir takma motora bakardı.

Babamın kuru katı çamurun üzerinde durduğu yerleşime döndük. Gözleri boş bakıyordu. Kulak kesilmişti.

Jerry, "Motoru çalıştırdın!" dedi.

"Çalıştırdıysam ne olmuş?"

"Eve dönebiliriz," dedi Jerry.

Bu yasak kelimeydi.

"Seni sümüklü!" dedi babam.

Yüksek ses yine patladı. Bu, motorun sesi değildi. Uzaklardaki bir şimşeğin gürlemesiydi.

"Niye dediklerime hiç inanmazsınız?"

Şimşek çakmaya devam etti, kâh top atışı gibi, kâh bir kilerde yıkılan tuğla duvarlar gibi yavaş ve korkunç bir biçimde gümbürdüyordu. Alabora olup kendi ölüsünün ağırlığıyla yok olan bir medeniyet gibi, dedi babam. Orada, bulutun olduğu bölgedeydi. Bize bakıp sırıttı. "Savaş!"

Lagünün karşı kıyısından şimşeğe yankı gibi bir yanıt geldi *–Dong! Dong! Dong! Dong!–* ve sonra aynı dört nota, bu sefer daha yumuşak bir tonda tekrarlandı. Bu bir Howler maymunuydu. Şimşek her çaktığında Howler maymunlar davul çalar gibi dong sesi çıkarıyorlardı.

Şimşeğe bundan daha da garip bir yanıt geldi. Lagünün etrafındaki tüm yaratıklar, ses kendilerini uyandırmış gibi, çamura gömülü yumurtalarından çıkmaya başladılar. Önce kaplumbağalar ve iguanalar çıktı, sonra timsahlar. Yumurtalar çamurda saklıydı ama bu kaygan pullarla kaplı şeyler sürünerek yumurtalarından çıkınca, kabuklarını da kendileriyle birlikte sürüklediler ve yumurta kabuklarını nehir kıyısına bıraktılar. Gümbürdeyen gökyüzünün altında lagün tüyler ürperten bir biçimde canlandı.

Bu şimşek serisi sırasında, Mr. Haddy, Brewer'ın tarafındaki kıyıdan ayaklarını sürüyerek bize doğru geldi. Gözleri parlıyor, kabuğundan yeni çıkmış bir iguana gibi sırıtıyordu, ön dişlerinde tükürük birikmişti. Bize bir paket midye, bir iple bağlanmış canlı bir tavuk ve bir torba şeker getirmişti. Sırtını bir ağaca sürterek kaşırken bizim hurdalığa bakıyordu. Sonra ikizleri öptü ve "Nasıl gidiyor? Burası iyi mi?" dedi.

"Şu halatı ver bana, Charlie," dedi babam. Mr. Haddy'nin ziyaretine hiç şaşırmamış gibiydi, halatı *Evinrude* motorun makarasına sarıp çekti, motor *hup-hup-hup* diye öttü ve kuş yağınınkine benzeyen kokusunu saldı. Babamın saçları uçuştu.

"Size biraz midye getirdim."

"Ben aç gibi mi görünüyorum?" Babam onu görmezden geldi ve marş makarasını çekmeye devam etti.

"Hup! Hup! Hup!" Mr. Haddy çıkan sesi çok iyi taklit etmişti. "Bu ne saçmalık gerçekten?" dedi.

"Bu?"

"Kıvılcımı ve yakıtı olmayan bir motor."

"Bu sadece benim aklıma mukayyet olmama yarıyor." Babam motoru tekrar döndürdü. "Düşünmeme yardımcı oluyor. Kazanımı ve geçitleri planlıyorum. Çamuru bir şekilde uzakta tutmak lazım."

"Size şeker getirdim."

"Beyaz şeker," dedi babam. "Ağzına sokabileceğin en kötü şey. İçinde bir gıdım besleyici madde yok, sadece kalori ve o kadar çabuk yanıyor ki vücudundaki tüm B ve C vitaminlerini emer. Kramp yapar, böbrek yetersizliğine sebep olur, yorgunlaştırır ve bunu biliyor muydun? – esrar kadar bağımlılık yapar. Figgy, ben buraya bu zehirlerden uzak kalmak için geldim."

"Bir dahaki sefere gaz ve yağ getiririm," dedi Mr. Haddy. "Ve birkaç buji?"

"İstemiyorum."

"Niçin tavuk yağı yakıyorsun?"

"Çünkü bir yere gittiğimiz yok."

Mr. Haddy, Jerry'yi gördü.

"Nasıl gidiyor, Jerry?"

"Onunla konuşma. O gözümden düştü."

Annem, "Bizi nasıl buldun kim bilir?"dedi.

"Boğazdan aşağı yürüdüm. Oraya buraya bakındım. Deneyim yaşadım sonra Babanın sesini duydum. Siz burayı beğendiniz mi? Hey, acayip bir fırtına geliyor, Anne."

Kampımıza göz gezdirdi ve bir tavşan gibi havayı koklayarak içine çekti.

"Ne biçim yer? Bu Sivrisinek Lagünü."

"Hâlâ yerleşiyoruz," dedi annem. "Şu an pek bir şeye benzemiyor ama Allie'nin planları var. Allie'yi bilirsin."

"Saçmalıklarını," dedi Mr. Haddy.

Babam gülümsedi. Halatla motoru çevirdi ve "Herkes işinin başına, millet," dedi.

"Bahçeniz suya çok yakın. Bu sizin mavna?"

"Kulübe," dedi annem.

"Ev," dedi babam.

"Ev, ha?" Mr. Haddy başıyla evin şeklini çizerek mavnayı inceledi. "Ev gerçekten suya çok yakın."

"Su orada," dedi babam, kelimeleri teker teker söylemek için ağzını açarak. Çamurlu kıyıdan lagünün kıyısına işaret etti.

"Yağmur yağınca buraya kadar çıkar. O çöplüğün üstüne kadar çıkar hatta. O çöplük buraya nasıl geldi? Kim getirdi? Howler maymunlar? Babunlar? Deliler?"

Babam elinde halatıyla Mr. Haddy'nin üzerine yürüdü, ipi zavallı adamın boynuna dolayacakmış gibi görünüyordu. "Niçin herkesin moralini bozmaya çalışıyorsun?" dedi.

Mr. Haddy yardım ister gibi anneme yaklaştı. "Çalışmıyorum, Anne."

"Allie sadece yağmur yağmadığı için çok kızgın."

Babam, "Ben elementleri kontrol edemem – edebilseydim dünya bu kadar berbat durumda olmazdı. Bana kontrol edebileceğim şeylerden bahset. Öfkem gibi; ki şu an kontrol ediyorum."

"Hazır olunca yağar," dedi Mr. Haddy. "Ve yağmur geldiğinde, dinmesini istersiniz. Hep böyledir. Gerçekten bayağı bir yağmur yağacak. Ne deneyim olacak ama."

"Meramını anlatamadın," dedi babam. "Tam olarak istediğin nedir?"

"Merhaba ve nasılsın demek. Size yeni teknemi anlatmak."

"Bize yeni saatini nasıl kaybettiğini anlat."

Demek buydu. Babam fark etmişti – hiçbirimiz etmemiştik. Mr. Haddy babamın verdiği altın saati takmamıştı. Babamın öfkeli olmasının nedeni buydu.

Mr. Haddy "Saatin hikâyesi teknenin hikâyesiyle aynı. Saati tekneyle takas ettim. Tekne değil de yelkenli. Sığ suda

boğazdan geçiremediğim için yürüdüm. Görmek ister misiniz?"

Babam, "Hayır," dedi.

"Adını *Omega* koydum, saat gibi. Çok güzel bir şey."

"O saati on beş yıl boyunca taktım ben."

Mr. Haddy yalvaran gözlerini güneşin halesine çevirerek, "Saat üç – üç buçuk," dedi; saati olmadan da vakti bildiğini kanıtlamaya çalışıyordu.

"Saati vermiş!" dedi babam.

Annem, "Senin böyle şeylere karşı olmadığını sanıyordum," dedi.

"Teknem karşılığında," dedi Mr. Haddy. "Çok *tatlı* tekne."

"Tekne cevap değil."

"Soru sormuyorum ki."

"Kendine on beş yirmi yıl sonra nerede olacağını sormayı dene."

"Ben size haftaya nerede olacağımı söyleyeyim – Cabo Gracias." Mr. Haddy anneme döndü. "İş buldum. Caratasca'dan midye ve su kaplumbağası yükleyip Cabo Gracias'a götüreceğim. Orayı biliyor musunuz?"

Annem bilmediğini söyledi.

"Wonk Boğazı'ndaki burun. Ne nehir ama! Bu Patuca onun yanında ufacık kalır. Siz de gelmek ister misiniz, Anne?"

Annem, "Çok isterim. Çocukları da alırdık," dedi.

"Sizi harika bir yelkenli yolculuğuna çıkartabilirim, şüpheniz olmasın. Şu denizayılarına, şu kaplumbağalara bir bakın. Birkaç hafta sonra burası yumurtlayan kaplumbağalarla dolacak. Tatlı yeşil su ve incecik kum. Çocuklar yüzer, biz balığa çıkarız, burada her şey yoluna girmiş olur."

Benim umut ettiğim de buydu ama babama bir kere bakmam bunun asla olmayacağını anlamama yetti. Yüzü kararmıştı. Eliyle uzaklaşmamızı işaret etti ve anneme bağırdı.

"Lütfen onu cesaretlendirmeyi bırakır mısın? Daha bahçe işine yeni başladık. Daha kaldırım inşa edeceğiz, balık havuzu ve kümes kuracağız. Ben burayı sağlam temellere oturtmaya çalışıyorum ve hiç biriniz yardım etmiyorsunuz Figgy," dedi Mr. Haddy'nin başına dikilerek, "yapacak işlerimiz olduğunu görmüyor musun?"

Mr. Haddy ürkekçe, "Gelmemin bir diğer nedeni de bu," dedi saatinin olması gereken yeri saklamak için bileğini tutarak. "Mistika Lagünü sizin gibi temiz insanlara göre değil. Burası bir bataklık ve çok eziyetli. Burası kuyruklu insanlarla dolu. Şebekler – duyuyor musunuz? Yağmur yağacağı için endişeliler ve endişelerinde haklılar. Çünkü yağmur geldiğinde onlar serinleyecek ve senin saçmalıklarının hepsi ıslanacak, Baba."

"Ne tavsiye ediyorsun?"

"Brewer's bir aile için çok daha uygun."

"Burasının uygunsuz olduğunu söylüyor. Saatimi başkasına veren bu vahşi adam, ima ediyor ki..."

Annem, "Bu kadar kaba olma, Allie,"dedi.

"Onu birisi göndermiş. Seni kim gönderdi, Fig?"

"Hayır, dostum!"

"Git ve seni kim gönderdiyse ona burasının artık bizim evimiz olduğunu söyle. Biz burada yaşıyoruz. Bu çığır açacak bir çaba."

Mr. Haddy dudaklarını ısırdı. Jerry itiraz ederek, "Ben Mr. Haddy'yle gitmek istiyorum," dedi.

"Bak şu yaptığına!"

Mr. Haddy hareket etmeye çalıştı. Ama sanki ayakları büyümüş ve onu yarı yolda bırakmıştı. Hâlâ bileğini tutarken ayaklarını sürttü, sendeledi, neredeyse düşüyordu.

"Tamam, Jerry – kovanı bırak ve git. Hadi hareket et. Ama şunu unutma. Eğer gidersen temelli gidersin. Geri gelme. Bir daha yüzünü görmek istemiyorum."

"Allie!" dedi annem.

Babam Jerry'ye "Kural bu," dedi. "Bunu yapabilecek kadar erkek misin?"

Jerry'nin yüzü kızardı ve gözleri yaşlarla dolarken yüzünü çevirdi.

"O zaman işinin başına dön, oğlum." Babamın sesi zımpara kâğıdı gibiydi.

Clover, "Ben en başından beri gitmek istemedim, baba," dedi; Jerry Clover'a nefretle baktı.

Annem, "Bu midyeden harika bir güveç olur," dedi. "Buyurun, oturun, Mr. Haddy."

Ama Mr. Haddy, "Bak şu yaptığına!" lafının etkisindeydi hâlâ. Ayaklarına baktı, belki de niçin onu buradan götürmediklerini merak ediyordu. Sonra babama göz attı, korkmuş görünüyordu.

Babam, "İşte geliyor," dedi.

Babam gürlerken kara bulut da doğuda yığılmıştı. Rüzgâr durdu; bir süre nefes alamadık. Babamın sakalı terden kararmıştı.

"Bundan nefret ediyorum."

Top gürlemeleri, çöken duvarlar, Amerika'nın kilerinde gümbürdeyen tuğlalar.

"*Tonda pillitin kayalar!*" Mr. Haddy endişelenince Creole dilinde konuşurdu.

"Sana bir şey daha söyleyeyim. Bugün niye buraya geldiğini biliyorum – çünkü sen de Amerika'daki olayı duydun."

Mr. Haddy'nin konuşmasını istiyordum. Sessiz kaldı. Babam ona doğru bir adım attı. Mr. Haddy'nin vücudu hayır derken yüzü evet diyordu.

"Kabul et, Figgy," dedi babam; lagün bir başka gök gürültüsüyle hareketlendi.

Mr. Haddy, "Bu konuda bir şeyler duydum," dedi.

"Haritadan silindiğini duydun!"

"Evet, Baba."

"Ve korktun," dedi babam. Gözlerini Mr. Haddy'ye dikmişti.

"Doğru."

Babam yavaşça, "İşte bu yüzden," dedi –gülümsüyordu– "burası bizim geleceğimiz."

Çamurlu kıyıdaki mavnadan bozma kulübe, sandal, çalıştırılması için yedi kişi gereken sulama pompası, filizlerden oluşan bahçe, çöp yığını, sinekler, atlayıp zıplayan sıçanlar ve *Dong! Dong! Dong! Dong!* diye davul çalan Howler maymunlar.

Birisi acı çekiyor ve korkuyorsa ağrıları yüzeye çıkar ve yaraları görünür olur. Mr. Haddy'nin alnında daha önce hiç görmediğim bir yara izi gördüm.

Babam, "Gitmeden önce etrafına bir bak, ne görüyorsun bana söyle," dedi.

Mr. Haddy yutkundu ve, "Şu çöp yığınından mı bahsediyorsun, Baba?" dedi.

Jerry bana fısıldadı: "Çöp yığını doğru kelime. Burası bir mezbele. İşte bu yüzden gitmek istedim. Sen istemedin mi?"

Babam, "Ben çiçek açmakta olan bir köy görüyorum. Tarlalarda mısır, sırıklar üzerinde domatesler. Yüzen balıklar, lıkırdayan pompalar. Büyük, yumuşak yataklar. Dokuma tezgahında kumaş dokuyan Anne. Evcilleşmiş ağaç tavuklar. Hindistancevizi toplayan maymunlar. Bir tütsü evi. Hummalı bir çalışma. Ben bunları görüyorum. Ve bunları..."

Mr. Haddy uzaklaşmaya, babamın kelimelerinin şiddetinden kaçmak için koşmaya başlamıştı. Yalnızca kelimeler vardı. Bu söylediklerinin hiçbiri gerçekte yoktu. Sonra, Mr. Haddy kayboldu, babam bizimle konuşuyordu.

"... bunları göremeyenin burada işi yok."

Az bir zaman sonra halatını takma motora vuruyordu. Sanki motoru boğuyordu.

Jerry, "İstemedin mi, Charlie? Onunla gitmek istemedin mi?" diye sorduğunda karanlıkta kocaman, tedirgin ayakları üzerinde sendeleyen Mr. Haddy'yi düşünüyordum.

"Hayır," dedim.

"Babam deli."

Bunu söyleme biçimi tüylerimi diken diken etti.

"İşte bu yüzden gitmek istiyorum", dedi. Hıçkırmaya başladı, yüzünü sakladı. Onu bu halde görmemi istemiyordu.

"Eğer ona yardım etmezsek, hepimiz öleceğiz," dedim.

"Ona yardım etmek istemiyorum!"

Jerry perişan haldeydi. Babamın kendisine zulmetmesinden ve ikizleri kayırmasından şikâyet etti. Babam ona gelip devamlı, "Leş gibisin," diyordu. Onun tembel olduğunu söylüyordu. Onu ağaçlara tırmandırtıyordu. Jerry aramızda ishalden en çok etkilenendi ve hali ortadaydı– beti benzi atmış yanakları, tozlu uzun saçları, incecik boynu ve bit ısırıklarını kaşıdığı yerlerdeki yaraları.

Hava babamı etkilemişti. Lagünün rutubetli sıcağında ve durgunluğunda o da sessizleşmişti. Şimşek çakınca, annemle tartışmaya başladı. Huysuzlaşmış, bağırıyor, Jerry'ye sataşıyordu. Jerry'nin ona 'Osurukçu' adını taktığını biliyordu ve zavallı çocuğu rahat bırakmıyordu. Jerry kızgın ve çaresizdi.

Jerry, "Ben eve gitmek istiyorum," dedi. Bu, yasak cümleydi.

"Ev burası," dedim. Amerika yok olduğu için tam zamanında kaçmış olduğumuzu anlattım. Amerika'dan geriye, Brewer'ın Lagünü'nün kıyısına vuranlar dışında bir şey kalmamıştı.

"Babam öyle diyor."

"Mr. Haddy de öyle diyor!"

"Umurumda değil," dedi Jerry. Isırıklarını kaşıdı. Hiç bu kadar hasta görünmemişti. "Mr. Haddy gittiği için çok üzgünüm. Bir daha asla geri gelmeyecek."

"Görmüyor musun? Babama güvenmek zorundayız."

"Ona güvenmiyorum. O sadece bizimle aynı kulübede uyuyan bir adam."

Onu neşelendiremiyordum. Onun kızgınlığı beni de şüpheye düşürüyordu, bu yüzden gizlice –babam yetiştirmeyi planladığı ağaç tavukları için bir kümes inşa ederken– anneme sordum. Amerika'ya ne olmuştu – gerçekten ortadan kalkmış mıydı?

Bu soru onu hüzünlendirdi. Ama, "Umarım öyledir," dedi.

"Hayır," dedim.

"Evet." Gözüme düşen saçları düzeltti ve bana sarıldı. "Çünkü eğer öyleyse, dünyanın en şanslı insanlarıyız."

"Ya öyle değilse?" dedim.

"O zaman çok korkunç bir hata yapıyoruz" dedi.

Onun kucağına oturmak için çok büyüktüm. Yanına diz çöktüm ve babamın çekiç seslerinin ve gök gürültüsünün onun kalp atışları olduğunu sandım.

"Ama öyle," dedi. "Mr. Haddy'yi duydun."

Gök gürültüsünü de duymuştum. Ama bu da, garantisi olmayan bir vaatti. Annem benden kendisine inanmamı istiyordu. Aniden gürleyen bu şimşek bombardımanının yağmur ve fırtına vaatlerinden farklı değildi. Ne zaman geleceğini veya neye benzeyeceğini, boynu bükük filizlerden oluşan dağınık bahçemizi daha ne kadar sulamaya devam edeceğini kimse bilmiyordu. Kimse bir şey bilmiyordu.

25

Yağmur nihayet geldiğinde, o kadar şiddetli yağdı ki, gök gürlemesinden şüphe ettiğimiz için cezalandırıldığımızı düşündüm – artık her şeye inanmaya hazırdım. Kapkara gökyüzünden büyük, tombul damlalar halinde değil, sırtımızı kesen ve ağaçların dallarını koparan demir kılıçlar gibi düşüyordu. Kumu yarıyor, kayalarda şaklıyor, denizi dövüyor, dalgaların sesini boğuyordu. Gökten su değil, sivri bıçaklar ve iri saçmalar boşalıyordu.

O gün babam, ben ve Jerry sahilde kümes için tel taşıyorduk. Doğu tarafında hortum vardı, beş tane, sonra beş tane daha bulut kümesi birden patladı ve mavimsi kara rengiyle hızla bize doğru gelmeye başladı. İçinden büyük sert damlalar fışkırdı, müthiş bir boraya yakalandık, sahile upuzun kılıçlar saplanıyordu.

Babamın şapkası uçtu, giysileri rüzgârda çırpınıp karardı ve vücuduna yapıştı. Yağmurun yeri döverken etrafa saçtığı çakıl taşları ayaklarına çarparken sakalından sular damlıyordu. Aniden bağırmaya başladı. Yumruklarını kaldırdı. Dikkatle onu dinledik. Jerry bile itaatkardı – artık 'osurukçu' bahsi kapanmıştı. Bu kadarını beklemiyorduk; gerçi babam memnundu; saçmalar yüzüne vurduğunda neredeyse boğuluyordu.

"İşte bu! Ben size ne demiştim? Tutun şu teli – hareketlenin!"

Cangıldan esen rüzgârla mücadele ederek dar geçitteki kumun üzerinden geçtik ve lagünümüze yöneldik. Babam deliler gibi kürek çekiyor, yağmur damlaları körfeze vurdukça sırıtıyordu. Körfezin boğazından geçtiğimizde sandalın içi üç inç suyla dolmuştu; işte orada boranın lagüne sıçradığını, içindeki toprakları döverek kaldırdığını gördük.

"Rüzgâr yön değiştiriyor," dedi babam.

Jerry, "Artık bahçeyi sulamamıza gerek kalmayacak," dedi.

Bahçe neredeydi? Kulübe neredeydi? Lagün kararmıştı. Dalgaların köpükleri lagünün kıyısında beyaz bir şerit oluşturuştu. İşte o anda onu gördüm. Eğilmiş ağaçların altında, yağmurun kampçı darbelerinin ardında, etrafındaki her şey havaya fırlarken –uçuşan ağaç dalları, paramparça olmuş yapraklar, su birikintileri– sudan kapkara olmuş kampımız.

Babam, "Ben sana yapacak bir iş bulurum, Jerry. Bu yağmur sayesinde işimize geri dönüyoruz," dedi. Jerry'yi kolundan tutup bağırdı, "Şimdi bana inanıyor musun?"

Yağmur Jerry'nin yüzünü dövüyordu ama babam çenesinden tutmuş, yüzünü suyun şiddetine maruz bırakmak için havaya kaldırıyordu.

Jerry, "Evet," dedi ve ağzı yağmurla doldu. "Evet, lütfen."

Kulübenin kepenkleri kapanmış ve mandallanmıştı. Annem ve ikizler içerideydi ama yağmurun çatıyı döverken çıkardığı sesler o kadar yüksekti ki, birbirimizi duyamıyorduk. Pencereler kapalıyken içerisi havasız ve boğucuydu. Bağdaş kurup oturduk, balık ve yer elması yedik, yağmurun kampımızı tahrip edip kulübemizin duvarlarında patlamasını dinledik.

Babam gülümsedi ve ağzını oynatarak, "Kupkuruyuz," dedi.

Annem, "Berbat durumdayız," dercesine kaşlarını çattı.

Babam fırtınanın sesini bastırarak "Nankör!" diye bağırdı.

Sesler bütün gece devam etti – hurdalıktan uçuşan gevşek kerestelerin birbirine sürtünme sesleri, yıkılan ağaçlardan gelen gümbürtüler, kulübemizin duvarlarının teneke yamalarına cızırdayarak vuran yağmur damlaları. Bu sesler beni heyecanlandırıyordu, kalbim hızla atıyordu. Kalbimin vuruşları beni uyanık tutuyordu. Yağmurun hurdalıktaki sıçanları kovuklarından çıkardığını hayal ediyordum. Çaresiz halde kulübenin etrafında yığılmış, ıslak siyah sırtları yağlı bir dere oluşturmuş, duvarlarımızı kemiriyorlardı. Fırtına karanın gözüme çorak ve boş görünmesine neden olmuştu. Bir lagünün kıyısında değildik. Honduras'ın devasa, vahşi sahilinin kenarında küçücük bir lekeydik.

Kepenkler açılmak için mücadele ediyordu. Rüzgârın basıncı onları kaldırıyor, menteşelerini zangırdatıyordu. Biz dört çocuk kulübenin ön tarafında uzanmıştık. Diğer çocuklar uykudaydı. Ben Jeronimo'dan kaçtığımız gece olduğu gibi, uyanık yatıyordum; fırtınanın çılgın gürültüsü yangının gürültüsünü andırıyordu – sanki evin duvarlarında çatırdayan alevler havayı çamurun küllü kokusuyla dolduruyordu. Derin nefes alabilmek ve uyuyabilmek için elimi kalbimin üzerine bastırdım.

Kepenklerden biri diğerlerinden çok daha fazla titriyordu. Durdurmak için tuttum, elime hızla çarptı. Elimi çektiğimde, tahtalar korkutucu bir biçimde tıkırdamaya başladı; ben kepengi sabitleştiremeden havalandı. Yağmur pencereden içeri yağmaya başladı. Çırpınan kepenge uzandım ve soğuk, ıslak bir şey elimi tuttu. Daha bağıramadan bir başka soğuk, ıslak şey uzanıp ağzımı kapadı.

Köpüklü bir ses "Bağırma," dedi.

İlk düşüncem bunun çılgın gece yarısı fikirlerinden birine kapılmış olan babam olduğuydu. Ekşi parmaklar dişlerimin üzerindeydi. "Baba –" dedim.

Ama bu Mr. Haddy'ydi, yuvalarından fırlamış gözleriyle, yüzünden sular damlarken pencereden bana bakıyordu. Beni bıraktı ve "Buraya gel, çabuk," diye fısıldadı.

Üzerimde sadece şortumla dışarı atladım. Bu babamın Jeronimo fikirlerinden biriydi – yağmurda mümkün olduğunca az şey giyin. Çünkü insanın teni giysilerinden daha çabuk kurur, derdi.

Mr. Haddy çamurda kollarını aşağı sarkıtmış duruyordu. Onu net bir biçimde göremiyordum ama şapkasına vuran yağmuru duyabiliyordum.

"Kaportanızı kırdım," dedi.

"Ben korkuttun." Soğuktan titriyordum. Yağmur vücudumu yakıyor, tenime batıyordu.

Elimi tutup yüzünü, yüzündeki yağmur damlaları benimkine süzülecek kadar yaklaştırdı, yüzü mora, dudakları karaya, dişleri maviye döndü – "Fırtınada buraya geldiğimi söyleme Babaya!"

"Buraya nasıl geldin?"

"Sırıkla ve kürek çekerek. Sen gerçekten iyi bir çocuksun, Charlie!"

Çok aç olduğunu ve beni ısıracağını düşündüm.

"Boğaz bir çift kürek için yeterince geniş değil."

"Yükseliyor."

Kıyıdaki kayığını gördüm.

"Kulübeye gel ve kurulan," dedim.

"Baban içeride mi?"

"Evet."

"Gelmem." Kıyıya yöneldi. "Sana birkaç paket getirdim."

Kayığın kıçından bir fıçı çıkardı ve çamura bastırdı. Sonra yanına çömelip cebinden plastik bir kese çıkardı ve bana verdi.

"Bunlar buji ve bunlar da yakıt. Al bunları."

Sadece, "Yağmur yağıyor Mr. Haddy," diyebildim. Gece

yarısıydı, fırtına vardı, bir kepengi kırmış, eliyle ağzımı kapatmıştı – bu şeyleri getirmek için. Ne işe yarayacaklardı?"

"Yağıyor, doğru. İşte bu yüzden geldim."

"Babam uyuyor." Uyuduğunu umuyordum.

"Beni suçluyor." Mr. Haddy fıçıyı sahilde yuvarlayarak hurdalığa götürdü ve üzerine yaslandı. "Bu, Babanın takma motoru için," dedi.

"Ben ne yapacağım bunlarla?"

"Nereden geldiklerini söyleme. Onları bulduğunu söyle. Charlie, ölmemi mi istiyorsun?"

"Hayır."

"O zaman Haddy'den bahsetme," dedi. "Şimdi, sandalımı suya indirmeme yardım et."

Sandalı suya ittik, Mr. Haddy bindi. Lagünün öte kıyısında, ağaçların üzerinde bir şimşek çaktı. Sarı, mavi bir ışık floresan lamba gibi tekleyerek gökyüzünde yükseldi ve çirkin bulutları aydınlattı. Mr. Haddy sırtını kamburlaştırarak küreklerine asılmıştı.

"Taşacak. Bütün nehirler yükselecek ve bahçeniz batacak. Her yeri su kaplayacak. Belki o zaman Baba takma motoru tamir eder ve Brewer'ın oraya gelir. Ona bakarız. Hepinizi Wonks'a götürürüm. Balık tutar, kaplumbağa yakalarız."

"O kimsenin ona bakmasını istemiyor."

"Boğularak ölmek mi istiyorsun?"

"Babam boğulmamıza izin vermez. Onun bir planı var. Yağmur yağmasını istiyor. Kulübenin içi kuru. Burası bizim evimiz."

Dong!

"Şu şebek seni duydu, Charlie."

Maymunlar kapkara lagünün üzerinde çakan şimşekler eşliğinde davul çalıyorlardı; yağmurun çıkardığı gümbürtüler ve çatırtılar dünyayı dipsiz bir mağaraya dönüştürmüş, gökyüzü tehlikeli, gözün alamayacağı kadar büyük kayalarla

dolmuştu. Bu ıslaklıkta ve gürültüde etrafımız maymunlardan oluşan bu karanlık sınırla çevrilmişti.

İşte o zaman aklıma geldi.

"Mr. Haddy, Amerika'da olanlar doğru mu – ülke yok oldu mu?"

"Kötü! Kötü! Her yer! Bak!" – ama hiçbir şey görünmüyordu– "sel aldı!"

"Emin misin? Nereden duydun? Yani, hiç-"

Sel aldı! Dehşete düşmüş bir sesle bunu tekrarlıyordu. Kollarını hareket ettirdi. Yukarı kalkan kürekler sayesinde suyun yüzeyini seçebiliyordum.

"Her şey yok oldu!"

Bu duyduğum son cümleydi. Kürekleri suya daldırıp sandalını döndürdü ve anlaşılmaz şeyler söyleyerek yağmura doğru kürek çekti. Kıyı yok oldu. Lagünü, bütün ağaçları da yanında götürmüş, beni doğrudan üzerime yağan yağmurun ısırıklarıyla yalnız bırakmıştı. Gecenin karanlığı altımda ve üstümdeydi. Yağmur Mr. Haddy'nin ve suya dalıp çıkan küreklerinin üzerine kapandı. Bir dağa doğru kürek çeken bir adama benziyordu.

Bu zifiri karanlığın çukurunda sadece yağmur ve maymun ulumaları vardı. *Dong! Dong! Dong! Dong!*

Sabah lagünün soğuk anaforlarından, kök düğümlerinden, ezilmiş taşlardan, yıkılıp parçalanmış ağaçlardan dumanlar yükseliyordu. Toprağı pembe kurtçuklar kaplamıştı. On iki saat süren yağmur toprağı şoka sokmuş gibiydi, kara, darmadağın ve sessiz uzanıyordu.

Bahçemizdeki fidanların çoğu çamura gömülmüş, posta pulu gibi dümdüz olmuş veya kazdığımız yarıkları doldurmuş suyun üzerinde yüzüyorlardı. Açtığımız evleklerin tümü yanlamasına kıyıdan aşağı kaymış, sahilde topaklanmıştı. Bahçeyi su basmıştı – küçük fidanlar boğulmuş, daha

büyük olanlar devrilmiş, köklerindeki ince tüyler havaya kalkmıştı. İnce dallar, yırtık yapraklar ve dallar lagünde yüzüyordu.

Babam, "Dünyada değilse bile, bu ülkedeki tek kuru insanların biz olduğuna bahse girerim," dedi.

"Avlumuza yağmur yağıyor ve bütün dünyanın sırılsıklam olduğunu düşünüyor," diye fısıldadı Jerry. "Niçin gitmiyoruz?"

Jerry'yi kenara çektim ve gazolin variliyle bujileri gösterdim.

Jerry, "O takma motorla buradan kaçabiliriz," dedi. Haftalardır olmadığı kadar mutluydu. "Mr. Haddy'yi bulabiliriz – bizi eve götürür!"

"Eve gidemeyiz," dedim. "Ev artık yok. Babam haklıydı-"

"Hayır!"

"Mr. Haddy bana anlattı. O yalan söylemez. Lütfen ağlama."

Ama ağlamaya başlamıştı bile. Saklamak için koluyla yüzünü kapattı.

"Başka bir yere gideriz," dedim. "Brewer'ın köyüne veya sahilde bundan daha iyi bir yere." Ağlamasını durdurmak için böyle konuşmaya devam ettim, sonra gazolin ve bujilerin aramızda sır kalması için yemin ettirdim.

Clover sahilde babamın yanında, "Güzelim bahçemiz mahvolmuş," diyordu.

"Güneşte şenlenir," dedi babam ve bize suyun akması için çukur kazdırdı.

Geceleyin lagünün etrafındaki ağaçlar parlak yeşile dönüşmüş, yapraklarını yağmur yıkamıştı. Taze boya vurulmuş gibi parlıyorlardı. Her yere hâkim olan o gri renk gitmişti, lagün güneşin altında koyu maviydi. Toprak karaydı. Kuş sesleri suda yankılanıyordu.

Hurdalıktan sürüklenen odun parçaları etrafa dağılmıştı, Jerry'yle onları toplayarak gazolin varilini saklamak için

kullandık. Buji torbalarını hamak yastığımın altına sakladım. Babam kalmaya bu kadar kararlıysa, ne işimize yarayacaklardı ki? Ama sabah ilk iş olarak kontrol ettiğim takma motor fırtınayla sürüklenmemişti. Hâlâ bir kütüğe kelepçeliydi ve bir dana budu gibi plastik bir kapla sıkı sıkı sarılmıştı.

Babam enerjinin bu aptalca israfına hayran olmamız gerektiğini söyledi – çıldıran ve her şeyi sırılsıklam eden doğa. Zeki bir adamın akmayan kulübesine sığınarak atlattığı bir cinayet teşebbüsüne benzeyen muazzam bir su israfıydı – doğanın bunca çabası boşaydı çünkü hâlâ hayattaydık.

"Ama ölmemiz gerekmiyordu."

Fırtına babam dışında herkesi dehşete düşürmüştü. O, fırtınanın ağaçları tahrip etmesinden etkilenmiş, kökünden sökülmüş her şeye hayranlıkla bakıyordu. Gece altı inç yağmur düştüğünü hesapladı. Buna hayran olmak gerekirdi. Hem şu dümdüz olmuş çalılara bir bakın. Ve o hızı bir düşünün. Yağan yağmurla çalışan bir makine yapılabilirdi –toplanan yağmur bir çarkı döndürecekti, su değirmeniyle aynı prensibe göre çalışacaktı– ama ondan daha etkili olacaktı, çekme işine gerek kalmayacaktı. Yalnız, yağmura güven olmazdı çünkü dünya kusurluydu. Doğa insanı yakmaya, sonra açlıktan öldürmeye, sonra da boğmaya çalışıyor, yabaniler gibi bir sopayla bahçe kazdırıyordu. Bu insanı şaşırtıyor ve bir şeyin yolunda gitmeyeceğinden korkmasını sağlıyordu. Bu korku yüzünden insanlar mucit olmak yerine fanatik dinci oluyorlardı.

"Ama başka birisinin bahçesini ekmek için birkaç haftaya ihtiyacı olacak, o zamana kadar bizim bahçemiz yeşermiş olacak."

Annem bu hasarın kendisini korkuttuğunu söyledi – bahçeyi kurtarmak için savaşmamız gerekecekti.

Babam, "Esaslı bir kavgayı severim," dedi.

O sıcak günde bitkilerin çoğu, babamın dediği gibi, ken-

dine geldi. Minicik filizler bile babamın talimatlarına uydular ve sabahın erken saatlerinde sular altında kalmış bir bahçenin harabesi gibi görünen şey yeniden canlanmaya başladı.

Babam, şimdi önemli olanın bitkileri korumak olduğunu söyledi. Kötü olan yağmurun miktarı değil, yırtıcılığıydı – rüzgâr, hortumlar ve erozyon. "Eğer dikkat etmezsek, bitkiler köklerinden sökülür," dedi. "Ama dikkat *edeceğiz*."

Çeşitli uzunlukta kestiğimiz bambularla fidanların bazılarına boğaz yaptık, bazılarını da dik durmaları için toprakla besledik. Babam bunun ne kadar dahice olduğunu onaylamamızı istedi.

Annem, "Sebzemiz olunca buna inanacağım," dedi.

"Sabır!"

Akşama doğru bulutlar yanaştı, yağmurun ilk damlaları takoz gibi üzerimize yağmaya başladı. Babam Jerry ve bana, bahçeyi onarırken çıplak olmamızı emretti, biz de öyle yaptık, ayak bileklerimize kadar çamurun içinde, yağmur sırtımızı kamçılarken çalıştık.

Jerry, "Bize esir muamelesi yapıyor," dedi. "Şu takma motoru çalıştırıp buradan kaçmak istiyorum."

"Biz zaten kaçmış durumdayız," dedim.

"Amerika yok olmuş olsa bile bundan daha iyidir. Burası berbat bir mezbele. Ben eve gitmek istiyorum."

"Ama artık bahçe iyi durumda," dedim. "Bitkiler büyüyünce, her şey farklı olacak."

"Niçin her zaman onun tarafını tutuyorsun?"

"Yağmur konusunda haklıydı – bahçe konusunda da haklıydı!"

"Hâlâ yağmur yağıyor," dedi Jerry. Gök gürlemesi yüzünü aydınlatıyor, ürkek gülümsemesini öne çıkarıyordu. Dolgun yağmur damlaları küçük kulübemizi dövüyordu.

Ertesi gün, bahçenin yarısı gitmişti. Bitkilerin bazıları fırtınanın enkazıyla birlikte sürüklendikleri lagünde yüzüyor,

bazıları da kırılmış, evleklerde uzanıyordu. Bambu boğazlıklar hiçbir işe yaramamıştı. Sadece bitkilerin düşen yağmurun gücü altında daha fazla yara almasına yaramışlardı.

"Bir işe yaramıyor," dedi annem.

"Beni güldürüyorsun," dedi babam. "Sanki bir alternatifimiz varmış gibi konuşuyorsun! Elimizden geleni yapıyoruz. Başka seçeneğimiz yok. Bahçe bizim tek umudumuz, Anne. Daha iyi bir fikrin var mı?"

Annem, "Neden eşyalarımızı toplayıp gitmiyoruz?" dedi.

Babam, "Toplayacak eşyamız yok," dedi. "Gidecek yerimiz yok."

"Brewer'ın köyü var. Mr. Haddy dedi ki..."

"Figgy şu an ölmekle meşgul. Bizim dışımızda herkes ölmekle meşgul." Eline bir kürek almış, evlekleri karıştırıyor, cılız filizleri tekrar ekiyordu. Onu izlediğimizi gördü ve "Bana sadık kalın, millet, yoksa siz de ölürsünüz," dedi.

Jerry yere çömeldi ve "Ondan nefret ediyorum," dedi.

Clover bunu duymuştu. "Babama ne dediğini söyleyeceğim," dedi.

"Söylemeni istiyorum, aptal. Delirdiğini görmek istiyorum."

Bunu duyan Clover ağlamaya başladı. Koşarak annemin yanına gitti ve "Jerry bana küfretti!" dedi.

Babam, "Kimsenin umurunda değil," diyordu. Küreğini yere attı ve takma motoru kabından çıkardı. Döndürdü ve halatıyla boğdu. Onu öyle görünce, neredeyse bujilerden ve yakıttan bahsedecektim. Ona söyleyecektim. Ama *Toplayacak eşyamız yok* demişti – *gidecek yerimiz yok.* Bu onu daha da çıldırtırdı. Onları nereden bulduğumu sorardı ve neden ve Mr. Haddy'den bahsedersem bana bağırırdı. Mr. Haddy'nin hiç gelmemiş ve beni bu sırla baş başa bırakmamış olmasını diliyordum.

"Aklına mukayyet olması içinmiş," dedi Jerry.

Babamın takma motorun halatıyla boğuşmasını izledim.

"İşe yaramıyor," dedi Jerry ve güldü.

Dikkatimizi bahçeden geriye kalanlara verdik. Ama burada sahilde, en kötü hasara neden olanın yağmur olmadığını görebiliyordum. Lagünün seviyesi yükselmişti ve Mr. Haddy'nin önceden söylediği gibi, suyun kıyısına yakın olan bitkiler suyun altında kalmıştı. Jerry bunu babama anlatmak, yanıldığını ona göstermek istedi ama o bunu yapamadan tekrar yağmur yağmaya başladı. Giysilerimizi çıkardık ve tekneye dolan suyu boşaltmaya başladık. O gün beş defa yağmur yağdı. Öğle saatlerinde hava o kadar karanlıktı ki kulübede yengeçlerimizi görebilmek için mum yakmak zorunda kaldık.

Birkaç gün önce her yer tozla ve gri ağaçlarla kaplıydı. Şimdi çamur ve sudan oluşan bir yabanın ortasındaydık. Daha önce hiç kurbağa olmayan yerlerde kurbağalar ve yılanlar vardı; her taraf hayvan izleriyle doluydu. Kertenkeleler kıyının her yerine işaret bırakıyorlardı, bir müzik defterindeki çizgileri andıran kuyruk izlerinin altında ve üstünde notaları andıran ayak izleri vardı. Daha fazla kuş, yengeç ve kerevit vardı, hepsi yağmurla hayata karışmıştı. Bu hayvanları hiç zorlanmadan yakalıyorduk. Annem onları ocakta pişiriyordu. Bu bana yağmur olmadan da hayatta kalabileceğimizi düşündürüyordu.

Babam bir sabah gizlice kulübeye geldi. Göğsü ve baldırların ön kısmı çamurla kaplıydı, ellerinde yapışkan bir madde vardı, bu madde bıyığından burnuna damlıyordu. Kızgındı. Bizim onu bu halde görmemizi istememişti. Ama biz gözlerimizi ona dikmiştik, annem bile hayrete düşmüştü.

"Şınav," dedi ve takma motorun halatını kaptı.

Babam gökyüzüne bakarak, "Leş yiyiciler geri döndü," dedi. Gri martılar ve tombul pelikanlar çamurdan fırlayan canlılarla beslenmek için karaya gelmişlerdi. Peşlerinden

akbabalar gelmişti ama onlar beslenmek yerine ağaçların üzerinde tüneyip beklemeye başlamışlardı. Babam kuşları korkutup kaçırmak için bağırdı. Onlar da babama geri bağırdılar. Leş yiyicilerden nefret ettiğini söyledi – azgın gözlerinden ve pis gagalarından, leşlere saldırma biçimlerinden, çöp içinde birbirlerini yemelerinden nefret ediyordu. Ve intikam alır gibi –ama bize ne zararları dokunmuştu ki?– bir kancanın ucuna taktığı yemleri yutan kuşları yakalıyor, tüylerini yolup kızartıyordu. Onları yiyordu. Açlığı nefretiydi. Kuşların yağını takma motorunda kullanıyor, kan ve tüylerini çamura atıyordu. Bir sabah bir akbabayı öldürüp bir ağaca astığını gördük. Orada, linç edilmiş halde, asılı duruyordu; diğer kuşlar onu parçalayana kadar da asılı kaldı.

"Leş yiyicilerden niye nefret ediyorum, biliyor musunuz?"

Annem, "Allie, lütfen," dedi ve arkasını dönerek uzaklaştı.

"Çünkü bana insanları hatırlatıyorlar."

Lagünün yükseldiğini kabul etmiyordu. Kıyı çizgisi bahçemizin büyük bir bölümünü yutmuş ve tütsüleme evinin temelini kaplamış olmasına rağmen, o lagünün taştığını hâlâ kabul etmiyordu. Toprağın yerine oturduğunu söyledi.

"Toprak oturduğu için böyle. Kulübeyi bu yüzden su geçirmez yaptım. Bunu bekliyordum!"

Lagünün kıyısındaki çamura bir işaret direği çaktı. Ertesi sabah direk gitmişti – ya suyun altında kalmış ya da sürüklenmişti. Babam leş yiyen bir akbabanın onu bok sanıp yediğini söyledi.

Fırtınalar kampımızı düzene sokmuştu. Yıkım onu daha tertipli hale getirmişti. Ağaç tavukları için kurduğumuz yarısı bitmiş kümes gitmişti. Hela derenin içindeydi. Kaldırım için ayırdığımız keresteler çamurla kaplanmıştı. Yedi parçalı tulumba çökmüştü – yan yatmışken küçük ve basit görünüyordu.

Kulübe de batmaya başlamıştı. Bir zamanlar çamurlu kıyının yükseğinde, kendi sugeçirmez zemininin üstünde

dururdu. Ama şimdi çamurla dolup taşıyordu. O eski aile mezarlıklarındaki, yarısı yere gömülü, kapılı sığınaklara benziyordu.

Bu annemi endişelendiriyordu. Dizleri suyun içindeyken yemek pişiremediğini söyledi, hem ya kulübe bölmelerden içeri çamur sızana kadar batmaya devam ederse ne olacaktı? Babam ocağı içeri taşıdı ve üzerine bir baca taktı. Kulübe küçücük bir mavnaya benziyordu. Artık lagün de ön kısmını yalıyordu.

"Allie, bu durum beni çıldırtıyor."

Babam bir halat ve birkaç makarayla hazırladığı çekme halatı düzeneğini bir ağaca bağlayarak kulübeyi lagünden çekmeye çalıştı. Çok uğraştı ama hiç işe yaramadı. Kulübe çamura saplanmıştı. Kulübeyi ağaca bağlanmış halde bıraktı.

"Bunun olmaması gerekirdi," dedi. "Kulübenin batmaması gerekiyordu."

Kulübeyi dengelemek ve daha fazla batmasını engellemek için kenarlarına çamur seviyesinde kütükler yerleştirdi. Sahile inmeye vaktimizin kalmamasına üzüldüğünü söyledi – fırtında sahile sayısız ilginç şey vurmuş olmalıydı. En azgın denizler en iyi mahsulü verir dedi – demir zincirler, çelik makaralar, metrelerce yelken bezi. Klozet kapaklarını sadece sıradan gelgitler getirirdi.

Ama biz Laguna Mistika'da kaldık ve kampımızı emniyete almayı denedik. Hendek kazdık, su boşalttık, balık tuttuk. Fırtına dört koldan hücum ediyordu. Sinsice yaklaşıp günümüzü karartıyordu. Bizi üşütüyor, kulübenin içine tıkıyordu. Odunumuzu çalıyor, evleklerimizi yıkıyor, etrafı çamura buluyor ve maymunları telaşa veriyordu.

"Kum torbaları," dedi babam. "Kum torbalarımız olsaydı durumumuz iyi olurdu. Bahse girerim, Mocobila'da onlardan bir yığın vardır. Orada onlarla ne yapacaklarını bilmezler. Onlar şimdi sahilde ölmekle meşguldür."

Yağmur ve yükselen lagün elimizdekinin büyük bir bölümünü almıştı, rüzgâr da kalanları çalıyordu. Artık burada kulübemizden başka pek bir şeyimiz kalmamıştı. Hurdalık dağılmıştı, yakıt varili ortadan kaybolmuştu. Ama bu beni sevindirmişti. Artık saklayacak bir sırrım yoktu. Başım belaya girmeyecekti, zaten gideceğimiz bir yer de yoktu. Jerry babamın yakında pes edeceğini ve bizi Brewer'ın köyüne götüreceğini söylüyordu. Başka bir seçeneği olmayacaktı – kamp büyük bir fiyaskoydu. Babam bu durgun suda saklanmakla hata etmişti.

Bir hafta içinde bahçemiz de yok oldu. Geriye tek bir filiz bile kalmamıştı. Elimizde başka tohum da yoktu. Kara yengeci ve ıslak köklerle besleniyorduk. Kirli bacaklarla dolanıyorduk. Çamur üzerimizde kuruyor, cildimizde gri kabuklar bırakıyordu. Babam, "Temizliğinize dikkat edin," diyordu ama bizim için kurduğu sıcak duş da yıkıldı. Lagün artık kulübenin ön tarafının yarısının altındaydı; geceleri zemine çarpan kemikler gibi ses çıkarıyordu. Kulübe öne eğilmiş, bağlı olduğu halatı geriyordu. Fırtınalarda bu halatın hırıltılarını duyuyordum.

Babam, "Sızıntı var mı?" diye soruyordu. Hiç sızıntı yoktu. Kulübe kuru kaldı. Bu babamı memnun eden tek şeydi – kulübede sızıntı yoktu. Yağmur boşalırken bununla övünüyordu.

"Ön kısmın altında su var," dedim.

"Güverteye" ve "Kıça" gibi kelimeler kullanmaya başlamıştı.

"Bu ağaca bağlıyız," dedi. "Halat koparsa veya ağaç kökünden sökülürse sandalı alırız. Sürüklenmeyeceğiz! Jerry, güverteyi paspasla."

Lagünde güçlü bir akıntı vardı. Bu akıntıyı gören babam panikledi. Lagünün tepeciklerinde ve girdap noktalarında köklerinden sökülmüş bitkiler, dallar, hindistancevizleri, kararmış meyveler, ölü, şişmiş hayvanlar yüzüyordu – hepsi de hızla körfeze ve denize doğru hareket ediyordu.

Toprak iyice yumuşamış, bataklığa dönmüştü. Ağaçlar suyun içinde duruyordu, yollar yok olmuştu ve su bir zamanlar lagünün tüm kıyısını kaplayan kampı –bir çamur seti üzerindeki kulübemizi– küçük bir adaya dönüştürene kadar yükseldi. Lagünün kıyılarındaki çatlaklarda küçük gölcükler oluşmuştu. Bu çamurlu sular labirentinin ortasında tek bir canlı yaratık göremiyorduk. Etrafımızda kuşlar uçuşuyordu. Babam yana eğilmiş kulübemizden kuşlara bela okuyordu. Hepsini öldürmek istiyordu.

Dünyanın sular altında kaldığını söylüyordu.

İhtiyacımız olan şeylerin bir listesini çıkardı – zincir, makara, pervane ve pedal için sürgü, tahta kaldırımlar için odun, yelken bezi, daha fazla tohum, hortum, demir boru, tel ve tuz.

"Tohum mu?" dedi annem. "Ekecek yerimiz yok ki!"

"Hidroponik," dedi babam. "Suda yetiştireceğiz. Bir düşün."

İhtiyaç duyduğumuz şeylerin çoğunu Mocobile yakınındaki sahilde bulacağımızdan emin olduğunu söylüyordu. Yağmur hafifler hafiflemez Sivrisinek Sahili'ne son kez bakmak için sandalla açılacaktı.

"Ya ölürsek?" diye sordu April.

"Bundan daha kötüsü de olabilir."

Clover, "Ölümden daha kötü ne var?" dedi.

"Leş yiyicilere dönüşmek." Babam elindeki listeye vurdu. "Olmaya başladı bile. Bu kâğıdı süprüntülerin arasından buldum, bu kalemi çöp karıştırarak buldum. Ama benim bunlara ihtiyacım yok – sizin var."

Clover, "Belki bizi bulmaları için bir arama kurtarma ekibi gönderirler," dedi.

"Kim onlar?"

"İnsanlar."

"Hangi insanlar? Sahil Koruma'nın orada bir yerde biz-

den gelecek bir imdat çağrısını beklediğini mi sanıyorsun? Hayır – onların hepsi helak oldu. Tatlım, inan bana, biz kalan son insanlarız."

Annem, "Allie, neden buradan gitmiyoruz? Sandalımız var hâlâ. Körfezden denize inip –"

"Körfezden aşağı!" Babam kızgınlıkla sırıttı. "Akıntı yönünde, kırık dallar ve çürük meyveler eşliğinde. Hayır, bunu yapmayacağım."

"Niçin?"

"Çünkü ben kopmuş bir dal değilim. Ölü şeyler akıntı yönünde gider. Bu, bu körfezdeki cenaze kortejidir. Eğer akıntıya teslim olursak, mahvoluruz." Küt parmağını sahil yönünde kaldırdı. "Her şey o yöne meylediyor. Ama biz onunla savaşmalıyız çünkü orada ölüm var."

"Brewer'ın yerinde yaşayabiliriz. Bunu biliyorsun."

"Vahşiler gibi. Çöpçüler gibi. O çöp yiyen kuşlardan biri olacağıma ölürüm daha iyi. Kıt kanaat yaşamak? Ben? Hayır, Anne, ben üretirim. O şekilde de hayatta kalamıyorsam, alevler içinde yükselirim. Kendimi bir meşaleye dönüştürürüm. O zaman o kuşlar da beni ele geçiremez. Hah!"

Clover, "Peki ya biz?" dedi.

"Hepimiz tutuşup yanarak yok oluruz. Giden son kişiler olmak utanılacak şey değil. Bu da haklı olduğumuz anlamına gelir."

Hâlâ gülümsüyordu. Yüzü şimdiden için için yanmaya başlamış gibi parlıyordu.

Onun ciddi olduğunu sandık, bu yüzden annem gülünce çok şaşırdık.

Babam alevli gözleriyle ona meydan okudu.

"Allie, alev alamayacak kadar ıslağız," dedi.

"Bende benzin var." Annemle alay etmek için ağzını kocaman açtı – çok vahşi görünüyordu.

"Hiçbir şeyimiz yok!"

"Gaz," diye tısladı babam. "Üzerimize gaz dökeriz. Tek bir kibrit ve *fiyuuuv*!"

Anneme bir silahı olduğunu söylemişti sanki. Annem kekeleyerek, "Burada gaz yok," dedi.

"Hem de bir varil var."

Annem hiçbir şey söylemedi.

"Çamurun içinde buldum. Salağın teki kendisi boğulmakla meşgulken denize atmış. Varil bizim kıyıya vurmuş. Halatla bir ağaca bağladım." Korku dolu yüzlerimize bakıp gülümsedi. "Kendi yönteminle ölmek utanılacak bir şey değildir."

Jerry bana baktı. Kafamı salladım. Babama Mr. Haddy'nin bir varil gazı getirdiğini anlatmasını istemiyordum. "Charlie'de buji var," dedi.

"Charlie'de öyle bir şey yok."

"Göster ona," dedi Jerry.

Buji kesesini hamağımdan alıp babama verdim. Plastiği yırtarak açtı ve başparmağının tırnağıyla bujileri kontrol etti.

"Çamurda buldum," dedim ve beni yalanmaması için meydan okuyarak Jerry'ye baktım.

Babam terliyordu. Bana yaklaştı. Yüzü yanıyordu, dudakları beyaz ve çatlaktı. Bana vuracağını veya bunları tam olarak nerede bulduğumu söyleyeme zorlayacağını ve beni yalan söylemekle suçlayacağını sandım. Belki de intihar etmekten, üzerimize benzin dökmekten bahsettiği için utanıyordu. Konuşmak için ağzını açtı ama o daha bir şey diyemeden annem bağırdı.

"Allie!"

Babam anneme döndü.

Annem korku dolu gözlerle, "Ev hareket etti!" dedi.

Babam ağzını açtığı anda evin hareket ettiğini fark etti – hepimiz hissetmiştik. Yumuşak bir darbeydi, ayaklarımızın altında, yer döşemelerini dürterek yana itmişti. Babam çok-

tan gülmeye başlamış ve o arada beni unutmuştu. "Böyle olmasını planlamıştım!" diyerek aceleyle dışarı çıktı.

O gece kulübeyi sallayan bir gök gürültüsüyle uyandık. Ama bu top atışı sesiydi, kelepçelendiği kalasın üzerinde titreyen takma motordan geliyordu. Ses tüm lagünde ve etrafındaki bataklıkta yankılandı. Babam motoru durdurdu, şimdi yarasaları, yağmurun sabit çırpınışlarını ve babamın sesine cevap veren maymunları duyabiliyordum.

Sonra su üzerinde yüzmeye başladık. Kulübeyi omuzlayan ve bizi hamaklarımızda sallayan suyu hissedebiliyordum. Yükselen lagün küçük sugeçirmez kulübemizi kaldırmış ve bir mavnaya dönüştürmüştü. Sabahleyin etrafımız suyla çeviriliydi, lagünün çamurlu parıltısıyla aydınlanıyorduk. Ağaçlar uzakta kalmıştı ama bağlantı halatımız bizi hâlâ suyun içindeki yalnız ağaca bağlı tutuyordu. Akıntının dışındaydık ve takma motor, kulübenin arka tarafındaki kısa güvertenin rayında tırabzanlara kelepçeliydi. Gaz varilini ve babamın kurtardığı hurdaları taşıyan sandal arka tarafa –babamın da bana hatırlattığı üzere, kıça– bağlıydı.

"*Kim haklıymış?*" Babam annemin elini tuttu ve, "İstesem de ölemezdim," dedi.

Annem, "Ya sızıntı yaparsa?" dedi.

"Altımızda kütükler var. Sabitiz – batmayız! Bu şekilde olmasını planlamıştım."

Annem ocakta kahvaltı için balık kızartıyordu.

"Römorkör Anne!" dedi babam. "Şimdi yemek yiyeceğim işte. İştahımı bu an için dizginlemiştim – bırakın yağmur yağsın!"

Ama kulübenin dibi hâlâ lagünün dibine sürtünüyordu, biz hareketlerimizle sallanınca altımızdaki çamur birikintisinin darbelerini, kulübenin yumuşak toprakta kayan dibini hissedebiliyorduk. Babam iştahla kahvaltı etti, sonra sandal sırığını çıkardı ve bizi açık sulara doğru yüzdürmeye başladı.

Jerry, "Sahile varır varmaz Mr. Haddy'yi bulacağım. Bizi yelkenlisiyle La Ceiba'ya götürür. O muz teknesine binebiliriz," dedi.

Clover, "Baba, Jerry denize gittiğimizi söylüyor," dedi.

"Ölmek mi istiyorsun, oğlum?"

Jerry, "Ama artık emniyetteyiz – sen öyle söyledin," dedi.

Babam, sırığıyla tekneyi iterken "Herkes deniz kıyısına ilerleyebilir," dedi. "Bunu bir motorum olmadan da başarabilirdim. Ama dayandım. Onunla savaştım" –ve itmeye devam etti– "ben sebze yetiştirmek için yaratılmadım. Ben bir mucidim – ben üretirim, Jerry. Ama o Sivrisinek Sahili'ni unut. Orası da uçurumun kenarı. Tek yanlış adım atarsan ölürsün." Sırıkla tekneyi itmeye devam ederek kulübemizi daha derin sulara yönlendirdi. "Orada ölüm var. Enkaz. Leş yiyiciler. Çöp yiyiciler. O akıntı üzerindeki her şey bozuk, çürük ve sahile sürükleniyor. Orası da Amerika'ya en yakın yer – orasının zehirlenmediğini nereden bileceğiz? Başından beri akıntıyla savaşıyordum" –ve itmeye devam etti– "tarafların eşit olmadığı bir savaştı. Ama ben hiç teslim olmadım. Ne zaman, 'Tamam, kendimizi akıntıya bırakalım ve Tanrı yardımcımız olsun' dedim? Hiçbir zaman! İşte bu yüzden kazanan biziz."

Jerry, "Gidecek hiçbir yerimiz yok – sen bize böyle demiştin," dedi.

"O lafımı çarpıtıyorsun!" Sırığı çamura sapladı ve asıldı, "Söylediklerimi yanlış aktarıyorsun. Değil mi, Charlie?"

"Sahile gitmiyorsak, nereye gidiyoruz?" dedim.

"Ben şeyler yaparım! Kafamda haritalar var. O haritalarda sizin hayalini bile kuramadığınız, güvenli yerler var. Yaptığım eve bakın. Yüzüyor! Şu takma motora bakın," –motorun makarasına halatı bağladı ve çekti– "çalışıyor! Salağın biri bunu atmış! Bize bir bak, Anne – sadece bir fit derinlikte ilerliyoruz. Bu tekneyle her yere gidebiliriz. Şu kuşlardan

uzaklaşabiliriz. Hepsi orada ölü yatıyor ama biz yaşayacağız. Bütün dünya bize aitken hepimizin boğulmasını göze alacak kadar aptal olduğumu mu sandınız?

Bunu ve daha fazlasını söyleyerek, kulübeyi denizden uzağa, Patuca'ya doğru çevirdi ve bizi akıntının tersine yönlendirdi.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

PATUCA'DAN YUKARI

26

"Sizi kesin ölümden kurtardım," dedi babam.

Evet, bu su dünyasında hayattaydık.

"Benim için ne yapacaksınız?"

Nasıl karşı koyabilirdik ki? Her şeyi ona borçluyduk.

"Söylediklerimi yapmak zorundasınız."

Ona borcumuzu başka nasıl ödeyebilirdik?

"Akıntıya karşı," dedi. "Akıntı yönü dipsiz bir kanalizasyon gibi. Bunu biliyorsunuz."

Söylediği doğru olsa bile, gittiğimiz yolun zorluğunu hafifletmiyordu. Kat ettiğimiz her mil bir hata gibiydi çünkü artık özgür değildik. Kapana kısıldığınızı, bağırmaya çalışıp da sesinizin çıkmadığını gördüğünüz rüyalardaki yavaş ve acılı ölümlere benziyordu. Kimse bir şey söylemedi.

Bir gün içerisinde yaşam koşullarımız değişmişti. Yağmurdan sırılsıklam olmuşken mücadele eden ve kirli elleriyle bir çamur birikintisinde tutunmaya çalışan ve daha amansız bir sele yakalanmaktan korkan bir aileden, nehir insanlarına dönüşmüştük. Artık teknemizin dibinin suyun dibindeki kayalara çarpabileceğinden ve ağır bir kaya gibi dibe çökebileceğimizden korkuyorduk. Jerry ve ben pruvada iskandili idare ediyorduk. Takma motorun patırdama ve takırdama sesleri ağaçlardaki maymunları kaçırıyor –buralardaki ağaçlarda

beyaz yüzlü şebekler ve rakunlar vardı– kelebeklere kadar tüm hayvanları korkutuyordu.

Lagünde çakan şimşekler eşliğinde yağan yağmur ve bahçemizin mahvoluşu bir kabusa dair bir anıydı artık. Ama kurtulduğumuza, o kambur, çan kilisesi biçimindeki kulübelerinden birine sığınabilmek için Brewer'ın köyüne gidebileceğimize inanmaya başladığımız anda babam bizi tam tersi yöne çevirmiş ve akıntıya karşı savaşmaya başlamıştı.

Jerry, akıntının tehlikeli göründüğünü söyledi.

Babama korktuğumu söyledim.

Annem, "Allie, neden şansımızı sahilde denemiyoruz? En azından orada ne olduğunu biliyoruz," dedi.

Babam bizim yabani olduğumuzu söylüyordu. İnsanlığın yok oluşuna neden olan işte bu düşünce biçimiydi. Tehlikeli olan bilinmeyen değil, bilinendi. Sadece boğulmakta olan insanlar enkaza tutunurlardı. Bilinmeyeni arama zahmetine katlananlar kurtulurdu – ama kim bu zahmete katlanırdı ki? Hantal bir tekneyi tek bir motorla taşmış bir nehirde akıntıya karşı yüzdürmek elbette ki zordu! Ama uğraşmaya değer olduğunun kanıtı da zorluğun ta kendisiydi.

Başka konularda haklı çıkmıştı, bu yüzden ona uyduk ve kendimizi söylediği her şeyi onaylarken bulduk.

"Amerika'daki diş hekimleri şeker fabrikalarını pek severdi," dedi. "Hastanelerin sahibi doktorlardı. Detroit petrol kuyularını finanse etmeye devam etti. Amerika ölümcül kansere yakalanmıştı. Her şeyin battığını gördüm. Niye başka kimse görmedi?"

Bir gün püskürtmeli bir böcek ilacı kutusu nehirde yanımızdan süzüldü. Babam bu kutunun nereden geldiğini sorgulamadı – kutuya lanet yağdırmakla meşguldü. Ve akıntıda yüzen plastik şişeler. Daha fazla lanet. Şişman insanlar, politikacılar, bankalar, mısır gevreği ve leş yiyiciler hakkında atıp

tuttu – tam başımızın üzerinde hindi akbabaları uçuşuyordu. Onlara bağırdı, makinelere lanetler okudu.

"Bu motoru kesip atacağım günü sabırsızlıkla bekliyorum – onu gerçek kimliğine kavuşturacağım, etobur bir kurda dönüştüreceğim günü." Bütün makinelerin mezar kazıcılar olduğunu söyledi. Bir dakika yalnız bırakırsan kendilerini gömerlerdi. İşte ancak bu işe yararlardı – çukur kazmaya.

"Bir zamanlar benim de bir Çukurum vardı."

Kendisini tebrik ederek dudaklarını şapırdattı.

"Ateşten buz yaptım!"

Yüzen kulübemize *Francis Lungley* adını vermişti, sonra *Başkan Foz* olarak değiştirdi, en sonunda da bir çiviyle kenarına *Victory* kelimesini kazıdı. Bu kulübenin dünyanın ta kendisi olduğunu söyledi. Yirmi yedi *fit* uzunluğunda, altı fit genişliğindeydi. O ve annemin 'Başkan Kamarası' vardı (ocak, iskemle ve pelikan tüyü yatak). Nehre attığımız veya yakıt olarak kullanmak için kestiğimiz kerestelerin aşırı yükünden kurtulunca teknemiz suda çok daha hızlı, bir kanal teknesinin veya Connecticut vadisindeki motorlu bir mavnanın iriyarı zarafetiyle ilerliyordu. Ağaç dallarının çatımıza sürtündüğü boğazı geçer geçmez, körfezde, akıntının tam ortasında kalacak şekilde ilerledik. Babam, akıntıya karşı gittiğimiz sürece gideceğimiz yerin neresi olduğunun bir önemi olmadığını söyledi.

Yolculuğumuzun ilk gününde Patuca'ya girdik. Bu büyük nehrin tüm o zaman boyunca bizim küçük Laguna Mistika'mızın doğusundaki bataklığın arkasında akıyor olmasına şaşırmıştık – sadece dört saatlik motor patırtısı uzaklığındaydı. Ama nehir gizliydi. Üzerinde yüzmeye başlayana kadar onu görmemiştik. Babam kendisinin hiç şaşırmadığını söyledi – yine haklı çıkmıştı! Yağmur nehri kırmızı kıyılarından ağaçlarına kadar taşımış, sessizleştirmiş ve o kadar genişletmişti ki bazı yerlerde hiç akmıyormuş, sabit duruyormuş gibi görünüyordu.

Babam tekneyi akıntının hafiflediği yerlerde, su altında kalmış kıyı boyunca yüzdürüyordu. Yavaş ilerliyorduk ama babamın da dediği gibi, "Yangına mı yetişiyorduk? Ne bu acele? Bu bir tatil değil – bu hayatın ta kendisi."

Geceleyin tekneyi bir ağaca bağlıyor, sivrisinekleri uzakta tutmak için tütsü kaplarımızı yakarak yemek yiyip uyuyorduk. Sivrisinek bulutu yaklaştığında, milyonlarca sivrisinek kanallar arasında cızırdayan bir radyo gibi yüksek ve tiz bir uğultu çıkararak, korkunç bir ağ gibi üzerimizi kaplıyordu.

Nehir yanımızdan mırıldanarak akıp kütüklerimizi yalarken babam, dünyadaki son insanlar olduğumuzu söylüyordu. Yardım için bağırsak, kimse gelmezdi. Ah, şans eseri kurtulmuş insanlarla karşılaşabilir, yabanilere rastlayabilirdik, hatta selden hiç etkilenmemiş, yükseklere kurulu köyler görebilirdik. Ama bir felaket olduğunu tek bilen bizlerdik – savaşın gümbürtüsünü ve tüm dünyayı etkisi altına alan tufanı izleyen yangından haberi olan sadece biz vardık. Mosquitia'daki birisi Amerika'nın yeryüzünden silindiğini nasıl bilebilirdi ki? İnsanoğlu o güdük hayal gücüyle yağmurun sadece kendi üzerine yağdığını zannederdi. Ama babam bu felaketin dünyanın her yerini etkilediğini biliyordu. Amerikalılar bile duvarın üzerine elle yazılmış yazıyı görmüşlerdi – bir süre başka hiçbir şeyden bahsetmemişlerdi! Ama onlar oturup şikâyet ederken ve parmaklarını endişeyle burmaktan başka bir şey yapmazken babam yıkımın önüne geçmek için bazı tedbirler almıştı.

"Zaman zaman abartmış olabilirim," dedi. "Ama bu sadece sizi durumun ciddiyetine ikna etmek, sizi harekete geçirmek içindi. Sizi organize etmek çok zor. Çoğunlukla bana bile inanmıyorsunuz!"

Bazı önemsiz konularda yanılmışsa ne önemi vardı? Büyük olaylar onu haklı çıkarmıştı. Son yılda tanık olduklarımız yaradılışın en üstün şekliydi. Bizi hastalıklı ve geçici bir

medeniyetten kaçırarak dünyaya musallat olmuş bir hayalete üstün gelmişti. Tüm dünyaların bir sonu olmuştu ama Amerikalılar kendi dünyalarının, bariz kusurlarına rağmen sonsuza dek süreceğine eminlerdi. İmkânı yok! Ama babam bizi nehrin yukarısına sağ salim ulaştıracaktı.

"Osurukçu," dedi Jerry. "Osurukçu, osurukçu, osurukçu."

Babam onu duymadı. "Akıntıya karşı yüzüyorsam nasıl yanılıyor olabilirim ki?" diye bağırmakla meşguldü.

Sahilde ölüm vardı. Akıntı o yöne meyilliydi. O zaman, kaynakladığı yerde hayat olması mantıken kaçınılmazdı. Orada, Olancho'nun yanardağları arasında kendi evimizi kuracaktık.

Geceleri, teknemiz bir ağaca bağlıyken ve dışarıda kurbağalar ağızlarını yayarak vıraklayıp sohbet ederken, kamaramızda bize bunları anlatıyordu. Gündüzleri de konuşuyordu ama takma motor çalışırken söylediği tek bir kelimeyi bile anlamıyorduk.

Nehir topraktan taşıyor gibiydi. Cangılı kaplamıştı. Bu, suyun vahşiliğiydi. Sökülmüş, eğri kökleri havada, nehirde yüzen üç kütük yanımızdan geçti. Artık daha seyrek yağmur yağıyordu – sabahları hafif çiseliyor, öğleden sonra bardaktan boşalırcasına yağıyordu. Ama, babamın da dediği gibi, biz su geçirmezdik. Yağmur suyunu içme suyu olarak kullanmak için biriktiriyorduk. Nehrin üzerinde parıldayan güneş çamurlu akıntıyı pirinç rengine dönüştürüyordu. Sabah sisinin arasından süzülüp ağaç dallarının arasında dans eden altın payetleriyle havayı koyulaştırarak cangıla hoş, parlak bir görünüm veriyordu. Bazı yerlerde beyaz kelebek bulutları oluyordu – duyun üzerinde kümelenip birbirleriyle yarışıyorlardı. Ya da serçe kadar büyük, titrek kanatlarıyla, dallardan sarkan ipek kumaşlar gibi utangaçça süzülen mavi kelebek kümeleri.

Günde iki veya üç defa cayukaların içinde hızla akıntı yönünde süzülen Zambu'lara veya Creole'lere rastlıyorduk.

Genelde bize el sallıyorlardı ama akıntı onları o kadar hızlı götürüyordu ki, biz onları gördüğümüzde çoktan yanımızdan geçip gitmiş, dönemeci alıyor oluyorlardı.

Bunlardan biri yanımızdan geçerken babam genelde "Ölmesine ramak kalmış," diyordu. "O ölü bir adam. Zambu değil. Zombi. Ölmek için akıntı yönünde gidiyor."

Bu adamlar ıslaktı ama kirli iç çamaşırlarıyla akıntının bombeleri üzerinde kürek çekerken gayet normal görünüyorlardı.

Jerry kendisinin de yakında bir kanoya atlayıp akıntının kendisini sahile atmasına izin vereceğini söylüyordu. Bu babamın kulağına gitti, belki ikizlerden birinden duymuştu. Jerry'ye kanoya gitmesini emretti.

"Atla bakalım!"

Sonra kanonun palamarını çözdü ve nehirden aşağı bıraktı. Jerry kürek çekemeyecek kadar korkmuştu. Oturağa sımsıkı tutunurken başını eğip sırtını çıkardı ve ağlamaya başladı. Jerry kanoyla birlikte gözden kaybolacak kadar uzaklaşmak üzereyken annem, "Allie, bir şey yap!" dedi; babam suyun içindeki bir halatı havaya kaldırdı. Halat kanoya bağlıydı. Babam ipi hızla çekti, Jerry kanonun içinde yüzüstü düştü. Babam kendisini kanoyla birlikte tekneye doğru çekerken Jerry titriyordu.

"Bu yaptığın delilikti," dedi annem.

"Kanıtlamak istediğimi kanıtladım."

"Ya halat kopsaydı?"

"O zaman *Jerry'nin* dileği gerçekleşirdi," dedi babam. "Denemek isteyen var mı? Bir dahaki sefere kanoyu gerçekten bırakmaya karar verebilirim. İlgilenen?"

Bir başka gün beni iskandilin başında şekerleme yaparken yakaladı. Beni kanoya koyup küçük kanom yalpalarken teknenin arkasında sürükleyerek ("Umarım şu ip kopmaz! Hareketsiz otursan iyi olur!") cezalandırdı.

Sel altında kalmış köylerden geçtik. Hepsi terk edilmişti – kulübelerin tahta kemikleri suyun içinde, devrilmiş, bazılarının çatıları çatlamış kulübelerden başka bir şey yoktu. Bu ölü, boş kulübeler babamın haklı olduğunu gösteriyordu. İnsanların sele kapıldığını söylemişti – bunlar deniz tarafından yutulmak için kanolarını akıntı yönünde yüzdüren adamlardı.

Avokadoları, misket limonlarını, papayaları ve muzları ağaçlardan toplarken, "Bunlara ihtiyaçları olmayacak," diyordu. Boş köylerin bazılarında pirinç ve fasulye çuvalları bulduk.

Babam, "Bu yağmalama değil. Hırsızlık değil. Çöp yeme hiç değil. Şu an oldukları yerde bunlara ihtiyaçları yok," dedi.

Ama bazen kuşlar bizden önce davranıyordu.

"Leş yiyiciler!"

Bir gün bir uçak gördüğümüzü sandık ama takma motorumuzun sesi o kadar yüksekti ki, uçağın motorunun sesini duyamadık. Babam bunun bir hindi akbabası olduğunu söyledi. Hangi insan buraya gelecek kadar akılsız olabilirdi ki? Burası dünya haritasının en ıssız noktasıydı. Tüm dünyada Honduras'ın bu bölümü en güvenli ve en az bilinen yerdi – son yabandı.

"Ama bana şükretmeyin, bu tekneye şükredin." *Victory* suyun içinde tahtadan bir domuz gibiydi, akıntıya karşı ilerlerken gıcırdıyor ve ötüyordu. "İşte geleceğin teknesi!"

Yağmur karıncaları sulamış, sırtlarında kanat tomurcuklandırmıştı. Bu uçuşan termitler gün batımında kulübe-teknemizin çatısına üşüşüyorlardı. Cangıl önüne geleni yiyen bu kanatlı karıncalarla doluydu. İkizler onlara "arıcık" adını takmıştı. Nehrin suyunun rengi havayla birlikte saat başı değişiyordu. Ben nehri en çok bakır rengindeyken seviyordum; günün yeşili üzerine yansırken, dibindeki kırmızı çamur ıslak kek gibi kabarırken, birbirine sürtünerek kayan ıspanak demetleriyle hareket etmeyen cangılın içinden akışını seviyordum.

Alacakaranlıkta hava sineklerle isleniyor, bataklık suyu ağaçların altındaki boşluklara bulaşıyordu. Akşam karanlığı çökerken gökyüzü temizleniyordu. Gölgeler doğrulup pekişiyordu. Sonra gökyüzü birden kirleniyor, gece oluyordu; gecenin karası o kadar koyuydu ki, hiçbir şey görünmüyor, insan gecenin kürkünü yüzünde hissediyordu. Ağaçlardan yayılan koku, onu pişirerek bastıran sıcak güneş olmayınca, yeşil et kokusuna dönüşüyordu. Nehir tüm heybetiyle bir domuz sürüsü gibi hırıltılar çıkararak soluyor, kuşlar yakınlardaki ağaç dallarında zıplıyor, yüksek sesle cıyaklıyorlardı. Günün bu hareketsiz, artakalan zamanında kendimizi hasta gibi hissediyorduk. Tekneyi bağlayıp yüzen tahta kulübemizin tütsü saksıları arasında oturuyor ve suyun altında kalmış köylerden topladıklarımızı yiyorduk.

"Gelecek bu," dedi babam. Rahat ve şanslı olduğumuzu ve iyi vakit geçirdiğimizi kabul edene kadar güneşte yanmış burnunu gözümüze sokuyordu.

"İşte bu," diyordu. "Herkesin ölümcül hatası, geleceğin teknolojide olduğunu düşünmekti. Ben de böyle düşünürdüm! Ama bu, deneyimimi yaşamadan önceydi. Ah, Tanrım, her şey uzay gemilerinin etrafında dönüyordu."

"Tek raylı demiryolu," dedim ben.

Clover, "Uzay kapsüller," dedi.

"Kokulu televizyon," dedi babam. "Okul yerine videokasetler. Her şey aerodinamik olacaktı. Yemek yerine hap içecektik – kahvaltı niyetine yeşil, öğle yemeği niyetine mavi, tatlı niyetine mor haplar. Ağzıma attın mı ihtiyacım olan tüm besinleri alacaktın."

April, "Ve uzay giysileri," dedi.

"Doğru," dedi babam. "Sivri kulaklı ve 'Grok' gibi adları olan, krom kaplı evlerde yaşayan aptallaştırılmış insanlar. Yürüyen kaldırımlar, kentlerin üzerinde cam kubbeler, bilgisayarla oynamak ve televizyondan yayılan kokuları kok-

lamak dışında hiçbir iş yapmayan insanlar. 'Çocuklar uzay gemimize binin ve Ay'da piknik yapmaya gidelim – bu tür şeyler."

Annem, "Bunların olma olasılığı var," dedi.

"Asla. Hepsi saçmalık."

Clover, "Bence babam haklı," dedi.

Babam, "Bilimkurgu, insanlara iki bin yıllık İncil Hükümdarlığının verdiğinden daha fazla boş umut vermiştir," dedi. "Hepsi yalan! Uzay Programı – bundan mı bahsediyorsun? Vergi mükelleflerinin parasının çarçur edilmesinden başka bir şey değil. Uzayda gelecek yok! Bu kelimeyi seviyorum – uzay boşluğu! İşte keşfettikleri de buydu – boşluk!"

April, "Ben de babamın haklı olduğunu düşünüyorum," dedi.

"Gelecek bu," dedi babam. "Çamurlu bir nehirde küçük motorlu küçük bir tekne. Motor bozulur veya benzinimiz biterse, kürek çekeriz. Astronotlar yok! Benzin, uzay gemisi, camdan kubbeler yok. Sadece çalışma var! Geleceğin insanı bir araba beygiri olacak. Ay'da çukurlardan ve kabarcıklardan başka bir şey yok; bu bunak, yorgun dünyayı devralan bizler de tahta tekerlekler, yük arabaları, kaldıraçlar ve makaralardan başka bir şeye sahip olmayacağız – herkes sınavlarda çuvallayıp bilimkurgu romanları okumaya başlayınca müfredattan kaldırılan temel fizik. Hayır, artık ya kendi kendine yetersin ya da ölürsün. Yeşil haplar değil, kaba yemler var. İnsanın belini büken zor işler – basit ama kolay değil. Anlıyor musunuz? Lazer ışınları yok, elektrik yok, kas gücünden başka hiçbir şey yok. Şu an bizim yaptığımız şey var! Biz geleceğin insanlarıyız, geleceğin teknolojisini kullanıyoruz. Biz o teknolojiyi çözdük!"

Kendimizi, çatırdayarak yüzen kulübemizde dünyanın en modern insanları gibi hissetmemizi istiyordu. Var oluşun sır-

rı bizim dumanlı kamaramızdaydı. Artık jeotermal enerjiyle veya buzla dünyayı değiştirmekten bahsetmiyordu. Bize pislik ve iş vaat ediyordu. Zafer budur, diyordu.

Ama bu kısa gecelerden sonra takma motoru çalıştırıp kulübenin burnunu akıntının tersine çevirirken Jerry bana fısıldayarak, "Bizi öldürüyor," diyordu.

Nehrin kıyısından ayrılmıyor, dönemeçleri yavaş alıyor, akıntının yönünü incelemeden yola devam etmiyorduk. Günde beş veya altı mil yol alıyorduk ve hâlâ çok fazla benzinimiz vardı. Hepsini kullansak da ne fark ederdi ki? Nehrin üst kısmına ulaşmak için önümüzde koca bir hayat vardı.

Jerry dışında herkesin ikna olduğunu düşünüyordum. Ama bir gün, nehirde ilerlerken, takma motor çıldırdı. Önce dırdır etti, sonra sesi yükseldi, çileden çıkıp acı çeken bir hayvan gibi bağırdı, kısa süre sonra da feryat etmeye başladı. Kuşlar ağaçlardan uçuştular. Sonra bir şey koptu, motor bir veya iki defa öttü ve öldü. Ama sesi cangılda yankılanmaya devam ediyordu. Tekne durakladı, ağırlığını kaybetti ve yönünü şaşırdı. Yalpaladı ve yana yattı.

Nehrin denize uzanan burnunda, karıncalar üzerimizde uçuşurken sessizlik içinde akıntı yönünde yan yüzüyorduk.

Babam, "Çapa!" diye bağırarak pruvaya atladı. "Halatları çıkarın!"

Çapamız çok güzeldi –Mocobila sahilinde bulmuştuk– kalın bir şaft üzerindeki kıvrık çengellerden oluşan bir salkım çeşmesi biçimindeydi. Ama aynı zamanda çok da ağırdı. Parmaklıklardan aşırabilmek için babamın yardımına ihtiyaç duyduk ama biz bunu halledene kadar o öyle hızlı hareket etmeye başlamıştık ki, nehrin zeminini tutmadı. Babam suya atladı ve elinde bir halatla kıyıya yüzdü. Tekneyi halatla bağladı, çapa dipte tuttu.

Nehrin bir dönemecindeydik – akıntı bizi halatın ucunda, nehrin ortasında etrafımızda coşan suların ortasında sal-

lıyordu. Her iki taraftan da sular püskürüyordu, babamı güverteye çekerken tekne yalpa vurdu.

Babam emniyet pimini kaybettiğimizi söyledi. Pek büyük bir şey değildi –sadece bir maşalı pimdi– ama bu motorun pervanesinin de gövdeden kopup nehrin dibini boyladığı anlamına geliyordu.

Annem, "Yeni bir pervane yapamaz mısın?" diye sordu.

"Tabii ki yapabilirim. Bana şu torna tezgâhını, sürmeli kompası, aletleri, kulpları ve eğeleri uzat, yapayım. O da ne? Sadece salyalarımız ve bir tornavidamız mı var? O zaman sanırım şu eski pervane için suya dalmak zorundayım."

Akıntının ters yönüne, nehirden pompalanarak fışkıran karanlık su boynuzların baktık.

"Endişelenmeyin," dedi babam. "Onu bulmak için hayatımızın sonuna kadar vaktimiz var." Sakalını kaşıyarak gülümsüyordu. Jerry'ye dönüp, "Sen niye aptal aptal sırıtıyorsun?" dedi.

"Hayatımızın geri kalanı. Böyle söylediğinde kulağa çok aptalca geliyor."

"Ne kadar aptalca olduğunu göreceğiz. Bulmak için suya dalacak olan sensin."

"Ya timsahlar?" dedim.

"Sen timsahlardan korkmazsın," dedi babam. "Jerry'nin peşinden sen git."

Annem, "Hayır," dedi. "Çocukların o suya girmesine izin vermeyeceğim."

Babam, "Beni dinle," dedi. "Bu senin ne istediğinle ilgili değil. *Benim* ne istediğimle ilgili. Bu geminin kaptanı benim ve bunlar da benim emirlerim. Emre itaat etmeyenler karaya atılır. Hayatınız benim ellerimde. Sizi kıyıya atarım – hepinizi!"

Büyük, bereli ellerinden hâlâ nehir suları damlıyordu. Sesi silahıydı –suya atlamazsak bizi terk etmekle tehdit ediyordu– ama benim en korktuğum şey, onun o yabani parmak-

larıyla beni kıyıya fırlatmasıydı. Buradaki hayatı parmaklarını korkunç hale getirmişti.

Jerry'ye, "Bu koşumları tak," dedi ve beline bağlaması için bir halat uzattı. Jerry hasta ve meydan okuyan gözlerle sandaletlerini ayağından fırlattı, teknenin kenarına gitti.

Babam, "Bu virajlarda bir yerlerde," dedi. "Şu ağaçların yakınlarındayken kaybettik. Muhtemelen bir kayaya çarptık. Bu akıntı sert bir kütleyi çok uzağa sürükleyemez. Önce kıyıya yüz, sonra dal ve getir onu."

Jerry burnunu tuttu ve bir sepet gibi tekneden atladı.

Babam, "Bunca zamandır sizi buna hazırlıyorum," dedi. "Bunların hepsi hayatta kalma hazırlıkları." Cebinden bir çivi çıkarttı. "Bunu yeni emniyet pimi yaparız. Ama pervaneye ihtiyacımız var." Küçük çiviyi parmaklarının arasında tuttu. "İnsanı vahşilikten uzak tutan her zaman küçük bir şeydir. Şu vidalar gibi. Şu pervane gibi. Bunun gibi. Emniyet pimi bizim medeniyetimizi bir arada tutuyordu. İki şey arasındaki hassas dengeye en iyi örnek..." nehre, Jerry'nin küçük beyaz ayaklarına baktı. "Nasıl gidiyor?"

Jerry yüzeye çıktı ve ağzındaki suları püskürttü; ama tekrar dalmaya davranamadan akıntıya kapılıp tekneye tutundu.

"Hiçbir şey göremiyorum. Su çok çamurlu."

"Tekrar dene."

"Yoruldu, Allie."

"Pervanemizi bulduktan sonra dinlenebilir."

Annem, "Bırak ben bakayım," dedi.

Babam, "Ya boğulursan?" dedi.

"Ya Jerry boğulursa?"

Bunu yavaşça, boğulur gibi söylemişti.

Babam parmaklarıyla sakallarını kaşıdı.

"Benim sana burada ihtiyacım var, Anne."

Jerry dört defa daldı. Her seferinde akıntı onu elleri boş

bize doğru sürüklüyordu. En sonunda o kadar yoruldu ki, kollarını kaldıramadı; babam nehrin aşağısına sürüklenmemesi için koşum halatını kuvvetle çekmek zorunda kaldı.

Sıra bendeydi. Kıyıya yüzdüm, sonra babamın gösterdiği yerden dibe daldım. Ellerimi çamurun içine sokup taradım. Çamur parmaklarımın arasından aktı. Çalkalanan nehir sebze çorbası gibiydi; nehri bıçak gibi yaran güneş ışıkları benim timsah zannettiğim uzun gölgeler oluşturuyordu. Nefesim tükenince nehrin yüzeyine çıktım ve neredeyse teknenin yanına kadar gelmiş olduğumu gördüm.

"İşini ciddiye almıyorsun," dedi babam. Tekrar kıyıya yüzmemi istedi.

Nehrin dibindeki tortular ve yosunlar midemi bulandırmıştı. Siyah akıntı bacaklarımı vakumluyordu. Çamur yüzüme hücum ediyordu. Ama, daha da kötüsü babamın tuttuğu halatın ucunda tasma takılmış köpek gibiydim. O halatın ucunda babamın gücüne tabiydim. Ama kendimi halattan kurtarırsam akıntıda sürüklenerek boğulurdum.

Bir köpeğin hayatıydı benimki. Jerry'nin söylediklerini söylemiş olmasına memnundum. Ben niçin babama, hakkında düşündüklerimi söylememiştim? Bir köpek hayatı – çünkü bizim fikirlerimizin önemi yoktu çünkü o her zaman haklıydı, her zaman açıklamayı o yapardı ve çünkü bize bu zor işleri yapmayı emrederdi. Başardığımızı görmek istemiyordu, başarısızlığımıza gülmek istiyordu. Bir av köpeği bile bu nehrin dibinde küçük bir pervaneyi bulamazdı.

Su yuttuğumu ve kendimi iyi hissetmediğimi, tekrar dibe dalamayacağımı söyledim.

Alayla güldü –böyle yapacağını biliyordum– ve, "Çocuklar kriz zamanında hiç işe yaramıyor. Ki bu oldukça ironik çünkü krizlerin çoğunun nedeni de çocuklar. Yani, ben kendime bakabilirim! Yemeğe ihtiyacım yok, uykuya ihtiyacım yok – acı çekmiyorum. Ben mutluyum!"

April, "Baba, bu bir kriz durumu mu?" dedi.

"Öyle de denebilir. Kullanamadığımız bir motorumuz var. Yüzdüremediğimiz bir teknemiz var. Pervaneyi bulamayan iki tane kötürümümüz var. Çapa veya şu halat koparsa bu kanalizasyonda yalpalıyor olacağız. Ve hava kararıyor. Ve burası cangıl. Tatlım," dedi, "bazıları buna kriz diyebilir."

Annem, "Ben denemek istiyorum, Allie," dedi.

Ama babam halatı kendi beline geçiriyordu. Boştaki ucunu parmaklıklara bağladı. Cankurtaran halatını sadece kendi attığı düğümün tutmasına izin vereceğini söyledi.

Suları sıçratarak teknenin kenarından nehre atladı. Daha ilk seferinde pervaneyi bulmasını bekleyerek suya dalışını izledik. Yukarı çıktı – ellerini havaya kaldırmadı. Tekrar daldı. Akıntıya karşı koyabilecek kadar güçlü bir yüzücüydü ama üçüncü dalışından sonra su yüzüne çıkmadı.

Bekledik. Daldığı noktada damarlanan suya baktık.

Clover, "Nerede?" dedi.

Annem, "Belki pervaneyi görmüştür," dedi.

Vızıldayan bir sivrisinek kümesi üzerimizden uçup gitti.

April, "Çok uzun zaman suda kaldı," dedi.

Jerry, "Aşağısı çok karanlık," dedi.

Nefesimizi tutmayı bıraktık.

Birkaç dakika daha geçti. Kaç dakika olduğunu bilmiyordum. Burada zaman farklı akıyordu. Gündüz aydınlıktı, gece karanlık – zaman hantaldı. Her sıcak saat bir diğerinin aynıydı, sessiz ve kör. Bir saat suyun dibinde kalmış olabilirdi.

Annem parmaklığın yanına gitti ve halatı çekti. Halatı kolayca kaldırdı ve tümünü sudan çıkartıncaya dek elinde döndürerek güvertede sürükledi. Halatın ucunda babamın düğüm attığı yer bir köpeğin kuyruğu gibi kıvrılmıştı.

"Babam yok!" diye bağırdı Clover. Kaskatı kesildi. Avazı çıktığı kadar ağladığı için öğürmeye başladı, öğürdüğü için avazı çıkana kadar ağladı.

Jerry, "Onu göremiyorum," dedi.

Ama Jerry aramayı bırakmıştı. Bana bakıyordu. Yüzü rahatlamıştı, oldukça beyaz ve umut dolu, sabah uyandığında yatağında doğrulan birisi gibi görünüyordu.

Annem başını salladı. Akıntı yönünde şarlayan su seline baktı. Konuşmuyordu.

Kendimi birden çok güçlü hissettim. Bir dakika önce gece oluyordu ama şimdi her şey çok daha parlaktı. Gökyüzü açıktı. Küçük sinekler nehrin üzerinde yaygara koparıyordu. Sessizlik, ince ince yağan tatarcıklar gibi çöktü ve suyu gümüş rengine boyayarak, üzerini taze bir mezar gibi kapladı. Bu sessizlik mezara mührünü vurdu.

"Buralarda bir yerde olmalı! Buralarda bir yerde olmalı!" Ama April'in sesi ne nehri ne de ağaçları tedirgin etti. Saçlarını avuçladı. Clover'a tutundu ve birlikte hıçkırarak öğürdüler.

"Kendimizi suya bırakabiliriz," dedi Jerry. "Bu gece bir yere demir atar, sabah akıntı yönünde gitmeye devam ederiz. Zor olmaz."

"Ya babam haklıysa?" dedim.

Annem, "Korkmayın," dedi.

Jerry, "Korkmuyoruz," dedi.

Annem, "Düşünemiyorum," dedi. Bizi dikkatle dinleyen yüzü ne kadar güzeldi. Tek bir sesi bile algılamıyordu. Öleceğimizi söyleyen April'i veya babama seslenen Clover'ı, denize doğru yapacağımız yolculuğu anlatan Jerry'yi duymuyordu.

Özgür kalan küçük Jerry güvertede koşturuyordu.

"Dinleyin," dedi annem.

Gümüş renginde akan su, ağır ağır mırıldayan cangıl – burası küçük ıslıklarla dolu bir böcek krallığı, ağustosböceklerinin dünyasıydı.

Bir Zambu cayukasıyla yanımızdan geçti. Bu, zamanın geçişi, gelişi ve gidişi gibiydi. Buradaki tek zaman ölçütü buydu – bir adamın hareketi. Bu Zambu yaşıyordu.

"Ölmeyeceğiz," dedim.

Annem beni duymamıştı ama ben buna inanıyordum. Teknemiz küçüktü ve nehrin ortasında tehlikeli bir biçimde bir halatın ucunda asılı kalmıştı – havada duruyor gibi görünüyordu. Ama kendimi hiç bu kadar güvende hissetmemiştim. Babam artık yoktu. Burası ne kadar da sessizdi. Şüphe, ölüm, yas – bir kuşun bizi yalayan kanadının gölgesi gibi hepsi geçip gitmişti. Şimdi –ne kadar zaman sonra?– o gölgeyi unutmuştuk. Özgürdük.

Jerry, "Birkaç gün içinde sahilde oluruz," dedi.

Clover "Orada ölürüz," dedi.

Babamın hep söylediği buydu. Buna inandığımı sanmıştım. Ama artık yoktu ve korkuyu da yanında götürmüştü. Kendimi, "Bu motordan kurtulabiliriz. Bir dümen yaparız. Akıntı bizi götürür," derken duydum.

Jerry ağlayan ikizleri susturmaya çalışıyordu. "Eve gitmek istemiyor musunuz?" diyordu.

Nedeni bu yasak kelime miydi?

Sudan bir sıçrama sesi geldi – usul usul çalan bu dünyada bir bomba patlamış gibiydi. Sonra birden babamın ıslak başı, parmaklıklara sürtünen sakalı göründü; bakır pervanenin döşemelere çarparken çıkardığı sesi babamın "Hainler!" diye bağırması izledi. Sonra bütün ışık yok oldu.

27

Sonraki üç gün boyunca ben ve Jerry ceza olarak teknenin peşinde sürüklenen kanonun içinde oturduk. Kanoda yemek yiyor, kanoda uyuyorduk. Bir oltanın ucuna takılı bir çapari gibi yalpalayıp duruyordu. İçinde uzanacak yer yoktu. Aramızda varil duruyordu, takma motorun egzozundan çıkan yanık kumaş kokusuna karışan benzin dumanının meyvemsi ekşi kokusu başıma iğneler saplı. Bu içi oyulmuş ağaç kütüğünün çatlakları arasından sızan suda diz çökmüş oturuyor, bir yayın balığı yakalama umuduyla pruvadan sarkıttığımız kancayla vakit öldürüyorduk.

Babam otuz fitlik yedekleme halatının ucunda, 'kulübe tekne'nin dümeninde sırtı bize dönük oturuyordu. Omuzlarından, yağlı saçlarından, omurgasının eğiminden nefret ediyordum. Sırtına, paçavraya dönmüş yakasının tam altına bir bıçak saplamanın hayalini kuruyordum. Bazen kendimi bunu yaparken görüyordum. Hayalimde hiç kan yoktu – ne bağrış çağrış ne de mücadele. Sadece bıçak sırtına girip kabzası etine dayanınca babamdan çıkan hırıltılı nefes. Sonra, deşilmiş bir lastik gibi ölüyordu. Bunu imgelemimde o kadar net görüyordum ki, gerçekten yapmışım, onu deşmişim gibi kolum ağrıyordu.

Aklımdan geçenleri bildiğini düşünüp kendimi suçlu hissederek onu dinliyordum. Ama tüm duyduğum bizi güverteye alması için babamı ikna etmeye çalışan annemin sesiydi.

Bu söz konusu bile olamazdı. Daha kötüsünü hak ettiğimizi söylüyordu. Motorun gürültüsünde sesi zor duyuluyordu. Bizi asla dövmediği, kızgınken bize elini bile sürmediği gerçeğiyle gururlanıyordu. Ama dün bizi dövseydi bizim için daha iyi olurdu. Bu kano, böcekler ve sıcaklık, bir dayaktan çok daha fazla acı veriyordu.

Jerry, "Hadi halatı keselim," dedi. "Ona gününü gösterelim."

Jerry akıntıyla sürüklenmemizi istiyordu. Belki de babam bizi test ediyor, bunu yapacak cesaretimiz olup olmadığını görmek istiyordu. Ama Jerry'nin halata dokunmasına izin vermedim. Kendi kendine kopmasından veya babamın onu kesmesinden korkuyordum. O günlerde sıklıkla uyuyakalıp bu eğreti kanoyla Patuca'da dönerek sürüklendiğimizi sanarak dehşet içinde uyanıyordum.

"Eğer o halata dokunursan suya atlayıp kıyıya yüzerim. Tek başına kalırsın, Jerry. Ölürsün," diyordum.

Babamın ortadan kaybolduğu kısa arada, pervaneyi bulmaya çalışırken boğulduğunu düşündüğüm sürede, korkmamıştım. Teknemiz, hamaklarımız ve annem vardı. Ama tekneye tırmandığında, o eski korkuların hepsini beraberinde getirmişti. Fırtınanın tüm dünyayı kasıp kavurduğunu ve deniz kenarında ölümün hüküm sürdüğünü düşününce tüylerim diken diken oluyordu.

Bunu Jerry'ye anlattığımda, "Ben bu saçmalığa inanmıyorum," dedi.

Jerry kanoda teknede veya başka bir yerde hiç olmadığı kadar öfkeliydi. Burada, bir halatın ucunda sürüklenirken hep yasak konulardan bahsediyordu. Sürekli kaçmaktan ve eve gitmekten bahsediyordu. Söyledikleri yüzünden kâbuslar görüyordum çünkü en kötü hayallerimi kelimelere döküyordu. Bu kanoda cezalandırılmayı hak ediyoruz, diye düşünüyordum. Biz buraya aitiz.

Jerry, "Ondan nefret ediyorum," dedi. "O deli."

Jerry'ye benim yardımım olmadan asla sahile ulaşamayacağını söyledim.

"Akıntıya karşı nehrin sonuna varamayız," dedi. "Bu imkânsız."

"Nereden biliyorsun?"

Benzin variline tekme attı, kanonun içinde bir bas davul gümlemesine benzer iki ses yankılandı.

"Neredeyse boşalmış. Babam bu motoru benzinsiz çalıştıramaz."

"Kürek çeker."

"İlerleyemez, geriye sürüklenir."

Jerry bu düşünceye güldü. Endişeli olmamın onu memnun ettiğini söyledi.

"Ona benzinin bittiğini söyleyeceğim. Bak nasıl delirecek."

"Kes şunu," dedim.

"Ondan korkuyorsun, Charlie. Benden büyüksün ve korkuyorsun. Ben korkmuyorum."

Ama bunu söylerken sesi çatladı ve lafını bitirebilmek için iki kere yutkunmak zorunda kaldı. Bu kano cezası ona çok ağır gelmişti. Neredeyse hiç uyumuyor, çok hasta görünüyordu. Babam hakkında şikâyet etmediği zamanlarda bir bebek gibi zırıldayıp hıçkırıyordu. Ağladığında sesi küçük bir çocuğunkine benziyordu. Babam onu göremesin diye başını eğip yüzünü ellerinin arasına alıyordu.

Bir gece babamın kahkaha attığını duyunca, "Onu öldürmek istiyorum," dedi.

Sesi karanlığın içinden gelmişti. Şimdi, bunu söylemek için çok efor sarf etmiş gibi zorlukla soluyordu.

"Öldürmesi zor olmaz." Jerry nefes nefese kalmıştı. "Sessizce arkasından yaklaşabiliriz. Bir çekiçle kafasına vururuz. Beynine..."

"Böyle konuşma, Jerry."

"Korkuyorsun."

Evet çünkü benim de aklımdan geçen korkunç şeyleri dile getiriyorsun, diye düşündüm. Çekicin yumuşak sapını hissedebiliyordum. Kafatasına çarptığında çıkan sesi duyabiliyordum, kafatasının hindistancevizi gibi yarılmasını – soluk renkli sıvının sızışını. "Hayır," dedim.

"Keşke ölseydi," dedi Jerry. Tekrar ağlamaya başladı. Onun gözyaşları beni avutmuştu. Benim için ağlıyordu.

Bir sabah bir uçak gördüğünü iddia etti, küçük, tek motorlu gri bir uçağın üzerimizden geçtiğini. Ben uçağı görmedim. Hayal gördüğünü söyledim. Bir hindi akbabası veya bir balıkçıl olmalıydı – ya da bir papağan. Buralarda uçan her kuş bir Cessna veya bir Piper Club'a benzetilirdi. Babam gibi konuştuğumu söyledi. Babamdan bile daha kötü.

"Mr. Haddy sana o bujileri ve gazı verdi. Ama tüm başarıyı babam üstlendi! Lagünde balıkları tutan kimdi? Biz. Bize esir gibi davranıyordu ama bahçesine ve tüm o aptal icatlarına ne oldu? Su hepsini aldı. Biz onun hayatını kurtardık!"

Yine benim düşündüklerimi dile getiriyor ve beni korkutuyordu.

"Eğer ona Mr. Haddy'den bahsedersen, senin söylediklerini ona anlatırım – onu öldürmek istediğini."

Bunu duyan Jerry panikledi. Çok ileri gittiğini fark etmişti.

"Zaten," dedim. "Bunu inkâr edecektir."

"Çünkü o bir yalancı. Her konuda yanılıyor."

"Bunu bilemezsin. Hiçbir kanıt yok. Muhtemelen haklı – Mr. Haddy onu onayladı. Sen on iki yaşındasın ve yüzün pislik içinde. Babam geçen hafta halatı kesip seni bu konuda yalnız bırakınca hüngür hüngür ağladın. Seni geri çektiğinde çok sevindin."

"Beni kandırdı. Şimdi olsa ağlamazdım. Giderdim." Ama gözleri kıpkırmızıydı ve iki yara gibi kabuk tutmuştu.

Babam geminin kıçına doğru baktı ve tartıştığımızı görünce (takma motorun gürültüsünden ne dediğimizi duyamıyordu), "Siz iki serseri işte oraya aitsiniz," der gibi başını salladı ve sırıttı.

Annem, babam haklıysa dünyanın en şanslı insanları olduğumuzu söylemişti. Eğer yanılıyorsa, korkunç bir hata yapıyorduk. Ama ona itaat ediyordu. O da korkuyordu.

Jerry'ye, "Belki haklı olup olmadığını öğreniriz," dedim. "Eğer sahil bir mezarlığa dönüşmüşse, oraya gitmek istemiyorum. Amerika artık yoksa, oradan bahsetmenin ne anlamı var? Babam Amerika'nın yok olduğunu söyledi. Mr. Haddy de. Sen ne bileceksin, kalın kafa?"

Jerry, "Yeşil bir alanda, etrafında ağaçlar olan beyaz bir evimiz var. Ağaçlarda kuşlar var, alaycı kuşlar ve saksağanlar. Güneş parlıyor. Hatfield itfaiye istasyonunda öğle sireni çalıyor. İnsanlar evimizin önünden geçiyor ve eve giden yola bakıyorlar. 'Bu Fox'lar nerede?' diyorlar."

"Hayır," dedim. Ama açıkça görebiliyordum. Polski'nin çiftliğinin üzerindeki bulutları, vadideki tepeleri ve mısırları. Altınbaşakların, kokarca lahanaların, çam sakızının, biçilmiş çimlerin, hindibalar üzerindeki tatlı çiyin, köy yollarındaki sıcak ziftin kokusunu duyabiliyorum.

"'Babaları onları götürmüş mü?' diyorlar." Jerry bana baktı. Şaşırmış, biraz da korkmuştu. "Charlie, niçin ağlıyorsun?" dedi.

Ellerimle yüzümü kapattım.

"Lütfen ağlama," dedi. "Ağlaman beni korkutuyor."

Sonunda babam tekneye çıkmamıza izin verdi. Kanoda konuştuklarımızdan o kadar utanıyorduk ki, hemen pruvaya yönelip iskandili tutmaya başladık. Güneşte yanmıştık, her yerimizi böcekler yemişti ve ishal olmuştuk. Jerry kanoda hep muhalifti ama burada zavallı görünüyordu ve babamın aleyhinde tek bir laf daha etmedi. Bunun yerine ikizlere küf-

retti. Hatta bir kere April'in kolunu ısırdı, diş izleri morardı. Buna sevinmiştim. Ben de uzun zamandır April'i ısırmak istiyordum. Clover'ı da.

Önünden geçtiğimiz her köy ya sular altında kalmış ya da terk edilmişti – hepsinde kulübelerin direkleri ve birkaç meyve ağacı vardı. Bunlar sıçanların istila ettiği, tüm kanoların su altında kaldığı, kulübe sırıklarına asmaların tırmandığı yeşil, perili yerlerdi. Toprağın üzerine çıkmış kökler kesilmiş ayak parmakları gibi kapkara yaralı ve çiğdiler; ağaçların dallarından cadı saçlarına benzeyen yabani otlar sarkıyordu.

Bir sabah, tam on bir gün Patuca Nehri'nin akıntısına karşı mücadele ettikten sonra, sular altında kalmamış, hatta selden hiç etkilenmemiş bir köye vardık. Nehrin bir dönemecindeki yüksek bir kırmızı kıyıdaydı. Bir çocuk, nehir kıyısındaki sığ sularda çömelmiş, yüzünde çalılıkların arasında duran bir köpek gibi hülyalı bir bakışla işini hallediyordu.

Babam köyü daha iyi görebilmek için başını kaldırdı. Sonra gülümsedi. Köyü tanımış gibi görünüyordu.

"Nerede olduğumuzu biliyorum," dedi.

"Neredeyiz, Allie?"

"Göreceksin."

Suda çömelmiş çocuk motorumuzun sesini duymuştu. Elindeki paçavrayı üzerine örttü ve kıyıdan yukarı koştu. Babam motoru durdurdu ve teknemizi bir ağaca bağladı.

Şimdi, dumanı ve kulübelerin samandan çatılarını gördüğümüz yamacın kıyısında on beş adam duruyordu. Üzerlerinde paçavralar vardı, bize yukarıdan boş gözlerle bakıyorlardı.

"Miskito'lar," dedi babam. "Yerliler."

Karaydılar, kahverengiydiler, sarımtıraktılar ve çok cılızdılar. Cılız ve güvenilmezdiler. Hareket etmiyorlardı.

Babam kıyıya atladı ve elini uzattı.

"Merhaba, *Naksaa*."

Kısa süre sonra adamlarla el sıkışıyor, yabancıları etkilemek istediği zamanlarda yaptığı gibi son hız konuşuyordu. Onu uzun zamandır bu kadar enerjik ve çekici görmemiştik. Morali iyiyken küt parmağıyla karşısındakinin göğsünü dürter ve konuşmasına devam ederken gıdıklar gibi yapardı. Bu, vahşi köpeklerde ve ineklerde işe yarardı. Mr. Haddy'de işe yaramıştı. Bu Miskito adamları üzerinde de işe yarıyordu.

Adamların kaburgalarını dürtüyor ve "Bu sefer başardın, değil mi? Çok akıllısın, değil mi? Kendinden memnunsun. Gülme," diyor, bu arada adamları gıdıklamaya devam ediyordu. "Çok mu komik?"

Miskito'lar kıkırdayıp durdukları yerde zıplıyorlardı. İlk başta sert görünmüşlerdi ama şimdi babamla arkadaşça konuşuyorlardı. Artık bizi yemek istemiyor gibiydiler ama hâlâ çok aç görünüyorlardı. Bizi köylerine davet ettiler.

Annem bize, "Birbirinizden ayrılmayın. Bu köyü sevmedim. Bırakın konuşmayı babanız yapsın," dedi.

Jerry, "Zaten yapabildiği tek şey bu," dedi.

Annem, "Söylediklerine dikkat et," dedi. Jerry suratını astı.

"Bu köy bir domuz ahırına benziyor," dedim. "Bu insanlar açlıktan ölmek üzere."

"Babanız nerede olduğumuzu biliyor," dedi annem. "Söylediklerini yapın."

Ama ne söyleyebilirdi ki? Yırtık muz ağacı yapraklarından yapılmış, düğümlenmiş sarmaşıklarla tutturulmuş zavallı kulübeler topluluğuydu. Kulübelerin çatıları samanla kaplıydı. Arkalarında savanlar, onların arkasında da küflü bir lekeye benzeyen cangıl vardı. Zemin yağmurdan dolayı çamurluydu, tüm köy çöp, bayat wabool ve ıslak odun dumanı kokuyordu. Daha önce de böyle köyler görmüştük. Bu, yerli sefaletiydi. Bu sefil kulübelerin bazılarından siyah, benekli

küçük muz hevenkleri sarkıyordu, yakınlarda bir köpek pis bir balık kafasını çiğniyordu. Düz yüzlü bir kadın kırık sopalarla yüklü bir kızağı çekiyordu. Yanımızdan geçerken deli gibi kendi kendine mırıldandı. Anneme kötü bir şey söyledi sonra kırık dişlerinin arasından güldü. Saçları darmadağınık olan ve teknede bir kovada bez çitileyen bir başkası başını kaldırıp yüzünü buruşturdu, sonra çitilemeye devam etti.

"Ben size ne demiştim?" Babam bizimle konuşuyordu.

Yüksek sesli sivrisinek sürüleri insanların yüzlerinin, büyük, kirli ayaklarının ve yara kabuklarıyla kaplı ayak bileklerinin etrafında uçuşuyorlardı. Kara muzları keşfettiler, üç ayaklı pişirme kaplarının üzerinde gezindiler. Etrafta bahçe göremiyordum ama bazı kulübelerin yanında birkaç muz ağacı ve cılız manyoklar vardı. Ortalıkta dolaşan bir domuz hırladı ve bir papayanın kabuklarına yumuldu. Kulübelerin ortasında önü açık, teneke çatılı bir baraka vardı. Üzerinde *La Bogeda* yazan bir tabela vardı. Jerry'yle barakanın içine baktık ama boş raflardan ve duvarlara asılmış un çuvallarından ve bir fenerden başka bir şey göremedik.

"Gördünüz mü?" dedi babam. "Haklıydım."

İki Miskito bir kütüğün kabuğunu dövüyorlardı. Birinin elinde tahta bir çekiç, diğerinde bir balta vardı. İşlerini yarıda kesip babama baktılar. Sonra, domuzun hırıltıları ve sivrisineklerin monoton vızıltısı dışındaki tüm sesler kesildi.

"İşte bu," dedi babam.

Etrafımızda bir kalabalık toplandı. İnsanlar annemin saçlarına bakıyorlar –nehir yolculuğundan ve güneşten açık sarı olmuştu– ama babamı dinliyorlardı. Kuru, aç yüzlerinde açlığın yaşlı bakışları vardı. İki adamın boynunda yılan derileri, kırmızı üzerine siyah benekli mercanlar vardı.

"Gelecek bu!"

Babam hayranlıkla etrafına bakındı.

Çamurumsu zeminden buharlar çıkıyordu. Çürük dam

samanlarından ve waboolden yükselen kokudan ve dumandan dolayı gözlerimi kıstım. Cılız kulübelerinin yanında duran hırpani Miskito'lar da gözlerini kıstı.

"Sizleri kutlamalıyım," dedi babam.

Yerliler şaşırmıştı ama babama gülümsediler ve ellerini tekrar sıktılar.

"Fikriniz doğruymuş."

Bunu kendilerine daha önce hiç kimse söylememiş gibi mutlu görünüyorlardı. Gülümserken daha az aç görünüyorlardı.

Bir Miskito boğazını temizledi. "Yeni bir cayuka yapıyoruz," dedi ve soyulmuş kütüğün üzerinde duran iki adamı gösterdi.

"İşte fikir bu."

"Fazla baltanız var mı?" Bu, çekici tutan Miskito'ydu.

"Bir baltaya ihtiyacınız yok. Ama çekiciniz için bir keski, belki. Bende bir keski var. Anlaşabiliriz. Çok güzel bir tekneniz olacak."

"Zor iş, Amca."

"Biliyorum. Ama bu acele niye? Yeterince zamanınız var."

"Testeren var mı, Amca?" Bu, boynunda yılan derisi olan Miskito'lardan biriydi.

"Testereyi ne yapacaksın? Burada hiçbir yerde bir testere bulamazsın. Artık kalmadı. İnan bana, testeresiz de yaşayabilirsin."

At suratlı bir adam babama sakız yapmak için kükürdü olup olmadığını sordu.

Babam, "Bana kükürtten bahsetme, arkadaşım," dedi.

Bir hendekte yana yatmış bir el arabası vardı. Babam arabayı hendekten çıkartıp düzeltti. Arabayı bir zamanlar Şişman Çocuk'a baktığı gibi sevgiyle inceledi. Bunun, ön tekerleğiyle, kaldıraç görevi gören tutaklarıyla ve tüm dengesiyle mükemmel bir yapıt olduğunu söyledi. İnsan bu aletle mini-

mum bir efor sarf ederek kendi ağırlığının dört katını kaldırabilirdi.

Bu eski püskü el arabasını öven babamı dinleyen Miskitolar arabaya sanki büyülüymüş gibi bakmaya başladılar.

"Arabamı satmam!" Bu söyleyen adam parmağına tükürdü ve elindeki tükürüğü arabanın göbeğine sürdü.

"Seni suçlayamam. Dünyanın yarısı ortadan kalktığı için çok işe yarayacaktır."

Artık el arabasına bakmıyorlardı. Babam adamların açık kalmış ağızlarına gülümsedi.

"Duymadınız mı?"

Adamların gözleri hayır diyordu.

"Elbette, pratikte dünya yok oldu." Babam kollarını salladı. "Sadece birkaç kişi kaldık. Orada," –yine aynı hareketi yaptı– "herkes öldü ya da ölmekle meşgul."

Nehrin aşağısı. Dünya orasıydı. Gözlerini kıstılar. At suratlı adam, "Biz niçin ölmedik, Amca?" dedi.

"Çünkü siz çok akıllısınız. Doğru şekilde yaşıyorsunuz."

Babam adamlara iltifat ediyordu. Onlara da bize anlattıklarını anlattı, bu köyün gelecek olduğunu, onların geleceğin inşaları, Yeni İnsanlar olduklarını söyledi. Diğerleri cehenneme gitmişken kendileri bu basit hayatı yaşadıkları için şanslı olduklarını söyledi. Onlara burada, cılız tavukları, kara meyveleri, tek bir domuzu ve harabe kulübeleriyle sefaletten yıkılan bu köyde yeryüzündeki cennette olduklarını anlatan babamı dinlediler ve üzerlerindeki paçavraları düzeltip daha mutlu ve neşeli görünmeye başladılar.

"Aya gideceğimizi zannettiler," dedi babam. "Dinleyin, kimsenin Aya gideceği yok."

Bize sukabakları içinde wabool sundular, babam da biraz yedi. Kahvelerini dövülmüş mısırdan yapmışlardı ama babam bunu da içti. Babam, "Muz kapasitemi aştım," dedi. Ona dumanı tüten bir sigara verdiler. Babam sigaradan bir duman

çekti ve, "Sinekleri uzakta tutmak için daha iyi bir yöntem tanımıyorum," dedi.

Köylüler bize burasının bir köy değil bir aile olduğunu söylediler. İsimleri Thurtle'dı. Buradaki her Miskito, Thurtle ailesinin bir üyesiydi. Anneler, babalar, çocuklar, kuzenler – karmaşık bir şekilde, büyük küçük herkes bir Thurtle'dı.

Babam bunu duyduğuna şaşırmadığını söyledi. Aileler geriye kalmış tek sosyal birimdi. Bizi tanıttı, Clover ve April'den yerliler için bir şarkı söylemelerini istedi. İkizler, 'Bye-Bye, Blackbird' şarkısını söylediler. Miskito erkekleri bir çember oluşturup ellerini çırparak yavaş ve zor bir dansa başladılar.

Bu köy, Thurtle ailesi, daha önce görüp de dikkate almadığımız yirmi kadar köy gibiydi. Ama bu aylar önceydi ve babam artık farklı bir adamdı. Bu onun artık değiştiğinin kanıtıydı. Artık tamamen sabırlı bir insandı. Onlardan değişmelerini istemedi. Bu insanların ekşi wabool'una burun kıvırmamıştı. Helalarına veya zayıf, deli domuzlarına dikkat çekmemişti. Burasının takdire değer bir köy olduğunu söylemişti. Bu köyün, yaklaşık bir hafta önce bize teknede anlattığı geleceğin köyü olduğunu söylemişti. Miskito'ların yaşama biçimlerini övmüş ve kulübelerini ayakta tutan düğümleri ne kadar beğendiğini söylemişti.

O konuşurken, yukarıda kara bulutlar toplanıyordu; uzaklarda bir şimşek çaktı ve yağmur çiselemeye başladı. Miskito'lar şimşek sesinden ürkmüşlerdi. Fırtınadan korkuyorlardı. Babam onlara korkularının kendilerini kurtardığını söyledi – onlar da, tıpkı babam gibi, tehlikenin kokusunu almışlardı.

Barakanın arkasında bir bidon dolusu benzin buldu. Miskito'lar benzinin jeneratör için olduğunu ama jeneratörün de bozuk olduğunu söylediler. Paslanarak bozulmuştu. Yeni parçaların gelmesini bekliyorlardı.

"Zamanınızı harcamayın," dedi babam. "Elektriğe ne için ihtiyacınız var?"

Lambalar için olduğunu söylediler.

"Peki ampuller bozulunca ne yapacaksınız? Yenilerine ihtiyacınız olacak. Ama burada ne sevgi ne de para karşılığında ampul bulamazsınız. Ampul yok. Hiçbir şey yok!"

Babam sahip olduklarına sahip olduklarını, sahip olmadıklarına da zaten gerek olmadığını söyledi.

Miskito'lar onun bu söylediklerini bizim teknede anladığımızdan çok daha çabuk kavradılar.

Yağa ihtiyaçları olursa balık veya domuz yağı kullanabileceklerini söyledi. Benzine ise kendisinin onlardan daha çok ihtiyacı vardı çünkü takma motorun yakıtı bitmek üzereydi. Karşılığında onlara bir keski ve bir tuvalet oturağı, çok istiyorlarsa bir de ayna verebilirdi.

Kabul ettiklerini söylediler.

Benzin bidonunu kanoya yüklerken "Takas," dedi. "Bundan sonra böyle yapacağız."

Benzinlerini aldığı için memnun olmalıydılar, onlar için yangın tehlikesinden başka bir anlamı yoktu.

Bir adamın göğsünü parmağıyla dürterken kıkırdadı, diğer Miskito'lar da güldüler.

Annem, "Çok başarılı bir iş yaptın, Allie," dedi.

"Elimde değil, Anne. Bu insanları sevdim."

Jerry fısıldayarak, "Açlıktan ölmek üzereler. Pisler. Evlerine bak. Hiçbir şeyleri yok. Kaburgaları sayılıyor. Burunları akıyor. Pis domuzlar," dedi.

"Babam da böyle olacağını söylemişti," dedim.

"Korkunç."

"Jerry, babam haklıydı."

Jerry bile babamın bunu öngördüğünü kabul etmek zorunda kaldı.

Babam, "Up Jenkins'i biliyor musunuz?" diyordu.

Mocoron'da bir Jenkins olduğunu ama kendisini bir yılan ısırınca öldüğünü söylediler.

"Benim bahsettiğim Up Jenkins bir oyun."

Bu, Jeronimo'da ve Laguna Miskita'da oynadığımız bir oyundu. Bir gruptaki bir kişi elinde bir bozuk para saklıyor, diğer gruptakiler de paranın kimde olduğunu bulmaya çalışıyorlardı. İkinci gruptakiler, "Pencere camı!" veya "Patlat!" veya "Sessizce kapa!" diye bağırırken elinde para olan grup bu söylenenleri elleriyle tekrar ediyordu – pencere camlarına vuruyor veya yavaşça kapatır gibi yapıyorlardı. Bunu yaparken daha kimde olduğu tahmin bile edilmeyen para yere düşüyor, herkes gülmeye başlıyordu. Aptal bir oyundu ama Miskito'lar çok sevdi, yağmur dinene kadar barakanın tezgâhının yanında oynadık.

Sonra babam Patuca'ya doğru baktı ve "Yola çıkma zamanı," dedi.

Kalmamızı istediler. Up Jenkins'i ve babamın arkadaşça dürtüklemelerini sevmişlerdi. Ama babam onlardan yararlanmak istemediğini söyledi. Nehirde, bizi uğurlamak için toplandıklarında, babamın korkunç tahmininin doğru çıkmış olduğunu fark ettim. Miskito'lardı ama bize benziyorlardı. Her taraflarında sinek ısırıkları vardı, üzerleri çamurluydu ve giydikleri paçavralar bizimkilerden farklı değildi. Bu babamın vaat ettiği gelecekti ve biz de o geleceğin içindeki vahşilerdik.

"Teknenizle akıntıya karşı mı gidiyorsunuz?"

Babam evet dedi.

"Mobilgansa ne kadar uzaklıkta?

"Dört saat."

"Daha da uzağa gideceğiz."

"Wumpoo?"

"Orası ne kadar uzaklıkta?"

"İki gün."

"O zaman bir ay boyunca akıntıya karşı giderim, ya da bir yıl. Nehir bitene kadar gitmek istiyorum. Gitmek istediğim yere varana kadar durmak gibi bir niyetim yok."

Teknede babam, "Wumpoo mu dedi?" diye sordu.

Annem, "Evet, ya da benzer bir şey," dedi.

"Wumpoo tanıdık geliyor. Bir anlamı olmalı. ne?"

Annem bilmediğini söyledi. Ama babam haklıydı. Wumpoo tanıdıktı.

O gece tekneyi Mobilgansa kıyısına bağladıktan sonra (burası daha yamaçlıydı, nehir kıyısında çam ağaçları ve kayalar vardı) hamaklarımıza uzandık; babamın anneme böbürlenişini duydum: "Geleceği gördün. O kadar da kötü değil. Sadece kirli *görünüyor*..."

Az kalsın hamağımdan düşecektim. Wumpoo –*Guampu*– kelimesinin ne anlama geldiğini hatırlamıştım.

28

Guampu'yu, o adı sadece ben hatırlıyordum ama benim de kendime göre nedenlerim vardı. Bu sırrı bir şeker gibi gizlice emmek için kendime saklamıştım. Kimse o adı bir daha ağzına almadı. Diğerleri sakindi ya da Thurtle'ların köyü canlarını o kadar sıkmıştı ki, tüm umutlarını kaybetmiş durumdaydılar.

Nehrin üst kısmındaki sessiz koylarda sıcak çamurun kokusu eşliğinde gezindiğimiz günlerde yolculuğumuzun sonuna geldiğimizi düşünmüşlerdi. Babamın da devamlı söylemekten hoşlandığı gibi, artık bu ve sadece bu vardı. Ama ben Guampu yüzünden yolculuğa devam etmek istiyordum.

İnsanların cangıl ortasındaki arazileri yakıp üzerine kulübe diktikleri daha fazla derme çatma köy gördük. Pirinçleri otlardan temizliyor, tohum ekiyor, uyduruk el arabalarını çekiştiriyor ya da odun kesiyorlardı. Dağlar belirdi – kuzey ve batı yönünde uzanan dağ sıraları, sarı tepelerini yalayıp geçen bulutlarla, perukları kayıp düşmüş kafalar gibi görünüyorlardı. Köylerin arasında cangıl, miller boyunca aralıksız devam ediyordu. Babam bizi tekneyle geleceğe götürdüğü için kendi kendini kutladı. Şanslı olduğumuzu söyledi. Güvendeydik, özgürdük, rahatımız yerindeydi. Yeterince yiyeceğimiz vardı, ardımızda da güçlü bir motorumuz – belki de,

dünya üzerinde kalmış son motor. Yabanın içinden stilimizden ödün vermeden kayıp geçiyorduk! Böyle dedi.

Ama Miskito'lardan aldığımız yağ kalitesizdi, içindeki su, motorun valflarını tıkadı ve babam bir gün boyunca hem lanet okuyup hem tatlı dille ikna etmeye çalıştığı takma motoru sonunda nehre savurdu.

"İstemiyorum! Artık ihtiyacım kalmadı! İnsanın başını ağrıtmaktan başka bir şeye yaramıyor – hak ettiği şekilde gömülsün!"

Motor yosunların arasında süzülerek ve suyun yüzeyinde gökkuşağı renginde bir yağ tabakası bırakarak battı.

Tekne kulübemizi uzun bambu sırıklarıyla, pruvada durup tüm ağırlığımızı elimizdeki sırıklara verip kıça kadar ittirerek yürüttük. Bu şekilde nehrin balçıklı kıyısında yavaşça ilerledik, hiç dalga yoktu.

Artık akıntı daha yavaştı, bütün gün parlayan güneş suya sıcak, yağlı bir görüntü veriyordu. Sürüngen asmalarla kaplı yüksek ağaçlardaki geveze maymunların zırıltılarından ve ağustosböceklerinin sıcak, cızırtılı seslerinden geçilmiyordu. Bazı asmaların üzerinden parlak paçavra demetleri gibi sarkan çiçeklerin badminton topları gibi tomurcukları vardı. Nehrin dönemeçlerine yerleştirilivermiş açıklıklar veya kumluklar vardı. Babam bunlardan herhangi birinin işimizi göreceğini söyledi. İstediğimiz yerde durup evimiz belleyebilirdik.

"Niçin öyle yapmıyoruz o zaman?" dedi annem.

"Bana uyar," dedi babam. "Şuna ne dersin? Buraya yerleşelim mi?"

Annem evet dedi, ikizler de onayladı. Jerry bile aptalca bir ruh haliyle diğerleriyle uzlaşır durumdaydı. Babam hepsini dümdüz etmiş, sıcak da haklarından gelmişti – beyinleri güneşten ve nehrin neminden tavadaki balık gibi haşlanmıştı.

"Hayır," dedim, "yola devam edelim." Bambu sırığımı salladım ve hâlâ gayet zindeymiş gibi yaptım.

Bu babamı memnun etti. Devam etmek için beni mazeret olarak kullanıyordu. Elindeki sırığı kaldırdı ve, "Sen olmasaydın, orada bir kamp kuracaktım, Charlie. Drenaj imkânı vardı, sahili de çakıllıydı. Hayran kaldım – yüzümü kara çıkarmadın. On dört senelik emeğim kendini gösterdi ve nihayet biraz cesaret sergiledin."

Ama ben Guampu'ya varmak istiyordum. Babam o adı nasıl unutabilmişti? Belki de, geçmişi, hataları ve başarısızlıkları düşünmekten nefret ettiği için. Arkanı dön ve hızla uzaklaş – onun mottosu buydu. Gitmek için herhangi bir mazeret uydur! Ortadan kaybol! Onu o yapan işte buydu – onun dehası buydu. *Arkana bakma.* Ama benim için geçmiş tek gerçek şeydi, geçmiş benim umudumdu – 'gelecek' kelimesinin kendisi bile beni dehşete düşürüyordu. Gelecek babama hitap ediyordu ama benim için sessiz, kör ve karanlıktı. Guampu geçmişin bir parçasıydı; bu adı aklımdan hiç çıkarmadan babamı akıntının tersine doğru gitmeye ikna ettim.

Babam geleceğe doğru gittiğimize inanıyordu. Bense tam tersine – geçmişteki bir ânı yakalayabilecekmiş gibi hissediyordum. Her nasıl olursa olsun, uzakta değildi ve yanılıyorsam bile hafızamın beni yanıltıp yanıltmadığını görmenin vereceği tatmini istiyordum.

Thurtle'ların köyünden yola çıktıktan beş gün sonra, öğle vaktinde, bir uçak sesi duyduk. Uçağın gümbürdeyen vızıltısı giderek yaklaşıyordu. Uçağı göremesek de, sesi bana tanıdık bir duygu vermişti – başımızın üzerinden uçan bir uçak, saçlarımı kestirmek gibiydi. Sesini duyunca yere çömeldim ve ok gibi dişlerini ensemde hissettim. Babam bunun bir uçak olduğunu inkâr etti. Kurander olduğunu söyledi. Ama sonra sessizleşti – yüzünde biraz önce yanlışlıkla tezek gibi ıslak

bir şeyin üzerine oturmuş gibi bir ifade yerleşti. İşte o zaman Guampu bana daha fazla umut verdi.

Pruvadan ayrılmayıp gözlerimle nehri taradım. Su üzerinde yağ tabakaları yüzüyor, çizikli, kıllı yaralar gibi akıntıda uzanıyorlardı. Nehrin çakıllı dibinde yeşil bir şişe, dikey yüzen bir Diet Pepsi kutusu, toz sabun köpüğüne benzer kabarcıklar gördüm. Akıntı yönünde sürüklenirken kıvrılmış defter yaprakları gördüm ve evimizi hatırladım çünkü atılmış her şey geçmişin bir parçasıydı. Bunlar öteki dünyanın çöpleriydi. Gözüme harika görünüyorlardı.

Aynı gün, bir şarkı duydum – ağaçlar sesi boğuyordu. Ses suya yazıldı, havaya, günışığına, sıcaklığa ve değişken gökyüzüne. Birinin bir şey söylemesini bekledim.

"Allie." Annem kulak kabartmıştı. O da sesi duymuştu.

"Kuşlar."

Ses kuşlardan gelmiyordu. Bu, kilise müziğiydi.

Jerry, "Kim şarkı söylüyor?" dedi.

"Bu, Guampu olabilir," dedim.

Bir dönemeci döndük; cangıl geri çekildi ve güneş tüm kıyıyı kapladı. Nehrin kıyısında, güneş ışığını bize yansıtan demir kaplı parlak, oluklu çatıları olan bungalovlar vardı. Bütün bir açıklığın ortasında, sivri bir çatısı ve bir çan kulesi olan beyaz bir ahşap kilise vardı. Buradaki her şey görkemli, düzenli ve temizdi; bu kıvrımlı nehrin çarpık ağaçlarının ve vahşi sarmaşıklarının tam ortasında dimdik duran bembeyaz bir sığınak.

Babamın yüzü kararmıştı. Burnunun ve yanaklarının üzerindeki deri kat kat kalkmış, yüzünde kıpkırmızı lekeler bırakmıştı. Bungalovları, kiliseyi, çiçek yataklarını görmüştü. Başını eğdi, kendini ihanete uğramış gibi hissediyordu, ter ensesinden hiddetle akıyordu.

"Misyon galiba," dedi annem. Babamın öfkesini hissedince –kızgın olduğunda saldığı kokuyu almıştı– sustu.

Önümüzde bir şamandıra vardı; bir sıra bidona tutturulmuş kütüklerden oluşan küçük bir iskele. Saçaklı tentesi olan bir kurtarma botu ve birkaç sandal iskeleye bağlanmıştı.

Clover, "Baba, neredeyiz?" dedi.

Babam ağzını sımsıkı kapamıştı, gözleri açlık diye nitelediği o enerjiyle alev alevdi. Uzun saçlarını elleriyle taradı ve elindeki sırığı nehre daldırıp tekneyi bu yere, şarkıya ve bir başka sese doğru ilerletmeye başladı - nehir kenarındaki bir sundurmanın altında çalışan bir jeneratörün sesi. Misyonun arka tarafındaydık. Nehre boşalan bir kanalizasyon borusu, şişelerden, konserve kutularından ve renkli ambalaj kağıtlarından oluşan bir çöp tepeciği gördük – daha fazla umut.

Şarkı sona erdi. Artık sadece jeneratörün sesi duyuluyordu.

Şamandıraya girdik. Teknemiz sarı tenteli zarif beyaz kurtarma botunun yanında yamru yumru ve kapkara kalıyordu. Zamka bulanmış, oradan buradan toparlanıp bir araya getirilmiş kalaslardan oluşan bir yüzer harabeden fazlası değildi. Burada çok eğreti duruyor, babamın bir deli gibi görünmesine neden oluyordu.

"Göreceğiz." Babamın sesi, paslı bir teneke içindeki kumunki kadar kuruydu.

Bu lafı duyan annem sinirlerine hakim olamadı. "Yolumuza devam edelim – buradan gidelim. Bizi ilgilendirmez, Allie, hayır!"

"Gerçek evler var," dedi April.

Jerry, "Bakın, bir pota var. Basketbol oynuyorlar!" dedi.

Cesaretimi toplayıp, "Bunlar Spellgood'lar," dedim.

"Saçmalama!"

Annem, "Bildiklerini bize anlat, Charlie," dedi.

"Spellgood'lar. Hatırlamıyor musunuz? Guampu'da yaşadıklarını söylemişlerdi. Emily bana öyle söylemişti. Hani şu vaiz, ailesiyle birlikte seyahat eden, şeyden..."

"Emily de kim?"

"Kızlarından biri. *Unicorn*'daydı. Şu devamlı dua eden insanlar."

"Bunun vahşilerin işi olduğunu tahmin etmiştim," dedi babam.

"Allie, belki bize yardım edebilirler."

"Yardıma ihtiyacımız yok!"

"Dökülüyoruz. Şu halimize bak."

Babam, "Bu ahlakçı sinsiler burada saklanmış etrafı kirletiyorlar. Daha sağgörülü olmalarını beklerdim. Dünyadan geriye başka hiçbir şey kalmadı."

Rıhtıma atladı ve kalasların üzerinde öfkeyle sendeledi.

"Bu insanlara verecek haberlerim var."

Kireçlenmiş taşlarla sınırlanmış patikaya çıkan merdivenlerde babamı takip ettik – daha doğrusu, peşinden koştuk. En fazla on bungalov vardı ama hepsi de gayet temizdi, verandalarının önünde çiçek tarhları, metal çatılarından sıcaklığın buğusu yükseliyordu. Bungalovların arkasında biçilmiş çimlerle kaplı, cangılın içine kondurulmuş bir pist vardı. Pistte uçak yoktu, bizi karşılamaya da kimse gelmedi. Etrafta kimseyi göremedik.

Kilisenin pencereleri açıktı, yaklaşınca Rahip Spellgood'dan başkasına ait olamayacak o sesi duyduk.

"İğğ-saaa," diyordu ağzını yayarak.

"Yüzünü gözünü dağıtacağım onun," dedi babam.

"Bu da mı geleceğin bir parçası?" dedi Jerry.

"Bunu unutacağımı sanma, oğlum!" Babam kireçlenmiş taşlara tekme attı. "Peşimden ayrılmayın."

"Tekneye geri dönelim, Allie. Gidelim buradan."

"Anneniz korkuyor," dedi babam.

"Seni hiç bu kadar kızgın görmemiştim."

"İşte bu yaptığın çok doğru," dedi babam. "Beni çocukların önünde küçük düşür."

Spellgood bir papağan gibi, yüksek ve tiz bir sesle verdiği vaazda, Kutsal Kitap'tan alıntılar okuyordu. Sam-uel, dedi; on parça peynir ve Gath şehitleriyle ilgili bir şeyler anlattı.

"Gath'da olmayı dileyecek."

"Açık pencereden kilisenin içine baktık. Babamın çığlık atmasını bekliyordum, atmadı – boğazının derinliklerinden, kaynayan Şişman Çocuk'un borularından sızan zehirli gaza benzer bir iğrenti tıslaması çıktı.

Kilise gölgeliydi; beyaz elbiseler giymiş yerliler ön tarafta duran bir masanın üzerine yerleştirilmiş bir televizyonu izliyorlardı. Televizyonun ekranı en az bir araba kapısı kadar büyüktü; kesik kesik ve yüksek sesle konuşan Spellgood'un yüzü ekranı kaplamıştı. Televizyon renkliydi. Spellgood'un yüzü yeşilimsi bir sarı; elinde bir sapanla bir hikâye anlatıyordu. Arkasında dev gibi, goril yüzlü, plastik görünüşlü yeşil bir adam vardı, sivri dişleri ve kafasında bir miğferi vardı. Spellgood vaazına ara vermeden sapanına bir taş yerleştirdi ve yanındaki dev kuklaya attı.

"Televizyonlar var," dedi Jerry.

Yerliler televizyondaki programa o kadar dalmışlardı ki, bizi fark etmediler. Bu, onlar için bir mucizeydi – benim için de bir mucizeydi.

"Bu program nereden yayımlanıyor? Belki de Amerika'dan uydu yayını yapıyorlardır," dedim.

"İmkânsız," dedi babam. Sesi ağlamaklı ve inceydi, Jeronimo'nın yanıp kül olduğu günkü gibi. "Amerika yok oldu."

"Program nereden geliyor o zaman?"

"O kutunun içinde. Bu bir videokaset. Bir kaset, bir hile, eski teknoloji. Yerliler bunun mucize olduğunu zannediyor. Ne yazık!"

Koşarak kiliseye girdi, sıraların arasından geçerek televizyona yaklaştı ve kablosunu çekti. Yerlilere ders vermeye

başladı, ekran kararıp görüntü yok olunca ayaklandıkları için "Bekleyin!" diye bağırdı. Yerliler kiliseyi teker teker terk etti. Babam kabloyu çekince şaşırmamış, sıkılmışlar, birbirleriyle konuşmaya başlamışlardı. Kısa süre sonra kilise tamamen boşaldı, beyaz pamuklu elbiseler giymiş yerliler cangıla doğru yola koyulmuşlardı.

Spellgood'lar etrafta görünmüyorlardı.

"Tekneye dönelim," dedi babam.

Clover, "Etrafımıza bakamaz mıyız?" dedi.

"Bu yer bizim için yok!"

Güvertede oturup bungalovları izlememiz ve geçmişten gelen bu görüntünün tadını çıkarmamızdan rahatsız oldu. Dördümüzü teknenin kamarasına gönderdi ve kapıya bir kereste dayadı. Bundan sonra ne olacağını merak ederek kulübenin içinde oturduk.

"Sanırım hareket ettik," dedi Jerry.

Hareket ediyorduk. "Bizi buradan götürüyor," dedim.

Ama on dakika sonra tekne durdu. Çapanın suya dalarken çıkardığı sesi ve babamın halatlarla boğuştuğunu duyduk. Annemle konuşuyordu ama ne dediğini ayırt edemiyorduk.

Kamaranın çatlaklarından sızan güneş geri çekilip hava soğuduktan sonra başımızın üzerinde geçen bir uçağın sesini duyduk. Alçaktan uçan uçak birkaç kesme makinesi gibi vızıldıyordu, sonra yine sessizlik hâkim oldu.

Clover bana babamın niye bu kadar tuhaf davrandığını sordu; April susadığını söyledi. Uyuyakalana kadar sorularıyla canımı sıkmaya devam ettiler. Ben de uyudum ama sonra karanlıkta uyandım. Kanoyu alıp kıyıya gitsem nasıl olurdu?

Jerry de uyanmıştı ve ne desem yapmaya hazırdı.

Mr. Haddy'nin bana bujileri ve benzin bidonunu verdiği gece açtığı lombarın içinden sürünerek dışarı çıktık. Geniş

nehrin ortasında, Guampu'nun biraz ötesinde demir atmıştık. Jeneratörün sesini duyabiliyor, ışıkları görebiliyorduk. Işıklar olmadan da kanonun yerinde olmadığını görebilecek kadar aydınlıktı etraf, ay ışığı nehrin sularını aydınlatıyordu.

Jerry ağzını kulağıma dayayarak, "Kanoyu almış," diye fısıldadım. "Biz gidemeyelim diye."

"Hadi yüzelim."

Kendimizi teknenin kenarından suya bıraktık ve su sıçratmamak için gövdelerimizi akıntıya bırakarak kıyıya doğru kurbağalama yüzmeye başladık. Misyondaki tüm ışıklar arkadaşça göz kırpıyordu. Hayatım boyunca bir daha elektrik göremeyeceğimi düşünmüştüm. Tek duyduğumuz ses, jeneratörün çalışırken çıkardığı pat pat sesiydi.

Gölgelere sığınarak bungalovlara doğru ilerlemeye başladık; sırtımızı kamburlaştırıp çömelerek bir penceresinden titrek bir ışık sızan en büyük eve yaklaştık. Işık Spellgood'ların oturma odasından geliyordu. Hepsi içeride oturmuş, kilise programını izleyen yerliler gibi hipnotize olmuşçasına televizyon izliyorlardı. Kaşıkları mavi yüzlerine yaklaştırarak büyük kâselerin içinden dondurma yiyorlardı. Arada bir hep birlikte gülüyorlardı. Televizyon programında kuklalar oynuyor; takım elbise giymiş bir adam yeşil kumaştan yapılmış bir kurbağayla ve ipeksi saçları olan bir domuzla, iki insanla konuşur gibi sohbet ediyordu – bu babamı kızgınlıktan kudurtan şovlardandı.

Emily Spellgood yerde uzanmış yatıyordu. Onu görmeyeli sadece bir sene olmuştu ama çok büyümüş ve çok zayıflamıştı. Saçları kısalmıştı, üzerinde bir kot pantolonu ve lastik ayakkabıları vardı. Ne kadar iyi giyinmiş olduğunu görünce telaşlandım. Jerry ve benim saçlarımız uzundu. Nehrin çamuruna bulanmıştık. Üzerinden sular damlayan kısa şortlardan başka bir şey yoktu üzerimizde. Kendimi bir vahşi gibi hissettim. Burada kalmak istemiyordum.

Spellgood'lar hâlâ kukla şovunu izliyorlardı; Jerry de onlara

eşlik ederek güldü, ta ki ben onu pencerenin altına oturup bundan sonra ne yapacağımızı konuşmak için zorlayana kadar.

Orada programı ve Spellgood'ların tepkilerini dinleyerek oturduk. Yaklaşık yirmi dakika sonra program bitti. Şimdi ne yapacaklarını konuşmaya başladılar, herkes başka bir şey öneriyordu.

Çocuklardan biri, "Hadi Uzat İşgali oynayalım," dedi. "Modülünü hiperuzaya göndermek istiyorum!"

"Hayır, Muppet Şovu tekrar izleyelim. Şarkı söyleyen bebekler çok güzeldi. Çok tatlılar."

Emily, "*Star Trek*'e ne dersiniz?" dedi. "Zaman tünelinden çıkıp çıkamadıklarını görelim."

Gurney Spellgood, "Hayır, geç oldu. Daha yararlı bir şey yapalım," dedi.

Siyah kutuya bir kaset koydu: *World Crusade for the Christ* adlı bir program oynamaya başladı, bir adam org müziği eşliğinde dua ediyordu. Hepsi biraz daha dondurma alıp televizyondaki ilahilere eşlik etmeye başladılar.

"Bütün gece burada kalacağız," diye fısıldadım.

"Umurumda değil," dedi Jerry. Karanlıkta bir kurt çocuğa benziyordu. "En azından bu gerçek. Babamın da bunu görebilmesini dilerdim. He, o nerede?"

Tam, *burada olmadığına memnunum*, diyecekken, bungalovun ön tarafındaki sineklik kapı çarptı. Verandada, silgi sesine benzeyen spor ayakkabı gıcırtıları duyuldu. Birisi dışarıya çıkmıştı. Sürünerek verandaya gidince, lambaların etrafında uçuşan sinekleri hülyalı bir edayla izleyen Jerry yaşlarında bir erkek çocuk gördüm – Spellgood çocuklarından biri.

Beyaz tişörtüyle çok temiz ve güzel görünüyordu, aklıma bir fikir geldi. Başımı sallayıp saçlarımı yüzümün önüne döktüm –omuzlarıma kadar geliyordu– ve gölgelerin içinde verandanın altına doğru süründüm. Alçak sesle ıslık çaldım. Küçük oğlan çocuğu yerinden zıpladı.

"Kim o?" dedi. Ama sesi endişeli gelmiyordu.

"*Soy una amiga di su hermena, Emily.*" (Kız kardeşin Emily'nin bir arkadaşıyım.) Fısıldadığım için sesim küçük bir kızın melodik sesi gibi çıkıyordu.

İngilizce, "Adın ne?" diye sordu.

"*Rosa*," dedim. "*Emily a casa?*" (Emily evde mi?)

"Televizyon izliyor."

Yerli İspanyolcasıyla vızıldayarak onunla konuşmak istediğimi söyledim.

"Burada olmaman gerekirdi," dedi. "Twakha'ların gece buraya gelmesi yasak."

Sızıldanarak, üzgün bir ses tonuyla –ki gerçekten üzgündüm– "*Lo mucho siento, chico. Voy a mi kiamp*," dedim. (Üzgünüm, o zaman eve gidiyorum.)

"Hey, bekle bir saniye! Emily!" diye bağırarak eve girdi.

Biraz sonra Emily dışarı çıktı, karanlıkta beni ararken ayağa kalktım ve "Benim, Charlie Fox, muz teknesindeki; hani şu martıyı vuran. Korkma sana zarar vermeyeceğim. Beni hatırladın mı?" dedim.

Aptalca bakıp "Burada ne arıyorsun? Hey, bu çok garip," dedi.

"Bu Jerry," dedim; evin arkasından bir kurt gibi çıkıp yanımda bitmişti. "Ailemle nehrin yukarısına doğru gidiyorduk. Sıkışıp kaldık."

Yanıma gelip, "Hey sana ne oldu böyle? Çok pissin. Zayıflamışsın. Başına bir şey mi geldi? Saçın berbat durumda," dedi.

"Şişşşt!" diyerek onu susturdum. "Kimsenin bizi duyamayacağı bir yerde konuşabilir miyiz?"

Ama artık çok geçti. Gurney Spellgood pencereye çıkmıştı. "Alçak sesle konuş Emily!" Sonra beni gördü. "Annen baban seni merak edecek, küçük hanım. Yarın istediğiniz kadar konuşursunuz."

Neyse ki verandadan sadece başım görünüyordu çün-

kü üstüm çıplaktı. Bir Kızılderili kızı gibi upuzun saçlarım vardı.

"Sorun yok baba," dedi Emily. "Birkaç Twakha vaftiz edilmek istiyormuş."

"Tanrı sizi seviyor," dedi Gurney Spellgood. "Adlarını al, tatlım; onlara duş aldır ve biraz da Kool-Aid ver."

"Beni izleyin," dedi Emily. Bizi karanlıkta kaybolmuş kiliseye götürürken kıkırdıyordu. Kilisenin arkasından dolanıp bir ağacın altında oturduk. "Sizi yerli zannetti. Ben de! Hey, başınız dertte mi sizin?"

"Sayılır," dedim. "Buraya bu öğleden sonra geldik."

"Pautabosna'daki bir vaftiz törenine gitmiştik. Orası berbat bir yer. Hepimiz uçakla gittik. Uçağımızı gördünüz mü? Dokuz yolcu kapasiteli bir Cessna Directorial! Babamın pilot ehliyeti var. Şimdiden beş yüz mil kat etti. Uçak çok güzel, radyosu, havalandırması, her şeyi var."

"Nasıl aldınız?"

Ben *Nasıl oldu da,* demek istemiştim ama o, "Katkılarla," dedi. "Baltimore'da aldık. Babam uçağı buraya getirdi. Biz de *Unicorn*'la geldik. Sizin de orada olacağınızı sanmıştım. Sana bakındım, gerçekten. Hey, seninle ilgili düşündüklerim tam sansürlük. Senin saçın niçin..."

"Emily," dedim. "Baltimore'da her şey yolunda mı?"

"Durumlar biraz karmaşık. Babamın arabalı kilisesi kapandı. Vergiyi ödeyememişler – yeterince insan gelmemiş. Bu yüzden ona uçağı verdiler."

Jerry, "Amerika hâlâ yerinde mi?" dedi.

"Deli misin sen?" Emily güldü. "Hey, bu çocuk gerçekten bir tuhaf."

"Babam Amerika'nın yeryüzünden silindiğini söylüyor," dedim. "Bizden başka kimse kalmamış. Burada olduğumuz için kurtulduk. Öyle dedi."

"Bu çok aptalca," dedi Emily.

Bu kelimeler ağzından çıkar çıkmaz koca bir ülke ayaklanarak parlamaya başladı. Babamsa onların yanında, ışık yakıldığında sıvışmaya çalışan bir hamamböceği gibi küçük görünüyordu.

Jerry, "Ev-vet," dedi.

"Hey, ben de *benim* babamın tuhaf olduğunu sanırdım."

"Üç hafta önce oradaydık. Her şey yerli yerinde. Gayet iyi durumda. Tekerlekli patenle disko dansı yapmayı öğrendim. Ama buraya dönmemiz gerekiyordu. Uçak olmasaydı gerçekten çok üzülecektim. Neyse ki yeni kasetler aldık. Bir video sistemimiz var, oyun da oynanıyor. Bir de *Rocky*. Babam izlememize izin veriyor. Önemli bir mesaj veriyormuş. Boksla ilgili film – çok hoş bir adam oynuyor."

Jerry beni dürtüklemeye başladı. "Biliyordum," dedi. "Bize hep yalan söyledi. Yalancı! Ben eve döneceğim. Tekneyle nehrin yukarısına falan çıkmam ben!"

"Kardeşin gerçekten bir tuhaf."

"Emily, başımız dertte," dedim.

"Gerçekten mi? İnanılmaz."

"Bize yardım eder misin?"

"Elbette! Yardım etmek isterim. Hey, seni çok düşündüm. İstersen burada kalabilirsin."

"Hayır. Deniz kıyısına inmemiz gerekiyor."

"Babam sizi uçağıyla götürebilir. Sadece bir buçuk saat sürüyor!"

"Oraya gitmenin başka bir yolu yok mu?"

"Nehirden gidebilirsiniz."

"İşte bu yüzden geldik. Nehirden gidersek babam peşimizden gelir. Yollar ne durumda?"

"Sadece bir yol var. Şu tarafta," – elini kaldırıp nehrin ötesindeki karanlığı işaret etti. "Awawas'a çıkıyor, Eonks'un oraya. Bizim cipimiz orada. Toyota Landcruiser. Dört çekişli. Yeşil, siyah döşemeleri var. Awawas'ta vaftiz törenleri düzen-

liyoruz. Wonks çok güzel bir nehir. Oradan deniz kıyısına gidebilirsiniz. Orada bir sürü tekne var."

"Emily bize o cipin anahtarlarını verirsen, kaçabiliriz. Annem bizi o söylediğin yere götürür..."

"Awawas."

"Evet, sonra cipten iner, bir şekilde nehrin aşağısına ulaşırız."

"Onu almazsanız babanız delirmez mi?"

"O zaten deli."

"Ne isterse yapabiliriz," dedim. "Kendi bilir."

"Korkmuyor musun?"

"Onun haklı olduğunu düşündüğümde ondan korkuyordum. Ama artık haklı olmadığını biliyorum ve hiç korkmuyorum. Sen babandan korkuyor musun?"

"Benim babamın bir silahı var," dedi Emily. "Mossberg marka bir taramalı. Hem de teleskopik. Komünistler yüzünden aldı. Buralarda milyonlarca komünist var. Hey, saçını tararsan çok güzel olur. James Taylor'a benzersin."

"Lütfen bize araba anahtarlarını ver. Ona iyi bakacağız, söz."

"O bir araba değil – bir Landcruiser. Hey, baban gerçekten Amerika'nın yok olduğunu mu söyledi? Bu inanılmaz, biliyor musun? Gemideki insanlar babanın arkasından çok konuştular. Çok tuhaf bir adam olduğunu söylediler. O gemiye şimdiye kadar binen en tuhaf yolcu oymuş. Hey, umarım bunu söylediğim için bana kızmazsın! Birisi benim babam hakkında böyle bir şey söylese ağlardım, biraz gerçeklik payı olsa bile. Sizin Zambu'larla yaşadığınızı, çıplak dolandığınızı ve ağaçlara tırmandığınızı söylüyorlardı. Sana mektup yazmak istedim. Saçımı nasıl buldun? Çok güzel lülelerim vardı ama babam kestirmemi istedi. Buraya uymazmış. Para ister misin? Biraz birikmiş param var. On dört dolar verebilirim. Ah, keşke ben de erkek ol–"

Tam o anda, ani bir gümbürtüye benzeyen bir sessizlik oldu ve Guampu'nun tüm ışıkları söndü. Sanki Guampu üze-

rinde kapkara bir kapak kapanmıştı. Jeneratörün sesi kesilmişti. Artık kurbağaların sesini duyabiliyordum.

"Bu sık sık olur," dedi Emily. "Jeneratörün yakıtı bitmiş olmalı."

Bungalovdan sesler geliyordu.

"Gerçekten delirmişler. *Crusade for Christ*'ı izliyorlar. Hey, sana video oynatıcımız olduğunu söylemiş miydim? Bir Sony. Babam onunla vaaz veriyor. O alet sayesinde burada değilken bile ayin yapabiliyor, bugün olduğu gibi. Twakha'lar onu görünce çıldırdılar – gerçek ayinden daha çok sevdiler. Bazen sadece televizyon ayini olunca kalıyorlar. Şimdi hepsi vaftiz olmak istiyor, gelip izleyebilmek için –"

"Emily, eğer anahtarları getirmezsen-"

"Üzülme, ödlek," dedi ve ayağa kalktı. "Getireceğim. Karanlık işimi kolaylaştırır. Bir şeye çarpmazsam tabii." Uzaklaşırken, "Bu delilik," dedi.

O gidince Jerry söylenmeye başladı. Ya anahtarı bulamazsa ne olacaktı? Ya babam bizi arıyorsa? Ağladı, güldü, uzun çalıları tekmeledi. "Babam pisliğin teki – yalancı!" dedi. "Hüff, ne yapacağız?"

"Eve döneceğiz."

"Hatfield çok uzakta. Sen araba kullanmayı bile bilmiyorsun. Belki de burada kalmalıyız. Ondan nefret ediyorum, onu öldürebilirim." Elimi tuttu. "Charlie, korkuyorum."

"Korkmadığını söylemiştin."

"O kız haklı. Babam gerçekten deli."

Emily elinde yanan bir fener, anahtarları şıkırdatarak geri geldi. "Sigortalar atmış," dedi. "Babam kıyameti kopardı. Jeneratörü daha yeni tamir ettirmişti. Kilise Teagoose'dan bir adam göndermişti."

Fenerin ışığını yüzüne tuttu. Daha beyaz görünüyordu. Ruj sürmüştü, göz kapakları yeşil bir pudrayla kaplanmıştı. Dudaklarındaki yağlı kırmızı, onu olduğundan büyük gösteriyordu.

Gülümsedi ve, "Beğendin mi?" dedi. Dişlerinde kırmızı izler kalmıştı. Bu beni hem korkutmuş hem de heyecanlandırmıştı.

"Hey, düşünüyordum da, hemen gitmenize gerek yok. Bir süre burada kalabilirsiniz. Birkaç Twakha'yla tanışırsınız. Bazıları gerçekten çok tatlı. Uçakla gezerdik. Hem, biraz TV izlemek istemez miydiniz?"

"Babam bizi öldürür," dedim.

"Baban inanılmaz biri – benimkinden de kötü. Hey, kardeşin niye ağlıyor?"

"Ona bakma sen. Ama unutma – bu aramızda sır olarak kalacak. Kimseye bizden bahsetme. Yemin et. Kimseye söylemeyeceğine yemin et – babana bile."

"Ağzımı açmayacağım, söz."

"Peki ya sana sorarlarsa?"

"Babam seni zaten gördü. Sizi yerli sandı! Cipi daha önce de aldılar. Hep böyle çılgın şeyler yapıyorlar. Suçu Twakha'lara atarım. Hiç zor olmaz."

Bizimle nehir kıyısına kadar geldi. Biz suya girmeden önce, beni öpmek istediğini söyledi. Jerry bizi izlerken olmazdı, ona yüzmeye başlamasını söyledim. Suya girdiğini duyunca, Emily'nin yanağını öptüm. Beni tutup dudaklarını dudaklarıma yapıştırdı. Dudakları yumuşaktı, ön dişlerimiz birbirine çarptı, parmaklarını sırtıma batırdı ve kemiklerini benimkilere sürttü. Kollarımı sarkıtmış duruyordum.

Tekneye nasıl döneceğimizi düşünüp endişelenmiştim ama ondan ve öpücüğünden kaçmayı o kadar istedim ki, nehirde yüzmek bana çocuk oyuncağı gibi geldi. Su soğuktu. Arkama bakıp elindeki fenerden çıkan ışığı gördüm ve onu tekrar öpmek istedim.

29

Güverteye tırmandığımızda annemin uyanmış, kamaranın dışında ayakta durduğunu gördük.

"Neredeydiniz?" Kızgın görünmeye çalışıyordu ama sesi korkmuş gibi geliyordu. Karanlıkta konuşan insanların nasıl hissettiğini anlamak kolaydır. Bunu ilk Emily'de görmüştüm, şimdi de annemde görüyordum.

"Orada," dedim. "Benim fikrimdi, Jerry'ye kızma." Kanoyu görmek için etrafıma bakındım ama yoktu. "Babam nerede?"

"Onunla birlikte olduğunuzu sanıyordum. Kıyıyı gözlüyordum, sonra bütün ışıklar gitti."

"Jeneratörleri bozuldu." Uzaktaki kıyıyı görmeye çalıştık ama Guampu karanlığın içinde kaybolmuştu – sadece cangıl ve bungalovların üzerindeki beyaz tebeşir işaretleri görünüyordu. "Babam bize yalan söyledi, Anne," dedim.

Emily'nin Baltimore ve Amerika hakkında anlattıklarını tekrarladım. *Bu çok aptalca.*

Annem, "Bir önemi yok," dedi.

"Amerika aynen bıraktığımız gibi, Anne! Her şey yolunda."

"Baban o halinden nefret ediyordu. Bu yüzden orayı terk etti. Bu yüzden buradayız. Asla geri dönmeyecektir.

"Ben burada kalmam," dedi Jerry.

"Ben de," dedim.

"Buradan çıkış yok," dedi annem. "Bize söyleneni yapmalıyız."

"Korkunç bir hata yapıyoruz – bunu sen söylemiştin."

Annem üzgün ve yenilmiş bir ses tonuyla, "Size bunu asla söylememem gerekirdi," dedi. "Doğru ama bununla yaşamayı öğrenmeliyiz. Bizim hayatımız artık bu." Daha fazlasını söyleyecekti ama hıçkırarak ağlamaya başladı – Clover gibi minik minik hıçkırıyordu.

"Çıkış bulabiliriz, Anne. Şu ağaçların altında, nehrin bu tarafında park edilmiş bir cip var." Ona anahtarları gösterdim ve nereden aldığımı anlattım. "Cipi sen kullanabilirsin," dedim. "Beşimizi buradan götürebilirsin – o geri dönmeden."

"Yani babanı burada mı bırakalım? Bunu söylediğine inanamıyorum."

"Bu bizim son şansımız olabilir," dedim. "Anne, lütfen. İkizleri uyandır ve gidelim. Acele edelim, yoksa bizi durduracak."

"Babanın bu tekneye döndüğünde onu terk ettiğimizi görmesini mi istiyorsun? Bu korkunç, Charlie."

"Eve gitmek istiyorum!" Annemi omuzlarından tuttum ve sarstım.

"Ya ben?" dedi. "Sanki ben buradan gitme şansını kaçırmak ister miyim? Ama bak etraf ne kadar karanlık. Baban burada değil. O yokken çok korkuyorum."

Ellerimi itmedi ama o kadar kötü titriyordu ki, ben bıraktım. Cipi o sürmezse kaçmamız olanaksızdı. Ne var ki, annemin yumuşadığını hissediyordum. Teklifimizi kabul edecekmiş gibi görünüyordu. Ama korkuyordu da. Babam karanlığın içinde bir yerlerdeydi – kanoda veya kıyıda.

"Belki de o bizi terk etmiştir," dedim.

"O olmadan hiçbir şey yapamayız."

"Geri dönmeyebilir!"

Jerry, "Lütfen anne! Lütfen!" dedi.

Annem başını salladı, sesi titriyordu. "Karanlıkta düşünemiyorum."

"Yarın çok geç olacak. Spellgood anahtarlarını aramaya başlayacak. Teknemizi görecek. Tutuklanacağız."

Ben konuşurken Guampu'dan bir ışık yükseldi. Artık bungalovların hatlarını seçebiliyorduk. Bungalovların arkasında, bir şey gündoğumunun şenlik ateşi gibi alev aldı. Yüksek alevler yakınlardaki ağaçları yeşile ve altın rengine boyadı, onları ışıkla yıkadı; kendinden geçmiş Zambu'lara benziyorlardı. Kuşlar çığlık atarak havalandılar, bağıran insanların sesleriyle yanan gazolinin kokusunu aynı anda duydum.

"Yangın," dedi Jerry. Alevler yüzünü aydınlatıyordu.

Sırada jeneratör vardı. Jeneratörün deposu gümbürdedi ve tüm barakayı nehre uçurarak patladı. Ateş topları ve yanan çalı çırpılar akıntıda hızla dans etmeye başladı. Guampu'daki insanlar bağırıyordu, tüm cangıl maymunların çığlıklarıyla ve kuşların ağaçların dallarına sürtünen kanatlarının sesleriyle ayaklanmıştı.

Annem, "Aman Tanrım!" dedi.

İkizler uyanmış, kamaranın içinden bize sesleniyorlardı.

Jerry'nin gırtlağından korku dolu bir hırıltı yükseldi yavaşça.

Annem avucuyla teknenin parmaklıklarına vuruyor, "Tanrım, Tanrım, burada asla durmamalıydık. Niye yolumuza devam etmedik ki?" derken yanaklarından yaşlar süzülüyordu.

"Jerry, ikizleri getir, "dedim. "Hadi, Anne, gidelim buradan."

"*Otur yerine!*"

Bu babamın sesiydi. Nehirde, kanonun içinde ayakta durmuş, arkasında alevler yükselirken, tehditkâr gölgelerle dolu yüzüyle bize bakıyordu.

"Hiçbir yere gitmiyorsunuz."

Kanoyla boğuşuyordu. Küreğini suyun alevlerle parlayan yüzeyine daldırdı ve teknenin yanına geldi.

"Allie, neler oluyor?"

"Yangın kontrol altında. Kimseye bir şey olmadı. O uçağı özlemeyecekler. İyi ki görmüşüm – onlara bir iyilik yaptım. Tehlikeyi büyümeden yok ettim. Tamam, hadi hareket edin – yola çıkıyoruz."

Jerry, "Sen bir yalancısın," dedi ve bir köpek gibi babamın üzerine yürüdü. "Her şey hakkında yalan söyledin! Amerika'nın yok olduğunu söyledin."

"Haklıydım," dedi babam. "Şu alevlere bakın."

"Yalancı! Yalancı!"

"Charlie, şu yaygaracıyı pruvaya götür. Yola çıkıyoruz."

"Seninle gelmiyoruz, bize söylediğin onca yalandan sonra. Bize boş yere acı çektirdin," dedim.

"Pruvaya!"

"Allie, dinle onu. Bir planı var."

"Sen!" Babam annemi kamaraya doğru itti. "Sen her zaman bana karşı oldun. Her zaman ayağımı kaydırmaya çalıştın. Bu çocuklar gibi işe yaramazsın."

Guampu'daki yangının, yanan uçağın alevleriyle yüzü kıpkırmızıydı, saç telleri teker teker parlıyor, gözleri dipsiz kara kuyular gibi görünüyordu. Yüzünü görünce çok korktum, ikizler hâlâ kamarada bağırarak ağlıyordu. Jerry'yi kolundan tutup pruvaya ittim.

Tekne hâlâ demir atmış durumda, nehirde yalpalıyordu. Parmaklıklardan uzanan iki halat Guampu kıyısının karşısındaki kıyıda bir ağaca bağlanmıştı. Spellgood'ların şaşkınlık dolu nidalarını ve rüzgârdaki yelkenler gibi çırpınan alevlerin sesini duyabiliyorduk.

"Hadi onu öldürelim," dedi Jerry. "Ellerini bağlayıp bir çekiçle kafasına vururuz. O zaman bize engel olamaz. Bunu hak ediyor."

"Tamam," dedim.

"Sen yap."

"Nasıl?"

"Bir çekiçle," diye fısıldadı. "Kafasını ez."

O sahneyi hiç bu kelimelerle canlandırmamıştım kafamda. Jerry kelimeleri tekrarladıkça, söylediklerini yapmak imkânsızlaşıyordu. Sert ve vahşi kelimelerdi (çekiç – ezmek) ve kanımı donduruyorlardı. Guampu'dan yükselen çığlıklar yara almış vicdanımın feryadı gibiydiler.

"Yapamam."

"Yapmazsak, peşimizden gelir. Bizi öldürür."

"Konuşma – söyleme."

"Bize yalan söyledi. O tehlikeli. O insanların uçağını yaktı ve jeneratörlerini patlattı. Anneme vurdu. Onunla kalırsak, bundan sonra hep böyle olacak – belki daha da kötü."

"Demir alın," diye bağırdı babam. "Halatı o ağaçtan çıkartın."

"Yapma," dedi Jerry. "Gitmek istiyor. Bizi nehrin daha da yukarısına götürecek. Yangın çıkardığı için başı belada. Asla eve dönemeyeceğiz."

"Demir! Acele edin."

"Hadi gidelim," dedim. "Şu kıyıya atlayıp uzaklaşabiliriz. Hadi, Jerry."

"Annemi ve ikizleri öldürür. Biliyorum, yapar."

O anda babam arkamızda belirdi, bağırıyordu.

"Siz ikinizin neyi var? Charlie, şu halatları çekmeme yardım et. Jerry, bir sırık kap ve tekneyi hareket ettirmeye başla. Eğer o vahşiler bizi görürse, ensemize binerler."

Kıvrılmış, yığın halinde duran iskandilin ortasına bastı. Düşünmeye veya kendimi durdurmaya izin vermeden zinciri çekip ayak bileklerine sarılmasını sağladım. Hareket etmeye çalıştı ve yere düştü. Sert bir düşüştü, başını parmaklıklara vurdu. Bayılmamıştı ama sersemlemişti, hafifçe gülümsüyordu.

"Üzgünüm!" dedim. Dehşete kapılmıştım. Üzgün olduğumu tekrarlayarak ona yardım etmek için ileri atıldım. Ama ben daha elimi uzatmaya kalmadan Jerry babamın ellerini bağlamaya, halatı bileklerinin ve başparmaklarının etrafına dolamaya başlamıştı.

"Ayaklarını bağla," dedi. "Bana yardım et!"

Zincirin kalanını ayak bileklerine doladım.

"Başına vurmayacağım," dedim. "Onu öldürmeyeceğim."

Jerry, "O zaman sıkı bağla," dedi ve babamın ellerini bağlamaya devam etti. Düğüm atmayı babamdan öğrenmiştik.

Annem teknenin kıçından, "Allie, geliyorlar!" diye seslendi.

Babam annemin dediğini anlamış görünüyordu ama sırtüstü yatmaya devam etti, ellerine ve ayaklarına birer düğüm daha attık. Mırıldandı: ben ona yaptıklarımızdan dolayı özür dilerken sersemce ve anlamsızca konuşmaya devam etti.

"Işıkları var," dedi annem. Bizi göremiyordu. "Allie, ne yapmamı istiyorsun?"

Uçak hâlâ bungalovların arkasında yanıyordu, jeneratörün alevlerini ise cangıl yutmuştu. Kıyıda, karanlığın içinde parıldayan ışıklar gördük – meşaleler, fenerler.

Annem bize seslenmeye devam etti. Annemin sesiyle kendine gelen babam gözlerini açtı ve bize doğru bir hamle yaptı. Ama attığımız düğümler yüzünden hareket edemedi, kıskıvrak yakalanmıştı. Başını yine çarptı. Dizlerinin üzerinde oturup ellerindeki halatlardan kurtulmaya çalıştı. Jerry güverteden demir bir boru alıp babamın başı üzerinde havaya kaldırdı. Boruyu elinden kapıp suya attım. Babam olanları görmemişti. Homurdanarak düğümlerle boğuşuyordu, sonra halatı bir hamlede çözemediği için utançtan ve sinirden inledi.

Sarhoş bir tonla, "Hey," dedi ve bileklerini ısırmaya başladı.

İplerden kurtulduğunda yanında olmak istemiyordum. Jerry'yle birlikte teknenin kıçına doğru koştuk. Teknenin Guampu'ya bakan kenarında duran kanoyu ipinden tutarak öbür tarafa yüzdürdüm ve anneme atlamasını söyledim. İkizlerin ellerinden tutmuş, karanlıkta eğilmişti, arkasını dönüp ışıkların titreştiği, uçağın yandığı Guampu'ya baktı.

Karada bir çığlık yankılandı. Önce İspanyolca, sonra bir yerli dilinde –belki de Twakha dili– bağıran Spellgood'du. Sesi bir megafonla veya mikrofonla bağırıyormuş gibi yankılanıyordu.

"Kanoya bin anne, lütfen. Acele et!"

Bir silah sesi duyuldu; çok yüksek bir ses değildi ama zehirli bir ok gibi kötücüldü; ses bize yakın olan kıyıdaki ağaçlarda yankılandı.

"Babam nerede?"

"Gelmiyor."

Bir silah sesi daha ve Spellgood'un yerli dilindeki küfürleri.

"Allie!" Annem April ve Clover'ı kanoya koyarken babama seslendi. İkizler elleriyle yüzlerini kapatmışlardı, o kadar korkmuşlardı ki, bağıramıyorlardı. Sonra Jerry kanoya bindi ve en son da hâlâ "Allie! Allie!" diye bağıran annem.

Kanoya atladım ve kürek çekerek tekneden uzaklaştırdım. Guampu'nun karşısındaki kıyının sadece birkaç metre uzağındaydık ama biz daha yolu yarılayamadan teknenin kamarası üzerine doğrultulan bir ışıkla aydınlandı. Teknenin gölgesi bizi saklıyordu, başımızı kaldırıp baktık.

Babam ayakta durmuş ışığa bakıyordu, elleriyle yüzünü kapatmaya çalıştığında ellerinin hâlâ bağlı olduğunu gördüm.

Spellgood bağırıyordu. "*Communistas! Satanas! Komünistler! Şeytanlar!*"

Annem, "Allie! Buradayız," diye bağırdı. "Babanızın nesi var böyle?"

Babam halatlara bağlı ellerini kamaranın çatısına sürtüyor, düğümleri kalaslara vurarak kurtulmaya çalışıyordu.

"*Satanas! Diablos! Şeytanlar! İblisler!*"

"Bir el atın," dedi babam düz ve sakin bir sesle.

O konuşurken bir silah sesi daha duyuldu. Uzaklarda patlayan sesten bir an önce daha küçük, neredeyse masum bir ses çıkmıştı, yere düşüp dağılan olgun bir eriğin sesine benzer bir ses.

Ve babam dizleri üzerine çöküp, "Ben iyiyim! Bir şey olmadı! Yaşıyorum!" dedi.

Kıyıya varmıştık. Çocuklar kanodan karaya atladı ama annem kanoda kaldı.

"Allie!"

"Beni terk etmeyin." Bağlı ellerini havaya kaldırdı. "Vuruldum, Anne!"

Annem elimdeki küreği kapar kapmaz suya daldırdı ve ben kanonun kenarına tutunurken tekneye doğru yüzdürdü.

"Kim var orada?" Spellgood nehrin öte tarafından megafonla bağırıyordu. Elindeki fenerle bizi bulmaya çalışıyordu. "Kim konuştu?"

Babam tekrar inledi. "Hareket edemiyorum."

Nehrin güvenli tarafında kanonun içinde ayağa kalkıp babamı güverteden kanoya çektik. Sırtını kırmışız gibi acı dolu bir çığlık attı ama durmadık. Bacağının biri küpeştelerin üzerinden suya sarkarken çocukların bizi beklediği kıyıya döndük.

"Acele edin," dedi annem.

"Peşinizden geliyorum," diye bağırdı Spellgood.

Babam, "Bu şeyden çıkamıyorum," dedi.

Annem babamı tutup kıyıya sürükledi ve 'kulübe tekne'mizin gölgesinde Guampu'dan saklanarak babamın elindeki halatın düğümlerini çözdük. Ama o elleri ve ayakları serbestken bile hareket edemiyordu. Başını kaldırdı ama bedeni tüm ağırlığıyla yerde kaldı.

"Bana yardım et, Charlie," dedi annem. "Hepiniz – tutun!" Biz bacaklarından tutarken o da omuzlarından tuttu ve babamı çalılıkların arasında sürükledi.

Karşı kıyıda şimdi daha fazla insan vardı. Silah seslerini duymuş olmalıydılar. Düzinelerce ses bir birine karışmıştı. Bize sesleniyorlardı, bir iki kere Emily'nin adını söylediğini duyduğumu sandım. Ama nehir burada çok genişti. Guampu kıyısının elli metre uzağındaydık. Tek kelime bile etmeden cipi bulana kadar ilerledik. Diğer kıyıdaki sesleri hâlâ duyuyorduk. Sanki kayıp, yaralı ve karanlığın içinde yardım için bağıran onlardı – biz değil.

30

Yolun karanlık, yapraklarla kaplı dönemeçlerinde ilerledik, gece cipin tavanına karabasan gibi çökmüşken, Awawas'a giden yirmi sekiz mil bize yüz mil gibi geldi. Annem son sürat sürüyor, virajları alırken cipi yalpalatıyordu, vitesleri gacırdatarak değiştiriyordu. Biz ses çıkarmadan oturuyorduk. Yolda dinlenen kuşları, ampul gibi gözleri cipin gürültüsüyle donakalan lemurları izledik. Annem sadece babamla konuşuyordu. "İyileşeceksin," diyordu. "Seni yalnız bırakmayacağım, Allie."

Babam cevap vermiyordu. Arka koltukta, gözleri yarı açık yatıyordu. Nehir kıyısının çamuruyla kaplanmış tenininden ölüm kokusu yayılıyordu.

Sonra, hava hâlâ karanlıkken yol yok oldu. Farlarımızın ucunda ağaçlardan, eğreltiotlarından, çalıktan oluşan bir çıkmaz, cangılın göbeği uzanıyordu. Annem cipin motorunu susturdu ve el frenini çekti. Koltuğundan tırmanıp arkaya geçti ve uyuyan babamla yumuşak bir sesle konuşarak daha rahat bir pozisyona getirdi. "Yaşayacaksın, Allie."

Farlar sönükken yıldızları ve gökyüzünün battaniyesindeki koca deliği, Ay'ı görebiliyorduk. Ay alçaldı, ağaç dalları yüzeyinde çatlaklar oluşturdu. Bir süreliğine güneş görünmedi, sadece ağaçları kaplayan bir su gibi yükselen ve gövdelerini parlatan, şafağın sökmesiyle kalınlaşan ve gözümüzü

kamaştıran güneş ışınlarının yuttuğu sisli, gri bir aydınlık. Etrafımızdaki cangıl anbean değişiyordu, karanlıktan ıslağa, sonra sisliye, parlağa ve griye dönüşmüş; en sonunda arkasında bir ayna varmış gibi parlayan bir ışık huzmesi cangılın gölgelerini yavaşça yok etmişti. Sanki tüm o süre boyunca karanlıktan aydınlığa doğru yol almış, sessiz bir kanodaki korkmuş insanlar gibi kayarak bu parlak yere doğru ilerlemiştik. Tüm karanlık, ağaçlarda yeşererek, çamura ve suya dönüşmüştü.

Şafak bize yalnızlığımızı gösterdi. Cangıl geceleyin yüksekti ve serin loşluğundan karanlık damlıyordu. Ama burada günışığı cılız ağaçlarla kesintiye uğrayan, parıl parıl parlayan lekeli bir açık sarıydı. Burası nehir kıyısıydı, gecenin yeşilliği zayıf ve dayanıksız otlara dönüşmüştü. İleride, cangılın devamı olduğunu sandığımız yerde su vardı, tüm karanlığın içine kanadığı Wonks nehri.

"Anne." Babamın sesi zayıftı.

Bembeyaz yüzünü, sakalının altındaki kanı, göz kapaklarının altındaki yapışkan yarımayları görmeye dayanamadım. Jerry'yle birlikte çalıları ezerek nehir kıyısına yürüdüm. Ayağımın altında büyük bir kurbağa vardı. Bir şişe geçirmek istedim ama babamı gördükten sonra bunu yapamadım. Onun yerine guava ve yautia aradım.

Jerry, "Ölmesini istemiyorum," dedi.

Sesler duyunca dönüp cipe baktık. İki yerli cipin yanında durmuş içine bakıyorlardı. Spellgood'un cipini tanımış olmalıydılar çünkü gülümseyerek annemle konuşuyorlardı. Annem cipten çıkarken yanlarına gittik.

"Bana bir tekne bulun," diyordu. "Ve su. Ve yiyecek. Acele edin!"

Babamın sadece başı hayattaydı. Onu yere yatırdığımızda bunu fark ettik. Annem yaralarını yıkarken anladık. Başı canlıydı ama bedeni bir kum torbası gibiydi. Kurşun boynunun

kenarından girmiş ve arkasından çıkmıştı. Boyun kemiği kırılmamıştı ama açık yaradan kırmızı lifler ve yağlar görünüyordu; etrafı kararmış yara, büyük bir salyangoza benziyordu. Annem yarayı yerlilerin kendisi için kaynattığı pamukla kapattı; babamı bir kalasa yerleştirip nehre taşıdılar. Cenaze taşıyıcıları gibi ayakları öne gelecek şekilde taşıdılar, ölü olduğunu düşünüyorlardı.

Annem babamı teknenin pruvasına yerleştirdi, uzun kollu bir dümeni olan düz bir tekneydi. Ağlayan ikizleri duyan başka yerliler de gelmiş çakıllarla kaplı kıyıda durup soru sormadan bizi izliyorlardı. Bazıları daha fazla fasulye ve pirinç –'İngiliz yemeği' diyorlardı buna– wabool ve kahve getirmek için evine koşuyordu. Yerlilerden biri anneme, babamın ölmesinin ne iyi ne de kötü olduğunu söyledi – herkes ölürdü, hayatın kanunu buydu, yapacak bir şey yoktu, üzülmemek gerekiyordu.

"Siz buna inanıyorsunuz," dedi annem. "Ama ben inanmıyorum ve benden inanmamı istemeyin. Sadece buradan gitmeme yardımcı olun ve vaize anahtarlarını verin."

Babam da olsa böyle derdi. Paniklemiş ve babamın kararlılığını devralmıştı. Bizi kürek ve sırık bulmaya gönderdi. Yerlilere emirler yağdırdı. Babamın alet edevat becerisi onda yoktu ama bu Yerlilere babamın başını güneşten koruyacak bir tente yaptırtmayı başardı. Bir Yerli bize eşlik etmek için ısrar edince, teklifini takdir ettiğini ama bu yardımı istemediğini kararlılıkla belirtti. "Burada bir dakika daha kalmayacağım." Birisi kilise ayiniyle ilgili bir şeyler söyledi – emrederek eğil, dindarca. Bunlar babamın bir zamanlar "Dua eden Yerliler" adını verdiği insanlardandı.

Annem, "Ben dua etmem," dedi.

Bu düz tekneyle kıyıdan ayrıldık, annem kıçta durmuş dümenin kolunu tutuyor, ikizler yemekleriyle birlikte ortada oturuyor, Jerry ve ben de babamın iki yanında durmuş kürek çekiyorduk.

"Nehrin yukarısına *mı* gidiyoruz?" Babam suya açıldığımızı anlamıştı. Küpeştenin üzerinden bakmaya çalıştı ama yapamadı.

"Evet," dedi annem. "Akıntının tersine."

Ama tekneyi akıntıya soktu ve akıntı yönünde yüzdürmeye başladı.

Bu nehrin hızla akan suları deniz kıyısına vuran dalgalar gibiydi, tek farkları son bulmamalarıydı. Burada su garip bir biçimde hareket ediyordu, en hareketsiz, en sessiz kıyıları bile emiyordu. En son, Jeronimo'dan kaçarken, Rio Sico'da akıntı yönünde ilerlemiştik. Ama Sico Wonks'un yanında bir çay gibi kalıyordu, kurak mevsimde bile. Wonks, Patuca'dan bile daha geniş ve taşkındı. Suyun ortasından gidiyor, hızla ilerliyorduk. Dönemeçlerde tekneyi düzletmek dışında kürek çekmeye gerek bile kalmıyordu.

Babam hâlâ Patuca'da akıntının tersine ilerlediğimizi sanıyordu. Mutluydu – başı mutluydu, bedeninin geri kalanı bir kum torbasıydı.

"Asılın," dedi. "Denizden, vahşilerden uzağa götürün bizi. Orada ölüm var. Dinleyin, Sivrisinek Sahili Amerika'nın sahili. Bunun ne anlama geldiğini bliyorsunuz."

Ona su ve wabool verdik ama yemek yemeyi reddetti. Gücünü geri kazanana kadar aç kalmayı istediğini söyledi. "Yatalakken size bir faydam olmaz," dedi. "Bacaklarımda bir sorun var." Kollarında da vardı – onları hareket ettiremiyordu. Yüzüne konan sinekleri elimizle kovalıyorduk.

Kocaman başı güvertenin oyuğunda yulara bağlanmış bir keçinin başı gibi sabitlenmişti; nehirden aşağı ilerlerken bize bağırıyor, akıntının tersine gittiğimiz için kurtarıldığımızı söylüyor, bazen de ağlıyordu.

En çok kuşları gördüğünde ağlıyordu. Önceleri zararsız kuşlar vardı, papağanlar ve benzerleri ama babam onlara la-

net okuduğunda korkunç yaratıklara dönüştüler. Büyüdüler. Pençeleri ve gagaları çıktı. Leylekler üzerimizde pike yapıyordu, sonra balıkçıllar ve en sonunda da akbabalar – en nefret ettiği de onlardı. Daha önce hiç böyle akbabalar görmemiştik. Kirli gri değil, siyahtılar, paçavra gibi kocaman kanatları, yoluk boyunları ve kanca gibi gagaları vardı. Kanat çırpmadan kötücül uçurtmalar gibi süzülüyor, sıcak gökyüzünde takatsiz ve sabırlı görünüyorlardı.

"Kovun şu kuşları!" O meşhur leş yiyici dehşetiydi bu ama şimdi kollarını kaldıramadığından, bu kuşlardan daha da çok korkuyordu. Başka şeylerden de korkuyordu. Teknenin yana yatmasından – yatalak olduğu için yüzemezdi. Göz kapaklarına üşüşen sineklerden. Ani seslerden. Ateşten. Yalnız kalmak da istemiyordu. Teknenin durmasından nefret ediyordu. İlk gün nehir kıyısındaki Susca köyünde bandaj ve taze su için durduğumuzda annem dönene kadar Jerry ve benim yanında kalmamızı istedi. Burada köy olmasına, yanımızdan teknelerin geçmesine ve Miskito'ların bağırtılarına şaşırmamıştı. "İşte insan hayatından geriye kalanlar burada – nehrin yukarısında."

Ama akıntı yönünde on beş mil ilerlemiştik ve deniz kıyısına doğru süzülüyorduk.

"Üstümü örtün," dedi. Peşimizdeki akbabaları görmemek için tenteyi kapatmamızı istedi. Boş gökyüzünden nefret ettiğini söyledi. "Hapiste olsaydım asla pencereden dışarı bakmazdım," dedi. Şanslı olduğumuzu söyledi. Bu nehir bir labirentti – "Girmesi kolay, çıkması zor."

Uyanıkken söyleniyor, uykuya daldığında, rüyalarında inleyip bağırıyordu. Dudakları hep köpüklüydü.

Girmesi kolay? İstesek bile bu akıntıda akıntının tersine gidemezdik. Geceleri köylerin yakınında demir atıyorduk. Bunlardan bazıları Moravya misyonlarıydı, dua eden Yerliler ve Pennsylvania'lı insanlar vardı. Hayır, Amerika yok olma-

mıştı. Annem insanlardan yiyecek, su ve ilaç istiyordu. Bize iyi davranıyorlardı. İstediği her şeyi veriyorlardı. Wiri-Pani ve Pranza'da durduk, bir de çamurlu vagonlar gördüğümüz Kisalaya adında bir yerde. Anneme sahile, onların Burun adını verdikleri Cabo Gracias a Dios'a üç günlük yolumuz olduğunu söylediler.

İkizlerin oyalanacak şeyleri yoktu. Üzüntüden hasta olmuşlardı; aslında, teknenin hızından dolayı korkudan kusuyorlardı. Annem Susca'dan aldığı bir hasır şapkayı takmıştı, dümenden ayrılmıyordu. Uzun dümen kolunu idare ediyor, ne sağa ne sola bakıyor, babamın başının ötesindeki akıntıya gözlerini dikerek duruyordu.

İkizlerden başka kimseyle konuşmuyordu; babamın söylediklerine cevap veremeyecek kadar uzaktaydı. Ona babama zarar vermek istemediğimi, sadece kaçmamızı istediğimi söylemek istiyordum. Kaçmıştık ama olabilecek en kötü biçimde; ikizler hastayken, bilmediğimiz bir nehrin akıntısına kapılmış gidiyorduk. Babamın başını taşıyorduk.

Her beş milde bir, deli gibi konuşan yerlilerin bize İngilizce bir şeyler bağırdığı bir köyden geçiyorduk. Sahile yaklaştıkça yerlilerin ten rengi kararıyor, akbabalar daha büyük ve daha kötü görünüyorlardı. Bazı geceler timsahlar görüyorduk. Kıyıdan suya girip akıntının tersine yüzüyorlardı. Ama bunlar çekingen timsahlardı, bize saldırmıyorlardı, çeneleriyle tekneyi dürttüklerinde paçavralardan meşaleler yapıyorduk. Ani ışık onları genelde durduruyordu, yeşil burun deliklerine tutulmuş alevler ise her zaman.

Sahile yaklaştıkça nehir kasvete bürünüyor, daha karmaşıklaşıyordu; kara da bataklığa döndü, telli turnalar parmaklıklara asılmış gömlekler gibi yükseliyordu. Burada hava daha da sıcaktı. Babam sıcaklık yüzünden daha fazla söyleniyordu. Söylenmesi bana Jeronimo'da, Şişman Çocuk'un içinde tırmanırken babamın zihnini nasıl gördüğünü hatır-

lattı. Zihninin karmaşıklığını görmüştüm, sayısız dirsekten oluşan incelikli boru tesisatı karşısında ağzım açık kalmıştı. Kendisi neyse onu yapmıştı. Söylenmeleri o yörüngelerden ve deveranlardan, borularla, valflarla, raflarla ve sargılarla dolu kaynayan dolaptan, buz makinesinden geliyordu – beyninden.

En çok bu kusurlu dünya hakkında söyleniyordu. Söylediklerini zaten ezbere biliyordum. Ama şimdi, bu durumda ekleyecekleri de vardı.

"Yaralandım." Bu gerçeği sanki yeni fark etmiş ve inanamıyormuş gibi tekrar tekrar söyledi. "Hareket edemiyorum – hiçbir şey yapamıyorum."

"İyileşeceksin," dedim.

"İnsan bu kusurlu dünyadan çıktı, Charlie. Bu yüzden ben de kusurluyum. Ne işe yarar ki zaten? İnsan bedeni çok kötü tasarlanmış. Deri yeterince kalın değil, kemikler yeterince güçlü değil, çok az kıl var, pençelerimiz ve sivri dişlerimiz yok. Biri bizi yere düşürse, hemen parçalanırız! Baksana simetrik bir yapımız bile yok. Bir ayak diğerinden daha büyük, solağız, sağlağız, burnumuz devamlı akıyor. Kalbimizin olduğu yere bak. Ayakta durmak için yaratılmamışız – duruşumuzla bedenimizin en hassas bölgelerini açıkta bırakıyoruz, kalbimiz, cinsel organlarımız. Kuyruğuma ne oldu, bilmek istiyorum. Ben mucit olmak zorunda kaldım – başka bir şey olamayacak kadar zayıftım. Bana bir bak. Günde yetmiş beş şınavla geldiğim yere bak. Evet efendim, bundan sonra dört ayak üzerinde yaşayacağım. Bana uygun olan bu – dizlerim ve ellerim."

Kelebeklerin ve yüksekten uçan kuşların gölgeleri altında – o kadar yüksekten uçuyorlardı ki, onları görebilmek için babam gibi yere uzanmam gerekiyordu – akıntı yönünde hızla ilerlerken durmadan konuştu.

"Diğerlerinin durumu daha da kötü. Kadınlar, Charlie, onların vücutları berbat. Akıyorlar, sızıntı yapıyorlar. Kadın-

ların vücudunda bu kadar çok akıntı olması berbat bir şey. Tüm o kan, tüm o işe yaramaz yağlar. O bedenleri devamlı taşımak zorundalar. Bu kadar deli olmalarına şaşmamalı, ne işe yaradıklarını merak ettikleri için böyleler. Hatalı tasarlanmış bir bedene sahip olmak çok alçaltıcı. Ben dünyadaki en güçlü adamı olduğumu sanırdım. Bak, bir lapadan başka bir şey değilim. Zayıflık insanı akıllı yapar ama her şey senin aleyhineyse ne kadar akıllı olursan ol, kurtulamazsın. Sana dünyayı kimin ele geçireceğini söyleyeyim – leş yiyici kuşlar. Yapıları buna uygun, her şey onların lehine. Onlar hatalarla besleniyorlar. Amerika'nın gökyüzünü istila etmişler, kapkara yapmışlar. Orada asılı durup bekliyorlar. Onları benden uzak tut. Gözümde toz var! Yaşıyorum ama göremiyorum, Anne!"

Babamın çığlıkları kulaklarımda çınlarken kürek çekmek ıstırap veriyordu. O kadar kötü durumdaydım ki nehrin dönemeçlerini fark etmiyordum, bir yandan da sahile vardığımızda ne yapacağımızı düşünmekten alıkoyuyordu beni.

Babam başının örtülmesinde ısrar etti. Lanetli bir adam gibi başında bir kukuletayla yatıyor ve terliyordu. Havalanan ördek sürülerini, takla atan yağmur kuşlarını, flamingoları, Livin Creek veya Doyle gibi İngilizce adları olan köylerin girişinde bizi karşılayan deniz kuşlarını görmedi. Bazen uzun süre boyunca sessiz kalıyordu. Sessizliği bağrışlarından çok daha kötü olmuştu her zaman. Ama şimdi konuşmadığında öldüğünü sanıyorduk. Hâlâ ölüm kokan bir buhar salgılıyordu. Hayatta olduğunu derisinden, dokunuşlara verdiği tepkilerden anlıyorduk.

Tatarcıklar onu ele geçirmişti. Teknedeki kaplumbağa kadar sert kabuklu karafatmalar onu ısırıyorlardı. Ateşten kıvranıyordu. Söyleniyor, mücadele ediyor ve yarasını açıyordu.

"Doğa çarpık ve hileci. Ben dik açılar ve düz çizgiler için savaştım. Buz! Ah, niye her şey damlar? Bir ton balığı kon-

servesini açmaya çalışırken elini keser ve ölürsün. Ayağını bir yere çarparsın ve hayat ayak parmaklarından akar gider. Geyik boynuzları ne işe yarar ki? Dört ayak üzerinde yürü ve hayatta kal. Ellerin ve dizlerin üzerindeyken korunursun. Bir de kanatların varsa."

Bu coşkun nehirde, çatlak sesi darağacı kukuletasının içinden çınlıyordu. "Beni dinleyin, millet. Kanat çıkartın ve sizi kimse yakalayamasın!"

Nehir genişledi ve akıntı kayboldu. İlerlemek için kürreklere asılmak zorunda kaldık. Her iki kıyı bataklıkla kaplı olduğundan, tekneyi bağlayacak hiçbir yer bulamadık ve o son sıcak gece boyunca ilerlemeye devam ettik. Şafak sökmeden hemen önce bir fener –bir deniz feneri– gördük ve nehir ağzında kıyıya vuran dalgaların sesini duyduk. Burun'a varmıştık.

"O da ne?"

Sesi tanımıştı.

"Hayır!" Ve ilk defa kollarını kaldırdı.

Yüzündeki maskeyi indirdi ve "Charlie, bana yalan söyleme. Nerede olduğumuzu söyle," dedi.

Üzerine eğildim. Konuşamıyordum. Sonra, sırtımı dönmek zorunda kaldım çünkü içimden yükselen vahşi bir dürtüyle kulağını ısırıp koparmak istemiştim.

"Akbabalar," dedi ve o korkunç cümleyi ekledi. "İsa bir korkuluk!"

Ne var ki babamın korktuğu her şey gerçekleşmiş gibi görünüyordu. Bunu öngörmüştü. Gökyüzü kuşlarla doluydu – çirkin pelikanlar, martılar ve akbabalar. Daireler çizerek süzülüyor, tropik sahilin uçsuz bucaksız kıvrımı üzerinde salınıyorlardı. Bazen yemek için hızla dalışa geçiyorlardı; denizin dalgaları arasında, papağan gagalı ve gıdılı boyunlu kocaman kaplumbağalar yüzüyordu.

Kaplumbağaların kabukları deniz salyangozlarıyla, yosunlarla ve katılaşmış deniz sazlarıyla kaplıydı. Pek çok kaplumbağa, yüzgeçleriyle deniz kıyısına çıkmaya uğraşıyor, bazıları da alçak kumullara sığınıyordu. Göz kırpıp kuluçkaya yatarak kahverengi yumurtalar bırakıyorlardı. Harcadıkları efor yüzünden ağızlarından köpüklü tükürükler sızıyordu.

Hiç ses çıkarmıyorlardı. Sadece kuşlar çığlık atıyorlardı, haşin bir dalga bir kaplumbağayı sırt üstü karaya fırlatırsa, akbabalar korunmasız boynuna doğru inişe geçiyor ve etini kabuğundan çekip koparıyorlardı. Martılar da kalanları yiyorlardı. Güneş ışığı bu kâbusu daha da kötü hale getiriyordu – kıyıya çıkan ve yumurta bırakan kaplumbağa sürüleri, gökyüzünde cirit atan kuşlar ve büyük dalgalar. Bu, babamın vaat ettiği sahil cehennemiydi.

Sahilin bir ucundaki palmiye ağaçlarının yanına sığındık, tekneyi ters çevirip kendimize korunak yaptık. Ve babam ağlıyordu. Ne zaman konuşmaya çalışsa gözyaşlarına boğuluyordu. *Denizin, Sivrisinek Sahili'nin* görüntüsüydü onu ağlatan. Gözyaşları onu aldattığımızı, yarı yolda bıraktığımızı, buraya ölmeye getirdiğimizi söylüyordu bize.

Kara yerliler bizi görmek için cayukalarıyla gelmeye başladılar. Babam onları bağırarak kovuyordu. Annem doktor bulmak için köye, Cabo Gracias'a gitti. Doktorların nehrin üst tarafında, misyonlarda veya La Ceiba'da ve Trujillo'da olduğunu söylediler – burada doktor yoktu. İnsanlardan nehrin yukarısına gitmek için bir tekne istedi. Ama teknelerin hepsi güneye, Bluefields'a, Puerto Cabezas'a ve Pearl Lagoon'a gidiyordu. Paramız olmadığını söyleyince ona güldüler.

Bir kaplumbağa öldürdük; akbabalar kanatlarını çırpıp bizi izleyerek etrafımızda dolanırken kaplumbağanın yağlı etini ateşte kızarttık. Babamın tüm öngördüklerinin gerçekleştiğine inanmıştık. Sivrisinek Sahili'nde, sıcak kumlarda, leş

yiyicilerin ve kaplumbağaların arasında ölüyorduk. Her şey öngördüğünden daha kötüydü.

Amerika güvendeydi – Spellgood'ların söylediklerini Moravyalılar doğrulamıştı ama zaten çok uzaktaydık, ne fark ederdi ki? Cehennem insanın sahip olamadığıdır. Sahip olduğumuz en iyi anı cangıldaki yaşamımıza dairdi. Artık geri dönmek için çok geçti – motorlu bir tekne olmadan nehri aşmak imkânsızdı ve uçsuz bucaksız, ifadesiz deniz karşısında kendimizi küçük ve yalnız hissediyorduk. Kaçıp sahile sığınmıştık ama deniz kıyısındaki bu çöplüğe tutunurken batmış bir gemiden kurtulmuş kazazedeler gibiydik. Yorgun ve boştuk, nadiren konuşuyorduk. Babam kollarını oynatabiliyordu ama bacaklarında tık yoktu. Dalgalara, kaplumbağalara ve kuşlara bakarak yatıyordu. Her gündoğumunda dalgaların üzerinde deniz canavarları görüyordu.

Ötede yelkenli teknelerde karides avcıları ve balıkçılar vardı. Ama hiçbiri yakınımıza gelmedi, Mr. Haddy'nin de aralarında olup olmadığını anlayamadık. Bu sahile hiçbir tekne gelmiyordu, babam da yerlileri korkutup kaçırmıştı. İkizler ayağa kalkamayacak kadar hastaydılar. Teknenin altında, babamın yanında oturuyorlardı.

Tek umudumuz annemdi. Hâlâ her gün palmiyelerin arasında Caba Gracias'a olan üç millik yolu yürüyor, insanlardan ilaç ve babamın bandajları için bez talep ediyordu. "Ben dilenci değilim – hayır'ı cevap kabul etmiyorum," diyordu. İnsanlar ona Teyze diyor, onun deli olduğunu söylüyorlardı. Jerry ve ben kaplumbağa yumurtası ve ateş için çalı çırpı topluyorduk. Nehrin yukarısına götürülmek için yalvaran babamı dinliyor, bedenine konan sinekleri elimizle eziyorduk.

Cılız bir sesle, "Nehir ne tarafta?" diyordu.

Bir bebek gibi, uzaklarda, Mosquitia'da dört ayağının üzerinde yaşamak ve bir sepetin içinde denize açılmakla il-

gili konuşuyordu. Genelde hiçbir şey söylemiyordu. Dümdüz bakıyordu. Düşünceleri kaşlarının üstündeki deriyi kırıştırmıştı. Gözlerinde yaşlar birikiyor, sessizce yanaklarından aşağı süzülüyordu.

Beş gün boyunca böyle yaşamak bizi nehirdeki yolculuğumuzdan çok daha yorgun düşürmüştü, bu sahile gelmek büyük bir hata gibi görünüyordu gözümüze. Burada hayata dair sadece yaratıklar vardı ve onlar da birbirini yiyerek hayatta kalıyordu. Üzerimizde paçavralarla dolanıyorduk. Burada kaldıkça okyanustan daha çok korkuyorduk. Kaplumbağalar yüzünden hiç yüzmüyorduk, kuşlar yüzünden de hep bir korunağın altında duruyorduk.

Uyuduğumda rüyamda hep yemek görüyordum. Çikolatalı kek ve soğuk süt görüyordum. Hatfield'daki mutfağımızı, bazı geceler karanlıkta aşağı inip serinlemek için buzdolabının kapağını açarak aydınlık raflara, peynire, süte, salama, üzüm marmeladı kavanozuna baktığımı görüyordum. Mutfak karanlık oluyordu ama dolabın içi aydınlık ve temiz yiyeceklerle dolu oluyordu.

Bir gün yine bu rüyayı görürken Jerry'nin bağırmasıyla uyandım, daha sonra bu anı hep hatırlayacaktım. Jerry güney tarafından yaklaşan bir yelkenli görmüştü. Açıkta rüzgar esiyordu. Tekne rüzgâra doğru döndü, gri yelkenini şişirerek bir dalganın üzerine çıktı ve sahile yöneldi.

"Bu bir tekne, baba!"

Babam bedeninin üst yarısını kalırdı ve yelkenliye doğru koşan Jerry'yi izledi.

"Mr. Haddy olabilir," dedim.

"Annen nerede?"

Etrafıma bakındım. Uyuduğum için bilmiyordum. "Köyde olmalı," dedim.

İkizler babamın yanında uyuyorlardı. Uyurken el ele tutuşmuşlardı.

"Git kim olduğuna bir bak," dedi babam. Bana kaçamak bir bakış attı, zayıflığını gösteren, teselli arayan ve kurtulmak için her şeyi yapabilecek ödlek bir bakıştı bu – bu onun 'siz suçlusunuz' bakışıydı, üzüntü ve kendinden nefret de barındırıyordu. Yüzünü gördüm. Ama yüzündeki ifade üzerinde ancak daha sonra düşünecektim.

"Acele etme," dedi. "Ben yerimden kıpırdamayacağım."

Onu ikizlerin yanında bırakıp sahile doğru koştum. Jerry yelkenlinin yanındaydı. Güvertedeki adamla konuşuyordu; teknenin direğine asılı kaplumbağalar vardı, kamara da kaplumbağalarla doluydu. Adam Mr. Haddy değildi ama konuşmaya istekliydi. Yelkenin ipi kopmuştu, yeni bir halata ihtiyacı vardı. Çığlığı duyduğumuzda halat hakkında konuşuyorduk.

"İkizler," dedi Jerry.

Bu bir çocuk feryadıydı, tiz, cılız, şikayetçi ve dokunaklı.

"Anne! Anne! Anne! Anne!"

Teknedeki adam bu çığlıklar devam ederken, "Başınız dertte anlaşılan," dedi.

Kampa döndüğümüzde ikizler uyanmış, gözlerini ovuşturuyorlardı. Babam yerinde yoktu ama vücudunun kumda bıraktığı izleri görebiliyorduk; bir sürüngen izi gibi, bedenin her iki tarafında el izleri vardı. Dört ayağı.

"Anne!"

Bu boğuk çığlık kumulun öteki tarafından geldi. Sürünerek kamptan oldukça uzaklaşmıştı. Hızlı hareket etmişti. Bir kum tepesinin üzerinde yatıyordu. Batıya, nehir ağzına doğru ilerlemişti. Ama artık hareket edemiyordu. Beş kuş – akbabalar– yanında durmuş, kafasına saldırıyorlardı. Kafasını acımasızca gagalıyorlardı. Bedeninden kopardıkları et parçaları gagalarından sarkıyordu. Kuşlar başlarını kaldırıp bana baktılar. Bağırarak ve kollarımı sallayarak onları rahatsız etmiştim.

Korkmamışlardı. Zafer, korkularını yok etmişti. Duraksadılar, kenara zıpladılar; babamın kafasını görmemi sağladılar. Kumdan bir sopa aldım ama elimde sopayla onlara doğru ilerlemem bile bir akbabayı eğilip bir et parçası daha koparmaktan alıkoymamıştı; nasıl olsa ceza göreceğini bilen bir çocuğun olağandışı bir şeyi kapması gibi, babamın dilini kapmıştı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SİVRİSİNEK SAHİLİ

31

Burada açlıktan ölene kadar yaşamaya devam edebilirdik. Sahil sakinleri her gün ölüyordu. Ama beyaz bir adamın ölümü büyük haberdi – onun bir misyoner olduğunu söylüyorlardı. Duysa, bundan nasıl da nefret ederdi! Haber yayılıp Mr. Haddy'nin kulağına kadar gitti. Sırf meraktan geldi ve ölenin kim olduğunu görünce bizimle kaldı. O ağladığında, gözyaşları bize hiç ağlamadığımızı hatırlattı. Yorgunluk kederi yenmişti.

Kısa süre sonra, bizi Cabo Gracias a Dios'un kıyısındaki kaplumbağa sahiline atan esinti, kuzeye, Sivrisinek Sahili'ne götürdü. Yumuşak bir rüzgâr eşliğinde, ölü kaplumbağalarla yüklü bir teknede gidiyorduk.

Babam öldükten sonra zaman değişti. Günler uzun ve virgülsüz bir cümle gibi kesintisizdi; kendimizi kaybolmuş hissediyorduk.

Bazen, babamın öldüğünü bilmemize rağmen – Patuca'da motorun pervanesinin kırıldığı gün olduğu gibi, kıçta belirip teknenin üzerine atlamasını ve bize bağırmaya başlamasını bekliyorduk. Deniz kuşları bu tekneye konuyordu. Onları görünce rüzgârda babamın bağırtılarını duyuyordum. En çok da Mr. Haddy bekliyordu babamı. Bu yüzden dikkatliydik. Asla onun hakkında konuşmadık, tek bir kelime bile etmedik.

Caratrasca'dan geçtik, Mocobila'yı zor tanıdık. Brewer'ın yerinde çöp toplayarak yaşadığımız kıyıdan, Paplaya'dan ve Camaron'dan geçtik. Eve dönüyormuşuz gibi hissediyordum. Her an ölebileceğimizi de hissediyordum. Eskiden sahip olduğumuz şanstan daha fazlasını hak etmiyorduk. Babamın ölümünden hiç bahsetmiyorduk.

Geceleri esip tınlayan yelkenlerin altında ilerliyorduk; gündüzleri sıcaktan uyuşmuş halde oluyorduk. Tekne yeşil suyun üzerinde yükselip alçalıyor, bizi herhangi bir yere götürüyordu.

Bir zamanlar babama inanmıştım ve dünya gözüme çok küçük ve yaşlı görünmüştü. O artık yoktu ve kendime bile pek inanmıyordum ama dünya sınırsızdı. Hepimizin bir parçası onunla birlikte ölmüştü ama benim bir parçam, ondan hiç korkmadığım kadar korkuyor, halâ dönmesini bekliyor ve "Önce beni alacaklar – ben son insanım!" diyen sesini duyuyordu. Rüzgârda, dalgalarda, her kuşta, kıyıdaki her çığlıkta bu sesi duyuyordum. Onlar da, babam gibi yüksek sesli düşünüyorlardı.

Bir gündoğumunda La Ceiba'nın ışıklarını gördük. Ama rüzgâr yanlış yönden esiyordu. Bizi önüne katıp batıya, barakaların da ötesine attı, sonra hızla geriye savurdu, babamın kuma gömülü kaplumbağa yumurtalarının yanında yattığı, üç yüz mil uzaklıktaki sahile benzeyen bir sahildeki palmiyelere yanaşabildik. Burada hiçbir şey yoktu. Yenmiş hindistancevizleri, denizden gelen çöpler, kulübeler, pelikanlar, bir inek – bir başka yaban. Babam burada değildi ama sesi hâlâ üzerimizde çınlıyordu.

Keder sonradan, üzüntü çöküp hatıraları ağırlaştırınca ve umutsuzluk hâkim olunca gelir. Bizim, rahatlamanın şokundan, geriye kalan acıdan başka bir şey hissetmemiz için henüz erkendi, derimiz canlı canlı yüzülmüştü ve hâlâ acıyordu. Bir yangının içinden geçmiştik, hâlâ yanıyorduk.

Hayır, o artık burada değildi. Ama acı o kadar büyüktü ki, yasını tutamıyordum.

Yelkenleri indirdik. Tekneyi sahile ittik ve palmiyelerin arasından yürüdük. Tek malımız üzerimizdeki giysilerdi. Ama kaplumbağalar Mr. Haddy'yi zengin etmişti. Annemin yürümesine yardım ediyordu, ilk defa dokunduğu kolunu tutup kendi koluna geçirerek ona destek oldu, gururla etrafına bakınıyordu.

Palmiyelerin arasında asfalt bir yol, park etmiş bir araba ve bir sürücü vardı. Arabaya bindik, La Ceiba'ya ve eve giden yola koyulduk. Dünya iyi bir durumdaydı, onu terk ettiğimiz zamankinden ne daha iyi ne daha kötüydü – gerçi babamın anlattıklarından sonra, gördüğümüz her şey bize muhteşem geliyordu. Burası, bu eski taksinin içi ve arkaplanda çalan radyo bile muhteşemdi.

Ayrıksı ve sivri dilli mucit Allie Fox ABD'den ve temsil ettiği her şeyden nefret etmekte, insanlığın ve kendisinin daha iyi bir dünyada yaşamayı hak ettiğine inanmaktadır. Medeniyet en başından yanlış kurgulanmış, insanlık da aptallığıyla dünyayı felakete sürüklemiştir. Ama kendisi "son insan"dır ve açıkça ifade etmese de dünyayı kendisinin kurtaracağına inanır. Bir gün dört çocuğu ve karısını alıp arkasına bile bakmadan ülkesini terk eder ve Honduras'a ütopik bir düzen kurmaya gider. Sivrisinek Sahili adlı bölgede her şeye sıfırdan başlar ve doğanın kucağında mükemmel bir mikrokozmos yaratır. Ancak medeniyetten kaçarken kendi medeniyet anlayışını geride bırakamayan Allie, vahşilere "insan gibi" yaşamayı öğretmeyi kafaya koymuştur. Allie'nin on dört yaşındaki oğlu Charlie'nin canlı, naif ve esprili anlatımı eşliğinde, zeki ve benmerkezci anti-kahraman Allie Fox'un bir idealistten bir zorbaya dönüşmesine tanık oluruz. *Sivrisinek Sahili*, Peter Weir tarafından beyazperdeye aktarıldı.

Harika... Egzotik sürprizlerle dolu bir roman...
New York Times

Amerikan ruhuna dair etkileyici ve sarsıcı bir anlatı.
Washington Post

Kapak fotoğrafı: Nahide Dikel

ISBN 978-975-08-2926-0
32 TL
9 789750 829260